DOC 56 **1785/001**

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

9 oktober 2026

WETSONTWERP

tot wijziging van diverse bepalingen inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten

Inhoud Blz.

Samenvatting 3
Memorie van toelichting 5
Voorontwerp van wet 43
Impactanalyse 69
Advies van de Raad van State 92
Wetsontwerp 123
Coördinatie van de artikelen 154

DE URGENTIEVERKLARING WORDT DOOR DE REGERING GEVRAAGD OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 51 VAN HET REGLEMENT.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

9 octobre 2026

PROJET DE LOI

modifiant diverses dispositions relatives aux marchés publics et aux contrats de concession

Sommaire Pages

Résumé 3
Exposé des motifs 5
Avant-projet de loi 43
Analyse d'impact 81
Avis du Conseil d'État 92
Projet de loi 123
Coordination des articles 222

L'URGENCE A ÉTÉ DEMANDÉE PAR LE GOUVERNEMENT CONFORMÉMENT À L'ARTICLE 51 DU RÈGLEMENT.

04517

De regering heeft dit wetsontwerp op 9 oktober 2026 ingediend.	*Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 9 octobre 2026.*
De "goedkeuring tot drukken" werd op 9 oktober 2026 door de Kamer ontvangen.	*Le "bon à tirer" a été reçu à la Chambre le 9 octobre 2026.*

N-VA	:	*Nieuw-Vlaamse Alliantie*
VB	:	*Vlaams Belang*
MR	:	*Mouvement Réformateur*
PS	:	*Parti Socialiste*
PVDA-PTB	:	*Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique*
Les Engagés	:	*Les Engagés*
Vooruit	:	*Vooruit*
cd&v	:	*Christen-Democratisch en Vlaams*
Ecolo-Groen	:	*Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen*
Anders.	:	*Anders.*
DéFI	:	*Démocrate Fédéraliste Indépendant*
ONAFH/INDÉP	:	*Onafhankelijk-Indépendant*

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		*Abréviations dans la numérotation des publications:*	
DOC 56 0000/000	*Parlementair document van de 56e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer*	*DOC 56 0000/000*	*Document de la 56e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi*
QRVA	*Schriftelijke Vragen en Antwoorden*	*QRVA*	*Questions et Réponses écrites*
CRIV	*Voorlopige versie van het Integraal Verslag*	*CRIV*	*Version provisoire du Compte Rendu Intégral*
CRABV	*Beknopt Verslag*	*CRABV*	*Compte Rendu Analytique*
CRIV	*Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)*	*CRIV*	*Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)*
PLEN	*Plenum*	*PLEN*	*Séance plénière*
COM	*Commissievergadering*	*COM*	*Réunion de commission*
MOT	*Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)*	*MOT*	*Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)*

SAMENVATTING

Dit wetsontwerp bevat maatregelen die erop gericht zijn een vereenvoudiging van de plaatsingsregels inzake overheidsopdrachten te bekomen, de bepaling omtrent energie-efficiëntie te herwerken (ter omzetting van Richtlijn 2023/1791) en de mogelijkheid om te verwijzen naar korte ketens in het kader van overheidsopdrachten te verduidelijken en faciliteren.

De huidige wetgeving inzake overheidsopdrachten wordt door zowel aanbestedende overheden als ondernemers als bijzonder complex ervaren. De procedures zijn omslachtig, de regelgeving is gedetailleerd en de administratieve lasten zijn aanzienlijk. Deze complexiteit kan een drempel zijn voor deelname aan overheidsopdrachten, in het bijzonder voor kleine en middelgrote ondernemingen, en bemoeilijkt de werking van aanbesteders, zeker als zij slechts over een beperkte personeelscapaciteit of expertise inzake overheidsopdrachten beschikken.

De toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten leidt in de praktijk vaak tot onduidelijkheden, fouten en juridische betwistingen. Dit heeft tot gevolg dat de transactiekosten stijgen en dat in sommige gevallen de plaatsing en/of de uitvoering van overheidsopdrachten vertraging oploopt.

Het besef groeit dat overregulering de toegang tot overheidsopdrachten kan belemmeren. Er moet worden ingezet op het vermijden van overbodige administratieve lasten. Het onderhavige wetsontwerp bevat hieromtrent een aantal belangrijke stappen, met name wat betreft de opdrachten onder de Europese drempels, waar meer nationale beleidsruimte bestaat en in het bijzonder voor de opdrachten van beperkte waarde. De drempel voor de opdrachten van beperkte waarde (die actueel op 30.000 euro ligt), en waarbij gebruik mag gemaakt worden van zeer eenvoudige procedures, werd het laatste decennium niet aangepast aan de economische, maatschappelijke en juridische realiteit, wat de beoogde versoepeling uitholt. Vandaar dat voorzien wordt om deze drempel gevoelig te verhogen. Er wordt eveneens voorzien om rechtstreekse gunning toe te laten voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager ligt dan 3000 euro. Bovendien wordt het mogelijk gemaakt om, behoudens uitzondering en voor de overheidsopdrachten onder de drempel voor EU bekendmaking, geen selectiecriteria te bepalen. Tot slot zal het ook in de klassieke sectoren mogelijk zijn om gelegenheidsaankopen te verrichten (onder de voor de EU bekendmaking bepaalde drempel).

RÉSUMÉ

Ce projet de loi contient des mesures visant à simplifier les règles de passation des marchés publics, à remanier la disposition relative à l'efficacité énergétique (en vue de la transposition de la directive 2023/1791) et à clarifier et faciliter la possibilité de faire référence aux circuits courts dans le cadre des marchés publics.

La législation actuelle relative aux marchés publics est perçue comme particulièrement complexe tant par les pouvoirs adjudicateurs que par les opérateurs économiques. Les procédures sont lourdes, la réglementation est détaillée et les charges administratives sont considérables. Cette complexité peut constituer un obstacle à la participation aux marchés publics, en particulier pour les petites et moyennes entreprises. Elle complique le fonctionnement des adjudicateurs, surtout lorsqu'ils disposent d'une capacité limitée en personnel ou d'expertise en matière de marchés publics.

Dans la pratique, l'application de la législation relative aux marchés publics est souvent source d'imprécisions, d'erreurs et de contestations juridiques. En conséquence, les coûts de transaction augmentent et, dans certains cas, la passation et/ou l'exécution des marchés publics sont retardés.

Il est de plus en plus admis que la surrèglementation peut entraver l'accès aux marchés publics. Il convient d'éviter toute charge administrative inutile. Le présent projet de loi prévoit un certain nombre de mesures importantes à cet égard, notamment en ce qui concerne les marchés inférieurs aux seuils européens, pour lesquels il existe une plus grande marge de manœuvre au niveau national, et en particulier pour les marchés de faible montant. Le seuil applicable aux marchés de faible montant (actuellement fixé à 30.000 euros), pour lesquels des procédures très simples peuvent être utilisées, n'a pas été adapté au cours de la dernière décennie à la réalité économique, sociale et juridique, ce qui vide l'assouplissement envisagé de sa substance. C'est pourquoi il est prévu d'augmenter sensiblement ce seuil. Il est également prévu d'autoriser l'attribution directe des marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros. Par ailleurs, il sera possible, sauf exception et pour les marchés publics inférieurs au seuil fixé pour la publicité européenne, de ne pas fixer de critères de sélection. Enfin, il sera également possible d'effectuer des achats d'opportunité dans les secteurs classiques (en dessous du seuil fixé pour la publication européenne).

Daarnaast blijkt uit diverse evaluaties dat de regels rond de elektronische handtekening, disproportioneel zwaar doorwegen en al te vaak aanleiding geven tot de wering van de offerte. Het onderhavige ontwerp bevat dan ook wijzigingen in dit verband.

De diverse vereenvoudigingen zijn erop gericht een eenvoudiger en efficiënter kader te bekomen dat de toegang tot overheidsopdrachten vergemakkelijkt, met name voor de kmo's, zonder al te zeer afbreuk te doen aan de fundamentele beginselen inzake overheidsopdrachten. Alleen zo kunnen overheidsopdrachten hun rol als hefboom voor economische ontwikkeling en innovatie vervullen. Op die manier wordt ook meer ruimte gecreëerd voor de aanbestedende overheden om overheidsopdrachten op strategische wijze in te zetten om andere beleidsdoelen te gaan realiseren (groene en sociale beleidsdoelen).

En outre, diverses évaluations montrent que les règles relatives à la signature électronique ont un impact disproportionné et donnent trop souvent lieu au rejet de l'offre. Le présent projet contient donc des modifications à cet égard.

Les différentes simplifications visent à mettre en place un cadre plus simple et plus efficace qui facilite l'accès aux marchés publics, notamment pour les PME, sans trop gravement porter atteinte aux principes fondamentaux des marchés publics. C'est seulement ainsi que les marchés publics peuvent assumer leur rôle de levier pour le développement économique et l'innovation. Cela permet également aux pouvoirs adjudicateurs de disposer d'une plus grande marge de manœuvre pour utiliser les marchés publics de manière stratégique afin d'atteindre d'autres objectifs politiques (écologiques et sociaux).

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Deze bepaling voert een vervanging door van artikel 1, § 1, tweede lid, 2°, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Deze vervanging is nodig omdat er nu een nieuwe richtlijn is aangaande energie-efficiëntie, namelijk Richtlijn 2023/1791/UE, waarbij artikel 7 van deze richtlijn dient te worden omgezet. Het huidige artikel 168 "Energie-efficiëntieprestaties" van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten voldoet niet meer aan het nieuwe artikel 7 "Overheidsopdrachten" van de Richtlijn 2023/1791/EU betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU, hierna Richtlijn 2023/1791/EU genoemd. Deze bepaling wordt dan ook vervangen door artikel 30 van het onderhavige wetsontwerp. Voor nadere toelichting omtrent deze wijziging wordt verwezen naar deze laatste bepaling.

Art. 3

Deze bepaling zorgt voor de toevoeging van een aantal definities. Vooreerst wordt, onder een punt 63°, een definitie toegevoegd van het beginsel "Energie-Efficiëntie Eerst". Voor deze definitie wordt er verwezen naar de definitie van dit beginsel in Verordening 2018/1999/EU.

In deze Verordening 2018/1999/EU wordt energie-efficientie-eerst als volgt omschreven: "dat in energieplanning en in besluiten over energiebeleid en -investeringen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen om de vraag naar energie en de energievoorziening efficiënter te maken, met name door middel van kosteneffectieve besparingen op het eindgebruik van energie, vraagresponsinitiatieven en efficiëntere omzetting, transmissie en distributie ven energie, zonder afbreuk te doen aan de verwezenlijking van de doelstelling van die besluiten.".

Het toepassen van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel betekent dat de beschikbare alternatieven en opties voor een overheidsopdracht grondig worden geanalyseerd en dat deze opties niet alleen, maar ook met betrekking tot energie-efficiëntie worden beoordeeld. Voordat de aanbesteder besluit tot aankoop over te gaan, moeten

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cette disposition remplace l'article 1er, § 1er, alinéa 2, 2°, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Ce remplacement est nécessaire compte tenu de l'existence d'une nouvelle directive relative à l'efficacité énergétique, à savoir la directive 2023/1791/UE, qui impose la transposition de son article 7. L'article 168 actuel "Efficacité énergétique" de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics n'est plus conforme au nouvel article 7 "Marchés publics" de la directive 2023/1791/UE relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE, ci-après dénommée directive 2023/1791/UE. Cette disposition est donc remplacée par l'article 30 du présent projet de loi. Pour plus de précisions relatives à cette modification, il est renvoyé à cette dernière disposition.

Art. 3

Cette disposition ajoute un certain nombre de définitions. Tout d'abord, au point 63°, une définition du "principe de primauté de l'efficacité énergétique" est ajoutée. Pour cette définition, il est renvoyé à la définition dudit principe dans le règlement 2018/1999/UE.

Ce règlement 2018/1999/UE définit le principe de primauté de l'efficacité énergétique comme suit: "le fait de prendre le plus grand compte, lors de la planification énergétique et des décisions concernant la politique et les investissements en matière d'énergie, des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts visant à rendre l'offre et la demande d'énergie plus efficientes, en particulier moyennant des économies d'énergie rentables au stade final, des initiatives de participation active de la demande et une conversion, un acheminement et une distribution plus efficientes de l'énergie, qui permettent tout de même d'atteindre les objectifs de ces décisions.".

L'application du principe de primauté de l'efficacité énergétique implique une analyse approfondie des autres mesures et options disponibles pour un marché public ainsi qu'une évaluation de ces options sur le plan de l'efficacité énergétique, mais pas uniquement. Avant que l'adjudicateur ne décide de procéder à des

alle oplossingen en alternatieven worden geanalyseerd, indien nodig met inbegrip van een kosten-batenanalyse vanuit een maatschappelijk perspectief, rekening houdend met de bredere voordelen van energie-efficiëntie. In de kosten-batenanalyse moet er ook aandacht worden besteed aan de bredere voordelen, met inbegrip van die waaraan niet gemakkelijk een prijs kan worden toegekend. De aankoper kan zich baseren op relevante analyses (voor vergelijkbare aankopen, niet verouderd enz.) die eerder in vergelijkbare situaties zijn verricht, bijvoorbeeld door een regionale of nationale instantie die verantwoordelijk is voor het beleid ter zake of een aankoopcentrale.

Het energie-efficiëntie-eerstbeginsel moet als basisbeginsel worden beschouwd bij het besluiten over de wijze waarop een project wordt ontworpen en later over de producten, werken, diensten en gebouwen die zullen worden aanbesteed. In de plaatsingsprocedure kan het energie-efficiëntie-eerstbeginsel in de gunningscriteria of in de technische specificaties in aanmerking worden genomen. De documentatie over de toepassing van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel kan bijvoorbeeld in de aankoopdossiers worden verstrekt.

In aanbeveling 2021/1749/EU van de Commissie over energie-efficiëntie-eerst wordt in overweging 11 het volgende vermeld: “Het beginsel houdt niet in dat energie-efficiëntie altijd de voorkeur geniet. De belangrijkste doelstelling van het EE1st-beginsel is maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie en het beheer van de energievraag te overwegen op gelijke voet met alternatieve acties, om tegemoet te komen aan een specifieke behoefte of doelstelling, met name wanneer het gaat om investeringen in de energievoorziening of energie-infrastructuur. Vervolgens wordt verwacht dat het beginsel zal leiden tot de identificatie en uitvoering van kosteneffectieve energie-efficiëntie oplossingen en tegelijkertijd de beoogde doelstellingen zal verwezenlijken”.

De aanbestedende overheden moeten in het kader van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, zoals uit de voormelde definitie en de voormelde aanbeveling blijkt, zoveel als mogelijk rekening houden met de opties op het vlak van kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen. De diverse oplossingen en alternatieven moeten met andere woorden met grote zorg en aandacht worden overwogen, maar het spreekt voor zich dat er ook nog andere overwegingen spelen. Vanzelfsprekend moet bijvoorbeeld ook rekening gehouden worden met de beschikbare budgettaire middelen die beperkt kunnen zijn.

acquisitions, il convient d’analyser toutes les solutions et autres mesures, y compris, le cas échéant, d’analyser le rapport coût-efficacité sur le plan sociétal en tenant compte des avantages plus larges de l’efficacité énergétique. L’analyse coût-efficacité doit également tenir compte des avantages au sens large, y compris ceux qui ne peuvent pas être facilement chiffrés. L’acheteur peut s’appuyer sur une analyse pertinente (pour des achats comparables, non obsolètes, etc.) effectuée auparavant dans des situations analogues, par exemple par une entité régionale ou nationale responsable de la politique en la matière ou par une centrale d’achat.

Le principe de primauté de l’efficacité énergétique doit être considéré comme un principe de base lorsqu’il s’agit de décider de la manière de concevoir un projet et, ultérieurement, des produits, des travaux, des services et des bâtiments qui feront l’objet d’un appel d’offres. Dans le cadre de la procédure de passation, le principe de primauté de l’efficacité énergétique pourrait être pris en compte dans les critères d’attribution ou dans les spécifications techniques. La documentation relative à l’application du principe de primauté de l’efficacité énergétique peut être fournie, par exemple, dans les dossiers des acheteurs.

Le considérant 11 de la recommandation 2021/1749/UE de la Commission sur le principe de primauté de l’efficacité énergétique est libellé comme suit: “Le principe ne signifie pas que l’efficacité énergétique doit toujours être l’option privilégiée. Le principal objectif du principe de primauté de l’efficacité énergétique est d’envisager des actions dans le domaine de l’efficacité énergétique et de la gestion de la demande énergétique sur un pied d’égalité avec d’autres actions permettant de répondre à un besoin ou à un objectif spécifique, en particulier lorsque des investissements dans l’approvisionnement énergétique ou les infrastructures énergétiques sont en jeu. Par la suite, ce principe devrait conduire à la définition et à la mise en œuvre de solutions rentables et efficaces sur le plan énergétique, tout en réalisant les objectifs poursuivis”.

Les pouvoirs adjudicateurs doivent, dans le cadre du principe de primauté de l’efficacité énergétique, comme le montrent la définition et la recommandation susmentionnées, prendre en compte autant que possible les options en matière de mesures d’efficacité énergétique rentables. En d’autres termes, les différentes solutions et alternatives doivent être examinées avec le plus grand soin et la plus grande attention, mais il va sans dire que d’autres considérations jouent également un rôle. Il faut bien entendu aussi tenir compte, par exemple, des moyens budgétaires disponibles, qui peuvent être limités.

Bovendien worden er in artikel 2 van de wet de punten 64°, 65°, 66° en 67° toegevoegd die eveneens verband houden met energie-efficiëntie.

Punt 64 geeft de definitie van energie, namelijk brandstoffen, warmte, hernieuwbare energie, elektriciteit of een andere vorm van energie.

Punt 65 geeft de definitie van energie-efficiëntie, punt 66° die van energie-efficiëntieverbetering en punt 67° die van energieprestatiecontract.

Er wordt ook een definitie toegevoegd van het begrip “gekwalificeerde elektronische handtekening” (punt 68°). Wat deze definitie betreft wordt verwezen naar de Europese definitie in Verordening 910/2014/EU (eiDAS-verordening). Een gekwalificeerde elektronische handtekening is een geavanceerde elektronische handtekening die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen. Opgemerkt wordt dat de geavanceerde elektronische handtekening (waarop de gekwalificeerde elektronische handtekening gebaseerd is) aan vier eisen moet voldoen. Ten eerste is ze op unieke wijze aan de ondertekenaar verbonden. Ten tweede maakt ze het mogelijk de ondertekenaar te identificeren. Ten derde komt ze tot stand met gegevens voor het aanmaken van elektronische handtekeningen die de ondertekenaar, met een hoog vertrouwensniveau, onder zijn uitsluitende controle kan gebruiken. En tot slot is ze op zodanige wijze aan de daarmee ondertekende gegevens verbonden, dat elke wijziging achteraf van de gegevens kan worden opgespoord.

Art. 4

Dit artikel bepaalt dat de aanbesteder steeds verplicht is om, onmiddellijk na de opening van de offertes, gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in het klassement mee te delen, en dit voor alle opdrachten die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald (tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op afspraken). Om redenen van eenvormigheid wordt bijgevolg geen onderscheid meer gemaakt tussen opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de Europese drempels en opdrachten waarvan de geraamde waarde hoger is dan die drempels. Vroeger was deze verplichting alleen van toepassing op opdrachten met een geraamde waarde onder de Europese drempels.

Par ailleurs, les points 64°, 65°, 66° et 67° qui concernent également l’efficacité énergétique sont ajoutés à l’article 2 de la loi.

Le point 64° définit la notion d’énergie comme étant les combustibles, la chaleur, l’énergie renouvelable, l’électricité ou toute autre forme d’énergie.

Le point 65° définit l’efficacité énergétique, le point 66° l’amélioration de l’efficacité énergétique et le point 67° le contrat de performance énergétique.

Une définition est également ajoutée pour la notion de “signature électronique qualifiée” (point 68°). En ce qui concerne cette définition, il est renvoyé à la définition européenne du règlement 910/2014/UE (Règlement eiDAS). Une signature électronique qualifiée est une signature électronique avancée qui est créée à l’aide d’un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique. À noter que la signature électronique avancée (sur laquelle est basée la signature électronique qualifiée) doit satisfaire à quatre exigences. D’abord, elle doit être liée au signataire de manière univoque. Deuxièmement, elle doit permettre d’identifier le signataire. En troisième lieu, elle doit avoir été créée à l’aide de données de création de signatures électroniques que le signataire peut, avec un niveau de confiance élevé, utiliser sous son contrôle exclusif. Et, enfin, elle doit être liée aux données associées à cette signature de telle sorte que toute modification ultérieure des données soit détectable.

Art. 4

Le présent article précise que l’adjudicateur doit toujours communiquer immédiatement, après l’ouverture des offres, simultanément à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement pour tous les marchés passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l’offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix (sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d’ententes). Par souci d’uniformité, il n’est dès lors plus fait de différence entre les marchés dont la valeur estimée est inférieure aux seuils européens et ceux dont la valeur estimée est supérieure auxdits seuils. Précédemment, cette obligation ne s’appliquait qu’aux marchés dont la valeur estimée était inférieure aux seuils européens.

Deze mededeling zorgt ervoor dat ondernemers een inschatting kunnen maken van hun individuele kansen om de opdracht toegewezen te krijgen, wat de opmaak van een planning vergemakkelijkt. Het betreft evenwel slechts een voorlopig klassement dat dus nog heel onzeker is. De kennisgeving kent geen rechten toe aan de betrokken inschrijver en wordt met andere woorden doorgestuurd onder voorbehoud van verificatie van de offertes, onder meer op het vlak van de regelmatigheid van de offertes, het prijzenonderzoek en de problematiek van de abnormale prijzen.

In de voormelde gevallen moet de aanbesteder voortaan tevens aan alle inschrijvers tegelijkertijd de prijs van de laagste offerte meedelen en, indien de aanbesteder dit wenselijk acht, de prijs van de hoogste offerte. In deze kennisgeving wordt de identiteit van de inschrijvers niet vermeld, om de vertrouwelijkheid en de eerlijkheid van de procedure te waarborgen. Het wordt aan de beoordelingsvrijheid van de aanbestedende overheid overgelaten om uit te maken of het in de voormelde gevallen ook relevant is om de hoogste prijs mee te delen. Het zou bijvoorbeeld relevant kunnen zijn om dit door te geven indien er veel marktdeelnemers zijn (het risico op mededingingsvertekenende afspraken wat lager ligt) en de laagste en hoogste prijs niet zover uit elkaar liggen.

De transparantie met betrekking tot de individuele plaats in het voorlopig klassement en de laagste prijs (en soms ook met betrekking tot de hoogste prijs) die aldus in bepaalde gevallen wordt gecreëerd, heeft tot doel een evenwicht te bewerkstelligen tussen de noodzakelijke transparantie en het nemen van maatregelen die bedoeld zijn om het risico op mededingingsvertekenende afspraken tussen inschrijvers te verminderen.

Tot slot wordt bepaald dat de aanbesteder het proces-verbaal van opening van de offertes voortaan niet meer mag overmaken tijdens de plaatsingsprocedure. Deze wijziging moet bepaalde interpretatieproblemen verhelpen. Het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren van 18 april 2017 is inmiddels achterhaald wat dit element betreft. Volgens dat Verslag aan de Koning beschikte de aanbesteder immers over drie mogelijkheden om het proces-verbaal te verspreiden. Hij kon ervoor opteren om de informatie zichtbaar te maken voor iedereen, ze alleen zichtbaar te maken voor de inschrijvers of om ze niet te verspreiden. Deze keuze is voortaan verleden tijd. Voortaan wordt het proces-verbaal van de opening van de offertes niet meer meegedeeld tijdens de plaatsingsprocedure, maar worden de individuele plaats in het voorlopig klassement en de laagste

Cette communication a pour objectif de permettre aux opérateurs économiques d'évaluer leurs chances individuelles de se voir attribuer le marché, ce qui facilite l'établissement d'un planning. À noter qu'il s'agit uniquement d'un classement provisoire et donc encore très incertain. La notification ne confère aucun droit au soumissionnaire concerné et est, en d'autres termes, envoyée sous réserve de la vérification des offres, notamment en ce qui concerne la régularité des offres, la vérification des prix et la problématique des prix anormaux.

Dans les cas susmentionnés, l'adjudicateur doit dorénavant également communiquer simultanément, à chacun des soumissionnaires, le prix de l'offre la plus basse et, si l'adjudicateur le juge opportun, le prix de l'offre la plus élevée. Cette notification ne reprend pas l'identité des soumissionnaires afin de préserver la confidentialité et l'équité de la procédure. Il appartient au pouvoir adjudicateur, dans le cadre de son pouvoir d'appréciation, de déterminer s'il est également opportun, dans les cas susmentionnés, de communiquer le prix le plus élevé. Il pourrait par exemple s'avérer opportun de le faire lorsque le nombre d'opérateurs économiques est important dans le cadre du marché concerné (le risque d'ententes susceptibles de fausser la concurrence étant alors un peu plus faible) et que l'écart entre le prix le plus bas et le prix le plus élevé n'est pas trop important.

La transparence qui est instaurée, dans certains cas, concernant la place individuelle dans le classement provisoire et le prix le plus bas (et parfois, concernant le prix le plus haut), vise à assurer un équilibre entre la nécessaire transparence et l'adoption de mesures destinées à réduire les risques d'ententes entre soumissionnaires.

Enfin, il est désormais prévu que le procès-verbal d'ouverture des offres ne peut plus être transmis par l'adjudicateur pendant la procédure de passation. Cette modification permet de pallier certaines difficultés d'interprétation. À noter que le rapport au Roi de l'arrêté royal du 18 avril 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques est à présent, en ce qui concerne cet élément, dépassé. Le rapport au Roi en question expliquait en effet que l'adjudicateur bénéficiait de trois possibilités quant à la divulgation du procès-verbal. Il pouvait au choix, rendre les informations visibles pour tous, les rendre uniquement visibles pour les soumissionnaires ou décider de ne pas le communiquer. Ce choix est désormais révolu. Désormais, le procès-verbal d'ouverture des offres n'est plus communiqué pendant la procédure de passation, mais la place individuelle dans le classement et le prix le plus bas (et

(en soms de hoogste) prijs wel degelijk meegedeeld in bepaalde hypothesen (zie hierboven).

Zoals de Raad van State aangeeft in zijn advies is het aangewezen om, bij de uitvoering van de facultatieve machtigingsbepaling aan de Koning, in nauwe afstemming met de Belgische Mededingingsautoriteit over te gaan tot het nader afbakenen van de betreffende gevoelige sectoren.

Art. 5

Er worden een aantal gevallen toegevoegd waarbij de verplichting voor de ondernemer om elektronisch te factureren niet wordt opgelegd. Er wordt ook een uitzondering opgeheven. De in het vervangen derde lid, in de bepalingen onder 1° bedoelde uitzondering, heeft betrekking op de opdrachten die worden geplaatst in het kader van ontwikkelingssamenwerking, die worden geplaatst door diplomatieke vertegenwoordigingen of consulaten of die worden geplaatst in het kader van de deelname aan een internationale tentoonstelling van het Internationaal Bureau van Tentoonstellingen. Deze komt overeen met een reeds bestaande uitzondering.

De uitzondering voor de opdrachten geplaatst door autonome overheidsbedrijven als bedoeld in artikel 54/1 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven of door personen die bijzondere of exclusieve rechten genieten wordt opgeheven. Er is geen nood aan een afzonderlijke uitzondering voor de voormelde autonome overheidsbedrijven. De voormelde overheidsopdrachten kunnen aan dezelfde regels inzake elektronische facturatie onderworpen worden. Er bestaat geen objectieve rechtvaardiging voor het behoud van het onderscheid.

De uitzonderingen onder 2° en 3° zijn nieuw.

De onder 2° bedoelde uitzondering heeft betrekking op de gevallen waarbij de opdrachtnemer niet uit een land van de Europese Economische Ruimte afkomstig is. De ervaring leert dat de vereiste van de elektronische facturatie in dat geval tot problemen aanleiding kan geven, ook in landen waarin nochtans reeds frequent op elektronische wijze gefactureerd wordt, zoals in de Verenigde Staten, aangezien de kwestie van de interoperabiliteit tussen de diverse stelsels van elektronische facturatie die in de wereld bestaan, op heden nog niet gegarandeerd is (de normen en systemen die binnen de Europese Unie op het vlak van elektronische facturatie worden aangewend, dan wel moeten worden aangewend, zijn niet altijd interoperabel met de normen en systemen die in andere werelddelen worden aangewend).

parfois le plus haut) sont bel et bien communiqués dans certaines hypothèses (voir *supra*).

Comme l'indique le Conseil d'État dans son avis, il serait judicieux, dans le cadre de la mise en œuvre de la disposition d'habilitation facultative accordée au Roi, de mieux préciser les contours des secteurs sensibles concernés et ce, en étroite coordination avec l'Autorité belge de la Concurrence.

Art. 5

Un certain nombre de cas ont été ajoutés, dans lesquels l'obligation pour l'opérateur économique d'envoyer des factures électroniques n'est pas imposée. Une exception est également supprimée. L'exception visée au paragraphe 3 remplacé, qui figure dans les dispositions du point 1°, concerne les marchés passés dans le cadre de la coopération au développement, ceux passés par des représentations diplomatiques ou des consulats, ou ceux passés dans le cadre de la participation à une exposition internationale organisée par le Bureau international des expositions. Elle correspond à une exception déjà existante.

L'exception applicable aux marchés passés par des entreprises publiques autonomes au sens de l'article 54/1 de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques ou par des personnes bénéficiant de droits spéciaux ou exclusifs, est supprimée. Il n'est pas nécessaire de prévoir une exception distincte pour les entreprises publiques autonomes susmentionnées. Les marchés publics précités peuvent être soumis aux mêmes règles en matière de facturation électronique. Il n'existe aucune justification objective pour le maintien de cette distinction.

Les exceptions visées aux points 2° et 3° sont nouvelles.

L'exception visée au point 2° concerne les cas où l'adjudicataire n'est pas issu d'un pays de l'Espace économique européen. L'expérience montre que l'obligation de facturation électronique peut poser problème dans ce cas, même dans des pays où la facturation électronique est déjà fréquente, comme aux États-Unis. En effet, l'interopérabilité entre les différents systèmes de facturation électronique existant dans le monde n'est pas encore garantie à l'heure actuelle (les normes et systèmes utilisés ou devant être utilisés au sein de l'Union européenne en matière de facturation électronique ne sont pas toujours interopérables avec les normes et systèmes utilisés dans d'autres parties du monde).

De onder 3° bedoelde uitzondering werd toegevoegd om te vermijden dat natuurlijke personen die een tweedehandsproduct verkopen aan een aanbestedende overheid, in het kader van een gelegenheidsaankoop, geconfronteerd zouden worden met de verplichting om een elektronische factuur over te maken aan de aanbestedende overheid. Het zou disproportioneel en onwerkzaam zijn om deze met dergelijke eis te confronteren, tenminste indien zij niet tussenkomen in het kader van de uitoefening van een zelfstandige beroepsactiviteit. In artikel 8 wordt in een mogelijkheid voorzien om, door middel van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, gelegenheidsaankopen te realiseren. Tweedehandsaankopen kunnen een gelegenheidsaankoop zijn. Voor nadere commentaar hieromtrent en een bespreking van de betreffende voorwaarden, wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 8.

L'exception visée au point 3° a été ajoutée afin d'éviter que les personnes physiques qui vendent un produit de seconde main à un pouvoir adjudicateur, dans le cadre d'un achat d'opportunité, soient confrontées à l'obligation de transmettre une facture électronique au pouvoir adjudicateur. Il serait disproportionné et inefficace de leur imposer une telle exigence, du moins s'ils n'interviennent pas dans le cadre de l'exercice de leur activité professionnelle d'indépendant. L'article 8 prévoit la possibilité de réaliser des achats d'opportunité au moyen d'une procédure négociée sans publication préalable. Les achats de seconde main peuvent constituer des achats d'opportunité. Pour plus d'explications à ce sujet et une discussion des conditions applicables, il est renvoyé au commentaire de l'article 8.

Art. 6

Er werd vastgesteld dat de vereisten voor de elektronische ondertekening van offertes verschillende problemen kan opleveren. Inschrijvers, en met name kleine ondernemingen, ondervinden bijvoorbeeld soms problemen om hun offertes geldig te ondertekenen in de elektronische omgeving. Het gevolg is dat de aanbesteder met offertes blijft zitten die materieel regelmatig zijn, maar niet in aanmerking kunnen worden genomen omdat een geschikte handtekening ontbreekt. Soms kunnen deze ondertekeningsmodaliteiten ondernemers zelfs ontmoedigen om in te schrijven. Het is aangewezen om een oplossing te bieden voor dit probleem.

Er is voorzien in de opname van een artikel 14/3 in de wet teneinde een rechtskader voor de ondertekening vast te stellen (in het hoofdstuk over de algemene beginselen).

De ondertekening van de finale offertes voor het indienen van offertes blijft in principe verplicht. Een aanbesteder kan echter beslissen hiervan af te wijken door middel van een bepaling in die zin in de opdrachtdocumenten.

Voor de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging is de tweede paragraaf van toepassing. Voor deze opdrachten is de standaardregeling dat de ondertekening van de offertes niet vereist is. De inschrijver moet er voor deze opdrachten zodoende niet vanuit gaan dat een handtekening vereist is. De aanbesteder kan een handtekening opleggen door een bepaling in die zin in de opdrachtdocumenten, maar wordt verzocht hier bijzonder behoedzaam mee om te springen wat de voormelde opdrachten betreft waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, om de toegang van kmo's

Art. 6

Il a été constaté que les exigences en matière de signature électronique des offres pouvaient être source de plusieurs problèmes. Les soumissionnaires, et notamment les petites entreprises, rencontrent parfois par exemple des problèmes pour signer valablement leur offre dans l'environnement électronique. Cela a pour conséquence que l'adjudicateur se retrouve avec des offres régulières sur le plan matériel mais dont il ne peut pas tenir compte en raison du défaut de signature adaptée. Parfois, ces modalités de signature peuvent même décourager les opérateurs économiques à soumissionner. Il est opportun d'offrir une solution à ce problème.

Il est prévu d'insérer un article 14/3 dans la loi afin de prévoir un régime juridique pour la signature (dans le chapitre consacré aux principes généraux).

En principe, la signature des offres finales pour le dépôt des offres reste obligatoire. Toutefois, un adjudicateur peut décider d'y déroger par le biais d'une disposition en ce sens dans les documents du marché.

Pour la procédure négociée sans publication préalable ou la procédure négociée sans mise en concurrence préalable, le deuxième paragraphe est d'application. Pour ces marchés, il est prévu par défaut que la signature de l'offre n'est pas requise. Le soumissionnaire ne doit donc pour ces marchés pas partir du principe qu'une signature est exigée. L'adjudicateur peut néanmoins exiger une signature via une disposition en ce sens dans les documents du marché. Il est toutefois invité à être particulièrement prudent dans le cas des marchés précités dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, afin de ne pas entraver inutilement l'accès des PME. En cas d'extrême

niet onnodig te belemmeren. In gevallen van extreme urgentie kan het eveneens aangewezen zijn om geen handtekening te vereisen (temeer daar er voortaan een verplichte regularisatiemogelijkheid moet worden geboden, wat ook enige tijd in beslag neemt, zie *infra*).

In de gevallen waarbij een handtekening vereist is vermeldt de aanbesteder welke soort handtekening vereist is. Indien in de opdrachtdocumenten hieromtrent niets is bepaald, is een gekwalificeerde elektronische handtekening vereist. Aanbesteders die ervoor kiezen om in de opdrachtdocumenten een ander type dan de gekwalificeerde elektronische handtekening op te leggen, moeten het vereiste niveau van specifiëren. Het valt aan te raden deze mogelijkheid enkel te benutten indien men over de nodige praktische en technische kennis inzake digitale handtekeningen beschikt, bijvoorbeeld om na te gaan of de handtekening van een inschrijver gebaseerd is op een geldig certificaat dat ook het vereiste veiligheidsniveau bereikt.

Opgemerkt wordt dat de aanvraag tot deelneming niet moet worden ondertekend.

Bovendien is voorzien dat de aanbesteder, wanneer een handtekening vereist is, de mogelijkheid tot regularisatie moet bieden, zodat een louter formele onregelmatigheid op het vlak van de handtekening (of een afwezigheid van handtekening) niet meteen kan verhinderen dat een opdracht aan een inschrijver wordt toegewezen. Dit geldt voor alle plaatsingsprocedures, maar niet voor de opdrachten van beperkte waarde. Als deze mogelijkheid niet tot een regularisatie leidt, wordt de offerte nietig verklaard. Op te merken valt dat de termijn voor regularisatie in de opdrachtdocumenten moet vastgelegd worden. Deze termijn bedraagt altijd tussen vijf en vijftien werkdagen, zodat de ondernemer over voldoende tijd beschikt om de situatie te regulariseren.

De inschrijver moet niet opnieuw zijn gehele offerte indienen voor de regularisatie. De regularisatie van de ondertekening kan immers gebeuren op het indieningsrapport van bij de opening van de offertes, dat alle informatie bevat over de ingediende offerte. Wanneer een elektronische handtekening ontbreekt waar er meerdere nodig zijn (bijvoorbeeld indiening door een combinatie), volstaat het voor de regularisatie dat de ontbrekende handtekeningen worden aangeleverd. Het is niet vereist dat alle betrokkenen opnieuw een handtekening plaatsen om van een geldige regularisatie te spreken.

Het ontwerp verduidelijkt ook de nadere regels op het vlak van de ondertekening in geval van intrekking van de offerte.

urgence, il peut également être opportun de ne pas exiger de signature (d'autant plus qu'une possibilité de régularisation obligatoire doit désormais être prévue, ce qui prend également un certain temps, voir *infra*).

Dans les cas où une signature est requise, l'adjudicateur précise le type de signature requis. Si rien n'est spécifié dans les documents du marché, une signature électronique qualifiée est requise. Les pouvoirs adjudicateurs qui choisissent d'imposer un type de signature autre que la signature électronique qualifiée dans les documents de marché, doivent préciser le niveau de signature requis. Ils devront s'assurer de ne recourir à cette possibilité que s'ils disposent des connaissances pratiques et techniques nécessaires en matière de signatures électroniques, par exemple pour vérifier si la signature d'un soumissionnaire est basée sur un certificat valide qui atteint également le niveau de sécurité requis.

À noter que la demande de participation ne doit pas être signée.

En outre, il est prévu que l'adjudicateur, lorsqu'une signature est requise, doive offrir la possibilité de se régulariser, afin qu'une irrégularité purement formelle par rapport à la signature (ou une signature manquante) ne puisse pas empêcher immédiatement un soumissionnaire de remporter un marché. Ceci s'applique à toutes les procédures de passation, mais pas aux marchés de faible montant. Si cette possibilité n'aboutit pas à une régularisation, l'offre est déclarée nulle. À noter que le délai de régularisation doit être fixé dans les documents du marché. Il est toujours compris entre cinq jours et quinze jours ouvrables afin de permettre à l'opérateur économique de disposer du délai nécessaire pour se régulariser.

Le soumissionnaire ne doit pas renvoyer l'intégralité de son offre pour la régularisation. La régularisation de la signature peut en effet être effectuée sur le rapport de dépôt établi lors de l'ouverture des offres, qui contient toutes les informations relatives à l'offre soumise. Lorsqu'une signature électronique manque alors que plusieurs sont nécessaires (par exemple, soumission par un consortium), il suffit, pour la régularisation, de fournir les signatures manquantes. Il n'est pas nécessaire que toutes les parties concernées apposent à nouveau leur signature pour que la régularisation soit valable.

Le projet précise également les modalités de signature en cas de retrait de l'offre.

Ten slotte wordt gepreciseerd dat de op grond van artikel 66, § 3, gevraagde inlichtingen of documenten niet moeten worden ondertekend. In de overgrote meerderheid van de gevallen heeft de ondertekening van deze documenten of inlichtingen immers weinig nut, aangezien zij de inschrijver niet binden wat zijn offerte betreft. In de opdrachtdocumenten kan echter anders worden bepaald.

Art. 7

Deze bepaling voegt in artikel 28, § 1, eerste lid, 1°, van de wet de woorden “en dat onverminderd artikel 168” toe. Deze toevoeging dient om aan te tonen dat hoewel de verwerving of huur, ongeacht de financiële voorwaarden ervan, van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende goederen of betreffende rechten hierop, niet onderworpen is aan de wetgeving inzake overheidsopdrachten, de bepalingen van artikel 168 alsnog van toepassing kunnen zijn op deze verwerving of huur.

Art. 8

Dit artikel heeft als doel de regeling van gelegenheidsaankopen, die reeds bestaat in de speciale sectoren, te voorzien in de klassieke sectoren, mits de goed te keuren uitgave zonder btw lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. Dit was nog een lacune in de wetgeving, die op verzoek van de stakeholders wordt aangepast. Bovendien heeft de Senaat in haar informatieverslag over de verbetering van de procedures voor overheidsopdrachten van 8 maart 2024 aanbevolen om gelegenheidsaankopen te voorzien in de klassieke sectoren.

Net zoals in de speciale sectoren, moeten aankopers snel kunnen schakelen indien een gelegenheidsaankoop zich aanbiedt. Zo’n aankoop heeft een positief effect op het budget van de aanbestedende overheid. Immers is bepaald dat de prijs van de aankoop ver onder de normale marktprijs dient te liggen, wat door de aanbestedende overheid gemotiveerd dient te worden.

Het mogelijk maken van gelegenheidsaankopen in de klassieke sectoren heeft niet alleen positieve impact voor de aanbestedende overheden, maar ook voor de ondernemingen, waaronder de kmo’s, net omdat er minder administratieve verplichtingen zijn.

Gelegenheidsaankopen kunnen zowel betrekking hebben op nieuwe producten als op tweedehandsproducten. Een tweedehandsproduct kan vaak maar gedurende een korte tijd te koop staan tegen een prijs die ver onder de normale marktprijs ligt. De aanbestedende overheid

Enfin, il est précisé que les informations ou les documents demandés sur la base de l’article 66, § 3, ne doivent pas être signés. En effet, dans l’immense majorité des cas, la signature de ces documents ou informations n’aura que peu d’utilité puisque ces derniers ne sont pas de nature à engager le soumissionnaire quant à son offre. Les documents du marché peuvent toutefois en disposer autrement.

Art. 7

Cette disposition ajoute à l’article 28, § 1er, alinéa 1er, 1°, de la loi les mots “et ce, sans préjudice de l’article 168”. Cet ajout permet de montrer que si l’acquisition ou la location, quelles qu’en soient les modalités financières, de terrains, de bâtiments existants ou d’autres biens immeubles ou concernant des droits sur ces biens, n’est pas soumise à la législation relative aux marchés publics, les dispositions de l’article 168 peuvent néanmoins s’appliquer à cette acquisition ou à cette location.

Art. 8

Cet article vise à prévoir, dans les secteurs classiques, le régime des achats d’opportunité qui existe déjà dans les secteurs spéciaux, à condition que la dépense à approuver, hors TVA, soit inférieure au seuil fixé pour la publicité européenne. Il s’agissait là d’une lacune dans la législation, qui est comblée à la demande des parties prenantes. En outre, dans son rapport d’information sur l’amélioration des procédures de marchés publics du 8 mars 2024, le Sénat a recommandé de prévoir les achats occasionnels dans les secteurs classiques.

Tout comme dans les secteurs spéciaux, les acheteurs doivent pouvoir réagir rapidement lorsqu’un achat d’opportunité se présente. Un tel achat a un effet positif sur le budget du pouvoir adjudicateur. En effet, il est stipulé que le prix d’achat doit être nettement inférieur au prix normal du marché, ce qui doit être justifié par le pouvoir adjudicateur.

Permettre les achats d’opportunité dans les secteurs classiques a un impact positif non seulement pour les pouvoirs adjudicateurs, mais aussi pour les entreprises, y compris les PME, précisément parce qu’il y a moins d’obligations administratives.

Les achats d’opportunité peuvent concerner aussi bien des produits neufs que des produits de seconde main. Souvent, un produit de seconde main ne peut être mis en vente que pendant une courte période à un prix nettement inférieur au prix normal du marché.

dient dan zonder al te veel administratieve lasten te kunnen aankopen en voor de verkoper van het tweedehandsproduct is het belangrijk dat hij snel kan verkopen zonder aan te veel plichtplegingen te moeten voldoen.

Omdat het nieuwe 6° integraal de gelegenheidsaankopen regelt, dient artikel 42, § 1, tweede lid te worden opgeheven. Deze bepaling regelt een machtiging aan de Koning om gelegenheidsaankopen mogelijk te maken in de klassieke sectoren. Deze machtiging aan de Koning wordt bijgevolg overbodig.

Tot slot wordt erop gewezen dat in artikel 5 voorzien wordt in een versoepeling op het vlak van het gebruik van de elektronische factuur, in het geval de opdrachtnemer een natuurlijke persoon is die niet handelt in het kader van een zelfstandige beroepsactiviteit en een tweedehandsproduct verkoopt aan een aanbestedende overheid. In dat geval hoeft de verkoper geen elektronische factuur over te maken aan de aanbestedende overheid, hetgeen een onevenredige eis zou kunnen zijn en een aanzienlijk aantal tweedehandsaankopen zou kunnen verhinderen of ernstig bemoeilijken.

Art. 9

Deze bepaling beoogt de verwijzing naar artikel 92 te schrappen. Deze laatste gaf de aanbestedende overheid de mogelijkheid om buiten de raamovereenkomst te treden om een opdracht van beperkte waarde te plaatsen.

Daardoor was het mogelijk om buiten de raamovereenkomst te treden zonder deze daadwerkelijk helemaal te verlaten, omdat de deelnemers aan de raamovereenkomst toch nog geraadpleegd moesten worden. Dit vormt een onduidelijke vorm van *goldplating*. Om die reden wordt de bepaling opgeheven. Niettemin doet deze opheffing geen afbreuk aan het feit dat de raamovereenkomst in principe slechts de vastlegging betreft van de voorwaarden van de nog te plaatsen opdrachten. Behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten, doet de sluiting van de raamovereenkomst geen recht op exclusiviteit ontstaan in hoofde van de deelnemer(s). De sluiting van de raamovereenkomst impliceert met andere woorden geen verplichting om effectief te bestellen bij de deelnemer(s).

Art. 10

Aangezien de bepaling van artikel 73, § 4, voortaan op een andere plaats komt te staan, ingevolge de wijziging

Le pouvoir adjudicateur doit alors pouvoir effectuer ses achats sans trop de charges administratives et, pour le vendeur du produit de seconde main, il est important de pouvoir vendre rapidement sans devoir se plier à trop de formalités.

Étant donné que le nouveau 6° régit les achats d'opportunité de manière intégrale, l'article 42, § 1er, alinéa 2, doit être supprimé. Cette disposition autorise le Roi à permettre des achats occasionnels dans les secteurs classiques. Cette autorisation accordée au Roi devient donc superflue.

Rappelons enfin que l'article 5 prévoit un assouplissement en matière d'utilisation de la facture électronique, lorsque l'adjudicataire est une personne physique qui n'intervient pas dans le cadre de l'exercice de son activité professionnelle d'indépendant et qui vend un produit de seconde main. Dans ce cas, le vendeur n'est pas tenu de transmettre une facture électronique au pouvoir adjudicateur, ce qui serait une exigence disproportionnée et pourrait empêcher ou entraver considérablement un nombre important d'achats de seconde main.

Art. 9

Cette disposition vise à supprimer la référence faite à l'article 92. Cette dernière donnait à l'adjudicateur la possibilité de sortir de son accord-cadre pour passer un marché de faible montant.

Elle permettait de sortir de l'accord-cadre sans pour autant le quitter complètement car les participants à l'accord-cadre devaient tout de même être consultés. Il s'agissait d'une forme ambiguë de surrèglementation (*goldplating*). C'est la raison pour laquelle cette disposition est abrogée. Néanmoins, cette suppression ne change rien au fait que l'accord-cadre ne concerne en principe que la fixation des conditions des marchés devant encore être passés. Sauf si les documents du marché en disposent autrement, la conclusion de l'accord-cadre ne crée, en principe, pas de droit d'exclusivité dans le chef du ou des participants. Autrement dit, la conclusion de l'accord-cadre n'implique aucune obligation de commander effectivement auprès du ou des participants.

Art. 10

Vu que la disposition de l'article 73, § 4, est désormais déplacée, suite à la modification apportée aux

die wordt doorgevoerd in de artikelen 13 et 16, moet ook de verwijzing naar deze bepaling in artikel 50, tweede lid, van de wet, worden aangepast.

Art. 11

Deze wijziging heeft tot doel de samenhang te waarborgen tussen artikel 66, paragraaf 1, eerste lid, 2°, en artikel 71, derde en vierde lid, die nieuw zijn ingevoegd, en aanbesteders meer flexibiliteit te bieden.

Het werd beter geacht om aanbesteders in de openbare procedure en de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking toe te laten om de offertes te controleren alvorens tot de selectie over te gaan, met inbegrip van de controle van fiscale en sociale schulden. Dit wordt verklaard door het feit dat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument als voorlopig bewijs dient. Het lijkt dan ook zinloos om de administratieve lasten voor zowel aanbesteders als opdrachtnemers te vergroten door te eisen dat vooraf de afwezigheid van fiscale en sociale schulden wordt nagegaan.

Aanbesteders hoeven niet langer een voorlopige miniselectie uit te voeren op basis van de informatie in het UEA. Zelfs als de inschrijver erop wijst dat hij niet aan alle selectiecriteria voldoet of dat hij onder een uitsluitingsgrond valt (wat zelden voorkomt omdat veel inschrijvers in dat geval geen offerte indienen), heeft de aanbesteder voortaan de mogelijkheid om de offerte van deze inschrijver te controleren alvorens over te gaan tot de eigenlijke selectiefase. Er kunnen immers gevallen zijn waarin de aanbesteder niet gemakkelijk een beslissing kan nemen op basis van de informatie in het UEA, dat hoe dan ook slechts als voorlopig bewijs dient. Dat is in het bijzonder het geval wanneer een inschrijver erop wijst dat hij onder een uitsluitingsgrond valt, maar corrigerende maatregelen heeft genomen.

Art. 12

Deze bepaling is erop gericht een versoepeling en een verduidelijking aan te brengen in de bepaling omtrent de selectiecriteria. Gelet op de aard van bepaalde opdrachten en voor zover deze onder de drempel voor Europese bekendmaking vallen valt soms moeilijk vol te houden dat het bepalen van een selectiecriterium nuttig is in het licht van de daadwerkelijke risico's die de uitvoering van de opdracht mee zich mee zou kunnen brengen. Dit zal met name het geval zijn in gevallen waarbij de voor de opdracht uit te voeren competentie(s) eerder gering zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan een

articles 13 et 16, la référence à cette disposition à l'article 50, alinéa 2, de la loi doit également être adaptée.

Art. 11

La présente modification a pour but d'assurer la cohérence entre l'article 66, paragraphe 1er, alinéa 1er, 2° et l'article 71, alinéas 3 et 4 nouvellement insérés et de créer davantage de flexibilité pour les adjudicateurs.

Il a été jugé préférable de permettre aux adjudicateurs, en procédure ouverte et en procédure négociée directe avec publication préalable, de vérifier les offres avant de procéder à la sélection, en ce compris la vérification des dettes fiscales et sociales. Cela s'explique par le fait que le Document unique de marché européen est un document qui sert de preuve a priori. Il semble dès lors inutile d'alourdir la charge administrative à la fois pour les adjudicateurs et les adjudicataires en imposant préalablement la vérification de l'absence de dettes fiscales et sociales.

Il n'est plus requis pour l'adjudicateur de procéder à une mini-sélection provisoire sur la base des informations disponibles dans le DUME. Même si le soumissionnaire indiquait qu'il ne répond pas à tous les critères de sélection ou qu'un motif d'exclusion s'applique dans son chef (hypothèse peu fréquente parce que nombre de soumissionnaires ne déposent pas d'offre dans un tel cas), l'adjudicateur aura dorénavant la possibilité de vérifier l'offre de ce soumissionnaire, avant de procéder à la phase de sélection proprement dite. Il pourrait y avoir en effet des cas dans lesquels l'adjudicateur ne peut pas trancher facilement sur la base des informations du DUME qui ne sert de toute façon que de preuve a priori. C'est particulièrement vrai lorsqu'un soumissionnaire indique qu'il se trouve dans un motif d'exclusion mais fait valoir des mesures correctrices.

Art. 12

Cette disposition vise à assouplir et clarifier la disposition relative aux critères de sélection. Compte tenu de la nature de certains marchés et pour autant qu'ils sont inférieurs au seuil fixé pour la publicité européenne, il est parfois difficile de soutenir que la définition d'un critère de sélection est utile au regard des risques réels que pourrait comporter l'exécution du marché. Tel sera notamment le cas lorsque la ou les compétences à mettre en œuvre pour le marché sont plutôt limitées. Songeons, par exemple, à un marché qui consiste uniquement à entretenir une pelouse dont la surface est,

opdracht die er uitsluitend in bestaat een gazon te onderhouden dat daarenboven beperkt is in oppervlakte. Om die reden wordt in de voormelde mogelijkheid voorzien om geen selectiecriterium te bepalen. Dergelijke benadering maakt het mogelijk om de administratieve lasten voor beide partijen te verlichten en ligt ook meer in lijn met het in artikel 4, eerste lid, van de wet bedoelde proportionaliteitsbeginsel.

De voormelde mogelijkheid om geen selectiecriterium te bepalen wordt niet weerhouden voor de opdrachten voor werken. Deze gaan immers gepaard met risico's en zijn onderworpen aan de erkenningswetgeving. Dit neemt niet weg dat, voor opdrachten van werken, de aanbestedende overheid zich kan beperken tot het vermelden van de erkenning zonder van de inschrijvers andere inlichtingen of documenten te eisen betreffende hun economische, financiële, technische of beroepsbekwaamheid.

In de wet wordt nu ook uitdrukkelijk aangegeven dat de aanbestedende overheid niet alle in het eerste lid bedoelde categorieën van selectiecriteria moeten weerhouden. Dergelijke verduidelijking was reeds aangegeven in het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren van 18 april 2017 (*Belgisch Staatsblad* van 9 mei 2017, blz. 55369). De aanbestedende overheid zou zich bijvoorbeeld kunnen beperken tot het opleggen van een technische en beroepsbekwaamheid met uitsluiting van een economische en financiële draagkracht. De aanbestedende overheid moet immers haar eisen aanpassen en pertinente criteria bepalen die op een zodanige manier moeten worden voorzien dat ze de uitvoering van de opdracht toelaten, alsook de zekerheid bieden dat er een voldoende mededinging wordt georganiseerd onder de ondernemers. Daar wordt op heden nog de hierboven besproken mogelijkheid aan toegevoegd dat de aanbestedende overheid, voor sommige opdrachten voor leveringen en diensten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, zelfs kan bepalen geen selectiecriterium op te leggen.

Art. 13

In deze bepaling worden een aantal wijzigingen aangebracht wat de bepaling omtrent het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) betreft. Vooreerst wordt de titel van het artikel aangepast aan de eigenlijke inhoud van de bepaling. Er wordt ook verduidelijkt dat de bepaling alleen van toepassing is voor de overheidsopdrachten vanaf de drempel voor de Europese bekendmaking. Er wordt daarnaast in een mogelijkheid tot afwijking voorzien voor diverse gevallen waarbij gebruik wordt

qui plus est, restreinte. Aussi prévoit-on la possibilité de ne pas définir de critère de sélection. Pareille approche permet d'alléger les charges administratives pour les deux parties et est également plus conforme au principe de proportionnalité visé à l'article 4, alinéa 1er, de la loi.

La possibilité précitée de ne pas définir de critère de sélection n'est pas retenue pour les marchés de travaux. En effet, ceux-ci présentent des risques et sont soumis à la législation sur l'agréation. Il n'en reste pas moins que, pour les marchés de travaux, le pouvoir adjudicateur peut se limiter à la mention de l'agréation sans exiger des soumissionnaires d'autres renseignements ou documents concernant leur capacité économique, financière, technique ou professionnelle.

La loi stipule à présent aussi expressément que le pouvoir adjudicateur n'est pas tenu de retenir toutes les catégories de critères de sélection visées à l'alinéa 1er. Cette précision figurait déjà dans le rapport au Roi accompagnant l'arrêté royal du 18 avril 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques (*Moniteur belge* du 9 mai 2017, p. 55369). Ainsi, le pouvoir adjudicateur pourrait se limiter à imposer une capacité technique et professionnelle en excluant une capacité économique et financière. Il doit, en effet, adapter ses exigences et fixer des critères pertinents de manière à permettre l'exécution du marché et à assurer une concurrence suffisante entre les opérateurs économiques. Comme évoqué supra, s'ajoute désormais à cela la possibilité, pour le pouvoir adjudicateur, de ne même pas imposer de critère de sélection pour certains marchés de fournitures et de services dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne.

Art. 13

Cette disposition apporte des modifications à la disposition relative au Document unique de marché européen (DUME). Tout d'abord, le titre de l'article est adapté au contenu réel de la disposition. Il est également précisé que la disposition ne s'applique qu'aux marchés publics à partir du seuil fixé pour la publicité européenne. En outre, une possibilité de dérogation est prévue pour divers cas dans lesquels la procédure négociée sans publication préalable est utilisée et dans lesquels l'utilisation du

gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking en waarbij het gebruik van het UEA soms zeer weinig toegevoegde waarde biedt en tot verwikkelingen aanleiding kan geven en tijdsverlies.

Dit artikel bepaalt daarnaast dat de ondernemer, indien hij dat wenst, in plaats van informatie verschaft in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, kan beslissen om de eigenlijke certificaten of documenten over te leggen die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden en waarin wordt bevestigd dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden. Het overmaken van informatie door middel van het UEA wordt in dat geval vervangen door de rechtstreekse toezending van certificaten of attesten die zijn afgegeven door de bevoegde overheidsinstanties of door derden. Deze documenten moeten aantonen dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden. Deze toevoeging werd ingevoerd naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in zaak C-812/24 van 22 januari 2026 (LIPOR en PreZero Portugal tegen Semural). Het past om aan de overwegingen 55 tot 57 bij het voormelde arrest een voldoende ruime uitlegging te geven, namelijk dat er een alternatieve mogelijkheid om voorlopig bewijs te verschaffen bestaat, die niet beperkt blijft tot de specifieke situatie van het voormelde arrest (met name een UEA voor derden op wiens draagkracht men zich beroept). Het is echter bijzonder onwaarschijnlijk dat alle informatie uit het UEA op de voormelde alternatieve wijze kan worden aangeleverd. Zo kan verwezen worden naar de verklaring van de inschrijver dat hij zich niet in een geval van uitsluiting, bijvoorbeeld wegens niet-naleving van het arbeidsrecht, bevindt. Daar kan, in België althans, geen certificaat voor worden opgemaakt. Om die reden is het onwaarschijnlijk dat een (Belgische) kandidaat of inschrijver voor alle aspecten certificaten of documenten zou kunnen voorleggen. Een duidelijk onderscheid van welk bewijs alleen in een UEA kan overgelegd worden en welk niet, is echter moeilijk vast te leggen, aangezien niet alle feitelijke omstandigheden te voorzien zijn en de situatie in de lidstaten kan verschillen. In het licht van wat voorafgaat wordt erop gedrukt dat het UEA voor ondernemers de facto van cruciaal belang blijft, om te vermijden dat er in het voorgelegde bewijs lacunes zouden ontstaan. Bovendien wordt erop gewezen dat door het gebruik van het geïntegreerde UEA, veel problemen zullen verholpen worden (zie hieromtrent de commentaar bij artikel 14), aangezien het de facto moeilijk wordt voor inschrijvers om in de betreffende gevallen geen UEA in te dienen.

Er wordt verduidelijkt dat de aanbestedende overheid de administratieve vereenvoudiging die beoogd wordt natuurlijk niet mag teniet doen door reeds op de uiterste dag van de indiening te verzoeken de eigenlijke ondersteunende documenten voor te leggen (naast het

DUME offre parfois très peu de valeur ajoutée et peut entraîner des complications et une perte de temps.

Par ailleurs, ledit article prévoit que l'opérateur économique puisse, s'il le souhaite, en lieu et place des informations fournies dans le Document unique de marché européen, décider de présenter les certificats ou documents proprement dits, délivrés par des autorités publiques ou des tiers et confirmant qu'il remplit les conditions concernées. La transmission des informations au moyen du DUME est, en pareil cas, remplacée par la transmission directe des certificats ou attestations émis par les autorités publiques compétentes ou par des tiers. Ces documents doivent démontrer qu'il satisfait aux conditions concernées. Cet ajout a été introduit suite à l'arrêt rendu par la Cour de Justice de l'Union européenne dans l'affaire C-812/24 du 22 janvier 2026 (LIPOR et PreZero Portugal c/ Semural). Il convient d'interpréter de façon suffisamment large les considérants 55 à 57 de l'arrêt précité, à savoir qu'il existe une possibilité alternative pour fournir des preuves provisoires, qui ne se cantonne pas à la situation spécifique de l'arrêt précité (notamment un DUME pour des tiers dont on fait valoir les capacités). Il est toutefois hautement improbable que toutes les informations contenues dans le DUME puissent être fournies selon la méthode alternative susmentionnée. L'on peut ainsi faire référence à la déclaration du soumissionnaire selon laquelle il ne se trouve pas dans un cas d'exclusion, par exemple en raison du non-respect du droit du travail. Aucun certificat ne peut être établi à cet effet, du moins en Belgique. Pour cette raison, il est peu probable qu'un candidat ou soumissionnaire (belge) soit en mesure de présenter des certificats ou des documents pour tous les aspects. Il est toutefois difficile d'opérer une distinction claire entre les preuves qui ne peuvent être produites que dans un DUME et les autres, vu que toutes les circonstances de fait ne sont pas prévisibles et que la situation peut différer d'un État membre à l'autre. À la lumière de ce qui précède, insistons sur le fait que le DUME reste de facto d'une importance cruciale pour les opérateurs économiques afin d'éviter l'apparition de lacunes dans les preuves présentées. En outre, il convient de souligner que l'utilisation du DUME intégré permettra de résoudre un bon nombre de problèmes (voir, à ce propos, le commentaire de l'article 14). En effet, dans la pratique, il deviendra difficile pour les soumissionnaires de ne pas introduire de DUME dans les cas concernés.

Il est précisé que le pouvoir adjudicateur ne peut pas compromettre la simplification administrative voulue en demandant, dès le dernier jour du délai de dépôt, la présentation des documents justificatifs proprement dits (en plus du DUME). La disposition selon laquelle le

UEA). De bepaling dat de aanbestedende overheid “te allen tijde” mag verzoeken de ondersteunende documenten in te dienen wanneer dit nodig is voor het goede verloop van de procedure, mag dus niet zodanig breed geïnterpreteerd worden dat het voordeel dat gepaard gaat met het UEA weer wordt teruggedraaid. Er wordt echter voorzien dat de aanbestedende overheid, voor het geval van dwingende spoed, toch mag vereisen dat de ondersteunende documenten voorgelegd worden bij de uiterste datum voor indiening.

De bepalingen die op heden voorzien zijn in de vierde paragraaf worden voortaan in een afzonderlijk artikel behandeld, het artikel 74/1. Op die reden wordt de betreffende paragraaf opgeheven, maar de betreffende bepalingen worden ongewijzigd behouden. Het betreft eigenlijk een verplaatsing, geen opheffing. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar artikel 16.

Art. 14

De invoering van dit artikel heeft tot doel de aanbestedende overheid te verplichten maatregelen te nemen zodat inschrijvers het UEA rechtstreeks op het elektronische platform kunnen invullen.

Deze maatregel voorkomt verschillende problemen die verband houden met het ontbreken of de niet-conformiteit van het UEA.

Art. 15

De vervanging van onderhavig artikel is gericht op het invoeren van een impliciete verklaring op erewoord, enerzijds wanneer het geraamde bedrag lager ligt dan de drempel voor de Europese bekendmaking, ongeacht welke procedure er wordt gebruikt, en anderzijds wanneer de raming boven de voormelde drempel ligt in de duidelijk gedefinieerde gevallen, waarbij de aanbestedende overheid dit zo aangeeft in de opdrachtdocumenten. Het betreft de volgende gevallen: een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking bij dwingende spoed; wanneer er enkel met een bepaalde ondernemer een overeenkomst kan worden gesloten; bij herhaling; wanneer de overeenkomst onder gunstige voorwaarden kan gesloten worden; wanneer de oorspronkelijke leverancier aanvullende leveringen dient te verrichten en bij leveringen die op de grondstoffenmarkt genoteerd en aangekocht werden.

De reden waarom er met een impliciete verklaring op eer kan gewerkt worden in de voormelde gevallen is dat dit een administratieve vereenvoudiging betekent, zowel voor de kandidaat of inschrijver als voor de

pouvoir adjudicateur peut “à tout moment” demander la présentation des documents justificatifs lorsque cela est nécessaire au bon déroulement de la procédure ne peut donc être interprétée de manière si large qu’elle annule l’avantage lié au DUME. Néanmoins, il est prévu qu’en cas d’urgence impérieuse le pouvoir adjudicateur peut exiger que les documents justificatifs soient présentés à la date limite de dépôt.

Les dispositions actuellement prévues au paragraphe 4 sont désormais traitées dans un article distinct, l’article 74/1. Pour cette raison, le paragraphe concerné est supprimé, mais les dispositions en question sont maintenues sans modification. Il s’agit donc d’un déplacement et non d’une suppression. Pour plus d’informations, veuillez vous référer à l’article 16.

Art. 14

L’introduction du présent article a pour objectif d’obliger le pouvoir adjudicateur de prendre des mesures pour que les soumissionnaires puissent remplir le DUME directement sur la plateforme électronique.

Cette mesure permet d’éviter plusieurs problèmes liés à l’absence ou à la non-conformité du DUME.

Art. 15

Le remplacement du présent article vise à introduire une déclaration implicite sur l’honneur, d’une part, lorsque le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, quelle que soit la procédure utilisée, et, d’autre part, lorsque le montant estimé dépasse le seuil susmentionné dans des cas clairement définis, le pouvoir adjudicateur l’indiquant alors dans les documents du marché. Il s’agit des cas suivants: dans le cadre d’une procédure négociée sans publication préalable en cas d’urgence impérieuse; lorsque le contrat ne peut être conclu qu’avec un seul opérateur économique; en cas de répétition; lorsque le contrat peut être conclu à des conditions avantageuses; lorsque le fournisseur initial doit effectuer des fournitures complémentaires et lorsqu’il s’agit de fournitures cotées et achetées à une bourse de matières premières.

Dans les cas susmentionnés, une déclaration implicite sur l’honneur peut être utilisée, car cela représente une simplification administrative tant pour le candidat ou le soumissionnaire que pour le pouvoir adjudicateur. En

aanbestedende overheid. De kandidaat of inschrijver dient bij de indiening van zijn kandidatuur of offerte namelijk geen bewijzen meer toe te voegen, wat tot gevolg heeft dat hij niet een document kan vergeten met eventueel een uitsluiting tot gevolg. De aanbestedende overheid van zijn kant hoeft niet onmiddellijk na de opening van de kandidatuurstelling of offerte reeds deze bewijzen te contoleren, wat een tijdswinst met zich mee brengt.

De loutere indiening van een kandidatuur of offerte geldt als verklaring van de kandidaat of inschrijver dat hij aan de in artikel 74 opgesomde voorwaarden voldoet, namelijk dat hij zich niet in een situatie bevindt die tot uitsluiting kan leiden, dat hij voldoet aan de vereisten inzake selectie en, in voorkomend geval, aan de voorwaarden voor de beperking van het aantal kandidaten. De kandidaat of inschrijver is dus niet meer verplicht onmiddellijk documenten of certificaten, die door overheidsinstanties of derden worden afgeleverd en die bewijzen dat hij aan de voormelde voorwaarden voldoet, mee in te dienen. Bijgevolg wordt een impliciete verklaring op eer aanvaard als voorlopig bewijs.

Wanneer de kandidaat of de inschrijver beroep doet op de draagkracht van derden, dan geldt de impliciete verklaring op erewoord ook voor deze derden. Ook dit betekent een administratieve vereenvoudiging.

Aangezien de impliciete verklaring op erewoord als voorlopig bewijs dient, zodat bij de indiening van de kandidatuur of offerte er geen bewijzen mee moeten worden ingediend, zal de aanbestedende overheid achteraf toetsen of de kandidaat of inschrijver voldoet aan de voorwaarden om deel te nemen aan de procedure. De selectietoets zal dus later in de procedure gebeuren, maar wel vóór de gunning van de opdracht. Aldus wordt het risico op malafide kandidaten of inschrijvers ook beperkt.

Paragraaf 2, eerste lid heeft betrekking op het feit dat de aanbestedende overheid nog steeds, gedurende de plaatsingsprocedure, de kandidaten of inschrijvers kan verzoeken de vereiste documenten of certificaten over te maken, wanneer dit noodzakelijk is voor de goede verloop van de procedure. De aanbestedende overheid kan het overmaken van deze gegevens niet eisen bij de uiterste datum van indiening. Dat zou afbreuk doen aan de beoogde vereenvoudiging.

Alvorens de shortlist op te stellen of tot gunning over te gaan, zal de aanbestedende overheid nog steeds Telemarc dienen te consulteren om na te gaan of de kandidaat of inschrijver zich niet in een uitsluitingsgrond bevindt en dit onverminderd de bepalingen van artikel 66, § 2, van de wet. In dit artikel wordt immers bepaald dat de aanbestedende overheid bij de openbare procedure

effet, lors du dépôt de sa candidature ou de son offre, le candidat ou le soumissionnaire ne sera plus tenu de joindre des pièces justificatives. Il ne risque donc plus d'oublier un document susceptible d'entraîner son exclusion. Le pouvoir adjudicateur, quant à lui, ne devra plus vérifier ces pièces justificatives immédiatement après l'ouverture des candidatures ou des offres, ce qui permet un gain de temps.

Le simple fait d'introduire une candidature ou une offre vaut déclaration du candidat ou du soumissionnaire qu'il remplit les trois conditions énumérées à l'article 74, à savoir qu'il ne se trouve pas dans une situation susceptible d'entraîner son exclusion, qu'il répond aux exigences en matière de sélection et, le cas échéant, aux conditions relatifs à la réduction du nombre de candidats. Le candidat ou le soumissionnaire ne sera donc plus tenu de joindre immédiatement les documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour attester qu'il remplit les conditions susmentionnées. Par conséquent, une déclaration implicite sur l'honneur sera acceptée à titre de preuve provisoire.

Lorsque le candidat ou le soumissionnaire a recours aux capacités de tiers, la déclaration implicite sur l'honneur vaudra aussi pour ces tiers. Cela constitue également une simplification administrative.

Vu que la déclaration implicite sur l'honneur sert de preuve provisoire, ce qui implique qu'aucune pièce justificative ne devra être jointe lors du dépôt de la candidature ou de l'offre, le pouvoir adjudicateur vérifiera ultérieurement si le candidat ou le soumissionnaire remplit les conditions de participation à la procédure. L'examen de sélection aura donc lieu plus tard dans la procédure, mais avant l'attribution du marché. Cela permet également de limiter le risque d'être confronté à des candidats ou soumissionnaires malhonnêtes.

Le paragraphe 2, alinéa 1er, concerne la faculté dont dispose toujours le pouvoir adjudicateur de demander aux candidats et soumissionnaires, au cours de la procédure de passation, de fournir les documents ou certificats requis, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure. Le pouvoir adjudicateur ne peut pas exiger que ces données soient fournies le dernier jour du délai prévu pour le dépôt. Cela compromettrait la simplification recherchée.

Avant d'établir la liste restreinte ou de procéder à l'attribution du marché, le pouvoir adjudicateur devra toujours consulter Télémarc afin de vérifier si le candidat ou le soumissionnaire ne se trouve pas dans une situation susceptible d'entraîner son exclusion et ce, sans préjudice des dispositions de l'article 66, § 2, de la loi. Cet article stipule en effet que, le pouvoir adjudicateur

of de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking eerst de regelmatigheid van de offerte mag controleren, alvorens de selectiecriteria, met inbegrip van de uitsluitingsgronden, te verifiëren. Voor wat betreft het uittreksel uit het strafregister zal er een machtigingsbepaling aan de Koning worden ingevoegd waardoor de aanbestedende overheid bij een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking op basis van de prijs en bij dwingende spoed, niet meer verplicht zal zijn om dit uittreksel op te vragen, behoudens in fraudegevoelige sectoren (zie artikel 17). De aanbestedende overheid mag natuurlijk nog steeds een uittreksel uit het strafregister vragen in deze twee voormelde procedures, indien hij dit opportuun acht.

Art. 16

De bepaling die op heden vervat is in artikel 73, § 4, wordt in een afzonderlijk artikel 74/1 opgenomen. Het betreft een herschikking die nodig is ingevolge de wijzigingen die zijn tussengekomen ingevolge de artikelen 13 en 15. Niettemin is de tekst enigszins versoepeld in die zin dat een ondernemer voortaan geen ondersteunende documenten meer hoeft te verstrekken wanneer de aanbestedende overheid deze in een andere plaatsingsprocedure heeft verkregen, zelfs als er geen overeenkomst werd gesloten.

Opgemerkt moet worden dat het hier gaat om een bepaling met een algemene strekking, die ook buiten de context van de selectie relevant kan zijn, bijvoorbeeld in het kader van de regeling omtrent voorschotten.

Art. 17

Deze bepaling machtigt de Koning om de aanbestedende overheid in bepaalde specifieke gevallen toe te staan bepaalde bewijzen die gewoonlijk worden geëist om het ontbreken van uitsluitingsgronden na te gaan, niet te eisen.

Art. 18

Het eerste deel van deze bepaling voegt een zinsdeel toe aan artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), van de wet. Deze wijziging heeft niet tot doel de rechtssituatie te veranderen, maar om een mogelijkheid te verduidelijken die aanbestedende overheden reeds hebben bij het vaststellen van de gunningscriteria. De toevoeging heeft tot doel te verduidelijken dat overwegingen in verband met bevoorrading via korte ketens in aanmerking kunnen worden genomen, voor zover deze verband houden met

peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec publication préalable, procéder au contrôle de la régularité des offres avant de vérifier le respect des critères de sélection, y compris l'absence de motifs d'exclusion. En ce qui concerne l'extrait du casier judiciaire, une disposition d'habilitation au Roi sera insérée, selon laquelle le pouvoir adjudicateur, dans le cadre d'une procédure négociée sans publication préalable sur la base du prix et en cas d'urgence impérieuse, ne sera plus tenu de demander cet extrait, sauf dans les secteurs sensibles à la fraude (voir l'article 17). Il va de soi que le pouvoir adjudicateur peut toujours demander un extrait du casier judiciaire dans les deux procédures susmentionnées, s'il le juge opportun.

Art. 16

La disposition figurant actuellement à l'article 73, § 4, est reprise dans un article 74/1 distinct. Il s'agit d'une réorganisation rendue nécessaire par les modifications apportées par les articles 13 et 15. Néanmoins, un léger assouplissement a été apporté au texte en ce sens qu'il ne sera dorénavant plus nécessaire pour un opérateur économique de fournir des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur les a obtenus dans une autre procédure de passation, même en l'absence de conclusion d'un marché.

À noter qu'il s'agit d'une disposition ayant une portée générale, qui peut également être pertinente en dehors du contexte de la sélection, par exemple dans le cadre du régime des avances.

Art. 17

Cette disposition habilite le Roi à permettre, dans certains cas spécifiques, au pouvoir adjudicateur de ne pas demander certaines preuves habituellement exigées pour vérifier l'absence de motifs d'exclusion.

Art. 18

La première partie de cette disposition ajoute un membre de phrase à l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), de la loi. Cette modification ne vise pas à modifier l'état du droit, mais à expliciter une possibilité déjà offerte aux pouvoirs adjudicateurs dans le cadre de la détermination des critères d'attribution. L'ajout vise à préciser que les considérations liées à l'approvisionnement en circuit court peuvent être prises en compte, pour autant qu'elles présentent un lien avec l'objet du marché et respectent

het voorwerp van de opdracht en in overeenstemming zijn met de fundamentele beginselen van het aanbestedingsrecht en voor zover aan de andere voorwaarden voldaan is.

Het gebruik van korte bevoorradingsketens kan immers bijdragen aan de verwezenlijking van doelstellingen van algemeen belang, zoals het verminderen van bepaalde milieuexternaliteiten die verband houden met toeleveringsketens, het ondersteunen van lokale producenten en het versterken van de veerkracht van voedselsystemen. De bepaling beoogt dan ook meer rechtszekerheid te bieden aan aanbestedende overheden die dergelijke overwegingen in hun aankopen willen integreren, met name voor agrovoedingsproducten.

De expliciete vermelding van de korte bevoorradingsketen creëert echter geen nieuw, op zichzelf staand gunningscriterium en houdt geen afwijking in van de algemene voorwaarden die van toepassing zijn op de in de wetgeving vastgelegde gunningscriteria. Bovendien mag deze bepaling niet worden geïnterpreteerd als een toestemming voor een geografische of lokale voorkeur. De gekozen criteria moeten nog steeds objectief en niet-discriminerend geformuleerd blijven en in overeenstemming zijn met de beginselen van gelijke behandeling en vrije mededinging.

Ingevolge de tweede doorgevoerde wijziging is gunnen op basis van de prijs als enig gunningscriterium, bij opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, enkel nog toegelaten indien aan (minstens) één van de volgende voorwaarden is voldaan: ofwel is het voorwerp van de opdracht voor leveringen, diensten of werken gestandaardiseerd en beschikbaar op de markt, ofwel wordt de vereiste kwaliteit integraal omschreven in de opdrachtdocumenten.

Het begrip “gestandaardiseerd” moet in zijn gangbare betekenis worden opgevat. Het gaat om alledaagse en onderling uitwisselbare werken, producten of diensten, of om homogene en uniforme prestaties, waarvan de kenmerken identiek of vrijwel identiek zijn, ongeacht de ondernemer. Dergelijke prestaties vertonen geen wezenlijke kwalitatieve verschillen tussen de offertes. De behoefte moet daarom worden beschreven aan de hand van technische specificaties die geen ruimte laten voor een kwalitatieve beoordeling. Met andere woorden: de kwaliteit verschilt niet wezenlijk van de ene ondernemer tot de andere en is niet werkelijk afhankelijk van de ondernemer. De verschillen tussen de offertes beperken zich hoofdzakelijk tot de prijs. Als voorbeeld kunnen producten worden genoemd die door technische normen zijn gestandaardiseerd, of gangbare leveringen zoals papier. Wat de werken betreft, kan het voorbeeld

les principes fondamentaux du droit des marchés publics et pour autant que les autres conditions soient remplies.

Le recours à l’approvisionnement en circuit court peut, en effet, contribuer à la réalisation d’objectifs d’intérêt général, tels que la réduction de certaines externalités environnementales associées aux chaînes d’approvisionnement, le soutien aux producteurs locaux et le renforcement de la résilience des systèmes alimentaires. La disposition entend, dès lors, apporter une plus grande sécurité juridique aux pouvoirs adjudicateurs souhaitant intégrer de telles considérations dans leurs achats, notamment pour les produits agroalimentaires.

La mention explicite du circuit court ne crée toutefois pas un nouveau critère d’attribution autonome et n’emporte aucune dérogation aux conditions générales applicables aux critères d’attribution prévus par la législation. De plus, cette disposition ne saurait être interprétée comme autorisant une préférence géographique ou locale. Les critères retenus doivent demeurer formulés de manière objective et non discriminatoire, et être conformes aux principes d’égalité de traitement et de libre concurrence.

Suite à la deuxième modification apportée, l’attribution sur la base du prix comme seul critère d’attribution, pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, n’est désormais plus autorisée que s’il est à tout le moins satisfait à l’une des conditions suivantes: soit l’objet du marché de fournitures, de services ou de travaux est standardisé et disponible sur le marché, soit la qualité requise est entièrement définie dans les documents du marché.

Il convient d’entendre le terme “standardisé” dans son acception courante. Il s’agit de travaux, produits ou services ordinaires et interchangeables, ou encore de prestations homogènes et uniformes, dont les caractéristiques sont identiques ou quasi identiques, quel que soit l’opérateur économique. De telles prestations ne présentent pas de différences qualitatives substantielles entre les offres. Le besoin doit, dès lors, être décrit au moyen de spécifications techniques ne laissant aucune marge d’appréciation qualitative. En d’autres termes, la qualité ne varie pas sensiblement d’un opérateur économique à l’autre et ne dépend pas réellement de l’opérateur économique. Les différences entre les offres se limitent essentiellement au prix. Peuvent être cités à titre d’exemple, les produits standardisés par des normes techniques ou les fournitures courantes comme le papier. Pour ce qui concerne les travaux, on

worden genoemd van het leggen van leidingen volgens precieze normen.

De voorwaarde dat de kwaliteit “integraal beschreven” moet zijn, opdat van de uitzondering gebruik mag worden gemaakt, mag niet worden opgevat als een vereiste van een uitputtende beschrijving in absolute zin, maar als een vereiste dat de relevante kwaliteitskenmerken met voldoende nauwkeurigheid worden vastgesteld om de vergelijkbaarheid van de offertes te waarborgen en elke significante kwalitatieve variabiliteit uit te sluiten. Het gaat dus niet om volledigheid, wat onmogelijk zou kunnen blijken.

De reden dat gunnen op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking de standaard wordt, is dat dit ervoor zorgt dat de mededinging meer gebeurt op basis van de kwaliteit en minder op de prijs. Bovendien zal er op die manier meer aandacht kunnen gaan naar duurzaamheid en innovatie.

Omdat het gunnen op basis van de beste prijs-kwaliteitsverhouding voor de voormelde opdrachten de norm wordt, gaat dit een wezenlijke impact hebben op de werkwijze van de aanbesteders.

Tot slot wordt er ook een wijziging aangebracht in paragraaf 3, eerste lid, 2°, van artikel 81 van de wet, om aan te geven dat een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus bijvoorbeeld betrekking kan hebben op de duurzaamheid, de herstelbaarheid of het renovatiepotentieel.

Duurzaamheid wordt doorgaans opgevat als het vermogen van een product, een dienst of een bouwwerk om zijn functies en prestaties op duurzame wijze te behouden door de levensduur, de repareerbaarheid, het hergebruik en het efficiënte gebruik van hulpbronnen te bevorderen.

Herstelbaarheid wordt doorgaans omschreven als het gemak van reparatie: aantal gebruikte materialen en onderdelen, gebruik van standaardonderdelen, gebruik van coderingsnormen ter identificatie van onderdelen en materialen, aantal en complexiteit van de benodigde processen en gereedschappen, gemak waarmee niet-destructieve demontage en montage plaatvinden, voorwaarden voor toegang tot productgegevens, voorwaarden voor toegang tot of het gebruik van de benodigde hardware en software, voorwaarden voor toegang tot testprotocollen of niet gemakkelijk verkrijgbare testapparatuur, de beschikbaarheid van garanties specifiek voor geherproduceerde of opgeknapte producten, voorwaarden voor toegang tot of het gebruik van technologieën die

peut citer l’exemple de la pose de canalisations selon des normes précises.

La condition selon laquelle la qualité doit être “intégralement décrite” pour pouvoir bénéficier de l’exception ne doit pas être interprétée comme une exigence de description exhaustive au sens absolu, mais comme une exigence selon laquelle les caractéristiques qualitatives pertinentes doivent être déterminées avec suffisamment de précision pour garantir la comparabilité des offres et éliminer toute variabilité qualitative significative. Il ne s’agit donc pas d’une exhaustivité, ce qui pourrait se révéler impossible.

La raison pour laquelle l’attribution sur la base du meilleur rapport qualité-prix devient la norme pour les marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne est que cela garantit que la concurrence se fait davantage sur la base de la qualité et moins sur le prix. De plus, cela permettra d’accorder une plus grande attention à la durabilité et à l’innovation.

Étant donné que l’attribution sur la base du meilleur rapport qualité-prix devient la norme pour les marchés précités, cela aura un impact significatif sur la manière de travailler des pouvoirs adjudicateurs.

Enfin, une modification est également apportée au paragraphe 3, alinéa 1er, 2°, de l’article 81 de la loi, précisant qu’un processus spécifique destiné à une autre phase du cycle de vie peut englober, par exemple, la durabilité, la réparabilité, ou encore le potentiel de réhabilitation.

La durabilité est communément comprise comme la capacité d’un produit, d’un service ou d’un ouvrage à maintenir durablement ses fonctions et performances en favorisant sa longévité, sa réparabilité, sa réutilisation et l’utilisation efficiente des ressources.

La réparabilité désigne communément la facilité de réparation: nombre de matériaux et de composants utilisés, utilisation de composants standard, utilisation de normes de codification des composants et matériaux pour l’identification des composants et matériaux, nombre de processus et d’outils nécessaires et leur complexité, facilité de démontage et de remontage non destructifs, conditions d’accès aux données relatives au produit, conditions d’accès au matériel et aux logiciels nécessaires ou de leur utilisation, conditions d’accès aux protocoles d’essai ou aux équipements d’essai non communément disponibles, disponibilité de garanties spécifiques aux produits remanufacturés ou reconditionnés, conditions d’accès aux technologies protégées par des droits de

worden beschermd door intellectuele-eigendomsrechten, modulariteit, enz.

Het renovatiepotentieel kan worden opgevat als de mogelijkheid om een werk te hergebruiken, te verbeteren, te verbouwen of te moderniseren zonder dat het hoeft te worden gesloopt: gebruik van gemakkelijk recycleerbare materialen, veilige, gemakkelijke en niet-destructieve toegang tot recycleerbare onderdelen en materialen of onderdelen en materialen die gevaarlijke stoffen bevatten en samenstelling en homogeniteit van materialen, mogelijkheid van sorteren op hoge zuiverheidsgraad, aantal gebruikte materialen en onderdelen, gebruik van standaardonderdelen, gebruik van coderingsnormen ter identificatie van onderdelen en materialen, aantal en complexiteit van de benodigde processen en gereedschappen, gemak waarmee niet-destructieve demontage en montage plaatsvinden, voorwaarden voor toegang tot productgegevens, voorwaarden voor toegang tot of het gebruik van de benodigde hardware en software, enz.

Art. 19

Deze bepaling beoogt de toevoeging van de woorden “ontmanteling” en “renovatie” als kosten aan het einde van de een levenscyclus. Ontmanteling en renovatie zijn belangrijke kosten aan het einde van de levensduur van een bepaald product en dienen dus opgenomen te worden in de wet.

Art. 20

Deze bepaling heeft enerzijds tot doel het bedrag dat in aanmerking moet worden genomen voor opdrachten van beperkte waarde te wijzigen en anderzijds, om fouten in de raming van opdrachten op te vangen door een marge toe te voegen.

Er is er nood aan een verhoging van het bedrag aangezien de complexiteit van het aankoopgebeuren de laatste jaren is toegenomen. Vandaar dat het niet volstaat om het bedrag louter aan te passen aan de opgetreden inflatie.

De versoepeling is ook nodig voor de ondernemingen. Ze worden immers geconfronteerd met administratieve lasten, zowel transactiekosten als tijd, voor het indienen van een kandidatuur of offerte. Door het bedrag te verhogen naar 75.000 euro (geraamd bedrag) en 90.000 euro (goed te keuren uitgave), kan deze soepelere procedure voor meer opdrachten gebruikt worden, waardoor een groot aandeel van de voormelde lasten verdwijnen. Ook voor de aanbestedende overheid gaat deze versoepeling een ingrijpende impact hebben op haar werking. Zij zullen

propriété intellectuelle ou d’utilisation de ces technologies, modularité, etc.

Le potentiel de réhabilitation peut s’entendre comme la capacité d’un ouvrage à être réutilisé, amélioré, transformé ou modernisé sans nécessité de démolition: utilisation de matériaux facilement recyclables, accès sûr, facile et non destructif aux composants et matériaux recyclables ou aux composants et matériaux contenant des substances dangereuses et composition et homogénéité des matériaux, possibilité d’obtenir un degré élevé de pureté à la sortie du tri, nombre de matériaux et de composants utilisés, utilisation de composants standard, normes de codification des composants et matériaux pour l’identification des composants et matériaux, nombre de processus et d’outils nécessaires et leur complexité, facilité de démontage et de remontage non destructifs, conditions d’accès aux données relatives au produit, conditions d’accès au matériel et aux logiciels nécessaires ou de leur utilisation, etc.

Art. 19

Cette disposition vise à ajouter les termes “démantèlement” et “réhabilitation” à la liste des coûts liés à la fin du cycle de vie. Le démantèlement et la réhabilitation constituent des coûts importants à la fin de la durée de vie d’un produit donné et doivent donc être intégrés dans la loi.

Art. 20

La présente disposition vise d’une part, à modifier le montant à prendre en compte pour les marchés de faible montant et, d’autre part, de palier aux erreurs d’estimation des marchés en ajoutant une marge.

Il est nécessaire d’augmenter ce montant, car la complexité des procédures d’achat s’est accrue ces dernières années. Il ne suffit donc pas d’adapter le montant à l’inflation.

Cet assouplissement est également nécessaire pour les entreprises. Elles sont en effet confrontées à des charges administratives, tant en termes de coûts de transaction que de temps, pour introduire une candidature ou une offre. En portant le montant à 75.000 euros (montant estimé) et 90.000 euros (dépense à approuver), cette procédure assouplie pourra être utilisée pour un plus grand nombre de marchés, ce qui permettra de supprimer une grande partie des charges susmentionnées. Pour les pouvoirs adjudicateurs, cet assouplissement

minder documenten moeten controleren, waardoor ze tijd zullen besparen.

De bepalingen opgenomen in artikel 92 geven de aanbestedende overheid de mogelijkheid om vlug en zonder veel administratieve beslommeringen een opdracht te sluiten. De aanbestedende overheid heeft bijgevolg een grotere bewegingsvrijheid. Het spreekt dan ook voor zich dat de aanbestedende overheid er goed aan doet om niet onnodig de plaatsing ingewikkelder te maken door striktere regels toe te passen. Het opvragen van extra documenten aan de inschrijver, gaat doorgaans voorbij aan de opzet van de opdrachten van beperkte waarde.

Opgemerkt dient te worden dat artikel 92 niet van toepassing is op alle opdrachten met een waarde van minder dan 75.000 euro. Het is alleen van toepassing op opdrachten waarvan het geraamde bedrag gelijk is aan of hoger is dan 3000 euro. Onder 3000 euro spreekt men van opdrachten van uiterst beperkte waarde (zie artikel 92/1, ingevoerd bij artikel 22).

Er wordt een cumulatieve voorwaarde toegevoegd aan deze van de geraamde waarde van de opdracht. Voor opdrachten van beperkte waarde is het niet voldoende dat de geraamde waarde van de opdracht hoger is dan 3000 euro en lager dan 75.000 euro. Het bedrag van de goed te keuren uitgaven moet ook lager zijn dan 90.000 euro.

Deze maatregel maakt het mogelijk om problemen met onjuiste ramingen bij de opdrachten van beperkte waarde te voorkomen. Het komt soms voor dat de aanbestedende overheid de procedure voor slechts enkele honderden euro's moet hernemen, wat een negatief effect heeft op de deelname van ondernemers, aangezien zij deelnamekosten hebben gemaakt voor een opdracht die uiteindelijk niet wordt gegund.

Het bedrag van de goed te keuren uitgave vertegenwoordigt een marge van 20 % van de vastgestelde drempel. Deze marge is geïnspireerd op de regel die is vastgelegd in het derde lid van artikel 35 van de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de beroepsmogelijkheden op het gebied van overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies. Door middel van deze bijkomende voorwaarde kan misbruik ook effectiever voorkomen worden.

Opgemerkt moet worden dat, indien de opdracht (zelfs als deze onder het toepassingsgebied van opdrachten van beperkte waarde valt) een duidelijk grensoverschrijdend belang heeft, de aanbestedende overheid bij de plaatsing ervan de vrijheden en beginselen van

aura également un impact considérable sur leur fonctionnement. Ils auront moins de documents à contrôler, ce qui leur fera gagner du temps.

Les dispositions prévues à l'article 92 permettent au pouvoir adjudicateur de conclure un marché rapidement et sans trop de formalités administratives. Le pouvoir adjudicateur dispose ainsi d'une plus grande liberté d'action. Il va donc de soi que le pouvoir adjudicateur a tout intérêt à ne pas compliquer inutilement la passation du marché en appliquant des règles plus strictes. Demander des documents supplémentaires au soumissionnaire va souvent à l'encontre de l'objectif des marchés de faible montant.

À noter que l'article 92 ne s'applique pas à tous les marchés inférieurs à 75.000 euros. Il ne s'applique qu'aux marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur à 3000 euros. En dessous de 3000 euros, l'on parle de marchés de très faible montant (voir l'article 92/1 introduit par l'article 22).

Une nouvelle condition cumulative est introduite en plus de celle relative à la valeur estimée du marché. Pour les marchés de faible montant, il ne suffit pas que le montant estimé du marché soit supérieur à 3000 euros et inférieur à 75.000 euros. Il faut également que le montant de la dépense à approuver reste inférieur à 90.000 euros.

Cette mesure permet d'anticiper les problèmes de mauvaise estimation constatés dans les marchés de faible montant. Il arrive parfois que l'adjudicateur doive reprendre la procédure pour quelques centaines d'euros seulement, ce qui a un impact négatif sur la participation des opérateurs économiques, car ces derniers ont assumé un coût de participation pour un marché qui ne sera finalement pas attribué.

Le montant de la dépense à approuver mentionné représente une marge de 20 % du seuil fixé. Cette marge est inspirée de la règle exprimée à l'alinéa 3 de l'article 35 de la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions. Cette condition supplémentaire permet également d'éviter plus efficacement des abus.

À noter que si le marché (même s'il entre dans le champ d'application des marchés de faible montant) présente un intérêt transfrontalier certain, le pouvoir adjudicateur reste tenu, pour la passation, de respecter les libertés et les principes du droit de l'Union. Le

het Unierecht moet naleven. Bij de overheidsopdracht moet in dat geval transparantie zijn, wat een vorm van voorafgaande bekendmaking impliceert.

Het bestaan van dergelijk grensoverschrijdend belang kan o.m. worden afgeleid uit het belang van de betrokken opdracht en de plaats van uitvoering ervan, of het economisch belang van de opdracht, de plaats waar de opdracht wordt uitgevoerd en de technische aspecten ervan of wegens de geraamde waarde ervan, samen met de technische aard ervan of de uitvoering van de werken op een plek die voor buitenlandse ondernemers interessant zou kunnen zijn. Daarbij moet rekening worden gehouden met het belang van in andere lidstaten gevestigde ondernemers, mits dit reëel en niet fictief is. Het bovenstaande werd nader toegelicht in verschillende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Het betreft de volgende arresten:

HvJ, 7 december 2000, C-324/98, Telaustria, e.a., punten 60 tot 62; HvJ, 18 juni 2002, C-92/00, Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft, punt 42; HvJ, 13 november 2007, C-507/03, Commission/Irlande, punten 29-31; HvJ, 15 mei 2008, C-147/06 en C-148/06, SECAP en Santorso, punt 24; HvJ, 19 december 2012, C-159/11, Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce e.a., punt 23; HvJ, 10 juli 2014, C-358/12, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, punt 24; HvJ, 18 december 2014, C-470/13, Generali Providencia Biztosító, punt 27; HvJ, 17 december 2015, C-25/14 en C-26/14, UNIS en Beaudout Père et Fils, punt 27; HvJ, 14 juli 2016, C-458/14 en C-67/15, Promoimpresa, punt 66; HvJ, 6 oktober 2016, C-318/15, Tecnoedi Costruzioni, punt 19; HvJ, 5 april 2017, C-298/15, Borta, punt 44.

Art. 21

Omwille van de coherentie wordt er een hoofdstuk 8 ingevoerd voor de opdrachten van uiterst beperkte waarde.

Art. 22

Het nieuwe artikel 92/1 voert een regeling in voor opdrachten van uiterst beperkte waarde. Deze bepaling heeft betrekking op opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3000 euro (excl. btw) en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro (excl. btw). Voor deze opdrachten geldt een nog soepelere regeling dan die welke al voorzien is voor opdrachten van beperkte waarde. In principe zijn alleen hoofdstuk 1 van titel 2 (toepassingsgebied *ratione personae* en *ratione materiae*) en de artikelen 2 (definities), 6 (belangenconflicten), 7 (naleving van milieu-, sociaal

marché devra dans un tel cas notamment faire l'objet de transparence, ce qui implique une forme de publication préalable.

L'existence d'un tel intérêt transfrontalier peut notamment se déduire de l'importance du marché concerné et du lieu d'exécution de celui-ci, ou de l'importance économique du marché, du lieu géographique de son exécution et de ses aspects techniques, ou en raison de sa valeur estimée, ainsi que de sa technicité ou de l'exécution des travaux dans un endroit qui serait propice à attirer l'intérêt d'opérateurs économiques étrangers. En outre, il doit être tenu compte de l'intérêt d'opérateurs économiques établis dans d'autres États membres, à condition que cet intérêt soit réel et non fictif. Ce qui précède a été expliqué davantage dans plusieurs arrêts de la Cour de Justice de l'Union européenne. Il s'agit des arrêts suivants:

C.J.U.E., 7 décembre 2000, C-324/98, Telaustria, e.a., points 60-62; C.J.U.E., 18 juin 2002, C-92/00, Hospital Ingenieure Krankenhaustechnik Planungs-Gesellschaft, point 42; C.J.U.E., 13 novembre 2007, C-507/03, Commission/Irlande, points 29-31; C.J.U.E., 15 mai 2008, C-147/06 et C-148/06, SECAP et Santorso, point 24; C.J.U.E., 19 décembre 2012, C-159/11, Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce e.a., point 23; C.J.U.E., 10 juillet 2014, C-358/12, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, point 24; C.J.U.E., 18 décembre 2014, C-470/13, Generali Providencia Biztosító, point 27; C.J.U.E., 17 décembre 2015, C-25/14 et C-26/14, UNIS et Beaudout Père et Fils, point 27; C.J.U.E., 14 juillet 2016, C-458/14 et C-67/15, Promoimpresa, point 66; C.J.U.E., 6 octobre 2016, C-318/15, Tecnoedi Costruzioni, point 19; C.J.U.E., 5 avril 2017, C-298/15, Borta, point 44.

Art. 21

Dans un souci de cohérence, un chapitre 8 est ajouté pour les marchés de très faible montant.

Art. 22

Le nouvel article 92/1 crée un régime pour les marchés de très faible montant. Cette disposition vise les marchés dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros (HTVA) et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3600 euros (HTVA). Ces marchés se voient reconnaître un régime encore plus allégé que ce qui est déjà prévu pour les marchés de faible montant. En principe, seul le chapitre 1er du titre 2 (champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae*) et les articles 2 (définitions), 6 (conflits d'intérêts), 7 (respect du droit environnemental, social et du travail) et 16 (estimation

en arbeidsrecht) en 16 (raming van de waarde van de opdracht) van toepassing. Deze opdrachten worden dus volledig gedeformaliseerd en laten aanbesteders heel erg vrij.

In de praktijk betekent dit dat de aanbestedende overheid de opdracht rechtstreeks kan gunnen. Zij hoeft niet meerdere ondernemers te raadplegen om haar opdracht te plaatsen, zelfs niet in gevallen waarin dit mogelijk is. De aanbestedende overheid is ook niet verplicht om een bestek op te stellen of om het ontbreken van uitsluitingsgronden na te gaan. Er moet ook geen aankondiging van de opdracht worden bekendgemaakt. Deze regeling stelt de aanbestedende overheid in staat opdrachten sneller te gunnen en de administratieve lasten drastisch te verminderen.

Voor deze opdrachten van uiterst beperkte waarde kan de aanbestedende overheid ervoor opteren om geen gebruik te maken van de voorziene grote soepelheid en strengere regels toepassen. Zij moet dan in haar opdrachtdocumenten vermelden welke regels van toepassing zijn.

Opgemerkt wordt dat ondernemers voor opdrachten van uiterst beperkte waarde nog steeds de toepasselijke verplichtingen op het gebied van het milieu-, sociaal en arbeidsrecht moeten naleven.

Door deze vereenvoudiging wordt er een souplesse gecreëerd en komt ons systeem dichter te liggen bij de benadering die reeds in Nederland wordt gehanteerd, waar het systeem van een-op-een gunnen reeds geruime tijd bestaat. In november 2024 verhoogde Nederland het grensbedrag voor de directe gunning voor leveringen en diensten van 33.000 euro naar 50.000 euro. Voor opdrachten van werken werd het grensbedrag verhoogd van 50.000 euro naar 150.000 euro. De procedure van een-op-een gunning wordt in Nederland beschouwd als de hoofdregel voor opdrachten en tot deze grensbedragen en er dient hieromtrent geen motivering te worden opgenomen in de opdrachtdocumenten. Deze motiveringsplicht, dus waarom de aanbestedende overheid voor deze mogelijkheid kiest, blijft in onze Belgische wetgeving wel behouden voor de aanbestedende overheden die onderworpen zijn aan de formele motivering van bestuurshandelingen, maar wel in een vereenvoudigde vorm. Het volstaat om in het dossier op te nemen dat de geraamde waarde van de opdracht lager is dan 3000 euro (exclusief btw) en dat de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro (exclusief btw).

Met het oog op het in stand houden van de mededinging en het vermijden van belangenconflicten en corruptie, wordt de drempel van 3000 euro gehanteerd. Dit neemt niet weg dat dit een aanzienlijke administratieve

du montant du marché) sont applicables. Ces marchés sont dès lors complètement déformalisés et laissent une très grande liberté au pouvoir adjudicateur.

En pratique, cela signifie que le pouvoir adjudicateur peut faire une attribution directe. Il ne doit pas consulter plusieurs opérateurs économiques pour passer son marché et ce, même dans les cas où il est possible d'en consulter plusieurs. Le pouvoir adjudicateur ne doit pas non plus rédiger de cahier spécial des charges et il n'a pas non plus l'obligation de vérifier l'absence de motifs d'exclusion. Aucun avis de marché ne doit en outre être publié. Ce régime permet au pouvoir adjudicateur d'attribuer ses marchés plus rapidement et de diminuer drastiquement les charges administratives.

Pour ces marchés de très faible montant, le pouvoir adjudicateur peut choisir de ne pas faire usage de la grande souplesse prévue et suivre des règles plus contraignantes. Il doit alors décrire les règles applicables dans ses documents du marché.

À noter que pour les marchés de très faible montant, les opérateurs économiques restent tenus de respecter les obligations applicables dans le domaine du droit environnemental, social et du travail.

Cette simplification apporte un assouplissement et permet de rapprocher notre système de l'approche déjà adoptée aux Pays-Bas, où le système de l'attribution directe (een-op-een gunnen) existe depuis longtemps. En novembre 2024, le gouvernement néerlandais a relevé le seuil de l'attribution directe de marchés de fournitures et de services de 33. 000 euros à 50. 000 euros. Pour les marchés de travaux, le seuil a été relevé de 50.000 euros à 150.000 euros. Aux Pays-Bas, la procédure d'attribution directe (een-op-een gunning) est considérée comme la règle générale pour les marchés jusqu'à ces seuils et il n'est pas nécessaire de la motiver dans les documents du marché. Cette obligation de motivation, c'est-à-dire la raison pour laquelle le pouvoir adjudicateur choisit cette possibilité, est toutefois maintenue dans notre législation belge pour les pouvoirs adjudicateurs soumis à la motivation formelle des actes administratifs, mais sous une forme simplifiée. Il suffit d'indiquer dans le dossier que la valeur estimée du marché est inférieure à 3000 euros (hors TVA) et que la dépense à approuver est inférieure à 3600 euros (hors TVA).

Afin de préserver la concurrence et d'éviter les conflits d'intérêts et la corruption, le seuil de 3000 euros a été retenu. Cela n'empêche pas une simplification administrative considérable, qui profitera tant au pouvoir

vereenvoudiging zal realiseren, die zowel de aanbestedende overheid als de ondernemer ten goede zal komen. Door deze rechtstreekse gunning toe te laten, kunnen transactiekosten maximaal verminderd worden.

Ten slotte spreekt het voor zich dat aanbestedende overheden moeten garanderen dat overheidsmiddelen correct worden besteed. Daarom is er een tweede criterium toegevoegd, namelijk het bedrag van de goed te keuren uitgave. Voor meer informatie over de reden voor dit tweede criterium, zie de motivering in artikel 20.

Art. 23

Dit artikel beoogt een aantal verwijzingen te corrigeren. Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Art. 24

De hier doorgevoerde wijziging is identiek aan die welke is voorzien in artikel 11, b), voor overheidsopdrachten in de klassieke sectoren. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Art. 25

De hier doorgevoerde wijziging is identiek aan deze die werd doorgevoerd in artikel 20 voor de betreffende overheidsopdrachten in de klassieke sectoren. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 20.

Art. 26

Omwille van de coherentie wordt er een extra hoofdstuk 8 ingevoerd voor de opdrachten van uiterst beperkte waarde.

Art. 27

Dit artikel voorziet in de invoering van artikel 162/1 in de wet. De inhoud van dit artikel is identiek dat diegene die wordt voorzien in de artikel 22. Voor meer informatie wordt verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Art. 28

Deze bepaling voegt een punt 12° toe aan artikel 164, § 1, eerste lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Dit artikel heeft betrekking op de

adjudicateur qu'à l'opérateur économique. En autorisant cette attribution directe, les coûts de transaction peuvent être réduits au maximum.

Enfin, il va de soi que les pouvoirs adjudicateurs doivent garantir la bonne utilisation des deniers publics, d'où l'ajout d'un deuxième critère qui est celui du montant de la dépense à approuver. Pour plus des détails sur la raison d'être de ce second critère, voir les motifs évoqués à l'article 20.

Art. 23

Cet article vise à corriger quelques références. Cet article ne nécessite aucune explication supplémentaire.

Art. 24

La modification introduite est identique à celle de l'article 11, b), pour les marchés publics relevant des secteurs classiques. Pour plus d'informations, il convient de se reporter au commentaire dudit article.

Art. 25

La modification apportée ici est identique à celle apportée à l'article 20 pour les marchés publics concernés dans les secteurs classiques. Pour de plus amples informations, il est renvoyé au commentaire de l'article 20.

Art. 26

Dans un souci de cohérence, un chapitre 8 supplémentaire est ajouté pour les marchés de très faible montant.

Art. 27

Cet article prévoit l'insertion de l'article 162/1 dans la loi. Le contenu de cet article est identique à celui prévu à l'article 22. Pour plus d'informations, il convient de se reporter au commentaire dudit article.

Art. 28

Cette disposition ajoute un point 12° à l'article 164, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Cet article traite des informations

informatie die aanbestedende overheden schriftelijk dienen te bewaren voor de overheidsopdrachten in de klassieke sectoren. Zij worden bijgevolg verplicht om de reden waarom het technisch niet haalbaar is om de energie-efficiëntieverplichting na te leven schriftelijk te bewaren in het dossier.

Art. 29

Voor opdrachten van beperkte waarde (waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro), zullen de aanbesteders het aanspreekpunt de totale waarde van de opdrachten die ze het voorafgaande jaar hebben gesloten moeten bezorgen (op heden is dit nog 30.000 euro). De huidige bepaling voorziet in een uitzondering op deze regel voor opdrachten van minder dan 3000 euro. Voor die opdrachten moeten namelijk geen statistische gegevens worden bezorgd. Er is voorzien dat de voormelde drempel van 3000 euro wordt opgetrokken tot 30.000 euro. Dit betekent dus concreet dat er geen jaarlijkse rapportage zal opgelegd worden voor de overheidsopdrachten waarvan het gunningsbedrag tussen 0 euro en 30.000 euro ligt. Dit zal zorgen voor een vermindering van de administratieve lasten (anderzijds zal er meer gerapporteerd moeten worden gelet op de voormelde verhoging van het bedrag voor de opdrachten van beperkte waarde).

Er wordt eveneens voorzien in een afwijking wanneer een aanbestedende overheid volledig gebruik maakt van een van de plaatsingsprocedures bedoeld in de artikelen 35, 89, 117 of 159, met inbegrip van de verplichting om een vereenvoudigde aankondiging van gegunde opdracht te publiceren. Er is dus nog een uitzondering voorzien voor bepaalde opdrachten van beperkte waarde. Er zij aan herinnerd dat deze opdrachten in principe zeer informeel worden gehouden op procedureel vlak. De aanbestedende overheid kan er echter voor kiezen om strengere regels toe te passen. Zij zou bijvoorbeeld inspiratie kunnen putten uit de procedurele regels die gelden voor geformaliseerde plaatsingsprocedures. Zo zou zij bijvoorbeeld de regels inzake de controle van fiscale of sociale schulden kunnen toepassen. Zij zou er ook voor kunnen kiezen om alle plaatsingsregels met betrekking tot een bepaalde procedure (een van de procedures bedoeld in artikel 35 of 89) toe te passen. Alleen in het laatste geval moet de betreffende uitzondering worden toegepast. Als een plaatsingsprocedure integraal wordt toegepast, is de aanbestedende overheid ook verplicht een aankondiging van gegunde opdracht te publiceren. Daarom is voor dit geval een specifieke uitzondering gecreëerd, om te voorkomen dat de gegevens dubbel worden geteld.

que les pouvoirs adjudicateurs doivent conserver par écrit pour les marchés publics dans les secteurs classiques. Ils sont dès lors obligés de conserver par écrit dans le dossier les raisons pour lesquelles il n'est pas techniquement possible de respecter les obligations en matière d'efficacité énergétique.

Art. 29

Pour les marchés de faible montant (dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros), les adjudicateurs transmettront au point de référence la valeur totale de leurs marchés conclus l'année précédente (actuellement, ce montant est encore de 30.000 euros). La disposition actuelle prévoit une exception à cette règle pour les marchés inférieurs à 3000 euros. En effet, pour de tels marchés, aucune donnée statistique ne doit être transmise. Il est prévu que le seuil susmentionné de 3000 euros soit rehaussé à 30.000 euros. Concrètement, cela signifie qu'aucun rapportage annuel ne sera imposé pour les marchés publics dont le montant d'attribution se situe entre 0 euro et 30.000 euros. Cela permettra de réduire la charge administrative (en revanche, les obligations de rapportage seront accrues compte tenu de l'augmentation susmentionnée du montant pour les marchés de faible montant).

Une dérogation est également prévue lorsqu'un pouvoir adjudicateur fait intégralement usage d'une des procédures de passation prévues aux articles 35, 89, 117 ou 159, en ce compris l'obligation de publier un avis d'attribution simplifié. Une autre exception est ainsi donc prévue pour certains marchés de faible montant. Il convient de rappeler que ces marchés sont en principe très déformalisés au niveau procédural. Le pouvoir adjudicateur peut néanmoins choisir d'appliquer des règles plus strictes. Il pourrait par exemple s'inspirer de règles procédurales qui existent pour les procédures de passation formalisées. Par exemple, il pourrait appliquer les règles relatives à la vérification des dettes fiscales ou sociales. Il pourrait aussi choisir d'appliquer toutes les règles de passation relatives à une procédure déterminée (une des procédures visées à l'article 35 ou 89). Ce n'est que dans ce dernier cas qu'il convient d'appliquer l'exception concernée. Si on applique une procédure de passation intégralement, le pouvoir adjudicateur sera également tenu de publier un avis d'attribution. C'est la raison pour laquelle une exception spécifique a été créée pour ce cas de figure, afin d'éviter que les données ne soient comptabilisées deux fois.

Ten slotte wordt met een derde wijziging een mechanisme ingevoerd voor het verzamelen van informatie om het gebruik van korte ketens bij overheidsopdrachten voor de levering van agrovoedingsproducten te kunnen volgen. Daartoe moeten bij de publicatie van de desbetreffende aankondigingen in een elektronisch formulier bepaalde gegevens worden ingevuld wanneer de aanbestedende overheid gebruikmaakt van het gunningscriterium bedoeld in artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), of wanneer zij de korte keten oplegt als voorwaarde voor de uitvoering van de opdracht overeenkomstig artikel 87.

De keuze om dit monitoringsysteem te beperken tot overheidsopdrachten die betrekking hebben op de levering van agrovoedingsproducten, mag niet worden geïnterpreteerd als een beperking van het gebruik van de korte keten tot uitsluitend deze sector. Deze keuze is in de eerste plaats ingegeven door overwegingen van opportuniteit en doeltreffendheid.

De korte keten is namelijk van bijzonder belang op het gebied van voeding, waar deze vaak wordt ingezet in overheidsbeleid dat gericht is op het bevorderen van duurzamere voedselsystemen, het versterken van de banden tussen producenten en consumenten en het ondersteunen van directe ketens, met slechts één of geen tussenpersoon tussen de landbouwer en de eindconsument. In deze context lijkt het verzamelen van gegevens over het gebruik ervan bij overheidsopdrachten bijzonder nuttig om een duidelijk beeld te krijgen van de praktijken van de aanbestedende overheden en de ontwikkeling daarvan in de loop van de tijd.

Art. 30

Deze bepaling vervangt het huidige artikel 168 van de wet.

De eerste paragraaf vermeldt wanneer de vereisten van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU dienen te worden toegepast. Dit artikel 7 van de Richtlijn verplicht alle aanbesteders bij het sluiten van overheidsopdrachten, waarbij de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken te verwerven met hoge energie-efficiëntieprestaties, overeenkomstig de vereisten die worden opgenomen in een bijlage IX bij de wet (die wordt ingevoegd door dit ontwerp).

Voor wat betreft het aankopen of huren van gebouwen, geldt als drempel voor de Europese bekendmaking, deze van diensten. Dit blijkt ook uit onderstaande passage uit de Aanbeveling 2024/1716 van de Commissie van 19 juni 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg

Finalement, une troisième modification instaure un mécanisme de collecte d'informations destiné à permettre le suivi du recours à l'approvisionnement en circuit court dans les marchés publics de fournitures de produits agroalimentaires. À cette fin, lorsque le pouvoir adjudicateur recourt au critère d'attribution visé à l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), ou impose le circuit court comme condition d'exécution du marché conformément à l'article 87, certaines informations sont renseignées dans un formulaire électronique lors de la publication des avis concernés.

Le choix de limiter ce dispositif de monitoring aux marchés publics ayant pour objet la fourniture de produits agroalimentaires ne doit pas être interprété comme une restriction de l'utilisation du circuit court à ce seul secteur. Il répond avant tout à une considération d'opportunité et d'efficacité.

Le circuit court présente en effet une pertinence particulière dans le domaine de l'alimentation, où il est fréquemment mobilisé dans les politiques publiques visant à favoriser des systèmes alimentaires plus durables, à renforcer les liens entre producteurs et consommateurs et à soutenir les filières directes, avec un seul ou pas d'intermédiaire entre l'agriculteur et le consommateur final. Dans ce contexte, la collecte de données relatives à son utilisation dans les marchés publics apparaît particulièrement utile afin de disposer d'une vision claire des pratiques des pouvoirs adjudicateurs et de l'évolution de celles-ci au fil du temps.

Art. 30

Cette disposition remplace l'actuel article 168 de la loi.

Le premier paragraphe précise quand les exigences de l'article 7 de la directive 2023/1791/UE doivent être appliquées. Cet article 7 de la directive contraint tous les adjudicateurs qui concluent des marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, à n'acquérir que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe IX de la loi (insérée par le présent projet).

S'agissant de l'achat ou de la location de bâtiments, le seuil de la publicité européenne à prendre en compte est celui des services. C'est ce qui ressort également du passage ci-après de la recommandation 2024/1716 de la Commission du 19 juin 2024 définissant des lignes

van de artikelen 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energieverbruik in de openbare sector, de renovatie van openbare gebouwen en openbare aanbestedingen: “Ondanks het feit dat gebouwen niet onder de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen, zijn de in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten voor dienstverleningscontracten vermelde drempels van toepassing op deze gebouwen, aangezien zij uitdrukkelijk zijn uitgesloten van de opgesomde uitgesloten dienstverleningscontracten.”.

Dit nieuwe artikel 168 van de wet zal dus van toepassing zijn op alle aanbesteders, dus ook op de lokale overheidsinstanties.

Bovendien wordt het toepassingsgebied uitgebreid naar het verwerven van werken en worden er geen voorwaarden meer gesteld met betrekking tot kosteneffectiviteit, economische haalbaarheid, bredere duurzaamheid en voldoende mededinging. Enkel technische onhaalbaarheid is nog een van de uitzonderingsmogelijkheden, naast deze van paragraaf 2, dewelke hieronder worden toegelicht.

Aanbesteders die in een concreet geval menen van de uitzondering wegens technische onhaalbaarheid gebruik te kunnen maken, moeten alvorens een plaatsingsprocedure te lanceren, beoordelen en aantonen dat het technisch niet haalbaar is een hoge energie-efficiëntieprestatie in een opdracht te eisen. Indien dit niet kan worden aangetoond, moeten aanbesteders beschikbare energie-efficiënte producten, diensten, gebouwen en werken aankopen overeenkomstig de voorschriften van bijlage IX van de wet.

Iets is technisch haalbaar wanneer de technische kenmerken van het systeem, bijvoorbeeld een gebouw of gebouwunit, het mogelijk maken om de voorschriften toe te passen. Iets is niet technisch haalbaar wanneer het vanuit technisch oogpunt onmogelijk is om deze voorschriften toe te passen, dat wil zeggen wanneer de voorschriften niet kunnen worden toegepast vanwege de technische kenmerken van het systeem. Zo kan de aanschaf van energiezuinige warmtepompen technisch niet haalbaar zijn wanneer het warmtedistributiesysteem van een gebouw niet geschikt is om te werken bij de temperaturen die nodig zijn voor een efficiënt gebruik van een warmtepomp, terwijl het desbetreffende gebouw reeds in eigendom is of gehuurd wordt.

Om technische onhaalbaarheid aan te tonen, is een goed gedocumenteerde beoordeling nodig, met inbegrip van argumenten zoals technologische beperkingen, locatiespecifieke beperkingen of technische onverenigbaarheid met bestaande infrastructuur of systemen. Deze

directrices pour l’interprétation des articles 5, 6 et 7 de la directive (UE) 2023/1791 du Parlement européen et du Conseil en ce qui concerne la consommation d’énergie dans le secteur public, la rénovation des bâtiments publics et les marchés publics: “Bien que les bâtiments ne soient pas couverts par les directives classiques sur la passation des marchés publics, compte tenu de leur exclusion explicite parmi les marchés de services exclus énumérés, les seuils fixés dans les directives sur la passation des marchés publics pour les marchés de services leur sont néanmoins applicables.”.

Ce nouvel article 168 de la loi s’appliquera donc à tous les adjudicateurs, en ce compris donc aux instances publiques locales.

En outre, le champ d’application est élargi à l’acquisition de travaux et plus aucune condition n’est posée en ce qui concerne le rapport coût/efficacité, la faisabilité économique, la durabilité au sens large et un niveau de concurrence suffisant. Seule l’infaisabilité technique constitue encore un cas d’exception, en plus des cas visés au paragraphe 2. Ces cas d’exception sont expliqués ci-dessous.

Les adjudicateurs qui estiment pouvoir recourir à l’exception pour cause d’infaisabilité technique dans un cas concret doivent évaluer, avant le lancement d’une procédure de passation de marché, s’il n’est pas techniquement faisable d’exiger une performance énergétique élevée dans le cadre d’un marché et le démontrer. Si cela ne peut être prouvé, les adjudicateurs doivent acheter des produits, des services, des bâtiments et des travaux efficaces sur le plan énergétique conformément aux exigences visées à l’annexe IX de la loi.

Il y a faisabilité technique lorsque les caractéristiques techniques du système, par exemple un bâtiment ou une unité de bâtiment, permettent d’appliquer les exigences. Il n’y a pas de faisabilité technique lorsqu’il est impossible de les appliquer d’un point de vue technique, c’est-à-dire lorsque les caractéristiques techniques du système empêchent l’application des exigences. Par exemple, il pourrait y avoir absence de faisabilité technique pour l’acquisition de pompes à chaleur efficaces sur le plan énergétique lorsque le système de distribution de chaleur d’un bâtiment n’est pas adapté pour fonctionner aux températures requises et permettre une utilisation efficace d’une pompe à chaleur, alors que le bâtiment concerné a déjà été acheté ou est loué.

Une évaluation bien documentée, comprenant des motifs tels que les limitations technologiques, les contraintes propres au site ou l’incompatibilité technique avec les infrastructures ou systèmes existants, est nécessaire pour démontrer l’infaisabilité technique. Cette évaluation

beoordeling moet worden verricht in de voorbereidingsfase van een aankoop en moet in de documenten van de aanbesteders worden opgenomen. Om redenen van transparantie en gelijke behandeling wordt aanbevolen de conclusie van de beoordeling in aankondigingen van opdrachten te vermelden. Een goed gedocumenteerde beoordeling, bijvoorbeeld gestaafd met een vergelijkende analyse op basis van een voorafgaande marktconsultatie, is geschikt om de technische onhaalbaarheid aan te tonen en te documenteren.

Indien aankopers vaststellen dat alle elementen die tot een efficiëntiecategorie behoren en op grond van artikel 168 moeten worden aangekocht, technisch niet haalbaar zijn, maar dat andere, minder efficiënte elementen technisch haalbaar zijn, zouden zij die minder efficiënte elementen kunnen kopen.

De aankoop of de huur van gebouwen is ook onderworpen aan de bepalingen van het gewijzigde artikel 168, op voorwaarde dat de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. De andere regels inzake overheidsopdrachten zijn echter niet van toepassing op de aankoop of huur van gebouwen. Om dit te verduidelijken, wordt artikel 28, § 1, eerste lid, 1° aangevuld met de woorden “en dat onverminderd artikel 168”.

Voorts dienen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe te passen bij het sluiten van overheidsopdrachten, wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, zelfs indien er geen specifieke vereisten zijn vastgesteld in de nieuwe bijlage IX van de wet.

Paragraaf 2 geeft weer wanneer de verplichtingen niet van toepassing zijn. Dit is namelijk het geval wanneer de openbare veiligheid ondermijnd zou worden of wanneer de verplichtingen een belemmering zouden vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid.

Onder openbare veiligheid wordt gewoonlijk verstaan het werkterrein waarop de staat in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de bescherming van zijn grondgebied en zijn burgers. “Openbare veiligheid” omvat zowel de interne als de externe veiligheid van een land, alsmede vraagstukken in verband met de openbare veiligheid. Het veronderstelt dat er sprake is van een objectieve en voldoende ernstige bedreiging voor een van de fundamentele belangen van de samenleving, zoals een bedreiging voor het functioneren van de instellingen en de essentiële openbare diensten en voor het overleven van de bevolking, het risico van een ernstige verstoring van de externe betrekkingen of van de vreedzame

devrait être effectuée au cours de la phase de préparation d’un achat et devrait figurer dans les documents des adjudicateurs, et il est recommandé d’indiquer la conclusion de l’évaluation dans les avis de marché pour des raisons de transparence et d’égalité de traitement. Une évaluation bien documentée, étayée par exemple par une analyse comparative fondée sur une consultation préliminaire du marché, est appropriée pour démontrer et documenter l’infaisabilité technique.

Par conséquent, si les acheteurs constatent que tous les produits appartenant à une classe d’efficacité énergétique qui doivent être achetés en vertu de l’article 168 ne sont pas techniquement faisables, mais que d’autres produits moins efficaces sur le plan énergétique le sont, ils pourront acheter ces produits.

L’achat ou la location de bâtiments sont également soumis aux dispositions de l’article 168 modifié, à condition que le montant estimé du marché soit égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. En revanche, les autres règles en matière de marchés publics ne s’appliquent pas à l’achat ou la location de bâtiments. À noter que l’article 28, § 1er, alinéa 1er, 1°, est complété par les mots “et ce, sans préjudice de l’article 168”.

Par ailleurs, les adjudicateurs qui concluent des marchés publics sont tenus d’appliquer le principe de primauté de l’efficacité énergétique, lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, même si aucune exigence spécifique n’est prévue dans la nouvelle annexe IX de la loi.

Le paragraphe 2 précise les cas où les obligations ne sont pas applicables, notamment s’il devait être porté atteinte à la sécurité publique ou si les obligations devaient entraver la réponse à des urgences de santé publique.

La sécurité publique est communément comprise comme le domaine d’activité dans lequel l’État a la responsabilité première de protéger son territoire et ses citoyens. Le concept de “sécurité publique” englobe à la fois la sécurité intérieure et extérieure d’un pays, mais aussi les questions de sûreté publique. Il présuppose l’existence d’une menace objective et suffisamment grave portant atteinte à l’un des intérêts fondamentaux de la société, telle qu’une menace pour le fonctionnement des institutions et des services publics essentiels et pour la survie de la population, ainsi que le risque d’une perturbation grave des relations extérieures ou de la coexistence pacifique des nations, ou un risque pour les intérêts

co-existentie van de volkeren, alsook de aantasting van militaire belangen. Een aanbestedende overheid kan in sommige gevallen aantonen dat gebruik gemaakt moet worden van de uitzondering omtrent "openbare veiligheid", indien de toepassing ertoe zou nopen dat informatie moet gedeeld worden omtrent bepaalde gevoelige infrastructuur (bv tunnels). Daarnaast kan ook de stabiliteit van het bouwwerk een element zijn dat ertoe leidt dat sommige regels niet toegepast kunnen worden. Dergelijke verantwoordingen zullen geval per geval beoordeeld moeten worden op basis van de elementen eigen aan de betreffende plaatsingsprocedure.

Hoewel er geen formele definitie van "noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid" bestaat, kan deze in grote lijnen worden gedefinieerd als het zich voordoen of een onmiddellijke dreiging van een ziekte of gezondheidsaandoening, veroorzaakt door bioterrorisme, een epidemie (bijvoorbeeld maag-darminfectie, malaria, knokkelkoorts, zikakoorts) of pandemie (bijvoorbeeld vogelgriep, COVID-19), of een nieuw en zeer dodelijk infectieus agens of biologisch toxine, die een aanzienlijk risico inhoudt op een aanzienlijk aantal menselijke sterfgevallen of permanente of langdurige handicap.

Indien een aanbesteder zich wil beroepen op de uitzondering "openbare veiligheid" of "noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid", moet hij concreet bewijs kunnen leveren van het materiële argument dat wordt aangevoerd voor een afwijking van de relevante bepalingen van dit artikel. Hij moet met andere woorden kunnen motiveren dat er sprake is van het ondermijnen van de openbare veiligheid of dat er een noodsituatie op het gebied van volksgezondheid zich voordoet, waardoor artikel 168 van de wet niet van toepassing zal zijn. Nationale maatregelen mogen niet van de toepassing van het Unierecht worden uitgesloten louter omdat zij gericht zijn op de bescherming van de openbare veiligheid of de nationale defensie.

De verplichtingen van artikel 168 van de wet zijn ook van toepassing op de overeenkomsten die afgesloten worden door of voor strijdkrachten en dat voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

Bij de definitie van het begrip "strijdkrachten" moet een onderscheid worden gemaakt tussen strijdkrachten en veiligheidsdiensten (zie artikel 25, eerste lid, 5°, van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied).

militaires. Un pouvoir adjudicateur peut, dans certains cas, démontrer qu'il convient de recourir à l'exception de "sécurité publique", si l'application de cette exception nécessite le partage d'informations concernant certaines infrastructures sensibles (par exemple, les tunnels). En outre, la stabilité de la construction peut également être un élément qui conduit à ce que certaines règles ne soient pas applicables. Ces justifications devront être évaluées au cas par cas sur la base des éléments spécifiques à la procédure de passation en question.

Bien qu'il n'existe pas de définition formelle de la notion d'"urgence de santé publique", elle peut être définie au sens large comme l'apparition ou la menace imminente d'une maladie ou d'un état de santé causé par le bioterrorisme, une épidémie (par exemple, infection gastro-intestinale, malaria, Dengue, maladie à virus Zika) ou une pandémie (par exemple, grippe aviaire, COVID-19), ou un agent infectieux nouveau et hautement mortel ou une toxine biologique, qui pose un risque important de survenue de nombreux incidents ou de destruction d'installations humaines, d'invalidité permanente ou à long terme.

Si un adjudicateur souhaite invoquer l'exception de "sécurité publique" ou d'"urgence de santé publique", il doit pouvoir fournir des preuves concrètes de l'argument de fond avancé pour s'écarter des dispositions pertinentes du présent article. En d'autres termes, il doit pouvoir motiver l'existence d'une atteinte à la sécurité publique ou d'une urgence de santé publique qui rendra l'article 168 de la loi inapplicable. Les mesures nationales ne doivent pas être exclues de l'application du droit de l'Union au seul motif qu'elles visent à protéger la sécurité publique ou la défense nationale.

Les obligations prévues à l'article 168 de la loi s'appliquent également aux contrats conclus par les forces armées ou à leur profit, dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.

Dans la définition du terme "forces armées", il convient d'établir une distinction entre les forces armées et les forces de sécurité (voir article 25, alinéa 1er, 5°, de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité).

"Strijdkrachten" verwijzen in wezen naar de krijgsmacht van een lidstaat, gewoonlijk het leger, de marine en de luchtmacht, terwijl de term "veiligheidsdiensten" betrekking heeft op paramilitaire troepen, politie of andere wetshandhavingsinstanties (waaronder politie of andere wetshandhavingsinstanties op regionaal of lokaal niveau) en inlichtingendiensten. De formulering "overeenkomsten van de strijdkrachten" wordt ruim opgevat als een contract dat specifiek ten behoeve van de strijdkrachten wordt gesloten en niet alleen contracten die door de strijdkrachten zelf zijn gesloten. Dergelijke contracten zouden ook kunnen worden gesloten door ministeries van Defensie, agentschappen voor bevoorrading van het leger en andere bevoegde instanties van de lidstaten. Daarom kan ervan worden uitgegaan dat alle opdrachten die binnen het toepassingsgebied van artikel 15, eerste lid, 3°, van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied vallen, evenals opdrachten voor werken en diensten voor specifieke militaire doeleinden (eerste helft van artikel 15, eerste lid, 4°, van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied), in aanmerking kunnen komen voor de uitsluiting indien uit de beoordeling per geval blijkt dat de naleving van de verplichtingen van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU zou leiden tot een aantasting van de primaire aard of het hoofddoel van de activiteiten.

Contracten voor de levering van militair materiaal zijn uitgesloten van de toepassing van de verplichtingen uit hoofde van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU, ongeacht door wie de contracten zijn gesloten.

"Militair materiaal" valt onder de definitie van "militair materiaal" in artikel 3, eerste lid, 16°, van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied.

In de derde paragraaf worden aanbesteders aangespoord om na te gaan of het haalbaar is om energieprestatiecontracten voor lange termijn te sluiten wanneer ze dienstverleningscontracten met een aanzienlijk energiegehalte gunnen.

Een energieprestatiecontract wordt als volgt gedefinieerd: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van het contract wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander

Tandis que le terme "forces armées" désigne essentiellement les forces militaires d'un État membre, généralement l'armée de terre, la marine et l'armée de l'air, les "forces de sécurité" désignent les forces paramilitaires, la police ou d'autres services répressifs (y compris la police ou d'autres services répressifs au niveau régional ou local) et les services de renseignement. La notion de "contrats des forces armées" s'entend au sens large, comme signifiant les contrats conclus spécifiquement au profit des forces armées et pas seulement les contrats conclus par les forces armées elles-mêmes. Ces contrats pourraient également être conclus par les ministères de la défense, les agences d'approvisionnement de l'armée et toute autre entité appropriée des États membres. On peut donc considérer que tous les marchés relevant du champ d'application de l'article 15, alinéa 1er, 3°, de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité ainsi que les marchés de travaux et de services à des fins spécifiquement militaires (première moitié de l'article 15, alinéa 1er, 4°, de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité) peuvent bénéficier de l'exclusion si l'évaluation au cas par cas montre que le respect des obligations prévues à l'article 7 de la directive 2023/1791/UE compromettrait la nature ou l'objectif premier des activités.

Les marchés portant sur la fourniture d'équipements militaires sont exclus de l'application des obligations prévues à l'article 7 de la directive 2023/1791/UE.

La notion d'"équipement militaire" est définie à l'article 3, alinéa 1er, 16°, de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité.

Le troisième paragraphe encourage les adjudicateurs à étudier, lorsqu'ils attribuent des marchés publics de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme.

Un contrat de performance énergétique est défini comme suit: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du contrat, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un

overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen.

Er zijn veel voordelen voor aanbesteders om energie-efficiëntieprojecten via energieprestatiecontracten aan te gaan in plaats van deze uit te voeren via een klassieke overheidsopdracht voor diensten of werken. Deze laatste benadering vraagt om voldoende financiële en interne personele middelen voor plaatsing en follow-up van opdrachten, terwijl de uitgebreide deskundigheid en gegarandeerde prestaties die voortvloeien uit het energieprestatiecontract de doeltreffendheid van de investeringen waarborgen.

Aangezien artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU niet verduidelijkt welk soort dienstverleningscontracten onder deze beoordeling tot haalbaarheid moeten vallen, moet deze beoordeling – afzonderlijk of in het kader van een bredere beoordeling – worden uitgevoerd voor elke gunning van dergelijke opdrachten indien zij een aanzienlijk energiegehalte hebben.

Dienstverleningscontracten met een aanzienlijk energiegehalte zijn bijvoorbeeld dienstverleningscontracten voor de levering van warmte of vervoersdiensten, dienstverleningscontracten voor onderhoud van gebouwen of straatverlichting, of dienstverleningscontracten voor het beheer van energieverbruikende voorzieningen.

Het gebruik van gespecialiseerde energiediensten via energieprestatiecontracten kan i) de publieke sector in staat stellen meer energiebesparingen te behalen, ii) lock-ineffecten (= een situatie waarin de afnemer of gebruiker geen alternatieve opties heeft bij de keuze voor een product of dienst) van technologie helpen vermijden en iii) kosten verlagen in vergelijking met interne oplossingen.

Paragraaf 4 verplicht aanbesteders informatie openbaar te maken over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking.

De aanbesteders zullen dus het daartoe bestemde elektronisch formulier dienen in te vullen. Dit formulier werd opgemaakt door de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning en dit om transparantie te waarborgen bij de toepassing van energie-efficiëntievereisten in het aanbestedingsproces.

De aanbesteders dienen in eerste instantie aan te duiden of energie-efficiëntie van toepassing is op de opdracht. Indien dit artikel van toepassing is op de opdracht, dan dient de aanbesteder minstens één product kiezen van de energie-efficiëntielijst.

autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières.

Les adjudicateurs ont de nombreux avantages à exécuter des projets d'efficacité énergétique en recourant à un contrat de performance énergétique au lieu de les mettre en œuvre dans le cadre d'un marché classique de services ou de travaux. Cette dernière approche requiert des ressources financières et internes suffisantes pour la passation des contrats et le suivi des processus, tandis que l'expertise complète et la performance garantie apportées par le contrat de performance énergétique garantissent l'efficacité des investissements.

Étant donné que l'article 7 de la directive 2023/1791/UE ne précise pas le type de marchés de services devant être couvert par cette évaluation de faisabilité, il convient de le faire, soit individuellement, soit dans le cadre d'une évaluation plus large, pour chaque marché de ce type s'il comporte un volet énergétique significatif.

Les marchés de services comportant un volet énergétique significatif sont, par exemple, des marchés de services pour la fourniture de chaleur ou de transport, des marchés de services d'entretien de bâtiments ou d'éclairage public ou des marchés de services pour la gestion d'installations consommatrices d'énergie.

L'utilisation de services énergétiques spécialisés en recourant à un contrat de performance énergétique peut i) permettre au secteur public de réaliser davantage d'économies d'énergie; ii) éviter les verrouillages (= une situation dans laquelle l'acheteur ou l'utilisateur n'a pas d'autres options lorsqu'il choisit un produit ou un service) dans le domaine de la technologie; et iii) réduire les coûts par rapport aux solutions internes.

Le paragraphe 4 oblige les adjudicateurs à mettre à la disposition du public des informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne.

Les adjudicateurs devront donc compléter le formulaire électronique établi à cet effet par le Service public fédéral Stratégie et Appui, le but étant de garantir la transparence dans l'application des exigences en matière d'efficacité énergétique dans le cadre de la procédure de passation de marché.

Les adjudicateurs doivent indiquer en premier lieu si l'efficacité énergétique s'applique au marché. Si le présent article s'applique au marché, l'adjudicateur doit choisir au moins un produit de la liste d'efficacité énergétique.

De aanbesteder moet dit elektronisch formulier invullen zowel voor de aankondiging van de opdracht als voor de aankondiging van de gegunde opdracht.

Paragraaf 5 meldt dat aanbesteders van inschrijvers kunnen verlangen dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en de circulariteit van de gebruikte materialen in een nieuw gebouw en een te renoveren gebouw. Indien zij daartoe besluiten, kan deze eis worden vastgelegd in de opdrachtdocumenten. Er wordt in dat geval beter voor gezorgd dat de niet-naleving van dergelijke eis (van het verstrekken van de voornoemde informatie) leidt tot afwijzing van de offerte of tot contractuele gevolgen indien de opgegeven waarden niet worden gehandhaafd bij de uitvoering van de opdracht. De bekendmaking van deze informatie zou in sommige gevallen relevant kunnen zijn voor nieuwe gebouwen met een vloeroppervlakte van meer dan 2000 vierkante meter. De aanbestedende overheid doet er echter goed aan, indien hij overweegt dergelijke eisen op te leggen, voorafgaand zorgvuldig na te gaan of het opleggen van zo'n eisen in een concrete overheidsopdracht geen nadelige uitwerking zou kunnen hebben op de mededinging, met name omdat dergelijke eisen nog te ingewikkeld zijn voor de ondernemers die in de betreffende sector actief zijn en met name voor de kmo's. Immers moet voorkomen worden dat dergelijke eisen een barrière voor deelname zouden kunnen vormen. De nodige aandacht moet met andere woorden uitgaan naar de praktische haalbaarheid. Als dergelijke eis in de praktijk nog niet of nog te moeilijk nageleefd kan worden, dan valt af te raden dergelijke eis op te leggen en er sancties aan te verbinden. De aanbestedende overheden moeten zich bewust zijn van het feit dat er, op heden althans, nog erg veel producten zijn waarvoor er geen dergelijke informatie beschikbaar is of waarbij nog veel onduidelijkheid heerst bij de betrokken ondernemers omtrent de concrete invulling van dergelijke eisen. Ook in het laatste geval ziet de aanbestedende overheid beter af van het opleggen van dergelijke eis. Er moet in ieder geval duidelijk zijn wat op dit vlak concreet verwacht wordt vanwege de inschrijver. Het opleggen van al te hoge administratieve lasten kan negatieve gevolgen hebben voor de mededinging. Vandaar dat hij op dit vlak bijzonder behoedzaam moet tewerk gaan.

Aangezien gebouwen zowel voor als na hun operationele levensduur broeikasgassen uitstoten, moet er ook rekening gehouden worden met de gehele levenscyclus van koolstofemissies van gebouwen. Dit moet deel uitmaken van de inspanningen om meer aandacht te besteden aan de prestaties gedurende de gehele levenscyclus, aan aspecten van de circulaire economie

L'adjudicateur doit compléter ce formulaire électronique à la fois pour l'avis de marché et pour l'avis d'attribution de marché.

Selon le paragraphe 5, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et la circularité des matériaux utilisés dans un nouveau bâtiment et un bâtiment à rénover. S'ils décident de le faire, cette exigence pourrait être précisée dans les documents du marché. Il est préférable dans ce cas de s'assurer que le non-respect d'une telle obligation (de fournir les informations susmentionnées) entraîne l'exclusion d'une offre ou entraîne des conséquences contractuelles si les valeurs déclarées ne sont pas maintenues dans l'exécution du marché. La publication de ces informations pourrait être dans certains cas pertinente pour les nouveaux bâtiments dont la surface au sol est supérieure à 2000 mètres carrés. Cependant, le pouvoir adjudicateur serait bien avisé s'il envisage d'imposer de telles exigences, d'examiner attentivement au préalable si l'imposition de telles exigences dans un marché public spécifique pourrait avoir un effet négatif sur la concurrence, notamment parce que ces exigences sont encore trop compliquées pour les opérateurs économiques opérant dans le secteur en question, et en particulier pour les PME. En effet, il faut empêcher que de telles exigences ne constituent un obstacle à la participation. En d'autres termes, il convient d'accorder l'attention nécessaire à la faisabilité pratique. Si une telle exigence ne peut être respectée dans la pratique, ou si elle est trop difficile à respecter, il est alors déconseillé d'imposer une telle exigence et de la sanctionner. Les pouvoirs adjudicateurs doivent être conscients du fait que, du moins pour l'instant, il existe encore de nombreux produits pour lesquels aucune information de ce type n'est disponible ou pour lesquels il existe encore beaucoup d'incertitude parmi les opérateurs économiques concernés quant à l'interprétation concrète de ces exigences. Dans ce dernier cas également, le pouvoir adjudicateur ferait mieux de s'abstenir d'imposer une telle exigence. Dans tous les cas, ce qui est spécifiquement attendu du soumissionnaire dans ce domaine doit être clair. Imposer des charges administratives excessives peut avoir des conséquences négatives sur la concurrence. C'est pourquoi le pouvoir adjudicateur doit procéder avec une prudence particulière dans ce domaine.

Étant donné que les bâtiments donnent lieu à des émissions de gaz à effet de serre avant et après leur durée de vie utile, il convient également de tenir compte des émissions de carbone sur l'ensemble de leur cycle de vie. Cette préoccupation devrait s'inscrire dans le cadre des efforts visant à accroître l'attention portée à la performance sur l'ensemble du cycle de vie, aux

en aan milieueffecten, waarbij de openbare sector een voorbeeldfunctie vervult. Overheidsopdrachten kunnen dus een kans bieden om de in gebouwen opgenomen koolstof gedurende hun levenscyclus aan te pakken. In dit verband zijn aanbesteders belangrijke spelers die in het kader van overheidsopdrachten een verschil kunnen maken door nieuwe gebouwen aan te kopen waarmee het aardopwarmingsvermogen gedurende de gehele levenscyclus wordt aangepakt.

Met het aardopwarmingsvermogen gedurende de volledige levenscyclus worden de broeikasgasemissies gemeten die verband houden met het gebouw in verschillende stadia van de levenscyclus ervan. De totale bijdrage van het gebouw aan emissies die tot klimaatverandering leiden, wordt gemeten. Dit wordt soms de beoordeling van de koolstofvoetafdruk ("*carbon footprint assessment*") of de meting van de koolstof tijdens de volledige levensduur ("*whole life carbon measurement*") genoemd. Er wordt gekeken naar zowel koolstofemissies die verband houden met de bouwmaterialen als directe en indirecte koolstofemissies uit de gebruiksfase. Gebouwen zijn belangrijke materiaalbanken, opslagplaatsen waar koolstofintensieve hulpbronnen decennialang worden bewaard, en daarom is het belangrijk om aandacht te besteden aan ontwerpen die toekomstig hergebruik en recycling aan het eind van de operationele levensduur vergemakkelijken, in overeenstemming met het nieuwe actieplan voor de circulaire economie. De circulariteit, duurzaamheid en aanpasbaarheid van bouwmaterialen moeten gepromoot worden, om de duurzaamheidsprestaties van bouwproducten aan te pakken.

Het aardopwarmingsvermogen wordt uitgedrukt als numerieke indicator voor elke levenscyclusfase, uitgedrukt in kgCO_2eq/m2 (van de bruikbare binnenvloeroppervlakte), gemiddeld voor één jaar van een referentiestudieperiode van 50 jaar. De gegevensselectie, scenariobepaling en berekeningen worden verricht overeenkomstig norm EN 15978. De te beoordelen onderdelen van het gebouw en technische uitrusting zijn gedefinieerd in het gemeenschappelijke Uniekader Level(s) voor indicator 1.2. Wanneer er een nationaal berekeningsinstrument bestaat of voorgeschreven is voor het verschaffen van informatie of voor het verkrijgen van bouwvergunningen, moet dat nationale instrument kunnen worden gebruikt voor de vereiste informatieverstrekking. Andere berekeningsinstrumenten moeten kunnen worden gebruikt als deze voldoen aan de minimumcriteria die zijn vastgelegd in het gemeenschappelijke Uniekader Level(s).

aspects liés à l'économie circulaire et aux incidences sur l'environnement, dans le cadre du rôle exemplaire du secteur public. Ainsi, les marchés publics peuvent être mis à profit pour lutter contre le problème du carbone intrinsèque présent dans les bâtiments tout au long de leur cycle de vie. À cet égard, les pouvoirs adjudicateurs sont des acteurs importants qui peuvent mobiliser les procédures de passation de marchés publics pour acheter de nouveaux bâtiments qui prennent en charge le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie.

Le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie mesure les émissions de gaz à effet de serre associées au bâtiment à différents stades de son cycle de vie. Il mesure, dès lors, la contribution globale du bâtiment aux émissions qui sont à l'origine du changement climatique. Ce processus peut aussi être dénommé "évaluation de l'empreinte carbone" ou "bilan carbone". Il réunit les émissions de carbone intrinsèques des matériaux de construction et les émissions de carbone directes et indirectes résultant de la phase d'utilisation. Les bâtiments constituent une réserve importante de matériaux, dans la mesure où ils abritent des ressources à forte intensité de carbone accumulées pendant de nombreuses décennies, et il est donc important d'explorer des conceptions qui facilitent la réutilisation et le recyclage à la fin de leur vie utile conformément au nouveau plan d'action pour une économie circulaire. Il convient de promouvoir la circularité, la durabilité et l'adaptabilité des matériaux de construction, afin d'évaluer la performance des produits de construction en matière de durabilité.

Le potentiel de réchauffement planétaire est exprimé sous la forme d'un indicateur numérique en kg éq CO_2/m2 (de superficie intérieure utile totale) pour chaque étape du cycle de vie, en moyenne annuelle pour une période d'étude de référence de cinquante ans. La sélection des données, la définition des scénarios et les calculs sont réalisés conformément à la norme EN 15978. L'ensemble d'éléments de construction et d'équipements techniques à évaluer est défini dans l'indicateur 1,2 du cadre commun de l'Union "Level(s)". Lorsqu'un outil national de calcul existe, ou est nécessaire aux fins de la communication d'informations ou pour obtenir des permis de bâtir, cet outil national devrait pouvoir être utilisé pour communiquer les informations requises. Il devrait être possible d'utiliser d'autres outils de calcul pour autant qu'ils remplissent les critères minimums établis par le cadre commun de l'Union "Level(s)".

Art. 31

Deze bepaling voegt een bijlage IX “Energie-Efficiëntie-Eisen voor overheidsopdrachten” toe aan de wet. Deze eisen hebben betrekking op:

— producten die onder gedelegeerde handelingen inzake energie-etikettering vallen;

— producten die niet onder een gedelegeerde handeling inzake energie-etikettering vallen, maar wel onder een uitvoeringsmaatregel uit hoofde van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, gewijzigd door de wet van 27 juli 2011 tot wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid;

— producten en diensten die onder criteria voor groene overheidsopdrachten van de Unie of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria vallen;

— banden, uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals gedefinieerd in Verordening 2020/740/EU van het Europees Parlement en de Raad;

— gebouwen.

Onder vergelijkbare nationale criteria worden de criteria inzake groene overheidsopdrachten begrepen die door het Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling of door de respectievelijke gewestelijke overheden worden ter beschikking gesteld.

Als producten onder een gedelegeerde handeling inzake energie-etikettering of een uitvoeringsmaatregel in het kader van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, gewijzigd door de wet van 27 juli 2011 tot wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid en de criteria voor groene overheidsopdrachten van de Unie vallen, moet rekening worden gehouden met de meest ambitieuze energie-efficiëntie-eis.

Punt 1 van bijlage IX handelt over energie-etikettering, zoals opgenomen in Verordening 2017/1369/EU. Om de producten die hieronder vallen te beoordelen, kan er verwezen worden naar het Europees productregister voor

Art. 31

Cette disposition ajoute une annexe IX “Exigences en matière d’efficacité énergétique pour les marchés publics” à la loi. Ces exigences concernent:

— les produits régis par des actes délégués relatifs à l’étiquetage énergétique;

— les produits non régis par un acte délégué relatif à l’étiquetage énergétique, mais régis par une mesure d’exécution au titre de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement, modifiée par la loi du 27 juillet 2011 modifiant la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement et de la santé;

— les produits et services couverts par les critères de l’Union en matière de marchés publics écologiques ou d’autres critères nationaux équivalents;

— les pneumatiques, conformes au critère d’appartenance à la classe d’efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu’il est défini dans le règlement 2020/740/UE du Parlement européen et du Conseil;

— les bâtiments.

Parmi les critères nationaux comparables figurent les critères écologiques pour les marchés publics qui sont établis par l’Institut fédéral pour le développement durable ou par les gouvernements régionaux respectifs.

Si les produits sont couverts par un acte délégué relatif à l’étiquetage énergétique ou par une mesure d’exécution au titre de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement, modifiée par la loi du 27 juillet 2011 modifiant la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement et de la santé et des critères de l’UE en matière de marchés publics écologiques, il convient de tenir compte de l’exigence la plus ambitieuse en matière d’efficacité énergétique.

Le point 1 de l’annexe IX traite de l’étiquetage énergétique, tel que repris dans le règlement 2017/1369/UE. Pour évaluer les produits couverts, il pourrait être fait référence au registre européen de l’étiquetage énergétique

energie-etikettering (Eprel = *European Product Registry for Energy Labelling*). Vanaf 1 januari 2019 moeten leveranciers er hun producten registreren voordat zij deze in de handel brengen. Met behulp van Eprel kunnen afnemers – en bijgevolg aanbesteders – gedetailleerde informatie vinden over producten en modellen met een energie-etiket.

Punt 2 van bijlage IX heeft betrekking op uitvoeringsmaatregelen inzake ecologisch ontwerp krachtens de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, gewijzigd door de wet van 27 juli 2011 tot wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid. Voor producten die onder vastgestelde gedelegeerde handelingen vallen, vastgelegd door deze wet, geldt de eis om alleen producten aan te kopen die voldoen aan de energie-efficiëntiebenchmarks die in die uitvoeringsmaatregel zijn vastgesteld, alleen voor producten die niet onder een uit hoofde van Verordening 2017/1369/EU vastgestelde gedelegeerde handeling vallen.

Punt 3 van bijlage IX heeft betrekking op het concept groene overheidsopdrachten. Dit concept berust op duidelijke, controleerbare, verantwoorde en ambitieuze milieucriteria voor producten en diensten, gebaseerd op een levenscyclusbenadering en wetenschappelijk bewijsmateriaal.

Wanneer criteria voor groene overheidsopdrachten van de Unie of gelijkwaardige vrijwillige nationale criteria voor een product of dienst beschikbaar zijn, stellen aanbesteders alles in het werk om alleen producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de criteria (bijvoorbeeld technische specificaties, gunningscriteria, clausules inzake prestatiecontracten) met betrekking tot energie op “kernniveau”. De kerncriteria zijn die welke geschikt zijn voor gebruik door een aanbesteder in alle lidstaten. Zij zijn zo opgesteld dat zij gebruikt kunnen worden met minimale extra controle-inspanningen of kostenverhogingen.

Punt 4 van bijlage IX handelt over de aankoop van banden. Aanbesteders kunnen alleen banden aankopen die de hoogste brandstofrendementsklasse bereiken, zoals gedefinieerd in Verordening 2020/740/EU. Deze eis belet aanbesteders echter niet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie.

des produits (EPREL = *European Product Registry for Energy Labelling*), dans lequel les fournisseurs doivent enregistrer leurs produits avant de les mettre sur le marché à compter du 1er janvier 2019. EPREL permet aux clients – et, par conséquent, aux adjudicateurs – de trouver des informations détaillées sur les produits et modèles portant une étiquette énergétique.

Le point 2 de l’annexe IX concerne les mesures d’exécution en matière d’écoconception au titre de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement, modifiée par la loi du 27 juillet 2011 modifiant la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement et de la santé. Pour les produits couverts par des actes délégués adoptés en vertu de cette loi, l’obligation d’acheter uniquement des produits conformes aux valeurs de référence de l’efficacité énergétique établis dans cette mesure d’exécution ne s’applique qu’aux produits qui ne sont pas couverts par un acte délégué adopté en vertu du règlement 2017/1369/UE.

Le point 3 de l’annexe IX concerne le concept de marché public écologique. Ce concept repose sur la définition de critères environnementaux clairs, vérifiables, justifiables et ambitieux applicables à des produits et services, selon une approche fondée sur le cycle de vie et des éléments scientifiques probants.

Lorsqu’il existe des critères de l’UE en matière de marchés publics écologiques ou d’autres critères nationaux volontaires équivalents pour un produit ou un service, les adjudicateurs mettent tout en œuvre pour n’acheter que des produits et services qui, en ce qui concerne l’énergie, respectent au moins les critères (par exemple, spécifications techniques, critères d’attribution, clauses d’exécution du marché) au niveau “essentiel”. Les critères essentiels sont ceux qui peuvent être utilisés par tout adjudicateur dans l’ensemble des États membres. Ils sont destinés à être utilisés avec un minimum d’efforts de vérification ou de coûts supplémentaires.

Le point 4 de l’annexe IX traite de l’achat de pneumatiques. Les adjudicateurs ne pourront acheter que des pneumatiques conformes au critère d’appartenance à la classe d’efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu’il est défini dans le règlement 2020/740/UE. Cette exigence n’interdit pas aux adjudicateurs d’acheter des pneumatiques de la classe d’adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient.

Punt 5 van bijlage IX stelt dat aanbesteders in hun overheidsopdrachten voor diensten moeten eisen dat dienstverleners uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de eisen opgenomen in de punten 1°, 2° en 4° wanneer het gaat over de aankoop van nieuwe producten. Zo is een inkoper die onderhoudsdiensten voor voertuigen afneemt, niet verplicht de desbetreffende dienstverleners te verzoeken al hun banden op te waarderen tot de hoogste brandstofrendementsklasse, maar alleen in geval van nieuwe banden, als zij deze aankopen voor het verlenen van de desbetreffende dienst.

Punt 6 van bijlage IX slaat op minimumeisen inzake energieprestaties voor gebouwen. Er moet ten minste voldaan zijn aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen.

De naleving van deze vereiste moet worden gecontroleerd aan de hand van de energieprestatiecertificaten. Er is bepaald dat energieprestatiecertificaten de energieprestatie van een gebouw en referentiewaarden, zoals minimumeisen inzake energieprestaties, moeten bevatten om de energieprestatie te vergelijken en te beoordelen.

Er worden drie uitzonderingen voorzien. Eén daarvan heeft betrekking op het geval waarbij aanbesteders een gebouw kopen of huren met het oog op een grondige renovatie of sloop. Onder de term “grondige renovatie” moet het volgende worden verstaan: een renovatie die in overeenstemming is met het energie-efficiëntie-eerstbeginsel, die gericht is op essentiële onderdelen van gebouwen en waarbij een gebouw of gebouwunit wordt getransformeerd:

— vóór 1 januari 2030, tot een bijna-energieneutraal gebouw;

— vanaf 1 januari 2030, tot een emissievrij gebouw.

Enkel bepaalde overheidsinstanties kunnen gebruik maken van de uitzondering opgenomen in punt 6°, b) van bijlage IX, namelijk bij het doorverkopen van een gebouw zonder het voor eigen doeleinden te gebruiken.

Ofwel gaat het om de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen of de lokale overheidsinstanties, zoals bepaald in artikel 2, 1°, a) en b), van de wet.

Le point 5 de l’annexe IX précise que les adjudicateurs doivent exiger, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n’utilisent que des produits conformes aux exigences visées aux points 1°, 2° et 4° lorsqu’il s’agit de l’achat de nouveaux produits. Par exemple, un acheteur qui acquiert des services d’entretien de véhicules n’est pas tenu de demander aux fournisseurs de services concernés de mettre tous leurs pneumatiques en conformité avec le critère d’appartenance à la classe d’efficacité énergétique en carburant la plus élevée, mais uniquement dans le cas des pneumatiques neufs, s’ils les achètent dans le but de fournir les services en question.

Le point 6 de l’annexe IX se rapporte aux exigences minimales en matière de performance énergétique des bâtiments. Il faut à tout le moins satisfaire aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments.

La conformité à ladite exigence doit être vérifiée au moyen des certificats de performance énergétique. Il est prévu que les certificats de performance énergétique doivent inclure la performance énergétique du bâtiment concerné et des valeurs de référence telles que des exigences minimales en matière de performance énergétique afin de pouvoir comparer et évaluer la performance énergétique.

Trois exceptions sont prévues. L’une d’entre elles concerne le cas où des adjudicateurs achètent ou louent un bâtiment pour entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition. Par “rénovation en profondeur”, on entend ce qui suit: une rénovation qui est conforme au principe de primauté de l’efficacité énergétique, qui porte sur des éléments essentiels du bâtiment et qui transforme un bâtiment ou une unité de bâtiment:

— avant le 1er janvier 2030, en bâtiment dont la consommation d’énergie est quasi nulle;

— à partir du 1er janvier 2030, en bâtiment à émissions nulles.

Seuls certains organismes publics peuvent recourir à l’exception visée au point 6°, b), de l’annexe IX, à savoir lorsqu’ils revendent un bâtiment sans l’utiliser à leurs propres fins.

Soit il s’agit de l’État, des Régions, des Communautés ou des autorités locales, tels que visés à l’article 2, 1°, a) et b), de la loi.

Ofwel gaat het om aanbesteders van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in artikel 2, 1°, a) en b), van de wet bedoelde aanbesteders worden gefinancierd en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

Art. 32 en 33

In de artikelen 32 en 33 worden, in de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten, de wijzigingen aangebracht die nodig zijn voor de omzetting van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/UE van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU. Deze zijn quasi identiek aan de wijzigingen die voorzien zijn voor de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en die hierboven reeds werd toegelicht. Voor meer informatie wordt dan ook naar de voormelde toelichting verwezen.

Art. 34

Deze bepaling is vergelijkbaar met deze van artikel 6. Er wordt verwezen naar dit artikel voor meer informatie.

Art. 35

Deze bepaling is vergelijkbaar met deze van artikel 18, a). Er wordt verwezen naar dit artikel voor meer informatie.

Art. 36

Deze bepaling is vergelijkbaar met deze van artikel 29, 3°. Er wordt verwezen naar dit artikel voor meer informatie.

Art. 37 en 38

In de artikelen 37 tot 38 worden, in de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten, de wijzigingen aangebracht die nodig zijn voor de omzetting van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU. Deze zijn quasi identiek aan de wijzigingen die voorzien zijn voor de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en die hierboven reeds werd toegelicht. Voor meer informatie wordt dan ook naar de voormelde toelichting verwezen.

Soit il s'agit d'adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés à l'article 2, 1°, a) et b), de la loi et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Art. 32 et 33

Les articles 32 et 33 contiennent les modifications qui s'imposent dans la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession pour pouvoir transposer l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE. Il s'agit de modifications qui sont quasi identiques à celles prévues pour la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics et qui ont été expliquées ci-dessus. Pour de plus amples informations, il est renvoyé aux commentaires précités.

Art. 34

Cette disposition est similaire à l'article 6. Il est renvoyé audit article pour de plus amples informations.

Art. 35

Cette disposition est similaire à l'article 18, a). Il est renvoyé audit article pour de plus amples informations.

Art. 36

Cette disposition est similaire à l'article 29, 3°. Il est renvoyé audit article pour de plus amples informations.

Art. 37 et 38

Les articles 37 à 38 contiennent les modifications qui s'imposent dans la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession pour pouvoir transposer l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE. Il s'agit de modifications qui sont quasi identiques à celles prévues pour la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics et qui ont été expliquées ci-dessus. Pour de plus amples informations, il est renvoyé aux commentaires précités.

Art. 39 tot 41

De artikelen 39 tot en met 41 hebben betrekking op de wijziging aan de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied.

Art. 40

In deze bepaling worden dezelfde definities opgenomen, als diegene die in artikel 2 van de wet inzake overheidsopdrachten worden toegevoegd. Voor meer informatie aangaande deze definities, wordt verwezen naar de uiteenzetting hierboven.

Art. 41

Deze bepaling voorziet in de vervanging van artikel 40/1. Paragraaf 1 verduidelijkt dat dit artikel 40/1 van toepassing is op opdrachten waarvan de waarde gelijk of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking die bepaalt wordt door de wet inzake overheidsopdrachten. Artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU is van toepassing op aankopen die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2009/81/EG vallen, met een geraamde waarde boven de drempels van de richtlijnen inzake klassieke overheidsopdrachten.

Paragraaf 2 bepaalt wanneer het energie-efficiëntiebeginsel niet dient te worden toegepast. Deze uitzondering zijn identiek aan deze die werden opgenomen in de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en hierboven omstandig zijn toegelicht. Echter werd ook een uitzondering voorzien voor de levering van militair materiaal.

De paragrafen 3 tot en met 5 zijn gelijklopend aan hetgeen wordt opgenomen in de wet inzake overheidsopdrachten.

Art. 42

Deze bepaling voorziet in de invoering van een bijlage 3. Deze bijlage 3 is gelijkluidend aan bijlage IX die wordt toegevoegd aan de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.

Art. 43

Er moet een wijziging worden aangebracht in artikel 29/1 van de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake

Art. 39 à 41

Les articles 39 à 41 traitent de la modification de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité.

Art. 40

Cette disposition reprend les mêmes définitions que celles ajoutées à l'article 2 de la loi relative aux marchés publics. Pour de plus amples informations sur ces définitions, il est renvoyé à l'explication ci-dessus.

Art. 41

Cette disposition prévoit le remplacement de l'article 40/1. Le paragraphe 1er précise que cet article 40/1 s'applique aux marchés dont la valeur est égale ou supérieure au seuil fixé pour la publication européenne, déterminé par la loi relative aux marchés publics. L'article 7 de la directive 2023/1791/UE s'applique aux achats relevant du champ d'application de la directive 2009/81/CE dont la valeur estimée est supérieure aux seuils des directives relatives aux marchés publics dans les secteurs classiques.

Le paragraphe 2 détermine les cas dans lesquels le principe d'efficacité énergétique ne doit pas être appliqué. Ces exceptions sont identiques à celles qui sont reprises dans la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Elles sont par ailleurs expliquées en détail ci-dessus. Une exception a toutefois également été prévue pour la fourniture d'équipements militaires.

Les paragraphes 3 à 5 sont similaires à ceux repris dans la loi relative aux marchés publics.

Art. 42

Cette disposition prévoit une annexe 3. Cette annexe 3 est similaire à l'annexe IX ajoutée à la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics.

Art. 43

Une modification a dû être apportée à l'article 29/1 de loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics,

overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies, aangezien er een afzonderlijk stelsel werd ingevoerd voor de overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde.

Art. 44

Deze bepaling is noodzakelijk ingevolge de verhoging van de drempel voor opdrachten van beperkte waarde.

Art. 45

Deze bepaling voorziet in de opheffing van het koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen.

Art. 46

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

Voor wat betreft de inwerkingtreding aangaande de artikelen die betrekking hebben op energie-efficiëntie, dient er gewezen te worden op het feit dat voor de koop en de huur van gebouwen er niet moet worden voldaan aan de nieuwe verplichtingen aangaande energie-efficiëntie, indien op het moment van de inwerkingtreding er reeds een overeenkomst was gesloten of een belofte was aangegaan. Onder het aangaan van een belofte kan er een aankoop-verkoopbelofte, een compromis of een prijsafspraak begrepen worden.

De eerste minister,

Bart De Wever

De minister van Economie,

David Clarinval

De minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken,

Bernard Quintin

de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions, étant donné qu'un régime séparé a été introduit pour les marchés publics de très faible montant.

Art. 44

La présente disposition est nécessaire suite à l'augmentation du seuil prévu pour les marchés de faible montant.

Art. 45

Cette disposition abroge l'arrêté royal du 13 juillet 2014 relatif aux exigences d'efficacité énergétique dans le cadre de certains marchés publics et contrats de concession portant sur l'acquisition de produits, de services et de bâtiments.

Art. 46

Cet article règle l'entrée en vigueur.

Pour ce qui concerne l'entrée en vigueur des articles relatifs à l'efficacité énergétique, soulignons que, pour l'achat et la location de bâtiments, il ne faut pas satisfaire aux nouvelles obligations en matière d'efficacité énergétique si, au moment de l'entrée en vigueur, un contrat a déjà été conclu ou un engagement pris. Par "engagement", l'on peut entendre une promesse d'achat ou de vente, un compromis ou un accord sur le prix.

Le premier ministre,

Bart De Wever

Le ministre de l'Économie,

David Clarinval

Le ministre de la Sécurité et de l'Intérieur,

Bernard Quintin

De minister van Defensie,

Theo Francken

De minister van Klimaat,

Jean-Luc Crucke

De minister belast met Ambtenarenzaken,

Vanessa Matz

Le ministre de la Défense,

Theo Francken

Le ministre du Climat,

Jean-Luc Crucke

La ministre chargée de la Fonction publique,

Vanessa Matz

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot wijziging van diverse bepalingen inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten

Hoofdstuk 1

Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Hoofdstuk 2

Wijzigingen aan de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten

Art. 2. In artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt de bepaling onder 2° vervangen als volgt:

"2° artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;".

Art. 3. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 7 april 2019 en 18 mei 2022, wordt aangevuld met de bepalingen onder 63° tot 69°, luidende:

"63° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

64° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening. 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

65° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

66° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi modifiant diverses dispositions relatives aux marchés publics et aux contrats de concession

Chapitre 1er

Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Chapitre 2

Modifications de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics

Art. 2. À l'article 1er, § 1er, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, modifiée par la loi du 7 avril 2019, le 2° est remplacé par ce qui suit:

"2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;".

Art. 3. L'article 2 de la même loi, modifié par les lois des 7 avril 2019 et 18 mai 2022, est complété par les points 63° à 69°, rédigés comme suit:

"63° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

64° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

65° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

66° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

67° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;

68° indieningsrapport: het rapport aangemaakt door het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, dat een lijst van de door de kandidaat of inschrijver opgeladen documenten omvat in het kader van de plaatsingsprocedure;

69° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening 910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen;

70° herstelbaarheid: de mogelijkheid om een product of bouwwerk te repareren, op basis van geharmoniseerde eisen die op het niveau van de Europese Unie zijn vastgesteld;

71° duurzaamheid: het vermogen van een product, een dienst of een bouwwerk om zijn functies en prestaties op duurzame wijze te behouden door de levensduur, de repareerbaarheid, het hergebruik en het efficiënte gebruik van hulpbronnen te bevorderen;

72° renovatiepotentieel: de mogelijkheid om een werk te hergebruiken, te verbeteren, te verbouwen of te moderniseren zonder dat het hoeft te worden gesloopt.".

Art. 4. Artikel 13, paragraaf 1, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 2023, wordt vervangen als volgt:

"Zolang de aanbesteder geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers, inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de plaatsingsprocedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes de interne documenten van de aanbesteder en het proces-verbaal van opening van de offertes. Wat de overheidsopdrachten betreft die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken, deelt de aanbesteder gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in het klassement mee, alsook de prijs van de inschrijver die

67° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières;

68° rapport de dépôt: le rapport généré par la plateforme électronique visée à l'article 14, § 7, qui contient une liste des documents chargés par le candidat ou le soumissionnaire dans le cadre de la procédure de passation;

69° signature électronique qualifiée: la signature visée à l'article 3, 12°, du Règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l'identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est créée à l'aide d'un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique;

70° réparabilité: la capacité d'un produit ou d'un ouvrage à être réparé, fondée sur des exigences harmonisées établies au niveau de l'Union européenne;

71° durabilité: la capacité d'un produit, d'un service ou d'un ouvrage à maintenir durablement ses fonctions et performances en favorisant sa longévité, sa réparabilité, sa réutilisation et l'utilisation efficiente des ressources;

72° potentiel de réhabilitation: la capacité d'un ouvrage à être réutilisé, amélioré, transformé ou modernisé sans nécessité de démolition.".

Art. 4. L'article 13, paragraphe 1er, alinéa 1er, de la même loi, modifié par la loi du 22 décembre 2023, est remplacé par ce qui suit:

"Aussi longtemps que l'adjudicateur n'a pas pris de décision, selon le cas, au sujet de la sélection ou de la qualification des candidats ou participants, de la régularité des offres, de l'attribution du marché ou de la renonciation à la passation du marché, les candidats, les participants, les soumissionnaires et les tiers n'ont aucun accès aux documents relatifs à la procédure de passation, notamment aux demandes de participation ou de qualification, aux offres aux documents internes de l'adjudicateur et au procès-verbal d'ouverture des offres. En ce qui concerne les marchés publics qui sont passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l'offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix et sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence, l'adjudicateur communique simultanément, à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement et le prix du soumissionnaire ayant présenté

de laagste offerte heeft ingediend en, als de aanbesteder dit relevant acht, de prijs van de hoogste offerte. De voormelde mededeling gebeurt naar aanleiding van of onmiddellijk na de opmaak van het proces-verbaal van opening van de offertes. Dit gebeurt via het in artikel 14, § 1, bedoelde elektronische platform dat gebruikt werd voor de indiening.".

Art. 5. Artikel 14/1, derde lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 7 april 2019, wordt vervangen als volgt:

"De in het eerste lid bedoelde verplichting is niet van toepassing in de volgende gevallen of opdrachten:

1° de opdrachten die worden geplaatst in het kader van ontwikkelingssamenwerking, die worden geplaatst door diplomatieke vertegenwoordigingen of consulaten of die worden geplaatst in het kader van de deelname aan een internationale tentoonstelling van het Internationaal Bureau van Tentoonstellingen;

2° gevallen waarbij de opdrachtnemer niet uit een land van de Europese Economische Ruimte afkomstig is;

3° in de in artikel 42, § 1, eerste lid, 6°, bedoelde hypothese, wanneer de opdrachtnemer een natuurlijke persoon is die niet tussenkomt in het kader van de uitoefening van zijn zelfstandige beroepsactiviteit.".

Art. 6. In dezelfde wet wordt een artikel 14/3 ingevoegd, luidende als volgt:

"Indieningsrapport

Art. 14/3. Het indieningsrapport slaat op alle documenten die deel uitmaken van de verzonden offerte. Bij elke wijziging of intrekking wordt een nieuw indieningsrapport opgemaakt. Als er meerdere indieningsrapporten worden opgemaakt in de loop van eenzelfde overheidsopdracht, wordt alleen het laatste verzonden indieningsrapport in aanmerking genomen.".

Art. 7. In dezelfde wet wordt een artikel 14/4 ingevoegd, luidende als volgt:

"Handtekening

Art. 14/4. § 1. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten. Offertes in het kader van elektronische veilingen worden echter niet ondertekend.

§ 2. Indien de aanbesteder gebruik maakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of oproep tot mededinging, is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de opdrachtdocumenten.

§ 3. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 1 en 2, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten,.

l'offre la plus basse et, si l'adjudicateur le juge opportun, le prix de l'offre la plus élevée. La communication susvisée se fait à l'occasion ou immédiatement après l'établissement du procès-verbal d'ouverture des offres. Cela se fait au moyen de la plateforme électronique visée à l'article 14, § 1er, sur laquelle la soumission a eu lieu.".

Art. 5. L'article 14/1, alinéa 3, de la même loi, inséré par la loi du 7 avril 2019, est remplacé par ce qui suit:

"L'obligation visée à l'alinéa 1er ne s'applique pas dans les cas ou pour les marchés suivants:

1° les marchés passés dans le cadre de la coopération au développement, passés par des représentations diplomatiques ou par des consulats ou passés dans le cadre de la participation à une exposition internationale du Bureau international des Expositions;

2° les cas où l'adjudicataire n'est pas issu d'un pays de l'Espace économique européen;

3° l'hypothèse visée à l'article 42, § 1er, alinéa 1er, 6°, lorsque l'adjudicataire est une personne physique qui n'intervient pas dans le cadre de l'exercice de son activité professionnelle d'indépendant.".

Art. 6. Dans la loi, il est inséré un article 14/3 rédigé comme suit:

"Rapport de dépôt

Art. 14/3. Le rapport de dépôt fait mention de tous les documents envoyés. Un nouveau rapport de dépôt est créé lors de chaque modification ou retrait. Si plusieurs rapports de dépôt sont créés au cours d'un même marché public, il n'est tenu compte que du dernier rapport de dépôt envoyé.".

Art. 7. Dans la même loi, il est inséré un article 14/4 rédigé comme suit:

"Signature

Art. 14/4. § 1er. La signature de l'offre finale est exigée, sauf si les documents du marché en disposent autrement. Toutefois, dans les enchères électroniques, les offres ne sont pas signées.

§ 2. Si l'adjudicateur fait usage de la procédure négociée sans publication préalable ou sans mise en concurrence préalable, la signature de l'offre n'est pas exigée. L'adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents du marché.

§ 3. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 1er et 2, et sauf mention contraire dans les documents du marché, la signature se fait au moyen d'une signature électronique qualifiée.

§ 4. Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.

§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt in de opdrachtdocumenten de termijn voor deze regularisatie, die altijd tussen de vijf en vijftien dagen bedraagt. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.

De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder, in het kader van het in het eerste lid bedoelde regularisatie, het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in artikel 14, § 7, bedoelde platform toestaan of voorschrijven. Voor de toepassing van onderhavige paragraaf moet dit uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.

§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de finale offerte, de bijlagen ervan en het UEA, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.

Tenzij indien anders bepaald in de opdrachtdocumenten, hoeven de op grond van artikel 66, § 3, gevraagde aanvullende inlichtingen of documenten niet te worden ondertekend, zelfs indien daarvoor een nieuw indieningsrapport wordt opgesteld.

§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes of de aanvragen tot deelneming moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.

De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.

§ 8. Onverminderd paragraaf 4, tweede lid, tweede zin, is dit artikel alleen van toepassing op gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van een elektronisch platform voor de indiening van offertes en aanvragen tot deelneming.

§ 9. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening.”.

Art. 8. Artikel 28, § 1, eerste lid, 1°, van dezelfde wet, wordt aangevuld met de woorden “en dat onverminderd artikel 168”.

Art. 9. In artikel 42 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de eerste paragraaf, eerste lid, wordt aangevuld met een bepaling onder 6°, luidende:

§ 4. Une signature n’est jamais exigée au stade de la demande de participation.

§ 5. Les offres sont entachées d’une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n’est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l’adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L’adjudicateur détermine dans les documents du marché le délai de cette régularisation qui est toujours compris entre cinq jours et quinze jours. Si l’offre n’a pas pu être régularisée à l’issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.

L’adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, dans le cadre de la régularisation visée à l’alinéa 1er, l’adjudicateur peut autoriser ou imposer l’utilisation d’un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée à l’article 14, § 7. Pour l’application du présent paragraphe, cela doit être précisé au plus tard au moment de la demande de régularisation.

§ 6. Lorsqu’une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l’offre finale, ses annexes et le DUME, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l’article 14, § 7, de la loi. Ces documents sont signés de manière globale par l’apposition d’une signature sur le rapport de dépôt y afférent.

Sauf si les documents du marché en disposent autrement, les informations ou documents complémentaires demandés sur la base de l’article 66, § 3, ne doivent pas être signés et ce, même si un nouveau rapport de dépôt y relatif est créé.

§ 7. La demande de participation ou l’offre peut être retirée avant la date et l’heure de l’introduction des offres ou des demandes de participation. Le retrait ne nécessite pas de signature.

Le retrait doit être pur et simple.

§ 8. Sans préjudice du paragraphe 4, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article n’est applicable qu’aux cas dans lesquels il est fait usage d’une plateforme électronique pour le dépôt des offres et des demandes de participation.

§ 9. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature.”.

Art. 8. L’article 28, § 1er, alinéa 1er, 1°, de la même loi, est complété par les mots suivants “et ce, sans préjudice de l’article 168”.

Art. 9. À l’article 42 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 1er, alinéa 1er, est complété par un 6° rédigé comme suit:

"6° in geval van gelegenheidsaankopen, wanneer zich gedurende zeer korte tijd een bijzonder voordelige gelegenheid tot aanschaffing van leveringen voordoet en waarvoor de te betalen prijs ver onder de normale marktprijs ligt en de goed te keuren uitgave lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking;";

b) de eerste paragraaf, tweede lid, wordt opgeheven.

Art. 10. In artikel 43, § 6, 4°, van dezelfde wet, worden de woorden "met uitzondering van de opdrachten bedoeld in artikel 92" opgeheven.

Art. 11. In artikel 50, tweede lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 december 2023, worden de woorden "Artikel 73, § 4," vervangen door de woorden "Artikel 74/1".

Art. 12. In artikel 66 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) paragraaf 1, eerste lid, 2°, wordt vervangen als volgt:

"2° de offerte is afkomstig van een inschrijver waaraan de toegang tot de opdracht niet is ontzegd op grond van de artikelen 67 tot 70 en die in voorkomend geval voldoet aan de door de aanbestedende overheid vastgestelde selectiecriteria en de niet-discriminerende regels en criteria bedoeld in artikel 79, § 2, eerste lid.";

b) paragraaf 2 wordt vervangen als volgt:

"§ 2. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan de aanbestedende overheid overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het prijsonderzoek en de rangschikking van de offertes alvorens na te gaan of er geen uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.

Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruik maakt, ziet zij erop toe dat de verificatie van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze plaatsvindt zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die niet voldoet aan de selectiecriteria.".

Art. 13. In artikel 71 van dezelfde wet worden tussen het tweede en het derde lid twee leden ingevoegd, luidende:

"De aanbestedende overheid bepaalt een of meer selectiecriteria die betrekking hebben op de geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen, de economische en financiële draagkracht en/of de technische en beroepsbekwaamheid.

In afwijking van lid 3 kan de aanbestedende overheid, voor de overheidsopdrachten voor leveringen en diensten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, afzien van het bepalen van

"6° dans le cas d'achats d'opportunité, lorsqu'il est possible d'acquérir des fournitures en profitant d'une occasion particulièrement avantageuse qui s'est présentée dans une période de temps très courte et pour lesquelles le prix à payer est considérablement plus bas que les prix normalement pratiqués sur le marché et que la dépense à approuver est inférieure au seuil de publication européenne;";

b) le paragraphe 1er, alinéa 2, est abrogé.

Art. 10. À l'article 43, § 6, 4°, de la même loi, les mots: "à l'exception des marchés visés à l'article 92" sont abrogés.

Art. 11. À l'article 50, alinéa 2, de la même loi, inséré par la loi du 22 décembre 2023, les mots "L'article 73, § 4" sont remplacés par les mots "L'article 74/1".

Art. 12. Dans l'article 66 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 1er, alinéa 1er, 2°, est remplacé par ce qui suit:

"2° l'offre provient d'un soumissionnaire qui n'est pas exclu de l'accès au marché sur la base des articles 67 à 70 et qui répond, le cas échéant, aux critères de sélection fixés par le pouvoir adjudicateur et aux règles et critères non discriminatoires visés à l'article 79, § 2, alinéa 1er.";

b) le paragraphe 2 est remplacé par ce qui suit:

"§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec publication préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et au classement des offres avant de vérifier l'absence de motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.

Lorsqu'il fait usage de cette possibilité, il s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas rempli les critères de sélection.".

Art. 13. Dans l'article 71 de la même loi, deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 2 et 3:

"Le pouvoir adjudicateur détermine un ou plusieurs critères de sélection ayant trait à l'aptitude à exercer l'activité professionnelle, à la capacité économique et financière et/ou aux capacités techniques et professionnelles.

Par dérogation à l'alinéa 3, pour les marchés publics de fournitures et de services dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur peut s'abstenir de définir des critères de sélection lorsqu'il

selectiecriteria, wanneer hij gebruik maakt van de openbare procedure of de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.”.

Art. 14. In artikel 73 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de titel van het artikel worden de woorden “, impliciete verklaring op erewoord en bewijsmiddelen” opgeheven;

2° in het eerste lid van de eerste paragraaf worden de woorden “voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking,” ingevoegd tussen de woorden “kandidaten of inschrijvers,” en de woorden “het door hen ingevulde Uniform Europees Aanbestedingsdocument”;

3° de eerste paragraaf wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Een ondernemer kan in plaats van informatie verschaft in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument certificaten of documenten overleggen die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden en waarin wordt bevestigd dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden vermeld in artikel 73, § 1, eerste lid. De aanbestedende overheid kan bovendien ertoe beslissen geen Uniform Europees Aanbestedingsdocument te vereisen in de gevallen waarbij gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet, bedoelde gevallen.”;

4° de derde paragraaf, eerste lid, wordt aangevuld met de woorden “, maar er mag niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, eerste lid, 1°, b), bedoelde geval”.

5° de vierde paragraaf wordt opgeheven.

Art. 15. In dezelfde wet wordt een artikel 73/1 ingevoegde, luidende als volgt:

“Art. 73/1. De aanbestedende overheid zorgt ervoor dat de kandidaat of inschrijver het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, wanneer deze moet ingevuld worden, op een geïntegreerde manier kan invullen in het in artikel 14, § 7, bedoelde platform.”.

Art. 16. Artikel 74 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

“Impliciete verklaring op erewoord

Art. 74. § 1. Het onderhavige artikel is van toepassing op:

1° opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking en;

utilise la procédure ouverte ou la procédure négociée directe avec publication préalable.”.

Art. 14. À l’article 73 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le titre de l’article, les mots “, déclaration sur l’honneur implicite et moyens de preuve” sont supprimés;

2° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne” sont insérés entre le mot “produisent” et les mots “le Document unique de marché européen”;

3° le paragraphe 1er est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Un opérateur économique peut produire, à la place des informations reprises dans le Document unique de marché européen, les certificats ou documents délivrés par des autorités publiques ou des tiers qui confirment qu’il satisfait aux conditions mentionnées à l’article 73, § 1er, alinéa 1er. Le pouvoir adjudicateur peut en outre décider de ne pas exiger de Document unique de marché européen dans les cas où il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l’article 42, § 1er, 1°, b), et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi.”;

4° le paragraphe 3, alinéa 1er, est complété par la phrase “Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l’heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l’article 42, § 1er, alinéa 1er, 1°, b).”;

5° le paragraphe 4 est abrogé.

Art. 15. Dans la même loi, un article 73/1 est inséré. Il est rédigé comme suit:

“Art. 73/1. Lorsque le Document unique de marché européen doit être complété, le pouvoir adjudicateur veille à ce que le candidat ou le soumissionnaire puisse le remplir de manière intégrée dans la plateforme visée à l’article 14, § 7.”

Art. 16. L’article 74 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

“Déclaration implicite sur l’honneur

Art. 74. § 1er. Le présent article s’applique:

1° aux marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne et;

2° overheidsopdrachten waarbij gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet, bedoelde gevallen, ongeacht de geraamde waarde ervan, maar alleen voor zover de aanbestedende overheid beslist heeft geen Uniform Europees Aanbestedingsdocument te vereisen.

De indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte vormt, voor de in het eerste lid bedoelde opdrachten, een impliciete verklaring op erewoord dat de betrokken kandidaat of inschrijver voldoet aan de volgende voorwaarden:

1° hij bevindt zich niet in een van de situaties als bedoeld in de artikelen 67 tot 69, waardoor kandidaten of inschrijvers kunnen of moeten worden uitgesloten;

2° hij voldoet, indien van toepassing, aan het toepasselijke selectiecriterium of de toepasselijke selectiecriteria, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 71;

3° hij voldoet, indien van toepassing, aan de objectieve regels en criteria voor de beperking van het aantal kandidaten, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 79.

De in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring wordt aanvaard als voorlopig bewijs ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan de in het tweede lid bedoelde voorwaarden voldoet.

Indien de ondernemer overeenkomstig artikel 78 een beroep doet op de draagkracht van andere entiteiten maakt hij hier melding van in zijn offerte of aanvraag tot deelneming. In dat geval geldt de in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring op erewoord eveneens ten aanzien van die entiteiten.

§ 2. De aanbestedende overheid kan kandidaten en inschrijvers tijdens de procedure te allen tijde verzoeken de vereiste ondersteunende documenten geheel of gedeeltelijk in te dienen wanneer dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure. Er mag echter niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, eerste lid, 1°, b), bedoelde geval.

Alvorens de opdracht te gunnen, verlangt de aanbestedende overheid van de inschrijver aan wie zij voornemens is de opdracht te gunnen, de actuele ondersteunende documenten over te leggen, als bedoeld in artikel 75. De aanbestedende overheid kan ondernemers verzoeken de ontvangen certificaten aan te vullen of te verduidelijken.”.

Het voorgaande lid is niet van toepassing op opdrachten die gebaseerd zijn op raamovereenkomsten die zijn gesloten overeenkomstig artikel 43, § 4 of § 5, 1°.”.

Art. 17. In dezelfde wet, wordt een artikel 74/1 ingevoegd, luidende:

2° aux marchés pour lesquels il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l’article 42, § 1er, 1°, b) et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi, quel que soit leur montant estimé, mais uniquement pour autant que le pouvoir adjudicateur ait décidé de ne pas exiger de Document unique de marché européen.

Le dépôt de la demande de participation ou de l’offre constitue, pour les marchés visés à l’alinéa 1er, la déclaration implicite sur l’honneur selon laquelle le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions suivantes:

1° il ne se trouve pas dans l’une des situations visées aux articles 67 à 69, qui doit ou peut entraîner l’exclusion de candidats ou soumissionnaires;

2° il répond, le cas échéant, au(x) critère(s) de sélection applicable(s) qui a (ont) été établi(s) conformément à l’article 71;

3° il respecte, le cas échéant, les règles et critères objectifs relatifs à la limitation du nombre de candidats qui ont été établis conformément à l’article 79.

La déclaration implicite visée à l’alinéa 2 est acceptée à titre de preuve provisoire en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions visées à l’alinéa 2.

Lorsque l’opérateur économique a recours aux capacités d’autres entités en vertu de l’article 78, il le mentionne dans son offre ou dans sa demande de participation. Dans ce cas, la déclaration implicite sur l’honneur visée à l’alinéa 2 vaut également à l’égard de ces entités.

§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut demander à des candidats et soumissionnaires, à tout moment de la procédure, de fournir tout ou partie des documents justificatifs, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure. Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l’heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l’article 42, § 1er, alinéa 1er, 1°, b).

Avant l’attribution du marché, le pouvoir adjudicateur exige du soumissionnaire pressenti qu’il présente les documents justificatifs mis à jour visés à l’article 75. Le pouvoir adjudicateur peut inviter les opérateurs économiques à compléter ou à expliciter les certificats reçus.

L’alinéa qui précède ne s’applique pas aux marchés fondés sur des accords-cadres conclus conformément à l’article 43, § 4 ou § 5, 1°.”.

Art. 17. Dans la même loi, il est inséré un article 74/1 rédigé comme suit:

"*Only once*

Art. 74/1. De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten of andere bewijsstukken over te leggen indien en voor zover de aanbestedende overheid de certificaten of de relevante informatie rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging van een gratis toegankelijke nationale databank in elke lidstaat, zoals een nationaal aanbestedingsregister, een digitaal bedrijfsdossier, een systeem voor digitale documentopslag of een voorselectiesysteem.

De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten over te leggen wanneer de aanbestedende overheid deze documenten reeds in haar bezit heeft en deze werden verkregen in het kader van een andere plaatsingsprocedure. Dit op voorwaarde dat de betrokken ondernemers in hun aanvraag tot deelneming of in hun offerte de procedure identificeren tijdens dewelke zij deze documenten reeds hebben voorgelegd en voor zover de voormelde inlichtingen en documenten nog beantwoorden aan de gestelde vereisten.".

Art. 18. Artikel 75 van dezelfde wet wordt aangevuld met een lid, luidende:

"Voor opdrachten die worden geplaatst volgens de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking bedoeld in artikel 42, § 1, 1°, a), en b), kan de Koning de aanbestedende overheid toestaan om bepaalde bewijsmiddelen die het ontbreken van uitsluitingsgronden moeten aantonen, niet te eisen.".

Art. 19. In artikel 81 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de tweede paragraaf, eerste lid, wordt vervangen als volgt:

"§ 2. De economisch meest voordelige offerte uit het oogpunt van de aanbestedende overheid wordt, naar keuze, vastgesteld:

1° rekening houdend met de beste prijs-kwaliteitsverhouding die bepaald wordt op basis van de prijs of de kosten alsook criteria waaronder kwalitatieve, milieu- en/of sociale aspecten, die verband houden met het voorwerp van de betrokken opdracht. Het kan onder meer gaan om de volgende criteria:

a) kwaliteit, waaronder technische verdienste, esthetische en functionele kenmerken, toegankelijkheid, geschiktheid van het ontwerp voor alle gebruikers, sociale, milieu- en innovatieve kenmerken, de handel en de voorwaarden waaronder deze plaatsvindt;

b) de organisatie, de kwalificatie en de ervaring van het personeel voor de uitvoering van de opdracht, wanneer de kwaliteit van dat personeel een aanzienlijke invloed kan hebben op het niveau van de uitvoering van de opdracht;

c) klantenservice en technische bijstand, alsook leveringsvoorwaarden zoals de leveringsdatum, de leveringswijze en de leverings- of uitvoeringstermijn. Het kostenelement kan ook de vorm aannemen van een vaste prijs of vaste kosten

"*Only once*

Art. 74/1. Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs ou d'autres pièces justificatives lorsque et dans la mesure où le pouvoir adjudicateur a la possibilité d'obtenir directement les certificats ou les informations pertinentes en consultant une base de données nationale dans un État membre qui est accessible gratuitement, comme un registre national des marchés publics, un dossier virtuel d'entreprise, un système de stockage électronique de documents ou un système de préqualification.

Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur a déjà ces documents en sa possession et qu'il les a obtenus dans le cadre d'une autre procédure de passation et ce, à condition que les opérateurs économiques concernés identifient dans leur demande de participation ou dans leur offre la procédure au cours de laquelle lesdits documents ont déjà été fournis et pour autant que les renseignements et documents mentionnés répondent encore aux exigences requises.".

Art. 18. L'article 75 de la même loi est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Pour les marchés passés selon la procédure négociée sans publication préalable visée à l'article 42, § 1er, 1°, a), et b), le Roi peut autoriser le pouvoir adjudicateur à ne pas exiger certains moyens de preuve destinés à démontrer l'absence de motifs d'exclusion.".

Art. 19. Dans l'article 81 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 2, alinéa 1er, est remplacé comme suit:

"§ 2. L'offre économiquement la plus avantageuse du point de vue du pouvoir adjudicateur est, au choix, déterminée:

1° en se fondant sur le meilleur rapport qualité/prix qui est évalué sur la base du prix ou du coût ainsi que des critères comprenant des aspects qualitatifs, environnementaux et/ou sociaux liés à l'objet du marché public concerné. Parmi ces critères, il peut y avoir notamment:

a) la qualité, y compris la valeur technique, les caractéristiques esthétiques et fonctionnelles, l'accessibilité, la conception pour tous les utilisateurs, les caractéristiques sociales, environnementales et innovantes, le commerce et les conditions dans lesquels il est pratiqué;

b) l'organisation, les qualifications et l'expérience du personnel assigné à l'exécution du marché, lorsque la qualité du personnel assigné peut avoir une influence significative sur le niveau d'exécution du marché;

c) le service après-vente, l'assistance technique et les conditions de livraison, telles que la date de livraison, le mode de livraison et le délai de livraison ou d'exécution. Le facteur coût peut également prendre la forme d'un prix ou d'un coût

op basis waarvan de ondernemers zullen concurreren op kwaliteitscriteria alleen;

2° op basis van de kosten, rekening houdend met de kosteneffectiviteit, zoals de levenscycluskosten, overeenkomstig artikel 82;

3° op basis van de prijs, overeenkomstig de bepalingen van paragraaf 2/1.";

b) er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, luidende:

"§ 2/1. Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel bepaald voor de Europese bekendmaking, heeft de aanbestedende overheid de keuze om de economisch meest voordelige offerte te bepalen op basis van de prijs in overeenstemming met paragraaf 2, eerste lid, 3°.

Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel bepaald voor de Europese bekendmaking, kan de aanbestedende overheid de economisch meest voordelige offerte alleen bepalen op basis van de prijs in overeenstemming met paragraaf 2, 3°, indien aan minstens één van de onderstaande voorwaarden voldaan is:

1° de werken, leveringen of diensten zijn gestandaardiseerd en beschikbaar op de markt;

2° de vereiste kwaliteit wordt integraal beschreven in de opdrachtdocumenten.";

c) de derde paragraaf wordt vervangen als volgt:

"§ 3. Gunningscriteria worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht wanneer zij betrekking hebben op de in het kader van die opdracht te verrichten werken, leveringen of diensten, in alle opzichten en in elk stadium van de levenscyclus ervan, met inbegrip van factoren die te maken hebben met:

1° het specifieke productieproces, het aanbieden of de verhandeling van deze werken, leveringen of diensten, of

2° een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus ervan, of hun duurzaamheid, hun repareerbaarheid of hun renovatiepotentieel.

Dit is zelfs het geval wanneer deze factoren geen deel uitmaken van de materiële basis ervan.

Gunningscriteria mogen er niet toe leiden dat de aanbestedende overheid onbeperkte keuzevrijheid heeft. Ze waarborgen de mogelijkheid van daadwerkelijke mededinging en gaan vergezeld van specificaties aan de hand waarvan de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk kan worden getoetst om te beoordelen in welke mate de offertes aan de gunningscriteria voldoen. In geval van twijfel controleert de aanbestedende overheid effectief de juistheid van de door de inschrijvers verstrekte informatie en bewijsmiddelen.

fixe sur la base duquel les opérateurs économiques seront en concurrence sur les seuls critères de qualité;

2° sur la base du coût, selon une approche fondée sur le rapport coût/efficacité, telle que le coût du cycle de vie, conformément à l'article 82;

3° sur la base du prix, conformément aux dispositions du paragraphe 2/1.";

b) il est inséré un paragraphe 2/1, rédigé comme suit:

"§ 2/1. Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur a le choix de déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse sur la base du prix, conformément au paragraphe 2, alinéa 1er, 3°.

Pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur peut déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse sur la base du prix uniquement si au moins une des conditions suivantes est remplies:

1° les travaux, les fournitures ou les services sont standardisés et disponibles sur le marché;

2° la qualité exigée est intégralement décrite dans les documents du marché.":

c) le paragraphe 3 est remplacé par ce qui suit:

"§ 3. Les critères d'attribution sont réputés être liés à l'objet du marché public lorsqu'ils se rapportent aux travaux, fournitures ou services à fournir en vertu du marché à quelque égard que ce soit et à n'importe quel stade de leur cycle de vie, y compris les facteurs intervenant dans:

1° le processus spécifique de production, de fourniture ou de commercialisation desdits travaux, produits ou services, ou

2° un processus spécifique lié à un autre stade de leur cycle de vie, ou leur durabilité, leur réparabilité ou leur potentiel de réhabilitation.

C'est le cas même lorsque ces facteurs ne font pas partie de leur contenu matériel.

Les critères d'attribution n'ont pas pour effet de conférer une liberté de choix illimitée au pouvoir adjudicateur. Ils garantissent la possibilité d'une véritable concurrence et sont assortis de précisions qui permettent de vérifier concrètement les informations fournies par les soumissionnaires pour évaluer dans quelle mesure les offres répondent aux critères d'attribution. En cas de doute, le pouvoir adjudicateur vérifie concrètement l'exactitude des informations et éléments de preuve fournis par les soumissionnaires.

Deze criteria moeten in de aankondiging van een opdracht of in een ander opdrachtdocument worden vermeld.”.

Art. 20. In artikel 82 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de eerste paragraaf, 1°, d), wordt vervangen als volgt:

“d) kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals de kosten voor ontmanteling, inzameling, recycling of renovatie.”;

2° de eerste paragraaf, 2°, wordt aangevuld met de woorden “en kosten die verband houden met de productie, het transport, het gebruik, het onderhoud en het einde van de levensduur.”.

Art. 21. In dezelfde wet wordt in titel 2 een hoofdstuk 5/1 ingevoegd, met als opschrift: “Hoofdstuk 5/1. Korte keten – menselijke voeding”.

Art. 22. In dezelfde wet wordt onder hoofdstuk 5/1 van titel 2 een artikel 87/2 ingevoegd, luidende:

“Korte keten – menselijke voeding”

Art. 87/2. Overeenkomstig artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), kan de aanbestedende overheid rekening houden met een criterium inzake de bevoorrading via de korte keten als gunningscriterium, op basis van het aantal tussenpersonen tussen de producent enerzijds en de eindverbruiker of de dienstverlener anderzijds.

Overeenkomstig artikel 87 kan de aanbestedende overheid de bevoorrading via de korte keten als een bijzondere uitvoeringsvoorwaarde aanwenden op basis van het aantal tussenpersonen tussen de producent enerzijds en de eindverbruiker of de dienstverlener anderzijds.

De toepassing van het eerste en tweede lid kan in één enkele procedure worden gecumuleerd. Ze zijn alleen van toepassing op overheidsopdrachten voor leveringen of diensten die betrekking hebben op menselijke voeding.

Voor de toepassing van deze bepaling en tenzij anders vermeld in de opdrachtdocumenten, mag er niet meer dan één tussenpersoon zijn.”.

Art. 23. In dezelfde wet wordt een artikel 87/3 ingevoegd, luidende:

“Art. 87/3. Indien de aanbestedende overheid gebruik maakt van de hypothese bedoeld in artikel 87/2, eerste lid en/of die bedoeld in artikel 87/2, tweede lid, vult zij de desbetreffende velden in van het formulier dat daartoe ter beschikking is gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 62, eerste en tweede lid, bedoelde aankondigingen.”.

Art. 24. In dezelfde wet wordt een artikel 89/1 ingevoegd, luidende als volgt:

Ces critères doivent être indiqués dans l’avis de marché ou dans un autre document du marché.”.

Art. 20. À l’article 82 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le premier paragraphe, le 1°, d), est remplacé par:

“d) les coûts liés à la fin du cycle de vie, tels que les coûts de démantèlement, de collecte, de recyclage et de réhabilitation.”;

2° dans le premier paragraphe, le 2°, est complété par les mots: “et des coûts liés à la production, au transport, à l’utilisation, à la maintenance et à la fin de vie.”.

Art. 21. Dans le titre 2 de la même loi, il est inséré un chapitre 5/1 intitulé: “Chapitre 5/1. Circuit court – alimentation humaine “.

Art. 22. Dans la même loi, il est inséré, sous le chapitre 5/1 du titre 2, un article 87/2 rédigé comme suit:

“Circuit court – alimentation humaine”

Art. 87/2. Conformément à l’article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), le pouvoir adjudicateur peut prendre en compte un critère lié à l’approvisionnement en circuit court en tant que critère d’attribution, en se basant sur le nombre d’intermédiaires entre d’une part, le producteur et d’autre part, le consommateur final ou le prestataire de services.

Conformément à l’article 87, le pouvoir adjudicateur peut avoir recours à l’approvisionnement en circuit court comme condition d’exécution, en se basant sur le nombre d’intermédiaires entre d’une part, le producteur et d’autre part, le consommateur final ou le prestataire de services.

L’application des alinéas 1er et 2 est cumulable dans une seule et même procédure. Ils ne s’appliquent qu’aux marchés publics de fournitures ou de services liés à l’alimentation humaine.

Pour l’application de la présente disposition et sauf indication contraire dans les documents du marché, il ne peut y avoir plus d’un intermédiaire.”.

Art. 23. Dans la même loi, il est inséré un article 87/3 rédigé comme suit:

“Art. 87/3. Si le pouvoir adjudicateur recourt à l’hypothèse visée à l’article 87/2, alinéa 1er et/ou à celle visée à l’article 87/2, alinéa 2, il remplit les champs y relatifs dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire est complété à l’occasion de la publication des avis visés à l’article 62, alinéas 1er et 2.”.

Art. 24. Dans la même loi, il est inséré, un article 89/1 rédigé comme suit:

"Art. 89/1. De aanbestedende overheid mag de korte keten toepassen overeenkomstig artikel 87/2.".

Art. 25. In artikel 92 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in eerste lid van de bestaande tekst, gewijzigd bij de wetten van 8 februari 2023 en 22 december 2023, worden de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro" vervangen door de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger is dan 3000 euro of gelijk is aan het laatste bedrag en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro";

2° de bepaling wordt aangevuld met een lid, luidende:

"De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.".

Art. 26. In dezelfde wet wordt in titel 2 een hoofdstuk 8 ingevoegd, met als opschrift: "Hoofdstuk 8. – Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde".

Art. 27. In dezelfde wet wordt onder hoofdstuk 8 van titel 2 een artikel 92/1 ingevoegd, luidende:

"Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning

Art. 92/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:

1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;

2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2.

De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.

Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.".

Art. 28. In de artikelen 39, §§ 1 en 7, 40, § 1, 121, §§ 1 en 7 en 122, § 1, van dezelfde wet, worden de woorden"artikel 81, § 2, 3°" telkens vervangen door de woorden "artikel 81, § 2, eerste lid, 1°".

Art. 29. In artikel 147 van dezelfde wet wordt paragraaf 6 vervangen als volgt:

"§ 6. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan de aanbestedende entiteit overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het

"Art. 89/1. Le pouvoir adjudicateur peut appliquer le circuit court conformément à l'article 87/2.".

Art. 25. À l'article 92 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er du texte existant, modifié par les lois du 8 février 2023 et du 22 décembre 2023, les mots "dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros" sont remplacés par les mots "dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros";

2° l'article est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.".

Art. 26. Dans le titre 2 de la même loi, il est inséré un chapitre 8 intitulé: "Chapitre 8. – Marchés publics de très faible montant".

Art. 27. Dans la même loi, il est inséré, sous le chapitre 8 du titre 2, un article 92/1 rédigé comme suit:

"Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe

Art. 92/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:

1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu'aux règles relatives à l'estimation du montant du marché fixées en vertu de l'article 16;

2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 2.

Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.

Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée.".

Art. 28. Dans les articles 39, §§ 1er et 7, 40, § 1er, 121, §§ 1er et 7 et 122, § 1er, de la même loi, les mots "article 81, § 2, 3°" sont à chaque fois remplacés par les mots "article 81, § 2, alinéa 1er, 1°".

Art. 29. Dans l'article 147 de la même loi, le paragraphe 6 est remplacé par ce qui suit:

"§ 6. L'entité adjudicatrice peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec publication préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et au classement des offres avant de vérifier l'absence de

prijsonderzoek en de rangschikking van de offertes alvorens na te gaan of er geen uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.

Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruikmaakt, ziet zij erop toe dat het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze worden nagegaan, zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die, in voorkomend geval, niet aan de selectiecriteria zou hebben voldaan.".

Art. 30. In artikel 162 van dezelfde wet, waarvan de huidige tekst paragraaf 1 zal vormen, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in eerste lid van de bestaande tekst, gewijzigd bij de wetten van 8 februari 2023 en 22 december 2023, worden de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro" vervangen door de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger is dan 3000 euro of gelijk is aan het laatste bedrag en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro";

2° de eerste paragraaf wordt aangevuld met een lid, luidende:

"De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.".

Art. 31. In dezelfde wet wordt in titel 3 een hoofdstuk 8 ingevoegd, met als opschrift: "Hoofdstuk 8. – Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde".

Art. 32. In dezelfde wet wordt onder hoofdstuk 8 van titel 3 een artikel 162/1 ingevoegd, luidende:

"Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning

Art. 162/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:

1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;

2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 3.

De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.

Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.".

Art. 33. Artikel 164, § 1, eerste lid, van dezelfde wet wordt aangevuld met een bepaling onder 12°, luidende:

motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.

Lorsqu'elle fait usage de cette possibilité, elle s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas rempli les critères de sélection.".

Art. 30. À l'article 162 de la même loi, dont le texte actuel constituera le paragraphe 1er, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er du texte existant, modifié par les lois du 8 février 2023 et du 22 décembre 2023, les mots "dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros" sont remplacés par les mots "dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros";

2° le paragraphe 1er est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.".

Art. 31. Dans le titre 3 de la même loi, il est inséré un chapitre 8 intitulé: "Chapitre 8. – Marchés publics de très faible montant".

Art. 321. Dans la même loi, il est inséré, sous le chapitre 8 du titre 3, un article 162/1 rédigé comme suit:

"Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe

Art. 162/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:

1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu'aux règles relatives à l'estimation du montant du marché fixées en vertu de l'article 16;

2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 3.

Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation et de la déflation.

Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée.".

Art. 33. L'article 164, § 1er, alinéa 1er, de la même loi est complété par un 12° rédigé comme suit:

"12° in voorkomend geval, de redenen waarom het technisch niet haalbaar is om de in artikel 168 bedoelde energie-efficientieverplichtingen na te leven.".

Art. 34. In artikel 165, § 2, van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 8 februari 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid, worden de woorden "3000 euro" vervangen door de woorden "30.000 euro";

2° er wordt een lid ingevoegd tussen het eerste en het tweede lid, luidende:

"Indien de aanbesteder gebruik maakt van een van de procedures bedoeld in de artikelen 35, 89, 117 of 159 voor de overheidsopdrachten bedoeld in het eerste lid, met inbegrip van de in artikel 62, tweede lid, bedoelde transparantieverplichtingen, dan worden deze opdrachten niet meegenomen voor de in deze paragraaf bedoelde jaarlijkse rapportering.".

Art. 35. Artikel 168 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

"Energie-efficiëntie

Art. 168. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage VIII zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is. Wanneer ze toepassing maken van de uitzondering wegens technische onhaalbaarheid, houden ze de motivering hiervan bij overeenkomstig artikel 164, § 1, eerste lid, 12°.

Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage VIII geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

"12° le cas échéant, les raisons pour lesquelles il n'est pas techniquement possible de respecter les obligations d'efficacité énergétiques visées à l'article 168.".

Art. 34. Dans l'article 165, § 2, de la même loi, modifié par la loi du 8 février 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er, les mots "3000 euros" sont remplacés par les mots "30.000 euros";

2° un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 1er et 2:

"Si l'adjudicateur recourt à une des procédures visées aux articles 35, 89, 117 ou 159 pour les marchés publics visés à l'alinéa 1er, y compris en ce qui concerne les obligations de transparence visées à l'article 62, alinéa 2, alors ces marchés ne sont pas pris en compte pour l'application de l'obligation de rapportage annuel visée au présent paragraphe.".

Art. 35. L'article 168 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

"Efficacité énergétique

Art. 168. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe VIII, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement. Lorsqu'ils appliquent l'exception pour cause d'infaisabilité technique, ils conservent la justification conformément à l'article 164, § 1er, alinéa 1er, 12°.

Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe VIII.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des marchés publics de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in de daartoe voorziene velden van het elektronisch formulier dat daarvoor ter beschikking wordt gesteld door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Deze velden moeten meer bepaald worden ingevuld in de in de artikelen 61 en 142 van de wet bedoelde aankondiging van opdracht en de in de artikelen 62, eerste lid, en 143, § 1, eerste lid, van de wet bedoelde aankondiging van gegunde opdracht.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.”.

Art. 36. In dezelfde wet wordt bijlage VIII ingevoegd, luidende:

“BIJLAGE VIII Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, paragraaf 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op “kernniveau” zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l’incidence en matière d’efficacité énergétique des marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans les champs du formulaire électronique mis à disposition à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ces champs doivent être complétés dans l’avis de marché visé aux articles 61 et 142 de la loi et dans l’avis d’attribution de marché visé aux articles 62, alinéa 1er, et 143, § 1er, alinéa 1er, de la loi.

§ 5. Dans le cadre d’un marché public relatif à la construction d’un nouveau bâtiment ou à la rénovation d’un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu’ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l’ensemble du cycle de vie, l’utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.”.

Art. 36. Dans la même loi, il est inséré une annexe VIII rédigée comme suit:

“ANNEXE VIII Exigences en matière d’efficacité énergétique pour les marchés publics

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° n’achètent que des produits conformes au critère énoncé à l’article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu’un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l’arrêté royal du 13 août 2011 concernant l’indication, par voie d’étiquetage et d’informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l’énergie ou par une mesure d’exécution du ministre ayant l’Énergie dans ses attributions;

2° n’achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l’efficacité énergétique établis dans une mesure d’exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l’article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l’environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu’un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d’exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n’acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau “essentiel” dans les critères pertinents de l’Union en matière de marchés publics écologiques ou d’autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l’éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu’un produit ou un

voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die minstens bijna-energieneutraal zijn, onverminderd de verplichting voor bepaalde aanbesteders om jaarlijks minstens 3 % van de totale vloeroppervlakte van hun verwarmde en/of gekoelde gebouwen te renoveren zodat deze gebouwen minstens worden getransformeerd tot bijna-energieneutrale gebouwen of emissievrije gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.”.

service est couvert par les critères de l’Union en matière de marchés publics écologiques ou d’autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l’efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n’achètent que des pneumatiques conformes au critère d’appartenance à la classe d’efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu’il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n’interdit pas aux organismes publics d’acheter des pneumatiques de la classe d’adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n’utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s’applique qu’aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments conformes au moins au niveau de consommation d’énergie quasi nulle, sans préjudice de l’obligation pour certains adjudicateurs de rénover au moins 3 % de la surface au sol totale de leurs bâtiments chauffés et/ou refroidis chaque année de manière à être transformés au moins en bâtiments dont la consommation d’énergie est quasi nulle ou en bâtiments à émissions nulles, sauf lorsque l’achat a pour objet:

a) d’entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) de revendre le bâtiment sans l’utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d’un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L’exception visée à l’alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° les adjudicateurs visés à l’article 2, 1°, a), et b), de la loi; et

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.”.

Hoofdstuk 3

Wijzigingen aan de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten

Art. 37. In artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt de bepaling onder 2° vervangen als volgt:

"2° artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;".

Art. 38. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met de bepalingen onder 27° tot 33°, luidende:

"27° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en (EG) 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

28° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

29° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

30° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

31° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;

32° indieningsrapport: het rapport aangemaakt door het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, dat een lijst van de door de kandidaat of inschrijver toegestuurde documenten omvat in het kader van de plaatsingsprocedure;

Chapitre 3

Modifications de la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession

Art. 37. À l'article 1er, § 1er, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession, modifiée par la loi du 7 avril 2019, le 2° est remplacé par ce qui suit:

"2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;".

Art. 38. L'article 2 de la même loi, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par les points 27° à 33°, rédigés comme suit:

"27° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

28° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

29° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

30° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

31° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières;

32° rapport de dépôt: le rapport généré par la plateforme électronique visée à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, qui contient une liste des documents envoyés par le candidat ou le soumissionnaire dans le cadre de la procédure de passation;

33° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening (910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen.”.

Art. 39. In dezelfde wet wordt een artikel 32/3 ingevoegd, luidende als volgt:

“Art. 32/3. Het indieningsrapport slaat op alle documenten die deel uitmaken van de verzonden offerte. Bij elke wijziging of intrekking wordt een nieuw indieningsrapport opgemaakt. Als er meerdere indieningsrapporten worden opgemaakt in de loop van eenzelfde concessieovereenkomsten, wordt alleen het laatste verzonden indieningsrapport in aanmerking genomen.”.

Art. 40. In dezelfde wet wordt een artikel 32/4 ingevoegd, luidende als volgt:

“Art. 32/4. § 1. Onverminderd paragraaf 5, tweede lid, tweede zin, is dit artikel van toepassing wanneer de aanbesteder gebruik maakt van elektronische platformen voor de indiening van de offertes als bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.

§ 2. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten.

§ 3. In de gevallen waarbij de aanbesteder geen concessieaankondiging bekendmaakt overeenkomstig artikel 43, is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de concessiedocumenten.

§ 4. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 2 en 3, en tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening.

Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.

§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt de termijn voor deze regularisatie. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.

De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in de eerste paragraaf bedoelde

33° signature électronique qualifiée: la signature visée à l’article 3, 12°, du Règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l’identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est créée à l’aide d’un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique.”.

Art. 39. Dans la loi, il est inséré un article 32/3 rédigé comme suit:

“Art. 32/3. Le rapport de dépôt fait mention de tous les documents envoyés. Un nouveau rapport de dépôt est créé lors de chaque modification ou retrait. Si plusieurs rapports de dépôt sont créés au cours d’un même contrat de concession, il n’est tenu compte que du dernier rapport de dépôt envoyé.”.

Art. 40. Dans la même loi, il est inséré un article 32/4 rédigé comme suit:

“Art. 32/4. § 1er. Sans préjudice du paragraphe 5, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article s’applique lorsque l’adjudicateur fait usage des plateformes électroniques pour l’introduction des offres visées à l’article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics.

§ 2. La signature de l’offre finale est exigée, sauf si les documents de concession en disposent autrement.

§ 3. Dans les cas dans lesquels l’adjudicateur ne publie pas d’avis de concession conformément à l’article 43, la signature de l’offre n’est pas exigée. L’adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents de concession.

§ 4. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 2 et 3, et sauf mention contraire dans les documents de concession, la signature se fait au moyen d’une signature électronique qualifiée.

Une signature n’est jamais exigée au stade de la demande de participation.

§ 5. Les offres sont entachées d’une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n’est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l’adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L’adjudicateur détermine le délai de cette régularisation. Si l’offre n’a pas pu être régularisée à l’issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.

L’adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, l’adjudicateur peut autoriser ou imposer l’utilisation d’un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée

platform toestaan of voorschrijven. Dit laatste moet uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.

§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de offerte, de bijlagen ervan en het document van voorlopig bewijs, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.

§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.

De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.

§ 8. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening.”.

Art. 41. In dezelfde wet wordt een artikel 58/2 ingevoegd, luidende:

“Art. 58/2**.** Overeenkomstig artikel 55, § 2, eerste lid, kan de aanbestedende overheid prestatie-eisen inzake bevoorrading via de korte keten in aanmerking nemen als gunningscriterium.

Overeenkomstig artikel 58 kan de aanbestedende overheid prestatie-eisen inzake bevoorrading via de korte keten als een van de uitvoeringsvoorwaarden van een concessie beschouwen.

Het eerste en tweede lid zijn cumuleerbaar tijdens één en dezelfde procedure. Ze zijn alleen van toepassing op concessies voor diensten in verband met menselijke voeding. Ze worden aangeduid met CPV-groep 555, getiteld “kantine- en cateringdiensten”.

Voor de toepassing van deze bepaling en tenzij anders vermeld in de concessiedocumenten, mag er niet meer dan één tussenpersoon zijn tussen producent en eindverbruiker of concessiehouder.

Indien de aanbestedende overheid gebruik maakt van de hypothese bedoeld in het eerste lid en/of die bedoeld in het tweede lid, vult zij het veld in met betrekking tot deze hypothese(s) van het formulier dat daartoe ter beschikking is gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 44, § 1, bedoelde aankondigingen.”.

Art. 42. Artikel 62 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

“Energie-efficiëntie

au paragraphe 1er. Cette précision doit intervenir au plus tard au moment de la demande de régularisation.

§ 6. Lorsqu’une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l’offre, ses annexes et le document de preuve provisoire, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l’article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Ces documents sont signés de manière globale par l’apposition d’une signature sur le rapport de dépôt y afférent.

§ 7. La demande de participation ou l’offre peut être retirée avant la date et l’heure de l’introduction des offres. Le retrait ne nécessite pas de signature.

Le retrait doit être pur et simple.

§ 8. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature.”.

Art. 41. Dans la même loi, il est inséré un article 58/2 rédigé comme suit:

“Art. 58/2. Conformément à l’article 55, § 2, alinéa 1er , le pouvoir adjudicateur peut prendre en compte les performances en matière d’approvisionnement en circuit court en tant que critère d’attribution.

Conformément à l’article 58, le pouvoir adjudicateur peut définir les performances en matière d’approvisionnement en circuit court comme l’une des conditions d’exécution d’une concession.

Les alinéas 1er et 2 peuvent être cumulés au cours d’une seule et même procédure. Ils ne s’appliquent qu’aux concessions de services liés à l’alimentation humaine. Ils sont désignés par le groupe CPV 555 intitulé services de cantine et service traiteur.

Pour l’application de la présente disposition et sauf indication contraire dans les documents de concession, il ne peut y avoir plus d’un intermédiaire entre le producteur et le consommateur final ou le concessionnaire.

Si le pouvoir adjudicateur recourt à l’hypothèse visée à l’alinéa 1er et/ou celle visée à l’alinéa 2, il complète le champ relatif à cette (ces) hypothèse (s) dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire est complété à l’occasion de la publication de l’avis visé à l’article 44, § 1er.”.

Art. 42. L’article 62 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

“Efficacité énergétique

Art. 62. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage VI zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.

Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder “het verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage VI geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

§ 3. Wanneer aanbesteders concessies voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van concessies waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de in de artikel 44 van de wet bedoelde aankondiging van gegunde concessie.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij concessies die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.”.

Art. 43 In dezelfde wet wordt bijlage VI ingevoegd, luidende:

“BIJLAGE VI: Energie-efficiëntie-eisen voor concessieovereenkomsten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

Art. 62. § 1er. Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n’acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l’annexe VI, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.

Pour l’application du présent article, on entend également par “acquisition d’un bâtiment”, la location et l’acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l’efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n’est prévue à l’annexe VI.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s’appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s’appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n’entre pas en conflit avec la nature et l’objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu’ils passent des concessions de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d’énergie à long terme.

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l’incidence en matière d’efficacité énergétique des concessions dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l’avis d’attribution de concession visé à l’article 44 de la loi.

§ 5. Dans le cadre d’une concession relatif à la construction d’un nouveau bâtiment ou à la rénovation d’un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu’ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l’ensemble du cycle de vie, l’utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.”.

Art. 43. Dans la même loi, il est inséré une annexe VI rédigée comme suit:

“ANNEXE VI: Exigences en matière d’efficacité énergétique pour les concessions

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, paragraaf 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun concessieovereenkomsten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die minstens bijna-energieneutraal zijn, onverminderd de verplichting voor bepaalde aanbesteders om jaarlijks minstens 3 % van de totale vloeroppervlakte van hun verwarmde en/of gekoelde gebouwen te renoveren zodat deze gebouwen minstens worden getransformeerd tot bijna-energieneutrale gebouwen of emissievrije gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;

2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs concessions de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments conformes au moins au niveau de consommation d'énergie quasi nulle, sans préjudice de l'obligation pour certains adjudicateurs de rénover au moins 3 % de la surface au sol totale de leurs bâtiments chauffés et/ou refroidis chaque année de manière à être transformés au moins en bâtiments dont la consommation d'énergie est quasi nulle ou en bâtiments à émissions nulles, sauf lorsque l'achat a pour objet:

a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.”.

Hoofdstuk 4

Wijzigingen aan de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied

Art. 44. Artikel 1 van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Deze wet voorziet ook in de gedeeltelijke omzetting van artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU.”.

Art. 45. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met de bepalingen onder 15° tot 19°, luidende:

“15° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

16° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees

b) de revendre le bâtiment sans l’utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d’un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L’exception visée à l’alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° les adjudicateurs visés à l’article 2, 1°, a), et b), de la loi; et

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.”.

Chapitre 4

Modifications de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité

Art. 44. L’article 1er de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par un alinéa, rédigé comme suit:

“La présente loi transpose également partiellement l’article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l’efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE.”.

Art. 45. L’article 2 de la même loi, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par les points 15° à 19°, rédigés comme suit:

“15° principe de primauté de l’efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d’efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l’union de l’énergie et de l’action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

16° énergie: les produits énergétiques tels qu’ils sont définis à l’article 2, point d), du règlement n° 1099/2008/CE

Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

17° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

18° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

19° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen.".

Art. 46. Artikel 40/1 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2014, wordt vervangen als volgt:

"Art. 40/1. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking zoals bepaald door de Koning in uitvoering van de artikels 19, tweede lid, en 94, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage 3 zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.

Voor de toepassing van het onderhavig artikel worden de aanbestedende overheden, de overheidsbedrijven en de aanbestedende entiteiten "aanbesteders" genoemd. Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de overheidsopdracht of opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage 3 geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing voor de overheidsopdrachten of opdrachten voor levering van militair materiaal. Hetzelfde geldt indien deze verplichtingen de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten of opdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor

du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

17° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

18° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

19° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières.".

Art. 46. L'article 40/1 de la même loi, inséré par la loi du 15 mai 2014, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 40/1. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne tel que fixé par le Roi en exécution des articles 19, alinéa 2, et 94, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe 3, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.

Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs, les entreprises publiques et les entités adjudicatrices sont dénommés "adjudicateurs". Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé du marché public ou du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe 3.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas aux marchés publics ou aux marchés portant sur la fourniture d'équipements militaires. Il en va de même si ces obligations portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des marchés publics de services ou marchés de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des

de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten of opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de aankondiging van opdracht en de aankondiging van gegunde opdracht.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten vaneen nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.".

Art. 47. In dezelfde wet wordt een bijlage 3 ingevoegd, luidende:

"BIJLAGE 3 Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, paragraaf 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer

contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des marchés publics ou marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l'avis de marché et de l'avis d'attribution de marché.

§ 5. Dans le cadre d'un marché public relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.".

Art. 47. Dans la même loi, il est inséré une annexe 3 rédigée comme suit:

"ANNEXE 3 Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les marchés publics

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;

2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un

voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die minstens bijna-energieneutraal zijn, onverminderd de verplichting voor bepaalde aanbesteders om jaarlijks minstens 3 % van de totale vloeroppervlakte van hun verwarmde en/of gekoelde gebouwen te renoveren zodat deze gebouwen minstens worden getransformeerd tot bijna-energie neutrale gebouwen of emissievrije gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

1° door de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen en de lokale overheidsinstanties; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.”.

service est couvert par les critères de l’Union en matière de marchés publics écologiques ou d’autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l’efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n’achètent que des pneumatiques conformes au critère d’appartenance à la classe d’efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu’il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n’interdit pas aux organismes publics d’acheter des pneumatiques de la classe d’adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n’utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s’applique qu’aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments conformes au moins au niveau de consommation d’énergie quasi nulle, sans préjudice de l’obligation pour certains adjudicateurs de rénover au moins 3 % de la surface au sol totale de leurs bâtiments chauffés et/ou refroidis chaque année de manière à être transformés au moins en bâtiments dont la consommation d’énergie est quasi nulle ou en bâtiments à émissions nulles, sauf lorsque l’achat a pour objet:

a) d’entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) de revendre le bâtiment sans l’utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d’un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L’exception visée à l’alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° l’État, les Régions, les Communautés et les autorités locales;

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.”.

Hoofdstuk 5

Wijziging aan de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies

Art. 48. In artikel 29/1 van de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde werken, leveringen en diensten en concessies, gewijzigd bij de wet van 16 februari 2017, wordt paragraaf 7 vervangen als volgt:

"§ 7. De paragrafen 1 tot en met 6 zijn niet van toepassing op opdrachten van beperkte waarde en op de opdrachten van zeer beperkte waarde als bedoeld in de artikelen 92, 92/1, 162 en 162/1 van de wet inzake overheidsopdrachten.".

Art. 49. In artikel 61 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 16 februari 2017 en door het koninklijk besluit van 15 april 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "30.000 euro" vervangen door de woorden "het in artikel 92, eerste lid, van de wet inzake overheidsopdrachten bedoelde bedrag";

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Hoofdstuk 6

Wijzigingen aan het koninklijk besluit van 18 april 2017 plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren

Art. 50. De artikelen 42 en 43 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 inzake de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren, worden opgeheven.

Art. 51. In artikel 44 van het koninklijk besluit van 18 april 2017 inzake de plaatsing van overheidsopdrachten in de klassieke sectoren, worden de woorden "in artikel 43 bedoelde" opgeheven.

Hoofdstuk 7

Wijzigingen aan het koninklijk besluit van 18 juni 2017 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de speciale sectoren

Art. 52. De artikelen 50 en 51 van het koninklijk besluit van 18 juni 2017 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de speciale sectoren, worden opgeheven.

Art. 53. In artikel 52 van het koninklijk besluit van 18 juni 2017 betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de speciale sectoren, worden de woorden "in artikel 51 bedoelde" opgeheven.

Chapitre 5

Modification de la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions

Art. 48. Dans l'article 29/1, de la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions, modifié par la loi du 16 février 2017, le paragraphe 7 est remplacé par ce qui suit:

"§ 7. Les paragraphes 1er à 6 ne s'appliquent pas aux marchés de faible montant et les marchés de très faible montant visés aux articles 92, 92/1, 162 et 162/1 de la loi relative aux marchés publics.".

Art. 49. Dans l'article 61, de la même loi, modifié par la loi du 16 février 2017 et par l'arrêté royal du 15 avril 2018, les modifications suivantes sont apportées:

1° à l'alinéa 1er, les mots "30.000 euros" sont remplacés par les mots "le montant visé à l'article 92, alinéa 1er, de la loi relative aux marchés publics";

2° l'alinéa 2 est supprimé.

Chapitre 6

Modifications de l'arrêté royal du 18 avril 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques

Art. 50. Les articles 42 et 43 de l'arrêté royal du 18 avril 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques, sont abrogés.

Art. 51. Dans l'article 44 de l'arrêté royal du 18 avril 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques, les mots "visées à l'article 43" sont abrogés.

Chapitre 7

Modifications de l'arrêté royal du 18 juin 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs spéciaux

Art. 52. Les articles 50 et 51 de l'arrêté royal du 18 juin 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs spéciaux, sont abrogés.

Art. 53. Dans l'article 52 de l'arrêté royal du 18 juin 2017 relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs spéciaux, les mots "visées à l'article 51" sont abrogés.

Hoofdstuk 8

Wijzigingen aan het koninklijk besluit van 25 juni 2017 betreffende de plaatsing en de algemene uitvoeringsregels van de concessieovereenkomsten

Art. 54. Artikel 18, §§ 2, 3 , 4 en 7 van het koninklijk besluit van 25 juni 2017 betreffende de plaatsing en de algemene uitvoeringsregels van de concessieovereenkomsten, wordt opgeheven.

Hoofdstuk 9

Opheffingsbepaling

Art. 55. Het koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen, wordt opgeheven.

Hoofdstuk 10

Inwerkingtreding

Art. 56. Deze wet treedt in werking op de tiende dag die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* voor overheidsopdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook voor de overheidsopdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte, met uitzondering van de onderstaande bepalingen:

1° artikel 23 treedt in werking drie maanden na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* voor de overheidsopdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook voor de overheidsopdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte;

2° de artikelen 3, 68° en 69°, 4, 6 , 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 29, 38, 32° en 33°, 39, 40, 50, 51, 52, 53 en 54 treden in werking twaalf maanden na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad,* voor de overheidsopdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook voor de overheidsopdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte;

3° de artikelen 25, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 48 et 49 voor dewelke de Koning de datum van inwerkingtreding bepaalt.

Chapitre 8

Modifications de l'arrêté royal du 25 juin 2017 relatif à la passation et aux règles générales d'exécution des contrats de concession

Art. 54. L'article 18, §§ 2, 3, 4 et 7 de l'arrêté royal du 25 juin 2017 relatif à la passation et aux règles générales d'exécution des contrats de concession, est abrogé.

Chapitre 9

Disposition abrogatoire

Art. 55. L'arrêté royal du 13 juillet 2014 relatif aux exigences d'efficacité énergétique dans le cadre de certains marchés publics et contrats de concession portant sur l'acquisition de produits, de services et de bâtiments est abrogé.

Chapitre 10

Entrée en vigueur

Art. 56. La présente loi entre en vigueur le dixième jour qui suit sa publication au *Moniteur belge* pour les marchés publics publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi que pour les marchés publics pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date, à l'exception des dispositions suivantes:

1° l'article 23 entre en vigueur trois mois après sa publication au *Moniteur belge* pour les marchés publics publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi que pour les marchés publics pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date;

2° les articles 3, 68° et 69°, 4, 6 , 7, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 29, 38, 32° et 33°, 39, 40, 50, 51, 52, 53 et 54 entrent en vigueur douze mois après leur publication au *Moniteur belge* pour les marchés publics publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi que pour les marchés publics pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date;

3° les articles 25, 26, 27, 30, 31, 32, 34, 48, et 49 pour lesquels le Roi fixe la date d'entrée en vigueur.

RIA formulier - v2 - oct. 2014

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

:: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
:: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
:: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.vereenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Eerste Minister
Contactpersoon beleidscel (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	_ _ _
Overheidsdienst	FOD Kanselarij van de Eerste Minister
Contactpersoon overheidsdienst (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	16_procurements@premier.fed.be

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet tot wijziging van diverse bepalingen inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten.
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, …), de beoogde doelen van uitvoering.	**Het voorontwerp van wet bevat maatregelen die erop gericht zijn een vereenvoudiging van de plaatsingsregels inzake overheidsopdrachten te bekomen, de bepaling omtrent energie-efficiëntie te herwerken (ter omzetting van richtlijn 2023/1791) en de mogelijkheid om te verwijzen naar korte ketens in het kader van overheidsopdrachten die verband houden met voeding, te verduidelijken en faciliteren.** **De huidige wetgeving inzake overheidsopdrachten wordt als complex ervaren. De procedures zijn omslachtig, de regelgeving is gedetailleerd en de administratieve lasten zijn aanzienlijk. Deze complexiteit kan een belemmering zijn voor een deelname aan een overheidsopdracht, zeker voor kleine en middelgrote ondernemingen. De toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten leidt in de praktijk vaak tot onduidelijkheden, fouten en juridische betwistingen. Dit verhoogt de transactiekosten en vertraagt in sommige gevallen de plaatsing en/of uitvoering van overheidsopdrachten. Overbodige administratieve lasten moeten vermeden worden. Het onderhavige voorontwerp bevat enkele belangrijke stappen om dit te verwezenlijken. Er wordt voorgesteld om de drempel voor de opdrachten van beperkte waarde te verhogen van 30.000 EUR naar 75.000 EUR met als goed te keuren uitgave 90.000 EUR. Op die manier kunnen meer opdrachten onder dit gunstige stelsel vallen. Bovendien wordt er voorzien in een mogelijkheid om rechtstreeks te gunnen voor overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager**

	is dan 3.600 euro. Het wordt ook mogelijk gemaakt om, behoudens bij uitzonderingen, voor opdrachten onder de Europese drempel geen selectiecriteria te bepalen. Er wordt ook een versoepeling voorzien wat de opportuniteitsaankopen betreft (de regels die hieromtrent reeds gelden in de speciale sectoren worden overgenomen in de klassieke sectoren voor de overheidsopdrachten onder de drempel voor EU bekendmaking). Ook worden er wijzigingen doorgevoerd voor wat betreft de elektronische handtekening, aangezien de huidige regels vaak aanleiding geven tot de wering van de offerte. Daarenboven wordt de korte keten als gunningscriterium en/of als uitvoeringsvoorwaarde ingevoerd voor opdrachten die betrekking hebben op menselijke voeding. De aanbestedende overheid kan dan rekening houden met het aantal tussenpersonen, om zo de meest verse producten van de beste kwaliteit aan te kunnen kopen naast andere potentiële voordelen die gegenereerd kunnen worden. Tot slot dient ook artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU te worden omgezet. De tekst bepaalt ook dat, voor overheidsopdrachten die via een openbare of niet-openbare procedure worden gegund en waarbij de economisch meest voordelige inschrijving uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, en tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een sector die door de Koning is aangemerkt als een sector met een verhoogd risico op concurrentieverstorende afspraken, de aanbestedende overheid aan elke inschrijver tegelijkertijd zijn individuele en voorlopige plaats in de rangschikking meedeelt, evenals de prijs van de inschrijver die de laagste offerte heeft ingediend en, indien de aanbestedende dienst dit wenselijk acht, de prijs van de hoogste offerte.Tot slot is voorzien dat het gebruik van meerdere gunningscriteria de standaardregel zou worden (voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking).
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☒ Ja ☒ Nee Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: Voor wat betreft de energie-efficiëntie werd er al een Impactanalyse uitgevoerd: Impact Assessment uitgevoerd door de Europese Commissie voorafgaand aan de richtlijn van 14/4/2021 - COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on energy efficiency (recast)SWD/2021/623 final - https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c20a8b93-e574-11eb-a1a5-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Er werd verzocht om het advies van de Commissie voor de overheidsopdrachten.

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	/

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

29.04.2026

RIA formulier - v2 - oct. 2014

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

>

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's 3, 10, 11 en 21, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de handleiding of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☒ Geen impact

_ _

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

☐ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☒ Geen impact

_ _

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

1. Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

   Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

   Het voorontwerp van wet heeft betrekking op overheidsopdrachten, concessieovereenkomsten en de opdrachten op defensie- en veiligheidsgebied. Bijgevolg is er een impact op alle inschrijvers en alle aanbesteders. Daardoor is het niet mogelijk om te becijferen hoeveel mannen en vrouwen geïmpacteerd zijn.

↓ Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

_ _

↓ Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

3. Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

_ _

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

_ _

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

– –

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Er worden beperkte positieve gevolgen verwacht op gezondheidsvlak, ingevolge de maatregelen omtrent "korte keten" voor voedingsproducten. Deze worden nader toegelicht onder punt 14 "voeding".

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Dit voorontwerp van wet is er vooreerst op gericht de administratieve lasten te vereenvoudigen, zodat ook kleine en middelgrote ondernemingen een kleinere stap moeten nemen om deel te nemen aan een overheidsopdracht. Als deze ondernemers meer overheidsopdrachten gegund krijgen, heeft dat een positieve impact op de werkgelegenheid bij deze ondernemers. Daarnaast worden, door dit voorontwerp, alle aanbesteders verplicht het basisbeginsel van energie-efficiëntie-eerst toe te passen voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. Dit houdt in dat aanbesteders bij het starten van de procedure dienen na te gaan of er energie-efficiënte middelen/producten voorhanden zijn en indien ja, dienen de aanbesteders het nodige hieromtrent op te nemen in de opdrachtdocumenten. Dit heeft tot gevolg dat de leveranciers, plaatsers e.d. van energie-efficiënte producten op meer opdrachten kunnen inschrijven. Dit komt de werkgelegenheid in deze sectoren ten goede. De maatregel heeft ook een positieve invloed op de werkgelegenheid in de bouwsector omdat de aanbestedende overheid verplicht zal zijn om bijzonder energie-efficiënte gebouwen aan te kopen, tenzij deze verwerving gericht is op de afbraak of grondige renovatie. De onder punt 7 beschreven positieve economische impact van de maatregel omtrent "korte keten", in het bijzonder voor het lokale niveau, kan ook leiden tot het creëren of ondersteunen van lokale werkgelegenheid (dit wordt ook gemeld in academische literatuur omtrent duurzaamheid, zie Jarzębowsk en anderen, Short Food Supply Chains (SFSC) as Local and Sustainable Systems, Sustainability 2020, 12(11), 4715, p 7).

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Middels dit voorontwerp van wet kunnen aanbestedende overheden, voor opdrachten van diensten of leveringen die betrekking hebben op menselijke voeding, een gunningscriterium en/of bijzondere uitvoeringsvoorwaarde voorzien aangaande de korte keten. Door het opleggen dat er geen of maximum één tussenpersoon mag zijn, wordt de aankoop van verse producten aangemoedigd. Dit heeft een positieve impact op de consumptie-en productiepatronen. De aanbestedende overheid heeft een duidelijker beeld van waar de voedingsmiddelen komen. Hij heeft een betere kijk op de levenscyclus van de producten. Ook worden aanbesteders verplicht, voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, te overwegen om energie-efficiënte middelen aan te kopen. Dit heeft een positieve impact op het ecologische aspect van de overheidsopdrachten. Energie-efficiëntie wordt immers als volgt gedefinieerd: "de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input". Het basisbeginsel energie-efficiëntie-eerst wordt als volgt omschreven: "het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen". Er is ook voorzien dat het gebruik van meerdere gunningscriteria de algemene regel zou worden (vanaf de Europese drempel). Overheden zullen minder uitsluitend op de prijs focussen, waardoor er globaal genomen meer vraag zou moeten ontstaan naar kwaliteitsvolle, duurzame producten/diensten, tenminste indien de aanbestedende overheden deze verplichting op een efficiënte wijze implementeren. Dit hangt echter, vanzelfsprekend, in hoge mate af van de gunningscriteria die worden weerhouden. Om tot een goed gebruik van gunningscriteria te kunnen komen is het van essentieel belang dat inkopers zich professionaliseren. Daarnaast kan men

argumenteren dat de maatregel ertoe bijdraagt dat men, door de toegenomen focus op de kwaliteit, de omstandigheden creëert waarbinnen het risico op het uithollen van de arbeidsomstandigheden afneemt. Tot slot ontstaat in een aantal gevallen meer ruimte voor ondernemers om zich te onderscheiden op kwaliteit en innovatie. De impact van deze maatregel zal echter afhangen van de wijze waarop de aanbestedende overheden deze implementeren. In de tekst wordt verduidelijkt dat een specifiek proces dat bedoeld is voor een andere fase van de levenscyclus ook duurzaamheid, repareerbaarheid en het renovatiepotentieel omvat en als gunningscriterium kan worden gebruikt. Dit faciliteert het gebruik van dergelijke criteria.

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Dit voorontwerp van wet is er vooreerst op gericht de administratieve lasten te vereenvoudigen, zodat ook kleine en middelgrote ondernemingen een kleinere stap moeten nemen om deel te nemen aan een overheidsopdracht. Dit heeft een positieve impact op de mededinging en op de toegang tot overheidsopdrachten. Ook de bepalingen in dit voorontwerp inzake de korte keten, hebben een positieve impact op de economische ontwikkeling, in het bijzonder voor het lokale niveau. Er wordt aan herinnerd dat de betreffende maatregelen omtrent “korte keten” niet naar een geografische afbakening verwijzen. Doel ervan is niet om de geografische beperking van de consumptie van agrovoedingsmiddelen te bevorderen, maar om (zoals aangegeven in het ontwerp van memorie van toelichting) de consument zo vers mogelijke producten van de beste kwaliteit aan te bieden, die op een ecologisch verantwoorde en duurzame manier zijn geproduceerd en aangekocht, en waarbij de producent gegarandeerd een eerlijke vergoeding krijgt. De korte keten kan daarbij wel een belangrijke rol spelen in de lokale agrovoedingsstrategie, met name door lokale producenten van voedingsproducten meer kansen te bieden om overheidsopdrachten binnen te halen. Deze korte keten kan ook de contacten tussen producent en consument vergemakkelijken. In combinatie met criteria inzake versheid, biologische kwaliteit en seizoensgebondenheid wordt er zowel een ecologische als een economische impact verwacht. Door het beperken van het aantal tussenschakels krijgen producenten meer zeggenschap over prijszetting en productiefactoren, wat hun economische veerkracht dan weer zou moeten versterken, aangezien ze meer autonomie kunnen bekomen en er potentieel meer diversificatie van de afzetkanalen kan zijn. Daardoor kunnen de betreffende ondernemers minder kwetsbaar worden van bepaalde volatiele markten (prijsschommelingen) of tussenpersonen. Er kan zodoende worden gesteld dat korte ketens leiden tot een vermindering van de economische onzekerheid bij de betreffende producenten van voedingsproducten en tot ondersteuning van de winstgevendheid van de betreffende kleine en middelgrote landbouwbedrijven. Indien hier aandacht naar uitgaat in de meer algemene (lokale) voedselstrategie kan daarenboven worden ingezet op een verbeterde samenwerking tussen producenten om kennis te delen of om oplossingen te vinden voor bepaalde uitdagingen die zich stellen bij ondernemers die willen inzetten op overheidsopdrachten met korte ketens. De maatregel omtrent “korte ketens” zal, om de voormelde redenen, met name opportuniteiten bieden voor kleinschalige agrovoedingsproducenten en in het bijzonder landbouwproducenten die, op eerder kleinschalig niveau, zelf de landbouwproducten verwerken tot eindproducten voor (desgevallend rechtstreekse) verkoop. Het voorontwerp van wet bevat eveneens bepalingen omtrent energie-efficiëntie. De aanbesteders worden in dit voorontwerp verplicht te overwegen om het basisbeginsel van energie-efficiëntie-eerst toe te passen voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. Dit houdt in dat aanbesteders van bij aanvang dienen na te gaan of er energie-efficiënte middelen/producten voorhanden zijn en indien ja, dienen de aanbesteders het nodige hieromtrent op te nemen in de opdrachtdocumenten. Dit heeft tot gevolg dat de leveranciers, plaatsers e.d. van energie-efficiënte producten op meer opdrachten kunnen inschrijven. Dit komt de economische ontwikkeling in de betreffende sectoren ten goede. Wat de impact van de maatregel betreft omtrent het gebruik, als algemene regel, van meerdere gunningscriteria, wordt verwezen naar punt 6. Deze maatregel zou, in sommige gevallen, kunnen leiden tot een verminderde druk op prijzen en tot gezondere marges. Deze maatregel sluit ook aan bij de aanbevelingen van het rapport getiteld “Overcoming Legal Barriers for the Uptake of Innovation Procurement in the EU van november 2025, waarbij wordt aanbevolgen om price-only gunningen te beperken en systematisch “beste prijs kwaliteit verhouding” toe te passen. In dit rapport van het consultancy bureau Corvers, opgemaakt in opdracht van de Europese Commissie, wordt benadrukt dat het gebruik van meerdere gunningscriteria de norm zou moeten worden en dat kwaliteit, innovatie en duurzaamheid zwaarder zouden moeten wegen. Het betreft dit rapport: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda/innovation-procurement/eu-policy-initiatives-innovation-procurement/bringing-down-legal-barriers-innovation-procurement_en#more-information Enkele relevante citaten uit dit rapport (p. 29):“EU action is needed… This can be achieved with EU wide

mandatory legal measures that:• Make it the norm to evaluate offers not only on price but also on quality, unless there is no variation in quality between products from different vendors (standard products).• Make quality related award criteria mandatory for strategic procurements (including for innovation procurements) and for procurements of strategic technologies / critical sectors. the evaluation of offers.". Vrije vertaling : "Er is EU-optreden vereist... Dit kan worden bereikt met EU-brede verplichte wettelijke maatregelen die: • Het de norm maken om offertes niet alleen op prijs, maar ook op kwaliteit te beoordelen, tenzij er geen verschil in kwaliteit is tussen producten van verschillende leveranciers (standaardproducten). • Kwaliteitsgerelateerde gunningscriteria verplicht stellen voor strategische aanbestedingen (inclusief voor innovatieve aanbestedingen) en voor aanbestedingen van strategische technologieën/kritieke sectoren. ". Deze eerste aanbeveling zou nu alvast worden geïmplementeerd. Een aantal lidstaten hebben hieromtrent reeds beleid ontwikkeld (zie p 62 van het voormelde rapport).

Investeringen .8.

Investeringen in fysiek (machines, voertuigen, infrastructuren), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringscijfer in procent van het bbp.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Dit voorontwerp van wet is erop gericht om alle aanbesteders te verplichten te overwegen om het basisbeginsel van energie-efficiëntie-eerst toe te passen voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. Dit houdt in dat aanbesteders bij het starten van de procedure dienen na te gaan of er energie-efficiënte middelen/producten voorhanden zijn en indien ja, dienen de aanbesteders het nodige hieromtrent op te nemen in de opdrachtdocumenten. Er wordt verwacht dat ondernemingen investeringen zullen doen opdat ze kunnen voldoen aan de energie-efficiëntie-eerst vereisten. Bijvoorbeeld investeren in ecologische machines, energiezuinige producten e.d. Indien ondernemers willen deelnemen aan overheidsopdrachten waarbij gebruik wordt gemaakt van korte keten-criteria, zullen soms investeringen vereist zijn (bijvoorbeeld op logistiek vlak) om dit mogelijk te maken. Sommige uitdagingen die zich op dat vlak stellen voor kleine ondernemingen kunnen makkelijker overwonnen worden door samenwerking.

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Indien meer KMO's zullen inschrijven door het wegnemen van zware administratieve lasten, zullen ze potentieel meer tijd en middelen hebben om te investeren in innovatieve producten en processen. Er wordt ook een geringe positieve impact verwacht in die zin dat er wellicht ondernemers zullen zijn die onderzoek zullen verrichten naar zo energie-efficiënt mogelijke middelen en/of producten. In sommige gevallen kan het gebruik van meerdere gunningscriteria innovatie en investeringen in onderzoek en ontwikkeling stimuleren.

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?
   Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).
   Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

   – –

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.
   N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

   Door het wegwerken van zware administratieve lasten en door bepalingen aangaande korte keten op te nemen in de wet, zullen KMO's meer kans krijgen op de gunning van de opdracht. Zoals in de huidige regeling zijn maatregelen voorzien die de aanbestedende overheid verplichten om bijzonder energie-efficiënte gebouwen aan te kopen (minstens bijna energieneutraal), tenzij deze verwerving gericht is op afbraak of grondige renovatie. Ingevolge de voormelde verplichting wordt een positieve impact verwacht (zoals in de huidige maatregelen) in de bouwsector. In

deze sector zijn veel kmo's actief, zodat ook de ontwikkeling van hun activiteiten blijvend ondersteund wordt in de nieuwe regeling. Gelet op het ruimere personele toepassingsgebied (alle aanbestedende overheden worden nu onderworpen) wordt de kmo-toegang nog verder aangezwengeld. De maatregel omtrent "korte ketens" lijkt met name opportuniteiten te bieden voor kleinschalige agrovoedingsproducenten en in het bijzonder landbouwproducenten die, op eerder kleinschalig niveau, zelf de landbouwproducten verwerken tot eindproducten voor (rechtstreekse) verkoop.

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

_ _

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

_ _

5. Welke maatregelen worden genomen om deze negatieve impact te verlichten / te compenseren?

_ _

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving. Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. _ _huidige regelgeving*

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

b. _ _ontwerp van regelgeving**

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. Enkel de centrale overheden zijn verplicht om energie-efficiëntie toe te passen, dus de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten. Ze verzamelen de informatie maar zijn niet verplicht deze door te sturen via het e-Procurement platform. Voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan 30.000 euro, moet gebruikt gemaakt worden van het e-procurement platform voor de indiening van offertes. De jaarlijkse rapportage voor de opdrachten van beperkte waarde is verplicht voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro. Er is echter een uitzondering voorzien voor de opdrachten waarvan het gunningsbedrag lager is dan 3.000 euro. In de huidige wetgeving is de toepassing van de korte keten niet geregeld.

b. Alle aanbesteders worden betrokken wat de verplichtingen omtrent energie-efficiëntie betreft, dus ook de kleine aanbesteders zoals gemeenten. Er zal voor deze verplichtingen een monitoring worden opgelegd via de aankondigingen in e-Procurement, waar aanbesteders het nodige zullen moeten invullen op gestructureerde wijze. Aanbesteders zullen sommige informatie opvragen bij de inschrijvers. Er zal in minder gevallen verplicht gebruik gemaakt moeten worden van het e-procurement platform. Door het optrekken van het drempelbedrag van de opdrachten van beperkte waarde (zie inleiding), zal het verplicht gebruik van het e-procurement platform wegvallen voor de overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro. Ook voor de jaarlijkse rapportage voor de opdrachten van beperkte waarde worden de drempelwaarden aangepast. Deze verplichting wordt geschrapt voor de overheidsopdrachten waarvan het gunningsbedrag lager is dan 30.000 euro. Maar anderzijds wordt deze jaarlijkse rapportage verplicht voor de overheidsopdrachten waarvan het geraamde bedrag lager is dan 75.000 EUR en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan van 90.000 EUR. Wanneer de aanbestedende overheid gebruik wenst te maken van de korte keten, zal hij de in de aankondiging op e-Procurement moeten melden of hij gebruik zal maken van de korte keten. Deze vraag op het platform zal gelinkt worden aan de cpv-codes

waarvoor korte keten mogelijk zal zijn, om de administratieve lasten te bedwingen.

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

   a. Zie punt 2 b. Zie punt 2

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

   a. Bij ieder dossier b. Bij ieder dossier

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

   Er wordt overleg voorzien met expertengroepen, om hen te helpen bij hun taak om, waar mogelijk, standaardclausules te voorzien die kunnen helpen bij de implementatie (voor het luik energie-efficiëntie). Dit overleg kan ook helpen bij de informatiedoorstroming omtrent de nieuwe verplichtingen.

Energie .12.

Energiemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Het voorontwerp van wet is gericht op het invoeren van het energie-efficiëntie-eerstbeginsel voor opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. Het spreekt voor zich dat dit een positieve impact zal hebben op energievlak.

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.

☐ Positieve impact ☒ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Risico op een beperkte negatieve impact op het lokale niveau, tenzij dit wordt opgevangen door passende maatregelen. Immers, indien finaal heel wat meer kleine leveranciers worden aangewezen zonder enige coördinatie van de betreffende leveringen, kan dit leiden tot meer individuele leveringen en dus tot een toename van het aantal lokaal afgelegde voertuigkilometers. Het lijkt aanbevolen dat aanbestedende overheden bij toepassing van korte keten-criteria ook aandacht besteden aan een passende organisatie van het goederenvervoer.

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Het invoeren van de bepalingen aangaande de korte keten kan op termijn een positieve impact hebben op de voedingsindustrie enerzijds en het consumeren van de voeding anderzijds. Immers, door het beperken van de tussenpersonen tussen de aanbestedende overheid en de producent van de voedingsproducten, kan er een betere controle op deze voedingsproducten en hun versheid plaatsvinden. Op langere termijn kan dit een positief effect hebben op de gezondheid van de uiteindelijke consumenten. Een aantal andere positieve gevolgen van deze maatregel omtrent “korte keten” staan reeds beschreven onder punt 7 “economische ontwikkeling” en bij punt 15 “klimaatverandering”. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar deze punten.

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Hoewel het gebruik van korte keten-criteria in het kader van overheidsopdrachten op zich niet automatisch leidt tot een lagere uitstoot van broeikasgassen, kan het indirect potentieel wel bijdragen aan klimaatdoelstellingen, met name wanneer de aanpak gecombineerd wordt met andere duurzaamheidscriteria zoals het gebruik van biologische of agro-ecologische producten en seizoensgebonden productie. Door de keten te verkorten en daarbij transparanter te maken, kunnen aanbestedende overheden beter de focus leggen op duurzame productiemethoden en consumptiepatronen. Korte ketens kunnen daarenboven leiden tot minder voedselverspilling en het gebruik van minder verpakkingen, wat vanzelfsprekend gunstig is voor de klimaatimpact. In plaats van te moeten voldoen aan eerder strikte standaarden van groothandels of supermarkten (bv. perfecte vorm of grootte), kunnen bepaalde producten met kleine imperfecties op het vlak van het uiterlijk potentieel toch worden verkocht, wat leidt tot minder verspilling. Korte ketens kunnen op die manier bijdragen tot het verlagen van drempels om ook voor dergelijke producten een eindconsument te vinden. Minder tussenschakels betekent bovendien dat producten sneller van het veld naar de eindgebruiker gaan. Hierdoor is de kans kleiner dat producten bederven tijdens opslag of transport (als daarvoor de passende voorwaarden worden gecreëerd). In een benadering met korte ketens is er tot slot soms een betere communicatie over seizoensaanbod en actuele beschikbaarheid (indien ingebed in lokale voedselstrategieën) of wordt aangezet hierover beter vooraf na te denken langs de kant van de aanbestedende overheid (omtrent wat potentieel lokaal kan aangeboden worden). In sommige gevallen is het mogelijk, ingevolge de verbeterde communicatie en samenwerking, om menu's of aankopen beter aan te passen aan wat precies beschikbaar is op een bepaald moment. Dit leidt tot minder overschotten. De mate van impact zal vanzelfsprekend afhankelijk zijn van de concrete invulling van de criteria door de aanbestedende overheid. De positieve gevolgen zullen groter zijn indien het gebruik van korte ketens in overheidsopdrachten een onderdeel uitmaakt van een meer omvattende voedselstrategie waarbij ingezet wordt op betere communicatie tussen alle betrokkenen en waarbij bepaalde logistieke uitdagingen kunnen worden aangepakt.

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Ingevolge de maatregel rond het makkelijker maken van tweedehandsaankopen (via de gelegenheidsaankopen), wordt een positieve impact verwacht wat het luik "natuurlijke hulpbronnen" betreft. Als de betreffende producten een tweede keer kunnen worden gebruikt zijn minder natuurlijke hulpbronnen nodig. Daarnaast wordt verwacht dat de bepaling omtrent korte ketens kan bijdragen een efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Deze verwachte impact werd grotendeels reeds beschreven onder punt 15 hierboven. De voorwaarden worden geschapen opdat producenten meer betrokken zijn bij de aanbestedende overheid en vice versa. In een benadering met korte ketens is er, zoals hierboven reeds aangegeven, mogelijkerwijs meer communicatie over beschikbaarheid en seizoensaanbod of wordt aangezet hierover beter vooraf na te denken, wat kan leiden tot minder verspilling (overproductie) en dus tot een beter gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Korte ketens kunnen daarenboven, voor sommige landbouwers, ruimte creëren voor alternatieve verdienmodellen, waardoor de afhankelijkheid van de groothandel afneemt en waardoor bijvoorbeeld makkelijker kan geopteerd worden voor teelten die vanuit ecologisch oogpunt positieve effecten genereren, ook al zijn ze minder interessant voor het normale economische verkeer met langere ketens. De mate van impact zal afhankelijk zijn van de concrete invulling van de criteria door de aanbestedende overheid.

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtkwaliteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.

☐ Positieve impact ☒ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

De maatregel omtrent korte ketens lijkt geen directe impact op de luchtkwaliteit te hebben, maar kan indirect een beperkt negatief gevolg hebben voor de kwaliteit van de buitenlucht. Indien korte keten-criteria ertoe leiden dat meerdere kleine producenten elk afzonderlijk leveren aan aanbestedende overheden (zoals scholen of ziekenhuizen), kan dit lokaal resulteren in een toename van het aantal voertuigkilometers met lichte vrachtwagens, bestelwagens of landbouwvoertuigen. Dit kan leiden tot verhoogde uitstoot van fijn stof, stikstofoxiden en andere verontreinigende stoffen, met negatieve gevolgen voor de lokale luchtkwaliteit (buitenlucht). Ondanks dit beperkt negatief gevolg zouden de globale gevolgen voor de milieuduurzaamheid toch positief moeten zijn.

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitatten, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.

☒ Positieve impact ☐ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Onrechtstreekse beperkt positieve impact. Wanneer korte keten-criteria worden gecombineerd met eisen rond biologische of agro-ecologische productie, kunnen ze bijdragen aan het behoud van biodiversiteit om de redenenen vermeld onder de punten 15 en 16.

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.

☐ Positieve impact ☒ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

Indien korte keten-criteria leiden tot meer lokale leveringen, kan dit, in sommige gevallen, leiden tot meer frequente kleinschalige leveringen, hetgeen hierboven reeds werd besproken in de punten 13 en 17. Dit zou in sommige gevallen dan ook tot een bijkomende geluids- of verkeershinder kunnen leiden.

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.

☒ Positieve impact ☒ Negatieve impact ↓ Leg uit. ☐ Geen impact

De maatregelen zullen zowel een positieve als een negatieve impact ressorteren voor de overheidsinstanties. Door het wegwerken van te zware administratieve lasten, namelijk het mogelijk maken van rechtstreekse gunning voor de opdracten met een geraamde waarde van lager dan 3.000 euro en het verhogen van de drempel voor de opdrachten van beperkte waarde tot een geraamd bedrag van 75.000 euro, gaan de aanbestedende overheden minder administratieve handelingen moeten stellen. Het gunnen van een opdracht zal vlotter verlopen. De aanbestedende overheden zullen minder bijkomende vragen moeten stellen aan de inschrijver. Dit alles heeft een postieve impact op de efficiënte werking en de kosten van de overheid. Langs de andere kant zou de invoering van meerdere gunningscriteria als algemene regel (voor de overheidsopdrachten vanaf de Europese drempel) kunnen leiden tot een prijsstijging (het streven naar hogere kwaliteit zou in sommige gevallen tot hogere kosten kunnen leiden). In Nederland bijvoorbeeld bedroegen de overheidsopdrachten in 2023 116 miljard euro, en werd 80 % van de opdrachten gegund op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding, terwijl het Europese gemiddelde 50 % bedraagt. Sommige onderzoekers stellen echter voor dat Nederland een stap terug zet. Volgens hen zou het land tot 561 miljoen euro per jaar kunnen besparen door het aandeel van opdrachten dat uitsluitend op basis van de prijs wordt gegund, met 10 % te verhogen (zie het onderzoek van de Universiteit Utrecht hierover op https://www.uu.nl/sites/default/files/Titl%20%26%20Schotanus%20-%20Onderzoek%20prijsmodellen.pdf ; pagina's 15-17). Volgens hen is het opleggen van meerdere criteria niet altijd optimaal, omdat dit te complex en soms inefficiënt kan zijn. Tot slot zal de administratieve last op het gebied van jaarlijkse rapportage wel enigszins toenemen. Aanbesteders zullen een grotere hoeveelheid gegevens moeten verstrekken in de jaarlijkse rapportage. De kwaliteit van de monitoring zal hierdoor wat achteruitgaan, aangezien deze gegevens niet langer automatisch worden doorgegeven via de publicatie van een aankondiging van gegunde opdracht, maar elk jaar afzonderlijk moeten worden verstrekt. De verhoogde administratieve lasten voor de jaarlijkse rapportage moeten echter genuanceerd worden : indien de aanbestedende overheid ervoor opteert om een reguliere plaatsingsprocedure aan te wenden (of de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking), dan worden de betreffende gegevens niet meegenomen in de jaarlijkse rapportage. Opgemerkt moet worden dat overheidsopdrachten vanaf 30.000 euro zijn vrijgesteld van jaarlijkse rapportage, en niet langer vanaf 3.000 euro zoals nu het geval is, wat de administratieve lasten vermindert, maar ook ten koste gaat van de kwaliteit van de rapportage en de monitoring.

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.

1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van:

- o voedselveiligheid
- o gezondheid en toegang tot geneesmiddelen
- o waardig werk
- o lokale en internationale handel
- o inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)
- o mobiliteit van personen
- o leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)
- o vrede en veiligheid

Indien er geen enkelen ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom.

Er is geen impact op de ontwikkelingslanden.

↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.

2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage

– –

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.

3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

– –

Formulaire AIR - v2 – oct. 2014

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

:: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
:: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
:: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Premier Ministre
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	_ _ _
Administration compétente	SPF Chancellerie du Premier Ministre
Contact administration (nom, email, tél.)	16_procurements@premier.fed.be

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi modifiant diverses dispositions relatives aux marchés publics et aux contrats de concession.
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, …), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	**L'avant-projet de loi contient des mesures visant à simplifier les règles de passation des marchés publics, à remanier la disposition relative à l'efficacité énergétique (en vue de la transposition de la directive 2023/1791) et à clarifier et faciliter la possibilité de faire référence aux circuits courts dans le cadre des marchés publics alimentaires.** **La législation actuelle relative aux marchés publics est perçue comme complexe. Les procédures sont lourdes, la réglementation est détaillée et les charges administratives sont considérables. Cette complexité peut constituer un obstacle à la participation à un marché public, en particulier pour les petites et moyennes entreprises. Dans la pratique, l'application de la législation relative aux marchés publics est souvent source d'imprécisions, d'erreurs et de contestations juridiques. En conséquence, les coûts de transaction augmentent et, dans certains cas, la passation et/ou l'exécution des marchés publics sont retardées. Il convient d'éviter toute charge administrative inutile. Le présent avant-projet de loi prévoit un certain nombre de mesures importantes pour y parvenir. Il est proposé de relever le seuil des marchés de faible montant de 30.000 EUR à 75.000 EUR avec un montant de la dépense à approuver fixé à 90.000 EUR. De cette manière, un plus grand nombre de marchés pourront bénéficier de ce régime avantageux. Par ailleurs, il sera possible, sauf exceptions et pour les marchés inférieurs au seuil européen, de ne pas fixer de critères de sélection. Un assouplissement est également prévu pour les achats d'opportunité (les règles déjà en vigueur dans les secteurs spéciaux seront reprises dans les secteurs classiques pour les marchés publics inférieurs au seuil fixé pour la publicité européenne). En outre, il est prévu de permettre l'attribution directe pour les marchés publics dont la valeur estimée est inférieure à 3.000 euros et dont la dépense à approuver est inférieure à 3.600**

		euros. Il sera également possible, sauf exceptions, de ne pas fixer de critères de sélection pour les marchés dont la valeur est inférieure au seuil européen. Des modifications sont également apportées en ce qui concerne la signature électronique, étant donné que les règles actuelles donnent souvent lieu au rejet de l'offre. En outre, le circuit court est introduit en tant que critère d'attribution et/ou condition d'exécution pour les marchés liés à l'alimentation humaine. Le pouvoir adjudicateur peut alors prendre en compte le nombre d'intermédiaires afin d'acheter les produits les plus frais et de la meilleure qualité, en plus d'autres avantages potentiels qui peuvent être générés. Enfin, l'article 7 de la directive 2023/1791/UE relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE doit être transposé. Le texte prévoit également que, pour les marchés publics qui sont passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l'offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix et sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence, l'adjudicateur communique simultanément, à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement et le prix du soumissionnaire ayant présenté l'offre la plus basse et, si l'adjudicateur le juge opportun, le prix de l'offre la plus élevée. Finalement, il est prévu que l'utilisation de plusieurs critères d'attribution se fera par défaut et sera la règle standard (pour les marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne).
Analyses d'impact déjà réalisées	☒ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : **Une analyse d'impact a déjà été réalisée en ce qui concerne l'efficacité énergétique : Impact Assessment réalisé par la Commission européenne préalablement à la directive du 14/4/2021 - COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on energy efficiency (recast)SWD/2021/623 final - https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c20a8b93-e574-11eb-a1a5-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF**

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	L'avis de la Commission des marchés publics a été demandé.

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	/

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

29.04.2026

Formulaire AIR - v2 – oct. 2014

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

>

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes.

Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème.

S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs, expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et indiquez les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs.

Pour les thèmes 3, 10, 11 et 21, des questions plus approfondies sont posées.

Consultez le manuel ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

☐ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

_ _

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

☐ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☒ Pas d'impact

_ _

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

   Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

   L'avant-projet de loi concerne les marchés publics, les contrats de concession et les marchés dans les domaines de la défense et de la sécurité. Il y a, par conséquent, un impact sur tous les soumissionnaires et adjudicateurs. Il n'est donc pas possible de chiffrer le nombre d'hommes et de femmes concernés.

↓ Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

_ _

↓ S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

_ _

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

_ _

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

_ _

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabètes et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Des effets positifs limités sont attendus dans le domaine de la santé, à la suite des mesures relatives au circuit court pour les produits alimentaires. Ceux-ci sont détaillés au point 14 « Alimentation ».

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Le présent avant-projet de loi vise en premier lieu à réduire les charges administratives afin de faciliter l'accès des petites et des moyennes entreprises aux marchés publics. Si ces opérateurs économiques se voient attribuer davantage de marchés, cela aura un impact positif sur l'emploi de ces opérateurs économiques. Par ailleurs, le présent avant-projet oblige tous les adjudicateurs à appliquer le principe de base de primauté de l'efficacité énergétique aux marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. Ce principe implique que les adjudicateurs doivent vérifier, au début de la procédure, si des moyens/produits efficaces sur le plan énergétique sont disponibles et, si c'est le cas, ils doivent insérer les informations nécessaires à ce sujet dans les documents du marché. En conséquence, les fournisseurs, installateurs, etc. de produits efficaces sur le plan énergétique pourront soumissionner pour un plus grand nombre de marchés, ce qui sera bénéfique pour l'emploi dans ces secteurs. La mesure aura également un impact positif sur l'emploi dans le secteur de la construction, étant donné que les pouvoirs adjudicateurs seront obligés d'acheter des bâtiments à haute efficacité énergétique, à moins que cette acquisition ne vise une démolition ou une rénovation en profondeur. L'impact économique positif de la mesure relative au circuit court, décrit au point 7, en particulier au niveau local, peut également mener à la création ou au soutien d'emplois locaux (il en est également fait mention dans la littérature académique sur la durabilité, voir Jarzębowsk et autres, Short Food Supply Chains (SFSC) as Local and Sustainable Systems, Sustainability 2020, 12(11), 4715, p. 7).

Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Cet avant-projet de loi permet aux pouvoirs adjudicateurs, pour les marchés de services ou de fournitures liés à l'alimentation humaine, de prévoir un critère d'attribution et/ou une condition particulière d'exécution concernant le circuit court. En imposant l'absence d'intermédiaire ou la limitation à un seul intermédiaire, l'achat de produits frais est encouragé, ce qui a un impact positif sur les modes de consommation et de production. Le pouvoir adjudicateur a une idée plus précise de la provenance des denrées alimentaires. Il a une meilleure vue du cycle de vie des produits. Les adjudicateurs sont également obligés d'envisager l'achat de moyens efficaces sur le plan énergétique pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. Cela aura un impact positif sur l'aspect écologique des marchés. En effet, l'efficacité énergétique est définie comme suit : « le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet ». Le principe de base de primauté de l'efficacité énergétique est défini comme suit : « le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts ». Il est également prévu que l'utilisation de plusieurs critères d'attribution devienne la règle générale (à partir du seuil européen). Les pouvoirs publics se concentreront moins sur le prix, ce qui devrait entraîner globalement une augmentation de la demande de produits/services durables et de qualité, à condition que les pouvoirs adjudicateurs implémentent cette obligation de manière efficiente. Il va de soi que cela dépend en grande partie des critères d'attribution qui seront retenus. La professionnalisation des acheteurs est indispensable pour parvenir à un bon usage des critères d'attribution. En outre, en mettant davantage l'accent sur la qualité, on pourrait penser que cette mesure contribuera à créer des conditions qui réduisent le risque de détérioration des conditions de travail. Enfin, dans certains cas, les opérateurs économiques disposeront d'une plus grande marge de manœuvre pour se démarquer en termes de qualité et d'innovation.

Néanmoins, l'impact de cette mesure dépendra de la manière dont les pouvoirs adjudicateurs l'implémenteront. Le texte précise qu'un processus spécifique destiné à une autre phase du cycle de vie englobe également la durabilité, la réparabilité et le potentiel de réhabilitation et peut être utilisé comme critère d'attribution. L'utilisation de tels critères s'en trouve facilitée.

Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez.

☐ Pas d'impact

Cet avant-projet de loi vise en premier lieu à réduire les charges administratives afin de faciliter l'accès des petites et des moyennes entreprises aux marchés publics. Cela aura un impact positif sur la concurrence et l'accès aux marchés publics. Les dispositions de cet avant-projet relatives au circuit court ont également un impact positif sur le développement économique, en particulier pour le niveau local. Il est rappelé que les mesures concernées relatives au « circuit court » ne prévoient pas de délimitation géographique. Leur objectif n'est pas de favoriser une limitation géographique de la consommation agroalimentaire, mais (comme indiqué dans le projet d'exposé des motifs) de mettre dans l'assiette du consommateur les produits les plus frais possibles et de la meilleure qualité, produits et acquis d'une manière écoresponsable et durable tout en garantissant une rémunération équitable au producteur. A ce sujet, le circuit court pourra toutefois jouer un rôle important dans la stratégie agroalimentaire locale, notamment en augmentant les chances des producteurs locaux de denrées alimentaires de remporter des marchés publics. Il pourra aussi faciliter le contact entre producteur et consommateur. Combiné aux critères liés à la fraîcheur, au caractère bio des produits et à leur saisonnalité, un impact aussi bien environnemental qu'économique est attendu. En limitant le nombre d'intermédiaires, les producteurs ont davantage leur mot à dire sur la fixation des prix et les facteurs de production, ce qui devrait renforcer leur résilience économique, étant donné qu'ils peuvent gagner en autonomie et diversifier davantage leurs canaux de commercialisation. Les opérateurs économiques concernés deviennent ainsi moins vulnérables à certains marchés volatils (fluctuations de prix) ou aux intermédiaires. On peut, dès lors, affirmer que les circuits courts réduisent l'incertitude économique des producteurs de denrées alimentaires concernés et soutiennent la rentabilité des petites et moyennes exploitations agricoles concernées. Si cet aspect est pris en compte dans la stratégie alimentaire (locale) plus générale, il sera en outre possible de miser sur une meilleure coopération entre les producteurs afin de partager les connaissances ou de trouver des solutions à certains défis auxquels sont confrontés les opérateurs économiques qui souhaitent s'engager dans des marchés publics avec des circuits courts. Pour les raisons susmentionnées, la mesure relative aux « circuits courts » offrira notamment des opportunités aux petits producteurs agroalimentaires et en particulier aux producteurs agricoles qui, à une échelle plutôt réduite, transforment eux-mêmes les produits agricoles en produits finis destinés à la vente (directe, le cas échéant). L'avant-projet de loi contient également des dispositions relatives à l'efficacité énergétique. Il oblige les adjudicateurs à envisager d'appliquer le principe de base de primauté de l'efficacité énergétique aux marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. Ce principe implique que les adjudicateurs doivent vérifier dès le début si des moyens/produits efficaces sur le plan énergétique sont disponibles et, si c'est le cas, ils doivent insérer les informations nécessaires à ce sujet dans les documents du marché. Par conséquent, les fournisseurs, installateurs, etc. de produits efficaces sur le plan énergétique pourront soumissionner pour un plus grand nombre de marchés, ce qui sera bénéfique pour le développement économique dans les secteurs concernés. Veuillez vous référer au point 6 pour ce qui concerne l'impact de la mesure relative à l'utilisation de plusieurs critères d'attribution comme règle générale. Cette mesure pourrait, dans certains cas, entraîner une réduction de la pression sur les prix et des marges plus saines. Cette mesure s'inscrit dans le droit fil des recommandations du rapport intitulé « Overcoming Legal Barriers for the Uptake of Innovation Procurement in the EU » de novembre 2025 visant à limiter les marchés publics basés uniquement sur le prix et à appliquer systématiquement le principe du « meilleur rapport qualité-prix ». Ce rapport du cabinet de conseil Corvers, rédigé à la demande de la Commission européenne souligne que l'utilisation de plusieurs critères d'attribution devrait devenir la norme et que la qualité, l'innovation et la durabilité devraient avoir plus de poids. Il s'agit du rapport suivant : https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda/innovation-procurement/eu-policy-initiatives-innovation-procurement/bringing-down-legal-barriers-innovation-procurement_en#more-information Quelques citations pertinentes tirées de ce rapport (p. 29) : «EU action is needed… This can be achieved with EU wide mandatory legal measures that:• Make it the norm to evaluate offers not only on price but also on quality, unless there is no variation in quality between products from different vendors (standard products).• Make quality related award criteria mandatory for strategic procurements (including for innovation procurements) and for procurements of strategic technologies / critical sectors. the evaluation of offers.". Traduction libre : « Une action de l'UE est nécessaire... Cela peut être réalisé

grâce à des mesures légales obligatoires à l'échelle de l'UE qui : • Rendent obligatoire l'évaluation des offres non seulement sur la base du prix, mais aussi de la qualité, sauf s'il n'y a pas de différence de qualité entre les produits de différents fournisseurs (produits standard). • Rendent obligatoires les critères d'attribution liés à la qualité pour les marchés publics stratégiques (y compris les marchés publics innovants) et pour les marchés publics de technologies stratégiques/secteurs critiques. ». Cette première recommandation serait donc déjà être mise en œuvre via la mesure visée. D'autres pays ont déjà élaboré des politiques à cet égard (voir p. 62 du rapport susmentionné).

Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Le présent avant-projet de loi vise à obliger tous les adjudicateurs à appliquer le principe de base de primauté de l'efficacité énergétique aux marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. Ce principe implique que les adjudicateurs doivent vérifier, au début de la procédure, si des moyens/produits efficaces sur le plan énergétique sont disponibles et, si c'est le cas, ils doivent insérer les informations nécessaires à ce sujet dans les documents du marché. On s'attend à ce que les entreprises fassent des investissements afin de pouvoir répondre aux exigences en matière de primauté de l'efficacité énergétique dans, par exemple, des machines écologiques, des produits économes en énergie, etc. Si des opérateurs économiques souhaitent participer à des marchés publics pour lesquels des critères relatifs au circuit court sont utilisés, des investissements seront parfois nécessaires (par exemple, dans le domaine logistique). C'est par la coopération que les petites entreprises pourront plus facilement relever les défis auxquels elles seront confrontées.

Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Si davantage de PME soumissionnent suite à la suppression de lourdes charges administratives, elles auront sans doute plus de temps et de moyens pour investir dans des produits et processus novateurs. Un faible impact positif est également attendu en ce sens que certains opérateurs économiques pourraient mener des recherches sur les moyens et/ou les produits les plus efficaces possibles sur le plan énergétique. Dans certains cas, l'utilisation de plusieurs critères d'attribution pourrait stimuler l'innovation et les investissements en recherche et développement.

PME .10.

Impact sur le développement des PME.

1. Quelles entreprises sont directement et indirectement concernées par le projet ?
   Détaillez le(s) secteur(s), le nombre d'entreprises, le % de PME (< 50 travailleurs) dont le % de micro-entreprise (< 10 travailleurs).
   Si aucune entreprise n'est concernée, expliquez pourquoi.

– –

↓ Si des PME sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur les PME.
   N.B. les impacts sur les charges administratives doivent être détaillés au thème 11

Grâce à la suppression de lourdes charges administratives et à l'intégration de dispositions relatives au circuit court dans la loi, les PME auront plus de chances de se voir attribuer des marchés. Tout comme dans le régime actuel, l'on prévoit des mesures obligeant les pouvoirs adjudicateurs à acheter des bâtiments à haute efficacité énergétique (conformes au moins au niveau de consommation d'énergie quasi nulle), à moins que cette acquisition ne vise une démolition ou une rénovation en profondeur. L'obligation susmentionnée devrait avoir un impact positif (à l'instar des mesures actuelles) dans le secteur de la construction. De nombreuses PME sont actives dans ce secteur, de sorte que le développement de leurs activités sera soutenu de manière permanente dans le cadre du nouveau régime. Compte tenu de l'élargissement du champ d'application personnel (tous les pouvoirs adjudicateurs sont désormais soumis), l'accès des PME sera encore renforcé. La mesure relative aux « circuits courts » semble notamment offrir

des opportunités aux petits producteurs agroalimentaires et, en particulier, aux producteurs agricoles qui, à une échelle plutôt petite, transforment eux-mêmes les produits agricoles en produits finis pour la vente (directe).

↓ S'il y a un impact négatif, répondez aux questions 3 à 5.

3. Ces impacts sont-ils proportionnellement plus lourds sur les PME que sur les grandes entreprises ? [O/N] > expliquez

_ _

4. Ces impacts sont-ils proportionnels à l'objectif poursuivi ? [O/N] > expliquez

_ _

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

_ _

Charges administratives .11.

Réduction des formalités et des obligations administratives liées directement ou indirectement à l'exécution, au respect et/ou au maintien d'un droit, d'une interdiction ou d'une obligation.

↓ Si des citoyens (cf. thème 3) et/ou des entreprises (cf. thème 10) sont concernés, répondez aux questions suivantes.

1. Identifiez, par groupe concerné, les formalités et les obligations nécessaires à l'application de la réglementation.
S'il n'y a aucune formalité ou obligation, expliquez pourquoi.

a. _ _réglementation actuelle*

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation actuelle*, répondez aux questions 2a à 4a.

b. _ _ réglementation en projet**

↓ S'il y a des formalités et des obligations dans la réglementation en projet**, répondez aux questions 2b à 4b.

2. Quels documents et informations chaque groupe concerné doit-il fournir ?

a. Seules les autorités centrales sont tenues d'appliquer l'efficacité énergétique, c'est-à-dire l'autorité fédérale, les communautés et les régions. Elles rassemblent les informations sans toutefois être obligées de les transmettre par le biais de la plateforme e-Procurement. Pour les marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur à 30.000 euros, il doit être fait usage de la plateforme e-procurement pour le dépôt des offres. Le rapportage annuel pour les marchés de faible montant est obligatoire pour les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros. Une exception est prévue pour les marchés publics dont le montant d'attribution est inférieur à 3.000 euros. La législation actuelle ne règle pas l'application du circuit court.

b. Tous les adjudicateurs sont concernés par les obligations en matière d'efficacité énergétique, y compris les petits adjudicateurs tels que les communes. Un monitoring de ces obligations sera mis en place via les avis publiés sur la plateforme e-Procurement, où les adjudicateurs devront fournir les informations requises de manière structurée. Les adjudicateurs devront demander certaines informations aux soumissionnaires. Il sera obligatoirement fait usage de la plateforme e-procurement dans moins de cas. En raison du relèvement du seuil des marchés de faible montant (voir introduction), l'utilisation obligatoire de la plateforme e-Procurement sera supprimée pour les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros et dont la dépense à approuver est inférieure à 90 000 euros. Pour le rapportage annuel relatif aux marchés de faible montant, les seuils seront également adaptés. Cette obligation est supprimée pour les marchés publics dont le montant d'attribution est inférieur à 30.000 euros. Toutefois, ce rapportage annuel deviendra obligatoire pour les marchés dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros et dont la dépense à approuver est inférieure à 90 000 euros.
Si le pouvoir adjudicateur souhaite recourir au circuit court, il devra indiquer dans l'avis publié sur e-Procurement qu'il a l'intention d'y recourir. Cette question sur la plateforme sera liée aux codes CPV pour lesquels le circuit court sera possible, afin de limiter la charge administrative.

3. Comment s'effectue la récolte des informations et des documents, par groupe concerné ?

   a. Voir le point 2 b. Voir le point 2

4. Quelles est la périodicité des formalités et des obligations, par groupe concerné ?

   a. Pour chaque dossier b. Pour chaque dossier

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs ?

   Des concertations sont prévues avec des groupes d'experts, afin de les aider à prévoir, dans la mesure du possible, des clauses-types susceptibles de faciliter la mise en œuvre (pour le volet relatif à l'efficacité énergétique). Ces concertations pourront également contribuer à la diffusion des informations relatives aux nouvelles obligations.

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

L'avant-projet de loi vise à instaurer le principe de primauté de l'efficacité énergétique pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne. Il va sans dire que cela aura un impact positif sur le plan énergétique.

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.

☐ Impact positif ☒ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Risque d'impact négatif limité au niveau local, à moins que des mesures appropriées ne soient prises pour y remédier. En effet, si, au final, un nombre bien plus élevé de petits fournisseurs sont désignés sans aucune coordination des livraisons concernées, cela pourrait entraîner une augmentation des livraisons individuelles et, partant, du nombre de kilomètres parcourus localement par des véhicules. Il semble approprié que les pouvoirs adjudicateurs, lorsqu'ils appliquent des critères relatifs au circuit court, accordent également une attention particulière à une organisation adéquate du transport de marchandises.

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

L'instauration des dispositions relatives au circuit court pourrait, à terme, avoir un impact positif tant sur l'industrie alimentaire que sur la consommation alimentaire. En effet, en limitant le nombre d'intermédiaires entre le pouvoir adjudicateur et le producteur de produits alimentaires, il est possible de mieux contrôler ces produits et leur fraîcheur. A plus long terme, cela pourrait avoir un effet positif sur la santé des consommateurs finaux. Une série d'autres effets positifs de cette mesure relative au « circuit court » sont déjà décrits au point 7 « Développement économique » et au point 15 « Changements climatiques ». Pour plus d'informations, il est renvoyé à ces points.

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Bien que le recours aux critères relatifs au circuit court dans le cadre des marchés publics ne conduise pas automatiquement à une réduction des émissions de gaz à effet de serre, il pourrait contribuer indirectement à la réalisation des objectifs climatiques, en particulier lorsque cette approche est combinée à d'autres critères de durabilité tels que l'utilisation de produits biologiques ou agroécologiques et la production saisonnière. En raccourcissant le circuit et en le rendant plus transparent, les pouvoirs adjudicateurs peuvent mieux se concentrer sur des méthodes de production et des modes de consommation durables. Par ailleurs, les circuits courts peuvent contribuer à réduire le gaspillage alimentaire et l'utilisation d'emballages, ce qui est évidemment bénéfique pour l'impact climatique. Au lieu de devoir répondre à des normes plutôt strictes imposées par les grossistes ou les supermarchés (par exemple, une forme ou une taille parfaites), certains produits présentant de petites imperfections au niveau de leur apparence pourraient désormais être vendus, ce qui réduit le gaspillage. Les circuits courts peuvent ainsi contribuer à réduire les obstacles à la commercialisation de ces produits auprès des consommateurs finaux. En outre, la réduction du nombre d'intermédiaires permet d'accélérer le passage des produits du champ à l'utilisateur final. Cela réduit le risque de détérioration des produits pendant le stockage ou le transport (si les conditions appropriées sont créées). Enfin, une approche favorisant les circuits courts peut améliorer la communication sur l'offre saisonnière et la disponibilité actuelle (si elle est intégrée dans les stratégies alimentaires locales) ou inciter les pouvoirs adjudicateurs à mieux réfléchir à l'avance (à ce qui peut être proposé localement). Dans certains cas, grâce à une meilleure communication et collaboration, il est possible de mieux adapter les menus ou les achats à ce qui est réellement disponible à un moment donné, ce qui permet de réduire les excédents. Le degré d'impact dépendra évidemment de la manière dont les critères seront concrètement définis par le pouvoir adjudicateur. Les effets positifs seront plus importants si le recours aux circuits courts dans les marchés publics s'inscrit dans une stratégie alimentaire plus globale, axée sur une meilleure communication entre toutes les parties prenantes et permettant de relever certains défis logistiques.

Ressources naturelles .16.

Gestion efficiente des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Suite à la mesure visant à faciliter les achats de seconde main (via les achats d'opportunité), un impact positif est attendu en ce qui concerne le volet « ressources naturelles ». Si les produits concernés peuvent être réutilisés, moins de ressources naturelles seront nécessaires. En outre, la disposition relative aux circuits courts devrait contribuer à une utilisation plus efficace des ressources naturelles. Cet impact attendu a déjà été décrit en grande partie au point 15 ci-dessus. Les conditions sont créées pour que les producteurs collaborent davantage avec les pouvoirs adjudicateurs. Comme déjà indiqué ci-dessus, une approche favorisant les circuits courts peut améliorer la communication sur la disponibilité et l'offre saisonnière ou inciter à mieux réfléchir à l'avance à ce sujet, ce qui peut contribuer à réduire le gaspillage (surproduction) et donc permettre une meilleure utilisation des ressources naturelles. Par ailleurs, les circuits courts peuvent, pour certains agriculteurs, créer une marge pour des modèles de revenus alternatifs, réduisant ainsi la dépendance des grossistes et facilitant, par exemple, le choix de cultures qui ont des effets positifs sur le plan écologique, même si elles sont moins intéressantes pour le commerce traditionnel avec des circuits plus longs. Le degré d'impact dépendra de la manière dont les critères seront concrètement définis par le pouvoir adjudicateur.

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.

☐ Impact positif ☒ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

La mesure relative aux circuits courts ne semble pas avoir d'impact direct sur la qualité de l'air, mais peut avoir indirectement un effet négatif limité sur la qualité de l'air extérieur. Si les critères relatifs au circuit court conduisent plusieurs petits producteurs à livrer chacun séparément des produits aux pouvoirs adjudicateurs (comme des écoles ou des hôpitaux), cela peut entraîner localement une augmentation du nombre de kilomètres parcourus par des véhicules utilitaires légers, des camionnettes ou des véhicules agricoles. Il peut s'ensuivre une hausse des émissions de particules fines, d'oxydes d'azote et autres polluants, avec des conséquences négatives pour la qualité de l'air local (air extérieur). Malgré cet effet négatif limité, les conséquences globales pour la durabilité environnementale devraient néanmoins être positives.

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées) , altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.

☒ Impact positif ☐ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Impact positif indirect limité. Lorsque les critères relatifs au circuit court sont combinés à des exigences en matière de production biologique ou agroécologique, ils peuvent contribuer à la préservation de la biodiversité pour les raisons mentionnées aux points 15 et 16.

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.

☐ Impact positif ☒ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Si les critères relatifs au circuit court engendrent davantage de livraisons locales, cela peut, dans certains cas, conduire à des livraisons à petite échelle plus fréquentes, comme déjà évoqué aux points 13 et 17 ci-dessus. Le cas échéant, cela pourrait donc entraîner des nuisances sonores ou embarras de circulation supplémentaires.

Autorités publiques .20.

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.

☒ Impact positif ☒ Impact négatif ↓ Expliquez. ☐ Pas d'impact

Les mesures impacteront les autorités publiques de manière positive comme négative. En éliminant les charges administratives trop lourdes, notamment en permettant l'attribution directe pour les marchés dont le montant estimé est inférieur à 3.000 euros et en relevant à 75.000 euros (montant estimé) le seuil pour les marchés de faible montant, les pouvoirs adjudicateurs devront accomplir moins d'actes administratifs. L'attribution des marchés s'en trouvera facilitée. Les pouvoirs adjudicateurs poseront moins de questions additionnelles aux soumissionnaires. Tout ceci aura un impact favorable sur le fonctionnement efficace et sur les coûts des autorités publiques. Toutefois, l'introduction de l'utilisation de plusieurs critères d'attribution comme règle générale (pour les marchés publics à partir du seuil européen) pourrait entraîner une augmentation du prix (la recherche d'une qualité supérieure pourrait, dans certains cas, entraîner un coût plus élevé). Aux Pays-Bas, par exemple, les achats publics représentaient 116 milliards d'euros en 2023, et 80 % des marchés étaient attribués en fonction du meilleur rapport qualité-prix, alors que la moyenne européenne est de 50 %. Cependant, certains chercheurs suggèrent aux Pays-Bas de faire un pas en arrière. Selon eux, le pays pourrait économiser jusqu'à 561 millions d'euros par an en augmentant de 10 % la proportion de marchés attribués sur la base du prix comme seul critère (voir l'étude de l'université d'Utrecht à cet effet sur https://www.uu.nl/sites/default/files/Titl%20%26%20Schotanus%20-%20Onderzoek%20prijsmodellen.pdf, pages 15-17). Selon eux, imposer plusieurs critères n'est pas toujours optimal, car cela peut être trop complexe et parfois inefficace. Enfin, les charges administratives augmenteront pour ce qui concerne le rapportage annuel. Les adjudicateurs devront fournir davantage de données dans le cadre du rapportage annuel. La qualité du rapportage s'en trouvera quelque peu réduite, car ces données ne seront plus transmises automatiquement par la publication d'un avis d'attribution de marché, mais devront être fournies séparément chaque année. Il convient toutefois de nuancer l'augmentation de la charge administrative liée au rapportage annuel : si le pouvoir adjudicateur choisit de recourir à une procédure de passation de marché classique (ou à la procédure négociée sans publication préalable), les données concernées ne seront pas incluses dans le rapportage annuel. A noter que les marchés publics sont exemptés de rapportage annuel à partir de 30.000 euro et non plus 3.000 euro comme actuellement, ce qui réduit les charges administratives mais également la qualité du rapportage et du monitoring.

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.

1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :

- o sécurité alimentaire
- o santé et accès aux médicaments
- o travail décent
- o commerce local et international
- o revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)
- o mobilité des personnes
- o environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)
- o paix et sécurité

Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.

Il n'y a aucun impact sur les pays en développement.

↓ S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.

2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel

_ _

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.

3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?

_ _

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE NR. 79.325/1 VAN 18 JUNI 2026

Op 4 mei 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Eerste minister verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot wijziging van diverse bepalingen inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten'.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 9 juni 2026. De kamer was samengesteld uit Pierre Lefranc, kamervoorzitter, Brecht Steen en Tim Corthaut, staatsraden, Michel Tison, assessor, en Wim Geurts, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Arne Carton en Ronald Van Crombrugge, auditeurs.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Pierre Lefranc, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 18 juni 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond[1], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan. alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

Strekking van het voorontwerp van wet

2. Het voorontwerp van wet brengt diverse wijzigingen aan in de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' (hoofdstuk 2, artikelen 2 tot 36 van het voorontwerp), de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten' (hoofdstuk 3, artikelen 37 tot 43), de wet van 13 augustus 2011 'inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied' (hoofdstuk 4, artikelen 44 tot 47) en de wet van 17 juni 2013 'betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies' (hoofdstuk 5, artikelen 48 en 49).

Ook worden een aantal specifieke bepalingen opgeheven in het koninklijk besluit van 18 april 2017 'plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren', het koninklijk besluit van 18 juni 2017 'betreffende de plaatsing van overheidsopdrachten in de speciale sectoren' en het koninklijk besluit van 25 juni 2017 'betreffende de plaatsing en de algemene uitvoeringsregels

[1] Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT N° 79.325/1 DU 18 JUIN 2026

Le 4 mai 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Premier ministre à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'modifiant diverses dispositions relatives aux marchés publics et aux contrats de concession'.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 9 juin 2026. La chambre était composée de Pierre Lefranc, président de chambre, Brecht Steen et Tim Corthaut, conseillers d'État, Michel Tison, assesseur, et Wim Geurts, greffier.

Le rapport a été présenté par Arne Carton et Ronald Van Crombrugge, auditeurs.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Pierre Lefranc, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 18 juin 2026.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique[1] et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

Portée de l'avant-projet de loi

2. L'avant-projet de loi apporte diverses modifications à la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' (chapitre 2, articles 2 à 36 de l'avant-projet), à la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession' (chapitre 3, articles 37 à 43), à la loi du 13 août 2011 'relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité' (chapitre 4, articles 44 à 47) et à la loi du 17 juin 2013 'relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions' (chapitre 5, articles 48 et 49).

Un certain nombre de dispositions spécifiques sont également abrogées dans l'arrêté royal du 18 avril 2017 'relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques', dans l'arrêté royal du 18 juin 2017 'relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs spéciaux' et dans l'arrêté royal du 25 juin 2017 'relatif à la passation et aux règles

[1] S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

van de concessieovereenkomsten' (hoofdstukken 6 tot 8, artikelen 50 tot 54).

Met een groot deel van de ontworpen bepalingen wordt volgens de memorie van toelichting "ingezet op het vermijden van overbodige administratieve lasten" en op het aanbrengen van "diverse vereenvoudigingen (…) erop gericht een eenvoudiger en efficiënter kader te bekomen dat de toegang tot overheidsopdrachten vergemakkelijkt, met name voor de kmo's, zonder al te zeer afbreuk te doen aan de fundamentele beginselen inzake overheidsopdrachten".

Het voorontwerp is evenwel niet daartoe beperkt. Zo strekt het voorontwerp bijvoorbeeld ertoe om een specifieke regeling in te voegen in de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' in verband met de "korte keten" voor opdrachten die verband houden met menselijke voeding. Er wordt bepaald dat aanbestedende overheden de korte keten kunnen opnemen als gunningscriterium, of als uitvoeringsmodaliteit. Het voorontwerp voorziet tevens in een rapportageverplichting wanneer aanbestedende overheden gebruikmaken van deze mogelijkheid (artikelen 21 tot 24). Het voorontwerp voegt een gelijkaardige regeling in de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten' in (artikel 41).

Zoals blijkt uit de artikelen 2, 37 en 44 van het voorontwerp, strekt het voorontwerp voorts gedeeltelijk tot de (laattijdige)[2] omzetting van Europees recht, en meer bepaald van artikel 7 van richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 'betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955'. De artikelen 35, 36, 42, 43, 46 en 47 van het voorontwerp brengen daartoe wijzigingen aan, in de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten' en de wet van 13 augustus 2011. Artikel 55 van het voorontwerp strekt nog tot opheffing van het koninklijk besluit van 13 juli 2014 'betreffende de energie-efficiëntie-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen', aangezien het voorontwerp zelf nieuwe wettelijke regels inzake energie-efficiëntie-eisen vaststelt.

Het voorontwerp treedt in werking op de tiende dag die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* voor overheidsopdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook voor de overheidsopdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte, met uitzondering van een aantal bepalingen die later in werking treden (artikel 56, 1° en 2°) en een aantal bepalingen waarvan de Koning de inwerkingtreding bepaalt (artikel 56, 3°).

[2] Overeenkomstig artikel 36, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/1791 moest artikel 7 van deze richtlijn op 11 oktober 2025 zijn omgezet.

générales d'exécution des contrats de concession' (chapitres 6 à 8, articles 50 à 54).

Selon l'exposé des motifs, une grande partie des dispositions en projet vise à "éviter toute charge administrative inutile" et à apporter "différentes simplifications vis[a]nt à mettre en place un cadre plus simple et plus efficace qui facilite l'accès aux marchés publics, notamment pour les PME, sans trop gravement porter atteinte aux principes fondamentaux des marchés publics".

L'avant-projet ne se limite toutefois pas à ces aspects. Ainsi, l'avant-projet tend par exemple à insérer dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' un dispositif spécifique en ce qui concerne le "circuit court" pour des marchés liés à l'alimentation humaine. Il prévoit que les pouvoirs adjudicateurs peuvent introduire le circuit court en tant que critère d'attribution ou modalité d'exécution. L'avant-projet prévoit aussi une obligation de rapportage lorsque les pouvoirs adjudicateurs recourent à cette possibilité (articles 21 à 24). L'avant-projet insère un dispositif analogue dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession' (article 41).

Ainsi qu'il ressort des articles 2, 37 et 44 de l'avant-projet, l'avant-projet a par ailleurs en partie pour objet de transposer (tardivement)[2] le droit européen, et plus particulièrement l'article 7 de la directive (UE) 2023/1791 du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 'relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement (UE) 2023/955'. Les articles 35, 36, 42, 43, 46 et 47 de l'avant-projet apportent à cet effet des modifications dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession' et dans la loi du 13 août 2011. L'article 55 de l'avant-projet vise encore à abroger l'arrêté royal du 13 juillet 2014 'relatif aux exigences d'efficacité énergétique dans le cadre de certains marchés publics et contrats de concession portant sur l'acquisition de produits, de services et de bâtiments', dès lors que l'avant-projet lui-même établit de nouvelles règles légales en matière d'exigences d'efficacité énergétique.

L'avant-projet entre en vigueur le dixième jour qui suit sa publication au *Moniteur belge* pour les marchés publics publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi que pour les marchés publics pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date, à l'exception d'un certain nombre de dispositions qui entrent en vigueur plus tard (article 56, 1° et 2°) et d'un certain nombre de dispositions dont le Roi fixe la date d'entrée en vigueur (article 56, 3°).

[2] Conformément à l'article 36, paragraphe 1, de la directive (UE) 2023/1791, l'article 7 de cette directive devait être transposé pour le 11 octobre 2025.

BEVOEGDHEID

3. Artikel 168, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' stelt nadere regels vast inzake energie-efficiëntie en stelt dat voor de toepassing van dit artikel onder het verwerven van een gebouw ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw wordt verstaan.[3]

Artikel 35 van het voorontwerp van wet strekt tot wijziging van artikel 168 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'. Meer bepaald worden regels opgelegd in verband met de energie-efficiëntie bij de huur en het verwerven van zakelijke rechten op gebouwen, ter omzetting van artikel 6 van richtlijn (EU) 2023/1791. Artikel 42 van het voorontwerp stelt een gelijkaardige regeling vast in de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten'.

Aangezien de verwerving en huur van bestaande gebouwen in beginsel uitgesloten zijn van het toepassingsgebied van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', wordt in het voorontwerp van wet uitdrukkelijk bepaald dat voor de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw uitsluitend artikel 168 van de overheidsopdrachtenwet toepasselijk is. Voor het overige blijven zij van het toepassingsgebied van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' uitgesloten. Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde:

"Het is inderdaad zo dat [de verwerving en huur van bestaande gebouwen] uitgesloten zijn van wetgeving inzake overheidsopdrachten. Echter, zij zijn wel onderhevig aan artikel 7 van richtlijn 2023/1791 aangaande de energie-efficiëntie. Dit staat duidelijk vermeld in aanbeveling 2024/1719 van de Commissie van 19 juni 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg van de artikelen 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energieverbruik in de openbare sector, de renovatie van openbare gebouwen en openbare aanbestedingen. Deze aanbevelingen zijn de consulteren via deze link: *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401716#enc_1*. Hierbij het letterlijk citaat van hetgeen in de voormelde aanbeveling staat.

'Ondanks het feit dat gebouwen niet onder de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen, zijn de in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten voor dienstverleningscontracten vermelde drempels van toepassing op deze gebouwen, aangezien zij uitdrukkelijk zijn uitgesloten van de opgesomde uitgesloten dienstverleningscontracten. De aankoop of huur van gebouwen is derhalve onderworpen aan artikel 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791, maar blijft uitgesloten van de regels inzake overheidsopdrachten.'

Om te voldoen aan deze door de Europese Commissie opgelegde verplichting, dient er in artikel 28, § 1, eerste lid,

[3] De afdeling Wetgeving heeft opgemerkt dat de bepalingen van het voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 17 juni 2013 'inzake overheidsopdrachten' kunnen worden geacht algemene regels inzake overheidsopdrachten te bevatten als bedoeld in artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervormingen der instellingen' (hierna: BWHI; adv.RvS 58.235/1 van 17 november 2015, opmerking 4).

COMPÉTENCE

3. L'article 168 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' fixe des modalités en matière d'efficacité énergétique et dispose que, pour l'application de cet article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment" la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment[3].

L'article 35 de l'avant-projet de loi vise à modifier l'article 168 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Plus spécifiquement, il impose des règles en ce qui concerne l'efficacité énergétique pour la location et l'acquisition de droits réels sur des bâtiments, en vue de transposer l'article 6 de la directive (UE) 2023/1791. L'article 42 de l'avant-projet prévoit un dispositif analogue dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession'.

Dès lors que l'acquisition et la location de bâtiments existants sont en principe exclues du champ d'application de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', l'avant-projet de loi prévoit expressément que seul l'article 168 de la loi relative aux marchés publics s'applique à la location et à l'acquisition de droits réels sur un bâtiment. Pour le surplus, elles demeurent exclues du champ d'application de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

"Het is inderdaad zo dat [de verwerving en huur van bestaande gebouwen] uitgesloten zijn van wetgeving inzake overheidsopdrachten. Echter, zij zijn wel onderhevig aan artikel 7 van richtlijn 2023/1791 aangaande de energie-efficiëntie. Dit staat duidelijk vermeld in aanbeveling 2024/1719 van de Commissie van 19 juni 2024 bevattende richtsnoeren voor de uitleg van de artikelen 5, 6 en 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad betreffende het energieverbruik in de openbare sector, de renovatie van openbare gebouwen en openbare aanbestedingen. Deze aanbevelingen zijn de consulteren via deze link: *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401716#enc_1*. Hierbij het letterlijk citaat van hetgeen in de voormelde aanbeveling staat.

'Ondanks het feit dat gebouwen niet onder de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen, zijn de in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten voor dienstverleningscontracten vermelde drempels van toepassing op deze gebouwen, aangezien zij uitdrukkelijk zijn uitgesloten van de opgesomde uitgesloten dienstverleningscontracten. De aankoop of huur van gebouwen is derhalve onderworpen aan artikel 7 van Richtlijn (EU) 2023/1791, maar blijft uitgesloten van de regels inzake overheidsopdrachten.'

Om te voldoen aan deze door de Europese Commissie opgelegde verplichting, dient er in artikel 28, § 1, eerste lid,

[3] La section de législation a observé que les dispositions de l'avant-projet devenu la loi du 17 juin 2013 'relative aux marchés publics' peuvent être réputées contenir des règles générales en matière de marchés publics telles qu'elles sont visées à l'article 6, § 1er, VI, alinéa 4, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles' (ci-après: LSRI; avis C.E. 58.235/1 du 17 novembre 2015, observation 4).

1° te worden opgenomen ‘en dat onverminderd artikel 168’. Dit is om de aanbesteders duidelijk te maken dat de aankoop en huur van gebouwen uitgesloten blijven van de wet inzake overheidsopdrachten, behalve voor wat energie-efficiëntie (art. 168 van de wet) betreft.”

Wat betreft de bevoegdheid van de federale overheid stelde de gemachtigde het volgende:

“Met betrekking tot deze vraag, verwijzen we graag naar het advies 78.684/1 van de Raad van State de dato 2 februari 2026. In dit advies stelt de Raad van State dat ‘verplichting voor bepaalde aanbestedende overheden om aan bepaalde normen inzake energie-efficiëntie te voldoen niet wordt opgelegd door dit voorontwerp (van decreet nvdr.), maar is reeds ter omzetting van de voorganger van artikel 7 van richtlijn 2023/1791, artikel 6 van richtlijn 2021/27/EU…’.

Het voor advies voorliggend voorontwerp tot wet heeft onder meer tot doel artikel 7 van vermelde richtlijn 2023/1791 om te zetten en bijgevolg dient artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten vervangen te worden. Dit is een federale materie op basis van artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Dit artikel bepaalt immers dat de nationale overheid bevoegd is om algemene regels vast te stellen inzake overheidsopdrachten.”

Met deze zienswijze van de gemachtigde kan enkel worden ingestemd voor wat betreft een deel van de ontworpen regeling. Uit het aangehaalde advies 78.684/1[4] blijkt immers dat het huidige wettelijke en reglementaire federale kader geen minimale energieprestaties vastlegt waaraan gebouwen dienen te voldoen wanneer zij worden verworven door een aanbestedende instantie. De bevoegdheid om deze normen vast te stellen wordt opgedragen aan de Koning, die van deze delegatie op een grondwetsconforme wijze gebruik heeft gemaakt door wat dit betreft te verwijzen naar de geldende normen voor energie-efficiëntie in de gewesten.

Dat is anders met het voorontwerp van wet dat wél zelf minimale energieprestaties vastlegt.[5] Het ontworpen artikel 168 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ en het ontworpen artikel 42 van de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’ leggen immers principieel op dat de verworven gebouwen dienen te voldoen aan de vereisten die in respectievelijk bijlage VIII (lees: bijlage IX) en bijlage VI bij die wetten worden opgenomen. Overeenkomstig punt 6° van die bijlagen kopen aanbesteders gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die minstens bijna-energieneutraal zijn, tenzij de aankoop een van de in de bijlage vastgestelde doelen heeft.

4 Adv.RvS 78.684/1 van 2 februari 2026 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 3 april 2026 ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het decreet van 19 april 2024 over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator, wat betreft energie-efficiëntie’.

5 De artikelen 36 en 43 van het voorontwerp die bijlage VIII (lees bijlage IX, zie opmerking 18) in de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ respectievelijk bijlage VI in de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’ invoegen.

1° te worden opgenomen ‘en dat onverminderd artikel 168’. Dit is om de aanbesteders duidelijk te maken dat de aankoop en huur van gebouwen uitgesloten blijven van de wet inzake overheidsopdrachten, behalve voor wat energie-efficiëntie (art. 168 van de wet) betreft”.

En ce qui concerne la compétence de l’autorité fédérale, le délégué a déclaré ce qui suit:

“Met betrekking tot deze vraag, verwijzen we graag naar het advies 78.684/1 van de Raad van State de dato 2 februari 2026. In dit advies stelt de Raad van State dat ‘verplichting voor bepaalde aanbestedende overheden om aan bepaalde normen inzake energie-efficiëntie te voldoen niet wordt opgelegd door dit voorontwerp (van decreet nvdr.), maar is reeds ter omzetting van de voorganger van artikel 7 van richtlijn 2023/1791, artikel 6 van richtlijn 2021/27/EU…’.

Het voor advies voorliggend voorontwerp tot wet heeft onder meer tot doel artikel 7 van vermelde richtlijn 2023/1791 om te zetten en bijgevolg dient artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten vervangen te worden. Dit is een federale materie op basis van artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Dit artikel bepaalt immers dat de nationale overheid bevoegd is om algemene regels vast te stellen inzake overheidsopdrachten”.

On ne peut se rallier au point de vue du délégué que pour ce qui concerne une partie du régime en projet. Il ressort en effet de l’avis 78.684/1[4] cité que le cadre légal et réglementaire fédéral actuel ne prévoit aucune performance énergétique minimale à laquelle doivent satisfaire les bâtiments lors de leur acquisition par une entité adjudicatrice. La compétence de fixer ces normes est conférée au Roi, qui a fait usage de cette habilitation de manière conforme à la Constitution en se référant, à cet égard, aux normes en vigueur dans les régions en matière d’efficacité énergétique.

Il en va autrement de l’avant-projet de loi, qui pour sa part prévoit bien des performances énergétiques minimales[5]. En effet, l’article 168, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ et l’article 42, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux contrats de concession’ imposent en principe que les bâtiments acquis satisfassent aux exigences prévues respectivement à l’annexe VIII (lire: annexe IX) et à l’annexe VI de ces lois. Conformément au point 6° de ces annexes, les adjudicateurs achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments conformes au moins au niveau de consommation d’énergie quasi nulle, sauf lorsque l’achat a pour objet l’un des cas prévus dans l’annexe.

4 Avis C.E. 78.684/1 du 2 février 2026 sur un avant-projet devenu le décret du 3 avril 2026 ‘modifiant le décret sur l’Energie du 8 mai 2009 et le décret du 19 avril 2024 relatif à l’opérationnalisation d’un Régulateur flamand des services d’utilité publique, en ce qui concerne l’efficacité énergétique’.

5 Les articles 36 et 43 de l’avant-projet qui insèrent respectivement l’annexe VIII (lire: annexe IX, voir observation 18) dans la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ et l’annexe VI dans la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux contrats de concession’.

Wat betreft het voormelde punt 6°, moet aldus worden aangenomen dat de ontworpen bijlage IX bij de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' en de ontworpen bijlage VI bij de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten' de federale bevoegdheid overschrijden om op grond van artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 1°, van de BWHI algemene regels vast te stellen inzake overheidsopdrachten, en de exclusieve gewestbevoegdheid betreden inzake rationeel energiegebruik op grond van artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de BWHI.[6]

Het komt uitsluitend aan de gewesten toe om overeenkomstig artikel 6, § 1, VII, eerste lid, h), van de BWHI de energieprestatie-eisen voor gebouwen – inclusief door de overheid te verwerven gebouwen – te bepalen. Bijgevolg kan de ontworpen regeling in zijn huidige vorm geen doorgang vinden. Meer bepaald dient in punt 6° van de bijlagen IX en VI – naar analogie met de huidige regeling in het koninklijk besluit van 13 juli 2014 'betreffende de energie-efficiëntie-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen' – te worden verwezen naar "de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen".

Concernant le point 6° précité, il faut donc admettre que l'annexe IX, en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' et l'annexe VI, en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession' excèdent la compétence fédérale de fixer, en vertu de l'article 6, § 1er, VI, alinéa 4, 1°, de la LSRI, les règles générales en matière de marchés publics, et empiètent sur la compétence exclusive des régions en matière d'utilisation rationnelle de l'énergie en vertu de l'article 6, § 1er, VII, alinéa 1er, h), de la LSRI[6].

Conformément à l'article 6, § 1er, VII, alinéa 1er, h), de la LSRI, il appartient aux seules régions de déterminer les exigences en matière de performance énergétique des bâtiments, y compris des bâtiments devant être acquis par l'autorité. Le régime en projet ne peut par conséquent pas se concrétiser sous sa forme actuelle. Par analogie avec le régime actuel prévu dans l'arrêté royal du 13 juillet 2014 'relatif aux exigences d'efficacité énergétique dans le cadre de certains marchés publics et contrats de concession portant sur l'acquisition de produits, de services et de bâtiments', il y a plus particulièrement lieu de viser les "exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la transformation de bâtiments" au point 6° des annexes IX et VI.

ALGEMENE OPMERKINGEN

Overeenstemming met het Europees recht

4. Het voorontwerp strekt niet enkel tot de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2023/1791, maar geeft ook aanleiding tot wijzigingen van wettelijke bepalingen tot omzetting van richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 'betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG' en richtlijn 2014/25/EU 'betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG'. De relevante bepalingen van de laatste twee richtlijnen zijn ongewijzigd gebleven, maar de stellers van het voorontwerp wensen gebruik te maken van de vrijheid die deze richtlijnen volgens hen bieden om bijkomende of afwijkende specifieke regels vast te stellen.[7]

Voorts strekt het voorontwerp deels tot een vernummering van reeds omgezet Europees recht. Zo vormt artikel 17 van het voorontwerp een bijna identieke overname van het bestaande artikel 73, § 4, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat door artikel 14, 5°, van het voorontwerp wordt opgeheven.

Daarnaar gevraagd bezorgde de gemachtigde een overzichtstabel van de wijzigingen aan wettelijke bepalingen die

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

Conformité avec le droit européen

4. L'avant-projet n'a pas uniquement pour objet de transposer partiellement la directive (UE) 2023/1791, mais il donne également lieu à des modifications de dispositions légales transposant la directive 2014/24/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 'sur la passation des marchés publics et abrogeant la directive 2004/18/CE' et la directive 2014/25/EU 'relative à la passation de marchés par des entités opérant dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des services postaux et abrogeant la directive 2004/17/CE'. Les dispositions pertinentes de ces deux dernières directives sont restées inchangées, mais les auteurs de l'avant-projet souhaitent faire usage de la liberté qu'offrent, selon eux, ces directives pour déterminer des règles spécifiques supplémentaires ou dérogatoires[7].

Par ailleurs, l'avant-projet vise en partie la renumérotation du droit européen déjà transposé. L'article 17 de l'avant-projet consiste ainsi en une reproduction presque à l'identique de l'article 73, § 4, existant, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', abrogé par l'article 14, 5°, de l'avant-projet.

Interrogé à ce sujet, le délégué a fourni un tableau récapitulatif des modifications de dispositions légales qui ont, par

6 Zie GwH 21 november 2024, nr. 140/2024, B.7.1.

7 De Raad van State maakt de stellers van het voorontwerp erop attent dat de Europese Commissie van plan is nog in 2026 nieuwe regels inzake overheidsopdrachten voor te stellen: *https://public-buyers-community.ec.europa.eu/revision-public-procurement-directives*.

6 Voir C.C., 21 novembre 2024, n° 140/2024, B.7.1.

7 Le Conseil d'État attire l'attention des auteurs de l'avant-projet sur le fait que la Commission européenne prévoit de présenter de nouvelles règles en matière de marchés publics encore en 2026: *https://public-buyers-community.ec.europa.eu/revision-public-procurement-directives*.

in het verleden voornoemde richtlijn 2014/24/EU en/of richtlijn 2014/25/EU hebben omgezet:[8]

le passé, transposé les directives 2014/24/UE et/ou 2014/25/UE, précitées[8]:

Artikel voorontwerp van wet	Artikel dat gewijzigd wordt of ingevoegd WO = wet inzake overheidsopdrachten	Bepaling uit de richtlijn/verordening/verdrag die mogelijkerwijs relevant is
Art. 1.	/	/
Art. 2.	Art. 1	/
Art. 3.	Art. 2 WO – invoegen definities omtrent energie-efficiëntie	Art. 2 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
	Art. 2. WO – Indieningsrapport	/
	Art. 2. WO – gekwalificeerde elektronische handtekening	Verordening 910/2014/EU
	Art. 2 WO – herstelbaarheid, duurzaamheid, renovatiepotentieel	Art. 67.2.a) RL 2014/24/EU; Art. 18.2 RL 2014/24/EU Overweging 2 RL 2014/24/EU; Art. 11 VWEU
Art. 4.	Art. 13 WO	Art. 21.1 RL 2014/24/EU
Art. 5.	Art. 14/1 WO	/
Art. 6.	14/3 WO (ingevoegd)	/
Art. 7.	14/4 WO (ingevoegd)	Art. 22.6 RL 2014/24/EU
Art. 8.	Art. 28, § 1, WO	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 9.	Art. 42 WO – gelegenheidsaankopen	/ (de regeling geldt alleen onder de drempel voor EU bekendmaking)
Art. 10.	Art. 43, § 6, 4° WO	Art. 33 RL 2014/24/EU
Art. 11.	Art. 50, tweede lid WO	/ (wat de prijsvragen betreft wordt dit niet geregeld in de richtlijn)
Art. 12.	Art. 66 WO	Art. 56 RL 2014/24/EU
Art. 13.	Art. 71 WO	Art. 58 RL 2014/24/EU
Art. 14.	Art. 73 WO	Art. 59 RL 2014/24/EU
Art. 15.	Art. 73 WO (ingevoegd)	Art. 59 RL 2014/24/EU
Art. 16.	Art. 74 WO	/
Art. 17.	Art. 74/1 WO (ingevoegd)	Art. 59.5 RL 2014/24/EU
Art. 18.	Art. 75 WO	Art. 32.2.c) RL 2014/24/EU
Art. 19.	Art. 81 WO	Art. 67 RL 2014/24/EU
Art. 20.	Art. 82 WO	Art. 68 RL 2014/24/EU
Art. 21	/	/
Art. 22.	Art. 87/2 WO (ingevoegd)	Art. 67 RL 2014/24/EU Art. 70 RL 2014/24/EU
Art. 23.	Art. 87/3 WO (ingevoegd)	Art. 50 RL 2014/24/EU
Art. 24.	Art. 89/1 WO (ingevoegd)	Art. 67 RL 2014/24/EU Art. 70 RL 2014/24/EU
Art. 25.	Art. 92 WO	/
Art. 26.	/	/
Art. 27.	Art. 92/1 WO (ingevoegd)	/
Art. 28.	/	/
Art. 29.	Art. 147 WO	Art. 76.7 RL 2014/25/EU
Art. 30.	Art. 162 WO	/
Art. 31.	/	/
Art. 32.	Art. 162/1 WO (ingevoegd)	/
Art. 33.	Art. 164, § 1, eerste lid, WO	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 34.	Art. 165 WO	Art. 85.2 RL 2014/24/EU

[8] Deze tabel is niet beperkt tot de twee voormelde richtlijnen en bevat onvolkomenheden, zoals een verwijzing bij artikel 15 van het voorontwerp naar artikel 73 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', terwijl artikel 73/1 bedoeld wordt.

[8] Ce tableau ne se limite pas aux deux directives précitées et contient des imperfections, comme une référence, pour l'article 15 de l'avant-projet, à l'article 73 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', alors qu'il convient de viser l'article 73/1.

Art. 35.	Art. 168 WO	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 36.	Bijlage VIII WO (ingevoegd)	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 37.	/	/
Art. 38.	Art. 2 Concessiewet – definities ivm energie-efficiëntie	Art. 2 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
	Art. 2 Concessiewet – definitie indieningsrapport	/
	Art. 3 Concessiewet – definitie gekwalificeerde elektronische handtekening	Art. 3, 12°, Verordening 910/2014/EU
Art. 39.	Art. 32/3 Concessiewet (ingevoegd)	/
Art. 40.	Art. 32/4 Concessiewet (ingevoegd)	/
Art. 41.	Art. 58/2 Concessiewet (ingevoegd)	Art. 41 RL 2014/23/EU
Art. 42.	Art. 42 Concessiewet	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 43.	Bijlage VI Concessiewet (ingevoegd)	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 44.	/	/
Art. 45.	Art. 2 Wet defensie en veiligheid	Art. 2 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 46.	Art. 40/1 Wet defensie en veiligheid	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 47.	Bijlage 3 Wet defensie en veiligheid (ingevoegd)	Art. 7 RL 2023/1791 energie-efficiëntie
Art. 48.	Art. 29/1 Wet rechtsmiddelen	/
Art. 49.	Art. 61 Wet rechtsmiddelen	/
Art. 50.	/	/
Art. 51.	/	/
Art. 52.	/	/
Art. 53.	/	/
Art. 54.	/	/
Art. 55.	/	/
Art. 56.	/	/

Inzake de overeenstemming van de ontworpen bepalingen met het Europees recht wordt hierna gewezen op de volgende punten.

a) Artikel 19, a) en b), van het voorontwerp

5. Artikel 19, a), van het voorontwerp vervangt het bestaande artikel 81, § 2, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat een omzetting is van het (ongewijzigd gebleven) artikel 67, lid 2, van richtlijn 2014/24/EU. De derde alinea van deze richtlijnbepaling biedt beleidsruimte aan de lidstaten om een specifieke beperking op te leggen wat betreft de keuze van de gunningscriteria. lidstaten kunnen met name bepalen dat de aanbestedende diensten de prijs of de kosten niet als enige gunningscriterium mogen hanteren of de toepassing ervan beperken tot bepaalde categorieën aanbestedende diensten of bepaalde soorten opdrachten.[9]

Artikel 19, a) van het voorontwerp wijzigt de volgorde van de drie categorieën van gunningscriteria in het huidige artikel 81,

[9] Zie HvJ 18 december 2025, C-769/23, *Mara Soc. Coop. Arl*, ECLI:EU:C:2025:984, punten 65 tot 68.

On relèvera les points suivants en ce qui concerne la conformité des dispositions en projet avec le droit européen.

a) Article 19, a) et b), de l'avant-projet

5. L'article 19, a), de l'avant-projet remplace l'article 81, § 2, existant, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', qui est une transposition de l'article 67, paragraphe 2, (resté inchangé) de la directive 2014/24/UE. Le troisième alinéa de cette disposition de la directive offre une marge de manœuvre aux États membres pour imposer une limitation spécifique en ce qui concerne le choix des critères d'attribution. Les États membres peuvent notamment prévoir que les pouvoirs adjudicateurs ne peuvent pas uniquement utiliser le prix ou le coût comme seul critère d'attribution ou limiter cette utilisation à certaines catégories de pouvoirs adjudicateurs ou certains types de marchés[9].

L'article 19, a), de l'avant-projet modifie l'ordre des trois catégories de critères d'attribution dans l'actuel article 81, § 2,

[9] Voir C.J.U.E., 18 décembre 2025, C-769/23, *Mara Soc. Coop. Arl*, ECLI:EU:C:2025:984, points 65 à 68.

§ 2, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'. Volgens de memorie van toelichting beoogt de "nieuwe paragraaf 2 (…) het invoeren van de beste prijs kwaliteitsverhouding als default gunningscriterium". Gevraagd hoe die doelstelling wordt bereikt door de ontworpen tekst, die nog steeds bepaalt dat de gunningscriteria "naar keuze" van de aanbestedende overheid worden vastgesteld, stelde de gemachtigde:

"L'article 67 de la directive 2014/24/UE n'a certes pas été modifié. Toutefois, les États membres conservent une marge d'appréciation quant à la manière de transposer cette disposition, pour autant que les objectifs de la directive soient respectés. Ils ne doivent dès lors pas attendre une modification formelle de celle-ci pour adapter leur droit interne s'ils l'estiment opportun.

L'ordre du paragraphe 2 a été modifié afin de mettre davantage l'accent sur le meilleur rapport qualité-prix et non plus sur le prix. L'accent se déplace de la concurrence sur la seule base du prix vers une approche plus large qui accorde une attention accrue à la qualité, à la durabilité et à l'innovation.

Les mots 'au choix' doivent être supprimés du paragraphe 2. Le reste de l'article limite en effet le choix du pouvoir adjudicateur quant à la détermination de l'offre économiquement la plus avantageuse. Il ne s'agit dès lors pas d'un libre choix laissé au pouvoir adjudicateur."

Het louter wijzigen van de volgorde van de drie categorieën van gunningscriteria die "naar keuze" kunnen worden gekozen, zoals in de voor advies voorgelegde tekst, is zinledig. Een dergelijke wijziging van reeds omgezet Europees recht die geen normatieve draagwijdte heeft, dient vermeden te worden. Het geeft bovendien aanleiding tot nieuwe problemen. Zo staat de zin die begint met "Het kostenelement kan ook…" in de ontworpen paragraaf 2 op een onlogische plaats. Daarnaast heeft dit tot gevolg dat bestaande verwijzingen naar de oorspronkelijke volgorde van de drie categorieën van gunningscriteria niet mee worden aangepast, en daardoor onbegrijpelijk worden.[10] Ook de rechtsleer en de rechtspraak waarin wordt verwezen naar de nummering zoals die bestond, wordt minder begrijpelijk.[11] Dit is hier des te meer het geval, aangezien het gaat om een wettelijke bepaling die al bijna negen jaar geleden in werking is getreden.

Voorts kan het voorstel van de gemachtigde om de woorden "naar keuze" in de ontworpen tekst weg te laten geen doorgang vinden. Artikel 67, lid 2, derde alinea, van richtlijn 2014/24/EU laat lidstaten immers niet toe om de prijs of de kosten uit te sluiten van de gunningscriteria of de keuze voor het gebruik ervan op algemene wijze te beperken. Zoals ook wordt gesteld door advocaat-generaal Norkus in de hoger aangehaalde zaak bij het Hof van Justitie, biedt die bepaling

10 Wat dit betreft kan overigens erop worden gewezen dat in het ontworpen artikel 86/2, zoals ingevoegd bij artikel 22 van het voorontwerp, wordt verwezen naar de oude volgorde, in plaats van rekening te houden met de volgorde zoals gewijzigd bij artikel 19, a), van het voorontwerp.

11 Zie Beginselen van de Wetgevingstechniek – Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, 2008, randnummer 125, te raadplegen op *https://www.raadvst-consetat.be*.

de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Selon l'exposé des motifs, le "nouveau paragraphe 2 vise à introduire le meilleur rapport qualité-prix comme critère d'attribution par défaut". À la question de savoir comment le texte en projet, qui dispose encore que les critères d'attribution sont déterminés "au choix" par le pouvoir adjudicateur, permet d'atteindre cet objectif, le délégué a répondu ce qui suit:

"L'article 67 de la directive 2014/24/UE n'a certes pas été modifié. Toutefois, les États membres conservent une marge d'appréciation quant à la manière de transposer cette disposition, pour autant que les objectifs de la directive soient respectés. Ils ne doivent dès lors pas attendre une modification formelle de celle-ci pour adapter leur droit interne s'ils l'estiment opportun.

L'ordre du paragraphe 2 a été modifié afin de mettre davantage l'accent sur le meilleur rapport qualité-prix et non plus sur le prix. L'accent se déplace de la concurrence sur la seule base du prix vers une approche plus large qui accorde une attention accrue à la qualité, à la durabilité et à l'innovation.

Les mots 'au choix' doivent être supprimés du paragraphe 2. Le reste de l'article limite en effet le choix du pouvoir adjudicateur quant à la détermination de l'offre économiquement la plus avantageuse. Il ne s'agit dès lors pas d'un libre choix laissé au pouvoir adjudicateur".

Il est dénué de sens de simplement modifier l'ordre des trois catégories de critères d'attribution pouvant être déterminés "au choix", comme c'est le cas dans le texte soumis pour avis. Il convient d'éviter une telle modification du droit européen déjà transposé qui n'a pas de portée normative. Un tel procédé donne en outre lieu à de nouveaux problèmes. Ainsi, la phrase commençant par "Le facteur coût peut également", dans le paragraphe 2, en projet, n'occupe pas une place logique. Ce procédé a par ailleurs pour effet que les références existantes à l'ordre initial des trois catégories de critères d'attribution ne sont pas modifiées en conséquence, ce qui les rend incompréhensibles[10]. La doctrine et la jurisprudence qui se réfèrent à la numérotation antérieure deviennent également moins compréhensibles[11]. Tel est encore davantage le cas en l'occurrence étant donné qu'il s'agit d'une disposition légale qui est entrée en vigueur il y a presque neuf ans déjà.

En outre, la proposition du délégué d'omettre les mots "au choix" du texte en projet ne peut se concrétiser. L'article 67, paragraphe 2, troisième alinéa, de la directive 2014/24/UE n'autorise en effet pas les États membres à exclure le prix ou le coût des critères d'attribution ni à limiter de manière générale le choix de leur utilisation. Ainsi que l'a également observé l'avocat général Norkus dans l'affaire citée plus haut portée devant la Cour de justice, cette disposition offre uniquement

10 À cet égard, il convient du reste de souligner que l'article 86/2, en projet, tel qu'il est inséré par l'article 22 de l'avant-projet, fait référence à l'ancien ordre au lieu de tenir compte de l'ordre tel qu'il est modifié par l'article 19, a), de l'avant-projet.

11 Voir *Principes de technique législative – Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, 2008, recommandation 125, à consulter sur *https://www.raadvst-consetat.be*.

de lidstaten enkel de mogelijkheid om het gebruik ervan als enige gunningscriterium te verbieden. Voor de gunning van een opdracht kunnen aanbestedende diensten dus steeds kiezen uit een niet-uitputtende reeks van relevante criteria.[12]

Het behoud van de woorden "naar keuze" in artikel 81, § 2, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' (zoals in de bestaande bepaling) belet voorts niet dat een specifieke regeling wordt ingevoegd in paragraaf 2/1 van artikel 81.[13]

De door artikel 19, a), van het voorontwerp voorziene vervanging van artikel 81, § 2, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' (met of zonder de door de gemachtigde voorgestelde wijziging ervan) kan bijgevolg geen doorgang vinden en dient te worden weggelaten uit het voorontwerp.

6. Het tweede lid van de ontworpen paragraaf 2/1 van artikel 81 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', zoals ingevoegd door artikel 19, b), van het voorontwerp, bepaalt dat de aanbestedende overheid "de economisch meest voordelige offerte alleen [kan] bepalen op basis van de prijs in overeenstemming met paragraaf 2, [eerste lid], 3°[14]" in twee specifieke situaties.

Die bepaling is niet in overeenstemming met de in opmerking 5 aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie. Het is aanbestedende overheden immers steeds toegelaten om het prijscriterium te hanteren als één van de gunningscriteria. lidstaten kunnen enkel het exclusief gebruik ervan beperken.

De ontworpen paragraaf 2/1 kan als volgt worden vervangen (waarbij het overbodige bestaande eerste lid kan worden weggelaten):

"In afwijking van paragraaf 2, mag de aanbestedende overheid, voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel bepaald voor de Europese bekendmaking, de economisch meest voordelige offerte niet uitsluitend vaststellen op basis van het gunningscriterium prijs, bedoeld in paragraaf 2.

In afwijking van het eerste lid, mag de economisch meest voordelige offerte wel uitsluitend vastgesteld worden op basis van het gunningscriterium prijs indien aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

1° de werken, leveringen of diensten zijn gestandaardiseerd en beschikbaar op de markt;

2° de vereiste kwaliteit wordt integraal beschreven in de opdrachtdocumenten."

De vraag rijst wel of de twee vermelde uitzonderingen op het exclusief gebruik van het gunningscriterium prijs in overeenstemming zijn met de hoger aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie inzake het proportionaliteitscriterium. Het

[12] Opinie van advocaat-generaal Norkus in de zaak C-769/23, Mara Soc. coop. Arl), overweging 53.

[13] Zie opmerking 6.

[14] In de Franse tekst van het voorontwerp ontbreekt het equivalent van "in overeenstemming met paragraaf 2, [eerste lid], 3°".

aux États membres la possibilité d'en interdire l'utilisation comme seul critère d'attribution. Les pouvoir adjudicateurs peuvent donc toujours choisir parmi une liste non exhaustive de critères pertinents pour l'attribution d'un marché[12].

Le maintien des mots "au choix" dans l'article 81, § 2, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' (comme dans la disposition existante) n'empêche en outre pas l'insertion d'un régime spécifique dans le paragraphe 2/1 de l'article 81[13].

Le remplacement de l'article 81, § 2, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' (avec ou sans sa modification proposée par le délégué), prévu par l'article 19, a), de l'avant-projet, ne peut dès lors pas se concrétiser et doit être omis de l'avant-projet.

6. L'alinéa 2 du paragraphe 2/1, en projet, de l'article 81 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', tel qu'il est inséré par l'article 19, b), de l'avant-projet, dispose que le pouvoir adjudicateur "peut déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse sur la base du prix[14]" dans deux situations spécifiques.

Cette disposition n'est pas conforme à la jurisprudence de la Cour de justice citée à l'observation 5. En effet, il est toujours permis aux pouvoirs adjudicateurs d'utiliser le critère du prix comme un des critères d'attribution. Les États membres ne peuvent qu'en limiter l'utilisation exclusive.

Le paragraphe 2/1, en projet, peut être remplacé comme suit (l'alinéa 1er existant, superflu, pouvant être omis):

"Par dérogation au paragraphe 2, le pouvoir adjudicateur ne peut pas, pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse exclusivement sur la base du critère d'attribution du prix, visé au paragraphe 2.

Par dérogation à l'alinéa 1er, l'offre économiquement la plus avantageuse peut être déterminée exclusivement sur la base du critère d'attribution du prix s'il est satisfait à l'une des conditions suivantes:

1° les travaux, les fournitures ou les services sont standardisés et disponibles sur le marché;

2° la qualité exigée est intégralement décrite dans les documents du marché".

La question se pose toutefois de savoir si les deux exceptions mentionnées à l'utilisation exclusive du critère d'attribution du prix sont conformes à la jurisprudence de la Cour de justice citée ci-dessus relative au critère de proportionnalité. La Cours

[12] Opinion de l'avocat général Norkus dans l'affaire C-769/23, *Mara Soc. coop.* Arl), considérant 53.

[13] Voir observation 6.

[14] Dans le texte français de l'avant-projet, le segment de phrase "conformément au paragraphe 2, alinéa 1er, 3°" fait défaut.

Hof vereist immers dat het niet onmogelijk of uiterst moeilijk mag zijn om criteria vast te stellen om een kwalitatief onderscheid te maken tussen de offertes voor werken, leveringen of diensten.

Gevraagd of het niet onevenredig moeilijk is om de kwaliteit van een product, werk of dienst "integraal" te beschrijven, antwoordde de gemachtigde:

"(…) L'exigence selon laquelle la qualité doit être 'intégralement décrite' ne doit pas être entendue comme impliquant une description exhaustive au sens absolu, mais comme imposant que les caractéristiques qualitatives pertinentes soient déterminées avec un degré de précision suffisant pour garantir la comparabilité des offres et éliminer toute variabilité qualitative significative. Il ne s'agit donc pas d'une exhaustivité, ce qui pourrait se révéler impossible.

En outre, la disposition en cause n'impose pas une obligation générale de description exhaustive, mais conditionne simplement la possibilité de recourir au critère du prix seul à une description. Dès lors, lorsque la qualité ne peut pas être décrite avec une précision suffisante, le pouvoir adjudicateur conserve la faculté de recourir à une pluralité de critères, ce qui exclut tout caractère disproportionné de la disposition."

Verder gevraagd hoe concreet kan worden bepaald of een werk "gestandaardiseerd" is (volgens de memorie van toelichting "met weinig tot geen variatie") en om hiervan een aantal concrete voorbeelden te geven, stelde de gemachtigde:

"Il convient d'entendre le terme ' standardisés ' dans son acception courante. Il s'agit de produits ou de services banals et interchangeables, ou encore de prestations homogènes et uniformes, dont les caractéristiques sont identiques ou quasi identiques, quel que soit l'opérateur économique. De telles prestations ne présentent pas de différences qualitatives substantielles entre les offres. Le besoin doit, dès lors, être décrit, au moyen de spécifications techniques ne laissant aucune marge d'appréciation qualitative. En d'autres termes, la qualité de la prestation ne varie pas sensiblement d'un opérateur économique à l'autre et ne dépend pas réellement du fournisseur. Les différences entre les offres se limitent essentiellement au prix.

Peuvent être cités à titre d'exemple, les produits normalisés par des normes techniques ou les fournitures courantes comme le papier. Pour ce qui concerne les travaux, on peut citer l'exemple de la pose de canalisations avec des normes précises ou le rebouchage de nids-de-poule."

Het komt de afdeling Wetgeving voor dat deze uitzonderingen inpasbaar zijn in de aangehaalde rechtspraak van het Hof van Justitie. Omwille van de rechtszekerheid verdient het aanbeveling om de door de gemachtigde verstrekte toelichting op te nemen in de memorie van toelichting. In het bijzonder dient te worden verduidelijkt dat het woord "integraal" niet mag worden geïnterpreteerd in de zin dat een "exhaustieve" beschrijving nodig is.

exige en effet qu'il ne puisse pas être impossible ou excessivement difficile de déterminer des critères qui permettent de différencier, d'un point de vue qualitatif, les travaux, les fournitures ou les services.

À la question de savoir s'il n'est pas excessivement difficile de décrire "intégralement" un produit, des travaux ou un service, le délégué a répondu ce qui suit:

"[…] L'exigence selon laquelle la qualité doit être 'intégralement décrite' ne doit pas être entendue comme impliquant une description exhaustive au sens absolu, mais comme imposant que les caractéristiques qualitatives pertinentes soient déterminées avec un degré de précision suffisant pour garantir la comparabilité des offres et éliminer toute variabilité qualitative significative. Il ne s'agit donc pas d'une exhaustivité, ce qui pourrait se révéler impossible.

En outre, la disposition en cause n'impose pas une obligation générale de description exhaustive, mais conditionne simplement la possibilité de recourir au critère du prix seul à une description. Dès lors, lorsque la qualité ne peut pas être décrite avec une précision suffisante, le pouvoir adjudicateur conserve la faculté de recourir à une pluralité de critères, ce qui exclut tout caractère disproportionné de la disposition".

Interrogé encore sur la manière dont on peut déterminer concrètement si des travaux sont "standardisés" (avec "peu ou pas de variation" selon l'exposé des motifs) et invité à fournir des exemples concrets à cet égard, le délégué a indiqué ce qui suit:

"Il convient d'entendre le terme ' standardisés ' dans son acception courante. Il s'agit de produits ou de services banals et interchangeables, ou encore de prestations homogènes et uniformes, dont les caractéristiques sont identiques ou quasi identiques, quel que soit l'opérateur économique. De telles prestations ne présentent pas de différences qualitatives substantielles entre les offres. Le besoin doit, dès lors, être décrit, au moyen de spécifications techniques ne laissant aucune marge d'appréciation qualitative. En d'autres termes, la qualité de la prestation ne varie pas sensiblement d'un opérateur économique à l'autre et ne dépend pas réellement du fournisseur. Les différences entre les offres se limitent essentiellement au prix.

Peuvent être cités à titre d'exemple, les produits normalisés par des normes techniques ou les fournitures courantes comme le papier. Pour ce qui concerne les travaux, on peut citer l'exemple de la pose de canalisations avec des normes précises ou le rebouchage de nids-de-poule".

Il apparaît à la section de législation que ces exceptions peuvent s'inscrire dans le cadre de la jurisprudence de la Cour de justice citée. Dans un souci de sécurité juridique, il est recommandé d'inclure l'explication du délégué dans l'exposé des motifs. Il faut en particulier préciser que le mot "intégralement" ne peut pas être interprété en ce sens qu'une description "exhaustive" serait nécessaire.

b) Artikelen 3 en 19, c), van het voorontwerp

7. Artikel 19, c), van het voorontwerp vervangt het bestaande artikel 81, § 3, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat een omzetting is van het (ongewijzigd gebleven) artikel 67, lid 3, van richtlijn 2014/24/EU.

De ontworpen paragraaf 3 van artikel 81 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' strekt er in essentie toe aan de bestaande wettelijke regeling inzake het voorwerp van de overheidsopdracht, waarin sprake is van "een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus ervan", de woorden "of hun duurzaamheid, hun repareerbaarheid of hun renovatiepotentieel" toe te voegen.

Er worden op die wijze drie nieuwe begrippen ("duurzaamheid", "repareerbaarheid" – lees "herstelbaarheid" – en "renovatiepotentieel") ingevoerd die niet in artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU voorkomen en als alternatieven voor het levenscycluscriterium worden gepresenteerd. Deze begrippen komen ook niet voor in de definitie van "levenscyclus", die, ter omzetting van artikel 2, 20, van richtlijn 2014/24/EU, in artikel 2, 49°, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' is opgenomen. In artikel 3 van het voorontwerp worden de voormelde drie begrippen gedefinieerd.

Gevraagd om in het licht van de voorgaande elementen toe te lichten waarom de stellers van het voorontwerp menen dat richtlijn 2014/24/EU de lidstaten daartoe de beleidsruimte biedt, stelde de gemachtigde:

"Une définition du 'cycle de vie' existe en effet. Cette définition n'exclut toutefois pas que le projet puisse fournir des exemples complémentaires afin de préciser ce qu'il convient d'entendre par ladite notion. À cet égard, des éléments tels que la durabilité, la réparabilité et le potentiel de réhabilitation apparaissent particulièrement pertinents au regard du cycle de vie et ont, dès lors, été expressément mentionnés. L'objectif poursuivi est de préciser davantage la portée de cette notion."

Er kan, gelet op de gebruikte formulering, niet worden ingestemd met de visie dat het om een loutere "precisering" gaat. Weliswaar gaat het om begrippen die een zekere band vertonen met de bestaande begrippen opgesomd in de definitie van "levenscyclus", maar door de nevenschikking "*of* hun duurzaamheid, hun repareerbaarheid *of* hun renovatiepotentieel" betreffen het wel degelijk toegevoegde nieuwe begrippen die een andere, ruimere invulling lijken te geven aan de gevallen waarin gunningscriteria worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht. Die invulling is bovendien niet beperkt tot de spraakgebruikelijke betekenis: zo wordt het begrip "herstelbaarheid" – zoals voormeld, zonder enige basis in het Europees recht – gedefinieerd als "de mogelijkheid om een product of bouwwerk te repareren, op basis van geharmoniseerde eisen die op het niveau van de Europese Unie zijn vastgesteld" (zie punt 70° ingevoegd door artikel 3 van het voorontwerp).

De afdeling Wetgeving wijst er voorts op dat het Hof van Justitie de band met het voorwerp van de opdracht aan de hand

b) Articles 3 et 19, c), de l'avant-projet

7. L'article 19, c), de l'avant-projet remplace l'article 81, § 3, existant, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', qui transpose l'article 67, paragraphe 3 (resté inchangé), de la directive 2014/24/UE.

Le paragraphe 3, en projet, de l'article 81 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' a essentiellement pour objet d'ajouter les mots "ou leur durabilité, leur réparabilité ou leur potentiel de réhabilitation" au régime légal existant relatif à l'objet du marché public, qui fait état d'"un processus spécifique lié à un autre stade de leur cycle de vie".

Ainsi, trois nouvelles notions ("durabilité", "réparabilité" et "potentiel de réhabilitation") sont instaurées, qui ne figurent pas à l'article 67 de la directive 2014/24/UE et qui sont présentées comme des alternatives au critère du cycle de vie. Ces notions n'apparaissent pas non plus dans la définition de "cycle de vie" qui, en vue de transposer l'article 2, 20., de la directive 2014/24/UE, a été insérée à l'article 2, 49°, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. L'article 3 de l'avant-projet définit les trois notions précitées.

Invité à préciser au regard des éléments qui précèdent pourquoi les auteurs de l'avant-projet estiment que la directive 2014/24/UE offre aux États membres la marge de manœuvre à cet effet, le délégué a déclaré:

"Une définition du 'cycle de vie' existe en effet. Cette définition n'exclut toutefois pas que le projet puisse fournir des exemples complémentaires afin de préciser ce qu'il convient d'entendre par ladite notion. À cet égard, des éléments tels que la durabilité, la réparabilité et le potentiel de réhabilitation apparaissent particulièrement pertinents au regard du cycle de vie et ont, dès lors, été expressément mentionnés. L'objectif poursuivi est de préciser davantage la portée de cette notion".

Eu égard à la formulation utilisée, on ne peut pas se rallier au point de vue selon lequel il s'agit d'une simple "précision". S'il est vrai qu'il s'agit de notions qui présentent un certain lien avec les notions existantes énumérées dans la définition de "cycle de vie", il n'en demeure pas moins que du fait de la juxtaposition "*ou* leur durabilité, leur réparabilité *ou* leur potentiel de réhabilitation", il s'agit bel et bien de nouvelles notions ajoutées qui semblent donner une autre portée plus large aux cas dans lesquels des critères d'attribution sont réputés en lien avec l'objet du marché public. En outre, cette portée n'est pas limitée à l'acception usuelle: ainsi, la notion de "réparabilité" – comme il a été mentionné ci-dessus, sans aucun fondement dans le droit européen – est définie comme "la capacité d'un produit ou d'un ouvrage à être réparé, fondée sur des exigences harmonisées établies au niveau de l'Union européenne" (voir le 70° inséré par l'article 3 de l'avant-projet).

La section de législation souligne par ailleurs que la Cour de justice interprète et délimite le lien avec l'objet du marché

van de bewoordingen van richtlijn 2014/24/EU interpreteert en afbakent[15] en dat ook de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State vaststelt "dat de Belgische en Europese regelgever – artikel 81 van de wet overheidsopdrachten 2016 is de quasi woordelijke omzetting van artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement [en] de Raad van 26 februari 2014 'betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG' – de krijtlijnen waarbinnen een gunningscriterium wordt geacht verband te houden met het voorwerp van de opdracht, zeer ruim hebben getrokken".[16]

Terwijl artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU geen bijzondere mogelijkheid tot afwijking bij nationaal recht vermeldt,[17] is door de wijze van formulering de strekking van de ontworpen bepaling, die ook geldt voor opdrachten boven de Europese drempels, dat meer gevallen zouden kunnen worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht. Of de bestaande krijtlijnen voor de invulling van het "verband houden met het voorwerp van de opdracht" door de Europese wetgever al dan niet ruim zijn getrokken is eigenlijk niet relevant: indien aanvaard wordt dat lidstaten zelf nieuwe begrippen (met eigen definities) kunnen aannemen, kunnen uiteenlopende uitleggingen bestaan over welke gunningscriteria aanvaardbaar zijn en welke niet.

Bijgevolg is artikel 19, c), van het voorontwerp onverenigbaar met het harmonisatiedoel van artikel 67, lid 3, van richtlijn 2014/24/EU en kan het geen doorgang vinden en moet het worden weggelaten tenzij de bewoording ", of hun duurzaamheid, …" wordt vervangen door ", waaronder in voorkomend geval hun duurzaamheid, …". In het licht hiervan verdient het hoe dan ook aanbeveling om de definities "herstelbaarheid", "duurzaamheid" en "renovatiepotentieel" in 3 van het voorontwerp te laten wegvallen.

c) Artikel 20 van het voorontwerp

8. Artikel 20 van het voorontwerp wijzigt artikel 82 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat artikel 68 van richtlijn 2014/24/EU heeft omgezet.

Artikel 82, § 1, 1°, d), wordt vervangen, waarbij, wat betreft de categorie "kosten gedragen door de aanbestedende overheid of andere gebruikers", de uit de richtlijn overgenomen woorden "kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals inzamelings- en recyclingkosten" worden vervangen door een ruimere categorie van "kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals ontmanteling, inzameling, recycling of renovatie" – waaronder dus ook kosten voor "renovatie"[18], dat een niet in de richtlijn 2014/24/EU voorkomend begrip

[15] HvJ 5 maart 2026, C-210/24, Asociación de Empresas de Servicios para la Dependencia (AESTE), ECLI:EU:C:2026:145, punten 44 tot 45.

[16] RvS 9 januari 2020, nr. 246.569, nv Recutex, overweging 19.

[17] Vgl. met artikel 56, lid 3, van richtlijn 2014/24/EU.

[18] In de Franse tekst: "réhabilitation" dat niet geheel lijkt overeen te stemmen met het Nederlandse begrip "renovatie" zodat deze bepaling zal moeten worden aangepast met het oog op de overeenstemming tussen de taalversies.

sur la base des termes de la directive 2014/24/UE[15] et que la section du contentieux administratif du Conseil d'État constate également "dat de Belgische en Europese regelgever – artikel 81 van de wet overheidsopdrachten 2016 is de quasi woordelijke omzetting van artikel 67 van richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement [en] de Raad van 26 februari 2014 'betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG' – de krijtlijnen waarbinnen een gunningscriterium wordt geacht verband te houden met het voorwerp van de opdracht, zeer ruim hebben getrokken"[16].

Alors que l'article 67 de la directive 2014/24/UE ne mentionne aucune possibilité particulière de dérogation par le droit national[17], la portée de la disposition en projet, qui s'applique également aux marchés au-dessus des seuils européens, compte tenu de la manière dont cette dernière est formulée, est que davantage de cas pourraient être réputés en lien avec l'objet du marché public. Le fait que les lignes directrices existantes pour la portée du "lien avec l'objet du marché" soient définies de manière large ou non par le législateur européen n'est en réalité pas pertinent: s'il est admis que les États membres peuvent eux-mêmes adopter de nouvelles notions (avec leurs propres définitions), des interprétations divergentes peuvent exister quant à savoir quels critères d'attribution sont admissibles et quels critères ne le sont pas.

Par conséquent, l'article 19, c), de l'avant-projet est incompatible avec l'objectif d'harmonisation de l'article 67, paragraphe 3, de la directive 2014/24/UE; il ne peut se concrétiser et doit être omis, sauf si les mots ", ou leur durabilité, …" sont remplacés par les mots ", dont, le cas échéant, leur durabilité, …". Compte tenu de ce qui précède, il est en tout état de cause recommandé d'omettre les définitions de "réparabilité", "durabilité" et "potentiel de réhabilitation" à l'article 3 de l'avant-projet.

c) Article 20 de l'avant-projet

8. L'article 20 de l'avant-projet modifie l'article 82 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', qui a transposé l'article 68 de la directive 2014/24/UE.

L'article 82, § 1er, 1°, d), est remplacé, en ce que, en ce qui concerne la catégorie "coûts supportés par le pouvoir adjudicateur ou d'autres utilisateurs", les mots "les coûts liés à la fin de vie tels que les coûts de collecte et de recyclage" reproduits de la directive sont remplacés par une catégorie plus large de "coûts liés à la fin du cycle de vie, tels que les coûts de démantèlement, de collecte, de recyclage et de réhabilitation" – parmi lesquels donc également les coûts de "réhabilitation"[18] qui constitue une notion qui ne figure

[15] C.J.U.E., 5 mars 2026, C-210/24, *Asociación de Empresas de Servicios para la Dependencia (AESTE),* ECLI:EU:C:2026:145, points 44 à 45.

[16] C.E., 9 janvier 2020, n° 246.569, *nv Recutex,* considérant 19.

[17] Comparer avec l'article 56, paragraphe 3, de la directive 2014/24/UE.

[18] Dans le texte français: "réhabilitation", qui ne semble pas totalement correspondre à la notion néerlandaise de "renovatie", de sorte que cette disposition devra être adaptée dans un souci de concordance entre les versions linguistiques.

uitmaakt. Ook wordt artikel 82, § 1, 2°, gewijzigd, door de toevoeging van de woorden “en kosten die verband houden met de productie, het transport, het gebruik, het onderhoud en het einde van de levensduur” aan de categorie van “kosten toegeschreven aan externe milieueffecten”.

Gevraagd om toe te lichten waarom de stellers van het voorontwerp van oordeel zijn dat richtlijn 2014/24/EU de lidstaten daartoe de beleidsruimte biedt, antwoordde de gemachtigde:

“La réponse est similaire à celle apportée pour l’article 19, point c). L’objectif poursuivi est de préciser davantage la portée du cycle de vie.

La directive 2014/24/UE fait référence aux ‘coûts liés à la fin de vie, tels que les coûts de collecte et de recyclage’. Il convient toutefois d’interpréter les éléments énumérés après l’expression ‘tels que’ comme étant de nature exemplative.

Il apparaît dès lors admissible d’inclure, au sein de la loi, des exemples complémentaires afin de préciser davantage la notion de coûts liés à la fin du cycle de vie.

Le raisonnement est analogue pour les éléments ajoutés au 2° de l’article 20.”

In dit verband wordt het volgende opgemerkt.

8.1. Wat de ontworpen wijziging betreft van artikel 82, § 1, 1°, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’,[19] merkt de gemachtigde terecht op dat de opsomming in artikel 68, lid 1, a), van richtlijn 2014/24/EU louter exemplatief is, zoals ook blijkt uit de aangehaalde overweging 96 bij die richtlijn, die een aantal andere voorbeelden aanhaalt (zoals de verwijzing naar research en ontwikkeling). Anderzijds voorziet artikel 68, lid 3, van richtlijn 2014/24/EU uitdrukkelijk in de mogelijke verplichting van een gemeenschappelijke methode voor de berekening van de levenscycluskosten op grond van een wetgevingshandeling van de Unie, met het oog op een gemeenschappelijke methode voor de raming van de levenscycluskosten. Een lijst van deze wetgevingshandelingen, en waar nodig gedelegeerde handelingen en aanvullende handelingen, is opgenomen in bijlage XIII bij de voornoemde richtlijn, die vooralsnog evenwel louter verwijst naar één richtlijn inzake wegvoertuigen.[20] Rekening houdend met het beginsel van de vrijheid voor aanbestedende diensten om de methoden te gebruiken om de levenscycluskosten te bepalen,[21] lijkt er in de huidige stand van de wetgeving geen

[19] Zoals gewijzigd door artikel 20, 1°, van het voorontwerp.

[20] Met name richtlijn 2009/33/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ‘inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen’.

[21] Artikel 68, lid 2, eerste alinea van richtlijn 2014/24/EU.

pas dans la directive 2014/24/UE. L’article 82, § 1er, 2°, est également modifié, en ce que les mots “et des coûts liés à la production, au transport, à l’utilisation, à la maintenance et à la fin de vie” sont ajoutés à la catégorie des “coûts imputés aux externalités environnementales”.

Invité à préciser pourquoi les auteurs de l’avant-projet estiment que la directive 2014/24/UE offre aux États membres la marge de manœuvre à cet effet, le délégué a répondu en ces termes:

“La réponse est similaire à celle apportée pour l’article 19, point c). L’objectif poursuivi est de préciser davantage la portée du cycle de vie.

La directive 2014/24/UE fait référence aux ‘coûts liés à la fin de vie, tels que les coûts de collecte et de recyclage’. Il convient toutefois d’interpréter les éléments énumérés après l’expression ‘tels que’ comme étant de nature exemplative.

Il apparaît dès lors admissible d’inclure, au sein de la loi, des exemples complémentaires afin de préciser davantage la notion de coûts liés à la fin du cycle de vie.

Le raisonnement est analogue pour les éléments ajoutés au 2° de l’article 20”.

Les observations suivantes sont formulées à cet égard.

8.1. En ce qui concerne la modification en projet de l’article 82, § 1er, 1°, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’[19], le délégué relève à juste titre que l’énumération prévue à l’article 68, paragraphe 1, a), de la directive 2014/24/UE est citée purement à titre d’exemple, ainsi qu’il ressort également du considérant 96 cité de cette directive, qui cite un certain nombre d’autres exemples (comme la référence à la recherche et au développement). D’autre part, l’article 68, paragraphe 3, de la directive 2014/24/UE prévoit expressément l’obligation éventuelle d’une méthode commune de calcul des coûts du cycle de vie sur la base d’un acte législatif de l’Union, en vue d’une méthode commune d’évaluation des coûts du cycle de vie. Une liste de ces actes législatifs et, si nécessaire, des actes délégués et des actes complémentaires figure à l’annexe XIII de la directive précitée, qui, pour l’heure, fait encore toutefois simplement référence à une seule directive relative aux véhicules de transport routiers[20]. Compte tenu du principe de la liberté des pouvoirs adjudicateurs d’utiliser les méthodes pour déterminer les coûts du cycle de vie[21], la modification de l’énumération exemplative, prévue dans

[19] Tel qu’il est modifié par l’article 20, 1°, de l’avant-projet.

[20] À savoir la directive 2009/33/CE du Parlement européen et du Conseil du 23 avril 2009 ‘relative à la promotion de véhicules de transport routier propres et économes en énergie’.

[21] Article 68, paragraphe 2, premier alinéa, de la directive 2014/24/UE.

bezwaar te rijzen tegen de in het voorontwerp voorziene wijziging van de exemplatieve opsomming.[22]

8.2. Artikel 68, lid 1, van richtlijn 2014/24/EU maakt een onderscheid tussen twee categorieën van levenscycluskosten,[23] met name (1) "kosten gedragen door de aanbestedende dienst of andere gebruikers"[24] en (2) "kosten toegerekend aan externe milieueffecten".

Bijgevolg is de ontworpen wijziging van artikel 82, § 1, 2°, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'[25] onverenigbaar met het Europeesrechtelijke kader. Bij de tweede categorie "kosten toegerekend aan externe milieueffecten" worden immers begrippen toegevoegd die horen bij de eerstvermelde categorie, zoals kosten die verband houden met onderhoud en gebruik. Het komt niet aan de nationale wetgever toe om bij een om te zetten Europese richtlijn categorieën van kosten door elkaar te halen of kosten uit een bepaalde categorie naar een andere categorie te verplaatsen of in een andere categorie te herhalen. Artikel 20, 2°, van het voorontwerp kan derhalve geen doorgang vinden en dient te worden weggelaten.

Onderzoek van de tekst

Artikel 4

9.1. Wat de door artikel 4 van het voorontwerp voorziene mededeling van de voorlopige individuele rangschikking betreft, vestigt de Inspectie van Financiën in haar advies bij het voorontwerp de aandacht op het document "Mededinging stimuleren en concurrentievervalsing bij overheidsopdrachten voorkomen – Gids met goede praktijken voor publieke inkopers – Ontwerpgids inzake mededingingsregels bij overheidsopdrachten" van 5 januari 2026 van de Belgische Mededingingsautoriteit (p. 46), dat luidt:

"De mededeling van de voorlopige individuele rangschikking moet met de nodige voorzichtigheid gebeuren:

— in geen geval mogen de naam en de rangschikking van de andere inschrijvers worden bekendgemaakt, overeenkomstig de wettelijke verplichtingen;

— de Autoriteit merkt op dat in bepaalde marktconfiguraties, gekenmerkt door een beperkt aantal ondernemingen met aanzienlijke marktaandelen, de mededeling van de voorlopige individuele rangschikking de betrokken inschrijver in staat zou kunnen stellen de positie van zijn concurrenten

[22] Bovendien bepaalt het bestaande artikel 82, § 2, laatste lid, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat onveranderd blijft, dat de bijzondere berekeningsmethodes in elk geval moeten worden toegepast, zodat ook wanneer de lijst in bijlage XIII bij richtlijn 2014/24/EU later zou worden aangevuld, er geen conflict kan ontstaan met afwijkende EU normen.

[23] Een opdeling die ook blijkt uit overweging 96 bij richtlijn 2014/24/EU.

[24] Gevolgd door een exemplatieve opsomming, waaronder "onderhoudskosten" en "gebruikskosten".

[25] Zoals gewijzigd door artikel 20, 2°, van het voorontwerp.

l'avant-projet, ne semble pas susciter d'objection dans l'état actuel de la législation[22].

8.2. L'article 68, paragraphe 1, de la directive 2014/24/UE opère une distinction entre deux catégories de coûts du cycle de vie[23], à savoir (1) "les coûts supportés par le pouvoir adjudicateur ou d'autres utilisateurs"[24] et (2) "les coûts imputés aux externalités environnementales".

Par conséquent, la modification en projet de l'article 82, § 1er, 2°, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'[25] est incompatible avec le cadre juridique européen. En effet, des notions qui relèvent de la première catégorie citée, comme les coûts liés à la maintenance et à l'utilisation, sont ajoutées à la deuxième catégorie "coûts imputés aux externalités environnementales". Il n'appartient pas au législateur national, lors de la transposition d'une directive européenne, de mélanger des catégories de coûts, ni de déplacer des coûts d'une catégorie donnée vers une autre, ni de les répéter dans une autre catégorie. L'article 20, 2°, de l'avant-projet ne peut dès lors se concrétiser et doit être omis.

Examen du texte

Article 4

9.1. En ce qui concerne la communication du classement individuel provisoire prévu à l'article 4 de l'avant-projet, l'Inspection des Finances, dans son avis sur l'avant-projet, attire l'attention sur le document "Stimuler la concurrence et prévenir les pratiques anticoncurrentielles dans les marchés publics – Guide de bonnes pratiques à l'usage des acheteurs publics – Projet de guide sur les règles de concurrence dans les marchés publics" du 5 janvier 2026 de l'Autorité belge de la Concurrence (p. 45), en ces termes:

"La communication du classement provisoire individuel doit se faire avec prudence:

— en aucun cas le nom et le classement des autres soumissionnaires ne doivent être communiqués, conformément aux obligations légales;

— l'Autorité relève que, dans certaines configurations de marché caractérisées par un nombre limité d'entreprises détenant des parts de marché significatives, la communication du classement individuel provisoire pourrait permettre au soumissionnaire concerné de déduire la position de ses

[22] En outre, l'article 82, § 2, dernier alinéa, existant, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', qui reste inchangé, dispose que les méthodes particulières de calcul doivent en tout état de cause être appliquées, de sorte que, même si la liste figurant à l'annexe XIII de la directive 2014/24/UE venait à être complétée ultérieurement, aucun conflit ne pourrait survenir avec des normes européennes divergentes.

[23] Une division qui ressort également du considérant 96 de la directive 2014/24/UE.

[24] Suivi d'une énumération exemplative, dont "les frais de maintenance" et "les coûts liés à l'utilisation".

[25] Tel qu'il est modifié par l'article 20, 2°, de l'avant-projet.

af te leiden. Een dergelijke mededeling zou het sluiten of in stand houden van afspraken tussen inschrijvers die tot doel hebben de mededinging te vervalsen, kunnen aanmoedigen en het toezicht op of de bestraffing van de niet-naleving van dergelijke afspraken kunnen vergemakkelijken.

Voorbeeld: een overheidsopdracht voor zeer gespecialiseerde IT-diensten waarvoor slechts zeer weinig ondernemingen technisch in staat zijn om in te schrijven en die samen de volledige markt in handen hebben. Door de mededeling van de voorlopige individuele rangschikking zouden de ondernemingen gemakkelijk de positie van hun concurrenten kunnen afleiden en zouden zij in de verleiding kunnen komen om de markt onderling te verdelen. Wanneer er daarentegen veel spelers op de markt zijn, heeft de kennis van de voorlopige individuele rangschikking een beperktere invloed op de mededinging."

In hetzelfde document wordt gesteld (p. 43):

"Overmatige transparantie kan namelijk, door de onzekerheid over het verwachte gedrag van inschrijvers te verminderen, collusie tussen concurrerende ondernemingen in de hand werken, met name in geconcentreerde markten met een beperkt aantal ondernemingen."

Gevraagd of de ontworpen regeling door de verdergaande transparantie – met name de mededeling van de voorlopige individuele rangschikking – collusie tussen ondernemingen dreigt te bewerkstelligen, antwoordde de gemachtigde:

"Dit is niet het geval.

Er is voorzien dat de aanbesteder in meer gevallen verplicht zou zijn om gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele plaats in het voorlopige klassement mee te delen. Deze verplichting zou gelden voor alle opdrachten die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken. Als er in bepaalde sectoren, in het licht van specifieke marktconfiguraties, zou worden vastgesteld dat er hogere risico's zijn, dan beschikt de Koning over de mogelijkheid om tussen te komen.

De betreffende mogelijkheid om een uitzondering in te voeren werd ingevoegd door middel van de wet van 22 december 2023 waarbij de regeling om in sommige gevallen de individuele plaats in het voorlopig klassement door te geven werd ingevoerd voor de overheidsopdrachten onder de drempel voor EU-bekendmaking.

De voormelde mededeling zorgt ervoor dat ondernemers een inschatting kunnen maken van hun individuele kansen om de opdracht toegewezen te krijgen, wat de opmaak van hun planning vergemakkelijkt.

Er moet in deze kwestie een afweging worden gemaakt van verschillende belangen, namelijk het beperken van

concurrents. Une telle communication pourrait encourager la conclusion ou le maintien d'ententes entre soumissionnaires visant à fausser la concurrence et faciliter le contrôle ou la sanction du non-respect de telles ententes.

Exemple: un marché public relatif à des services informatiques hautement spécialisés pour lesquels très peu d'entreprises sont techniquement capables de soumissionner et qui détiennent ensemble l'intégralité du marché. La communication du classement individuel provisoire permettrait facilement aux entreprises de déduire la position de leurs concurrents et celles-ci pourraient être tentées de se répartir le marché. A l'inverse lorsque le marché comporte de nombreux acteurs, le fait de connaitre son classement individuel provisoire a un impact concurrentiel plus limité".

Le même document précise (pp. 41-42):

"En effet, une transparence excessive peut, en réduisant l'incertitude sur les comportements attendus des soumissionnaires, faciliter la collusion entre entreprises concurrentes, notamment dans les marchés concentrés caractérisés par un nombre limité d'entreprises".

À la question de savoir si la réglementation en projet risque, en raison de la transparence plus étendue – à savoir la communication du classement individuel provisoire –, de donner lieu à une collusion entre les entreprises, le délégué a répondu en ces termes:

"Dit is niet het geval.

Er is voorzien dat de aanbesteder in meer gevallen verplicht zou zijn om gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele plaats in het voorlopige klassement mee te delen. Deze verplichting zou gelden voor alle opdrachten die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken. Als er in bepaalde sectoren, in het licht van specifieke marktconfiguraties, zou worden vastgesteld dat er hogere risico's zijn, dan beschikt de Koning over de mogelijkheid om tussen te komen.

De betreffende mogelijkheid om een uitzondering in te voeren werd ingevoegd door middel van de wet van 22 december 2023 waarbij de regeling om in sommige gevallen de individuele plaats in het voorlopig klassement door te geven werd ingevoerd voor de overheidsopdrachten onder de drempel voor EU-bekendmaking.

De voormelde mededeling zorgt ervoor dat ondernemers een inschatting kunnen maken van hun individuele kansen om de opdracht toegewezen te krijgen, wat de opmaak van hun planning vergemakkelijkt.

Er moet in deze kwestie een afweging worden gemaakt van verschillende belangen, namelijk het beperken van

mededingingsrisico's, het zorgen voor transparantie en het toelaten dat inschrijvers een inschatting kunnen maken van hun individuele kansen om de opdracht toegewezen te krijgen.

Dit laatste wordt door veel ondernemers als erg belangrijk ervaren.

Het is van belang om, met het oog op het bekomen van een zo ruim mogelijke mededinging, een reglementair kader te bekomen waarbij geen nodeloze barrières worden opgeworpen om deel te nemen aan overheidsopdrachten. Er werd geoordeeld dat ook voor de overheidsopdrachten boven de drempel voor EU-bekendmaking in de betreffende hypothesen rekening moet worden gehouden met de reële informatiebehoefte van de ondernemingen.

Het meedelen van de eigen plaats in het voorlopig klassement is het enige beschikbare instrument om ondernemers toe te laten zich op een minimale maar betekenisvolle manier te oriënteren in de loop van de betreffende plaatsingsprocedures waarvan de doorlooptijd, de interne stappen binnen de administratieve en de gevolgde timing soms wat ondoorzichtig zijn (zolang geen formele beslissing genomen wordt). Ook al biedt de betreffende informatie geen zekerheid, toch geeft zij een indicatie van de competitieve positie, die ondernemingen kunnen gebruiken voor hun interne planning, capaciteitsbeheer en de inschatting van strategische vervolgstappen.

In vergelijking met de situatie zoals deze van toepassing was vóór juli 2017 zou in de betreffende gevallen minder informatie worden gedeeld dan vroeger het geval was. In de regeling die van toepassing was vóór juli 2017 werden er namelijk openingszittingen georganiseerd waarbij de inschrijvers in de betreffende gevallen niet alleen hun individuele plaats in het voorlopig klassement konden achterhalen (dit werd afgeroepen), maar ook alle namen en de ingediende prijzen van alle andere inschrijvers.

De gids waarnaar de IF verwijst is overigens een ontwerp van gids, een document dat dus nog niet gefinaliseerd is en mogelijkerwijs niet de finale visie weergeeft van de Belgische Mededingingsautoriteit. Wat er in het document wordt voorgesteld, lijkt overigens niet volledig in lijn te liggen met de bestaande wet inzake overheidsopdrachten (art. 13, § 3/1)."

Gelet op deze toelichting en op de in het voorontwerp voorziene uitzondering die geldt in de gevallen waarbij er een overheidsopdracht wordt uitgeschreven in een "door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken", volgt dat de stellers van het voorontwerp erkennen dat er mededingingsrechtelijke problemen kunnen rijzen. Het verdient dan ook aanbeveling om, bij de uitvoering van de in het voorontwerp opgenomen machtiging, in nauwe afstemming met de Belgische Mededingingsautoriteit over te gaan tot het nader afbakenen van deze gevoelige sectoren en zulks te verduidelijken in de memorie van toelichting.[26]

[26] Vgl. advies 73.690/1 van 6 juli 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 22 december 2023 'tot wijziging van de regelgeving inzake overheidsopdrachten teneinde de toegang van kmo's tot die opdrachten te bevorderen', opmerking 11.

mededingingsrisico's, het zorgen voor transparantie en het toelaten dat inschrijvers een inschatting kunnen maken van hun individuele kansen om de opdracht toegewezen te krijgen.

Dit laatste wordt door veel ondernemers als erg belangrijk ervaren.

Het is van belang om, met het oog op het bekomen van een zo ruim mogelijke mededinging, een reglementair kader te bekomen waarbij geen nodeloze barrières worden opgeworpen om deel te nemen aan overheidsopdrachten. Er werd geoordeeld dat ook voor de overheidsopdrachten boven de drempel voor EU-bekendmaking in de betreffende hypothesen rekening moet worden gehouden met de reële informatiebehoefte van de ondernemingen.

Het meedelen van de eigen plaats in het voorlopig klassement is het enige beschikbare instrument om ondernemers toe te laten zich op een minimale maar betekenisvolle manier te oriënteren in de loop van de betreffende plaatsingsprocedures waarvan de doorlooptijd, de interne stappen binnen de administratieve en de gevolgde timing soms wat ondoorzichtig zijn (zolang geen formele beslissing genomen wordt). Ook al biedt de betreffende informatie geen zekerheid, toch geeft zij een indicatie van de competitieve positie, die ondernemingen kunnen gebruiken voor hun interne planning, capaciteitsbeheer en de inschatting van strategische vervolgstappen.

In vergelijking met de situatie zoals deze van toepassing was vóór juli 2017 zou in de betreffende gevallen minder informatie worden gedeeld dan vroeger het geval was. In de regeling die van toepassing was vóór juli 2017 werden er namelijk openingszittingen georganiseerd waarbij de inschrijvers in de betreffende gevallen niet alleen hun individuele plaats in het voorlopig klassement konden achterhalen (dit werd afgeroepen), maar ook alle namen en de ingediende prijzen van alle andere inschrijvers.

De gids waarnaar de IF verwijst is overigens een ontwerp van gids, een document dat dus nog niet gefinaliseerd is en mogelijkerwijs niet de finale visie weergeeft van de Belgische Mededingingsautoriteit. Wat er in het document wordt voorgesteld, lijkt overigens niet volledig in lijn te liggen met de bestaande wet inzake overheidsopdrachten (art. 13, § 3/1)".

Il résulte de ces précisions et de l'exception prévue dans l'avant-projet qui s'applique aux cas dans lesquels un marché public est lancé dans un "secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence" que les auteurs de l'avant-projet reconnaissent que des problèmes peuvent se poser sur le plan du droit de la concurrence. Il est dès lors recommandé, lors de l'exécution de l'habilitation insérée dans l'avant-projet, de procéder, en étroite coordination avec l'Autorité belge de la Concurrence, à une meilleure délimitation de ces secteurs sensibles et de le préciser dans l'exposé des motifs[26].

[26] Comparer avec l'avis 73.690/1 du 6 juillet 2023 sur un avant-projet devenu la loi du 22 décembre 2023 'modifiant la réglementation relative aux marchés publics en vue de promouvoir l'accès des PME auxdits marchés', observation 11.

9.2. Het is op basis van de tekst van en de toelichting bij artikel 4 van het voorontwerp niet duidelijk in welke gevallen een aanbesteder het “relevant” kan achten de prijs van de hoogste inschrijver mee te delen.

Gevraagd om verdere verduidelijking, bijvoorbeeld of dit het geval is als er een mogelijk abnormaal hoge prijs is (of juist niet), stelde de gemachtigde:

“Dit wordt overgelaten aan de beoordelingsvrijheid van de aanbestedende overheid. Het zou bijvoorbeeld relevant kunnen zijn om dit door te geven indien er veel marktdeelnemers zijn (het risico op mededingingsvertekenende afspraken wat lager ligt) en de laagste en hoogste prijs niet zover uit elkaar liggen. Hieruit kunnen inschrijvers dan afleiden dat de informatie die verschaft wordt door middel van het doorgeven van de individuele plaats in het voorlopig klassement.”

Om willekeur bij de toepassing van de ontworpen bepaling te vermijden en in het licht van de voormelde risico’s op mededingingsvertekenende afspraken, verdient het aanbeveling om deze verduidelijking op te nemen in de memorie van toelichting.

9.3. In de laatste zin van het door artikel 4 van het voorontwerp vervangen lid, moet op correcte wijze worden verwezen naar “het in artikel 14, § 7, bedoelde elektronische platform” (niet: “het in artikel 14, § 1, bedoelde elektronische platform”).

Artikelen 6 en 39

10.1. Volgens het door artikel 50 van het voorontwerp opgeheven artikel 42, § 2, eerste lid, van het koninklijk besluit van 18 april 2017 ‘plaatsing overheidsopdrachten in de klassieke sectoren’[27] kan een indieningsrapport ook gebruikt worden voor een aanvraag tot deelneming.

Het voorontwerp doet rechtsonzekerheid ontstaan over de vraag of dit nog steeds het geval is. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 14/3 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ en het ontworpen artikel 32/3 van de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’ wordt immers telkens vermeld dat “[h]et indieningsrapport slaat op alle documenten die deel uitmaken van de verzonden offerte” terwijl in de Franse versie van de voornoemde bepalingen staat vermeld: “Le rapport de dépôt fait mention de tous les documents envoyés”. Aangezien de gemachtigde bevestigde dat het niet de bedoeling is om indieningsrapporten te beperken tot de indiening van offertes – hetgeen ook blijkt uit de in het voorontwerp opgenomen definities van “indieningsrapport”[28] – dient de Nederlandse tekst in overeenstemming te worden gebracht met hetgeen bepaald is in de Franse tekst.

10.2. De gemachtigde deelde in verband met de regeling inzake het indieningsrapport spontaan mee dat de in het voorontwerp opgenomen regeling niet voldoende is afgestemd op

[27] Artikel 50 strekt onder meer tot de opheffing van het volledige artikel 42. Zie eveneens artikel 52 van het voorontwerp, met betrekking tot een gelijkaardige regeling in de speciale sectoren.

[28] Zie de artikelen 3 en 38 van het voorontwerp.

9.2. Sur la base du texte et du commentaire consacré à l’article 4 de l’avant-projet, on n’aperçoit pas clairement dans quels cas un adjudicateur peut juger “opportun” de communiquer le prix du soumissionnaire ayant proposé l’offre la plus élevée.

Invité à fournir de plus amples précisions, par exemple si tel est le cas lorsqu’un prix est potentiellement anormalement élevé (ou ne l’est justement pas), le délégué a déclaré:

“Dit wordt overgelaten aan de beoordelingsvrijheid van de aanbestedende overheid. Het zou bijvoorbeeld relevant kunnen zijn om dit door te geven indien er veel marktdeelnemers zijn (het risico op mededingingsvertekenende afspraken wat lager ligt) en de laagste en hoogste prijs niet zover uit elkaar liggen. Hieruit kunnen inschrijvers dan afleiden dat de informatie die verschaft wordt door middel van het doorgeven van de individuele plaats in het voorlopig klassement”.

Afin d’éviter l’arbitraire lors de l’application de la disposition en projet et à la lumière des risques d’ententes faussant la concurrence précités, il est recommandé d’insérer ces précisions dans l’exposé des motifs.

9.3. La dernière phrase de l’alinéa remplacé par l’article 4 de l’avant-projet doit viser correctement “la plateforme électronique visée à l’article 14, § 7,” (et non: “la plateforme électronique visée à l’article 14, § 1er,”.

Articles 6 et 39

10.1. Selon l’article 42, § 2, alinéa 1er, abrogé par l’article 50 de l’avant-projet, de l’arrêté royal du 18 avril 2017 ‘relatif à la passation des marchés publics dans les secteurs classiques’[27], un rapport de dépôt peut également être utilisé pour une demande de participation.

L’avant-projet est source d’insécurité juridique quant à la question de savoir si tel est encore toujours le cas. En effet, le texte néerlandais de l’article 14/3, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ et de l’article 32/3, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux contrats de concession’ mentionne chaque fois que “[h]et indieningsrapport slaat op alle documenten die deel uitmaken van de verzonden offerte”, alors que le texte français des dispositions précitées mentionne: “Le rapport de dépôt fait mention de tous les documents envoyés”. Dès lors que le délégué a confirmé que l’intention n’est pas de limiter les rapports de dépôt au dépôt d’offres – ce qui ressort également des définitions de “rapport de dépôt”[28] figurant dans l’avant-projet –, le texte néerlandais doit être mis en concordance avec ce qui est énoncé dans le texte français.

10.2. En ce qui concerne le régime relatif au rapport de dépôt, le délégué a spontanément déclaré que le régime de l’avant-projet n’est pas suffisamment en adéquation avec le

[27] L’article 50 vise notamment à abroger l’article 42 dans son intégralité. Voir également l’article 52 de l’avant-projet, en ce qui concerne un dispositif similaire dans les secteurs spéciaux.

[28] Voir les articles 3 et 38 de l’avant-projet.

de werking van het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'. Meer bepaald verklaarde de gemachtigde:

"(…) Cela étant dit, le projet de loi doit être aligné avec le mode de fonctionnement de la plateforme, ce qui, après vérification, ne semble pas être entièrement le cas.

En effet, il convient de souligner qu'il peut arriver que, au cours d'une même phase du marché (phase des demandes de participation ou phase d'offre), plusieurs rapports de dépôt doivent être pris en compte.

C'est notamment le cas lorsque l'adjudicateur demande des informations ou des documents complémentaires. Si cela se fait via la plateforme, l'adjudicateur créera à cet effet un deuxième espace de travail de type 'invitation'. Le candidat ou le soumissionnaire téléchargera les documents complémentaires et établira un rapport de dépôt à cet effet. Ce rapport devra être pris en compte conjointement avec le rapport de dépôt de la soumission initiale.

L'on peut citer l'exemple suivant (en procédure ouverte):

-L'adjudicateur publie un avis de marché – il s'agit de l'espace de travail 1.

-L'entreprise A soumet une offre via le coffre-fort de l'espace de travail 1. Un rapport de dépôt RDD1a est créé à cet effet.

-Avant l'expiration du délai de soumission, A décide de modifier encore quelques documents. Il modifie sa soumission et établit un nouveau rapport de dépôt, RDD1b. Ce rapport remplace le rapport précédent RDD1a.

-L'adjudicateur ouvre le coffre-fort de l'espace de travail 1 et constate qu'il manque encore un document pour l'entreprise A.

-L'adjudicateur crée une invitation dans laquelle il demande à A de télécharger le document manquant – il s'agit de l'espace de travail 2.

-A télécharge le document manquant dans le coffre-fort de l'espace de travail 2. Un rapport de dépôt RDD2 est alors créé.

-L'adjudicateur ouvre le coffre-fort de l'espace de travail 2. Il dispose désormais de deux rapports de dépôt pertinents pour l'offre de A: RDD1b et RDD2.

Pour la régularisation de la signature (article 7 du projet), un flux permettra à l'entreprise de signer le rapport de dépôt existant au sein du même espace de travail. Dans ce cas, il n'y aura donc qu'un seul rapport de dépôt: la version initiale non signée et, après la régularisation, la même version mais munie de la ou des signatures numériques requises.

En conclusion, le projet de loi devra être reformulé afin de mieux correspondre au fonctionnement de la plateforme."

Of er zich aanpassingen opdringen, en zo ja welke aanpassingen noodzakelijk zijn in het licht van de concrete werking

fonctionnement de la plateforme électronique visée à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Plus précisément, le délégué a déclaré:

"[…] Cela étant dit, le projet de loi doit être aligné avec le mode de fonctionnement de la plateforme, ce qui, après vérification, ne semble pas être entièrement le cas.

En effet, il convient de souligner qu'il peut arriver que, au cours d'une même phase du marché (phase des demandes de participation ou phase d'offre), plusieurs rapports de dépôt doivent être pris en compte.

C'est notamment le cas lorsque l'adjudicateur demande des informations ou des documents complémentaires. Si cela se fait via la plateforme, l'adjudicateur créera à cet effet un deuxième espace de travail de type 'invitation'. Le candidat ou le soumissionnaire téléchargera les documents complémentaires et établira un rapport de dépôt à cet effet. Ce rapport devra être pris en compte conjointement avec le rapport de dépôt de la soumission initiale.

L'on peut citer l'exemple suivant (en procédure ouverte):

-L'adjudicateur publie un avis de marché – il s'agit de l'espace de travail 1.

-L'entreprise A soumet une offre via le coffre-fort de l'espace de travail 1. Un rapport de dépôt RDD1a est créé à cet effet.

-Avant l'expiration du délai de soumission, A décide de modifier encore quelques documents. Il modifie sa soumission et établit un nouveau rapport de dépôt, RDD1b. Ce rapport remplace le rapport précédent RDD1a.

-L'adjudicateur ouvre le coffre-fort de l'espace de travail 1 et constate qu'il manque encore un document pour l'entreprise A.

-L'adjudicateur crée une invitation dans laquelle il demande à A de télécharger le document manquant – il s'agit de l'espace de travail 2.

-A télécharge le document manquant dans le coffre-fort de l'espace de travail 2. Un rapport de dépôt RDD2 est alors créé.

-L'adjudicateur ouvre le coffre-fort de l'espace de travail 2. Il dispose désormais de deux rapports de dépôt pertinents pour l'offre de A: RDD1b et RDD2.

Pour la régularisation de la signature (article 7 du projet), un flux permettra à l'entreprise de signer le rapport de dépôt existant au sein du même espace de travail. Dans ce cas, il n'y aura donc qu'un seul rapport de dépôt: la version initiale non signée et, après la régularisation, la même version mais munie de la ou des signatures numériques requises.

En conclusion, le projet de loi devra être reformulé afin de mieux correspondre au fonctionnement de la plateforme".

Dès lors qu'il n'a pas connaissance des éléments de fait nécessaires à ce sujet, le Conseil d'État ne peut pas

van het elektronisch platform, kan de Raad van State bij gebrek aan feitelijke kennis daarover niet beoordelen. De stellers van het voorontwerp zullen op zorgvuldige wijze moeten nagaan op welke punten de ontworpen regeling in het licht daarvan aangepast dient te worden.

Artikel 7

11.1 In de ontworpen paragraaf 2 van artikel 14/4 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' moet, omwille van de rechtszekerheid, de verwijzing naar "de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of oproep tot mededinging" worden vervangen door "de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging". Het zijn immers twee onderscheiden procedures die ofwel gehanteerd kunnen worden in de klassieke sectoren, ofwel in de speciale sectoren.

11.2. In de ontworpen paragraaf 8 van artikel 14/4 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' dient de verwijzing naar paragraaf 4, tweede lid, te worden vervangen door een verwijzing naar paragraaf 5, tweede lid.

Artikelen 8 en 35

12.1. Artikel 35 strekt tot wijziging van artikel 168 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'. Overeenkomstig het ontworpen artikel 168, § 1, tweede lid, dient onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw te worden verstaan. Artikel 8 strekt tot wijziging van artikel 28 van de voormelde wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', en verduidelijkt dat de verwerving of huur van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende goederen of betreffende rechten hierop niet vallen onder toepassing van de wet "onverminderd artikel 168".

In het ontworpen artikel 168 wordt verwezen naar de drempel voor Europese bekendmaking. Aangezien de aankoop en huur van een gebouw in beginsel niet onder de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' vallen, rijst de vraag welke drempel dient te worden gehanteerd. Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde als volgt:

"Artikel 7, eerste lid van richtlijn 2023/1791 stipuleert enkel dat aanbestedende diensten en aanbestedende instanties, bij het gunnen van overheidsopdrachten en concessie met een waarde gelijk aan of groter dan de vastgelegde drempelwaarden, uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken kopen met hoge energie-efficiëntieprestaties. De vermelde drempelwaarden zijn deze van de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten. In de [aanbevelingen van de Europese Commissie] wordt over het aankopen van gebouwen het volgende geschreven: 'Ondanks het feit dat gebouwen niet onder de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen, zijn de in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten voor dienstverleningscontracten vermelde drempels van toepassing op deze gebouwen, aangezien zij uitdrukkelijk zijn uitgesloten

apprécier si des adaptations s'imposent, et, dans l'affirmative, quelles adaptations sont nécessaires au regard du fonctionnement concret de la plateforme électronique. Les auteurs de l'avant-projet devront vérifier de manière minutieuse sur quels points le régime en projet devra être adapté en conséquence.

Article 7

11.1. Dans le paragraphe 2, en projet, de l'article 14/4 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', on remplacera, dans un souci de sécurité juridique, la référence à "la procédure négociée sans publication préalable ou sans mise en concurrence préalable" par "la procédure négociée sans publication préalable ou la procédure négociée sans mise en concurrence préalable". Il s'agit en effet de deux procédures distinctes qui peuvent être utilisées soit dans les secteurs classiques, soit dans les secteurs spéciaux.

11.2. Au paragraphe 8, en projet, de l'article 14/4 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', on remplacera la référence au paragraphe 4, alinéa 2, par une référence au paragraphe 5, alinéa 2.

Articles 8 et 35

12.1. L'article 35 vise à modifier l'article 168 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Conformément à l'article 168, § 1er, alinéa 2, en projet, il y a lieu d'entendre par "acquisition d'un bâtiment" également la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment. L'article 8 vise à modifier l'article 28 de la loi du17 juin 2016 'relative aux marchés publics' précitée, et précise que l'acquisition ou la location de terrains, de bâtiments existants ou d'autres biens immeubles ou concernant des droits sur ces biens ne relèvent pas de l'application de la loi "sans préjudice de l'article 168".

L'article 168, en projet, fait référence au seuil fixé pour la publicité européenne. Dès lors que l'achat et la location d'un bâtiment ne relèvent en principe pas de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', la question se pose de savoir quel seuil doit être utilisé. Interrogé à ce sujet, le délégué a donné la réponse suivante:

"Artikel 7, eerste lid van richtlijn 2023/1791 stipuleert enkel dat aanbestedende diensten en aanbestedende instanties, bij het gunnen van overheidsopdrachten en concessie met een waarde gelijk aan of groter dan de vastgelegde drempelwaarden, uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken kopen met hoge energie-efficiëntieprestaties. De vermelde drempelwaarden zijn deze van de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten. In de [aanbevelingen van de Europese Commissie] wordt over het aankopen van gebouwen het volgende geschreven: 'Ondanks het feit dat gebouwen niet onder de klassieke richtlijnen inzake overheidsopdrachten vallen, zijn de in de richtlijnen inzake overheidsopdrachten voor dienstverleningscontracten vermelde drempels van toepassing op deze gebouwen, aangezien zij uitdrukkelijk zijn uitgesloten

van de opgesomde uitgesloten dienstverleningscontracten.' L_202401716NL.000101.fmx.xml.

Hieruit dienen we af te leiden dat het de wens van de Europese Commissie is dat voor het aankopen en huren van gebouwen, de drempel van diensten van toepassing is."

Het verdient aanbeveling om dit te verduidelijken in de memorie van toelichting, en om daarbij te verwijzen naar de aanbevelingen van de Europese Commissie.[29]

12.2. De beoogde inwerkingtreding van de regeling inzake energie-efficiëntie van het voorontwerp van wet is in het voorontwerp vastgesteld op tien dagen na de bekendmaking ervan, zonder overgangsmaatregelen. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat de aankoop door een aanbesteder van een gebouw met lage energieprestaties of de huur ervan tien dagen na bekendmaking van de wet onwettig zou zijn, ook al zijn er in het verleden al eventuele engagementen aangegaan (aankoopbelofte, compromis…). Aan de gemachtigde werd gevraagd of er zich in het licht hiervan geen overgangsmaatregelen opdringen. De gemachtigde antwoordde hierop als volgt:

"Dit is een terechte opmerking. Het is geenszins het doel van de wetgever om de verkopers en kopers enerzijds en de verhuurders en huurders anderzijds in een moeilijke juridische positie te brengen, zoals de nietigheid of illegaliteit van de overeenkomst. In het licht van deze vraag, lijkt het ons nuttig hierover na te denken en eventueel een wijziging aan te brengen. Indien er reeds een overeenkomst gesloten is of een engagement aangegaan is op het moment van de inwerkingtreding van de nieuwe bepaling artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten, dan hoeft er niet meer voldaan te worden aan de verplichtingen opgenomen in artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten. Onder een belofte aangaan kunnen we een aankoop-verkoopbelofte, een compromis, een prijsafspraak begrijpen. De akte dient dus nog niet verleden zijn voor de notaris, noch dient de huurovereenkomst ondertekend te zijn. (…)".

De Raad van State, afdeling Wetgeving, neemt akte van de bedoeling van de stellers van het voorontwerp dat indien er "reeds een overeenkomst gesloten is of een engagement aangegaan is" op het moment van de inwerkingtreding van het ontworpen artikel 168, niet meer voldaan hoeft te worden aan de verplichtingen opgenomen in dat artikel. Ter wille van de rechtszekerheid dient te worden voorzien in een overgangsregeling met duidelijk gedefinieerde begrippen, opdat de bedoeling van de stellers van het voorontwerp ook op rechtszekere wijze zou blijken uit de ontworpen tekst.

Artikel 14

13.1. De impliciete verklaring op erewoord wordt weliswaar niet langer geregeld in artikel 73 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', maar er wordt nog steeds in een bewijsregeling voorzien. Bijgevolg dient de wijziging van

[29] Te raadplegen op: L_202401716NL.000101.fmx.xml.

van de opgesomde uitgesloten dienstverleningscontracten.' L_202401716NL.000101.fmx.xml.

Hieruit dienen we af te leiden dat het de wens van de Europese Commissie is dat voor het aankopen en huren van gebouwen, de drempel van diensten van toepassing is".

Il est recommandé de préciser ce point dans l'exposé des motifs et de faire référence à cet égard aux recommandations de la Commission européenne[29].

12.2. L'entrée en vigueur envisagée des règles d'efficacité énergétique de l'avant-projet de loi est fixée dans l'avant-projet au dixième jour suivant la publication de ce dernier, sans mesures transitoires. Cela pourrait avoir pour conséquence que l'achat par un adjudicateur d'un bâtiment à faible performance énergétique ou la location de celui-ci dix jours après la publication de la loi serait illégal(e), même si des engagements éventuels avaient déjà été contractés dans le passé (promesse d'achat, compromis…). Il a été demandé au délégué si, à la lumière de ce qui précède, des mesures transitoires ne s'imposent pas. Le délégué a répondu à cette question en ces termes:

"Dit is een terechte opmerking. Het is geenszins het doel van de wetgever om de verkopers en kopers enerzijds en de verhuurders en huurders anderzijds in een moeilijke juridische positie te brengen, zoals de nietigheid of illegaliteit van de overeenkomst. In het licht van deze vraag, lijkt het ons nuttig hierover na te denken en eventueel een wijziging aan te brengen. Indien er reeds een overeenkomst gesloten is of een engagement aangegaan is op het moment van de inwerkingtreding van de nieuwe bepaling artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten, dan hoeft er niet meer voldaan te worden aan de verplichtingen opgenomen in artikel 168 van de wet inzake overheidsopdrachten. Onder een belofte aangaan kunnen we een aankoop-verkoopbelofte, een compromis, een prijsafspraak begrijpen. De akte dient dus nog niet verleden zijn voor de notaris, noch dient de huurovereenkomst ondertekend te zijn. (…)".

Le Conseil d'État, section de législation, prend acte de l'intention des auteurs de l'avant-projet selon laquelle si un accord a déjà été conclu ou un engagement a déjà été contracté au moment de l'entrée en vigueur de l'article 168 en projet, il n'est plus nécessaire de satisfaire aux obligations inscrites dans cet article. Dans un souci de sécurité juridique, il convient de prévoir un régime transitoire comportant des notions clairement définies, afin que l'intention des auteurs de l'avant-projet ressorte également d'une manière juridiquement sûre du texte en projet.

Article 14

13.1. La déclaration sur l'honneur implicite n'est certes plus réglée par l'article 73 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', mais l'avant-projet prévoit toujours un régime de preuve. Par conséquent, la modification de l'intitulé

[29] À consulter sur: *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401716#enc_1*.

het opschrift in artikel 14, 1°, van het voorontwerp beperkt te blijven tot de weglating van de zinsnede “, impliciete verklaring op erewoord”.

13.2. Artikel 14 van het voorontwerp wijzigt de bestaande regeling inzake het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (hierna: UEA) in artikel 73 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ en is, zoals blijkt uit de memorie van toelichting, gesteund op recente rechtspraak van het Hof van Justitie.[30]

Na de wijziging door het voorontwerp luidt de geconsolideerde tekst van artikel 73, § 1, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ als volgt:

“§ 1. Op het ogenblik van de indiening van de aanvragen tot deelneming of de offertes, naargelang het geval, leggen de kandidaten of inschrijvers, voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking, het door hen ingevulde Uniform Europees Aanbestedingsdocument voor, dat bestaat uit een bijgewerkte eigen verklaring en dat door de aanbestedende overheid als voorlopig bewijs wordt aanvaard ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan alle hierna vermelde voorwaarden voldoet: (…)

(…)

Een ondernemer kan in plaats van informatie verschaft in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument certificaten of documenten overleggen die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden en waarin wordt bevestigd dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden vermeld in artikel 73, § 1, eerste lid. De aanbestedende overheid kan bovendien ertoe beslissen geen Uniform Europees Aanbestedingsdocument te vereisen in de gevallen waarbij gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet, bedoelde gevallen.”

Het ontworpen zesde lid van artikel 73, § 1, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ beoogt onder meer overweging 58 van het recente arrest *LIPOR en PreZero Portugal* van het Hof van Justitie[31] om te zetten.

De draagwijdte van het ontworpen zesde lid is niet geheel duidelijk: ofwel gaat het om een afwijking van de in het eerste lid opgenomen verplichting om een UEA in te dienen ofwel dient deze bepaling dan zo begrepen te worden dat *gedeeltelijk* in het UEA te verschaffen informatie mag worden overgelegd

[30] HvJ 22 januari 2026, C-812/24, LIPOR en PreZero Portugal, ECLI:EU:C:2026:38, punten 52 tot 59.

[31] *Id.*: “58. Een ondernemer kan echter besluiten om in plaats van het UEA de door overheidsinstanties of door derden afgegeven certificaten over te leggen waaruit met name blijkt dat niet alleen hijzelf, maar ook de entiteiten op wier draagkracht hij een beroep wil doen, niet onder een van de in artikel 57 van richtlijn 2014/24 genoemde uitsluitingsgronden vallen en/of voldoen aan het overeenkomstig artikel 58 van deze richtlijn vastgestelde selectiecriteria”.

à l’article 14, 1°, de l’avant-projet, doit rester limitée à la suppression du segment de phrase “, déclaration sur l’honneur implicite”.

13.2. L’article 14 de l’avant-projet modifie le règlement existant relatif au Document unique de marché européen (ci-après: le DUME) à l’article 73 de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ et se fonde, ainsi qu’il ressort de l’exposé des motifs, sur la jurisprudence récente de la Cour de Justice[30].

Après la modification apportée par l’avant-projet, le texte consolidé de l’article 73, § 1er, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ s’énonce comme suit:

“§ 1er. Lors du dépôt des demandes de participation ou d’offres, selon le cas, les candidats ou soumissionnaires produisent, pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne, le Document unique de marché européen, qui consiste en une déclaration sur l’honneur propre actualisée et qui est accepté par le pouvoir adjudicateur à titre de preuve a priori en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou soumissionnaire concerné remplit, toutes les conditions suivantes: […]

[…]

Un opérateur économique peut produire, à la place des informations reprises dans le Document unique de marché européen, les certificats ou documents délivrés par des autorités publiques ou des tiers qui confirment qu’il satisfait aux conditions mentionnées à l’article 73, § 1er, alinéa 1er. Le pouvoir adjudicateur peut en outre décider de ne pas exiger de Document unique de marché européen dans les cas où il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l’article 42, § 1er, 1°, b), et d), 2°,3°,4°, b) et c), de la loi”.

L’alinéa 6, en projet, de l’article 73, § 1er, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ vise notamment à transposer le considérant 58 de l’arrêt *LIPOR et PreZero Portugal* rendu récemment par la Cour de Justice[31].

On aperçoit mal la portée de l’alinéa 6 en projet: soit il s’agit d’une dérogation à l’obligation de soumettre un DUME figurant à l’alinéa 1er, soit cette disposition doit alors être interprétée en ce sens que les informations à fournir dans le DUME peuvent être *partiellement* produites au moyen, par exemple,

[30] C.J.U.E., 22 janvier 2026, C-812/24, *LIPOR et PreZero Portugal*, ECLI:EU:C:2026:38, points 52 à 59.

[31] *Id.*: “58. Un opérateur économique peut toutefois décider de produire, à la place du DUME, les certificats délivrés par des autorités publiques ou par des tiers établissant notamment que, non seulement lui-même, mais aussi les entités aux capacités desquelles il entend recourir ne sont pas visées par un motif d’exclusion mentionné à l’article 57 de ladite directive et/ou qu’ils satisfont aux critères de sélection établis conformément à l’article 58 de celle-ci”.

door middel van bijvoorbeeld certificaten. De vraag naar verduidelijking hangt nauw samen met de interpretatie van het aangehaalde arrest van het Hof van Justitie: ofwel zijn de overwegingen van het arrest beperkt tot de specifieke situatie van dat arrest (met name een UEA voor derden waarvan men zich op de draagkracht beroept) ofwel moeten deze overwegingen ruimer worden gelezen in de zin dat steeds – ook in het geval een ondernemer geen beroep doet op de draagkracht van derden – het beginsel van vrije bewijsvoering geldt en (in beginsel) geen UEA moet worden ingediend.

De gemachtigde hangt een ruime interpretatie van het arrest aan:[32]

"(…) In het Lipor-arrest wordt gestipuleerd (overweging 57) dat de kandidaat of inschrijver kan kiezen om gebruik te maken van het UEA als bewijsmiddel. De inschrijver kan besluiten om geen gebruik te maken van het UEA, maar kan daarentegen er voor opteren om bepaalde certificaten over te maken waaruit blijkt dat hij voldoet aan de selectiecriteria of dat hij niet valt onder een uitsluitingsgrond.

Hieruit volgt dat de inschrijver volledig de te verschaffen informatie kan bezorgen, indien de nodige certificaten beschikbaar zijn."

De memorie van toelichting laat echter uitschijnen dat het "nodig blijft" een UEA in te dienen:

"Aangezien niet alle informatie verschaft in het UEA in de praktijk vervangen kan worden door certificaten of attesten, blijft het nodig om een UEA in te dienen."

Gevraagd welke informatie in de praktijk enkel in het UEA kan worden verschaft en waarom, antwoordde de gemachtigde:

"Er kan verwezen worden naar de verklaring van de inschrijver dat hij zich niet in een geval van uitsluiting, bijvoorbeeld wegens niet-naleving van het arbeidsrecht, bevindt. Daar kan geen certificaat voor worden opgemaakt. De inschrijver kan geen concreet bewijs voorleggen waaruit blijkt dat hij geen overtredingen heeft begaan op het vlak van de niet-naleving van het arbeids- of sociaal recht. Zodoende lijkt het onwaarschijnlijk dat men voor alle aspecten een certificaat zou kunnen voorleggen.

Een duidelijk onderscheid van welk bewijs alleen in een UEA kan overgelegd worden en welk niet, is echter moeilijk

[32] Zie eveneens de volgende toelichting van de gemachtigde: "Wij zijn de mening toegedaan dat deze bepaling verder reikt dan enkel in die situatie waarbij een inschrijver beroep doet op de draagkracht van een derde. Deze bepaling in overweging 55 van het arrest, lijkt ons verband te houden met overweging 57, die in het antwoord bij uw eerste vraag werd aangehaald, namelijk dat de inschrijver kan kiezen om gebruik te maken van het UEA als bewijsmiddel. Dit is ongeacht of de inschrijver al dan niet beroep doet op de draagkracht van een derde en kadert binnen het doel van de Europese regelgever om de administratieve lasten te verlichten voor zowel de aanbesteder als de inschrijver, zoals wordt aangegeven in overweging 56."

de certificats. La demande de précision est étroitement liée à l'interprétation de l'arrêt de la Cour de Justice cité: soit les considérants de l'arrêt se limitent à la situation spécifique de cet arrêt (à savoir un DUME pour des tiers aux capacités desquels on a recours), soit ces considérants doivent être interprétés d'une manière plus large, en ce sens que, dans tous les cas – également dans le cas où un opérateur économique ne recourt pas aux capacités de tiers –, le principe de la liberté de la preuve s'applique et qu'aucun DUME ne doit (en principe) être soumis.

Le délégué est partisan d'une interprétation large de l'arrêt[32]:

"[…] In het Lipor-arrest wordt gestipuleerd (overweging 57) dat de kandidaat of inschrijver kan kiezen om gebruik te maken van het UEA als bewijsmiddel. De inschrijver kan besluiten om geen gebruik te maken van het UEA, maar kan daarentegen er voor opteren om bepaalde certificaten over te maken waaruit blijkt dat hij voldoet aan de selectiecriteria of dat hij niet valt onder een uitsluitingsgrond.

Hieruit volgt dat de inschrijver volledig de te verschaffen informatie kan bezorgen, indien de nodige certificaten beschikbaar zijn".

L'exposé des motifs laisse toutefois entendre qu'il "reste nécessaire" de soumettre un DUME:

"Étant donné que toutes les informations fournies dans le DUME ne peuvent pas être remplacées dans la pratique par des certificats ou des attestations, il reste nécessaire de soumettre un DUME."

À la question de savoir quelles informations, dans la pratique, ne peuvent être fournies que dans le DUME et pourquoi, le délégué a répondu ce qui suit:

"Er kan verwezen worden naar de verklaring van de inschrijver dat hij zich niet in een geval van uitsluiting, bijvoorbeeld wegens niet-naleving van het arbeidsrecht, bevindt. Daar kan geen certificaat voor worden opgemaakt. De inschrijver kan geen concreet bewijs voorleggen waaruit blijkt dat hij geen overtredingen heeft begaan op het vlak van de niet-naleving van het arbeids- of sociaal recht. Zodoende lijkt het onwaarschijnlijk dat men voor alle aspecten een certificaat zou kunnen voorleggen.

Een duidelijk onderscheid van welk bewijs alleen in een UEA kan overgelegd worden en welk niet, is echter moeilijk

[32] Voir également les précisions suivantes du délégué: "Wij zijn de mening toegedaan dat deze bepaling verder reikt dan enkel in die situatie waarbij een inschrijver beroep doet op de draagkracht van een derde. Deze bepaling in overweging 55 van het arrest, lijkt ons verband te houden met overweging 57, die in het antwoord bij uw eerste vraag werd aangehaald, namelijk dat de inschrijver kan kiezen om gebruik te maken van het UEA als bewijsmiddel. Dit is ongeacht of de inschrijver al dan niet beroep doet op de draagkracht van een derde en kadert binnen het doel van de Europese regelgever om de administratieve lasten te verlichten voor zowel de aanbesteder als de inschrijver, zoals wordt aangegeven in overweging 56".

vast te leggen. De regelgever kan soms moeilijk alle feitelijke omstandigheden voorzien. Niettemin lijkt het van belang erop te wijzen dat ondernemers de facto nog steeds het UEA zullen nodig hebben, om te vermijden dat er in het voorgelegde bewijs lacunes ontstaan. Door het gebruik van het geïntegreerd UEA zouden veel problemen verholpen moeten kunnen worden aangezien het platform zelf dan maximaal aanstuurt op het invullen van het UEA (waardoor het uiteindelijk lastig wordt als inschrijver om geen UEA in te dienen)."

De toelichting van de gemachtigde hinkt op twee gedachten. Indien de (onzekere) ruime interpretatie van het LIPOR-arrest wordt gevolgd, moet met het oog op de rechtszekerheid uitdrukkelijk in het zesde lid vermeld worden dat het gaat om een afwijking van het eerste lid ("In afwijking van het eerste lid, kan een ondernemer …"). In de memorie van toelichting kan dan – in plaats van te bepalen dat het indienen van een UEA "nodig blijft" – de voormelde toelichting worden opgenomen waarbij erop wordt gewezen dat het "onwaarschijnlijk" is dat alle informatie via een andere weg kan worden bezorgd en dat een onderneming het zich "lastig" maakt door geen UEA in te dienen. Indien toch zou worden uitgegaan van een verplichting om steeds een UEA in te dienen, dient in de tekst van het voorontwerp, minstens in de memorie van toelichting, te worden verduidelijkt dat het louter gaat om "bepaalde" informatie die op een andere manier dan met het UEA kan worden bezorgd.

13.3. De verwarring wordt bovendien in het licht van de toelichting van de gemachtigde nog groter doordat de tweede zin van het ontworpen zesde lid van artikel 73, § 1, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' het mogelijk maakt om te "beslissen" om geen UEA te vereisen. In dat geval, zoals de gemachtigde bijkomend nog verduidelijkte, is het gebruik ervan, in overeenstemming met het beginsel van de vrije bewijslevering, nog steeds toegestaan.[33] Het is nochtans niet coherent om enerzijds te stellen dat ondernemers sowieso niet verplicht zijn om een UEA in te dienen en anderzijds te stellen dat aanbestedende overheden in specifieke situaties kunnen beslissen om er geen te verplichten.

13.4. Eveneens incoherent is dat het voorontwerp, zoals de gemachtigde verduidelijkte, uitgaat van "het beginsel van de vrije bewijslevering", maar de alternatieven specifiek beperkt worden tot "certificaten of documenten (…) die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden". Dit stemt weliswaar overeen met de bewoordingen van overweging 58 van het aangehaalde LIPOR-arrest, maar de vraag rijst of dit niet te restrictief is in het licht van het algemene beginsel van

[33] Gevraagd of de tweede zin betekent dat het gebruik ervan in dat geval nog steeds is toegestaan, in overeenstemming met het beginsel van de vrije bewijslevering (*cf.* overweging 55 van het hoger aangehaalde arrest van 22 januari 2026), dan wel of een dergelijke beslissing een verbod daartoe impliceert, stelde de gemachtigde: "In het licht van de betreffende richtlijnbepaling en de voormelde overweging uit het voormelde arrest (vrije bewijslevering), zou ook in deze hypothese het gebruik van het UEA toch nog moeten toegestaan zijn, voor inschrijvers die dat zouden wensen (want het blijft een eenvoudige werkwijze van voorlopig bewijs a priori)."

vast te leggen. De regelgever kan soms moeilijk alle feitelijke omstandigheden voorzien. Niettemin lijkt het van belang erop te wijzen dat ondernemers de facto nog steeds het UEA zullen nodig hebben, om te vermijden dat er in het voorgelegde bewijs lacunes ontstaan. Door het gebruik van het geïntegreerd UEA zouden veel problemen verholpen moeten kunnen worden aangezien het platform zelf dan maximaal aanstuurt op het invullen van het UEA (waardoor het uiteindelijk lastig wordt als inschrijver om geen UEA in te dienen)."

Les explications du délégué partent dans deux directions différentes. Si l'interprétation large (et incertaine) de l'arrêt LIPOR est suivie, il convient, dans un souci de sécurité juridique, de mentionner expressément à l'alinéa 6 qu'il s'agit d'une dérogation à l'alinéa 1er ("Par dérogation à l'alinéa 1er, un opérateur économique peut…"). Dans l'exposé des motifs, on peut alors – au lieu de prévoir que la soumission d'un DUME "reste nécessaire" – intégrer les explications précitées, en soulignant qu'il est improbable que toutes les informations puissent être transmises par un autre moyen et qu'une entreprise se complique la tâche en ne soumettant pas de DUME. Si l'on devait néanmoins partir du principe qu'il existe une obligation de toujours soumettre un DUME, il faudrait préciser dans le texte de l'avant-projet, à tout le moins dans l'exposé des motifs, qu'il s'agit uniquement de "certaines" informations qui peuvent être fournies par un autre moyen que le DUME.

13.3. La confusion est en outre encore plus grande, à la lumière des explications fournies par le délégué, dès lors que la deuxième phrase de l'alinéa 6, en projet, de l'article 73, § 1er de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' permet de "décider" de ne pas exiger de DUME. Dans ce cas, ainsi que l'a encore précisé le délégué, son utilisation reste autorisée, conformément au principe de la liberté de la preuve[33]. Il n'est toutefois pas cohérent de considérer, d'une part, que les opérateurs économiques ne sont de toute façon pas tenus de soumettre un DUME et, d'autre part, que les pouvoirs adjudicateurs peuvent, dans certaines situations spécifiques, décider de ne pas l'imposer.

13.4. Il est tout aussi incohérent que l'avant-projet, ainsi que l'a précisé le délégué, soit fondé sur le principe de la liberté de la preuve, alors que les alternatives sont spécifiquement limitées aux "certificats ou documents délivrés par des autorités publiques ou des tiers". Cela correspond certes à la formulation du considérant 58 de l'arrêt LIPOR cité, mais la question se pose de savoir si cette limitation n'est pas trop restrictive au regard du principe général de la liberté de la

[33] À la question de savoir si la deuxième phrase signifie que son utilisation reste autorisée dans ce cas, conformément au principe de la liberté de la preuve (*cf.* le considérant 55 de l'arrêt précité du 22 janvier 2026), ou si une telle décision implique une interdiction à cet égard, le délégué a répondu: "In het licht van de betreffende richtlijnbepaling en de voormelde overweging uit het voormelde arrest (vrije bewijslevering), zou ook in deze hypothese het gebruik van het UEA toch nog moeten toegestaan zijn, voor inschrijvers die dat zouden wensen (want het blijft een eenvoudige werkwijze van voorlopig bewijs a priori)".

vrije bewijslevering zoals geformuleerd in overweging 55 van hetzelfde arrest.[34] Over bepaalde informatie in de selectiefase, zoals het door de gemachtigde aangehaalde voorbeeld van de eigen verklaring van de inschrijver over het niet-bestaan van niet-naleving van het arbeidsrecht, kan geen certificaat worden opgemaakt. De stellers van het voorontwerp zullen met het oog op de rechtszekerheid een duidelijke keuze moeten maken die blijkt uit de tekst van het voorontwerp: is het indienen van een UEA – gelet op het voorbeeld van de gemachtigde van bepaalde eigen verklaringen – vereist of niet?

13.5. Het ontworpen zesde lid dient in het licht van het voorgaande aan een nieuw onderzoek te worden onderworpen.

Artikel 16

14.1. In de zinsnede “de actuele ondersteunende documenten (…) als bedoeld in artikel 75” (ontworpen artikel 74, § 2, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’) dient de verwijzing naar artikel 75 te worden vervangen door een verwijzing naar artikel 74/1.

14.2. De gemachtigde verduidelijkte dat de bepaling waarbij wordt gesteld dat “[h]et voorgaande lid” niet van toepassing is op bepaalde raamovereenkomsten (ontworpen artikel 74, § 2, derde lid) louter betrekking heeft op hetgeen bepaald is in de eerste zin van dat voorafgaande tweede lid. Het ontworpen artikel 74, § 2, derde lid, dient in het licht daarvan te worden aangepast.

Artikelen 21 tot 24 en 41

15. De artikelen 21 tot 24 van het voorontwerp strekken ertoe om een specifieke regeling in te voegen in de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ in verband met de “korte keten” voor opdrachten die verband houden met menselijke voeding. Artikel 41 voegt een gelijkaardige regeling in de wet van 17 juni 2016 ‘betreffende de concessieovereenkomsten’ in.

Het ontworpen artikel 87/2 van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ (ingevoegd bij artikel 22 van het voorontwerp) bepaalt dat “overeenkomstig artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), (…) de aanbestedende overheid rekening [kan] houden met een criterium inzake de bevoorrading via de korte keten als gunningscriterium.”

Uit het feit dat deze ontworpen bepaling geldt “overeenkomstig artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a)”[35] blijkt dat het onder

[34] “55 Aangezien het toepasselijke beginsel dat van de vrije bewijslevering is, kan van een gegadigde of inschrijver niet worden verlangd dat hij bij de aanbestedende dienst een UEA indient voor zichzelf en voor elk van de entiteiten op wier draagkracht hij een beroep wil doen”.

[35] De afdeling Wetgeving wijst erop dat de verwijzing naar deze bepaling, als gevolg van de vooropgestelde wijziging van de volgorde in artikel 81, § 2, van de wet van 17 juni 2016 ‘inzake overheidsopdrachten’ overeenkomstig artikel 19 van het voorontwerp, niet langer correct zal zijn. Zie evenwel opmerking 5.

preuve tel qu’il est formulé au considérant 55 du même arrêt[34]. Il n’est pas possible d’établir un certificat concernant certaines informations de la phase de sélection, comme l’exemple cité par le délégué de la déclaration sur l’honneur propre du soumissionnaire quant à l’inexistence d’un non-respect du droit du travail. Les auteurs de l’avant-projet devront, dans un souci de sécurité juridique, opérer un choix clair qui ressortira du texte de l’avant-projet: la présentation d’un DUME – compte tenu de l’exemple donné par le délégué de certaines déclarations sur l’honneur propre – est-elle exigée ou non?

13.5. L’alinéa 6, en projet, devra faire l’objet d’un nouvel examen au regard des considérations qui précèdent.

Article 16

14.1. Dans le segment de phrase “les documents justificatifs mis à jour visés à l’article 75” (article 74, § 2, alinéa 2, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’), il convient de remplacer la référence à l’article 75 par une référence à l’article 74/1.

14.2. Le délégué a précisé que la disposition selon laquelle “[l]’alinéa qui précède” ne s’applique pas à certains accords-cadres (article 74, § 2, alinéa 3, en projet) concerne uniquement ce qui est prévu dans la première phrase de cet alinéa 2 qui précède. On adaptera l’article 74, § 2, alinéa 3, en projet, en conséquence.

Articles 21 à 24 et 41

15. Les articles 21 à 24 de l’avant-projet visent à introduire une disposition spécifique dans la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ concernant le “circuit court” pour des marchés liés à l’alimentation humaine. L’article 41 insère un dispositif similaire dans la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux contrats de concession’.

L’article 87/2, en projet, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’ (inséré par l’article 22 de l’avant-projet) dispose que “[c]onformément à l’article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), le pouvoir adjudicateur peut prendre en compte un critère lié à l’approvisionnement en circuit court en tant que critère d’attribution”.

Il ressort du fait que cette disposition en projet s’applique “[c]onformément à l’article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a)”[35] qu’il est

[34] “55 Le principe applicable étant celui de la liberté de la preuve, il ne saurait être exigé d’un candidat ou d’un soumissionnaire qu’il présente au pouvoir adjudicateur un DUME pour lui-même ainsi qu’un DUME pour chacune des entités aux capacités desquelles il entend recourir”.

[35] La section de législation souligne qu’à la suite de la modification envisagée de l’ordre des dispositions de l’article 81, § 2, de la loi du 17 juin 2016 ‘relative aux marchés publics’, conformément à l’article 19 de l’avant-projet, la référence à cette disposition ne sera plus correcte. Voir toutefois l’observation 5.

de geldende regelgeving reeds mogelijk is om het criterium "korte keten" als gunningscriterium te hanteren, indien dit criterium verband houdt met de opdracht. Uit de rechtspraak blijkt overigens dat dit criterium in de praktijk ook effectief wordt gebruikt.[36] Gevraagd naar de noodzaak van de ontworpen maatregel, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

"En pratique, les pouvoirs adjudicateurs appliquent actuellement de manière incorrecte la notion de circuit court, en l'assimilant indûment à des exigences de caractère local ou à des limitations géographiques. Certains vont même jusqu'à étendre cette notion à des produits non alimentaires, tels que la pierre bleue. Une telle pratique est de nature à restreindre indûment la concurrence. L'objectif de la présente disposition est dès lors d'encadrer et d'harmoniser la manière dont le circuit court est actuellement mis en œuvre. Il semble nécessaire de clarifier la situation afin d'apporter une sécurité juridique tant aux pouvoirs adjudicateurs qu'aux opérateurs économiques.

Aussi, les adjudicateurs utilisent le circuit-court comme spécification technique. Or, si l'on se réfère à la définition des spécifications techniques, celles-ci correspondent plutôt au processus de production qu'au processus d'acquisition d'un produit. L'article 2, 44°, b, de la loi sur les marchés publics (2016_06_17_loi_secteurs_classiques_et_speciaux_v_2024.pdf) transpose l'article 42.3 de la directive 2014/24 (DUMMY).

La Cour de justice s'est déjà prononcée sur ce sujet, notamment dans l'arrêt Max Havelaar (CURIA - Documents) aux points 74-76. Voir également l'arrêt Fluvius C-425/23 (CURIA - Documents) aux points 67-68 et l'avocat général a précisé ce qui suit: '(…) l'énumération des façons dont les spécifications techniques doivent être formulées, figurant à l'article 42, paragraphe 3, de la directive 2014/24, revêt un caractère prescriptif et exhaustif' (CURIA - Documents point 64).

Andere criteria en meer bepaald deze omtrent korte ketens zoals vervat in het wetsontwerp, zijn wel legitiem en vallen perfect te verantwoorden in het licht van de richtlijn en de verdragsbeginselen (zie supra). Bij de aankopers kan er aanzienlijke onduidelijkheid ontstaan omtrent wat precies toegelaten is, in dit domein waar er heel veel potentieel ligt om diverse duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Voor heel wat aankopers kan dit een reden zijn om af te zien van het gebruik van dergelijke criteria. Vandaar dan ook dat het aangewezen is een verduidelijking aan te brengen in de wet inzake overheidsopdrachten.

In het in te voeren artikel 87/2, eerste en tweede lid, wordt aangegeven dat de criteria of voorwaarden omtrent korte keten, in lijn moeten liggen met de betreffende artikelen omtrent het gebruik van gunningscriteria of bijzondere uitvoeringsvoorwaarden.

Er wordt gebruik gemaakt van objectieve criteria."

De voornaamste reden voor de ontworpen regeling lijkt er aldus in te bestaan om het begrip "korte keten" te omschrijven opdat aanbestedende overheden dit criterium op een

[36] Zie bijvoorbeeld RvS 12 april 2024, nr. 259.452; RvS16 mei 2024, nr. 259.754; RvS 13 april 2026, nr. 266.360.

déjà possible, selon la réglementation en vigueur, d'utiliser le critère du "circuit court" en tant que critère d'attribution, si ce critère est lié au marché. Il ressort par ailleurs de la jurisprudence que ce critère est aussi effectivement utilisé dans la pratique[36]. Interrogé quant à la nécessité de la mesure en projet, le délégué a répondu ce qui suit:

"En pratique, les pouvoirs adjudicateurs appliquent actuellement de manière incorrecte la notion de circuit court, en l'assimilant indûment à des exigences de caractère local ou à des limitations géographiques. Certains vont même jusqu'à étendre cette notion à des produits non alimentaires, tels que la pierre bleue. Une telle pratique est de nature à restreindre indûment la concurrence. L'objectif de la présente disposition est dès lors d'encadrer et d'harmoniser la manière dont le circuit court est actuellement mis en œuvre. Il semble nécessaire de clarifier la situation afin d'apporter une sécurité juridique tant aux pouvoirs adjudicateurs qu'aux opérateurs économiques.

Aussi, les adjudicateurs utilisent le circuit-court comme spécification technique. Or, si l'on se réfère à la définition des spécifications techniques, celles-ci correspondent plutôt au processus de production qu'au processus d'acquisition d'un produit. L'article 2, 44°, b, de la loi sur les marchés publics (2016_06_17_loi_secteurs_classiques_et_speciaux_v_2024.pdf) transpose l'article 42.3 de la directive 2014/24 (DUMMY).

La Cour de justice s'est déjà prononcée sur ce sujet, notamment dans l'arrêt Max Havelaar (CURIA - Documents) aux points 74-76. Voir également l'arrêt Fluvius C-425/23 (CURIA - Documents) aux points 67-68 et l'avocat général a précisé ce qui suit: '(…) l'énumération des façons dont les spécifications techniques doivent être formulées, figurant à l'article 42, paragraphe 3, de la directive 2014/24, revêt un caractère prescriptif et exhaustif' (CURIA - Documents point 64).

Andere criteria en meer bepaald deze omtrent korte ketens zoals vervat in het wetsontwerp, zijn wel legitiem en vallen perfect te verantwoorden in het licht van de richtlijn en de verdragsbeginselen (zie supra). Bij de aankopers kan er aanzienlijke onduidelijkheid ontstaan omtrent wat precies toegelaten is, in dit domein waar er heel veel potentieel ligt om diverse duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Voor heel wat aankopers kan dit een reden zijn om af te zien van het gebruik van dergelijke criteria. Vandaar dan ook dat het aangewezen is een verduidelijking aan te brengen in de wet inzake overheidsopdrachten.

In het in te voeren artikel 87/2, eerste en tweede lid, wordt aangegeven dat de criteria of voorwaarden omtrent korte keten, in lijn moeten liggen met de betreffende artikelen omtrent het gebruik van gunningscriteria of bijzondere uitvoeringsvoorwaarden.

Er wordt gebruik gemaakt van objectieve criteria".

Ainsi, le dispositif en projet semble être principalement dédié à définir la notion de "circuit court", afin que les pouvoirs adjudicateurs puissent utiliser ce critère de manière correcte.

[36] Voir par exemple, C.E., 12 avril 2024, n° 259.452; C.E., 16 mai 2024, n° 259.754; C.E.; 13 avril 2026, n° 266.360.

correcte wijze zouden gebruiken. De vraag rijst echter of de ontworpen regeling een autonome normatieve draagwijdte heeft en niet louter een verduidelijking zou zijn van een bestaande rechtsregel.

Voor zover bedoeld wordt dat aan de ontworpen regeling een normatieve draagwijdte toekomt – bijvoorbeeld doordat deze ertoe strekt het begrip “korte keten” op een limitatieve wijze te omschrijven zodat aanbestedende overheden hieraan geen andere invulling kunnen geven, of aanbestedende overheden te verhinderen het begrip “korte keten” als gunningscriterium te hanteren wat betreft opdrachten die geen verband houden met menselijke voeding – rijst de vraag hoe de ontworpen regeling zich verhoudt tot het beginsel dat het aan de aanbestedende overheid zelf toekomt om de gunningscriteria te bepalen.[37]

Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“Le pouvoir adjudicateur ne peut pas introduire la notion de circuit court dans un cahier des charges qui ne concerne pas l’alimentation humaine. Pour atteindre l’objectif environnemental qu’il s’est fixé, il doit plutôt recourir à l’article 81de la loi. Cette disposition permet en effet d’imposer des critères d’attribution poursuivant un objectif environnemental, conformément à la législation européenne en vigueur et à la jurisprudence y afférente, notamment l’arrêt C-513/99 (Concordia) du 17 septembre 2002. C’est donc un acquis au quel on ne touche pas. Il en est de même en ce qui concerne les conditions d’exécution du marché prévues à l’article 87 de la loi.

L’introduction de l’article 87/2 n’abroge pas cet article 81 et ne va pas à l’encontre du droit existant. Il prévoit une modalité spécifique liée au circuit court. Cette modalité s’inscrit dans un objectif plus large que le seul objectif environnemental, à savoir celui du développement durable dans le contexte particulier de l’alimentation humaine, domaine qui se distingue des autres secteurs car il touche à plusieurs aspects de la vie humaine notamment la santé publique. Plusieurs opportunités en matière de développement durable ont d’ailleurs été identifiées dans le secteur alimentaire, comme le montre l’analyse d’impact de la législation.

Au niveau européen, le circuit court s’inscrit dans la stratégie ‘de la ferme à la table’, qui vise notamment à lutter contre la fraude alimentaire au sein de la chaîne d’approvisionnement. Dans le cadre de la révision des directives, la Commission européenne a également abordé la question du circuit court lors de sa consultation publique, en en limitant le champ à l’alimentation humaine.

Par ailleurs, dans la proposition de règlement modifiant les règlements (UE) n° 1308/2013, (UE) 2021/2115 et (UE) 2021/2116 visant à renforcer la position des agriculteurs dans la chaîne d’approvisionnement alimentaire (COM/2024/0319 – COD), la Commission envisage l’introduction d’un ‘label’ relatif au circuit court. Elle précise que la mention ‘circuit d’approvisionnement court’ ne peut être utilisée, seule ou en combinaison avec d’autres mentions, que pour les produits relevant des

[37] Zie: HvJ 4 december 2003, C-448/01, EVN AG, Wienstrom GmbH, ECLI:EU:C:2003:651, punten 37 tot 39.

La question se pose toutefois de savoir si le dispositif en projet a une portée normative autonome et s’il ne précise pas simplement une règle de droit existante.

Dans la mesure où l’intention est que le dispositif en projet revête une portée normative – par exemple en ce qu’il vise à définir la notion de “circuit court” d’une manière limitative de sorte que les pouvoirs adjudicateurs ne puissent en donner aucune autre interprétation, ou à empêcher ces derniers d’utiliser la notion de “circuit court” comme critère d’attribution pour les marchés qui ne sont pas liés à l’alimentation humaine –, la question se pose de savoir comment le dispositif en projet s’articule avec le principe selon lequel il revient au pouvoir adjudicateur lui-même de déterminer les critères d’attribution[37].

Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu ce qui suit:

“Le pouvoir adjudicateur ne peut pas introduire la notion de circuit court dans un cahier des charges qui ne concerne pas l’alimentation humaine. Pour atteindre l’objectif environnemental qu’il s’est fixé, il doit plutôt recourir à l’article 81 de la loi. Cette disposition permet en effet d’imposer des critères d’attribution poursuivant un objectif environnemental, conformément à la législation européenne en vigueur et à la jurisprudence y afférente, notamment l’arrêt C-513/99 (Concordia) du 17 septembre 2002. C’est donc un acquis au quel on ne touche pas. Il en est de même en ce qui concerne les conditions d’exécution du marché prévues à l’article 87 de la loi.

L’introduction de l’article 87/2 n’abroge pas cet article 81 et ne va pas à l’encontre du droit existant. Il prévoit une modalité spécifique liée au circuit court. Cette modalité s’inscrit dans un objectif plus large que le seul objectif environnemental, à savoir celui du développement durable dans le contexte particulier de l’alimentation humaine, domaine qui se distingue des autres secteurs car il touche à plusieurs aspects de la vie humaine notamment la santé publique. Plusieurs opportunités en matière de développement durable ont d’ailleurs été identifiées dans le secteur alimentaire, comme le montre l’analyse d’impact de la législation.

Au niveau européen, le circuit court s’inscrit dans la stratégie ‘de la ferme à la table’, qui vise notamment à lutter contre la fraude alimentaire au sein de la chaîne d’approvisionnement. Dans le cadre de la révision des directives, la Commission européenne a également abordé la question du circuit court lors de sa consultation publique, en en limitant le champ à l’alimentation humaine.

Par ailleurs, dans la proposition de règlement modifiant les règlements (UE) n° 1308/2013, (UE) 2021/2115 et (UE) 2021/2116 visant à renforcer la position des agriculteurs dans la chaîne d’approvisionnement alimentaire (COM/2024/0319 – COD), la Commission envisage l’introduction d’un ‘label’ relatif au circuit court. Elle précise que la mention ‘circuit d’approvisionnement court’ ne peut être utilisée, seule ou en combinaison avec d’autres mentions, que pour les produits relevant des

[37] Voir: C.J.U.E., 4 décembre 2003, C-448/01, EVN AG, Wienstrom GmbH, ECLI:EU:C:2003:651, points 37 à 39.

secteurs énumérés à l'article 1er, paragraphe 2, à condition qu'elle informe les acheteurs de modalités d'organisation de la production, de la distribution ou de la commercialisation garantissant:

• soit un lien direct entre l'agriculteur et le consommateur final;

• soit un lien étroit, assorti d'une proximité géographique, entre l'agriculteur et le consommateur final.

L'extension de la notion de circuit court à d'autres secteurs pourrait accroître les risques de protectionnisme, en permettant son utilisation à des fins étrangères aux objectifs poursuivis par la stratégie 'de la ferme à la table'.

Force est de constater que certains pouvoirs adjudicateurs font actuellement un usage inapproprié de cette notion. Certains assimilent à tort le circuit court à une simple délimitation géographique, tandis que d'autres l'emploient comme une spécification technique. Dans ce contexte incertain et confus, il apparaît essentiel que les États membres adoptent des mesures afin de prévenir les dérives protectionnistes, de garantir une promotion cohérente du développement durable et une application cohérence et conforme au droit de l'Union.

Plusieurs États membres, tels que l'Espagne et l'Italie, ont déjà pris des initiatives en ce sens."

Het blijkt volgens de gemachtigde niet de bedoeling te zijn om de beslissingsvrijheid van aanbestedende overheden in te perken, aangezien artikel 81 van de wet van 16 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' onverkort blijft gelden. Dat lijkt ook te moeten volgen uit de tekst van het ontworpen 87/2 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten', dat bepaalt dat van het gunningscriterium korte keten gebruik *kan* worden gemaakt overeenkomstig het ontworpen artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a).

Bijgevolg dient te worden aangenomen dat de ontworpen regeling inzake de korte keten geen autonome normatieve draagwijdte heeft,[38] maar louter de bevestiging vormt van de bestaande mogelijkheid die artikel 81 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' en artikel 67, lid 2, a), van richtlijn 2014/24/EU biedt om rekening te houden met sociale of milieu-gerelateerde aspecten bij de vaststelling van de gunningscriteria. Indien het de bedoeling is van de stellers van het voorontwerp om aanbestedende overheden te informeren over de voorwaarden die het Europees recht, de rechtspraak van het Hof van Justitie, of de Europese Commissie stellen aan het gebruik van het gunningscriterium "korte keten", zijn er meer geschikte middelen om deze doelstelling te bereiken dan om een dergelijke toelichting in de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' in te schrijven. Het verdient dan ook aanbeveling om de artikelen 22 en 24 weg te laten en om artikel 23 in het licht hiervan aan te passen. Zo zulks noodzakelijk wordt geacht, kan het begrip "korte keten" als

[38] Behalve wat betreft de rapportageverplichting in artikel 23 van het voorontwerp.

secteurs énumérés à l'article 1er, paragraphe 2, à condition qu'elle informe les acheteurs de modalités d'organisation de la production, de la distribution ou de la commercialisation garantissant:

• soit un lien direct entre l'agriculteur et le consommateur final;

• soit un lien étroit, assorti d'une proximité géographique, entre l'agriculteur et le consommateur final.

L'extension de la notion de circuit court à d'autres secteurs pourrait accroître les risques de protectionnisme, en permettant son utilisation à des fins étrangères aux objectifs poursuivis par la stratégie 'de la ferme à la table'.

Force est de constater que certains pouvoirs adjudicateurs font actuellement un usage inapproprié de cette notion. Certains assimilent à tort le circuit court à une simple délimitation géographique, tandis que d'autres l'emploient comme une spécification technique. Dans ce contexte incertain et confus, il apparaît essentiel que les États membres adoptent des mesures afin de prévenir les dérives protectionnistes, de garantir une promotion cohérente du développement durable et une application cohérence et conforme au droit de l'Union.

Plusieurs États membres, tels que l'Espagne et l'Italie, ont déjà pris des initiatives en ce sens".

Selon le délégué, il ne semble pas que l'intention soit de restreindre la liberté de décision des pouvoirs adjudicateurs, étant donné que l'article 81 de la loi du 16 juin 2016 'relative aux marchés publics' demeure pleinement d'actualité. Cela semble également devoir se déduire du texte de l'article 87/2, en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', qui dispose que le circuit court *peut* être utilisé en tant que critère d'attribution conformément à l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), en projet.

Par conséquent, il y a lieu d'admettre que le dispositif en projet relatif au circuit court n'a pas de portée normative autonome[38], mais constitue simplement la confirmation de la possibilité existante, prévue par l'article 81 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics' et par l'article 67, paragraphe 2, a), de la directive 2014/24/UE, de tenir compte d'aspects sociaux ou environnementaux lors de la détermination des critères d'attribution. Si l'intention des auteurs de l'avant-projet est d'informer les pouvoirs adjudicateurs des conditions imposées par le droit européen, la jurisprudence de la Cour de justice ou la Commission européenne quant à l'utilisation du critère d'attribution "circuit court", il existe des moyens plus appropriés pour atteindre cet objectif que d'inscrire une telle explication dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. Il est dès lors recommandé d'omettre les articles 22 et 24 et d'adapter l'article 23 au regard de ce qui précède. Si cela est jugé nécessaire, la notion de "circuit court" peut être ajoutée à titre d'exemple à l'énumération

[38] Sauf en ce qui concerne l'obligation de rapportage prévue à l'article 23 de l'avant-projet.

voorbeeld worden toegevoegd aan de opsomming in het ontworpen artikel 81, § 2, 1°, a), van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'.[39]

Dezelfde opmerking geldt voor artikel 41 van het voorontwerp, waar een gelijkaardige regeling wordt ingevoegd in de wet van 17 juni 2016 'betreffende de concessieovereenkomsten', behoudens wat betreft de rapportageverplichting in het ontworpen artikel 58/2, vijfde lid.

Artikelen 25 en 30

16. Met het oog op de overeenstemming tussen de taalversies, dient in de Nederlandse tekst die door de artikelen 25, 1°, en 30, 1°, van het voorontwerp wordt ingevoegd, de zinsnede "maar hoger is dan 3000 euro of gelijk is aan het laatste bedrag" te worden vervangen door de zinsnede "maar hoger is dan of gelijk is aan 3000 euro".

Artikel 29

17. In het ontworpen artikel 147, § 6, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten' moet de verwijzing naar de "vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking" vervangen worden door een verwijzing naar de correcte term "vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande oproep tot mededinging".[40]

Artikelen 33 en 36

18. Bij artikel 5 van de wet van 10 februari 2026 'tot wijziging van de wet inzake overheidsopdrachten aangaande bijzondere maatregelen voor overheidsopdrachten voor grensoverschrijdende projecten die verband houden met het trans-Europees vervoersnetwerk' werd een bijlage VIII ingevoegd in de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'. De in te voegen bijlage dient dan ook als bijlage IX te worden genummerd en de verwijzingen ernaar in het ontworpen artikel 168, § 1, dienen te worden aangepast.

Artikel 39

19. Met het oog op de overeenstemming tussen de taalversies, moet in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 32/3 het woord "concessieovereenkomsten" worden vervangen door het woord "concessieovereenkomst".

Artikelen 50 tot 55

20. De wetgevende macht kan de in de artikelen 50 tot 55 van het voorontwerp vermelde bepalingen van koninklijke

[39] Zie evenwel opmerking 5.

[40] Zie artikel 117, § 1, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'.

figurant à l'article 81, § 2, 1°, a), en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'[39].

La même observation s'applique à l'article 41 de l'avant-projet, qui insère un dispositif similaire dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux contrats de concession', sauf en ce qui concerne l'obligation de rapportage prévue à l'article 58/2, alinéa 5, en projet.

Articles 25 et 30

16. Afin d'assurer la concordance entre les versions linguistiques, il convient de remplacer, dans le texte néerlandais inséré par les articles 25, 1°, et 30, 1°, de l'avant-projet, le segment de phrase "maar hoger is dan 3000 euro of gelijk is aan het laatste bedrag" par le segment de phrase "maar hoger is dan of gelijk is aan 3000 euro".

Article 29

17. À l'article 147, § 6, en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics', on remplacera la référence à une "procédure négociée directe avec publication préalable" par une référence au terme correct de "procédure négociée directe avec mise en concurrence préalable[40]".

Articles 33 et 36

18. L'article 5 de la loi du 10 février 2026 'modifiant la loi relative aux marchés publics concernant des mesures particulières applicables aux marchés publics pour des projets transfrontaliers liés au réseau transeuropéen de transport' a inséré une annexe VIII dans la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'. L'annexe à insérer doit dès lors être numérotée "annexe IX" et les références qui y sont faites à l'article 168, § 1er, en projet, doivent être adaptées.

Article 39

19. Afin d'assurer la concordance entre les versions linguistiques, on remplacera le mot "concessieovereenkomsten" dans le texte néerlandais de l'article 32/3, en projet, par le mot "concessieovereenkomst".

Articles 50 à 55

20. Le pouvoir législatif peut abroger, partiellement ou non, les dispositions des arrêtés royaux mentionnées aux

[39] Voir toutefois l'observation 5.

[40] Voir l'article 117, § 1er, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'.

besluiten al dan niet gedeeltelijk opheffen omdat het niet gaat om een aan de uitvoerende macht voorbehouden bevoegdheid.

De specifieke wijzigingen van koninklijke besluiten door de artikelen 51 en 53 van het voorontwerp geven wel aanleiding tot rechtsonzekerheid, omdat de aard van de handtekening (met name een gekwalificeerde elektronische handtekening) nu niet langer duidelijk blijkt uit de gewijzigde besluiten. Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde:

"Préciser la nature de signature serait, en effet, de nature à apporter davantage de clarté.

Il convient toutefois de s'interroger sur la possibilité d'y donner suite dans le présent projet, au regard des règles de légistique. En effet, selon ces principes, une loi peut modifier un arrêté ou certaines de ses dispositions existantes, mais il semble exclu qu'elle puisse y insérer des dispositions nouvelles ou compléter des dispositions.

Le Code précise en effet ce qui suit 'il n'est pas opportun que le législateur modifie directement lui-même des règles établies par le pouvoir exécutif. Cela conduirait en effet à un mélange de normes législatives et réglementaires dans un seul texte. En outre, le pouvoir exécutif ne pourrait plus modifier ultérieurement les modifications apportées par le législateur, étant donné que ces dernières ont force de loi. Le législateur peut, par contre, abroger des arrêtés ou des parties d'arrêtés du pouvoir exécutif.'

Un arrêté royal modificatif étant en cours de rédaction, il pourrait être plus approprié d'intégrer la référence à la nature de la signature dans l'arrêté modificatif et non directement dans la loi.

A noter que les suppressions envisagées aux articles 51 et 53 visaient à permettre une entrée en vigueur plus rapide, sans devoir attendre la publication de l'arrêté. Ce dernier interviendra dans un second temps afin de corriger les incohérences ou imperfections subsistantes."

Met de voorgestelde aanpak van de gemachtigde kan niet worden ingestemd. Indien het nu al duidelijk is dat het aangepaste wettelijke kader zal leiden tot incoherenties met de uitvoeringsbesluiten, staat het vast dat dit zal leiden tot uitvoeringsmoeilijkheden en betwistingen. Het verdient dan ook aanbeveling om, veeleer dan in artikel 56 van het voorontwerp voor de overgrote meerderheid van de ontworpen bepalingen in een bijzondere inwerkingtredingsregeling te voorzien, de in artikel 56, 3°, van het voorontwerp opgenomen machtiging aan de Koning om voor een beperkt aantal artikelen de datum van inwerkingtreding te bepalen te verruimen tot de meeste artikelen.[41] Enkel voor wat de inwerkingtreding betreft van de artikelen die strekken tot de (laattijdige)[42] omzetting van richtlijn (EU) 2023/1791, dient de inwerkingtreding uiteraard wel al bij wet te worden geregeld.

[41] Vgl. artikel 193 van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'.

[42] Overeenkomstig artikel 36, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/1791 moest artikel 7 van deze richtlijn al op 11 oktober 2025 zijn omgezet.

articles 50 à 55 de l'avant-projet, dès lors qu'il ne s'agit pas d'une compétence réservée au pouvoir exécutif.

Les modifications spécifiques apportées aux arrêtés royaux par les articles 51 et 53 de l'avant-projet sont toutefois source d'insécurité juridique, dès lors que la nature de la signature (à savoir une signature électronique qualifiée) ne ressort désormais plus clairement des arrêtés modifiés. Interrogé à ce sujet, le délégué a répondu en ces termes:

"Préciser la nature de signature serait, en effet, de nature à apporter davantage de clarté.

Il convient toutefois de s'interroger sur la possibilité d'y donner suite dans le présent projet, au regard des règles de légistique. En effet, selon ces principes, une loi peut modifier un arrêté ou certaines de ses dispositions existantes, mais il semble exclu qu'elle puisse y insérer des dispositions nouvelles ou compléter des dispositions.

Le Code précise en effet ce qui suit 'il n'est pas opportun que le législateur modifie directement lui-même des règles établies par le pouvoir exécutif. Cela conduirait en effet à un mélange de normes législatives et réglementaires dans un seul texte. En outre, le pouvoir exécutif ne pourrait plus modifier ultérieurement les modifications apportées par le législateur, étant donné que ces dernières ont force de loi. Le législateur peut, par contre, abroger des arrêtés ou des parties d'arrêtés du pouvoir exécutif.'

Un arrêté royal modificatif étant en cours de rédaction, il pourrait être plus approprié d'intégrer la référence à la nature de la signature dans l'arrêté modificatif et non directement dans la loi.

A noter que les suppressions envisagées aux articles 51 et 53 visaient à permettre une entrée en vigueur plus rapide, sans devoir attendre la publication de l'arrêté. Ce dernier interviendra dans un second temps afin de corriger les incohérences ou imperfections subsistantes".

On ne peut se rallier à l'approche proposée par le délégué. S'il est déjà clair que le cadre légal adapté donnera lieu à des incohérences avec les arrêtés d'exécution, il est acquis que cette approche engendrera des difficultés d'exécution et des contestations. Il est dès lors recommandé, plutôt que de prévoir, à l'article 56 de l'avant-projet, un régime d'entrée en vigueur particulier pour la grande majorité des dispositions en projet, d'étendre à la plupart des articles l'habilitation au Roi prévue à l'article 56, 3°, de l'avant-projet, qui lui permet de fixer la date d'entrée en vigueur d'un nombre limité d'articles[41]. S'agissant uniquement de l'entrée en vigueur des articles visant la transposition (tardive) de la directive (UE) 2023/1791, l'entrée en vigueur doit bien sûr déjà être réglée par la loi[42].

[41] Voir par comparaison l'article 193 de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'.

[42] Conformément à l'article 36, paragraphe 1, de la directive (UE) 2023/1791, l'article 7 de cette directive devait déjà être transposé le 11 octobre 2025.

De hierna volgende opmerkingen over artikel 56 van het voorontwerp moeten in het licht van het voormelde voorbehoud te worden gelezen.

Artikel 56

21.1. Artikel 56 van het voorontwerp vermengt de inwerkingtreding van de aan te nemen wet met het toepassingsgebied *ratione temporis* van de nieuwe regeling.[43]

De eerste twee zinnen van deze bepaling worden daarom beter als volgt verwoord:

"Deze wet treedt in werking op de tiende dag die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Ze is van toepassing op de opdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook op de opdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte (…)".

21.2. In artikel 56, 2°, van het voorontwerp wordt onder meer verwezen naar de onbestaande artikelen "3, 68° en 69°" en "38, 32° en 33°". Aangezien het de bedoeling van de stellers van het voorontwerp is om de inwerkingtreding van een deel van de definities op een ander ogenblik te realiseren, zullen daartoe de artikelen 3 en 38 van het voorontwerp moeten worden opgesplitst in twee afzonderlijke paragrafen of bepalingen die op een ander tijdstip in werking treden. Er zal daarbij het best worden verwezen naar de ontworpen bepaling "zoals ingevoegd bij artikel 3 (38) van het voorontwerp".

21.3. Gelet op opmerking 20 verdient het aanbeveling om de inwerkingtredingsbepaling te herformuleren in die zin dat de Koning de datum van inwerkingtreding van de aan te nemen wet bepaalt, met uitzondering van (al naargelang de lengte van de termijn van inwerkingtreding):

— de bepalingen die in werking treden op de tiende dag na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*, waarbij voor de formulering rekening moet worden gehouden met opmerking 21.1;

— de bepaling van het voorontwerp die in werking treedt drie maanden na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad* (artikel 23 van het voorontwerp) waarbij voor de formulering rekening moet worden gehouden met opmerking 21.1.

[43] Vgl. adv.RvS 78.225/1 van 16 oktober 2025 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 10 februari 2026 'tot wijziging van de wet inzake overheidsopdrachten aangaande bijzondere maatregelen voor overheidsopdrachten voor grensoverschrijdende projecten die verband houden met het trans-Europees vervoersnetwerk', opmerking 13; adv.RvS 78.658/1 van 18 december 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 12 januari 2026 'tot aanpassing van twee drempels in de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies', opmerking 5.

Les observations qui suivent, formulées au sujet de l'article 56, doivent être lues à la lumière de la réserve précitée.

Article 56

21.1. L'article 56 de l'avant-projet confond l'entrée en vigueur de la loi à adopter avec le champ d'application *ratione temporis* du nouveau dispositif[43].

Il serait dès lors préférable de formuler les deux premières phrases de cette disposition comme suit:

"La présente loi entre en vigueur le dixième jour qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge*. Elle s'applique aux marchés qui sont publiés ou auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi qu'aux marchés pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date […]".

21.2. À l'article 56, 2°, de l'avant-projet, il est notamment fait référence aux articles inexistants "3, 68° et 69°" et "38, 32° et 33°". Étant donné que l'intention des auteurs de l'avant-projet est de procéder à l'entrée en vigueur d'une partie des définitions à un autre moment, il faudra, à cette fin, scinder les articles 3 et 38 de l'avant-projet en deux paragraphes ou dispositions distincts qui entreront en vigueur à des moments différents. À cet égard, il sera préférable de faire référence à la disposition en projet "telle qu'elle est insérée par l'article 3 (38) de l'avant-projet".

21.3. Compte tenu de l'observation 20, il est recommandé de reformuler la disposition d'entrée en vigueur de sorte que le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de la loi à adopter, à l'exception (en fonction de la durée du délai d'entrée en vigueur):

— des dispositions qui entrent en vigueur le dixième jour qui suit celui de la publication au *Moniteur belge*, leur formulation devant tenir compte de l'observation 21.1;

— de la disposition de l'avant-projet qui entre en vigueur trois mois après sa publication au *Moniteur belge* (article 23 de l'avant-projet), sa formulation devant tenir compte de l'observation 21.1.

[43] Comparer avec l'avis C.E. 78.225/1, rendu le 16 octobre 2025 sur un avant-projet devenu la loi du 10 février 2026 'modifiant la loi relative aux marchés publics concernant des mesures particulières applicables aux marchés publics pour des projets transfrontaliers liés au réseau transeuropéen de transport', observation 13; l'avis C.E.78.658/1, rendu le 18 décembre 2025 sur un projet devenu l'arrêté royal du 12 janvier 2026 'modifiant deux seuils dans la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions', observation 5.

Slotopmerking

22. Het voorontwerp verdient nog een grondig nazicht inzake het correct gebruik van leestekens en andere slordigheden[44] en inzake de overeenstemming tussen de taalversies van het voorontwerp.[45]

De griffier, *De voorzitter,*

Wim Geurts Pierre Lefranc

Observation finale

22. Il est recommandé de procéder encore à un examen approfondi de l'avant-projet en ce qui concerne l'utilisation correcte des signes de ponctuation et d'autres imperfections[44], et en ce qui concerne la concordance entre les versions linguistiques de l'avant-projet[45].

Le greffier, *Le président,*

Wim Geurts Pierre Lefranc

44 Bijvoorbeeld de voorlaatste paragraaf ingevoegd door artikel 16 van het voorontwerp.

45 Bijvoorbeeld het tweede lid van de paragraaf 2 die wordt ingevoegd door artikel 12, b) en het gebruik van het woord "verlangt" in de Nederlandse tekst als overeenstemmend woord voor het woord "exige" in de Franse tekst in het ontworpen artikel 74, § 2, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 'inzake overheidsopdrachten'.

44 Par exemple, l'avant-dernier paragraphe inséré par l'article 16 de l'avant-projet.

45 Par exemple, l'alinéa 2 du paragraphe 2 inséré par l'article 12, b), et l'utilisation du mot "verlangt" dans le texte néerlandais en tant que mot correspondant au mot "exige" dans le texte français de l'article 74, § 2, alinéa 2, en projet, de la loi du 17 juin 2016 'relative aux marchés publics'.

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de eerste minister, de minister van Economie, de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, de minister van Defensie, de minister van Klimaat en de minister belast met Ambtenarenzaken,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De eerste minister, de minister van Economie, de minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, de minister van Defensie, de minister van Klimaat en de minister belast met Ambtenarenzaken zijn ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Wijzigingen aan de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten

Art. 2

In artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt de bepaling onder 2° vervangen als volgt:

"2° artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;"

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition du premier ministre, du ministre de l'Économie, du ministre de la Sécurité et de l'Intérieur, du ministre de la Défense, du ministre du Climat et de la ministre chargée de la Fonction publique,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le premier ministre, le ministre de l'Économie, le ministre de la Sécurité et de l'Intérieur, le ministre de la Défense, le ministre du Climat et la ministre chargée de la Fonction publique sont chargés de présenter en notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

CHAPITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Modifications de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics

Art. 2

À l'article 1er, § 1er, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, modifiée par la loi du 7 avril 2019, le 2° est remplacé par ce qui suit:

"2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;"

Art. 3

§ 1. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 7 april 2019 en 18 mei 2022, wordt aangevuld met de bepalingen onder 63° tot 67°, luidende:

"63° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

64° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

65° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

66° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

67° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;".

§ 2. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wetten van 7 april 2019 en 18 mei 2022, wordt aangevuld met de bepaling onder 68°, luidende:

"68° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening 910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van

Art. 3

§ 1er. L'article 2 de la même loi, modifié par les lois des 7 avril 2019 et 18 mai 2022, est complété par les points 63° à 67°, rédigés comme suit:

"63° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

64° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

65° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

66° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

67° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières;".

§ 2. L'article 2 de la même loi, modifié par les lois des 7 avril 2019 et 18 mai 2022, est complété par le point 68°, rédigé comme suit:

"68° signature électronique qualifiée: la signature visée à l'article 3, 12°, du règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l'identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est

Richtlijn 1999/93/EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen."

créée à l'aide d'un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique."

Art. 4

Artikel 13, paragraaf 1, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 2023, wordt vervangen als volgt:

"Zolang de aanbesteder geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers, inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de plaatsingsprocedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes, de interne documenten van de aanbesteder en het proces-verbaal van opening van de offertes. Wat de overheidsopdrachten betreft die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken, deelt de aanbesteder gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in het klassement mee, alsook de prijs van de inschrijver die de laagste offerte heeft ingediend en, als de aanbesteder dit relevant acht, de prijs van de hoogste offerte. De voormelde mededeling gebeurt naar aanleiding van of onmiddellijk na de opmaak van het proces-verbaal van opening van de offertes. Dit gebeurt via het in artikel 14, § 7, bedoelde elektronische platform dat gebruikt werd voor de indiening."

Art. 4

L'article 13, paragraphe 1er, alinéa 1er, de la même loi, modifié par la loi du 22 décembre 2023, est remplacé par ce qui suit:

"Aussi longtemps que l'adjudicateur n'a pas pris de décision, selon le cas, au sujet de la sélection ou de la qualification des candidats ou participants, de la régularité des offres, de l'attribution du marché ou de la renonciation à la passation du marché, les candidats, les participants, les soumissionnaires et les tiers n'ont aucun accès aux documents relatifs à la procédure de passation, notamment aux demandes de participation ou de qualification, aux offres, aux documents internes de l'adjudicateur et au procès-verbal d'ouverture des offres. En ce qui concerne les marchés publics qui sont passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l'offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix et sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence, l'adjudicateur communique simultanément, à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement et le prix du soumissionnaire ayant présenté l'offre la plus basse et, si l'adjudicateur le juge opportun, le prix de l'offre la plus élevée. La communication susvisée se fait à l'occasion ou immédiatement après l'établissement du procès-verbal d'ouverture des offres. Cela se fait au moyen de la plateforme électronique visée à l'article 14, § 7, sur laquelle la soumission a eu lieu."

Art. 5

Artikel 14/1, derde lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 7 april 2019, wordt vervangen als volgt:

"De in het eerste lid bedoelde verplichting is niet van toepassing in de volgende gevallen of opdrachten:

1° de opdrachten die worden geplaatst in het kader van ontwikkelingssamenwerking, die worden geplaatst door diplomatieke vertegenwoordigingen of consulaten of die worden geplaatst in het kader van de deelname aan een internationale tentoonstelling van het Internationaal Bureau van Tentoonstellingen;

Art. 5

L'article 14/1, alinéa 3, de la même loi, inséré par la loi du 7 avril 2019, est remplacé par ce qui suit:

"L'obligation visée à l'alinéa 1er ne s'applique pas dans les cas ou pour les marchés suivants:

1° les marchés passés dans le cadre de la coopération au développement, passés par des représentations diplomatiques ou par des consulats ou passés dans le cadre de la participation à une exposition internationale du Bureau international des Expositions;

2° gevallen waarbij de opdrachtnemer niet uit een land van de Europese Economische Ruimte afkomstig is;

3° in de in artikel 42, § 1, eerste lid, 6°, bedoelde hypothese, wanneer de opdrachtnemer een natuurlijke persoon is die niet tussenkomt in het kader van de uitoefening van zijn zelfstandige beroepsactiviteit."

Art. 6

In dezelfde wet wordt een artikel 14/3 ingevoegd, luidende als volgt:

"Handtekening

Art. 14/3. § 1. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten. Offertes in het kader van elektronische veilingen worden echter niet ondertekend.

§ 2. Indien de aanbesteder gebruik maakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging, is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de opdrachtdocumenten.

§ 3. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 1 en 2, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten.

§ 4. Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.

§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder de inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt in de opdrachtdocumenten de termijn voor deze regularisatie, die altijd tussen de vijf en vijftien dagen bedraagt. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.

De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder, in het kader van het in het eerste lid bedoelde regularisatie, het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in artikel 14, § 7, bedoelde platform toestaan of voorschrijven. Voor de toepassing van onderhavige paragraaf moet dit

2° les cas où l'adjudicataire n'est pas issu d'un pays de l'Espace économique européen;

3° l'hypothèse visée à l'article 42, § 1er, alinéa 1er, 6°, lorsque l'adjudicataire est une personne physique qui n'intervient pas dans le cadre de l'exercice de son activité professionnelle d'indépendant."

Art. 6

Dans la même loi, il est inséré un article 14/3, rédigé comme suit:

"Signature

Art. 14/3. § 1er. La signature de l'offre finale est exigée, sauf si les documents du marché en disposent autrement. Toutefois, dans les enchères électroniques, les offres ne sont pas signées.

§ 2. Si l'adjudicateur fait usage de la procédure négociée sans publication préalable ou de la procédure négociée sans mise en concurrence préalable, la signature de l'offre n'est pas exigée. L'adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents du marché.

§ 3. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 1er et 2, et sauf mention contraire dans les documents du marché, la signature se fait au moyen d'une signature électronique qualifiée.

§ 4. Une signature n'est jamais exigée au stade de la demande de participation.

§ 5. Les offres sont entachées d'une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n'est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l'adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L'adjudicateur détermine dans les documents du marché le délai de cette régularisation qui est toujours compris entre cinq jours et quinze jours. Si l'offre n'a pas pu être régularisée à l'issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.

L'adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, dans le cadre de la régularisation visée à l'alinéa 1er, l'adjudicateur peut autoriser ou imposer l'utilisation d'un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée à l'article 14, § 7. Pour l'application du présent paragraphe, cela doit

uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.

§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de finale offerte, de bijlagen ervan en het UEA, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.

Tenzij indien anders bepaald in de opdrachtdocumenten, hoeven de op grond van artikel 66, § 3, gevraagde aanvullende inlichtingen of documenten niet te worden ondertekend, zelfs indien daarvoor een nieuw indieningsrapport wordt opgesteld.

§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes of de aanvragen tot deelneming moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.

De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.

§ 8. Onverminderd paragraaf 5, tweede lid, tweede zin, is dit artikel alleen van toepassing op gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van een elektronisch platform voor de indiening van offertes en aanvragen tot deelneming.

§ 9. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening.”

Art. 7

Artikel 28, § 1, eerste lid, 1°, van dezelfde wet, wordt aangevuld met de woorden “en dat onverminderd artikel 168”.

Art. 8

In artikel 42 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de eerste paragraaf, eerste lid, wordt aangevuld met een bepaling onder 6°, luidende:

“6° in geval van gelegenheidsaankopen, wanneer zich gedurende zeer korte tijd een bijzonder voordelige gelegenheid tot aanschaffing van leveringen voordoet en waarvoor de te betalen prijs ver onder de normale

être précisé au plus tard au moment de la demande de régularisation.

§ 6. Lorsqu’une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l’offre finale, ses annexes et le DUME, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l’article 14, § 7. Ces documents sont signés de manière globale par l’apposition d’une signature sur le rapport de dépôt y afférent.

Sauf si les documents du marché en disposent autrement, les informations ou documents complémentaires demandés sur la base de l’article 66, § 3, ne doivent pas être signés et ce, même si un nouveau rapport de dépôt y relatif est créé.

§ 7. La demande de participation ou l’offre peut être retirée avant la date et l’heure de l’introduction des offres ou des demandes de participation. Le retrait ne nécessite pas de signature.

Le retrait doit être pur et simple.

§ 8. Sans préjudice du paragraphe 5, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article n’est applicable qu’aux cas dans lesquels il est fait usage d’une plateforme électronique pour le dépôt des offres et des demandes de participation.

§ 9. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature.”

Art. 7

L’article 28, § 1er, alinéa 1er, 1°, de la même loi, est complété par les mots suivants “et ce, sans préjudice de l’article 168”.

Art. 8

À l’article 42 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 1er, alinéa 1er, est complété par un 6° rédigé comme suit:

“6° dans le cas d’achats d’opportunité, lorsqu’il est possible d’acquérir des fournitures en profitant d’une occasion particulièrement avantageuse qui s’est présentée dans une période de temps très courte et pour

marktprijs ligt en de goed te keuren uitgave lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking;";

b) de eerste paragraaf, tweede lid, wordt opgeheven.

Art. 9

In artikel 43, § 6, 4°, van dezelfde wet, worden de woorden "met uitzondering van de opdrachten bedoeld in artikel 92" opgeheven.

Art. 10

In artikel 50, tweede lid, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 december 2023, worden de woorden "Artikel 73, § 4," vervangen door de woorden "Artikel 74/1".

Art. 11

In artikel 66 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) paragraaf 1, eerste lid, 2°, wordt vervangen als volgt:

"2° de offerte is afkomstig van een inschrijver waaraan de toegang tot de opdracht niet is ontzegd op grond van de artikelen 67 tot 70 en die in voorkomend geval voldoet aan de door de aanbestedende overheid vastgestelde selectiecriteria en de niet-discriminerende regels en criteria bedoeld in artikel 79, § 2, eerste lid.";

b) paragraaf 2 wordt vervangen als volgt:

"§ 2. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan de aanbestedende overheid overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het prijsonderzoek en de rangschikking van de offertes alvorens na te gaan of er geen uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.

Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruik maakt, ziet zij erop toe dat de verificatie van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze plaatsvindt zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die niet voldoet aan de selectiecriteria."

lesquelles le prix à payer est considérablement plus bas que les prix normalement pratiqués sur le marché et que la dépense à approuver est inférieure au seuil de publication européenne;";

b) le paragraphe 1er, alinéa 2, est abrogé.

Art. 9

À l'article 43, § 6, 4°, de la même loi, les mots "à l'exception des marchés visés à l'article 92" sont abrogés.

Art. 10

À l'article 50, alinéa 2, de la même loi, inséré par la loi du 22 décembre 2023, les mots "L'article 73, § 4" sont remplacés par les mots "L'article 74/1".

Art. 11

Dans l'article 66 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 1er, alinéa 1er, 2°, est remplacé par ce qui suit:

"2° l'offre provient d'un soumissionnaire qui n'est pas exclu de l'accès au marché sur la base des articles 67 à 70 et qui répond, le cas échéant, aux critères de sélection fixés par le pouvoir adjudicateur et aux règles et critères non discriminatoires visés à l'article 79, § 2, alinéa 1er.";

b) le paragraphe 2 est remplacé par ce qui suit:

"§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec publication préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et au classement des offres avant de vérifier l'absence de motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.

Lorsqu'il fait usage de cette possibilité, il s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas remplit les critères de sélection."

Art. 12

In artikel 71 van dezelfde wet worden tussen het tweede en het derde lid twee leden ingevoegd, luidende:

“De aanbestedende overheid bepaalt een of meer selectiecriteria die betrekking hebben op de geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen, de economische en financiële draagkracht en/of de technische en beroepsbekwaamheid.

In afwijking van lid 3 kan de aanbestedende overheid, voor de overheidsopdrachten voor leveringen en diensten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, afzien van het bepalen van selectiecriteria, wanneer hij gebruik maakt van de openbare procedure of de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.”

Art. 12

Dans l’article 71 de la même loi, deux alinéas rédigés comme suit sont insérés entre les alinéas 2 et 3:

“Le pouvoir adjudicateur détermine un ou plusieurs critères de sélection ayant trait à l’aptitude à exercer l’activité professionnelle, à la capacité économique et financière et/ou aux capacités techniques et professionnelles.

Par dérogation à l’alinéa 3, pour les marchés publics de fournitures et de services dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur peut s’abstenir de définir des critères de sélection lorsqu’il utilise la procédure ouverte ou la procédure négociée directe avec publication préalable.”

Art. 13

In artikel 73 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in de titel van het artikel worden de woorden “, impliciete verklaring op erewoord” opgeheven;

2° in het eerste lid van de eerste paragraaf worden de woorden “voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking,” ingevoegd tussen de woorden “kandidaten of inschrijvers,” en de woorden “het door hen ingevulde Uniform Europees Aanbestedingsdocument”;

3° de eerste paragraaf wordt aangevuld met twee leden, luidende:

“In afwijking van het eerste lid, kan een ondernemer, in plaats van informatie verschaft in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, certificaten of documenten overleggen die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden en waarin wordt bevestigd dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden vermeld in artikel 73, § 1, eerste lid.

Wanneer gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet bedoelde gevallen, kan de aanbestedende overheid ertoe beslissen, eveneens in afwijking van het eerste lid, genoegen te nemen met een impliciete verklaring op erewoord als voorlopig bewijs overeenkomstig artikel 74.”;

Art. 13

À l’article 73 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans le titre de l’article, les mots “, déclaration sur l’honneur implicite” sont supprimés;

2° dans le paragraphe 1er, alinéa 1er, les mots “pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne” sont insérés entre le mot “produisent” et les mots “le Document unique de marché européen”;

3° le paragraphe 1er est complété par deux alinéas rédigés comme suit:

“Par dérogation à l’alinéa 1er, un opérateur économique peut produire, à la place des informations reprises dans le Document unique de marché européen, les certificats ou documents délivrés par des autorités publiques ou des tiers qui confirment qu’il satisfait aux conditions mentionnées à l’article 73, § 1er, alinéa 1er.

Lorsqu’il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l’article 42, § 1er, 1°, b) et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi, le pouvoir adjudicateur peut décider, toujours par dérogation à l’alinéa 1er, de se contenter d’une déclaration sur l’honneur implicite à titre de preuve a priori conformément à l’article 74.”;

4° de derde paragraaf, eerste lid, wordt aangevuld met de woorden “, maar er mag niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, 1°, b), bedoelde geval.”;

5° de vierde paragraaf wordt opgeheven.

Art. 14

In dezelfde wet wordt een artikel 73/1 ingevoegde, luidende als volgt:

“Art. 73/1. De aanbestedende overheid zorgt ervoor dat de kandidaat of inschrijver het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, wanneer deze moet ingevuld worden, op een geïntegreerde manier kan invullen in het in artikel 14, § 7, bedoelde platform.”

Art. 15

Artikel 74 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

“Impliciete verklaring op erewoord

Art. 74. § 1. Het onderhavige artikel is van toepassing op:

1° opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking; en

2° overheidsopdrachten waarbij gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet, bedoelde gevallen, waarbij de geraamde waarde gelijk of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking, maar alleen voor zover de aanbestedende overheid dit aldus aangeeft in de opdrachtdocumenten.

De indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte vormt, voor de in het eerste lid bedoelde opdrachten, een impliciete verklaring op erewoord dat de betrokken kandidaat of inschrijver voldoet aan de volgende voorwaarden:

1° hij bevindt zich niet in een van de situaties als bedoeld in de artikelen 67 tot 69, waardoor kandidaten of inschrijvers kunnen of moeten worden uitgesloten;

4° le paragraphe 3, alinéa 1er, est complété par la phrase “Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l’heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l’article 42, § 1er, 1°, b).”;

5° le paragraphe 4 est abrogé.

Art. 14

Dans la même loi, un article 73/1 est inséré. Il est rédigé comme suit:

“Art. 73/1. Lorsque le Document unique de marché européen doit être complété, le pouvoir adjudicateur veille à ce que le candidat ou le soumissionnaire puisse le remplir de manière intégrée dans la plateforme visée à l’article 14, § 7.”

Art. 15

L’article 74 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

“Déclaration implicite sur l’honneur

Art. 74. § 1er. Le présent article s’applique:

1° aux marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne; et

2° aux marchés pour lesquels il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l’article 42, § 1er, 1°, b) et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi, lorsque le montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne, mais uniquement pour autant que le pouvoir adjudicateur l’indique dans les documents du marché.

Le dépôt de la demande de participation ou de l’offre constitue, pour les marchés visés à l’alinéa 1er, la déclaration implicite sur l’honneur selon laquelle le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions suivantes:

1° il ne se trouve pas dans l’une des situations visées aux articles 67 à 69, qui doit ou peut entraîner l’exclusion de candidats ou soumissionnaires;

2° hij voldoet, indien van toepassing, aan het toepasselijke selectiecriterium of de toepasselijke selectiecriteria, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 71;

3° hij voldoet, indien van toepassing, aan de objectieve regels en criteria voor de beperking van het aantal kandidaten, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 79.

De in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring wordt aanvaard als voorlopig bewijs ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan de in het tweede lid bedoelde voorwaarden voldoet.

Indien de ondernemer overeenkomstig artikel 78 een beroep doet op de draagkracht van andere entiteiten maakt hij hier melding van in zijn offerte of aanvraag tot deelneming. In dat geval geldt de in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring op erewoord eveneens ten aanzien van die entiteiten.

§ 2. De aanbestedende overheid kan kandidaten en inschrijvers tijdens de procedure te allen tijde verzoeken de vereiste ondersteunende documenten geheel of gedeeltelijk in te dienen wanneer dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure. Er mag echter niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, 1°, b), bedoelde geval.

Alvorens de opdracht te gunnen, verlangt de aanbestedende overheid van de inschrijver aan wie zij voornemens is de opdracht te gunnen, de actuele ondersteunende documenten over te leggen, als bedoeld in artikel 74/1. De aanbestedende overheid kan ondernemers verzoeken de ontvangen certificaten aan te vullen of te verduidelijken.

Het voorgaande lid, eerste zin, is niet van toepassing op opdrachten die gebaseerd zijn op raamovereenkomsten die zijn gesloten overeenkomstig artikel 43, § 4 of § 5, 1°."

Art. 16

In dezelfde wet, wordt een artikel 74/1 ingevoegd, luidende:

"*Only once*

Art. 74/1. De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten of andere bewijsstukken over te leggen indien en voor zover de aanbestedende overheid de certificaten of de relevante informatie rechtstreeks

2° il répond, le cas échéant, au(x) critère(s) de sélection applicable(s) qui a (ont) été établi(s) conformément à l'article 71;

3° il respecte, le cas échéant, les règles et critères objectifs relatifs à la limitation du nombre de candidats qui ont été établis conformément à l'article 79.

La déclaration implicite visée à l'alinéa 2 est acceptée à titre de preuve provisoire en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions visées à l'alinéa 2.

Lorsque l'opérateur économique a recours aux capacités d'autres entités en vertu de l'article 78, il le mentionne dans son offre ou dans sa demande de participation. Dans ce cas, la déclaration implicite sur l'honneur visée à l'alinéa 2 vaut également à l'égard de ces entités.

§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut demander à des candidats et soumissionnaires, à tout moment de la procédure, de fournir tout ou partie des documents justificatifs, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure. Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l'heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l'article 42, § 1er, 1°, b).

Avant l'attribution du marché, le pouvoir adjudicateur exige du soumissionnaire pressenti qu'il présente les documents justificatifs mis à jour visés à l'article 74/1. Le pouvoir adjudicateur peut inviter les opérateurs économiques à compléter ou à expliciter les certificats reçus.

L'alinéa qui précède, première phrase, ne s'applique pas aux marchés fondés sur des accords-cadres conclus conformément à l'article 43, § 4 ou § 5, 1°."

Art. 16

Dans la même loi, il est inséré un article 74/1 rédigé comme suit:

"*Only once*

Art. 74/1. Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs ou d'autres pièces justificatives lorsque et dans la mesure où le pouvoir adjudicateur a la possibilité d'obtenir directement les

kan verkrijgen door raadpleging van een gratis toegankelijke nationale databank in elke lidstaat, zoals een nationaal aanbestedingsregister, een digitaal bedrijfsdossier, een systeem voor digitale documentopslag of een voorselectiesysteem.

De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten over te leggen wanneer de aanbestedende overheid deze documenten reeds in haar bezit heeft en deze werden verkregen in het kader van een andere plaatsingsprocedure. Dit op voorwaarde dat de betrokken ondernemers in hun aanvraag tot deelneming of in hun offerte de procedure identificeren tijdens dewelke zij deze documenten reeds hebben voorgelegd en voor zover de voormelde inlichtingen en documenten nog beantwoorden aan de gestelde vereisten."

Art. 17

Artikel 75 van dezelfde wet wordt aangevuld met een lid, luidende:

"Voor opdrachten die worden geplaatst volgens de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking bedoeld in artikel 42, § 1, 1°, a), en b), kan de Koning de aanbestedende overheid toestaan om bepaalde bewijsmiddelen die het ontbreken van uitsluitingsgronden moeten aantonen, niet te eisen."

Art. 18

In artikel 81 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de tweede paragraaf, eerste lid, 3°, a), wordt aangevuld met de woorden "evenals de bevoorrading via korte ketens";

b) er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, luidende:

"§ 2/1. In afwijking van paragraaf 2, mag de aanbestedende overheid, voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel bepaald voor de Europese bekendmaking, de economisch meest voordelige offerte niet uitsluitend vaststellen op basis van het gunningscriterium prijs, bedoeld in paragraaf 2.

In afwijking van het eerste lid, mag de economisch meest voordelige offerte wel uitsluitend vastgesteld worden op basis van het gunningscriterium prijs indien aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

certificats ou les informations pertinentes en consultant une base de données nationale dans un État membre qui est accessible gratuitement, comme un registre national des marchés publics, un dossier virtuel d'entreprise, un système de stockage électronique de documents ou un système de préqualification.

Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur a déjà ces documents en sa possession et qu'il les a obtenus dans le cadre d'une autre procédure de passation et ce, à condition que les opérateurs économiques concernés identifient dans leur demande de participation ou dans leur offre la procédure au cours de laquelle lesdits documents ont déjà été fournis et pour autant que les renseignements et documents mentionnés répondent encore aux exigences requises."

Art. 17

L'article 75 de la même loi est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Pour les marchés passés selon la procédure négociée sans publication préalable visée à l'article 42, § 1er, 1°, a), et b), le Roi peut autoriser le pouvoir adjudicateur à ne pas exiger certains moyens de preuve destinés à démontrer l'absence de motifs d'exclusion."

Art. 18

Dans l'article 81 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

a) le paragraphe 2, alinéa 1er, 3°, a) est complété par les mots ", ainsi que l'approvisionnement en circuit court";

b) il est inséré un paragraphe 2/1, rédigé comme suit:

"§ 2/1. Par dérogation au paragraphe 2, le pouvoir adjudicateur ne peut, pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse en se fondant uniquement sur le critère d'attribution du prix, visé au paragraphe 2.

Par dérogation à l'alinéa 1er, l'offre économiquement la plus avantageuse peut toutefois être déterminée sur la seule base du critère d'attribution du prix si l'une des conditions suivantes est remplie:

1° de werken, leveringen of diensten zijn gestandaardiseerd en beschikbaar op de markt;

2° de vereiste kwaliteit wordt integraal beschreven in de opdrachtdocumenten.";

c) de derde paragraaf wordt vervangen als volgt:

"§ 3. Gunningscriteria worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht wanneer zij betrekking hebben op de in het kader van die opdracht te verrichten werken, leveringen of diensten, in alle opzichten en in elk stadium van de levenscyclus ervan, met inbegrip van factoren die te maken hebben met:

1° het specifieke productieproces, het aanbieden of de verhandeling van deze werken, leveringen of diensten, of

2° een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus ervan, waaronder in voorkomend geval hun duurzaamheid, hun repareerbaarheid of hun renovatiepotentieel.

Dit is zelfs het geval wanneer deze factoren geen deel uitmaken van de materiële basis ervan.

Gunningscriteria mogen er niet toe leiden dat de aanbestedende overheid onbeperkte keuzevrijheid heeft. Ze waarborgen de mogelijkheid van daadwerkelijke mededinging en gaan vergezeld van specificaties aan de hand waarvan de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk kan worden getoetst om te beoordelen in welke mate de offertes aan de gunningscriteria voldoen. In geval van twijfel controleert de aanbestedende overheid effectief de juistheid van de door de inschrijvers verstrekte informatie en bewijsmiddelen.

Deze criteria moeten in de aankondiging van een opdracht of in een ander opdrachtdocument worden vermeld."

Art. 19

Artikel 82, § 1, 1°, d), van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

"d) kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals de kosten voor ontmanteling, inzameling, recycling of renovatie."

1° les travaux, les fournitures ou les services sont standardisés et disponibles sur le marché;

2° la qualité exigée est intégralement décrite dans les documents du marché.";

c) le paragraphe 3 est remplacé par ce qui suit:

"§ 3. Les critères d'attribution sont réputés être liés à l'objet du marché public lorsqu'ils se rapportent aux travaux, fournitures ou services à fournir en vertu du marché à quelque égard que ce soit et à n'importe quel stade de leur cycle de vie, y compris les facteurs intervenant dans:

1° le processus spécifique de production, de fourniture ou de commercialisation desdits travaux, produits ou services, ou

2° un processus spécifique lié à un autre stade de leur cycle de vie, y compris, le cas échéant, leur durabilité, leur réparabilité ou leur potentiel de réhabilitation.

C'est le cas même lorsque ces facteurs ne font pas partie de leur contenu matériel.

Les critères d'attribution n'ont pas pour effet de conférer une liberté de choix illimitée au pouvoir adjudicateur. Ils garantissent la possibilité d'une véritable concurrence et sont assortis de précisions qui permettent de vérifier concrètement les informations fournies par les soumissionnaires pour évaluer dans quelle mesure les offres répondent aux critères d'attribution. En cas de doute, le pouvoir adjudicateur vérifie concrètement l'exactitude des informations et éléments de preuve fournis par les soumissionnaires.

Ces critères doivent être indiqués dans l'avis de marché ou dans un autre document du marché."

Art. 19

L'article 82, § 1er, 1°, d), de la même loi est remplacé par ce qui suit:

"d) les coûts liés à la fin du cycle de vie, tels que les coûts de démantèlement, de collecte, de recyclage et de réhabilitation."

Art. 20

In artikel 92 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in eerste lid van de bestaande tekst, gewijzigd bij de wetten van 8 februari 2023 en 22 december 2023, worden de woorden “waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro” vervangen door de woorden “waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger is dan of gelijk is aan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro”;

2° de bepaling wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.”

Art. 21

In dezelfde wet wordt in titel 2 een hoofdstuk 8 ingevoegd, met als opschrift:

“Hoofdstuk 8. Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde”.

Art. 22

In dezelfde wet wordt onder hoofdstuk 8 van titel 2 een artikel 92/1 ingevoegd, luidende:

“Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning

Art. 92/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:

1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;

2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2.

De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.

Art. 20

À l’article 92 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l’alinéa 1er du texte existant, modifié par les lois du 8 février 2023 et du 22 décembre 2023, les mots “dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros” sont remplacés par les mots “dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros”;

2° l’article est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l’inflation ou de la déflation.”

Art. 21

Dans le titre 2 de la même loi, il est inséré un chapitre 8 intitulé:

“Chapitre 8. Marchés publics de très faible montant”.

Art. 22

Dans la même loi, il est inséré, sous le chapitre 8 du titre 2, un article 92/1 rédigé comme suit:

“Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe

Art. 92/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:

1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu’aux règles relatives à l’estimation du montant du marché fixées en vertu de l’article 16;

2° aux dispositions relatives au champ d’application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 2.

Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l’inflation ou de la déflation.

Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur."

Art. 23

In de artikelen 39, §§ 1 en 7, 40, § 1, 121, §§ 1 en 7 en 122, § 1, van dezelfde wet, worden de woorden"artikel 81, § 2, 3°" telkens vervangen door de woorden "artikel 81, § 2, eerste lid, 3°".

Art. 24

In artikel 147 van dezelfde wet wordt paragraaf 6 vervangen als volgt:

"§ 6. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande oproep tot mededinging kan de aanbestedende entiteit overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het prijsonderzoek en de rangschikking van de offertes alvorens na te gaan of er geen uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.

Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruikmaakt, ziet zij erop toe dat het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze worden nagegaan, zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die, in voorkomend geval, niet aan de selectiecriteria zou hebben voldaan."

Art. 25

In artikel 162 van dezelfde wet, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in eerste lid, gewijzigd bij de wetten van 8 februari 2023 en 22 december 2023, worden de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro" vervangen door de woorden "waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger is dan of gelijk is aan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro";

2° het artikel wordt aangevuld met een lid, luidende:

"De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie."

Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée."

Art. 23

Dans les articles 39, §§ 1er et 7, 40, § 1er, 121, §§ 1er et 7 et 122, § 1er, de la même loi, les mots "article 81, § 2, 3°" sont à chaque fois remplacés par les mots "article 81, § 2, alinéa 1er, 3°".

Art. 24

Dans l'article 147 de la même loi, le paragraphe 6 est remplacé par ce qui suit:

"§ 6. L'entité adjudicatrice peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec mise en concurrence préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et au classement des offres avant de vérifier l'absence de motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.

Lorsqu'elle fait usage de cette possibilité, elle s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas rempli les critères de sélection."

Art. 25

À l'article 162 de la même loi, les modifications suivantes sont apportées:

1° dans l'alinéa 1er, modifié par les lois du 8 février 2023 et du 22 décembre 2023, les mots "dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros" sont remplacés par les mots "dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros";

2° l'article est complété par un alinéa rédigé comme suit:

"Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation."

Art. 26

In dezelfde wet wordt in titel 3 een hoofdstuk 8 ingevoegd, met als opschrift:

“Hoofdstuk 8. Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde”.

Art. 27

In dezelfde wet wordt onder hoofdstuk 8 van titel 3 een artikel 162/1 ingevoegd, luidende:

“Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning

Art. 162/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:

1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;

2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 3.

De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.

Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.”

Art. 28

Artikel 164, § 1, eerste lid, van dezelfde wet wordt aangevuld met een bepaling onder 12°, luidende:

“12° in voorkomend geval, de redenen waarom het technisch niet haalbaar is om de in artikel 168 bedoelde energie-efficiëntieverplichtingen na te leven.”

Art. 29

In artikel 165 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 8 februari 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Art. 26

Dans le titre 3 de la même loi, il est inséré un chapitre 8 intitulé:

“Chapitre 8. Marchés publics de très faible montant”.

Art. 27

Dans la même loi, il est inséré, sous le chapitre 8 du titre 3, un article 162/1 rédigé comme suit:

“Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe

Art. 162/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:

1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu’aux règles relatives à l’estimation du montant du marché fixées en vertu de l’article 16;

2° aux dispositions relatives au champ d’application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 3.

Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l’inflation et de la déflation.

Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée.”

Art. 28

L’article 164, § 1er, alinéa 1er, de la même loi est complété par un 12° rédigé comme suit:

“12° le cas échéant, les raisons pour lesquelles il n’est pas techniquement possible de respecter les obligations d’efficacité énergétiques visées à l’article 168.”

Art. 29

Dans l’article 165 de la même loi, modifié par la loi du 8 février 2023, les modifications suivantes sont apportées:

1° in de tweede paragraaf, eerste lid, worden de woorden “3000 euro” vervangen door de woorden “30.000 euro”;

2° in de tweede paragraaf wordt een lid ingevoegd tussen het eerste en het tweede lid, luidende:

“Indien de aanbesteder gebruik maakt van een van de procedures bedoeld in de artikelen 35, 89, 117 of 159 voor de overheidsopdrachten bedoeld in het eerste lid, met inbegrip van de in artikel 62, tweede lid, bedoelde transparantieverplichtingen, dan worden deze opdrachten niet meegenomen voor de in deze paragraaf bedoelde jaarlijkse rapportering.”;

3° het artikel wordt aangevuld met een paragraaf 3, luidende:

“§ 3. Indien de aanbestedende overheid bij een overheidsopdracht die betrekking heeft op de levering van agrovoedingsproducten gebruikmaakt van het in artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), bedoelde gunningscriterium inzake bevoorrading via korte ketens, vult hij de desbetreffende velden in op het formulier dat daartoe ter beschikking wordt gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor de digitalisering van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 62, eerste en tweede lid bedoelde aankondigingen.

De aanbestedende overheid vult, bij een in het eerste lid bedoelde overheidsopdracht, eveneens de desbetreffende velden in het in het eerste lid bedoeld formulier in, wanneer de korte keten overeenkomstig artikel 87 als voorwaarde voor de uitvoering van de opdracht wordt opgelegd.”

Art. 30

Artikel 168 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

“Energie-efficiëntie

Art. 168. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage IX zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is. Wanneer ze toepassing maken van de uitzondering wegens technische onhaalbaarheid, houden ze de motivering hiervan bij overeenkomstig artikel 164, § 1, eerste lid, 12°.

1° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots “3000 euros” sont remplacés par les mots “30.000 euros”;

2° dans le paragraphe 2, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 1er et 2:

“Si l’adjudicateur recourt à une des procédures visées aux articles 35, 89, 117 ou 159 pour les marchés publics visés à l’alinéa 1er, y compris en ce qui concerne les obligations de transparence visées à l’article 62, alinéa 2, alors ces marchés ne sont pas pris en compte pour l’application de l’obligation de rapportage annuel visée au présent paragraphe.”;

3° l’article est complété par un paragraphe 3 rédigé comme suit:

“§ 3. Si l’adjudicateur recourt, dans un marché public ayant pour objet la fourniture de produits agroalimentaires, au critère d’attribution relatif à l’approvisionnement en circuit court visé à l’article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), il complète les champs y relatifs dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire est complété à l’occasion de la publication des avis visés à l’article 62, alinéas 1er et 2.

Dans un marché public visé à l’alinéa 1er, le pouvoir adjudicateur complète également les champs y relatifs dans le formulaire visé à l’alinéa 1er lorsque le circuit court est imposé comme condition d’exécution du marché conformément à l’article 87.”

Art. 30

L’article 168 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

“Efficacité énergétique

Art. 168. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n’acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l’annexe IX, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement. Lorsqu’ils appliquent l’exception pour cause d’infaisabilité technique, ils conservent la justification conformément à l’article 164, § 1er, alinéa 1er, 12°.

Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder “het verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage IX geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in de daartoe voorziene velden van het elektronisch formulier dat daarvoor ter beschikking wordt gesteld door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Deze velden moeten meer bepaald worden ingevuld in de in de artikelen 61 en 142 bedoelde aankondiging van opdracht en de in de artikelen 62, eerste lid, en 143, § 1, eerste lid, bedoelde aankondiging van gegunde opdracht.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.”

Art. 31

In dezelfde wet wordt bijlage IX ingevoegd, luidende:

Pour l’application du présent article, on entend également par “acquisition d’un bâtiment”, la location et l’acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l’efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n’est prévue à l’annexe IX.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s’appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s’appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n’entre pas en conflit avec la nature et l’objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu’ils passent des marchés publics de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d’énergie à long terme.

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l’incidence en matière d’efficacité énergétique des marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans les champs du formulaire électronique mis à disposition à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ces champs doivent être complétés dans l’avis de marché visé aux articles 61 et 142 et dans l’avis d’attribution de marché visé aux articles 62, alinéa 1er, et 143, § 1er, alinéa 1er.

§ 5. Dans le cadre d’un marché public relatif à la construction d’un nouveau bâtiment ou à la rénovation d’un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu’ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l’ensemble du cycle de vie, l’utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.”

Art. 31

Dans la même loi, il est inséré une annexe IX rédigée comme suit:

"BIJLAGE IX Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel

"ANNEXE IX Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les marchés publics

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;

2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs

of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits."

HOOFDSTUK 3

Wijzigingen aan de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten

Art. 32

In artikel 1, § 1, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt de bepaling onder 2° vervangen als volgt:

"2° artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;"

de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments, sauf lorsque l'achat a pour objet:

a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° les adjudicateurs visés à l'article 2, 1°, a), et b), de la loi; et

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments."

CHAPITRE 3

Modifications de la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession

Art. 32

À l'article 1er, § 1er, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession, modifiée par la loi du 7 avril 2019, le 2° est remplacé par ce qui suit:

"2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;"

Art. 33

§ 1. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met de bepalingen onder 27° tot 31°, luidende:

"27° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en (EG) 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

28° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

29° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

30° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

31° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;".

§ 2. Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met de bepaling onder 32°, luidende:

"32° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening (910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/

Art. 33

§ 1er. L'article 2 de la même loi, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par les points 27° à 31°, rédigés comme suit:

"27° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

28° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

29° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

30° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

31° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières;".

§ 2. L'article 2 de la même loi, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par le point 32°, rédigé comme suit:

"32° signature électronique qualifiée: la signature visée à l'article 3, 12°, du règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l'identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est

EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen."

Art. 34

In dezelfde wet wordt een artikel 32/3 ingevoegd, luidende als volgt:

"Art. 32/3. § 1. Onverminderd paragraaf 5, tweede lid, tweede zin, is dit artikel van toepassing wanneer de aanbesteder gebruik maakt van elektronische platformen voor de indiening van de offertes als bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.

§ 2. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten.

§ 3. In de gevallen waarbij de aanbesteder geen concessieaankondiging bekendmaakt overeenkomstig artikel 43, is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de concessiedocumenten.

§ 4. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 2 en 3, en tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening.

Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.

§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt de termijn voor deze regularisatie. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.

De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in de eerste paragraaf bedoelde platform toestaan of voorschrijven. Dit laatste moet uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.

§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de offerte, de bijlagen ervan en het document

créée à l'aide d'un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique."

Art. 34

Dans la même loi, il est inséré un article 32/3 rédigé comme suit:

"Art. 32/3. § 1er. Sans préjudice du paragraphe 5, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article s'applique lorsque l'adjudicateur fait usage des plateformes électroniques pour l'introduction des offres visées à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics.

§ 2. La signature de l'offre finale est exigée, sauf si les documents de concession en disposent autrement.

§ 3. Dans les cas dans lesquels l'adjudicateur ne publie pas d'avis de concession conformément à l'article 43, la signature de l'offre n'est pas exigée. L'adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents de concession.

§ 4. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 2 et 3, et sauf mention contraire dans les documents de concession, la signature se fait au moyen d'une signature électronique qualifiée.

Une signature n'est jamais exigée au stade de la demande de participation.

§ 5. Les offres sont entachées d'une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n'est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l'adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L'adjudicateur détermine le délai de cette régularisation. Si l'offre n'a pas pu être régularisée à l'issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.

L'adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, l'adjudicateur peut autoriser ou imposer l'utilisation d'un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée au paragraphe 1er. Cette précision doit intervenir au plus tard au moment de la demande de régularisation.

§ 6. Lorsqu'une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l'offre, ses

van voorlopig bewijs, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.

§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.

De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.

§ 8. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening."

Art. 35

In artikel 55, § 2, eerste lid, van dezelfde wet worden de woorden ", evenals de bevoorrading via de korte ketens" toegevoegd.

Art. 36

Artikel 59 van dezelfde wet wordt aangevuld met een paragraaf 7, luidende:

"§ 7. Indien de aanbestedende overheid voor een concessieovereenkomst die betrekking heeft op de levering van agrovoedingsproducten gebruikmaakt van het in artikel 55, § 2, eerste lid, bedoelde gunningscriterium inzake bevoorrading via korte ketens, vult hij de desbetreffende velden in op het formulier dat daartoe ter beschikking wordt gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor de digitalisering van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 44, § 1, bedoelde aankondigingen.

De aanbestedende overheid vult, bij een in het eerste lid bedoelde concessieovereenkomsten, eveneens de desbetreffende velden in het in het eerste lid bedoeld formulier in, wanneer de korte keten overeenkomstig artikel 58 als voorwaarde voor de uitvoering van de concessie wordt opgelegd."

Art. 37

Artikel 62 van dezelfde wet wordt vervangen als volgt:

annexes et le document de preuve provisoire, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Ces documents sont signés de manière globale par l'apposition d'une signature sur le rapport de dépôt y afférent.

§ 7. La demande de participation ou l'offre peut être retirée avant la date et l'heure de l'introduction des offres. Le retrait ne nécessite pas de signature.

Le retrait doit être pur et simple.

§ 8. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature."

Art. 35

L'article 55, § 2, alinéa 1er, de la même loi est complété par les mots ", ainsi que l'approvisionnement en circuit court".

Art. 36

L'article 59 de la même loi est complété par un paragraphe 7 rédigé comme suit:

"§ 7. Si, dans un contrat de concession visant la fourniture de produits agroalimentaires, l'adjudicateur recourt au critère d'attribution relatif à l'approvisionnement en circuit court visé à l'article 55, § 2, alinéa 1er, il complète les champs y relatifs dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics et les concessions. Ce formulaire est complété à l'occasion de la publication des avis visés à l'article 44, § 1er.

Dans un contrat de concession visé à l'alinéa 1er, le pouvoir adjudicateur complète également les champs y relatifs dans le formulaire visé à l'alinéa 1er lorsque le circuit court est imposé comme condition d'exécution de la concession conformément à l'article 58."

Art. 37

L'article 62 de la même loi est remplacé par ce qui suit:

"Energie-efficiëntie

Art. 62. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage VI zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.

Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage VI geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

§ 3. Wanneer aanbesteders concessies voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van concessies waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de in de artikel 44 bedoelde aankondiging van gegunde concessie.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij concessies die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit

"Efficacité énergétique

Art. 62. § 1er. Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe VI, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.

Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe VI.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des concessions de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des concessions dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l'avis d'attribution de concession visé à l'article 44.

§ 5. Dans le cadre d'une concession relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur

van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken."

Art. 38

In dezelfde wet wordt bijlage VI ingevoegd, luidende:

"BIJLAGE VI Energie-efficiëntie-eisen voor concessieovereenkomsten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden

en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations."

Art. 38

Dans la même loi, il est inséré une annexe VI rédigée comme suit:

"ANNEXE VI Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les concessions

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;

2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux

aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun concessieovereenkomsten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits."

organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs concessions de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments, sauf lorsque l'achat a pour objet:

a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° les adjudicateurs visés à l'article 2, 1°, a), et b), de la loi; et

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments."

HOOFDSTUK 4

Wijzigingen aan de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied

Art. 39

Artikel 1 van de wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met een lid, luidende:

"Deze wet voorziet ook in de gedeeltelijke omzetting van artikel 7 van richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU."

Art. 40

Artikel 2 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 april 2019, wordt aangevuld met de bepalingen onder 15° tot 19°, luidende:

"15° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;

16° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;

17° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;

18° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;

CHAPITRE 4

Modifications de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité

Art. 39

L'article 1er de la loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par un alinéa, rédigé comme suit:

"La présente loi transpose également partiellement l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE."

Art. 40

L'article 2 de la même loi, modifié par la loi du 7 avril 2019, est complété par les points 15° à 19°, rédigés comme suit:

"15° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;

16° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement n° 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;

17° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;

18° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;

19° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen."

19° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières."

Art. 41

Artikel 40/1 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2014, wordt vervangen als volgt:

"Art. 40/1. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking zoals bepaald door de Koning in uitvoering van de artikels 19, tweede lid, en 94, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage 3 zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.

Voor de toepassing van het onderhavig artikel worden de aanbestedende overheden, de overheidsbedrijven en de aanbestedende entiteiten "aanbesteders" genoemd. Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.

Wanneer de geraamde waarde van de overheidsopdracht of opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage 3 geen specifieke eisen zijn opgenomen.

§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing voor de overheidsopdrachten of opdrachten voor levering van militair materiaal. Hetzelfde geldt indien deze verplichtingen de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.

Art. 41

L'article 40/1 de la même loi, inséré par la loi du 15 mai 2014, est remplacé par ce qui suit:

"Art. 40/1. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne tel que fixé par le Roi en exécution des articles 19, alinéa 2, et 94, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe 3, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.

Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs, les entreprises publiques et les entités adjudicatrices sont dénommés "adjudicateurs". Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.

Lorsque le montant estimé du marché public ou du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe 3.

§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas aux marchés publics ou aux marchés portant sur la fourniture d'équipements militaires. Il en va de même si ces obligations portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.

§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten of opdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.

§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten of opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de aankondiging van opdracht en de aankondiging van gegunde opdracht.

§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten vaneen nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken."

Art. 42

In dezelfde wet wordt een bijlage 3 ingevoegd, luidende:

"BIJLAGE 3 Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten

Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:

1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;

2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en

§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des marchés publics de services ou marchés de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.

§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des marchés publics ou marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l'avis de marché et de l'avis d'attribution de marché.

§ 5. Dans le cadre d'un marché public relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations."

Art. 42

Dans la même loi, il est inséré une annexe 3 rédigée comme suit:

"ANNEXE 3 Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les marchés publics

Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:

1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;

2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion

consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;

3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;

4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;

5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;

6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:

a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;

b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of

c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:

de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;

4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;

5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;

6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments, sauf lorsque l'achat a pour objet:

a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;

b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou

c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:

1° door de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen en de lokale overheidsinstanties; en

2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.

De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits."

HOOFDSTUK 5

Wijziging aan de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies

Art. 43

In artikel 29/1 van de wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde werken, leveringen en diensten en concessies, gewijzigd bij de wet van 16 februari 2017, wordt paragraaf 7 vervangen als volgt:

"§ 7. De §§ 1 tot en met 6 zijn niet van toepassing op opdrachten van beperkte waarde en op de opdrachten van zeer beperkte waarde als bedoeld in de artikelen 92, 92/1, 162 en 162/1 van de wet inzake overheidsopdrachten."

Art. 44

In artikel 61 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 16 februari 2017 en door het koninklijk besluit van 15 april 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "30.000 euro" vervangen door de woorden "het in artikel 92, eerste lid, van de wet inzake overheidsopdrachten bedoelde bedrag";

2° het tweede lid wordt opgeheven.

1° l'État, les Régions, les Communautés et les autorités locales; et

2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.

Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments."

CHAPITRE 5

Modification de la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions

Art. 43

Dans l'article 29/1, de la loi du 17 juin 2013 relative à la motivation, à l'information et aux voies de recours en matière de marchés publics, de certains marchés de travaux, de fournitures et de services et de concessions, modifié par la loi du 16 février 2017, le paragraphe 7 est remplacé par ce qui suit:

"§ 7. Les §§ 1er à 6 ne s'appliquent pas aux marchés de faible montant et les marchés de très faible montant visés aux articles 92, 92/1, 162 et 162/1 de la loi relative aux marchés publics."

Art. 44

Dans l'article 61, de la même loi, modifié par la loi du 16 février 2017 et par l'arrêté royal du 15 avril 2018, les modifications suivantes sont apportées:

1° à l'alinéa 1er, les mots "30.000 euros" sont remplacés par les mots "le montant visé à l'article 92, alinéa 1er, de la loi relative aux marchés publics";

2° l'alinéa 2 est supprimé.

HOOFDSTUK 7

Opheffingsbepaling

Art. 45

Het koninklijk besluit van 13 juli 2014 betreffende de energie-efficiënte-eisen in het kader van bepaalde overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten betreffende de verwerving van producten, diensten en gebouwen, wordt opgeheven.

HOOFDSTUK 8

Inwerkingtreding

Art. 46

Deze wet treedt in werking op de door de Koning bepaalde datum, met uitzondering van de in het tweede en derde lid bedoelde artikelen. Ze is van toepassing op de opdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook op de opdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte.

De artikelen 1, 3, § 1, 7, 28, 30 tot 32, 33, § 1, 37 tot 42 en 45 van deze wet treden in werking op de tiende dag die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Ze zijn van toepassing op de opdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook op de opdrachten waarvoor, bij ontstentenis van een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte. Wanneer de opdracht betrekking heeft op de koop of huur van een gebouw, zijn de in het onderhavige lid bedoelde artikelen echter slechts van toepassing zodra vanaf die datum een overeenkomst wordt gesloten of een belofte tot aankoop of huur wordt aangegaan.

De artikelen 18, a), 29, 3°, 35 en 36 van deze wet treden in werking drie maanden na de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*. Ze zijn van toepassing op de opdrachten die vanaf die datum worden bekendgemaakt of hadden moeten worden bekendgemaakt, alsook op de opdrachten waarvoor, bij ontstentenis van

CHAPITRE 7

Disposition abrogatoire

Art. 45

L'arrêté royal du 13 juillet 2014 relatif aux exigences d'efficacité énergétique dans le cadre de certains marchés publics et contrats de concession portant sur l'acquisition de produits, de services et de bâtiments est abrogé.

CHAPITRE 8

Entrée en vigueur

Art. 46

La présente loi entre en vigueur à la date fixée par le Roi, à l'exception des articles visés aux alinéas 2 et 3. Elle s'applique aux marchés publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi qu'aux marchés pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date.

Les articles 1, 3, § 1er, 7, 28, 30 à 32, 33, § 1, 37 à 42 et 45 de la présente loi entrent en vigueur le dixième jour qui suit sa publication au *Moniteur belge*. Ils s'appliquent aux marchés publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi qu'aux marchés pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date. Cependant, lorsque le marché concerne l'achat ou la location d'un bâtiment, les articles visés au présent alinéa ne s'appliquent qu'une fois qu'un contrat est conclu ou qu'une promesse d'achat ou de location est faite à partir de cette date.

Les articles 18, a), 29, 3°, 35 et 36 de la présente loi entrent en vigueur trois mois après sa publication au *Moniteur belge*. Ils s'appliquent aux marchés publiés ou qui auraient dû être publiés à partir de cette date, ainsi qu'aux marchés pour lesquels, à défaut d'une obligation de publication préalable, l'invitation à introduire

een verplichting tot voorafgaande bekendmaking, vanaf die datum wordt uitgenodigd tot het indienen van een aanvraag tot deelneming of een offerte.

Gegeven te Brussel, 8 oktober 2026.

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De eerste minister,

Bart De Wever

De minister van Economie,

David Clarinval

De minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken,

Bernard Quintin

De minister van Defensie,

Theo Francken

De minister van Klimaat,

Jean-Luc Crucke

De minister belast met Ambtenarenzaken,

Vanessa Matz

une demande de participation ou une offre est lancée à partir de cette date.

Donné à Bruxelles, le 8 octobre 2026.

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le premier ministre,

Bart De Wever

Le ministre de l'Économie,

David Clarinval

Le ministre de la Sécurité et de l'Intérieur,

Bernard Quintin

Le ministre de la Défense,

Theo Francken

Le ministre du Climat,

Jean-Luc Crucke

La ministre chargée de la Fonction publique,

Vanessa Matz

COÖRDINATIE VAN DE ARTIKELEN

Basistekst	Tekst aangepast aan het wetsontwerp
Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten	
Artikel 1. § 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.	Artikel 1. § 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.
Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:	Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:
1° artikel 7 van richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen;	1° artikel 7 van richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen;
2° artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;	**2° artikel 7 van richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;**
3° richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van richtlijn 2004/18/EG, hierna de richtlijn 2014/24/EU genoemd;	3° richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van richtlijn 2004/18/EG, hierna de richtlijn 2014/24/EU genoemd;
4° richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van richtlijn 2004/17/EG, hierna de richtlijn 2014/25/EU genoemd.	4° richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van richtlijn 2004/17/EG, hierna de richtlijn 2014/25/EU genoemd.
5° richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.	5° richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.
6° artikel 1, artikel 9 en de bijlage van Richtlijn (EU) 2021/1187 van het Europees parlement en de Raad van 7 juli 2021 inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T).	6° artikel 1, artikel 9 en de bijlage van Richtlijn (EU) 2021/1187 van het Europees parlement en de Raad van 7 juli 2021 inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T).
Ze voorziet in de omzetting van richtlijn 2019/1161/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot wijziging van richtlijn 2009/33/EG inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen en in de omzetting van artikel 8 van Richtlijn (EU) 2021/1187 van	Ze voorziet in de omzetting van richtlijn 2019/1161/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 tot wijziging van richtlijn 2009/33/EG inzake de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen en in de omzetting van artikel 8 van Richtlijn (EU) 2021/1187 van

het Europees parlement en de Raad van 7 juli 2021 inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T).	het Europees parlement en de Raad van 7 juli 2021 inzake het stroomlijnen van maatregelen met het oog op een snellere voltooiing van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T).
§ 2. Deze wet bepaalt de principes en basisregels die van toepassing zijn op de overheidsopdrachten omschreven in titel 2, hoofdstuk 1, en in titel 3, hoofdstuk 1.	§ 2. Deze wet bepaalt de principes en basisregels die van toepassing zijn op de overheidsopdrachten omschreven in titel 2, hoofdstuk 1, en in titel 3, hoofdstuk 1.
Definities	*Definities*
Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder: …	Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder: …
	63° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;
	64° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening. 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;
	65° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;
	66° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;
	67° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;

	68° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening 910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen.
Vertrouwelijkheid	*Vertrouwelijkheid*
Art. 13. § 1. Zolang de aanbesteder geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers, inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de plaatsingsprocedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes en de interne documenten van de aanbesteder. Wat de opdrachten betreft waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking en die worden geplaatst door middel van een openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald en tenzij indien de betreffende overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken, deelt de aanbesteder gelijktijdig elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in het klassement mee, naar aanleiding van of onmiddellijk na de opmaak van het proces-verbaal van opening van de offertes. Dit gebeurt door middel van het in artikel 14, § 1, bedoelde elektronische platform dat gebruikt werd voor de indiening.	**Art. 13. § 1. Zolang de aanbesteder geen beslissing heeft genomen over, naargelang het geval, de selectie of kwalificatie van de kandidaten of deelnemers, de regelmatigheid van de offertes, de gunning van de opdracht of de beslissing om af te zien van het plaatsen van de opdracht, hebben de kandidaten, deelnemers, inschrijvers en derden geen toegang tot de documenten betreffende de plaatsingsprocedure, met name de aanvragen tot deelneming of kwalificatie, de offertes, de interne documenten van de aanbesteder en het proces-verbaal van opening van de offertes. Wat de overheidsopdrachten betreft die worden geplaatst bij openbare of niet-openbare procedure en waarbij de economisch meest voordelige offerte uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald, tenzij de betrokken overheidsopdracht betrekking heeft op een door de Koning bepaalde sector met een verhoogd risico op mededingingsvertekenende afspraken, deelt de aanbesteder gelijktijdig aan elke inschrijver zijn individuele en voorlopige plaats in het klassement mee, alsook de prijs van de inschrijver die de laagste offerte heeft ingediend en, als de aanbesteder dit relevant acht, de prijs van de hoogste offerte. De voormelde mededeling gebeurt naar aanleiding van of onmiddellijk na de opmaak van het proces-verbaal van opening van de offertes. Dit gebeurt via het in artikel 14, § 7, bedoelde elektronische platform dat gebruikt werd voor de indiening.**
Van het eerste lid, eerste zin[2], lid kan afgeweken worden mits het schriftelijk akkoord van de kandidaat of inschrijver die deelneemt aan de onderhandelingen, overeenkomstig de artikelen 38, § 6, tweede lid, 39, § 3, derde lid, 40, § 4, tweede lid en § 5, vierde lid, 41, § 4, tweede lid, 121, § 3, derde lid, en 122, § 4, tweede lid, en dit enkel voor wat de vertrouwelijke informatie betreft die door deze kandidaat of inschrijver werd meegedeeld.	Van het eerste lid, eerste zin, lid kan afgeweken worden mits het schriftelijk akkoord van de kandidaat of inschrijver die deelneemt aan de onderhandelingen, overeenkomstig de artikelen 38, § 6, tweede lid, 39, § 3, derde lid, 40, § 4, tweede lid en § 5, vierde lid, 41, § 4, tweede lid, 121, § 3, derde lid, en 122, § 4, tweede lid, en dit enkel voor wat de vertrouwelijke informatie betreft die door deze kandidaat of inschrijver werd meegedeeld.

§ 2. Onverminderd de verplichtingen inzake de bekendmaking van gegunde overheidsopdrachten en de informatieverstrekking aan kandidaten, deelnemers en inschrijvers, maakt de aanbesteder de informatie die hem door een ondernemer als vertrouwelijk is verstrekt, met inbegrip van eventuele fabrieks- of bedrijfsgeheimen en de vertrouwelijke aspecten van de offerte, niet bekend.	§ 2. Onverminderd de verplichtingen inzake de bekendmaking van gegunde overheidsopdrachten en de informatieverstrekking aan kandidaten, deelnemers en inschrijvers, maakt de aanbesteder de informatie die hem door een ondernemer als vertrouwelijk is verstrekt, met inbegrip van eventuele fabrieks- of bedrijfsgeheimen en de vertrouwelijke aspecten van de offerte, niet bekend.
Hetzelfde geldt voor elke persoon die in het kader van zijn functie of van de hem toevertrouwde opdrachten, kennis heeft van dergelijke vertrouwelijke informatie.	Hetzelfde geldt voor elke persoon die in het kader van zijn functie of van de hem toevertrouwde opdrachten, kennis heeft van dergelijke vertrouwelijke informatie.
§ 3. De aanbesteder kan aan een ondernemer eisen stellen die tot doel hebben de vertrouwelijke aard van de informatie die hij beschikbaar stelt, te beschermen.	§ 3. De aanbesteder kan aan een ondernemer eisen stellen die tot doel hebben de vertrouwelijke aard van de informatie die hij beschikbaar stelt, te beschermen.
§ 3/1. De informatie die ingevolge paragraaf 1, eerste lid, tweede zin, door de inschrijver verkregen wordt omtrent zijn individuele plaats in het klassement, mag in de loop van de plaatsingsprocedure door deze inschrijver niet meegedeeld worden aan andere kandidaten, deelnemers of inschrijvers, noch aan derden. Werknemers van de inschrijver worden voor de toepassing van deze paragraaf niet aanzien als derden.	§ 3/1. De informatie die ingevolge paragraaf 1, eerste lid, tweede zin, door de inschrijver verkregen wordt omtrent zijn individuele plaats in het klassement, mag in de loop van de plaatsingsprocedure door deze inschrijver niet meegedeeld worden aan andere kandidaten, deelnemers of inschrijvers, noch aan derden. Werknemers van de inschrijver worden voor de toepassing van deze paragraaf niet aanzien als derden.
§ 4. De persoonsgegevens die werden verkregen met het oog op de verwerking van de facturen mogen uitsluitend voor dat doel of daarmee vergelijkbare doeleinden worden gebruikt. De regelingen voor de bekendmaking van persoonsgegevens die in verband met elektronische facturering zijn vergaard, moeten stroken met het doel van die bekendmaking en met het beginsel van de bescherming van de privacy.	§ 4. De persoonsgegevens die werden verkregen met het oog op de verwerking van de facturen mogen uitsluitend voor dat doel of daarmee vergelijkbare doeleinden worden gebruikt. De regelingen voor de bekendmaking van persoonsgegevens die in verband met elektronische facturering zijn vergaard, moeten stroken met het doel van die bekendmaking en met het beginsel van de bescherming van de privacy.
Elektronische facturering	Elektronische facturering
Art. 14/1. De ondernemers moeten hun facturen elektronisch naar de aanbesteders versturen. Deze laatsten vermelden deze verplichting in de opdrachtdocumenten.	Art. 14/1. De ondernemers moeten hun facturen elektronisch naar de aanbesteders versturen. Deze laatsten vermelden deze verplichting in de opdrachtdocumenten.
De aanbesteders ontvangen en verwerken de elektronische facturen die naar hen worden verstuurd.	De aanbesteders ontvangen en verwerken de elektronische facturen die naar hen worden verstuurd.
Het eerste lid is niet van toepassing op de opdrachten geplaatst door autonome overheidsbedrijven als bedoeld in artikel 54/1 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven of door personen die genieten van bijzondere of exclusieve rechten. Het eerste lid is evenmin van toepassing op de opdrachten die worden geplaatst in het kader van ontwikkelingssamenwerking, die worden	**De in het eerste lid bedoelde verplichting is niet van toepassing in de volgende gevallen of opdrachten:**

geplaatst door diplomatieke vertegenwoordigingen of consulaten of die worden geplaatst in het kader van de deelname aan een internationale tentoonstelling van het Internationaal Bureau van Tentoonstellingen.	
	1° de opdrachten die worden geplaatst in het kader van ontwikkelingssamenwerking, die worden geplaatst door diplomatieke vertegenwoordigingen of consulaten of die worden geplaatst in het kader van de deelname aan een internationale tentoonstelling van het Internationaal Bureau van Tentoonstellingen;
	2° gevallen waarbij de opdrachtnemer niet uit een land van de Europese Economische Ruimte afkomstig is;
	3° in de in artikel 42, § 1, eerste lid, 6°, bedoelde hypothese, wanneer de opdrachtnemer een natuurlijke persoon is die niet tussenkomt in het kader van de uitoefening van zijn zelfstandige beroepsactiviteit.
Dit artikel is niet van toepassing op opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager is dan of gelijk is aan het bedrag bepaald door de Koning.	Dit artikel is niet van toepassing op opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager is dan of gelijk is aan het bedrag bepaald door de Koning.
	Handtekening
	Art. 14/3. § 1. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten. Offertes in het kader van elektronische veilingen worden echter niet ondertekend.
	§ 2. Indien de aanbesteder gebruik maakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking of de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging , is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de opdrachtdocumenten.
	§ 3. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 1 en 2, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening, tenzij anders bepaald in de opdrachtdocumenten.
	§ 4. Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.
	§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig

	ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder de inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt in de opdrachtdocumenten de termijn voor deze regularisatie, die altijd tussen de vijf en vijftien dagen bedraagt. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.
	De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder, in het kader van het in het eerste lid bedoelde regularisatie, het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in artikel 14, § 7, bedoelde platform toestaan of voorschrijven. Voor de toepassing van onderhavige paragraaf moet dit uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.
	§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de finale offerte, de bijlagen ervan en het UEA, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.
	Tenzij indien anders bepaald in de opdrachtdocumenten, hoeven de op grond van artikel 66, § 3, gevraagde aanvullende inlichtingen of documenten niet te worden ondertekend, zelfs indien daarvoor een nieuw indieningsrapport wordt opgesteld.
	§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes of de aanvragen tot deelneming moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.
	De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.
	§ 8. Onverminderd paragraaf 4, tweede lid, tweede zin, is dit artikel alleen van toepassing op gevallen waarin gebruik wordt gemaakt van een elektronisch platform voor de indiening van offertes en aanvragen tot deelneming.
	§ 9. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening.
Art. 28. § 1. Vallen niet onder de toepassing van deze wet,	Art. 28. § 1. Vallen niet onder de toepassing van deze wet,

onder voorbehoud van paragraaf 2, de overheidsopdrachten voor diensten betreffende:	onder voorbehoud van paragraaf 2, de overheidsopdrachten voor diensten betreffende:
1° de verwerving of huur, ongeacht de financiële voorwaarden ervan, van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende goederen of betreffende rechten hierop;	1° de verwerving of huur, ongeacht de financiële voorwaarden ervan, van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende goederen of betreffende rechten hierop **en dat onverminderd artikel 168**;
2° de aankoop, ontwikkeling, productie of coproductie van programmamateriaal bestemd voor audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten, die worden geplaatst door aanbieders van audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten, of opdrachten betreffende zendtijd of betreffende de levering van programma's die worden gegund aan aanbieders van audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten;	2° de aankoop, ontwikkeling, productie of coproductie van programmamateriaal bestemd voor audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten, die worden geplaatst door aanbieders van audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten, of opdrachten betreffende zendtijd of betreffende de levering van programma's die worden gegund aan aanbieders van audiovisuele mediadiensten of radio-omroepdiensten;
3° arbitrage- en bemiddelingsdiensten;	3° arbitrage- en bemiddelingsdiensten;
4° een van de volgende juridische diensten:	4° een van de volgende juridische diensten:
a) de vertegenwoordiging in rechte van een cliënt door een advocaat als bedoeld in artikel 1 van richtlijn 77/249/EEG van de Raad van 22 maart 1977 tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening door advocaten van het vrij verrichten van diensten, en dit in het kader van:	a) de vertegenwoordiging in rechte van een cliënt door een advocaat als bedoeld in artikel 1 van richtlijn 77/249/EEG van de Raad van 22 maart 1977 tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening door advocaten van het vrij verrichten van diensten, en dit in het kader van:
i een arbitrage- of bemiddelingsprocedure in een lidstaat, een derde land of voor een internationale arbitrage- of bemiddelingsinstantie, of	i een arbitrage- of bemiddelingsprocedure in een lidstaat, een derde land of voor een internationale arbitrage- of bemiddelingsinstantie, of
ii een procedure voor een rechter of overheidsinstantie van een lidstaat of een derde land of voor een internationale rechter of instantie;	ii een procedure voor een rechter of overheidsinstantie van een lidstaat of een derde land of voor een internationale rechter of instantie;
b) juridisch advies dat wordt gegeven ter voorbereiding van de procedures als bedoeld in de bepaling order a), of indien er concrete aanwijzingen zijn en er een grote kans bestaat dat over de kwestie waarop het advies betrekking heeft, een dergelijke procedure zal worden gevoerd, mits het advies door een advocaat is gegeven in de zin van artikel 1 van voormelde richtlijn 77/249/EEG;	b) juridisch advies dat wordt gegeven ter voorbereiding van de procedures als bedoeld in de bepaling order a), of indien er concrete aanwijzingen zijn en er een grote kans bestaat dat over de kwestie waarop het advies betrekking heeft, een dergelijke procedure zal worden gevoerd, mits het advies door een advocaat is gegeven in de zin van artikel 1 van voormelde richtlijn 77/249/EEG;
c) het waarmerken en voor echt verklaren van documenten door een notaris;	c) het waarmerken en voor echt verklaren van documenten door een notaris;

d) juridische dienstverlening door bewindvoerders of aangewezen voogden, en andere juridische dienstverlening waarvan de aanbieders door een rechterlijke instantie van de betrokken lidstaat, of van rechtswege, aangewezen zijn om specifieke taken te verrichten onder toezicht van die rechterlijke instanties;	d) juridische dienstverlening door bewindvoerders of aangewezen voogden, en andere juridische dienstverlening waarvan de aanbieders door een rechterlijke instantie van de betrokken lidstaat, of van rechtswege, aangewezen zijn om specifieke taken te verrichten onder toezicht van die rechterlijke instanties;
e) andere juridische diensten die in het Rijk al dan niet incidenteel verband houden met de uitoefening van het openbaar gezag;	e) andere juridische diensten die in het Rijk al dan niet incidenteel verband houden met de uitoefening van het openbaar gezag;
5° financiële diensten betreffende de uitgifte, aankoop, verkoop en overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, als bedoeld in richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de Richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 93/22/EEG van de Raad, alsmede door de centrale banken verleende diensten en activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit en het Europees Stabiliteitsmechanisme;	5° financiële diensten betreffende de uitgifte, aankoop, verkoop en overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, als bedoeld in richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de Richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 93/22/EEG van de Raad, alsmede door de centrale banken verleende diensten en activiteiten die zijn uitgevoerd in het kader van de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit en het Europees Stabiliteitsmechanisme;
6° leningen, al dan niet in samenhang met de uitgifte, de aankoop, de verkoop of de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten;	6° leningen, al dan niet in samenhang met de uitgifte, de aankoop, de verkoop of de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten;
7° arbeidsovereenkomsten;	7° arbeidsovereenkomsten;
8° diensten inzake civiele verdediging, civiele bescherming en risicopreventie die worden verleend door non-profitorganisaties en –verenigingen en onder de CPV-codes 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 en 85143000-3 vallen, behalve ziekenvervoer per ambulance;	8° diensten inzake civiele verdediging, civiele bescherming en risicopreventie die worden verleend door non-profitorganisaties en –verenigingen en onder de CPV-codes 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 en 85143000-3 vallen, behalve ziekenvervoer per ambulance;
9° openbaar personenvervoer per trein of metro wanneer zij onder het toepassingsgebied vallen van verordening 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van Verordening nr. 1191/69 van de Raad en Verordening nr. 1107/70 van de Raad;	9° openbaar personenvervoer per trein of metro wanneer zij onder het toepassingsgebied vallen van verordening 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van Verordening nr. 1191/69 van de Raad en Verordening nr. 1107/70 van de Raad;
10° opdrachten voor diensten inzake politieke campagnes die onder de CPV-codes 79341400-0, 92111230-3 en 92111240-6 vallen, indien geplaatst	10° opdrachten voor diensten inzake politieke campagnes die onder de CPV-codes 79341400-0, 92111230-3 en 92111240-6 vallen, indien geplaatst

door een politieke partij in het kader van een verkiezingscampagne.	door een politieke partij in het kader van een verkiezingscampagne.
In het eerste lid 2° hebben de begrippen “audiovisuele mediadiensten” en “aanbieders van mediadiensten” dezelfde betekenis als in de artikelen 1.3/1 en 1.6/1 van de wet van 30 maart 1995 betreffende de elektronische-communicatienetwerken en -diensten en audiovisuele mediadiensten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, het artikel 2, 26° en 27°, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, en het artikel 1, 48° en 49° van het gecoördineerde decreet van 26 maart 2009 van de Franse Gemeenschap betreffende de audiovisuele mediadiensten. Het begrip “Programma” beantwoordt aan de definitie in artikel 1.5 de voormelde wet van 30 maart 1995, artikel 2, 31°, van het voormelde decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 2009 en artikel 1, 36°, van het voormelde gecoördineerde decreet van 26 maart 2009 van de Franse Gemeenschap, maar omvat ook radioprogramma’s en radioprogramma-materieel. Voorts wordt voor de toepassing van deze bepaling onder “programmamaterieel” hetzelfde verstaan als onder “programma”.	In het eerste lid 2° hebben de begrippen “audiovisuele mediadiensten” en “aanbieders van mediadiensten” dezelfde betekenis als in de artikelen 1.3/1 en 1.6/1 van de wet van 30 maart 1995 betreffende de elektronische-communicatienetwerken en -diensten en audiovisuele mediadiensten in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, het artikel 2, 26° en 27°, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, en het artikel 1, 48° en 49° van het gecoördineerde decreet van 26 maart 2009 van de Franse Gemeenschap betreffende de audiovisuele mediadiensten. Het begrip “Programma” beantwoordt aan de definitie in artikel 1.5 de voormelde wet van 30 maart 1995, artikel 2, 31°, van het voormelde decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 2009 en artikel 1, 36°, van het voormelde gecoördineerde decreet van 26 maart 2009 van de Franse Gemeenschap, maar omvat ook radioprogramma’s en radioprogramma-materieel. Voorts wordt voor de toepassing van deze bepaling onder “programmamaterieel” hetzelfde verstaan als onder “programma”.
De Koning kan de gevallen omschrijven die beschouwd worden als arbeidsovereenkomst.	De Koning kan de gevallen omschrijven die beschouwd worden als arbeidsovereenkomst.
§ 2. De Koning kan specifieke plaatsingsregels bepalen waaraan de in de paragraaf 1, 4°, a en b, bedoelde opdrachten, in de gevallen die Hij bepaalt, onderworpen zijn.	§ 2. De Koning kan specifieke plaatsingsregels bepalen waaraan de in de paragraaf 1, 4°, a en b, bedoelde opdrachten, in de gevallen die Hij bepaalt, onderworpen zijn.
Concurrentiegerichte dialoog	*Concurrentiegerichte dialoog*
Art. 39. § 1. De aanbestedende overheid kan gebruik maken van een concurrentiegerichte dialoog in dezelfde gevallen als die bedoeld in artikel 38, § 1, 1°, a) tot d), en 2°.	Art. 39. § 1. De aanbestedende overheid kan gebruik maken van een concurrentiegerichte dialoog in dezelfde gevallen als die bedoeld in artikel 38, § 1, 1°, a) tot d), en 2°.
In de concurrentiegerichte dialoog kan elke ondernemer naar aanleiding van de aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door de door de aanbestedende overheid gevraagde informatie voor de selectie te verstrekken.	In de concurrentiegerichte dialoog kan elke ondernemer naar aanleiding van de aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door de door de aanbestedende overheid gevraagde informatie voor de selectie te verstrekken.
De termijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt ten minste dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van een opdracht.	De termijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt ten minste dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van een opdracht.
Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de	Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de

verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen aan de dialoog deelnemen. De aanbestedende overheid kan overeenkomstig artikel 79 het aantal kandidaten die tot deelneming aan de procedure worden uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het gunningscriterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding, overeenkomstig artikel 81, § 2, 3°.	verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen aan de dialoog deelnemen. De aanbestedende overheid kan overeenkomstig artikel 79 het aantal kandidaten die tot deelneming aan de procedure worden uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het gunningscriterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding, overeenkomstig **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°**.
§ 2. De behoeften en eisen van de aanbestedende overheid worden in de aankondiging van een opdracht aangegeven en in die aankondiging en/of in een beschrijvend document nader uitgewerkt. Tevens worden in deze documenten de gekozen gunningscriteria aangegeven en nader uitgewerkt, en een indicatief tijdschema aangegeven.	§ 2. De behoeften en eisen van de aanbestedende overheid worden in de aankondiging van een opdracht aangegeven en in die aankondiging en/of in een beschrijvend document nader uitgewerkt. Tevens worden in deze documenten de gekozen gunningscriteria aangegeven en nader uitgewerkt, en een indicatief tijdschema aangegeven.
§ 3. De aanbestedende overheid treedt overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de artikelen 66 tot en met 80 in dialoog met de geselecteerde deelnemers, om na te gaan en te bepalen met welke middelen het best in haar behoeften kan worden voorzien. Tijdens deze dialoog kan zij met de geselecteerde deelnemers alle aspecten van de opdracht bespreken.	§ 3. De aanbestedende overheid treedt overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de artikelen 66 tot en met 80 in dialoog met de geselecteerde deelnemers, om na te gaan en te bepalen met welke middelen het best in haar behoeften kan worden voorzien. Tijdens deze dialoog kan zij met de geselecteerde deelnemers alle aspecten van de opdracht bespreken.
Tijdens de dialoog verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle deelnemers. Daartoe verstrekt ze geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde deelnemers kan bevoordelen.	Tijdens de dialoog verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle deelnemers. Daartoe verstrekt ze geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde deelnemers kan bevoordelen.
Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende overheid de voorgestelde oplossingen of andere vertrouwelijke inlichtingen die een van de deelnemers heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.	Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende overheid de voorgestelde oplossingen of andere vertrouwelijke inlichtingen die een van de deelnemers heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.
§ 4. De concurrentiegerichte dialoog kan in opeenvolgende fasen verlopen, zodat het aantal in de dialoogfase te bespreken oplossingen wordt beperkt door toepassing van de gunningscriteria uit de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document. De aanbestedende overheid vermeldt in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvende document of hij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.	§ 4. De concurrentiegerichte dialoog kan in opeenvolgende fasen verlopen, zodat het aantal in de dialoogfase te bespreken oplossingen wordt beperkt door toepassing van de gunningscriteria uit de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document. De aanbestedende overheid vermeldt in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvende document of hij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.
§ 5. De aanbestedende overheid zet de dialoog voort totdat zij kan aangeven met welke oplossing of oplossingen in haar behoeften kan worden voorzien.	§ 5. De aanbestedende overheid zet de dialoog voort totdat zij kan aangeven met welke oplossing of oplossingen in haar behoeften kan worden voorzien.

§ 6. Nadat de aanbestedende overheid heeft verklaard dat de dialoog is afgesloten en de resterende deelnemers daarvan op de hoogte heeft gesteld, verzoekt zij ieder van hen hun definitieve offerte op basis van de tijdens de dialoog voorgelegde en gespecificeerde oplossing of oplossingen in te dienen. Deze offertes bevatten alle vereiste en noodzakelijke elementen voor de uitvoering van het project.	§ 6. Nadat de aanbestedende overheid heeft verklaard dat de dialoog is afgesloten en de resterende deelnemers daarvan op de hoogte heeft gesteld, verzoekt zij ieder van hen hun definitieve offerte op basis van de tijdens de dialoog voorgelegde en gespecificeerde oplossing of oplossingen in te dienen. Deze offertes bevatten alle vereiste en noodzakelijke elementen voor de uitvoering van het project.
De aanbestedende overheid kan verzoeken om de offertes te verduidelijken, te preciseren of nauwkeuriger te omschrijven. Dit mag echter geen wijziging van de offerte of van de overheidsopdracht inhouden op essentiële punten, daaronder begrepen de in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document vermelde behoeften en eisen, indien daardoor de mededinging verstoord dreigt te worden of discriminatie dreigt te ontstaan.	De aanbestedende overheid kan verzoeken om de offertes te verduidelijken, te preciseren of nauwkeuriger te omschrijven. Dit mag echter geen wijziging van de offerte of van de overheidsopdracht inhouden op essentiële punten, daaronder begrepen de in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document vermelde behoeften en eisen, indien daardoor de mededinging verstoord dreigt te worden of discriminatie dreigt te ontstaan.
§ 7. De aanbestedende overheid beoordeelt de ontvangen offertes op basis van de in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document vastgestelde gunningscriteria.	§ 7. De aanbestedende overheid beoordeelt de ontvangen offertes op basis van de in de aankondiging van een opdracht of in het beschrijvend document vastgestelde gunningscriteria.
Op verzoek van de aanbestedende overheid kunnen met de inschrijver die de offerte met de beste prijs-kwaliteitsverhouding heeft ingediend overeenkomstig artikel 81, § 2, 3°, onderhandelingen worden gevoerd om de in de offerte vervatte financiële toezeggingen of andere voorwaarden te bevestigen en de voorwaarden van de opdracht af te ronden, mits dit de essentiële aspecten van de offerte of overheidsopdracht, met inbegrip van de in de aankondiging van een opdracht of het beschrijvend document vermelde behoeften en voorschriften, materieel ongewijzigd laat en niet tot vervalsing van de mededinging of discriminatie kan leiden.	Op verzoek van de aanbestedende overheid kunnen met de inschrijver die de offerte met de beste prijs-kwaliteitsverhouding heeft ingediend overeenkomstig **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°**, onderhandelingen worden gevoerd om de in de offerte vervatte financiële toezeggingen of andere voorwaarden te bevestigen en de voorwaarden van de opdracht af te ronden, mits dit de essentiële aspecten van de offerte of overheidsopdracht, met inbegrip van de in de aankondiging van een opdracht of het beschrijvend document vermelde behoeften en voorschriften, materieel ongewijzigd laat en niet tot vervalsing van de mededinging of discriminatie kan leiden.
§ 8. De aanbestedende overheid kan voorzien in prijzengeld of vergoedingen aan de deelnemers aan de dialoog.	§ 8. De aanbestedende overheid kan voorzien in prijzengeld of vergoedingen aan de deelnemers aan de dialoog.
§ 9. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op de concurrentiegerichte dialoog.	§ 9. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op de concurrentiegerichte dialoog.
Innovatiepartnerschap	*Innovatiepartnerschap*
Art. 40. § 1. Bij een innovatiepartnerschap kan elke ondernemer naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door verstrekking van de door de aanbestedende overheid	Art. 40. § 1. Bij een innovatiepartnerschap kan elke ondernemer naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen door verstrekking van de door de aanbestedende overheid

gevraagde informatie voor de selectie.	gevraagde informatie voor de selectie.
De aanbestedende overheid geeft in de opdrachtdocumenten aan dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden voorzien. Ze geeft aan welke elementen van deze beschrijving de minimumeisen zijn waaraan alle offertes moeten voldoen. Dit wordt voldoende duidelijk aangegeven zodat ondernemers kennis kunnen nemen van de aard en de strekking van de gevraagde oplossing en kunnen besluiten al dan niet om deelneming aan de procedure te verzoeken.	De aanbestedende overheid geeft in de opdrachtdocumenten aan dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden voorzien. Ze geeft aan welke elementen van deze beschrijving de minimumeisen zijn waaraan alle offertes moeten voldoen. Dit wordt voldoende duidelijk aangegeven zodat ondernemers kennis kunnen nemen van de aard en de strekking van de gevraagde oplossing en kunnen besluiten al dan niet om deelneming aan de procedure te verzoeken.
De aanbestedende overheid kan beslissen het innovatiepartnerschap met één partner te sluiten, dan wel met verschillende partners die afzonderlijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voor hun rekening nemen.	De aanbestedende overheid kan beslissen het innovatiepartnerschap met één partner te sluiten, dan wel met verschillende partners die afzonderlijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voor hun rekening nemen.
De termijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt minimaal dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van een opdracht. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen aan de procedure deelnemen. De aanbestedende overheid kan overeenkomstig artikel 79 het aantal kandidaten dat tot deelneming aan de procedure wordt uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding in overeenstemming met artikel 81, § 2, 3°.	De termijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt minimaal dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van een opdracht. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende overheid worden uitgenodigd, kunnen aan de procedure deelnemen. De aanbestedende overheid kan overeenkomstig artikel 79 het aantal kandidaten dat tot deelneming aan de procedure wordt uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding in overeenstemming met **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°**.
§ 2. Het innovatiepartnerschap dient te zijn gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, diensten of werken en de daaropvolgende aankoop van de daaruit resulterende leveringen, diensten of werken, mits deze voldoen aan de prestatieniveaus die tussen de aanbestedende overheid en de deelnemers zijn afgesproken en onder de afgesproken maximumkosten blijven.	§ 2. Het innovatiepartnerschap dient te zijn gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, diensten of werken en de daaropvolgende aankoop van de daaruit resulterende leveringen, diensten of werken, mits deze voldoen aan de prestatieniveaus die tussen de aanbestedende overheid en de deelnemers zijn afgesproken en onder de afgesproken maximumkosten blijven.
Het innovatiepartnerschap wordt gestructureerd in opeenvolgende fasen die de reeks stappen in het onderzoeks- en innovatieproces volgen, hetgeen de fabricage van goederen, de verlening van diensten of de voltooiing van werken kan omvatten. In het innovatiepartnerschap worden tussentijdse, door de partners te bereiken doelen bepaald, en wordt voorzien in betaling van de vergoeding in passende termijnen.	Het innovatiepartnerschap wordt gestructureerd in opeenvolgende fasen die de reeks stappen in het onderzoeks- en innovatieproces volgen, hetgeen de fabricage van goederen, de verlening van diensten of de voltooiing van werken kan omvatten. In het innovatiepartnerschap worden tussentijdse, door de partners te bereiken doelen bepaald, en wordt voorzien in betaling van de vergoeding in passende termijnen.

De aanbestedende overheid kan op basis van deze doelen na elke fase beslissen het innovatiepartnerschap te beëindigen of, bij een innovatiepartnerschap met verschillende partners, het aantal partners te verminderen door individuele opdrachten stop te zetten, mits de aanbestedende overheid in de opdrachtdocumenten heeft aangegeven dat en onder welke voorwaarden zij van die mogelijkheden gebruik kan maken.	De aanbestedende overheid kan op basis van deze doelen na elke fase beslissen het innovatiepartnerschap te beëindigen of, bij een innovatiepartnerschap met verschillende partners, het aantal partners te verminderen door individuele opdrachten stop te zetten, mits de aanbestedende overheid in de opdrachtdocumenten heeft aangegeven dat en onder welke voorwaarden zij van die mogelijkheden gebruik kan maken.
§ 3. Tenzij in dit artikel anders bepaald, wordt door de aanbestedende overheid met de inschrijver of inschrijvers over hun oorspronkelijke offerte en over elke daaropvolgende offerte, met uitzondering van de definitieve offerte, onderhandeld om de inhoud ervan te verbeteren.	§ 3. Tenzij in dit artikel anders bepaald, wordt door de aanbestedende overheid met de inschrijver of inschrijvers over hun oorspronkelijke offerte en over elke daaropvolgende offerte, met uitzondering van de definitieve offerte, onderhandeld om de inhoud ervan te verbeteren.
Over de minimumeisen en de gunningscriteria wordt niet onderhandeld.	Over de minimumeisen en de gunningscriteria wordt niet onderhandeld.
§ 4. Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Daartoe verstrekt zij geen informatie op discriminerende wijze die bepaalde inschrijvers zou kunnen bevoordelen. Zij stelt alle inschrijvers wier offerte niet is afgewezen overeenkomstig paragraaf 5 schriftelijk in kennis van eventuele andere wijzigingen in de technische specificaties of andere opdrachtdocumenten dan die waarbij de minimumeisen worden vastgesteld. Na deze wijzigingen biedt de aanbestedende overheid de inschrijvers voldoende tijd om hun offertes naar aanleiding van deze wijzigingen, indien nodig, aan te passen en opnieuw in te dienen.	§ 4. Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende overheid de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Daartoe verstrekt zij geen informatie op discriminerende wijze die bepaalde inschrijvers zou kunnen bevoordelen. Zij stelt alle inschrijvers wier offerte niet is afgewezen overeenkomstig paragraaf 5 schriftelijk in kennis van eventuele andere wijzigingen in de technische specificaties of andere opdrachtdocumenten dan die waarbij de minimumeisen worden vastgesteld. Na deze wijzigingen biedt de aanbestedende overheid de inschrijvers voldoende tijd om hun offertes naar aanleiding van deze wijzigingen, indien nodig, aan te passen en opnieuw in te dienen.
Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende overheid de vertrouwelijke inlichtingen die een aan de onderhandelingen deelnemende kandidaat of inschrijver heeft verstrekt, niet zonder diens toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.	Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende overheid de vertrouwelijke inlichtingen die een aan de onderhandelingen deelnemende kandidaat of inschrijver heeft verstrekt, niet zonder diens toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.
§ 5. Er kunnen tijdens procedures voor innovatie-partnerschappen in opeenvolgende fasen onder-handelingen plaatsvinden om het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld te beperken door middel van het toepassen van de gunningscriteria die in de aankondiging van een opdracht of de opdrachtdocumenten zijn vermeld. De aanbestedende overheid geeft in de aankondiging van een opdracht of in de opdrachtdocumenten aan of zij van deze mogelijkheid	§ 5. Er kunnen tijdens procedures voor innovatie-partnerschappen in opeenvolgende fasen onder-handelingen plaatsvinden om het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld te beperken door middel van het toepassen van de gunningscriteria die in de aankondiging van een opdracht of de opdrachtdocumenten zijn vermeld. De aanbestedende overheid geeft in de aankondiging van een opdracht of in de opdrachtdocumenten aan of zij van deze mogelijkheid

gebruik zal maken.	gebruik zal maken.
Tijdens de selectie van de kandidaten past de aanbestedende overheid in het bijzonder de criteria toe betreffende de capaciteiten van de kandidaten in het domein van onderzoek en ontwikkeling, alsook van het ontwikkelen en implementeren van innovatieve oplossingen.	Tijdens de selectie van de kandidaten past de aanbestedende overheid in het bijzonder de criteria toe betreffende de capaciteiten van de kandidaten in het domein van onderzoek en ontwikkeling, alsook van het ontwikkelen en implementeren van innovatieve oplossingen.
Enkel die ondernemers die een uitnodiging ontvingen van de aanbestedende overheid ingevolge de evaluatie van de vereiste informatie, mogen hun projecten voor onderzoek en ontwikkeling, die aan de door de aanbestedende overheid gestelde behoeften voldoen en die niet door bestaande oplossingen kunnen worden gedekt, indienen.	Enkel die ondernemers die een uitnodiging ontvingen van de aanbestedende overheid ingevolge de evaluatie van de vereiste informatie, mogen hun projecten voor onderzoek en ontwikkeling, die aan de door de aanbestedende overheid gestelde behoeften voldoen en die niet door bestaande oplossingen kunnen worden gedekt, indienen.
In de opdrachtdocumenten bepaalt de aanbestedende overheid welke regelingen op de intellectuele-eigendomsrechten van toepassing zijn. Bij innovatiepartnerschappen met meerdere partners mag de aanbestedende overheid voorgestelde oplossingen of andere door een partner in het kader van het partnerschap meegedeelde vertrouwelijke inlichtingen, overeenkomstig artikel 13, niet aan de andere partners zonder de voorafgaande en schriftelijke instemming van die partner bekendmaken. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.	In de opdrachtdocumenten bepaalt de aanbestedende overheid welke regelingen op de intellectuele-eigendomsrechten van toepassing zijn. Bij innovatiepartnerschappen met meerdere partners mag de aanbestedende overheid voorgestelde oplossingen of andere door een partner in het kader van het partnerschap meegedeelde vertrouwelijke inlichtingen, overeenkomstig artikel 13, niet aan de andere partners zonder de voorafgaande en schriftelijke instemming van die partner bekendmaken. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.
§ 6. De aanbestedende overheid ziet erop toe dat de structuur van het partnerschap en in het bijzonder de duur en de waarde van de verschillende fasen rekening houden met de innovatiegraad van de voorgestelde oplossing en de reeks onderzoeks- en innovatieactiviteiten die vereist zijn voor de ontwikkeling van een innovatieve en nog niet op de markt beschikbare oplossing. De geraamde waarde van de leveringen, diensten of werken moet in verhouding staan tot de investering voor de ontwikkeling ervan.	§ 6. De aanbestedende overheid ziet erop toe dat de structuur van het partnerschap en in het bijzonder de duur en de waarde van de verschillende fasen rekening houden met de innovatiegraad van de voorgestelde oplossing en de reeks onderzoeks- en innovatieactiviteiten die vereist zijn voor de ontwikkeling van een innovatieve en nog niet op de markt beschikbare oplossing. De geraamde waarde van de leveringen, diensten of werken moet in verhouding staan tot de investering voor de ontwikkeling ervan.
§ 7. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op het innovatiepartnerschap.	§ 7. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op het innovatiepartnerschap.
Gebruik van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	*Gebruik van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking*
Art. 42. § 1. Overheidsopdrachten mogen enkel worden geplaatst bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking doch, indien mogelijk, na raadpleging van meerdere ondernemers in de volgende gevallen:	Art. 42. § 1. Overheidsopdrachten mogen enkel worden geplaatst bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking doch, indien mogelijk, na raadpleging van meerdere ondernemers in de volgende gevallen:

1° in geval van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wanneer:	1° in geval van een overheidsopdracht voor werken, leveringen of diensten wanneer:
a) de goed te keuren uitgave zonder belasting over de toegevoegde waarde, is lager dan de bedragen bepaald door de Koning;	a) de goed te keuren uitgave zonder belasting over de toegevoegde waarde, is lager dan de bedragen bepaald door de Koning;
b) voor zover dit strikt noodzakelijk is, de termijnen voor de openbare of niet-openbare procedure of de mededingingsprocedure met onder-handeling wegens dwingende spoed voort-vloeiend uit onvoorzienbare gebeurtenissen voor de aanbestedende overheid, niet in acht kunnen worden genomen. De ter recht-vaardiging van de dwingende spoed ingeroepen omstandigheden mogen in geen geval aan de aanbestedende overheid te wijten zijn;	b) voor zover dit strikt noodzakelijk is, de termijnen voor de openbare of niet-openbare procedure of de mededingingsprocedure met onder-handeling wegens dwingende spoed voort-vloeiend uit onvoorzienbare gebeurtenissen voor de aanbestedende overheid, niet in acht kunnen worden genomen. De ter recht-vaardiging van de dwingende spoed ingeroepen omstandigheden mogen in geen geval aan de aanbestedende overheid te wijten zijn;
c) geen of geen geschikte aanvraag tot deelneming of offerte werd ingediend ingevolge een openbare of niet-openbare procedure, mits de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd, en, voor opdrachten die gelijk zijn aan of hoger zijn dan de drempels voor de Europese bekendmaking, aan de Europese Commissie op haar verzoek een verslag wordt overgelegd;	c) geen of geen geschikte aanvraag tot deelneming of offerte werd ingediend ingevolge een openbare of niet-openbare procedure, mits de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd, en, voor opdrachten die gelijk zijn aan of hoger zijn dan de drempels voor de Europese bekendmaking, aan de Europese Commissie op haar verzoek een verslag wordt overgelegd;
Een aanvraag tot deelneming wordt niet geschikt geacht wanneer de betrokken ondernemer overeenkomstig de artikelen 67 tot 70 moet of kan worden uitgesloten, of niet aan de overeenkomstig artikel 71 door de aanbestedende overheid bepaalde selectiecriteria voldoet. Een offerte wordt ongeschikt bevonden als zij niet relevant is voor de opdracht, omdat zij, zonder wezenlijke wijzigingen, kennelijk niet voorziet in de in de opdrachtdocumenten omschreven behoeften en eisen van de aanbestedende overheid.	Een aanvraag tot deelneming wordt niet geschikt geacht wanneer de betrokken ondernemer overeenkomstig de artikelen 67 tot 70 moet of kan worden uitgesloten, of niet aan de overeenkomstig artikel 71 door de aanbestedende overheid bepaalde selectiecriteria voldoet. Een offerte wordt ongeschikt bevonden als zij niet relevant is voor de opdracht, omdat zij, zonder wezenlijke wijzigingen, kennelijk niet voorziet in de in de opdrachtdocumenten omschreven behoeften en eisen van de aanbestedende overheid.
d) de werken, leveringen of diensten alleen door een bepaalde ondernemer kunnen worden verricht, om een van de volgende redenen:	d) de werken, leveringen of diensten alleen door een bepaalde ondernemer kunnen worden verricht, om een van de volgende redenen:
i) de opdracht heeft als doel het vervaardigen of verwerven van een uniek kunstwerk of het leveren van een unieke artistieke prestatie;	i) de opdracht heeft als doel het vervaardigen of verwerven van een uniek kunstwerk of het leveren van een unieke artistieke prestatie;
ii) mededinging ontbreekt om technische	ii) mededinging ontbreekt om technische

redenen;	redenen;
iii) uitsluitende rechten moeten worden beschermd, met inbegrip van de intellectuele eigendomsrechten.	iii) uitsluitende rechten moeten worden beschermd, met inbegrip van de intellectuele eigendomsrechten.
De in de punten ii) en iii) genoemde uitzonderingen gelden alleen als er geen redelijk alternatief of substituut bestaat en het ontbreken van mededinging niet het gevolg is van een kunstmatige beperking van de voorwaarden van de opdracht;	De in de punten ii) en iii) genoemde uitzonderingen gelden alleen als er geen redelijk alternatief of substituut bestaat en het ontbreken van mededinging niet het gevolg is van een kunstmatige beperking van de voorwaarden van de opdracht;
2° in geval van een overheidsopdracht voor werken of diensten wanneer het gaat om nieuwe werken of diensten bestaande uit een herhaling van soortgelijke werken of diensten, die aan de opdrachtnemer van de oorspronkelijke opdracht worden gegund door dezelfde aanbestedende overheid, op voorwaarde dat deze werken of diensten overeenstemmen met een basisproject en dit project het voorwerp uitmaakte van een oorspronkelijke opdracht die geplaatst werd bij een in artikel 35, eerste lid, bedoelde procedure. Het basisproject dient de omvang van de eventuele aanvullende werken of diensten evenals de voorwaarden waaronder deze zullen worden gegund, te vermelden. De mogelijkheid om deze procedure aan te wenden dient evenwel bij het in mededinging stellen van de eerste opdracht vermeld te worden en het geraamde totaalbedrag voor de daaropvolgende werken of diensten moet reeds vanaf dit ogenblik door de aanbestedende overheden in aanmerking genomen worden voor het al dan niet bereiken van de voor de Europese bekendmaking bepaalde drempels. Bovendien moet de gunning van de herhalingsopdrachten gebeuren binnen drie jaar na de sluiting van de oorspronkelijke opdracht.	2° in geval van een overheidsopdracht voor werken of diensten wanneer het gaat om nieuwe werken of diensten bestaande uit een herhaling van soortgelijke werken of diensten, die aan de opdrachtnemer van de oorspronkelijke opdracht worden gegund door dezelfde aanbestedende overheid, op voorwaarde dat deze werken of diensten overeenstemmen met een basisproject en dit project het voorwerp uitmaakte van een oorspronkelijke opdracht die geplaatst werd bij een in artikel 35, eerste lid, bedoelde procedure. Het basisproject dient de omvang van de eventuele aanvullende werken of diensten evenals de voorwaarden waaronder deze zullen worden gegund, te vermelden. De mogelijkheid om deze procedure aan te wenden dient evenwel bij het in mededinging stellen van de eerste opdracht vermeld te worden en het geraamde totaalbedrag voor de daaropvolgende werken of diensten moet reeds vanaf dit ogenblik door de aanbestedende overheden in aanmerking genomen worden voor het al dan niet bereiken van de voor de Europese bekendmaking bepaalde drempels. Bovendien moet de gunning van de herhalingsopdrachten gebeuren binnen drie jaar na de sluiting van de oorspronkelijke opdracht.
3° wanneer het gaat om de aankoop van leveringen of diensten tegen bijzonder gunstige voorwaarden, hetzij bij een leverancier die definitief zijn handelsactiviteit stopzet, hetzij bij curatoren, de met een overdracht onder gerechtelijk gezag gelaste mandatarissen of vereffenaars van een faillissement, een gerechtelijke reorganisatie of een in de nationale wetgevingen of reglementeringen bestaande procedure van dezelfde aard;	3° wanneer het gaat om de aankoop van leveringen of diensten tegen bijzonder gunstige voorwaarden, hetzij bij een leverancier die definitief zijn handelsactiviteit stopzet, hetzij bij curatoren, de met een overdracht onder gerechtelijk gezag gelaste mandatarissen of vereffenaars van een faillissement, een gerechtelijke reorganisatie of een in de nationale wetgevingen of reglementeringen bestaande procedure van dezelfde aard;
4° in geval van een overheidsopdracht voor leveringen wanneer:	4° in geval van een overheidsopdracht voor leveringen wanneer:

a) het producten betreft die uitsluitend voor onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling worden vervaardigd. Deze bepaling geldt niet voor de productie in grote hoeveelheden met het oog op commerciële haalbaarheid of om de kosten van onderzoek en ontwikkeling terug te verdienen;	a) het producten betreft die uitsluitend voor onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling worden vervaardigd. Deze bepaling geldt niet voor de productie in grote hoeveelheden met het oog op commerciële haalbaarheid of om de kosten van onderzoek en ontwikkeling terug te verdienen;
b) aanvullende leveringen moeten worden verricht door de oorspronkelijke leverancier, die ofwel bestemd zijn voor de gedeeltelijke vernieuwing van leveringen of installaties, ofwel voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, wanneer een verandering van leverancier de aanbestedende overheid ertoe zou verplichten leveringen te verwerven met andere technische eigenschappen, zodat onverenigbaarheid zou ontstaan of zich bij het gebruik en het onderhoud onevenredige technische moeilijkheden zouden voordoen. De looptijd van deze opdrachten en nabestellingen mag in de regel niet langer zijn dan drie jaar;	b) aanvullende leveringen moeten worden verricht door de oorspronkelijke leverancier, die ofwel bestemd zijn voor de gedeeltelijke vernieuwing van leveringen of installaties, ofwel voor de uitbreiding van bestaande leveringen of installaties, wanneer een verandering van leverancier de aanbestedende overheid ertoe zou verplichten leveringen te verwerven met andere technische eigenschappen, zodat onverenigbaarheid zou ontstaan of zich bij het gebruik en het onderhoud onevenredige technische moeilijkheden zouden voordoen. De looptijd van deze opdrachten en nabestellingen mag in de regel niet langer zijn dan drie jaar;
c) het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte leveringen;	c) het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte leveringen;
5° in geval van een overheidsopdracht voor diensten wanneer de betrokken opdracht op een prijsvraag volgt en overeenkomstig de toepasselijke regels moet worden gegund aan de winnaar of aan een van de winnaars van de prijsvraag. In dit laatste geval moeten alle winnaars worden uitgenodigd om aan de onderhandelingen deel te nemen.	5° in geval van een overheidsopdracht voor diensten wanneer de betrokken opdracht op een prijsvraag volgt en overeenkomstig de toepasselijke regels moet worden gegund aan de winnaar of aan een van de winnaars van de prijsvraag. In dit laatste geval moeten alle winnaars worden uitgenodigd om aan de onderhandelingen deel te nemen.
	6° in geval van gelegenheidsaankopen, wanneer zich gedurende zeer korte tijd een bijzonder voordelige gelegenheid tot aanschaffing van leveringen voordoet en waarvoor de te betalen prijs ver onder de normale marktprijs ligt en de goed te keuren uitgave lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking.
De Koning kan eveneens toestaan, voor de door Hem bepaalde overheidsopdrachten voor leveringen, dat gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking, indien mogelijk na raadpleging van meerdere ondernemers, wanneer het gelegenheidsaankopen betreft, overeenkomstig de door Hem te bepalen voorwaarden. De geraamde waarde van deze opdrachten mag het door Hem bepaalde plafond, dat alleszins lager moet liggen dan de betreffende drempel	~~**De Koning kan eveneens toestaan, voor de door Hem bepaalde overheidsopdrachten voor leveringen, dat gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking, indien mogelijk na raadpleging van meerdere ondernemers, wanneer het gelegenheidsaankopen betreft, overeenkomstig de door Hem te bepalen voorwaarden. De geraamde waarde van deze opdrachten mag het door Hem bepaalde plafond, dat alleszins lager moet liggen dan de betreffende drempel**~~

voor de Europese bekendmaking, niet bereiken.	~~**voor de Europese bekendmaking, niet bereiken.**~~
§ 2. De aanbestedende overheid kan met de inschrijvers over de initiële offertes en over alle volgende offertes die door hen werden ingediend onderhandelen met het oog op de verbetering van de inhoud ervan.	§ 2. De aanbestedende overheid kan met de inschrijvers over de initiële offertes en over alle volgende offertes die door hen werden ingediend onderhandelen met het oog op de verbetering van de inhoud ervan.
Over de gunningscriteria wordt niet onderhandeld. Voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag gelijk is aan of hoger ligt dan de drempels voor de Europese bekendmaking, mag evenmin onderhandeld worden over de minimumeisen.	Over de gunningscriteria wordt niet onderhandeld. Voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag gelijk is aan of hoger ligt dan de drempels voor de Europese bekendmaking, mag evenmin onderhandeld worden over de minimumeisen.
Voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag deze drempels niet bereikt, kan onderhandeld worden over de minimumeisen, voor zover dit niet uitgesloten werd in de opdrachtdocumenten.	Voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag deze drempels niet bereikt, kan onderhandeld worden over de minimumeisen, voor zover dit niet uitgesloten werd in de opdrachtdocumenten.
§ 3. Behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten zijn de onderstaande bepalingen niet van toepassing op de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking:	§ 3. Behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten zijn de onderstaande bepalingen niet van toepassing op de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking:
1° artikel 69 met betrekking tot de facultatieve uitsluitingsgronden;	1° artikel 69 met betrekking tot de facultatieve uitsluitingsgronden;
2° artikel 71 betreffende de selectiecriteria.	2° artikel 71 betreffende de selectiecriteria.
Bovendien is, behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten, het artikel 81 betreffende de gunningscriteria niet van toepassing wanneer gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de onderstaande gevallen:	Bovendien is, behoudens andersluidende bepaling in de opdrachtdocumenten, het artikel 81 betreffende de gunningscriteria niet van toepassing wanneer gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de onderstaande gevallen:
1° de diverse gevallen waarin slechts één ondernemer kan worden geraadpleegd zoals bedoeld in de paragraaf 1, 1°, d), 2°, of 4°, b), ongeacht het geraamde bedrag;	1° de diverse gevallen waarin slechts één ondernemer kan worden geraadpleegd zoals bedoeld in de paragraaf 1, 1°, d), 2°, of 4°, b), ongeacht het geraamde bedrag;
2° in het geval van dwingende spoed zoals bedoeld in de paragraaf 1, 1°, b), voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking;	2° in het geval van dwingende spoed zoals bedoeld in de paragraaf 1, 1°, b), voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking;
3° wanneer het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte leveringen als bedoeld in de paragraaf 1, 4°, c), voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking;	3° wanneer het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte leveringen als bedoeld in de paragraaf 1, 4°, c), voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking;

4° wanneer het gaat om de aankoop van leveringen of diensten tegen bijzonder gunstige voorwaarden in de onder de in paragraaf 1, 3°, bedoelde gevallen, voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de drempels voor de Europese bekendmaking alsook, desgevallend, voor de gelegenheidsaankopen als bedoeld in de paragraaf 1, tweede lid.	4° wanneer het gaat om de aankoop van leveringen of diensten tegen bijzonder gunstige voorwaarden in de onder de in paragraaf 1, 3°, bedoelde gevallen, voor de opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de drempels voor de Europese bekendmaking alsook, desgevallend, voor de gelegenheidsaankopen als bedoeld in de paragraaf 1, tweede lid.
§ 4. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels inzake deze procedure bepalen.	§ 4. De Koning kan de nadere bijkomende procedurele regels inzake deze procedure bepalen.
HOOFDSTUK 3 - Technieken en instrumenten voor elektronische en samengestelde opdrachten	HOOFDSTUK 3 - Technieken en instrumenten voor elektronische en samengestelde opdrachten
Raamovereenkomsten	*Raamovereenkomsten*
Art. 43. § 1. Een aanbestedende overheid kan raamovereenkomsten sluiten, voor zover zij de hiertoe door deze wet voorziene procedures toepast.	Art. 43. § 1. Een aanbestedende overheid kan raamovereenkomsten sluiten, voor zover zij de hiertoe door deze wet voorziene procedures toepast.
Opdrachten die gebaseerd zijn op een raamovereenkomst kunnen alleen worden geplaatst tussen enerzijds een aanbestedende overheid of aanbestedende overheden die duidelijk is aangewezen in de oproep tot mededinging of in de uitnodiging tot bevestiging van de belangstelling en anderzijds een of meerdere ondernemers die partij zijn bij de gesloten raamovereenkomst.	Opdrachten die gebaseerd zijn op een raamovereenkomst kunnen alleen worden geplaatst tussen enerzijds een aanbestedende overheid of aanbestedende overheden die duidelijk is aangewezen in de oproep tot mededinging of in de uitnodiging tot bevestiging van de belangstelling en anderzijds een of meerdere ondernemers die partij zijn bij de gesloten raamovereenkomst.
§ 2. Bij de gunning van opdrachten die gebaseerd zijn op een raamovereenkomst, mogen de reeds in de raamovereenkomst vastgelegde voorwaarden niet wezenlijk worden gewijzigd, met name indien de raamovereenkomst met één enkele ondernemer is gesloten.	§ 2. Bij de gunning van opdrachten die gebaseerd zijn op een raamovereenkomst, mogen de reeds in de raamovereenkomst vastgelegde voorwaarden niet wezenlijk worden gewijzigd, met name indien de raamovereenkomst met één enkele ondernemer is gesloten.
De duur van een raamovereenkomst, alsook van de opdrachten die erop gebaseerd zijn, is beperkt tot vier jaar, behoudens in uitzonderlijke en behoorlijk gemotiveerde gevallen, met name op grond van het voorwerp van de raamovereenkomst.	De duur van een raamovereenkomst, alsook van de opdrachten die erop gebaseerd zijn, is beperkt tot vier jaar, behoudens in uitzonderlijke en behoorlijk gemotiveerde gevallen, met name op grond van het voorwerp van de raamovereenkomst.
§ 3. De aanbestedende overheid vermeldt in de aankondiging van een opdracht of zij overweegt een raamovereenkomst te sluiten met één of meerdere ondernemers.	§ 3. De aanbestedende overheid vermeldt in de aankondiging van een opdracht of zij overweegt een raamovereenkomst te sluiten met één of meerdere ondernemers.
§ 4. Als er een raamovereenkomst met één enkele ondernemer wordt gesloten, worden de op die raamovereenkomst gebaseerde opdrachten gegund volgens de in de raamovereenkomst gestelde	§ 4. Als er een raamovereenkomst met één enkele ondernemer wordt gesloten, worden de op die raamovereenkomst gebaseerde opdrachten gegund volgens de in de raamovereenkomst gestelde

voorwaarden.	voorwaarden.
Voor de gunning van dergelijke opdrachten kunnen de aanbestedende overheden de ondernemer die partij is bij de raamovereenkomst, schriftelijk raadplegen en hem, indien nodig, verzoeken zijn offerte aan te vullen.	Voor de gunning van dergelijke opdrachten kunnen de aanbestedende overheden de ondernemer die partij is bij de raamovereenkomst, schriftelijk raadplegen en hem, indien nodig, verzoeken zijn offerte aan te vullen.
§ 5. Wanneer een raamovereenkomst met meer dan één ondernemer wordt gesloten, wordt die raamovereenkomst uitgevoerd op een van de volgende wijzen:	§ 5. Wanneer een raamovereenkomst met meer dan één ondernemer wordt gesloten, wordt die raamovereenkomst uitgevoerd op een van de volgende wijzen:
1° volgens de voorwaarden van de raamovereenkomst, zonder dat de opdracht opnieuw voor mededinging wordt opengesteld, wanneer de overeenkomst alle voorwaarden bevat met betrekking tot de uitvoering van de betrokken werken, leveringen of diensten alsmede de objectieve voorwaarden ter bepaling van de ondernemers die deze als partij bij de raamovereenkomst zullen uitvoeren; laatstbedoelde voorwaarden worden vermeld in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst;	1° volgens de voorwaarden van de raamovereenkomst, zonder dat de opdracht opnieuw voor mededinging wordt opengesteld, wanneer de overeenkomst alle voorwaarden bevat met betrekking tot de uitvoering van de betrokken werken, leveringen of diensten alsmede de objectieve voorwaarden ter bepaling van de ondernemers die deze als partij bij de raamovereenkomst zullen uitvoeren; laatstbedoelde voorwaarden worden vermeld in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst;
2° wanneer de raamovereenkomst alle voorwaarden bevat voor de betrokken werken, leveringen en diensten, ten dele zonder opnieuw tot mededinging op te roepen overeenkomstig punt 1° en ten dele met een nieuwe oproep tot mededinging tussen de ondernemers die partij zijn bij de raamovereenkomst overeenkomstig punt 3°, wanneer de aanbestedende overheden deze mogelijkheid in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst hebben vermeld. De keuze of specifieke werken, leveringen of diensten worden verkregen na een nieuwe oproep tot mededinging dan wel rechtstreeks volgens de voorwaarden van de raamovereenkomst, wordt gemaakt aan de hand van objectieve criteria, die in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst worden opgenomen. In deze opdrachtdocumenten wordt ook aangegeven welke voorwaarden aan een nieuwe oproep tot mededinging kunnen worden onderworpen.	2° wanneer de raamovereenkomst alle voorwaarden bevat voor de betrokken werken, leveringen en diensten, ten dele zonder opnieuw tot mededinging op te roepen overeenkomstig punt 1° en ten dele met een nieuwe oproep tot mededinging tussen de ondernemers die partij zijn bij de raamovereenkomst overeenkomstig punt 3°, wanneer de aanbestedende overheden deze mogelijkheid in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst hebben vermeld. De keuze of specifieke werken, leveringen of diensten worden verkregen na een nieuwe oproep tot mededinging dan wel rechtstreeks volgens de voorwaarden van de raamovereenkomst, wordt gemaakt aan de hand van objectieve criteria, die in de opdrachtdocumenten voor de raamovereenkomst worden opgenomen. In deze opdrachtdocumenten wordt ook aangegeven welke voorwaarden aan een nieuwe oproep tot mededinging kunnen worden onderworpen.
De mogelijkheden als voorzien in het eerste lid van dit punt gelden tevens voor elk perceel van een raamovereenkomst waarvoor in de raamovereenkomst de voorwaarden zijn vastgelegd met betrekking tot de werken, diensten en leveringen, ongeacht de vraag of alle voorwaarden met betrekking tot de werken, diensten en leveringen in kwestie in het kader van andere percelen, zijn vastgelegd;	De mogelijkheden als voorzien in het eerste lid van dit punt gelden tevens voor elk perceel van een raamovereenkomst waarvoor in de raamovereenkomst de voorwaarden zijn vastgelegd met betrekking tot de werken, diensten en leveringen, ongeacht de vraag of alle voorwaarden met betrekking tot de werken, diensten en leveringen in kwestie in het kader van andere percelen, zijn vastgelegd;

3° wanneer de raamovereenkomst niet alle voorwaarden bevat met betrekking tot de uitvoering van de werken, leveringen en diensten, door de opdracht opnieuw voor mededinging open te stellen voor de ondernemers die partij zijn bij de raamovereenkomst.	3° wanneer de raamovereenkomst niet alle voorwaarden bevat met betrekking tot de uitvoering van de werken, leveringen en diensten, door de opdracht opnieuw voor mededinging open te stellen voor de ondernemers die partij zijn bij de raamovereenkomst.
§ 6. De in paragraaf 5 onder 2° en 3°, bedoelde mededinging is gebaseerd op dezelfde voorwaarden als die welke voor de gunning van de raamovereenkomst gelden en, wanneer nodig, volgens nader gespecificeerde voorwaarden, en, in voorkomend geval, volgens andere voorwaarden die zijn vermeld in de opdrachtdocumenten van de raamovereenkomst, overeenkomstig de volgende procedure:	§ 6. De in paragraaf 5 onder 2° en 3°, bedoelde mededinging is gebaseerd op dezelfde voorwaarden als die welke voor de gunning van de raamovereenkomst gelden en, wanneer nodig, volgens nader gespecificeerde voorwaarden, en, in voorkomend geval, volgens andere voorwaarden die zijn vermeld in de opdrachtdocumenten van de raamovereenkomst, overeenkomstig de volgende procedure:
1° voor elke te gunnen opdracht raadplegen de aanbestedende overheden schriftelijk de ondernemers die in staat zijn de opdracht uit te voeren;	1° voor elke te gunnen opdracht raadplegen de aanbestedende overheden schriftelijk de ondernemers die in staat zijn de opdracht uit te voeren;
2° de aanbestedende overheden stellen een voldoende lange termijn vast voor de indiening van offertes voor elke specifieke opdracht, rekening houdend met elementen zoals de complexiteit van het voorwerp van de opdracht en de benodigde tijd voor de toezending van de offertes;	2° de aanbestedende overheden stellen een voldoende lange termijn vast voor de indiening van offertes voor elke specifieke opdracht, rekening houdend met elementen zoals de complexiteit van het voorwerp van de opdracht en de benodigde tijd voor de toezending van de offertes;
3° de offertes worden schriftelijk ingediend en de inhoud ervan wordt niet vrijgegeven totdat de gestelde indieningstermijn is verstreken;	3° de offertes worden schriftelijk ingediend en de inhoud ervan wordt niet vrijgegeven totdat de gestelde indieningstermijn is verstreken;
4° de aanbestedende overheden gunnen elke opdracht aan de inschrijver die op grond van de in de opdrachtdocumenten van de raamovereenkomst vastgestelde gunningscriteria de beste offerte heeft ingediend, met uitzondering van de opdrachten bedoeld in artikel 92.	4° de aanbestedende overheden gunnen elke opdracht aan de inschrijver die op grond van de in de opdrachtdocumenten van de raamovereenkomst vastgestelde gunningscriteria de beste offerte heeft ingediend.
Prijsvragen	*Prijsvragen*
Art. 50. De aanbestedende overheid kan een prijsvraag organiseren met toepassing van procedures die zijn aangepast aan de bepalingen van titel 1 en titel 2, eerste hoofdstuk, en aan de door de Koning bepaalde nadere bijkomende materiële en procedurele regels.	Art. 50. De aanbestedende overheid kan een prijsvraag organiseren met toepassing van procedures die zijn aangepast aan de bepalingen van titel 1 en titel 2, eerste hoofdstuk, en aan de door de Koning bepaalde nadere bijkomende materiële en procedurele regels.
Artikel 73, § 4, is van toepassing op de prijsvragen.	**Artikel 74/1** is van toepassing op de prijsvragen.
De toelating van deelnemers tot prijsvragen mag niet worden beperkt:	De toelating van deelnemers tot prijsvragen mag niet worden beperkt:

1° tot het grondgebied van het Rijk of een deel daarvan;	1° tot het grondgebied van het Rijk of een deel daarvan;
2° op grond van het feit dat de deelnemers, ingevolge reglementaire bepalingen, hetzij natuurlijke personen hetzij rechtspersonen moeten zijn.	2° op grond van het feit dat de deelnemers, ingevolge reglementaire bepalingen, hetzij natuurlijke personen hetzij rechtspersonen moeten zijn.
Bij prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers stelt de aanbestedende overheid duidelijke en niet-discriminerende selectiecriteria vast. In elk geval moet het aantal kandidaten die tot deelneming aan de prijsvraag worden uitgenodigd, toereikend zijn om daadwerkelijke mededinging te waarborgen.	Bij prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers stelt de aanbestedende overheid duidelijke en niet-discriminerende selectiecriteria vast. In elk geval moet het aantal kandidaten die tot deelneming aan de prijsvraag worden uitgenodigd, toereikend zijn om daadwerkelijke mededinging te waarborgen.
Algemene beginselen voor selectie en gunning	*Algemene beginselen voor selectie en gunning*
Art. 66. § 1. § 1. Opdrachten worden gegund op basis van één of meerdere gunningscriteria, vastgesteld overeenkomstig artikel 81, mits de aanbestedende overheid erop heeft toegezien dat aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:	Art. 66. § 1. § 1. Opdrachten worden gegund op basis van één of meerdere gunningscriteria, vastgesteld overeenkomstig artikel 81, mits de aanbestedende overheid erop heeft toegezien dat aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:
1° de offerte voldoet aan de eisen, voorwaarden en criteria vermeld in de aankondiging van een opdracht en de opdrachtdocumenten, met inachtneming, indien van toepassing, van de varianten of opties;	1° de offerte voldoet aan de eisen, voorwaarden en criteria vermeld in de aankondiging van een opdracht en de opdrachtdocumenten, met inachtneming, indien van toepassing, van de varianten of opties;
2° de offerte is afkomstig van een inschrijver waaraan de toegang tot de opdracht niet is ontzegd op grond van de artikelen 67 tot 70 en die voldoet aan de door de aanbestedende overheid vastgestelde selectiecriteria en, in voorkomend geval, de niet-discriminerende regels en criteria bedoeld in artikel 79, § 2, eerste lid.	**2° de offerte is afkomstig van een inschrijver waaraan de toegang tot de opdracht niet is ontzegd op grond van de artikelen 67 tot 70 en die in voorkomend geval voldoet aan de door de aanbestedende overheid vastgestelde selectiecriteria en de niet-discriminerende regels en criteria bedoeld in artikel 79, § 2, eerste lid;**
Onverminderd paragraaf 2 beslist de aanbestedende overheid, indien ze vaststelt dat de offerte van de inschrijver aan wie ze voornemens is te gunnen niet voldoet aan de in artikel 7 bedoelde verplichtingen op het vlak van het milieu-, sociaal of arbeidsrecht, om de opdracht niet te gunnen aan de inschrijver van hogervermelde offerte, tenminste wanneer het een verplichting betreft waarvan de niet-naleving ook strafrechtelijk beteugeld wordt. In de overige gevallen waarbij ze vaststelt dat deze offerte niet voldoet aan de voormelde verplichtingen, kan ze hetzelfde doen.	Onverminderd paragraaf 2 beslist de aanbestedende overheid, indien ze vaststelt dat de offerte van de inschrijver aan wie ze voornemens is te gunnen niet voldoet aan de in artikel 7 bedoelde verplichtingen op het vlak van het milieu-, sociaal of arbeidsrecht, om de opdracht niet te gunnen aan de inschrijver van hogervermelde offerte, tenminste wanneer het een verplichting betreft waarvan de niet-naleving ook strafrechtelijk beteugeld wordt. In de overige gevallen waarbij ze vaststelt dat deze offerte niet voldoet aan de voormelde verplichtingen, kan ze hetzelfde doen.
§ 2. Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de voor de Europese bekendmaking gebruikte drempels, kan de aanbestedende overheid, wanneer gebruik wordt gemaakt van de openbare procedure, overgaan tot het onderzoek van de offertes zodra het ontbreken van	**§ 2. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan de aanbestedende overheid overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het prijsonderzoek en de rangschikking van de offertes alvorens na te gaan of er geen**

uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria zijn nagegaan louter op grond van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. In die gevallen kan worden overgegaan tot de evaluatie van de offertes zonder dat een verdere grondige controle op het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria is doorgevoerd in dit stadium. Vooraleer zij van deze mogelijkheid gebruik maakt, moet de aanbestedende overheid echter de afwezigheid nagaan van fiscale en sociale schulden overeenkomstig artikel 68.	**uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.**
Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de voor de Europese bekendmaking gebruikte drempels, kan de Koning de gevallen bepalen waarin de aanbestedende overheid tot het onderzoek van de offertes mag overgaan voorafgaand aan de controle op het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria, alsook de nadere regels in dit verband.	**Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruik maakt, ziet zij erop toe dat de verificatie van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze plaatsvindt zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die niet voldoet aan de selectiecriteria.**
Wanneer zij van de in het eerste en tweede lid bedoelde mogelijkheid gebruik maakt, ziet zij erop toe dat de verificatie van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze plaatsvindt zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die niet voldoet aan de selectiecriteria.	
§ 3. Onverminderd artikel 39, § 6, tweede lid, kan de aanbestedende overheid, wanneer de door de kandidaat of inschrijver in te dienen informatie of documentatie onvolledig of onjuist is of lijkt te zijn of wanneer specifieke documenten ontbreken, de betrokken kandidaat of inschrijver verzoeken die informatie of documentatie binnen een passende termijn in te dienen, aan te vullen, te verduidelijken of te vervolledigen, mits dergelijke verzoeken worden gedaan met volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie en, indien gebruik wordt gemaakt van de openbare of de niet-openbare procedure, zonder dat dit aanleiding mag geven tot een wijziging van de essentiële elementen van de offerte.	§ 3. Onverminderd artikel 39, § 6, tweede lid, kan de aanbestedende overheid, wanneer de door de kandidaat of inschrijver in te dienen informatie of documentatie onvolledig of onjuist is of lijkt te zijn of wanneer specifieke documenten ontbreken, de betrokken kandidaat of inschrijver verzoeken die informatie of documentatie binnen een passende termijn in te dienen, aan te vullen, te verduidelijken of te vervolledigen, mits dergelijke verzoeken worden gedaan met volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie en, indien gebruik wordt gemaakt van de openbare of de niet-openbare procedure, zonder dat dit aanleiding mag geven tot een wijziging van de essentiële elementen van de offerte.
Een wijziging van de samenstelling van het personeelsteam dat ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van de opdracht, die het rechtstreeks gevolg is van maatregelen die gericht zijn op het oplossen van belangenconflicten of situaties van voorafgaande betrokkenheid, wordt geacht geen aanleiding te geven tot een wijziging van een essentieel element van de offerte, op voorwaarde van de volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie.	Een wijziging van de samenstelling van het personeelsteam dat ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van de opdracht, die het rechtstreeks gevolg is van maatregelen die gericht zijn op het oplossen van belangenconflicten of situaties van voorafgaande betrokkenheid, wordt geacht geen aanleiding te geven tot een wijziging van een essentieel element van de offerte, op voorwaarde van de volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie.

§ 4. Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempels voor de Europese bekendmaking, kan de Koning het gebruik van een kwalificatiesysteem van ondernemers of een lijst van geselecteerde kandidaten toelaten, volgens de door Hem te bepalen voorwaarden.	§ 4. Voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempels voor de Europese bekendmaking, kan de Koning het gebruik van een kwalificatiesysteem van ondernemers of een lijst van geselecteerde kandidaten toelaten, volgens de door Hem te bepalen voorwaarden.
Selectiecriteria	*Selectiecriteria*
Art. 71. Het selectiecriterium of de selectiecriteria kunnen betrekking hebben op:	Art. 71. Het selectiecriterium of de selectiecriteria kunnen betrekking hebben op:
1° geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen; en/of	1° geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen; en/of
2° de economische en financiële draagkracht; en/of	2° de economische en financiële draagkracht; en/of
3° de technische en beroepsbekwaamheid.	3° de technische en beroepsbekwaamheid.
De aanbestedende overheid mag alleen deze criteria als voorwaarde voor deelname opleggen aan de kandidaten en inschrijvers. Zij beperken deze voorwaarden tot die welke kunnen garanderen dat een kandidaat of inschrijver over de juridische en financiële middelen en de technische bekwaamheden en beroepsbekwaamheden beschikt om de te gunnen opdracht uit te voeren. Alle voorwaarden houden verband met en staan in verhouding tot het voorwerp van de opdracht.	De aanbestedende overheid mag alleen deze criteria als voorwaarde voor deelname opleggen aan de kandidaten en inschrijvers. Zij beperken deze voorwaarden tot die welke kunnen garanderen dat een kandidaat of inschrijver over de juridische en financiële middelen en de technische bekwaamheden en beroepsbekwaamheden beschikt om de te gunnen opdracht uit te voeren. Alle voorwaarden houden verband met en staan in verhouding tot het voorwerp van de opdracht.
	De aanbestedende overheid bepaalt een of meer selectiecriteria die betrekking hebben op de geschiktheid om de beroepsactiviteit uit te oefenen, de economische en financiële draagkracht en/of de technische en beroepsbekwaamheid.
	In afwijking van lid 3 kan de aanbestedende overheid, voor de overheidsopdrachten voor leveringen en diensten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, afzien van het bepalen van selectiecriteria, wanneer hij gebruik maakt van de openbare procedure of de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.
De Koning geeft nadere invulling aan de modaliteiten voor het vaststellen van deze voorwaarden.	De Koning geeft nadere invulling aan de modaliteiten voor het vaststellen van deze voorwaarden.
Uniform Europees Aanbestedingsdocument, impliciete verklaring op erewoord en bewijsmiddelen	*Uniform Europees Aanbestedingsdocument en bewijsmiddelen*
Art. 73. § 1. Op het ogenblik van de indiening van de aanvragen tot deelneming of de offertes, naargelang het geval, leggen de kandidaten of inschrijvers, het door hen	Art. 73. § 1. Op het ogenblik van de indiening van de aanvragen tot deelneming of de offertes, naargelang het geval, leggen de kandidaten of inschrijvers, **voor de**

ingevulde Uniform Europees Aanbestedingsdocument voor, dat bestaat uit een bijgewerkte eigen verklaring en dat door de aanbestedende overheid als voorlopig bewijs wordt aanvaard ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan alle hierna vermelde voorwaarden voldoet:	**opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking** het door hen ingevulde Uniform Europees Aanbestedingsdocument voor, dat bestaat uit een bijgewerkte eigen verklaring en dat door de aanbestedende overheid als voorlopig bewijs wordt aanvaard ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan alle hierna vermelde voorwaarden voldoet:
1° hij bevindt zich niet in een van de situaties als bedoeld in de artikelen 67 tot 69, waardoor kandidaten of inschrijvers kunnen of moeten worden uitgesloten;	1° hij bevindt zich niet in een van de situaties als bedoeld in de artikelen 67 tot 69, waardoor kandidaten of inschrijvers kunnen of moeten worden uitgesloten;
2° hij voldoet aan de toepasselijke selectiecriteria als vastgesteld overeenkomstig artikel 71;	2° hij voldoet aan de toepasselijke selectiecriteria als vastgesteld overeenkomstig artikel 71;
3° hij voldoet, indien van toepassing, aan de objectieve regels en criteria voor de beperking van het aantal kandidaten, als vastgesteld overeenkomstig artikel 79.	3° hij voldoet, indien van toepassing, aan de objectieve regels en criteria voor de beperking van het aantal kandidaten, als vastgesteld overeenkomstig artikel 79.
Indien de ondernemer overeenkomstig artikel 78 een beroep doet op de draagkracht van andere entiteiten bevat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument ook de in het eerste lid genoemde gegevens ten aanzien van die entiteiten.	Indien de ondernemer overeenkomstig artikel 78 een beroep doet op de draagkracht van andere entiteiten bevat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument ook de in het eerste lid genoemde gegevens ten aanzien van die entiteiten.
Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument bestaat uit een formele verklaring van de ondernemer dat de betrokken grond tot uitsluiting niet van toepassing is en/of dat aan het selectiecriterium is voldaan en bevat de relevante informatie die door de aanbestedende overheid wordt verlangd. Voorts vermeldt het Uniform Europees Aanbestedingsdocument welke overheidsinstantie of derde verantwoordelijk is voor het vaststellen van de bewijsstukken en bevat zij een formele verklaring dat de ondernemer in staat zal zijn om op verzoek en onverwijld die bewijsstukken te leveren.	Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument bestaat uit een formele verklaring van de ondernemer dat de betrokken grond tot uitsluiting niet van toepassing is en/of dat aan het selectiecriterium is voldaan en bevat de relevante informatie die door de aanbestedende overheid wordt verlangd. Voorts vermeldt het Uniform Europees Aanbestedingsdocument welke overheidsinstantie of derde verantwoordelijk is voor het vaststellen van de bewijsstukken en bevat zij een formele verklaring dat de ondernemer in staat zal zijn om op verzoek en onverwijld die bewijsstukken te leveren.
Indien de aanbestedende overheid het bewijsstuk rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging van een databank conform de vierde paragraaf, bevat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument ook de daartoe vereiste informatie, zoals het internetadres van de databank, alle identificatiegegevens en, in voorkomend geval, de benodigde verklaring van instemming.	Indien de aanbestedende overheid het bewijsstuk rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging van een databank conform de vierde paragraaf, bevat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument ook de daartoe vereiste informatie, zoals het internetadres van de databank, alle identificatiegegevens en, in voorkomend geval, de benodigde verklaring van instemming.
Ondernemers kunnen het reeds in een vorige overheidsopdrachtenprocedure gebruikte Uniform	Ondernemers kunnen het reeds in een vorige overheidsopdrachtenprocedure gebruikte Uniform

Europees Aanbestedingsdocument opnieuw gebruiken, mits zij bevestigen dat de daarin opgenomen gegevens nog steeds correct zijn.	Europees Aanbestedingsdocument opnieuw gebruiken, mits zij bevestigen dat de daarin opgenomen gegevens nog steeds correct zijn.
	In afwijking van het eerste lid, kan een ondernemer kan in plaats van informatie verschaft in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument certificaten of documenten overleggen die zijn afgegeven door overheidsinstanties of derden en waarin wordt bevestigd dat hij voldoet aan de betreffende voorwaarden vermeld in artikel 73, § 1, eerste lid.
	Wanneer gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet bedoelde gevallen, kan de aanbestedende overheid ertoe beslissen, eveneens in afwijking van het eerste lid, genoegen te nemen met een impliciete verklaring op erewoord als voorlopig bewijs overeenkomstig artikel 74.
§ 2. Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument wordt opgesteld op basis van het door de Europese Commissie vast te stellen model en wordt uitsluitend in elektronische vorm verstrekt.	§ 2. Het Uniform Europees Aanbestedingsdocument wordt opgesteld op basis van het door de Europese Commissie vast te stellen model en wordt uitsluitend in elektronische vorm verstrekt.
§ 3. De aanbestedende overheid kan kandidaten en inschrijvers tijdens de procedure te allen tijde verzoeken de vereiste ondersteunende documenten geheel of gedeeltelijk in te dienen wanneer dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure.	§ 3. De aanbestedende overheid kan kandidaten en inschrijvers tijdens de procedure te allen tijde verzoeken de vereiste ondersteunende documenten geheel of gedeeltelijk in te dienen wanneer dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure, **maar er mag niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, 1°, b), bedoelde geval.**
Behoudens voor opdrachten die zijn gebaseerd op overeenkomstig artikel 43, § 4 of § 5, 1°, geplaatste raamovereenkomsten, verzoekt de aanbestedende overheid vóór de gunning van de opdracht, de inschrijver aan wie zij heeft besloten de opdracht te gunnen, de actuele ondersteunende documenten over te leggen, als bedoeld in artikel 75. De aanbestedende overheid kan ondernemers verzoeken de ontvangen certificaten aan te vullen of te verduidelijken.	Behoudens voor opdrachten die zijn gebaseerd op overeenkomstig artikel 43, § 4 of § 5, 1°, geplaatste raamovereenkomsten, verzoekt de aanbestedende overheid vóór de gunning van de opdracht, de inschrijver aan wie zij heeft besloten de opdracht te gunnen, de actuele ondersteunende documenten over te leggen, als bedoeld in artikel 75. De aanbestedende overheid kan ondernemers verzoeken de ontvangen certificaten aan te vullen of te verduidelijken.
§ 4. Niettegenstaande paragraaf 3 zijn de ondernemers niet verplicht ondersteunende documenten of andere bewijsstukken over te leggen indien en voor zover de aanbestedende overheid de certificaten of de relevante informatie rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging	~~**§ 4. Niettegenstaande paragraaf 3 zijn de ondernemers niet verplicht ondersteunende documenten of andere bewijsstukken over te leggen indien en voor zover de aanbestedende overheid de certificaten of de relevante informatie rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging**~~

van een gratis toegankelijke nationale databank in elke lidstaat, zoals een nationaal aanbestedingsregister, een digitaal bedrijfsdossier, een systeem voor digitale documentopslag of een voorselectiesysteem.	~~van een gratis toegankelijke nationale databank in elke lidstaat, zoals een nationaal aanbestedingsregister, een digitaal bedrijfsdossier, een systeem voor digitale documentopslag of een voorselectiesysteem.~~
Niettegenstaande paragraaf 3 zijn de ondernemers niet verplicht ondersteunende documenten over te leggen wanneer de aanbestedende overheid deze documenten reeds in haar bezit heeft ten gevolge van een opdracht of raamovereenkomst die eerder werd afgesloten. Dit op voorwaarde dat de betrokken ondernemers in hun aanvraag tot deelneming of in hun offerte de procedure identificeren tijdens dewelke zij deze documenten reeds hebben voorgelegd en voor zover de voormelde inlichtingen en documenten nog beantwoorden aan de gestelde vereisten.	~~Niettegenstaande paragraaf 3 zijn de ondernemers niet verplicht ondersteunende documenten over te leggen wanneer de aanbestedende overheid deze documenten reeds in haar bezit heeft ten gevolge van een opdracht of raamovereenkomst die eerder werd afgesloten. Dit op voorwaarde dat de betrokken ondernemers in hun aanvraag tot deelneming of in hun offerte de procedure identificeren tijdens dewelke zij deze documenten reeds hebben voorgelegd en voor zover de voormelde inlichtingen en documenten nog beantwoorden aan de gestelde vereisten.~~
	Art. 73/1. De aanbestedende overheid zorgt ervoor dat de kandidaat of inschrijver het Uniform Europees Aanbestedingsdocument, wanneer deze moet ingevuld worden, op een geïntegreerde manier kan invullen in het in artikel 14, § 7, bedoelde platform.
Machtiging aan de Koning tot instelling van een alternatieve regeling op het vlak van het voorlopig bewijs	***Impliciete verklaring op erewoord***
Art. 74. Voor de door Hem te bepalen opdrachten geplaatst bij onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking kan de Koning, als voorlopig bewijs van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan alle in artikel 73, § 1, eerste lid, vermelde voorwaarden voldoet, voorzien in een alternatieve regeling waarvan Hij de toepassingsvoorwaarden en vormvoorschriften bepaalt.	**Art. 74. § 1. Het onderhavige artikel is van toepassing op:**
Hetzelfde geldt voor de door Hem te bepalen opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking.	**1° opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking en;**
	2° overheidsopdrachten waarbij gebruik wordt gemaakt van de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking in de in artikel 42, § 1, 1°, b) en d), 2°, 3°, 4°, b) en c), van de wet, bedoelde gevallen, waarbij de geraamde waarde gelijk of hoger is dan de betreffende drempel voor de Europese bekendmaking, , maar alleen voor zover de aanbestedende overheid dit aldus aangeeft in de opdrachtdocumenten.
	De indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte vormt, voor de in het eerste lid bedoelde opdrachten, een impliciete verklaring op erewoord dat

	de betrokken kandidaat of inschrijver voldoet aan de volgende voorwaarden:
	1° hij bevindt zich niet in een van de situaties als bedoeld in de artikelen 67 tot 69, waardoor kandidaten of inschrijvers kunnen of moeten worden uitgesloten;
	2° hij voldoet, indien van toepassing, aan het toepasselijke selectiecriterium of de toepasselijke selectiecriteria, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 71;
	3° hij voldoet, indien van toepassing, aan de objectieve regels en criteria voor de beperking van het aantal kandidaten, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 79.
	De in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring wordt aanvaard als voorlopig bewijs ter vervanging van door overheidsinstanties of derden afgegeven documenten of certificaten die bevestigen dat de betrokken kandidaat of inschrijver aan de in het tweede lid bedoelde voorwaarden voldoet.
	Indien de ondernemer overeenkomstig artikel 78 een beroep doet op de draagkracht van andere entiteiten maakt hij hier melding van in zijn offerte of aanvraag tot deelneming. In dat geval geldt de in het tweede lid bedoelde impliciete verklaring op erewoord eveneens ten aanzien van die entiteiten.
	§ 2. De aanbestedende overheid kan kandidaten en inschrijvers tijdens de procedure te allen tijde verzoeken de vereiste ondersteunende documenten geheel of gedeeltelijk in te dienen wanneer dit noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure. Er mag echter niet vereist worden dat de betreffende ondersteunende documenten vóór de datum en het uur voor de indiening van de aanvraag tot deelneming of de offerte ingediend worden, tenzij in het in artikel 42, § 1, 1°, b), bedoelde geval.
	Alvorens de opdracht te gunnen, verlangt de aanbestedende overheid van de inschrijver aan wie zij voornemens is de opdracht te gunnen, de actuele ondersteunende documenten over te leggen, als bedoeld in artikel 74/1. De aanbestedende overheid kan ondernemers verzoeken de ontvangen certificaten aan te vullen of te verduidelijken.
	Het voorgaande lid, eerste zin, is niet van toepassing op opdrachten die gebaseerd zijn op raamovereenkomsten

	die zijn gesloten overeenkomstig artikel 43, § 4 of § 5, 1°.
	Only Once
	Art. 74/1. De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten of andere bewijsstukken over te leggen indien en voor zover de aanbestedende overheid de certificaten of de relevante informatie rechtstreeks kan verkrijgen door raadpleging van een gratis toegankelijke nationale databank in elke lidstaat, zoals een nationaal aanbestedingsregister, een digitaal bedrijfsdossier, een systeem voor digitale documentopslag of een voorselectiesysteem.
	De ondernemers zijn niet verplicht ondersteunende documenten over te leggen wanneer de aanbestedende overheid deze documenten reeds in haar bezit heeft en deze werden verkregen in het kader van een andere plaatsingsprocedure. Dit op voorwaarde dat de betrokken ondernemers in hun aanvraag tot deelneming of in hun offerte de procedure identificeren tijdens dewelke zij deze documenten reeds hebben voorgelegd en voor zover de voormelde inlichtingen en documenten nog beantwoorden aan de gestelde vereisten.
Machtiging aan de Koning omtrent het bewijs van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het vervuld zijn van selectiecriteria	*Machtiging aan de Koning omtrent het bewijs van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het vervuld zijn van selectiecriteria*
Art. 75. De Koning bepaalt de in aanmerking komende certificaten, verklaringen, referenties en andere documenten en inlichtingen, waarvan de aanbestedende overheid de overlegging kan verlangen met het oog op het bewijs van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het vervuld zijn van de selectiecriteria.	Art. 75. De Koning bepaalt de in aanmerking komende certificaten, verklaringen, referenties en andere documenten en inlichtingen, waarvan de aanbestedende overheid de overlegging kan verlangen met het oog op het bewijs van het ontbreken van uitsluitingsgronden en het vervuld zijn van de selectiecriteria.
	Voor opdrachten die worden geplaatst volgens de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking bedoeld in artikel 42, § 1, 1°, a), en b), kan de Koning de aanbestedende overheid toestaan om bepaalde bewijsmiddelen die het ontbreken van uitsluitingsgronden moeten aantonen, niet te eisen.
Gunningscriteria van de opdracht	*Gunningscriteria van de opdracht*
Art. 81. § 1. De aanbestedende overheid baseert de gunning van overheidsopdrachten op de economisch meest voordelige offerte.	Art. 81. § 1. De aanbestedende overheid baseert de gunning van overheidsopdrachten op de economisch meest voordelige offerte.
§ 2. De economisch meest voordelige offerte uit het oogpunt van de aanbestedende overheid wordt, naar keuze, vastgesteld:	§ 2. De economisch meest voordelige offerte uit het oogpunt van de aanbestedende overheid wordt, naar keuze, vastgesteld:

1° op basis van de prijs;	1° op basis van de prijs;
2° op basis van de kosten, rekening houdend met de kosteneffectiviteit, zoals de levenscycluskosten, overeenkomstig artikel 82;	2° op basis van de kosten, rekening houdend met de kosteneffectiviteit, zoals de levenscycluskosten, overeenkomstig artikel 82;
3° rekening houdend met de beste prijs-kwaliteitsverhouding die bepaald wordt op basis van de prijs of de kosten alsook criteria waaronder kwalitatieve, milieu- en/of sociale aspecten, die verband houden met het voorwerp van de betrokken opdracht. Het kan onder meer gaan om de volgende criteria:	3° rekening houdend met de beste prijs-kwaliteitsverhouding die bepaald wordt op basis van de prijs of de kosten alsook criteria waaronder kwalitatieve, milieu- en/of sociale aspecten, die verband houden met het voorwerp van de betrokken opdracht. Het kan onder meer gaan om de volgende criteria:
a) kwaliteit, waaronder technische verdienste, esthetische en functionele kenmerken, toegankelijkheid, geschiktheid van het ontwerp voor alle gebruikers, sociale, milieu- en innovatieve kenmerken, de handel en de voorwaarden waaronder deze plaatsvindt;	a) kwaliteit, waaronder technische verdienste, esthetische en functionele kenmerken, toegankelijkheid, geschiktheid van het ontwerp voor alle gebruikers, sociale, milieu- en innovatieve kenmerken, de handel en de voorwaarden waaronder deze plaatsvindt **evenals de bevoorrading via korte ketens**;
b) de organisatie, de kwalificatie en de ervaring van het personeel voor de uitvoering van de opdracht, wanneer de kwaliteit van dat personeel een aanzienlijke invloed kan hebben op het niveau van de uitvoering van de opdracht;	b) de organisatie, de kwalificatie en de ervaring van het personeel voor de uitvoering van de opdracht, wanneer de kwaliteit van dat personeel een aanzienlijke invloed kan hebben op het niveau van de uitvoering van de opdracht;
c) klantenservice en technische bijstand, alsook leveringsvoorwaarden zoals de leveringsdatum, de leveringswijze en de leverings- of uitvoeringstermijn.	c) klantenservice en technische bijstand, alsook leveringsvoorwaarden zoals de leveringsdatum, de leveringswijze en de leverings- of uitvoeringstermijn.
Het kostenelement kan ook de vorm aannemen van een vaste prijs of vaste kosten op basis waarvan de ondernemers zullen concurreren op kwaliteitscriteria alleen.	Het kostenelement kan ook de vorm aannemen van een vaste prijs of vaste kosten op basis waarvan de ondernemers zullen concurreren op kwaliteitscriteria alleen.
	§ 2/1. In afwijking van paragraaf 2, mag de aanbestedende overheid, voor de opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel bepaald voor de Europese bekendmaking, de economisch meest voordelige offerte niet uitsluitend vaststellen op basis van het gunningscriterium prijs, bedoeld in paragraaf 2.
	In afwijking van het eerste lid, mag de economisch meest voordelige offerte wel uitsluitend vastgesteld worden op basis van het gunningscriterium prijs indien aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

	1° de werken, leveringen of diensten zijn gestandaardiseerd en beschikbaar op de markt;
	2° de vereiste kwaliteit wordt integraal beschreven in de opdrachtdocumenten.
§ 3. Gunningscriteria worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht wanneer zij betrekking hebben op de in het kader van die opdracht te verrichten werken, leveringen of diensten, in alle opzichten en in elk stadium van de levenscyclus ervan, met inbegrip van factoren die te maken hebben met:	**§ 3. Gunningscriteria worden geacht verband te houden met het voorwerp van de overheidsopdracht wanneer zij betrekking hebben op de in het kader van die opdracht te verrichten werken, leveringen of diensten, in alle opzichten en in elk stadium van de levenscyclus ervan, met inbegrip van factoren die te maken hebben met:**
1° het specifieke productieproces, het aanbieden of de verhandeling van deze werken, leveringen of diensten, of	**1° het specifieke productieproces, het aanbieden of de verhandeling van deze werken, leveringen of diensten, of**
2° een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus ervan, zelfs wanneer deze factoren geen deel uitmaken van de materiële basis ervan.	**2° een specifiek proces voor een andere fase van de levenscyclus ervan, waaronder in voorkomend geval hun duurzaamheid, hun repareerbaarheid of hun renovatiepotentieel.**
zelfs wanneer deze factoren geen deel uitmaken van de materiële basis ervan.	**Dit is zelfs het geval wanneer deze factoren geen deel uitmaken van de materiële basis ervan.**
Gunningscriteria mogen er niet toe leiden dat de aanbestedende overheid onbeperkte keuzevrijheid heeft. Ze waarborgen de mogelijkheid van daadwerkelijke mededinging en gaan vergezeld van specificaties aan de hand waarvan de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk kan worden getoetst om te beoordelen in welke mate de offertes aan de gunningscriteria voldoen. In geval van twijfel controleert de aanbestedende overheid effectief de juistheid van de door de inschrijvers verstrekte informatie en bewijsmiddelen.	**Gunningscriteria mogen er niet toe leiden dat de aanbestedende overheid onbeperkte keuzevrijheid heeft. Ze waarborgen de mogelijkheid van daadwerkelijke mededinging en gaan vergezeld van specificaties aan de hand waarvan de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk kan worden getoetst om te beoordelen in welke mate de offertes aan de gunningscriteria voldoen. In geval van twijfel controleert de aanbestedende overheid effectief de juistheid van de door de inschrijvers verstrekte informatie en bewijsmiddelen.**
Deze criteria moeten in de aankondiging van een opdracht of in een ander opdrachtdocument worden vermeld.	**Deze criteria moeten in de aankondiging van een opdracht of in een ander opdrachtdocument worden vermeld.**
§ 4. Voor de overheidsopdrachten die gelijk zijn aan of hoger dan de voor de Europese bekendmaking bepaalde bedragen, specificeert de aanbestedende overheid in de opdrachtdocumenten het relatieve gewicht dat zij voor de bepaling van de economisch meest voordelige offerte aan elk van de gekozen criteria toekent, behalve wanneer dit uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald.	§ 4. Voor de overheidsopdrachten die gelijk zijn aan of hoger dan de voor de Europese bekendmaking bepaalde bedragen, specificeert de aanbestedende overheid in de opdrachtdocumenten het relatieve gewicht dat zij voor de bepaling van de economisch meest voordelige offerte aan elk van de gekozen criteria toekent, behalve wanneer dit uitsluitend op basis van de prijs wordt bepaald.
Dit relatieve gewicht kan worden uitgedrukt binnen een vork met een passend verschil tussen het minimum en het	Dit relatieve gewicht kan worden uitgedrukt binnen een vork met een passend verschil tussen het minimum en het

maximum.	maximum.
Wanneer weging om objectieve redenen niet mogelijk is, vermeldt de aanbestedende overheid de criteria in dalende volgorde van belangrijkheid.	Wanneer weging om objectieve redenen niet mogelijk is, vermeldt de aanbestedende overheid de criteria in dalende volgorde van belangrijkheid.
Voor de overheidsopdrachten lager dan de voormelde bedragen, specificeert de aanbestedende overheid ofwel het relatieve gewicht dat zij voor de bepaling van de economisch meest voordelige offerte aan elk van de gekozen criteria toekent, ofwel de dalende volgorde van belangrijkheid ervan. Zo niet hebben de gunningscriteria dezelfde waarde.	Voor de overheidsopdrachten lager dan de voormelde bedragen, specificeert de aanbestedende overheid ofwel het relatieve gewicht dat zij voor de bepaling van de economisch meest voordelige offerte aan elk van de gekozen criteria toekent, ofwel de dalende volgorde van belangrijkheid ervan. Zo niet hebben de gunningscriteria dezelfde waarde.
§ 5. De Koning kan nadere regels inzake de gunningscriteria bepalen.	§ 5. De Koning kan nadere regels inzake de gunningscriteria bepalen.
Art. 82. § 1. Levenscycluskosten hebben, voor zover relevant, betrekking op alle of een deel van de volgende kosten gedurende de levenscyclus van een product, dienst of werk:	Art. 82. § 1. Levenscycluskosten hebben, voor zover relevant, betrekking op alle of een deel van de volgende kosten gedurende de levenscyclus van een product, dienst of werk:
1° de kosten gedragen door de aanbestedende overheid of andere gebruikers, zoals:	1° de kosten gedragen door de aanbestedende overheid of andere gebruikers, zoals:
a) kosten in verband met de verwerving;	a) kosten in verband met de verwerving;
b) gebruikskosten, zoals kosten voor verbruik van energie en andere hulpbronnen;	b) gebruikskosten, zoals kosten voor verbruik van energie en andere hulpbronnen;
c) onderhoudskosten;	c) onderhoudskosten;
d) kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals inzamelings- en recyclingkosten;	**d) kosten volgend uit het einde van de levenscyclus, zoals de kosten voor ontmanteling, inzameling, recycling of renovatie;**
2° kosten toegeschreven aan externe milieueffecten, die verband houden met het product, de dienst of de werken gedurende de levenscyclus, mits de geldwaarde ervan kan worden bepaald en gecontroleerd; dergelijke kosten kunnen de kosten van broeikasgasemissies en andere veront-reinigende emissies en andere kosten voor de bestrijding van klimaatverandering omvatten.	2° kosten toegeschreven aan externe milieueffecten, die verband houden met het product, de dienst of de werken gedurende de levenscyclus, mits de geldwaarde ervan kan worden bepaald en gecontroleerd; dergelijke kosten kunnen de kosten van broeikasgasemissies en andere veront-reinigende emissies en andere kosten voor de bestrijding van klimaatverandering omvatten.
§ 2. Wanneer de aanbestedende overheid de kosten aan de hand van een levenscyclusmethode raamt, vermeldt zij in de opdrachtdocumenten de door de inschrijvers te verstrekken gegevens en de methode die de aanbestedende overheid zal gebruiken om de levenscycluskosten op basis van deze gegevens te	§ 2. Wanneer de aanbestedende overheid de kosten aan de hand van een levenscyclusmethode raamt, vermeldt zij in de opdrachtdocumenten de door de inschrijvers te verstrekken gegevens en de methode die de aanbestedende overheid zal gebruiken om de levenscycluskosten op basis van deze gegevens te

bepalen.	bepalen.
De methode die wordt gebruikt voor de raming van de aan externe milieueffecten toegeschreven kosten, dient aan alle volgende voorwaarden te voldoen:	De methode die wordt gebruikt voor de raming van de aan externe milieueffecten toegeschreven kosten, dient aan alle volgende voorwaarden te voldoen:
1° zij is gebaseerd op objectief controleerbare en niet-discriminerende criteria. Met name wanneer zij niet is bedoeld voor herhaalde of voortdurende toepassing zal zij bepaalde ondernemers niet ten onrechte bevoordelen of benadelen;	1° zij is gebaseerd op objectief controleerbare en niet-discriminerende criteria. Met name wanneer zij niet is bedoeld voor herhaalde of voortdurende toepassing zal zij bepaalde ondernemers niet ten onrechte bevoordelen of benadelen;
2° zij is toegankelijk voor alle betrokken partijen;	2° zij is toegankelijk voor alle betrokken partijen;
3° de vereiste gegevens kunnen met een redelijke inspanning worden verstrekt door normaal zorgvuldige ondernemers, met inbegrip van ondernemers uit derde landen die partij zijn bij de Overeenkomst van de Wereldhandelsorganisatie inzake overheidsopdrachten, hierna "GPA-overeenkomst" genoemd, of andere internationale overeenkomsten waaraan de Europese Unie gebonden is.	3° de vereiste gegevens kunnen met een redelijke inspanning worden verstrekt door normaal zorgvuldige ondernemers, met inbegrip van ondernemers uit derde landen die partij zijn bij de Overeenkomst van de Wereldhandelsorganisatie inzake overheidsopdrachten, hierna "GPA-overeenkomst" genoemd, of andere internationale overeenkomsten waaraan de Europese Unie gebonden is.
Wanneer een gemeenschappelijke methode voor de berekening van de levenscycluskosten verplicht is op grond van een wetgevingshandeling van de Europese Unie, wordt die gemeenschappelijke methode toegepast voor de raming van de levenscycluskosten.	Wanneer een gemeenschappelijke methode voor de berekening van de levenscycluskosten verplicht is op grond van een wetgevingshandeling van de Europese Unie, wordt die gemeenschappelijke methode toegepast voor de raming van de levenscycluskosten.
Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van beperkte waarde – Aanvaarde factuur	*Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van beperkte waarde – Aanvaarde factuur*
Art. 92. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 30.000 euro zijn uitsluitend onderworpen aan:	Art. 92. De overheidsopdrachten **waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger is dan of gelijk is aan 3.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro,** zijn uitsluitend onderworpen aan:
1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 tot 12/8 en 14;	1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 tot 12/8 en 14;
2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2;	2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2;
3° artikel 165, § 2.	3° artikel 165, § 2.
Deze opdrachten kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.	Deze opdrachten kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.

	De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.
	Hoofdstuk 8. – Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde
	Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning
	Art. 92/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3.600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:
	1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;
	2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 2.
	De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.
	Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.
Concurrentiegerichte dialoog	*Concurrentiegerichte dialoog*
Art. 121. § 1. In de concurrentiegerichte dialoog kan elke ondernemer naar aanleiding van een oproep tot mededinging een aanvraag tot deelneming aan een concurrentiegerichte dialoog indienen door de door de aanbestedende entiteit gevraagde informatie voor de selectie te verstrekken.	Art. 121. § 1. In de concurrentiegerichte dialoog kan elke ondernemer naar aanleiding van een oproep tot mededinging een aanvraag tot deelneming aan een concurrentiegerichte dialoog indienen door de door de aanbestedende entiteit gevraagde informatie voor de selectie te verstrekken.
De minimumtermijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt in het algemeen dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de opdracht of, wanneer een periodieke indicatieve aankondiging als oproep tot mededinging wordt gebruikt, van het verzoek tot bevestiging van belangstelling, en bedraagt in geen geval minder dan vijftien dagen.	De minimumtermijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt in het algemeen dertig dagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de opdracht of, wanneer een periodieke indicatieve aankondiging als oproep tot mededinging wordt gebruikt, van het verzoek tot bevestiging van belangstelling, en bedraagt in geen geval minder dan vijftien dagen.
Alleen de ondernemers die na beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende entiteit worden uitgenodigd, kunnen aan de dialoog deelnemen. Aanbestedende entiteiten kunnen in overeenstemming met artikel 149, tweede lid, het aantal geschikte kandidaten die tot deelneming aan de	Alleen de ondernemers die na beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende entiteit worden uitgenodigd, kunnen aan de dialoog deelnemen. Aanbestedende entiteiten kunnen in overeenstemming met artikel 149, tweede lid, het aantal geschikte kandidaten die tot deelneming aan de

procedure worden uitgenodigd beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het gunningscriterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding, overeenkomstig artikel 81, § 2, 3°.	procedure worden uitgenodigd beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op grond van het gunningscriterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding, overeenkomstig **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°.**
§ 2. De aanbestedende entiteit maakt zijn behoeften en eisen bekend in de oproep tot mededinging en/of in een beschrijvend document. Tevens worden in deze documenten de gekozen gunningscriteria aangegeven en nader uitgewerkt, en wordt een indicatief tijdschema aangegeven.	§ 2. De aanbestedende entiteit maakt zijn behoeften en eisen bekend in de oproep tot mededinging en/of in een beschrijvend document. Tevens worden in deze documenten de gekozen gunningscriteria aangegeven en nader uitgewerkt, en wordt een indicatief tijdschema aangegeven.
§ 3. De aanbestedende entiteit treedt overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de artikelen 147 tot 152 in dialoog met de geselecteerde deelnemers, om na te gaan en te bepalen met welke middelen het best in haar behoeften kan worden voorzien. Tijdens deze dialoog kunnen zij met de geselecteerde deelnemers alle aspecten van de opdracht bespreken.	§ 3. De aanbestedende entiteit treedt overeenkomstig de toepasselijke bepalingen van de artikelen 147 tot 152 in dialoog met de geselecteerde deelnemers, om na te gaan en te bepalen met welke middelen het best in haar behoeften kan worden voorzien. Tijdens deze dialoog kunnen zij met de geselecteerde deelnemers alle aspecten van de opdracht bespreken.
Tijdens de dialoog waarborgt de aanbestedende entiteit de gelijke behandeling van alle deelnemers. Daartoe verstrekt ze geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde deelnemers kunnen bevoordelen.	Tijdens de dialoog waarborgt de aanbestedende entiteit de gelijke behandeling van alle deelnemers. Daartoe verstrekt ze geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde deelnemers kunnen bevoordelen.
Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende entiteit de voorgestelde oplossingen of andere vertrouwelijke inlichtingen die een van de deelnemers heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.	Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende entiteit de voorgestelde oplossingen of andere vertrouwelijke inlichtingen die een van de deelnemers heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.
§ 4. De concurrentiegerichte dialoog kan in opeenvolgende fasen verlopen, zodat het aantal in de dialoogfase te bespreken oplossingen wordt beperkt door toepassing van de gunningscriteria die in de oproep tot mededinging of in het beschrijvende document zijn vermeld. De aanbestedende entiteit vermeldt in de oproep tot mededinging of in het beschrijvende document of zij van die mogelijkheid gebruik zal maken.	§ 4. De concurrentiegerichte dialoog kan in opeenvolgende fasen verlopen, zodat het aantal in de dialoogfase te bespreken oplossingen wordt beperkt door toepassing van de gunningscriteria die in de oproep tot mededinging of in het beschrijvende document zijn vermeld. De aanbestedende entiteit vermeldt in de oproep tot mededinging of in het beschrijvende document of zij van die mogelijkheid gebruik zal maken.
§ 5. De aanbestedende entiteit zet de dialoog voort totdat zij kan aangeven met welke oplossing of oplossingen in haar behoeften kan worden voorzien.	§ 5. De aanbestedende entiteit zet de dialoog voort totdat zij kan aangeven met welke oplossing of oplossingen in haar behoeften kan worden voorzien.
§ 6. Nadat de aanbestedende entiteit heeft verklaard dat de dialoog is afgesloten en de resterende deelnemers daarvan op de hoogte heeft gesteld, verzoekt zij ieder van hen hun definitieve offerte op basis van de tijdens de	§ 6. Nadat de aanbestedende entiteit heeft verklaard dat de dialoog is afgesloten en de resterende deelnemers daarvan op de hoogte heeft gesteld, verzoekt zij ieder van hen hun definitieve offerte op basis van de tijdens de

dialoog voorgelegde en gespecificeerde oplossing of oplossingen in te dienen. Deze offertes bevatten alle vereiste en noodzakelijke elementen voor de uitvoering van het project.	dialoog voorgelegde en gespecificeerde oplossing of oplossingen in te dienen. Deze offertes bevatten alle vereiste en noodzakelijke elementen voor de uitvoering van het project.
De aanbestedende entiteit kan verzoeken om de offertes te verduidelijken, te preciseren en nauwkeuriger te omschrijven. Dit mag echter geen wijziging van de offerte of van de overheidsopdracht inhouden op essentiële punten, daaronder begrepen de in de oproep tot mededinging of in het beschrijvend document vermelde behoeften en eisen, indien daardoor de mededinging verstoord dreigt te worden of discriminatie dreigt te ontstaan.	De aanbestedende entiteit kan verzoeken om de offertes te verduidelijken, te preciseren en nauwkeuriger te omschrijven. Dit mag echter geen wijziging van de offerte of van de overheidsopdracht inhouden op essentiële punten, daaronder begrepen de in de oproep tot mededinging of in het beschrijvend document vermelde behoeften en eisen, indien daardoor de mededinging verstoord dreigt te worden of discriminatie dreigt te ontstaan.
§ 7. De aanbestedende entiteit beoordeelt de ontvangen offertes op basis van de in de oproep tot mededinging of het beschrijvend document vastgestelde gunningscriteria.	§ 7. De aanbestedende entiteit beoordeelt de ontvangen offertes op basis van de in de oproep tot mededinging of het beschrijvend document vastgestelde gunningscriteria.
Op verzoek van de aanbestedende entiteit kunnen met de inschrijver die de offerte met de beste prijs-kwaliteitsverhouding heeft ingediend overeenkomstig artikel 81, § 2, 3°, onderhandelingen worden gevoerd om de in de offerte vervatte financiële toezeggingen of andere voorwaarden te bevestigen en de voorwaarden van de opdracht af te ronden, mits dit de essentiële aspecten van de offerte of overheidsopdracht, met inbegrip van de in de oproep tot mededinging of het beschrijvend document vermelde behoeften en voorschriften, materieel ongewijzigd laat en niet tot vervalsing van de mededinging of discriminatie kan leiden.	Op verzoek van de aanbestedende entiteit kunnen met de inschrijver die de offerte met de beste prijs-kwaliteitsverhouding heeft ingediend overeenkomstig **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°**, onderhandelingen worden gevoerd om de in de offerte vervatte financiële toezeggingen of andere voorwaarden te bevestigen en de voorwaarden van de opdracht af te ronden, mits dit de essentiële aspecten van de offerte of overheidsopdracht, met inbegrip van de in de oproep tot mededinging of het beschrijvend document vermelde behoeften en voorschriften, materieel ongewijzigd laat en niet tot vervalsing van de mededinging of discriminatie kan leiden.
§ 8. De aanbestedende entiteit kan voorzien in prijzengeld of vergoedingen voor de deelnemers aan de dialoog.	§ 8. De aanbestedende entiteit kan voorzien in prijzengeld of vergoedingen voor de deelnemers aan de dialoog.
De Koning kan de bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op de concurrentiegerichte dialoog.	De Koning kan de bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op de concurrentiegerichte dialoog.
Innovatiepartnerschap	*Innovatiepartnerschap*
Art. 122. § 1. Bij een innovatiepartnerschap kan elke ondernemer naar aanleiding van een oproep tot mededinging een verzoek tot deelname indienen door verstrekking van de door de aanbestedende entiteit gevraagde informatie voor de selectie.	Art. 122. § 1. Bij een innovatiepartnerschap kan elke ondernemer naar aanleiding van een oproep tot mededinging een verzoek tot deelname indienen door verstrekking van de door de aanbestedende entiteit gevraagde informatie voor de selectie.
De aanbestedende entiteit geeft in de opdrachtdocumenten aan dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden	De aanbestedende entiteit geeft in de opdrachtdocumenten aan dat er behoefte is aan innovatieve producten, diensten of werken, en dat met de aanschaf van reeds op de markt beschikbare producten, diensten of werken niet in die behoefte kan worden

voorzien. Ze geeft aan welke elementen van deze beschrijving de minimumeisen zijn waaraan alle offertes moeten voldoen. Dit wordt voldoende duidelijk aangegeven zodat ondernemers kennis kunnen nemen van de aard en de strekking van de gevraagde oplossing en kunnen besluiten al dan niet om deelneming aan de procedure te verzoeken.	voorzien. Ze geeft aan welke elementen van deze beschrijving de minimumeisen zijn waaraan alle offertes moeten voldoen. Dit wordt voldoende duidelijk aangegeven zodat ondernemers kennis kunnen nemen van de aard en de strekking van de gevraagde oplossing en kunnen besluiten al dan niet om deelneming aan de procedure te verzoeken.
De aanbestedende entiteit kan beslissen het innovatiepartnerschap met één partner te sluiten, dan wel met verschillende partners die afzonderlijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voor hun rekening nemen.	De aanbestedende entiteit kan beslissen het innovatiepartnerschap met één partner te sluiten, dan wel met verschillende partners die afzonderlijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voor hun rekening nemen.
De minimumtermijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt in het algemeen niet minder dan dertig dagen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de opdracht en bedraagt in geen geval minder dan vijftien dagen. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende entiteit worden uitgenodigd, kunnen aan de procedure deelnemen. De aanbestedende entiteit kan overeenkomstig artikel 149, lid 2, het aantal kandidaten dat tot deelneming aan de procedure wordt uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op basis van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding in overeenstemming met artikel 81, § 2, 3°.	De minimumtermijn voor ontvangst van de aanvragen tot deelneming bedraagt in het algemeen niet minder dan dertig dagen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de opdracht en bedraagt in geen geval minder dan vijftien dagen. Alleen de ondernemers die na de beoordeling van de verstrekte informatie daartoe door de aanbestedende entiteit worden uitgenodigd, kunnen aan de procedure deelnemen. De aanbestedende entiteit kan overeenkomstig artikel 149, lid 2, het aantal kandidaten dat tot deelneming aan de procedure wordt uitgenodigd, beperken. De opdracht wordt uitsluitend gegund op basis van het criterium van de beste prijs-kwaliteitsverhouding in overeenstemming met **artikel 81, § 2, eerste lid, 3°**.
§ 2. Het innovatiepartnerschap dient te zijn gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, diensten of werken en de daaropvolgende aankoop van de daaruit resulterende leveringen, diensten of werken, mits deze voldoen aan de prestatieniveaus die tussen de aanbestedende entiteit en de deelnemers zijn afgesproken en onder de afgesproken maximumkosten blijven.	§ 2. Het innovatiepartnerschap dient te zijn gericht op de ontwikkeling van innovatieve producten, diensten of werken en de daaropvolgende aankoop van de daaruit resulterende leveringen, diensten of werken, mits deze voldoen aan de prestatieniveaus die tussen de aanbestedende entiteit en de deelnemers zijn afgesproken en onder de afgesproken maximumkosten blijven.
Het innovatiepartnerschap wordt gestructureerd in opeenvolgende fasen die de reeks stappen in het onderzoeks- en innovatieproces volgen, hetgeen de fabricage van goederen, de verlening van diensten of de voltooiing van werken kan omvatten. In het innovatiepartnerschap worden tussentijdse, door de partners te bereiken doelen bepaald, en wordt voorzien in betaling van de vergoeding in passende termijnen.	Het innovatiepartnerschap wordt gestructureerd in opeenvolgende fasen die de reeks stappen in het onderzoeks- en innovatieproces volgen, hetgeen de fabricage van goederen, de verlening van diensten of de voltooiing van werken kan omvatten. In het innovatiepartnerschap worden tussentijdse, door de partners te bereiken doelen bepaald, en wordt voorzien in betaling van de vergoeding in passende termijnen.
Op basis van deze streefdoelen kan de aanbestedende entiteit na elke fase besluiten het innovatiepartnerschap te beëindigen of, bij een innovatiepartnerschap met meerdere partners, het aantal partners te verminderen door individuele opdrachten stop te zetten, mits de aanbestedende entiteit in de opdrachtdocumenten heeft aangegeven dat en onder welke voorwaarden zij van die	Op basis van deze streefdoelen kan de aanbestedende entiteit na elke fase besluiten het innovatiepartnerschap te beëindigen of, bij een innovatiepartnerschap met meerdere partners, het aantal partners te verminderen door individuele opdrachten stop te zetten, mits de aanbestedende entiteit in de opdrachtdocumenten heeft aangegeven dat en onder welke voorwaarden zij van die

mogelijkheden gebruik kan maken.	mogelijkheden gebruik kan maken.
§ 3. Tenzij in dit artikel anders bepaald, wordt door de aanbestedende entiteit met de inschrijver of inschrijvers over hun oorspronkelijke offerte en over elke daaropvolgende offerte, met uitzondering van de definitieve offerte, onderhandeld om de inhoud ervan te verbeteren.	§ 3. Tenzij in dit artikel anders bepaald, wordt door de aanbestedende entiteit met de inschrijver of inschrijvers over hun oorspronkelijke offerte en over elke daaropvolgende offerte, met uitzondering van de definitieve offerte, onderhandeld om de inhoud ervan te verbeteren.
Over de minimumeisen en de gunningscriteria wordt niet onderhandeld.	Over de minimumeisen en de gunningscriteria wordt niet onderhandeld.
§ 4. Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende entiteit de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Hiertoe verstrekt zij geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde inschrijvers zou bevoordelen. Zij stelt alle inschrijvers wier offerte niet is afgewezen overeenkomstig paragraaf 5 schriftelijk in kennis van eventuele andere wijzigingen in de technische specificaties of andere opdrachtdocumenten dan die waarbij de minimumeisen worden vastgesteld. Na deze wijzigingen biedt de aanbestedende entiteit de inschrijvers voldoende tijd om hun offertes naar aanleiding van deze wijzigingen, indien nodig, aan te passen en opnieuw in te dienen.	§ 4. Tijdens de onderhandelingen verzekert de aanbestedende entiteit de gelijke behandeling van alle inschrijvers. Hiertoe verstrekt zij geen informatie op een discriminerende wijze die bepaalde inschrijvers zou bevoordelen. Zij stelt alle inschrijvers wier offerte niet is afgewezen overeenkomstig paragraaf 5 schriftelijk in kennis van eventuele andere wijzigingen in de technische specificaties of andere opdrachtdocumenten dan die waarbij de minimumeisen worden vastgesteld. Na deze wijzigingen biedt de aanbestedende entiteit de inschrijvers voldoende tijd om hun offertes naar aanleiding van deze wijzigingen, indien nodig, aan te passen en opnieuw in te dienen.
Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende entiteit de vertrouwelijke inlichtingen die een aan de onderhandelingen deelnemende kandidaat of inschrijver heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze instemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke informatie.	Overeenkomstig artikel 13 maakt de aanbestedende entiteit de vertrouwelijke inlichtingen die een aan de onderhandelingen deelnemende kandidaat of inschrijver heeft verstrekt, niet zonder diens schriftelijke en voorafgaande toestemming aan de andere deelnemers bekend. Deze instemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke informatie.
§ 5. Er kunnen tijdens procedures voor innovatiepartnerschappen in opeenvolgende fasen onderhandelingen plaatsvinden om het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld te beperken door middel van het toepassen van de gunningscriteria die in de aankondiging van de opdracht, de uitnodiging tot bevestiging van belangstelling of de opdrachtdocumenten zijn vermeld. De aanbestedende entiteit geeft in de aankondiging van de opdracht, de uitnodiging tot bevestiging van belangstelling of in de opdrachtdocumenten aan of zij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.	§ 5. Er kunnen tijdens procedures voor innovatiepartnerschappen in opeenvolgende fasen onderhandelingen plaatsvinden om het aantal offertes waarover moet worden onderhandeld te beperken door middel van het toepassen van de gunningscriteria die in de aankondiging van de opdracht, de uitnodiging tot bevestiging van belangstelling of de opdrachtdocumenten zijn vermeld. De aanbestedende entiteit geeft in de aankondiging van de opdracht, de uitnodiging tot bevestiging van belangstelling of in de opdrachtdocumenten aan of zij van deze mogelijkheid gebruik zal maken.
Tijdens de selectie van de kandidaten past de aanbestedende entiteit in het bijzonder de criteria toe betreffende de capaciteiten van de kandidaten in het domein van onderzoek en ontwikkeling, alsook van het	Tijdens de selectie van de kandidaten past de aanbestedende entiteit in het bijzonder de criteria toe betreffende de capaciteiten van de kandidaten in het domein van onderzoek en ontwikkeling, alsook van het

ontwikkelen en implementeren van innovatieve oplossingen.	ontwikkelen en implementeren van innovatieve oplossingen.
Enkel de ondernemers die een uitnodiging ontvingen van de aanbestedende entiteit ingevolge de evaluatie van de vereiste informatie, mogen hun projecten van onderzoek en ontwikkeling, die aan de door de aanbestedende entiteit gestelde behoeften voldoen en die niet door bestaande oplossingen kunnen worden gedekt, indienen.	Enkel de ondernemers die een uitnodiging ontvingen van de aanbestedende entiteit ingevolge de evaluatie van de vereiste informatie, mogen hun projecten van onderzoek en ontwikkeling, die aan de door de aanbestedende entiteit gestelde behoeften voldoen en die niet door bestaande oplossingen kunnen worden gedekt, indienen.
In de opdrachtdocumenten bepaalt de aanbestedende entiteit welke regelingen op de intellectuele-eigendomsrechten van toepassing zijn. Bij innovatiepartnerschappen met meerdere partners mag de aanbestedende entiteit voorgestelde oplossingen of andere door een partner in het kader van het partnerschap meegedeelde vertrouwelijke inlichtingen, overeenkomstig artikel 13, niet aan de andere partners zonder de schriftelijke en voorafgaande instemming van die partner bekendmaken. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.	In de opdrachtdocumenten bepaalt de aanbestedende entiteit welke regelingen op de intellectuele-eigendomsrechten van toepassing zijn. Bij innovatiepartnerschappen met meerdere partners mag de aanbestedende entiteit voorgestelde oplossingen of andere door een partner in het kader van het partnerschap meegedeelde vertrouwelijke inlichtingen, overeenkomstig artikel 13, niet aan de andere partners zonder de schriftelijke en voorafgaande instemming van die partner bekendmaken. Deze toestemming mag geen algemene strekking hebben, maar moet verwijzen naar de beoogde bekendmaking van specifieke inlichtingen.
§ 6. De aanbestedende entiteit ziet erop toe dat de structuur van het partnerschap en in het bijzonder de duur en de waarde van de verschillende fasen rekening houden met de innovatiegraad van de voorgestelde oplossing en van de reeks van onderzoeks- en innovatieactiviteiten die vereist zijn voor de ontwikkeling van een innovatieve en nog niet op de markt beschikbare oplossing. De geraamde waarde van de leveringen, diensten of werken moet in verhouding staan tot de investering voor de ontwikkeling ervan.	§ 6. De aanbestedende entiteit ziet erop toe dat de structuur van het partnerschap en in het bijzonder de duur en de waarde van de verschillende fasen rekening houden met de innovatiegraad van de voorgestelde oplossing en van de reeks van onderzoeks- en innovatieactiviteiten die vereist zijn voor de ontwikkeling van een innovatieve en nog niet op de markt beschikbare oplossing. De geraamde waarde van de leveringen, diensten of werken moet in verhouding staan tot de investering voor de ontwikkeling ervan.
§ 7. De Koning kan de bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op het innovatiepartnerschap.	§ 7. De Koning kan de bijkomende procedurele regels bepalen die van toepassing zijn op het innovatiepartnerschap.
Art. 147. § 1. Voor de selectie van deelnemers aan plaatsingsprocedures zijn de volgende regels van toepassing:	Art. 147. § 1. Voor de selectie van deelnemers aan plaatsingsprocedures zijn de volgende regels van toepassing:
1° de aanbestedende entiteit die overeenkomstig artikel 149, eerste lid, of artikel 151, § 1, regels en criteria voor de uitsluiting van inschrijvers of kandidaten heeft vastgesteld, sluit ondernemers die aan deze criteria voldoen, uit op basis van deze regels;	1° de aanbestedende entiteit die overeenkomstig artikel 149, eerste lid, of artikel 151, § 1, regels en criteria voor de uitsluiting van inschrijvers of kandidaten heeft vastgesteld, sluit ondernemers die aan deze criteria voldoen, uit op basis van deze regels;
2° zij selecteert inschrijvers en kandidaten overeenkomstig de in de artikelen 149 en 151 vastgestelde objectieve regels en criteria;	2° zij selecteert inschrijvers en kandidaten overeenkomstig de in de artikelen 149 en 151 vastgestelde objectieve regels en criteria;

3° in niet-openbare procedures, onderhandelings-procedures met oproep tot mededinging, concurren-tie-gerichte dialogen, en innovatie-partnerschappen beperkt zij overeenkomstig artikel 149, tweede lid, in voorkomend geval het aantal op grond van de bepalingen onder 1° en 2° van onderhavige paragraaf geselecteerde kandidaten.	3° in niet-openbare procedures, onderhandelings-procedures met oproep tot mededinging, concurren-tie-gerichte dialogen, en innovatie-partnerschappen beperkt zij overeenkomstig artikel 149, tweede lid, in voorkomend geval het aantal op grond van de bepalingen onder 1° en 2° van onderhavige paragraaf geselecteerde kandidaten.
§ 2. Wanneer een oproep tot mededinging geschiedt door middel van een aankondiging inzake het bestaan van een kwalificatiesysteem en met het oog op de selectie van deelnemers in plaatsingsprocedures voor de specifieke opdrachten waarop de oproep tot mededinging betrekking heeft, volgt de aanbestedende entiteit de onderstaande regels:	§ 2. Wanneer een oproep tot mededinging geschiedt door middel van een aankondiging inzake het bestaan van een kwalificatiesysteem en met het oog op de selectie van deelnemers in plaatsingsprocedures voor de specifieke opdrachten waarop de oproep tot mededinging betrekking heeft, volgt de aanbestedende entiteit de onderstaande regels:
1° zij kwalificeert ondernemers overeenkomstig artikel 148;	1° zij kwalificeert ondernemers overeenkomstig artikel 148;
2° zij past de bepalingen van paragraaf 1 die betrekking hebben op niet-openbare procedures, onderhan-delingsprocedures, concurrentiegerichte dialogen, of innovatiepartnerschappen, toe op die gekwalificeerde ondernemers.	2° zij past de bepalingen van paragraaf 1 die betrekking hebben op niet-openbare procedures, onderhan-delingsprocedures, concurrentiegerichte dialogen, of innovatiepartnerschappen, toe op die gekwalificeerde ondernemers.
§ 3. De aanbestedende entiteit mag, wanneer zij de deelnemers aan een niet-openbare procedure, een onderhandelingsprocedure, een concurrentiegerichte dialoog, of een innovatiepartnerschap selecteert, wanneer zij besluit over kwalificatie of wanneer de kwalificatiecriteria en -regels worden bijgewerkt:	§ 3. De aanbestedende entiteit mag, wanneer zij de deelnemers aan een niet-openbare procedure, een onderhandelingsprocedure, een concurrentiegerichte dialoog, of een innovatiepartnerschap selecteert, wanneer zij besluit over kwalificatie of wanneer de kwalificatiecriteria en -regels worden bijgewerkt:
1° aan bepaalde ondernemers geen administratieve, technische of financiële voorwaarden opleggen die niet aan andere zijn opgelegd;	1° aan bepaalde ondernemers geen administratieve, technische of financiële voorwaarden opleggen die niet aan andere zijn opgelegd;
2° geen proeven of bewijzen eisen die een doublure zouden vormen met reeds beschikbare objectieve bewijzen.	2° geen proeven of bewijzen eisen die een doublure zouden vormen met reeds beschikbare objectieve bewijzen.
§ 4. Onverminderd artikel 121, § 6, tweede lid, kan de aanbestedende entiteit, wanneer de door de ondernemers in te dienen informatie of documentatie onvolledig of onjuist is of lijkt te zijn of wanneer specifieke documenten ontbreken, de betrokken kandidaat of inschrijver verzoeken die informatie of documentatie binnen een passende termijn in te dienen, aan te vullen, te verduidelijken of te vervolledigen, mits dergelijke verzoeken worden gedaan met volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie en, indien gebruik wordt gemaakt van de	§ 4. Onverminderd artikel 121, § 6, tweede lid, kan de aanbestedende entiteit, wanneer de door de ondernemers in te dienen informatie of documentatie onvolledig of onjuist is of lijkt te zijn of wanneer specifieke documenten ontbreken, de betrokken kandidaat of inschrijver verzoeken die informatie of documentatie binnen een passende termijn in te dienen, aan te vullen, te verduidelijken of te vervolledigen, mits dergelijke verzoeken worden gedaan met volledige inachtneming van de beginselen van gelijke behandeling en transparantie en, indien gebruik wordt gemaakt van de

openbare of de niet-openbare procedure, zonder dat dit aanleiding mag geven tot een wijziging van de essentiële elementen van de offerte.	openbare of de niet-openbare procedure, zonder dat dit aanleiding mag geven tot een wijziging van de essentiële elementen van de offerte.
Een wijziging van de samenstelling van het personeelsteam dat ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van de opdracht, die het rechtstreeks gevolg is van maatregelen die gericht zijn op het oplossen van belangenconflicten of situaties van voorafgaande betrokkenheid, wordt geacht geen aanleiding te geven tot een wijziging van een essentieel element van de offerte.	Een wijziging van de samenstelling van het personeelsteam dat ter beschikking wordt gesteld voor de uitvoering van de opdracht, die het rechtstreeks gevolg is van maatregelen die gericht zijn op het oplossen van belangenconflicten of situaties van voorafgaande betrokkenheid, wordt geacht geen aanleiding te geven tot een wijziging van een essentieel element van de offerte.
§ 5. De aanbestedende entiteit toetst de door de geselecteerde inschrijvers ingediende offerte aan de op de offertes toepasselijke regels en voorschriften en gunt de opdracht op basis van een of meerdere gunningscriteria, vastgesteld overeenkomstig de artikelen 81 en 153 en rekening houdend met artikel 136.	§ 5. De aanbestedende entiteit toetst de door de geselecteerde inschrijvers ingediende offerte aan de op de offertes toepasselijke regels en voorschriften en gunt de opdracht op basis van een of meerdere gunningscriteria, vastgesteld overeenkomstig de artikelen 81 en 153 en rekening houdend met artikel 136.
Onverminderd paragraaf 6 beslist de aanbestedende entiteit, indien ze vaststelt dat de economisch voordeligste offerte niet voldoet aan de in artikel 7 bedoelde verplichtingen op het vlak van het milieu-, het sociaal of het arbeidsrecht, evenwel om de opdracht niet te gunnen aan de inschrijver van hogervermelde offerte, tenminste wanneer het een verplichting betreft waarvan de niet-naleving ook strafrechtelijk beteugeld wordt. In de overige gevallen waarbij ze vaststelt dat deze offerte niet voldoet aan de voormelde verplichtingen, kan ze hetzelfde doen.	Onverminderd paragraaf 6 beslist de aanbestedende entiteit, indien ze vaststelt dat de economisch voordeligste offerte niet voldoet aan de in artikel 7 bedoelde verplichtingen op het vlak van het milieu-, het sociaal of het arbeidsrecht, evenwel om de opdracht niet te gunnen aan de inschrijver van hogervermelde offerte, tenminste wanneer het een verplichting betreft waarvan de niet-naleving ook strafrechtelijk beteugeld wordt. In de overige gevallen waarbij ze vaststelt dat deze offerte niet voldoet aan de voormelde verplichtingen, kan ze hetzelfde doen.
§ 6. In de openbare procedure en de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande oproep tot mededinging kan de aanbestedende entiteit besluiten tot onderzoek van de offertes over te gaan voordat de geschiktheid van de inschrijvers wordt beoordeeld, mits de desbetreffende bepalingen van de artikelen 147 tot 153 worden nageleefd, met inbegrip van de regel dat de opdracht niet wordt gegund aan een inschrijver die overeenkomstig artikel 151 moet worden uitgesloten of die niet voldoet aan de overeenkomstig artikel 149, eerste lid, en artikel 151 door de aanbestedende entiteit vastgestelde selectiecriteria.	**§ 6. In geval van een openbare procedure of een vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande oproep tot mededinging kan de aanbestedende entiteit overgaan tot de analyse van de regelmatigheid van de offertes, het prijsonderzoek en de rangschikking van de prijzen alvorens na te gaan of er geen uitsluitingsgronden zijn en, in voorkomend geval, of aan de selectiecriteria is voldaan.**
	Wanneer zij van deze mogelijkheid gebruikmaakt, ziet zij erop toe dat het ontbreken van uitsluitingsgronden en het voldoen aan de selectiecriteria op onpartijdige en transparante wijze worden nagegaan, zodat er geen opdracht wordt gegund aan een inschrijver die had moeten worden uitgesloten of die, in voorkomend geval, niet aan de selectiecriteria zou hebben voldaan.

Van toepassing zijnde bepalingen op overheidsopdrachten van beperkte waarde — Aanvaarde factuur	*Van toepassing zijnde bepalingen op overheidsopdrachten van beperkte waarde — Aanvaarde factuur*
Art. 162. De in artikel 94, eerste lid, 1°, bedoelde overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 30 000 euro zijn uitsluitend onderworpen aan:	Art. 162. De in artikel 94, eerste lid, 1°, bedoelde overheidsopdrachten **waarvan de geraamde waarde lager is dan 75.000 euro maar hoger dan of gelijk is aan 3.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 90.000 euro:**
1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 tot 12/8 en 14;	1° de bepalingen van titel 1, met uitzondering van de artikelen 12 tot 12/8 en 14;
2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 3.	2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 3.
3° artikel 165, § 2.	3° artikel 165, § 2.
Deze opdrachten kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.	Deze opdrachten kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.
	De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.
	Hoofdstuk 8. – Overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde
	Bepalingen die van toepassing zijn op overheidsopdrachten van uiterst beperkte waarde – Rechtstreekse gunning
	Art. 162/1. De overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan 3.000 euro en waarvan de goed te keuren uitgave lager is dan 3.600 euro zijn, naast de onderhavige bepaling, uitsluitend onderworpen aan:
	1° de artikelen 2, 6, 7 en 16 en aan de krachtens artikel 16 bepaalde ramingsregels;
	2° de bepalingen inzake het personeel en materieel toepassingsgebied bedoeld in hoofdstuk 1 van titel 3.
	De Koning kan de voormelde bedragen aanpassen in het licht van de opgetreden inflatie of deflatie.
	Deze overheidsopdrachten mogen rechtstreeks gegund worden en kunnen tot stand komen via een aanvaarde factuur.
Te bewaren informatie	*Te bewaren informatie*
Art. 164. § 1. Voor elke opdracht, raamovereenkomst die	Art. 164. § 1. Voor elke opdracht, raamovereenkomst die

of dynamisch aankoopsysteem dat onder het toepassingsgebied van titel 2 valt en waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, bewaren aanbestedende overheden schriftelijk ten minste de volgende informatie:	of dynamisch aankoopsysteem dat onder het toepassingsgebied van titel 2 valt en waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, bewaren aanbestedende overheden schriftelijk ten minste de volgende informatie:
1° de naam en het adres van de aanbestedende overheid, het voorwerp en het bedrag van de opdracht, de raamovereenkomst of het dynamisch aankoopsysteem;	1° de naam en het adres van de aanbestedende overheid, het voorwerp en het bedrag van de opdracht, de raamovereenkomst of het dynamisch aankoopsysteem;
2° in voorkomend geval, de resultaten van de selectie en/of beperking van het aantal kandidaten, offertes of oplossingen als bedoeld in de artikelen 79 en 80 namelijk:	2° in voorkomend geval, de resultaten van de selectie en/of beperking van het aantal kandidaten, offertes of oplossingen als bedoeld in de artikelen 79 en 80 namelijk:
a) de namen van de geselecteerde kandidaten of inschrijvers, met de juridische en feitelijke motivering van hun selectie;	a) de namen van de geselecteerde kandidaten of inschrijvers, met de juridische en feitelijke motivering van hun selectie;
b) de namen van de uitgesloten kandidaten of inschrijvers, met de juridische en feitelijke motivering van hun wering;	b) de namen van de uitgesloten kandidaten of inschrijvers, met de juridische en feitelijke motivering van hun wering;
3° de juridische en feitelijke redenen voor de afwijzing van abnormaal laag bevonden offertes;	3° de juridische en feitelijke redenen voor de afwijzing van abnormaal laag bevonden offertes;
4° de naam van de geselecteerde inschrijver en de juridische en feitelijke motivering voor de keuze van deze offerte, met inbegrip van de kenmerken en voordelen ervan, alsook, indien bekend, het gedeelte van de opdracht of raamovereenkomst dat de geselecteerde inschrijver voornemens is in onderaanneming aan derden te geven; en, indien deze op dat ogenblik bekend zijn, de namen van de onderaannemers van de hoofdaannemer, in voorkomend geval;	4° de naam van de geselecteerde inschrijver en de juridische en feitelijke motivering voor de keuze van deze offerte, met inbegrip van de kenmerken en voordelen ervan, alsook, indien bekend, het gedeelte van de opdracht of raamovereenkomst dat de geselecteerde inschrijver voornemens is in onderaanneming aan derden te geven; en, indien deze op dat ogenblik bekend zijn, de namen van de onderaannemers van de hoofdaannemer, in voorkomend geval;
5° bij mededingingsprocedures met onderhandeling en bij concurrentiegerichte dialogen, de juridische en feitelijke motivering die het gebruik van deze procedures in de in de artikelen 38, § 1, en 39, § 1, bedoelde omstandigheden rechtvaardigt of mogelijk maakt;	5° bij mededingingsprocedures met onderhandeling en bij concurrentiegerichte dialogen, de juridische en feitelijke motivering die het gebruik van deze procedures in de in de artikelen 38, § 1, en 39, § 1, bedoelde omstandigheden rechtvaardigt of mogelijk maakt;
6° voor onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande bekendmaking, de juridische en feitelijke motivering die het gebruik van deze procedure in de in artikel 42, § 1, bedoelde omstandigheden rechtvaardigt of mogelijk maakt;	6° voor onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande bekendmaking, de juridische en feitelijke motivering die het gebruik van deze procedure in de in artikel 42, § 1, bedoelde omstandigheden rechtvaardigt of mogelijk maakt;
7° in voorkomend geval, de juridische en feitelijke redenen voor het besluit van de aanbestedende overheid om een opdracht niet te gunnen, een raamovereenkomst niet te sluiten of een dynamisch aankoopsysteem niet in te voeren;	7° in voorkomend geval, de juridische en feitelijke redenen voor het besluit van de aanbestedende overheid om een opdracht niet te gunnen, een raamovereenkomst niet te sluiten of een dynamisch aankoopsysteem niet in te voeren;

8° in voorkomend geval, de redenen voor het gebruik van andere dan elektronische communicatiemiddelen bij het indienen van offertes;	8° in voorkomend geval, de redenen voor het gebruik van andere dan elektronische communicatiemiddelen bij het indienen van offertes;
9° in voorkomend geval, vastgestelde belangenconflicten en de in dit verband genomen maatregelen;	9° in voorkomend geval, vastgestelde belangenconflicten en de in dit verband genomen maatregelen;
10° in voorkomend geval, de in artikel 52, § 1, bedoelde passende maatregelen;	10° in voorkomend geval, de in artikel 52, § 1, bedoelde passende maatregelen;
11° de redenen waarom de opdracht niet in percelen is verdeeld.	11° de redenen waarom de opdracht niet in percelen is verdeeld.
	12° in voorkomend geval, de redenen waarom het technisch niet haalbaar is om de in artikel 168 bedoelde energie-efficiëntieverplichtingen na te leven.
De in het eerste lid bedoelde informatie moet niet beschikbaar zijn voor opdrachten die zijn gebaseerd op overeenkomstig artikel 43, § 4, of artikel 43, § 5, 2° gesloten raamovereenkomsten.	De in het eerste lid bedoelde informatie moet niet beschikbaar zijn voor opdrachten die zijn gebaseerd op overeenkomstig artikel 43, § 4, of artikel 43, § 5, 2° gesloten raamovereenkomsten.
Voor zover de krachtens artikel 62 of artikel 90, § 3, opgestelde aankondiging van gegunde opdracht de in het eerste lid vereiste informatie bevat, kunnen de aanbestedende overheden naar die aankondiging verwijzen.	Voor zover de krachtens artikel 62 of artikel 90, § 3, opgestelde aankondiging van gegunde opdracht de in het eerste lid vereiste informatie bevat, kunnen de aanbestedende overheden naar die aankondiging verwijzen.
§ 2. Voor elke opdracht of raamovereenkomst die onder het toepassingsgebied van titel 3 valt en waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, en telkens wanneer een dynamisch aankoopsysteem wordt ingevoerd, bewaren aanbestedende entiteiten schriftelijk voldoende informatie, met de juridische en feitelijke motivering, die hen later in staat stelt hun beslissingen te rechtvaardigen met betrekking tot:	§ 2. Voor elke opdracht of raamovereenkomst die onder het toepassingsgebied van titel 3 valt en waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, en telkens wanneer een dynamisch aankoopsysteem wordt ingevoerd, bewaren aanbestedende entiteiten schriftelijk voldoende informatie, met de juridische en feitelijke motivering, die hen later in staat stelt hun beslissingen te rechtvaardigen met betrekking tot:
1° de kwalificatie of de selectie van de ondernemers en de gunning van de opdrachten;	1° de kwalificatie of de selectie van de ondernemers en de gunning van de opdrachten;
2° het gebruik van onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande oproep tot mededinging overeenkomstig artikel 124;	2° het gebruik van onderhandelingsprocedures zonder voorafgaande oproep tot mededinging overeenkomstig artikel 124;
3° de niet-toepassing van het bepaalde in de hoofdstukken 3 tot 5 van titel 3 krachtens de afwijking bedoeld in het eerste hoofdstuk van deze titel;	3° de niet-toepassing van het bepaalde in de hoofdstukken 3 tot 5 van titel 3 krachtens de afwijking bedoeld in het eerste hoofdstuk van deze titel;
4° in voorkomend geval, de redenen voor het gebruik van niet-elektronische communicatiemiddelen bij het indienen van offertes;	4° in voorkomend geval, de redenen voor het gebruik van niet-elektronische communicatiemiddelen bij het indienen van offertes;

5° in voorkomend geval, de in artikel 52, § 1, bedoelde passende maatregelen	5° in voorkomend geval, de in artikel 52, § 1, bedoelde passende maatregelen
Indien de aankondiging van gegunde opdracht, opgesteld overeenkomstig artikel 143 of artikel 160, § 3, de in deze paragraaf vereiste informatie bevat, mogen de aanbestedende entiteiten naar die aankondiging verwijzen.	Indien de aankondiging van gegunde opdracht, opgesteld overeenkomstig artikel 143 of artikel 160, § 3, de in deze paragraaf vereiste informatie bevat, mogen de aanbestedende entiteiten naar die aankondiging verwijzen.
§ 3. De in de paragrafen 1 en 2 bedoelde informatie of de belangrijkste elementen daarvan worden desgevraagd aan het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt, aan de gemeenschaps- of gewestregeringen of aan de betrokken toezichthoudende instanties bezorgd.	§ 3. De in de paragrafen 1 en 2 bedoelde informatie of de belangrijkste elementen daarvan worden desgevraagd aan het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt, aan de gemeenschaps- of gewestregeringen of aan de betrokken toezichthoudende instanties bezorgd.
§ 4. De aanbesteders documenteren het verloop van alle plaatsingsprocedures, ongeacht of deze al dan niet elektronisch worden verricht. Daartoe zien zij erop toe dat zij voldoende documentatie bijhouden om de besluiten in alle stadia van de plaatsingsprocedures te kunnen motiveren, zoals documentatie over de communicatie met ondernemers en interne beraadslagingen, het opstellen van de opdrachtdocumenten, de eventuele dialoog of onderhandeling, en de selectie en gunning van de opdracht. Deze documentatie wordt ten minste gedurende tien jaar bewaard vanaf de datum van sluiting van de opdracht en in ieder geval tot het einde van de waarborgtermijn, onverminderd het bepaalde in wetten, decreten en ordonnanties inzake archieven.	§ 4. De aanbesteders documenteren het verloop van alle plaatsingsprocedures, ongeacht of deze al dan niet elektronisch worden verricht. Daartoe zien zij erop toe dat zij voldoende documentatie bijhouden om de besluiten in alle stadia van de plaatsingsprocedures te kunnen motiveren, zoals documentatie over de communicatie met ondernemers en interne beraadslagingen, het opstellen van de opdrachtdocumenten, de eventuele dialoog of onderhandeling, en de selectie en gunning van de opdracht. Deze documentatie wordt ten minste gedurende tien jaar bewaard vanaf de datum van sluiting van de opdracht en in ieder geval tot het einde van de waarborgtermijn, onverminderd het bepaalde in wetten, decreten en ordonnanties inzake archieven.
De onderhavige paragraaf is van toepassing op elke opdracht of raamovereenkomst die onder het toepassingsgebied van titel 2 of 3 valt, ook op de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. De onderhavige paragraaf is echter niet van toepassing op de in de hoofdstuk 7 van titel 2 of in hoofdstuk 7 van titel 3 bedoelde overheidsopdrachten van beperkte waarde.	De onderhavige paragraaf is van toepassing op elke opdracht of raamovereenkomst die onder het toepassingsgebied van titel 2 of 3 valt, ook op de opdrachten waarvan de geraamde waarde lager is dan de drempel voor de Europese bekendmaking. De onderhavige paragraaf is echter niet van toepassing op de in de hoofdstuk 7 van titel 2 of in hoofdstuk 7 van titel 3 bedoelde overheidsopdrachten van beperkte waarde.
Statistische verplichtingen	*Statistische verplichtingen*
Art. 165. § 1. De aanbesteders bezorgen het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt desgevraagd alle statistische inlichtingen en gegevens die nodig zijn voor het opmaken van statistieken betreffende de overheidsopdrachten waarvan het geraamde bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempels voor de Europese bekendmaking.	Art. 165. § 1. De aanbesteders bezorgen het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt desgevraagd alle statistische inlichtingen en gegevens die nodig zijn voor het opmaken van statistieken betreffende de overheidsopdrachten waarvan het geraamde bedrag gelijk is aan of hoger is dan de drempels voor de Europese bekendmaking.
§ 2. Uiterlijk op 15 februari van elk jaar, maken de aanbesteders aan het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt de totale waarde over van de opdrachten van beperkte waarde die het voorafgaande jaar werden	§ 2. Uiterlijk op 15 februari van elk jaar, maken de aanbesteders aan het in artikel 163, § 2, bedoelde aanspreekpunt de totale waarde over van de opdrachten van beperkte waarde die het voorafgaande jaar werden

gesloten. De totale waarde van deze opdrachten wordt per begunstigde onderneming opgesplitst naargelang het gaat om opdrachten voor werken, leveringen of diensten. De registratie van de begunstigde onderneming gebeurt op basis van hun identificatienummer, dat voor de Belgische ondernemingen overeenkomt met het ondernemingsnummer dat wordt toegekend bij de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zij maken hiervoor gebruik van het elektronisch formulier dat met dit oogmerk is ontwikkeld en wordt ter beschikking gesteld door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten. De onderhavige paragraaf is niet van toepassing op de opdrachten waarvan het gunningsbedrag lager is dan 3.000 euro.	gesloten. De totale waarde van deze opdrachten wordt per begunstigde onderneming opgesplitst naargelang het gaat om opdrachten voor werken, leveringen of diensten. De registratie van de begunstigde onderneming gebeurt op basis van hun identificatienummer, dat voor de Belgische ondernemingen overeenkomt met het ondernemingsnummer dat wordt toegekend bij de inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Zij maken hiervoor gebruik van het elektronisch formulier dat met dit oogmerk is ontwikkeld en wordt ter beschikking gesteld door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten. De onderhavige paragraaf is niet van toepassing op de opdrachten waarvan het gunningsbedrag lager is dan **30.000 euro**.
	Indien de aanbesteder gebruik maakt van een van de procedures bedoeld in de artikelen 35, 89, 117 of 159 voor de overheidsopdrachten bedoeld in het eerste lid, met inbegrip van de in artikel 62, tweede lid, bedoelde transparantieverplichtingen, dan worden deze opdrachten niet meegenomen voor de in deze paragraaf bedoelde jaarlijkse rapportering.
Indien er meerdere begunstigde ondernemingen zijn ingevolge de tussenkomst van een combinatie van ondernemers en de aanbesteder de totale waarde van de opdracht niet kan opsplitsen per begunstigde onderneming voor de betreffende opdracht, maakt hij hier melding van. Meer bepaald vermeldt de aanbesteder het aantal opdrachten waarvoor het niet mogelijk was de waarde op te splitsen en de totale waarde van deze opdrachten, opgesplitst naargelang het gaat om opdrachten voor werken, leveringen of diensten.	Indien er meerdere begunstigde ondernemingen zijn ingevolge de tussenkomst van een combinatie van ondernemers en de aanbesteder de totale waarde van de opdracht niet kan opsplitsen per begunstigde onderneming voor de betreffende opdracht, maakt hij hier melding van. Meer bepaald vermeldt de aanbesteder het aantal opdrachten waarvoor het niet mogelijk was de waarde op te splitsen en de totale waarde van deze opdrachten, opgesplitst naargelang het gaat om opdrachten voor werken, leveringen of diensten.
De federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten publiceert, op een elektronisch platform, indicatoren omtrent de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichting. De gegevens worden gebundeld per aanbesteder. De methode om deze indicatoren te ontwikkelen wordt door de Koning bepaald na advies van het Comité opgericht door artikel 163/1.	De federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en de transacties in verband met overheidsopdrachten publiceert, op een elektronisch platform, indicatoren omtrent de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichting. De gegevens worden gebundeld per aanbesteder. De methode om deze indicatoren te ontwikkelen wordt door de Koning bepaald na advies van het Comité opgericht door artikel 163/1.
	§ 3. Indien de aanbestedende overheid bij een overheidsopdracht die betrekking heeft op de levering van agrovoedingsproducten gebruikmaakt van het in artikel 81, § 2, eerste lid, 3°, a), bedoelde gunningscriterium inzake bevoorrading via korte ketens, vult hij de desbetreffende velden in op het formulier dat daartoe ter beschikking wordt gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor de digitalisering van

	de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 62, eerste en tweede lid bedoelde aankondigingen.
	De aanbestedende overheid vult, bij een in het eerste lid bedoelde overheidsopdracht, eveneens de desbetreffende velden in het in het eerste lid bedoeld formulier in, wanneer de korte keten overeenkomstig artikel 87 als voorwaarde voor de uitvoering van de opdracht wordt opgelegd.
Energie-efficiëntieprestaties	*Energie-efficiëntie*
Art. 168. § 1. Dit artikel is uitsluitend van toepassing op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die onder het toepassingsgebied vallen van titel 2 van deze wet, alsook op de overheidsopdrachten, prijsvragen en raamovereenkomsten die ingevolge de werking van de bepalingen van Onderafdeling 3 van Afdeling 2 van Hoofdstuk I van titel 2, van het materieel toepassingsgebied van deze titel uitgesloten worden.	**Art. 168. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage IX zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is. Wanneer ze toepassing maken van de uitzondering wegens technische onhaalbaarheid, houden ze de motivering hiervan bij overeenkomstig artikel 164, § 1, eerste lid, 12°.**
De Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen verwerven wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwen betreft, uitsluitend producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties. Hetzelfde geldt ten aanzien van de publiekrechtelijke instellingen waarvan ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak door een van de eerstgenoemde overheden gefinancierd wordt, ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van een van die overheden, ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door een van die overheden zijn aangewezen. Wat de van de Gewesten of van de Gemeenschappen afhangende publiekrechtelijke instellingen betreft is de verplichting echter slechts van toepassing voor zover het bestuursinstellingen betreft waarvan de werkingssfeer overeenstemt met deze van het Gewest of van de Gemeenschap.	**Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.**
De aanbestedende overheden onderworpen aan het in het eerste lid bedoelde verplichting worden, voor de toepassing van dit artikel, "centrale overheden" genoemd.	**Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage IX geen specifieke eisen zijn opgenomen.**
Voor de toepassing van dit artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het	**§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid**

verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.	**ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.**
De aanbestedende overheden waarop het eerste lid niet toepasselijk is, overwegen wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwen betreft, de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties.	**§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.**
Als voorwaarde voor de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties geldt dat die in overeenstemming zijn met de kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid in een breder verband, de technische geschiktheid, alsmede met de aanwezigheid van voldoende concurrentie.	**§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in de daartoe voorziene velden van het elektronisch formulier dat daarvoor ter beschikking wordt gesteld door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Deze velden moeten meer bepaald worden ingevuld in de in de artikelen 61 en 142 bedoelde aankondiging van opdracht en de in de artikelen 62, eerste lid, en 143, § 1, eerste lid bedoelde aankondiging van gegunde opdracht.**
Alle aanbestedende overheden overwegen bij het plaatsen van opdrachten voor diensten de mogelijkheid energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die energiebesparingen op de lange termijn opleveren.	**§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.**
§ 3. De Koning stelt de nadere regels vast voor de toepassing van paragraaf 2. Daartoe bepaalt Hij onder meer de minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door Hem te bepalen producten, diensten en gebouwen.	
	BIJLAGE IX Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten
	Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:
	1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het

	koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;
	2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;
	3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;
	4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;
	5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;
	6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van

	toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:
	a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;
	b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of
	c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.
	Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:
	1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en
	2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.
	De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.

Basistekst	Tekst aangepast aan het wetsontwerp
Wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten	
Artikel 1. § 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.	Artikel 1. § 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.
Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:	Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:
1° artikel 7 van richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen;	1° artikel 7 van richtlijn 2009/52/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 tot vaststelling van minimumnormen inzake sancties en maatregelen tegen werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen;
2° 2° artikel 6 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG;	**2° artikel 7 van Richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU;**
3° richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten.	3° richtlijn 2014/23/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten.
4° richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.	4° richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.
§ 2. Deze wet bepaalt de beginselen en basisregels die van toepassing zijn op de plaatsing en de uitvoering van de in artikel 3 bedoelde concessies.	§ 2. Deze wet bepaalt de beginselen en basisregels die van toepassing zijn op de plaatsing en de uitvoering van de in artikel 3 bedoelde concessies.
Definities	*Definities*
Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:	Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:
	27° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en (EG) 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU,

	2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;
	28° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;
	29° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;
	30° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;
	31° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen;
	32° gekwalificeerde elektronische handtekening: de handtekening als bedoeld in artikel 3, 12°, van Verordening (910/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG, die aangemaakt is met een gekwalificeerd middel voor het aanmaken van elektronische handtekeningen en die gebaseerd is op een gekwalificeerd certificaat voor elektronische handtekeningen.
...	...
	Art. 32/3. § 1. Onverminderd paragraaf 5, tweede lid, tweede zin, is dit artikel van toepassing wanneer de aanbesteder gebruik maakt van elektronische platformen voor de indiening van de offertes als

	bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten.
	§ 2. De ondertekening van de finale offerte is vereist, tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten.
	§ 3. In de gevallen waarbij de aanbesteder geen concessieaankondiging bekendmaakt overeenkomstig artikel 43, is de ondertekening van de offerte niet vereist. De aanbesteder kan hiervan echter afwijken door een bepaling in die zin op te nemen in de concessiedocumenten.
	§ 4. In de gevallen waarbij een handtekening vereist is krachtens de paragrafen 2 en 3, en tenzij anders bepaald in de concessiedocumenten, gebeurt de ondertekening door middel van een gekwalificeerde elektronische handtekening.
	Er is nooit een handtekening vereist in de fase van de aanvraag tot deelneming.
	§ 5. Offertes worden als substantieel onregelmatig beschouwd wanneer het indieningsrapport niet geldig ondertekend is, terwijl ondertekening vereist is. In dat geval biedt de aanbesteder inschrijvers echter de mogelijkheid om de niet-naleving van de ondertekeningsvereisten te regulariseren. De aanbesteder bepaalt de termijn voor deze regularisatie. Als de offerte niet kon worden geregulariseerd tegen het einde van deze regularisatieperiode, wordt ze nietig verklaard.
	De aanbesteder mag de ondertekeningsvereisten niet wijzigen in de loop van de plaatsingsprocedure. Niettemin kan de aanbesteder het gebruik van een ander elektronisch communicatiemiddel dan het in de eerste paragraaf bedoelde platform toestaan of voorschrijven. Dit laatste moet uiterlijk op het ogenblik van het verzoek om regularisatie worden verduidelijkt.
	§ 6. Wanneer een handtekening vereist is, moet de inschrijver de offerte, de bijlagen ervan en het document van voorlopig bewijs, wanneer dit laatste moet worden ingediend, niet afzonderlijk ondertekenen op het ogenblik dat deze worden opgeladen op het elektronisch platform bedoeld in artikel 14, § 7, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten. Deze documenten worden globaal ondertekend via het bijhorende indieningsrapport.

	§ 7. De aanvraag tot deelneming of de offerte kan worden ingetrokken vóór de datum en het tijdstip waarop de offertes moeten worden ingediend. Voor de intrekking is geen handtekening vereist.
	De intrekking moet onvoorwaardelijk zijn.
	§ 8. De Koning bepaalt de bijkomende modaliteiten voor de ondertekening.
…	…
Gunningscriteria	*Gunningscriteria*
Art. 55. § 1. Concessies worden gegund op basis van objectieve criteria die voldoen aan de in de artikelen 24, eerste lid, 25, § 1 en 38 genoemde beginselen en die ervoor zorgen dat de offertes onder voorwaarden van daadwerkelijke mededinging worden beoordeeld, waardoor een algeheel economisch voordeel voor de aanbesteder kan worden vastgesteld.	Art. 55. § 1. Concessies worden gegund op basis van objectieve criteria die voldoen aan de in de artikelen 24, eerste lid, 25, § 1 en 38 genoemde beginselen en die ervoor zorgen dat de offertes onder voorwaarden van daadwerkelijke mededinging worden beoordeeld, waardoor een algeheel economisch voordeel voor de aanbesteder kan worden vastgesteld.
§ 2. Deze criteria houden verband met het voorwerp van de concessie en verschaffen de aanbesteder geen onbeperkte keuzevrijheid. Zij kunnen onder meer sociale, innovatiegerelateerde of milieucriteria omvatten.	§ 2. Deze criteria houden verband met het voorwerp van de concessie en verschaffen de aanbesteder geen onbeperkte keuzevrijheid. Zij kunnen onder meer sociale, innovatiegerelateerde of milieucriteria omvatten, **evenals de bevoorrading via de korte ketens**.
Deze criteria gaan vergezeld van eisen die het mogelijk maken de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk te controleren.	Deze criteria gaan vergezeld van eisen die het mogelijk maken de door de inschrijvers verstrekte informatie daadwerkelijk te controleren.
De aanbesteder gaat na of de offertes beantwoorden aan de eisen gesteld bij de gunningscriteria en beoordeelt ze op basis van de gunningscriteria.	De aanbesteder gaat na of de offertes beantwoorden aan de eisen gesteld bij de gunningscriteria en beoordeelt ze op basis van de gunningscriteria.
§ 3. De gunningscriteria worden vermeld in de concessieaankondiging, de uitnodiging tot indiening van een offerte of de concessiedocumenten, in afnemende volgorde van belangrijkheid.	§ 3. De gunningscriteria worden vermeld in de concessieaankondiging, de uitnodiging tot indiening van een offerte of de concessiedocumenten, in afnemende volgorde van belangrijkheid.
Niettegenstaande het eerste lid kan de aanbesteder, wanneer hij een offerte ontvangt waarin een innovatieve oplossing met een uitzonderlijk hoog functioneel prestatieniveau wordt voorgesteld die door een zorgvuldig handelende aanbesteder niet kon worden voorzien, bij wijze van uitzondering de volgorde van de gunningscriteria wijzigen om rekening te houden met deze innovatieve oplossing. In dat geval stelt de aanbesteder alle inschrijvers op de hoogte van de wijziging van de volgorde van belangrijkheid van deze	Niettegenstaande het eerste lid kan de aanbesteder, wanneer hij een offerte ontvangt waarin een innovatieve oplossing met een uitzonderlijk hoog functioneel prestatieniveau wordt voorgesteld die door een zorgvuldig handelende aanbesteder niet kon worden voorzien, bij wijze van uitzondering de volgorde van de gunningscriteria wijzigen om rekening te houden met deze innovatieve oplossing. In dat geval stelt de aanbesteder alle inschrijvers op de hoogte van de wijziging van de volgorde van belangrijkheid van deze

criteria en verzendt hij een nieuwe uitnodiging tot indiening van een offerte, met inachtneming van de in artikel 47, vierde lid, bedoelde minimumtermijnen. Indien de gunningscriteria al zijn opgenomen in de concessieaankondiging, maakt de aanbesteder een nieuwe concessieaankondiging bekend met inachtneming van de in artikel 47, derde lid, bedoelde minimumtermijnen.	criteria en verzendt hij een nieuwe uitnodiging tot indiening van een offerte, met inachtneming van de in artikel 47, vierde lid, bedoelde minimumtermijnen. Indien de gunningscriteria al zijn opgenomen in de concessieaankondiging, maakt de aanbesteder een nieuwe concessieaankondiging bekend met inachtneming van de in artikel 47, derde lid, bedoelde minimumtermijnen.
Een wijziging van de volgorde van de criteria mag niet leiden tot discriminatie.	Een wijziging van de volgorde van de criteria mag niet leiden tot discriminatie.
...	...
TITEL 6 - Toezicht en rapportage	TITEL 6 - Toezicht en rapportage
Art. 59. § 1. Deze titel is van toepassing op de concessies waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de in artikel 3, § 1, lid 4, bedoelde drempel.	Art. 59. § 1. Deze titel is van toepassing op de concessies waarvan het bedrag gelijk is aan of hoger is dan de in artikel 3, § 1, lid 4, bedoelde drempel.
§ 2. De Koning stelt een aanspreekpunt in voor de samenwerking met de Europese Commissie wat betreft de toepassing van deze titel en van de wetten en besluiten inzake concessies.	§ 2. De Koning stelt een aanspreekpunt in voor de samenwerking met de Europese Commissie wat betreft de toepassing van deze titel en van de wetten en besluiten inzake concessies.
§ 3. Het aanspreekpunt is belast, op vraag van de Europese Commissie, met het opstellen van een rapport dat bestemd is voor de Europese Commissie. Dit rapport bevat de resultaten van steekproefsgewijze monitoringactiviteiten inzake de toepassing van de regels betreffende het plaatsen van concessies betreffende:	§ 3. Het aanspreekpunt is belast, op vraag van de Europese Commissie, met het opstellen van een rapport dat bestemd is voor de Europese Commissie. Dit rapport bevat de resultaten van steekproefsgewijze monitoringactiviteiten inzake de toepassing van de regels betreffende het plaatsen van concessies betreffende:
- de institutionele organisatie en de betrokken toezichthoudende instanties;	- de institutionele organisatie en de betrokken toezichthoudende instanties;
- de preventie, opsporing en adequate melding van gevallen van belangenvermenging fraude, en andere omkoping, ernstige onregelmatigheden in het kader van de plaatsing van concessies;	- de preventie, opsporing en adequate melding van gevallen van belangenvermenging fraude, en andere omkoping, ernstige onregelmatigheden in het kader van de plaatsing van concessies;
- in voorkomend geval, de meest voorkomende factoren die tot verkeerde toepassing of rechtsonzekerheid leiden, met inbegrip van mogelijke structurele of terugkerende problemen bij de toepassing van de regels;	- in voorkomend geval, de meest voorkomende factoren die tot verkeerde toepassing of rechtsonzekerheid leiden, met inbegrip van mogelijke structurele of terugkerende problemen bij de toepassing van de regels;
- de mate van deelname van kleine en middelgrote ondernemingen, hierna “kmo’s”, aan de gunningsprocedures van de in de eerste	- de mate van deelname van kleine en middelgrote ondernemingen, hierna “kmo’s”, aan de gunningsprocedures van de in de eerste

paragraaf bedoelde opdrachten voor concessies;	paragraaf bedoelde opdrachten voor concessies;
- het ter beschikking stellen aan aanbesteders en ondernemers, in het bijzonder kmo's, van informatie over de toepassing van wetten, besluiten en omzendbrieven inzake concessies, alsook over de interpretatie ervan;	- het ter beschikking stellen aan aanbesteders en ondernemers, in het bijzonder kmo's, van informatie over de toepassing van wetten, besluiten en omzendbrieven inzake concessies, alsook over de interpretatie ervan;
Voor de toepassing van het eerste lid geldt voor "kmo" de ondernemingen waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen euro of het jaarlijkse balanstotaal 43 miljoen euro niet overschrijdt.	Voor de toepassing van het eerste lid geldt voor "kmo" de ondernemingen waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen euro of het jaarlijkse balanstotaal 43 miljoen euro niet overschrijdt.
§ 4. De Koning kan de in paragraaf 3 bedoelde gegevens die in aanmerking moeten genomen worden bepalen en, in voorkomend geval, door het in paragraaf 2 bedoelde aanspreekpunt kunnen worden opgevraagd bij de aanbesteders die onder de Federale Staat vallen.	~~§ 4. De Koning kan de in paragraaf 3 bedoelde gegevens die in aanmerking moeten genomen worden bepalen en, in voorkomend geval, door het in paragraaf 2 bedoelde aanspreekpunt kunnen worden opgevraagd bij de aanbesteders die onder de Federale Staat vallen.~~
§ 5. Op vraag van het aanspreekpunt bezorgen de gemeenschaps- en gewestregeringen hem de resultaten van de steekproefsgewijze monitoringactiviteiten en de informatie, als bedoeld in paragraaf 3, die op hen betrekking heeft.	§ 5. Op vraag van het aanspreekpunt bezorgen de gemeenschaps- en gewestregeringen hem de resultaten van de steekproefsgewijze monitoringactiviteiten en de informatie, als bedoeld in paragraaf 3, die op hen betrekking heeft.
Daartoe kunnen de gemeenschaps- en gewestregeringen, ieder wat hen betreft, alle nuttige inlichtingen en informatie opvragen bij de aanbesteders die onder hun bevoegdheden vallen.	Daartoe kunnen de gemeenschaps- en gewestregeringen, ieder wat hen betreft, alle nuttige inlichtingen en informatie opvragen bij de aanbesteders die onder hun bevoegdheden vallen.
§ 6. Het aanspreekpunt is belast met de bekendmaking van de resultaten van de monitoringactiviteiten door middel van passende informatiemiddelen.	§ 6. Het aanspreekpunt is belast met de bekendmaking van de resultaten van de monitoringactiviteiten door middel van passende informatiemiddelen.
	§ 7. Indien de aanbestedende overheid voor een concessieovereenkomst die betrekking heeft op de levering van agrovoedingsproducten gebruikmaakt van het in artikel 55, § 2, eerste lid, bedoelde gunningscriterium inzake bevoorrading via korte ketens, vult hij de desbetreffende velden in op het formulier dat daartoe ter beschikking wordt gesteld door de federale overheidsdienst die bevoegd is voor de digitalisering van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier wordt ingevuld naar aanleiding van de bekendmaking van de in artikel 44, § 1, bedoelde aankondigingen.
	De aanbestedende overheid vult, bij een in het eerste lid bedoelde concessieovereenkomsten, eveneens de desbetreffende velden in het in het eerste lid bedoeld

	formulier in, wanneer de korte keten overeenkomstig artikel 58 als voorwaarde voor de uitvoering van de concessie wordt opgelegd.
…	…
Energie-efficiëntie	*Energie-efficiëntie*
Art. 62. § 1. Dit artikel is uitsluitend van toepassing op de concessies van de aanbestedende overheden en dit, zelfs indien ze uitgesloten zijn van het materieel toepassingsgebied van de wet krachtens hoofdstuk 2 van titel 2, maar slechts voor zover het concessies betreft die worden geplaatst voor andere activiteiten dan deze bedoeld in bijlage II.	**Art. 62. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage VI zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.**
§ 2. De Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen verwerven wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwen betreft, uitsluitend producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties. Hetzelfde geldt ten aanzien van de publiekrechtelijke instellingen waarvan ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak door een van de eerstgenoemde overheden gefinancierd wordt, ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van een van die overheden, ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door een van die overheden zijn aangewezen. Wat de van de Gewesten of van de Gemeenschappen afhangende publiekrechtelijke instellingen betreft is de verplichting echter slechts van toepassing voor zover het bestuursinstellingen betreft waarvan de werkingssfeer overeenstemt met deze van het Gewest of van de Gemeenschap.	**Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.**
Voor de toepassing van dit artikel, worden de aanbestedende overheden die onderworpen zijn aan de in het eerste lid bedoelde verplichting, "centrale overheden" genoemd.	**Wanneer de geraamde waarde van de concessie gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage VI geen specifieke eisen zijn opgenomen.**
Voor de toepassing van dit artikel wordt onder "het verwerven van een gebouw" ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.	**§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing indien zij de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.**

De aanbestedende overheden waarop het eerste lid niet toepasselijk is, overwegen wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwen betreft, de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties.	**§ 3. Wanneer aanbesteders concessies voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.**
Als voorwaarde voor de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties geldt dat die in overeenstemming zijn met de kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid in een breder verband, de technische geschiktheid, alsmede met de aanwezigheid van voldoende concurrentie.	**§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van concessies waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de in de artikel 44 bedoelde aankondiging van gegunde concessie.**
Alle aanbestedende overheden overwegen bij het plaatsen van concessies voor diensten de mogelijkheid energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die energiebesparingen op de lange termijn opleveren.	**§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij concessies die verband houden met het oprichten van een nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.**
§ 3. De Koning stelt de nadere regels vast voor de toepassing van paragraaf 2. Daartoe bepaalt Hij onder meer de minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door Hem te bepalen producten, diensten en gebouwen.	
…	…
	BIJLAGE VI Energie-efficiëntie-eisen voor concessieovereenkomsten
	Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:
	1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die

	voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;
	2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;
	3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;
	4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;
	5° zij eisen in hun concessieovereenkomsten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;
	6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen**, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:**

	a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;
	b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of
	c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.
	Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:
	1° door de in artikel 2, 1°, a), en b), van de wet bedoelde aanbesteders; en
	2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.
	De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.

Basistekst	**Tekst aangepast aan het wetsontwerp**
Wet van 13 augustus 2011 inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied	
Titel 1 - Algemene bepalingen en definities	**Titel 1 - Algemene bepalingen en definities**
Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.	**Artikel 1.** Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.
Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, en tot wijziging van richt-lijnen 2004/17/EG en 2004/18/EG.	Ze voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, en tot wijziging van richt-lijnen 2004/17/EG en 2004/18/EG.
Deze wet voorziet ook in de omzetting van richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.	Deze wet voorziet ook in de omzetting van richtlijn 2014/55/EU van 16 april 2014 van het Europees Parlement en de Raad inzake elektronische facturering bij overheidsopdrachten.
	Deze wet voorziet ook in de gedeeltelijke omzetting van artikel 7 van richtlijn 2023/1791/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening 2023/955/EU.
Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:	Art. 2. Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:
1° aanbestedende overheid:	1° aanbestedende overheid:
a) de Staat;	a) de Staat;
b) de territoriale lichamen;	b) de territoriale lichamen;
c) de publiekrechtelijke instellingen;	c) de publiekrechtelijke instellingen;
d) de personen, welke ook hun vorm en aard mogen zijn, die op de datum van de beslissing om tot een opdracht over te gaan:	d) de personen, welke ook hun vorm en aard mogen zijn, die op de datum van de beslissing om tot een opdracht over te gaan:
i) opgericht zijn met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn, en	i) opgericht zijn met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang die niet van industriële of commerciële aard zijn, en
ii) rechtspersoonlijkheid hebben, en waarvan	ii) rechtspersoonlijkheid hebben, en waarvan

- ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak gefinancierd worden door de overheden of instellingen vermeld in 1°, a), b) of c);	- ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak gefinancierd worden door de overheden of instellingen vermeld in 1°, a), b) of c);
- ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden of instellingen;	- ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden of instellingen;
- ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden of instellingen zijn aangewezen;	- ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden of instellingen zijn aangewezen;
e) de verenigingen bestaande uit één of meer aanbestedende overheden als bedoeld in 1°, a), b), c) of d);	e) de verenigingen bestaande uit één of meer aanbestedende overheden als bedoeld in 1°, a), b), c) of d);
2° overheidsbedrijf: elke onderneming die een activiteit bedoeld in titel III van de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006, hierna de wet van 15 juni 2006 genoemd, uitoefent waarop de aanbestedende overheden rechtstreeks of onrechtstreeks een overheersende invloed kunnen uitoefenen uit hoofde van eigendom, financiële deelneming of in de onderneming geldende voorschriften. De overheersende invloed wordt vermoed wanneer deze overheden, rechtstreeks of onrechtstreeks, ten opzichte van de onderneming:	2° overheidsbedrijf: elke onderneming die een activiteit bedoeld in titel III van de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006, hierna de wet van 15 juni 2006 genoemd, uitoefent waarop de aanbestedende overheden rechtstreeks of onrechtstreeks een overheersende invloed kunnen uitoefenen uit hoofde van eigendom, financiële deelneming of in de onderneming geldende voorschriften. De overheersende invloed wordt vermoed wanneer deze overheden, rechtstreeks of onrechtstreeks, ten opzichte van de onderneming:
- de meerderheid van het maatschappelijk kapitaal bezitten, of	- de meerderheid van het maatschappelijk kapitaal bezitten, of
- over de meerderheid van de stemmen beschikken die verbonden zijn aan de door de onderneming uitgegeven aandelen, of	- over de meerderheid van de stemmen beschikken die verbonden zijn aan de door de onderneming uitgegeven aandelen, of
- meer dan de helft van de leden van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan van de onderneming kunnen aanwijzen;	- meer dan de helft van de leden van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan van de onderneming kunnen aanwijzen;
3° aanbestedende entiteit: de privaatrechtelijke persoon die bijzondere of uitsluitende rechten geniet in de zin van artikel 2, 3°, van de wet van 15 juni 2006 wanneer hij een activiteit uitoefent als bedoeld in titel IV van die wet;	3° aanbestedende entiteit: de privaatrechtelijke persoon die bijzondere of uitsluitende rechten geniet in de zin van artikel 2, 3°, van de wet van 15 juni 2006 wanneer hij een activiteit uitoefent als bedoeld in titel IV van die wet;

4° aankoopcentrale of opdrachtencentrale: een aanbestedende overheid als bedoeld in 1° of een Europese openbare instantie die:	4° aankoopcentrale of opdrachtencentrale: een aanbestedende overheid als bedoeld in 1° of een Europese openbare instantie die:
a) leveringen of diensten verwerft die bestemd zijn voor aanbestedende overheden, overheidsbedrijven of aanbestedende entiteiten of	a) leveringen of diensten verwerft die bestemd zijn voor aanbestedende overheden, overheidsbedrijven of aanbestedende entiteiten of
b) overheidsopdrachten, of opdrachten of raamovereenkomsten plaatst met betrekking tot werken, leveringen of diensten die bestemd zijn voor aanbestedende overheden, overheidsbedrijven of aanbestedende entiteiten;	b) overheidsopdrachten, of opdrachten of raamovereenkomsten plaatst met betrekking tot werken, leveringen of diensten die bestemd zijn voor aanbestedende overheden, overheidsbedrijven of aanbestedende entiteiten;
5° aannemer, leverancier of dienstverlener: elke natuurlijke of rechtspersoon, elke overheidsinstelling of elke combinatie van deze personen of overheidsinstellingen die respectievelijk de uitvoering van werken of van bouwwerken, leveringen of diensten op de markt aanbiedt;	5° aannemer, leverancier of dienstverlener: elke natuurlijke of rechtspersoon, elke overheidsinstelling of elke combinatie van deze personen of overheidsinstellingen die respectievelijk de uitvoering van werken of van bouwwerken, leveringen of diensten op de markt aanbiedt;
6° kandidaat: de aannemer, leverancier of dienstverlener die een aanvraag tot deelneming indient met het oog op zijn selectie voor een overheidsopdracht of een opdracht;	6° kandidaat: de aannemer, leverancier of dienstverlener die een aanvraag tot deelneming indient met het oog op zijn selectie voor een overheidsopdracht of een opdracht;
7° aanvraag tot deelneming: de schriftelijke en uitdrukkelijke wilsuiting door een kandidaat om geselecteerd te worden voor een opdracht, een lijst van geselecteerden of een kwalificatiesysteem;	7° aanvraag tot deelneming: de schriftelijke en uitdrukkelijke wilsuiting door een kandidaat om geselecteerd te worden voor een opdracht, een lijst van geselecteerden of een kwalificatiesysteem;
8° selectie: de beslissing van de aanbestedende overheid tot keuze van de kandidaten of inschrijvers op grond van het toegangsrecht en de kwalitatieve selectie;	8° selectie: de beslissing van de aanbestedende overheid tot keuze van de kandidaten of inschrijvers op grond van het toegangsrecht en de kwalitatieve selectie;
9° geselecteerde: de kandidaat die bij de selectie gekozen is;	9° geselecteerde: de kandidaat die bij de selectie gekozen is;
10° inschrijver: de aannemer, leverancier, dienstverlener of geselecteerde kandidaat die een offerte indient voor een overheidsopdracht of een opdracht;	10° inschrijver: de aannemer, leverancier, dienstverlener of geselecteerde kandidaat die een offerte indient voor een overheidsopdracht of een opdracht;
11° offerte: de verbintenis van de inschrijver om de opdracht uit te voeren op grond van de opdrachtdocumenten en tegen de voorwaarden die hij biedt;	11° offerte: de verbintenis van de inschrijver om de opdracht uit te voeren op grond van de opdrachtdocumenten en tegen de voorwaarden die hij biedt;

12° opdrachtnemer: de inschrijver met wie de overheidsopdracht of de opdracht is gesloten.	12° opdrachtnemer: de inschrijver met wie de overheidsopdracht of de opdracht is gesloten.
13° elektronische factuur: een factuur die is opgesteld, verzonden en ontvangen in een gestructureerde elektronische vorm die automatische en elektronische verwerking ervan mogelijk maakt;	13° elektronische factuur: een factuur die is opgesteld, verzonden en ontvangen in een gestructureerde elektronische vorm die automatische en elektronische verwerking ervan mogelijk maakt;
14° kernelementen van een elektronische factuur: een verzameling van essentiële gegevenscomponenten die een elektronische factuur moet bevatten om grensoverschrijdende interoperabiliteit mogelijk te maken, met inbegrip van de gegevens die nodig zijn om de naleving van de wettelijke voorschriften te waarborgen.	14° kernelementen van een elektronische factuur: een verzameling van essentiële gegevenscomponenten die een elektronische factuur moet bevatten om grensoverschrijdende interoperabiliteit mogelijk te maken, met inbegrip van de gegevens die nodig zijn om de naleving van de wettelijke voorschriften te waarborgen.
	15° energie-efficiëntie-eerstbeginsel: het in aanmerking nemen van alternatieve, kostenefficiënte energie-efficiëntiemaatregelen, overeenkomstig Verordening 2018/1999/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen 663/2009/EG en 715/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en 2015/652/EU van de Raad, en tot intrekking van Verordening 525/2013/EU van het Europees Parlement en de Raad;
	16° energie: energieproducten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt d), van Verordening 1099/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistieken;
	17° energie-efficiëntie: de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energie-input;
	18° energie-efficiëntieverbetering: een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedrags- of economische veranderingen;
	19° energieprestatiecontract: een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een energie-efficiëntieverbeteringsmaatregel, die tijdens de gehele looptijd van de opdracht wordt geverifieerd en gemonitord, waarbij de

	werken, leveringen of diensten zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van energie-efficiëntieverbetering of een ander overeengekomen prestatiecriterium, zoals financiële besparingen.
…	…
Art. 40/1. § 1. De Staat, de Gewesten en de Gemeenschappen verwerven wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwenbetreft, uitsluitend producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties. Hetzelfde geldt ten aanzien van de publiekrechtelijke instellingen waarvan ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak door een van de eerstgenoemde overheden gefinancierd wordt, ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van een van die overheden, ofwel de leden van de directie, van de raad van bestuur of van de raad van toezicht voor meer dan de helft door een van die overheden zijn aangewezen. Wat de van de Gewesten of van de Gemeenschappen afhangende publiekrechtelijke instellingen betreft is de verplichting echter slechts van toepassing voor zover het bestuur sinstellingen betreft waarvan de werkingssfeer overeenstemt met deze van het Gewest of van de Gemeenschap.	**Art. 40/1. § 1. Wanneer de geraamde waarde van de opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking zoals bepaald door de Koning in uitvoering van de artikels 19, tweede lid, en 94, tweede lid, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, verwerven aanbesteders uitsluitend producten, diensten, gebouwen en werken met hoge energie-efficiëntieprestaties overeenkomstig de eisen die in bijlage 3 zijn opgenomen, tenzij dit technisch niet haalbaar is.**
Voor de toepassing van dit artikel wordt onder “het verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.	**Voor de toepassing van het onderhavig artikel worden de aanbestedende overheden, de overheidsbedrijven en de aanbestedende entiteiten “aanbesteders” genoemd. Voor de toepassing van het onderhavige artikel wordt onder “het verwerven van een gebouw” ook de huur en het verwerven van zakelijke rechten op een gebouw verstaan.**
De in het eerste lid bedoelde verplichting geldt niet:	**Wanneer de geraamde waarde van de overheidsopdracht of opdracht gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking, passen aanbesteders het energie-efficiëntie-eerstbeginsel toe, ook voor overheidsopdrachten waarvoor in bijlage 3 geen specifieke eisen zijn opgenomen.**
1° wanneer daardoor een conflict zou ontstaan met de aard en het hoofddoel van de strijdkrachten;	**§ 2. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn niet van toepassing voor de overheidsopdrachten of opdrachten voor levering van militair materiaal. Hetzelfde geldt indien deze verplichtingen de openbare veiligheid ondermijnen of een belemmering vormen voor de respons op noodsituaties op het gebied van volksgezondheid. De in paragraaf 1 bedoelde verplichtingen zijn slechts van toepassing op**

	overeenkomsten van de strijdkrachten voor zover de toepassing ervan geen conflicten doet ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten.
2° voor opdrachten voor levering van militair materieel als bedoeld in de artikelen 3, 16° en 15, 1°.	**§ 3. Wanneer aanbesteders overheidsopdrachten of opdrachten voor diensten met een aanzienlijk energiegehalte plaatsen, gaan zij na of het haalbaar is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die een energiebesparing op lange termijn opleveren.**
De aanbestedende overheden waarop het eerste lid niet toepasselijk is, overwegen wat de door de Koning vast te stellen producten, diensten en gebouwen betreft, de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties.	**§ 4. Aanbesteders vullen de informatie over de energie-efficiëntiegevolgen van overheidsopdrachten of opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk is aan of hoger is dan de drempel voor de Europese bekendmaking in op het elektronisch formulier dat daarvoor werd opgemaakt door de federale dienst bevoegd voor het digitaliseren van de processen en transacties in verband met overheidsopdrachten. Dit formulier moet worden ingevuld bij de publicatie van de aankondiging van opdracht en de aankondiging van gegunde opdracht.**
Als voorwaarde voor de verwerving van producten, diensten en gebouwen met hoge energie-efficiëntieprestaties geldt dat die in overeenstemming zijn met de kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid in een breder verband, de technische geschiktheid, alsmede met de aanwezigheid van voldoende concurrentie.	**§ 5. Aanbesteders kunnen van inschrijvers verlangen, bij overheidsopdrachten die verband houden met het oprichten vaneen nieuw gebouw of op het renoveren van een gebouw, dat zij informatie verstrekken over het opwarmingsvermogen van de aarde gedurende de levenscyclus, het gebruik van koolstofarme materialen en/of de circulariteit van de gebruikte materialen. Aanbesteders kunnen deze informatie openbaar maken.**
Alle aanbestedende overheden overwegen bij het plaatsen van opdrachten voor diensten de mogelijkheid energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die energiebesparingen op de lange termijn opleveren.	
§ 2. De Koning stelt de nadere regels vast voor de toepassing van paragraaf 1. Daartoe bepaalt Hij onder meer de minimumeisen inzake energie-efficiëntieprestatie voor de door Hem te bepalen producten, diensten en gebouwen.	
…	…
	BIJLAGE 3 Energie-efficiëntie-eisen voor overheidsopdrachten

	Aanbesteders die producten, diensten, gebouwen en werken aankopen, gaan in plaatsingsprocedures als volgt te werk:
	1° in geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Verordening 2017/1369/EU, het koninklijk besluit van 13 augustus 2011 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten of een uitvoeringsmaatregel van de minister bevoegd voor Energie vallen, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan het criterium van artikel 7, lid 2, van bovengenoemde verordening;
	2° in geval van producten die niet onder 1° vallen en het voorwerp uitmaken van een na 20 november 2009 goedgekeurde uitvoeringsmaatregel als bedoeld in artikel 14*ter*, 3°, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, kopen zij alleen producten aan die voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;
	3° indien een product of dienst, wat betreft de energie-efficiëntie ervan, onder de Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria valt, stellen zij alles in het werk om uitsluitend producten en diensten aan te kopen die minstens voldoen aan de technische specificaties die op "kernniveau" zijn vastgesteld in de betrokken Uniecriteria voor groene overheidsopdrachten of beschikbare gelijkwaardige nationale criteria, onder meer voor datacentra, serverruimten en clouddiensten, straatverlichting en verkeerslichten, computers, monitoren, tablets en smartphones;
	4° zij kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening 2020/740/EU, hetgeen overheidsinstanties niet belet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op een nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;
	5° zij eisen in hun overheidsopdrachten voor diensten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de punten 1°, 2° en 4°. Deze

	verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;
	6° zij kopen gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten voor gebouwen die ten minste voldoen aan de in het betreffende gewest van toepassing zijnde minimumeisen voor energieprestaties voor het bouwen of verbouwen van gebouwen, tenzij de aankoop een van de volgende doelen heeft:
	a) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;
	b) het doorverkopen van het gebouw zonder het voor hun eigen doeleinden te gebruiken; of
	c) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of vanwege zijn bijzondere architectuur of historische waarde.
	Er mag alleen gebruik gemaakt worden van de in het eerste lid, 6°, b), bedoelde uitzondering:
	1° door de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen en de lokale overheidsinstanties; en
	2° door de aanbestedende overheden van wie de werkzaamheden hoofdzakelijk door de in punt 1° van dit lid bedoelde aanbesteders gefinancierd worden en van wie het beheer aan hun toezicht onderworpen is.
	De naleving van de in deze bijlage vermelde verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van energieprestatiecertificaten die overeenkomstig de betreffende gewestelijke regelgeving worden afgegeven voor gebouwen of gebouwunits.

COORDINATION DES ARTICLES

Texte de base	Texte adapté au projet de loi
Loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics	
Article 1er. § 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.	Article 1er. § 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.
Elle transpose partiellement:	Elle transpose partiellement:
1° l'article 7 de la directive 2009/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 juin 2009 prévoyant des normes minimales concernant les sanctions et les mesures à l'encontre des employeurs de ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier;	1° l'article 7 de la directive 2009/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 juin 2009 prévoyant des normes minimales concernant les sanctions et les mesures à l'encontre des employeurs de ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier;
2° l'article 6 de la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE;	**2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;**
3° la directive 2014/24/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 sur la passation des marchés publics et abrogeant la directive 2004/18/CE, ci-après dénommée la directive 2014/24/UE;	3° la directive 2014/24/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 sur la passation des marchés publics et abrogeant la directive 2004/18/CE, ci-après dénommée la directive 2014/24/UE;
4° la directive 2014/25/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 relative à la passation de marchés par des entités opérant dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des services postaux et abrogeant la directive 2004/17/CE, ci-après dénommée la directive 2014/25/UE.	4° la directive 2014/25/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 relative à la passation de marchés par des entités opérant dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des services postaux et abrogeant la directive 2004/17/CE, ci-après dénommée la directive 2014/25/UE.
5° la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.	5° la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.
6° l'article 1er, l'article 9 et l'annexe de la directive (UE) 2021/1187 du Parlement européen et du Conseil du 7 juillet 2021 relative à la rationalisation des mesures visant à accélérer l'achèvement du réseau transeuropéen de transport (RTE-T).	6° l'article 1er, l'article 9 et l'annexe de la directive (UE) 2021/1187 du Parlement européen et du Conseil du 7 juillet 2021 relative à la rationalisation des mesures visant à accélérer l'achèvement du réseau transeuropéen de transport (RTE-T).
Elle transpose la directive 2019/1161/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 juin 2019 modifiant la directive 2009/33/CE relative à la promotion de véhicules de transport routier propres et économes en énergie et elle transpose l'article 8 de la directive (UE) 2021/1187 du	Elle transpose la directive 2019/1161/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 juin 2019 modifiant la directive 2009/33/CE relative à la promotion de véhicules de transport routier propres et économes en énergie et elle transpose l'article 8 de la directive (UE) 2021/1187 du

Parlement européen et du Conseil du 7 juillet 2021 relative à la rationalisation des mesures visant à accélérer l'achèvement du réseau transeuropéen de transport (RTE-T).	Parlement européen et du Conseil du 7 juillet 2021 relative à la rationalisation des mesures visant à accélérer l'achèvement du réseau transeuropéen de transport (RTE-T).
§ 2. La présente loi établit les principes et les règles de base applicables aux marchés publics visés au titre 2, chapitre 1er, et au titre 3, chapitre 1er.	§ 2. La présente loi établit les principes et les règles de base applicables aux marchés publics visés au titre 2, chapitre 1er, et au titre 3, chapitre 1er.
Définitions	*Définitions*
Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:	Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:
…	…
	63° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;
	64° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;
	65° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;
	66° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;
	67° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de

	performance énergétique convenu, tel que des économies financières;
	68° signature électronique qualifiée: la signature visée à l'article 3, 12°, du Règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l'identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est créée à l'aide d'un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique.
Confidentialité	*Confidentialité*
Art. 13. § 1er. Aussi longtemps que l'adjudicateur n'a pas pris de décision, selon le cas, au sujet de la sélection ou de la qualification des candidats ou participants, de la régularité des offres, de l'attribution du marché ou de la renonciation à la passation du marché, les candidats, les participants, les soumissionnaires et les tiers n'ont aucun accès aux documents relatifs à la procédure de passation, notamment aux demandes de participation ou de qualification, aux offres et aux documents internes de l'adjudicateur. En ce qui concerne les marchés dont la valeur estimée est inférieure au seuil fixé pour la publicité européenne et qui sont passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l'offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix et sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence, l'adjudicateur communique simultanément, à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement à l'occasion ou immédiatement après l'établissement du procès-verbal d'ouverture des offres. Cela se fait au moyen de la plateforme électronique visée à l'article 14, § 1er, sur laquelle la soumission a eu lieu.	**Art. 13. § 1er. Aussi longtemps que l'adjudicateur n'a pas pris de décision, selon le cas, au sujet de la sélection ou de la qualification des candidats ou participants, de la régularité des offres, de l'attribution du marché ou de la renonciation à la passation du marché, les candidats, les participants, les soumissionnaires et les tiers n'ont aucun accès aux documents relatifs à la procédure de passation, notamment aux demandes de participation ou de qualification, aux offres, aux documents internes de l'adjudicateur et au procès-verbal d'ouverture des offres. En ce qui concerne les marchés publics qui sont passés par procédure ouverte ou restreinte et dont l'offre économiquement la plus avantageuse est exclusivement déterminée sur la base du prix et sauf si le marché public concerné porte sur un secteur identifié par le Roi comme présentant un risque accru d'ententes faussant la concurrence, l'adjudicateur communique simultanément, à chacun des soumissionnaires, sa place individuelle et provisoire dans le classement et le prix du soumissionnaire ayant présenté l'offre la plus basse et, si l'adjudicateur le juge opportun, le prix de l'offre la plus élevée. La communication susvisée se fait à l'occasion ou immédiatement après l'établissement du procès-verbal d'ouverture des offres. Cela se fait au moyen de la plateforme électronique visée à l'article 14, § 7, sur laquelle la soumission a eu lieu.**
Il peut être dérogé à l'alinéa premier, première phrase1, moyennant l'accord écrit du candidat ou du soumissionnaire participant aux négociations, conformément aux articles 38, § 6, alinéa 2, 39, § 3, alinéa 3, 40, § 4, alinéa 2, et § 5, alinéa 4, 41, § 4, alinéa 2, 121, § 3, alinéa 3, et 122, § 4, alinéa 2, et ce, uniquement pour les informations confidentielles communiquées par ce candidat ou soumissionnaire.	Il peut être dérogé à l'alinéa premier, première phrase1, moyennant l'accord écrit du candidat ou du soumissionnaire participant aux négociations, conformément aux articles 38, § 6, alinéa 2, 39, § 3, alinéa 3, 40, § 4, alinéa 2, et § 5, alinéa 4, 41, § 4, alinéa 2, 121, § 3, alinéa 3, et 122, § 4, alinéa 2, et ce, uniquement pour les informations confidentielles communiquées par ce candidat ou soumissionnaire.

§ 2. Sans préjudice des obligations en matière de publicité concernant les marchés publics attribués et l'information des candidats, des participants et des soumissionnaires, l'adjudicateur ne divulgue pas les renseignements que l'opérateur économique lui a communiqué à titre confidentiel, y compris, les éventuels secrets techniques ou commerciaux et les aspects confidentiels de l'offre.	§ 2. Sans préjudice des obligations en matière de publicité concernant les marchés publics attribués et l'information des candidats, des participants et des soumissionnaires, l'adjudicateur ne divulgue pas les renseignements que l'opérateur économique lui a communiqué à titre confidentiel, y compris, les éventuels secrets techniques ou commerciaux et les aspects confidentiels de l'offre.
Il en est de même pour toute personne qui, en raison de ses fonctions ou des missions qui lui ont été confiées, a connaissance de tels renseignements confidentiels.	Il en est de même pour toute personne qui, en raison de ses fonctions ou des missions qui lui ont été confiées, a connaissance de tels renseignements confidentiels.
§ 3. L'adjudicateur peut imposer à l'opérateur économique des exigences visant à protéger la confidentialité des informations qu'il met à sa disposition.	§ 3. L'adjudicateur peut imposer à l'opérateur économique des exigences visant à protéger la confidentialité des informations qu'il met à sa disposition.
§ 3/1. Durant la procédure de passation, le soumissionnaire ne peut communiquer à d'autres candidats, participants ou soumissionnaires, ni à des tiers, les informations qu'il aurait obtenues en vertu du paragraphe 1er, alinéa 1er, deuxième phrase, concernant sa place individuelle dans le classement. Les travailleurs du soumissionnaire ne sont pas considérés comme des tiers aux fins de l'application du présent paragraphe.	§ 3/1. Durant la procédure de passation, le soumissionnaire ne peut communiquer à d'autres candidats, participants ou soumissionnaires, ni à des tiers, les informations qu'il aurait obtenues en vertu du paragraphe 1er, alinéa 1er, deuxième phrase, concernant sa place individuelle dans le classement. Les travailleurs du soumissionnaire ne sont pas considérés comme des tiers aux fins de l'application du présent paragraphe.
§ 4. Les données à caractère personnel obtenues aux fins du traitement de factures ne peuvent être utilisées qu'à ces fins ou à d'autres fins compatibles avec celles-ci. Les règles de la publication de données à caractère personnel collectées lors du traitement de factures électroniques sont conformes aux finalités de la publication ainsi qu'au principe de protection de la vie privée.	§ 4. Les données à caractère personnel obtenues aux fins du traitement de factures ne peuvent être utilisées qu'à ces fins ou à d'autres fins compatibles avec celles-ci. Les règles de la publication de données à caractère personnel collectées lors du traitement de factures électroniques sont conformes aux finalités de la publication ainsi qu'au principe de protection de la vie privée.
Facturation électronique	Facturation électronique
Art. 14/1. Les opérateurs économiques doivent transmettre leurs factures de manière électronique aux adjudicateurs. Ces derniers mentionnent cette obligation dans les documents du marché.	Art. 14/1. Les opérateurs économiques doivent transmettre leurs factures de manière électronique aux adjudicateurs. Ces derniers mentionnent cette obligation dans les documents du marché.
Les adjudicateurs reçoivent et traitent les factures électroniques qui leur sont transmises.	Les adjudicateurs reçoivent et traitent les factures électroniques qui leur sont transmises.
L'alinéa 1er ne s'applique pas aux marchés passés par des entreprises publiques autonomes au sens de l'article 54/1 de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques ou par des personnes bénéficiant de droits spéciaux ou exclusifs. L'alinéa 1er n'est pas non plus applicable aux marchés qui sont passés dans le cadre de la coopération au développement ou qui sont passés par des représentations diplomatiques ou par des consulats ou qui sont passés dans le cadre de la	**L'obligation visée à l'alinéa 1er ne s'applique pas dans les cas ou pour les marchés suivants:**

participation à une exposition internationale du Bureau international des Expositions.	
	1° les marchés passés dans le cadre de la coopération au développement, passés par des représentations diplomatiques ou par des consulats ou passés dans le cadre de la participation à une exposition internationale du Bureau international des Expositions;
	2° les cas où l'adjudicataire n'est pas issu d'un pays de l'Espace économique européen;
	3° l'hypothèse visée à l'article 42, § 1er, alinéa 1er, 6°, lorsque l'adjudicataire est une personne physique qui n'intervient pas dans le cadre de l'exercice de son activité professionnelle d'indépendant.
Le présent article ne s'applique pas aux marchés dont le montant estimé est inférieur ou égal au montant fixé par le Roi.	Le présent article ne s'applique pas aux marchés dont le montant estimé est inférieur ou égal au montant fixé par le Roi.
	Signature
	Art. 14/3. § 1er. La signature de l'offre finale est exigée, sauf si les documents du marché en disposent autrement. Toutefois, dans les enchères électroniques, les offres ne sont pas signées.
	§ 2. Si l'adjudicateur fait usage de la procédure négociée sans publication préalable ou de la procédure négociée sans mise en concurrence préalable , la signature de l'offre n'est pas exigée. L'adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents du marché.
	§ 3. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 1er et 2, et sauf mention contraire dans les documents du marché, la signature se fait au moyen d'une signature électronique qualifiée.
	§ 4. Une signature n'est jamais exigée au stade de la demande de participation.
	§ 5. Les offres sont entachées d'une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n'est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l'adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L'adjudicateur détermine dans les documents du marché le délai de cette régularisation qui est toujours compris entre cinq jours et quinze jours. Si l'offre n'a pas pu être

	régularisée à l'issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.
	L'adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, dans le cadre de la régularisation visée à l'alinéa 1er, l'adjudicateur peut autoriser ou imposer l'utilisation d'un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée à l'article 14, § 7. Pour l'application du présent paragraphe, cela doit être précisé au plus tard au moment de la demande de régularisation.
	§ 6. Lorsqu'une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l'offre finale, ses annexes et le DUME, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l'article 14, § 7. Ces documents sont signés de manière globale par l'apposition d'une signature sur le rapport de dépôt y afférent.
	Sauf si les documents du marché en disposent autrement, les informations ou documents complémentaires demandés sur la base de l'article 66, § 3, ne doivent pas être signés et ce, même si un nouveau rapport de dépôt y relatif est créé.
	§ 7. La demande de participation ou l'offre peut être retirée avant la date et l'heure de l'introduction des offres ou des demandes de participation. Le retrait ne nécessite pas de signature.
	Le retrait doit être pur et simple.
	§ 8. Sans préjudice du paragraphe 4, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article n'est applicable qu'aux cas dans lesquels il est fait usage d'une plateforme électronique pour le dépôt des offres et des demandes de participation.
	§ 9. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature.
Art. 28. § 1er. Ne sont pas soumis à l'application de la présente loi, sous réserve du paragraphe 2, les marchés publics de services ayant pour objet:	Art. 28. § 1er. Ne sont pas soumis à l'application de la présente loi, sous réserve du paragraphe 2, les marchés publics de services ayant pour objet:
1° l'acquisition ou la location, quelles qu'en soient les modalités financières, de terrains, de bâtiments existants ou d'autres biens immeubles ou concernant des droits sur ces biens;	1° l'acquisition ou la location, quelles qu'en soient les modalités financières, de terrains, de bâtiments existants ou d'autres biens immeubles ou concernant des droits sur ces biens **et ce, sans préjudice de**

	l'article 168;
2° l'achat, le développement, la production ou la coproduction de matériel de programmes destiné à des services de médias audiovisuels ou radiophoniques qui sont passés par des fournisseurs de services de médias audiovisuels ou radiophoniques, ni aux marchés concernant les temps de diffusion ou la fourniture de programmes qui sont attribués à des fournisseurs de services de médias audiovisuels ou radiophoniques;	2° l'achat, le développement, la production ou la coproduction de matériel de programmes destiné à des services de médias audiovisuels ou radiophoniques qui sont passés par des fournisseurs de services de médias audiovisuels ou radiophoniques, ni aux marchés concernant les temps de diffusion ou la fourniture de programmes qui sont attribués à des fournisseurs de services de médias audiovisuels ou radiophoniques;
3° les services d'arbitrage et de conciliation;	3° les services d'arbitrage et de conciliation;
4° l'un des services juridiques suivants:	4° l'un des services juridiques suivants:
a) la représentation légale d'un client par un avocat au sens de l'article 1er de la directive 77/249/CEE du Conseil du 22 mars 1977 tendant à faciliter l'exercice effectif de la libre prestation de services par les avocats, et ce dans le cadre:	a) la représentation légale d'un client par un avocat au sens de l'article 1er de la directive 77/249/CEE du Conseil du 22 mars 1977 tendant à faciliter l'exercice effectif de la libre prestation de services par les avocats, et ce dans le cadre:
i d'un arbitrage ou d'une conciliation se déroulant dans un État membre, un pays tiers ou devant une instance internationale d'arbitrage ou de conciliation, ou	i d'un arbitrage ou d'une conciliation se déroulant dans un État membre, un pays tiers ou devant une instance internationale d'arbitrage ou de conciliation, ou
ii d'une procédure devant les juridictions ou les autorités publiques d'un État membre ou d'un pays tiers ou devant les juridictions ou institutions internationales;	ii d'une procédure devant les juridictions ou les autorités publiques d'un État membre ou d'un pays tiers ou devant les juridictions ou institutions internationales;
b) le conseil juridique fourni en vue de la préparation de toute procédure visée au point a), ou lorsqu'il existe des signes tangibles et de fortes probabilités selon lesquels la question sur laquelle porte le conseil fera l'objet d'une telle procédure, pour autant que le conseil émane d'un avocat au sens de l'article 1er de la directive 77/249/CEE précité;	b) le conseil juridique fourni en vue de la préparation de toute procédure visée au point a), ou lorsqu'il existe des signes tangibles et de fortes probabilités selon lesquels la question sur laquelle porte le conseil fera l'objet d'une telle procédure, pour autant que le conseil émane d'un avocat au sens de l'article 1er de la directive 77/249/CEE précité;
c) les services de certification et d'authentification de documents qui doivent être réalisés par des notaires;	c) les services de certification et d'authentification de documents qui doivent être réalisés par des notaires;
d) les services juridiques fournis par des administrateurs légaux ou des tuteurs ou d'autres services juridiques dont les prestataires sont désignés par une juridiction de l'État membre concerné ou par la loi pour réaliser des tâches spécifiques sous le contrôle de ces juridictions;	d) les services juridiques fournis par des administrateurs légaux ou des tuteurs ou d'autres services juridiques dont les prestataires sont désignés par une juridiction de l'État membre concerné ou par la loi pour réaliser des tâches spécifiques sous le contrôle de ces juridictions;

e) les autres services juridiques qui, dans le Royaume, sont liés, même occasionnellement, à l'exercice de la puissance publique;	e) les autres services juridiques qui, dans le Royaume, sont liés, même occasionnellement, à l'exercice de la puissance publique;
5° les services financiers liés à l'émission, à la vente, à l'achat ou au transfert de titres ou d'autres instruments financiers au sens de la directive 2004/39/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 concernant les marchés d'instruments financiers, modifiant les directives 85/611/CEE et 93/6/CEE du Conseil et la directive 2000/12/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 93/22/CEE du Conseil, ainsi que les services fournis par des banques centrales et des opérations menées avec le Fonds européen de stabilité financière et le mécanisme européen de stabilité;	5° les services financiers liés à l'émission, à la vente, à l'achat ou au transfert de titres ou d'autres instruments financiers au sens de la directive 2004/39/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 concernant les marchés d'instruments financiers, modifiant les directives 85/611/CEE et 93/6/CEE du Conseil et la directive 2000/12/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 93/22/CEE du Conseil, ainsi que les services fournis par des banques centrales et des opérations menées avec le Fonds européen de stabilité financière et le mécanisme européen de stabilité;
6° les prêts, qu'ils soient ou non liés à l'émission, à la vente, à l'achat ou au transfert de titres ou d'autres instruments financiers;	6° les prêts, qu'ils soient ou non liés à l'émission, à la vente, à l'achat ou au transfert de titres ou d'autres instruments financiers;
7° les contrats d'emploi;	7° les contrats d'emploi;
8° les services de défense civile, de protection civile et de prévention des risques qui sont fournis par des organisations ou des associations à but non lucratif et qui relèvent des codes CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 et 85143000-3 excepté les services ambulanciers de transport de patients;	8° les services de défense civile, de protection civile et de prévention des risques qui sont fournis par des organisations ou des associations à but non lucratif et qui relèvent des codes CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 et 85143000-3 excepté les services ambulanciers de transport de patients;
9° les services publics de transport de voyageurs par chemin de fer ou par métro lorsqu'ils tombent dans le champ d'application du Règlement 1370/2007 du Parlement européen et du Conseil du 23 octobre 2007 relatif aux services publics de transport de voyageurs par chemin de fer et par route, et abrogeant les règlements n° 1191/69 et n° 1107/70 du Conseil;	9° les services publics de transport de voyageurs par chemin de fer ou par métro lorsqu'ils tombent dans le champ d'application du Règlement 1370/2007 du Parlement européen et du Conseil du 23 octobre 2007 relatif aux services publics de transport de voyageurs par chemin de fer et par route, et abrogeant les règlements n° 1191/69 et n° 1107/70 du Conseil;
10° les services liés aux campagnes politiques, relevant des codes CPV 79341400-0, 92111230-3 et 92111240-6, lorsqu'ils sont passés par un parti politique dans le cadre d'une campagne électorale.	10° les services liés aux campagnes politiques, relevant des codes CPV 79341400-0, 92111230-3 et 92111240-6, lorsqu'ils sont passés par un parti politique dans le cadre d'une campagne électorale.
A l'alinéa 1er 2°, les expressions "services de médias audiovisuels" et "fournisseurs de services de médias" revêtent le même sens qu'aux articles 1.3/1 et 1.6/1 de la loi du 30 mars 1995 concernant les réseaux et services de communications électroniques, et les services de médias audiovisuels dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale,	A l'alinéa 1er 2°, les expressions "services de médias audiovisuels" et "fournisseurs de services de médias" revêtent le même sens qu'aux articles 1.3/1 et 1.6/1 de la loi du 30 mars 1995 concernant les réseaux et services de communications électroniques, et les services de médias audiovisuels dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale,

l'article 2, 26° et 27°, du décret de la Communauté flamande du 27 mars 2009 relatif à la radiodiffusion et à la télévision, et l'article 1er, 48° et 49°, du décret coordonné de la Communauté française du 26 mars 2009 sur les services de médias audiovisuels. Le terme "programme" a le même sens qu'à l'article 1.5 de la loi du 30 mars 1995 précitée, l'article 2, 31°, du décret de la Communauté flamande du 27 mars 2009 précité et l'article 1er, 36°, du décret coordonné de la Communauté française du 26 mars 2009 précité, mais il englobe également les programmes radiophoniques et le matériel pour programmes radiophoniques. En outre, aux fins de la présente disposition, l'expression "matériel de programmes" a le même sens que le terme "programme".	l'article 2, 26° et 27°, du décret de la Communauté flamande du 27 mars 2009 relatif à la radiodiffusion et à la télévision, et l'article 1er, 48° et 49°, du décret coordonné de la Communauté française du 26 mars 2009 sur les services de médias audiovisuels. Le terme "programme" a le même sens qu'à l'article 1.5 de la loi du 30 mars 1995 précitée, l'article 2, 31°, du décret de la Communauté flamande du 27 mars 2009 précité et l'article 1er, 36°, du décret coordonné de la Communauté française du 26 mars 2009 précité, mais il englobe également les programmes radiophoniques et le matériel pour programmes radiophoniques. En outre, aux fins de la présente disposition, l'expression "matériel de programmes" a le même sens que le terme "programme".
Le Roi peut définir les cas considérés comme "contrat de travail.	Le Roi peut définir les cas considérés comme "contrat de travail.
§ 2. Le Roi peut fixer les règles de passation auxquelles sont soumis les marchés visés au paragraphe 1er, 4° a et b, dans les cas qu'Il détermine.	§ 2. Le Roi peut fixer les règles de passation auxquelles sont soumis les marchés visés au paragraphe 1er, 4° a et b, dans les cas qu'Il détermine.
Dialogue compétitif	*Dialogue compétitif*
Art. 39. § 1er. Le pouvoir adjudicateur peut appliquer un dialogue compétitif dans les mêmes situations que celles visées à l'article 38, § 1er, 1°, a) à d), et 2°.	Art. 39. § 1er. Le pouvoir adjudicateur peut appliquer un dialogue compétitif dans les mêmes situations que celles visées à l'article 38, § 1er, 1°, a) à d), et 2°.
Tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation à un dialogue compétitif en réponse à un avis de marché en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par le pouvoir adjudicateur.	Tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation à un dialogue compétitif en réponse à un avis de marché en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par le pouvoir adjudicateur.
Le délai minimal de réception des demandes de participation est de trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché.	Le délai minimal de réception des demandes de participation est de trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché.
Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer au dialogue. Le pouvoir adjudicateur peut limiter le nombre de candidats qui seront admis à participer à la procédure, conformément à l'article 79. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à l'article 81, § 2, 3°.	Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer au dialogue. Le pouvoir adjudicateur peut limiter le nombre de candidats qui seront admis à participer à la procédure, conformément à l'article 79. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à **l'article 81, § 2, alinéa 1er, 1°**.
§ 2. Le pouvoir adjudicateur indique ses besoins et ses exigences dans l'avis de marché et les définit dans cet avis et/ou dans un document descriptif. À cette occasion, et dans les mêmes documents, il indique et définit	§ 2. Le pouvoir adjudicateur indique ses besoins et ses exigences dans l'avis de marché et les définit dans cet avis et/ou dans un document descriptif. À cette occasion, et dans les mêmes documents, il indique et définit

également les critères d'attribution retenus et fixe un calendrier indicatif.	également les critères d'attribution retenus et fixe un calendrier indicatif.
§ 3. Le pouvoir adjudicateur ouvre, avec les participants sélectionnés conformément aux dispositions pertinentes des articles 66 à 80, un dialogue dont l'objet est l'identification et la définition des moyens propres à satisfaire au mieux ses besoins. Au cours de ce dialogue, il peut discuter tous les aspects du marché avec les participants sélectionnés.	§ 3. Le pouvoir adjudicateur ouvre, avec les participants sélectionnés conformément aux dispositions pertinentes des articles 66 à 80, un dialogue dont l'objet est l'identification et la définition des moyens propres à satisfaire au mieux ses besoins. Au cours de ce dialogue, il peut discuter tous les aspects du marché avec les participants sélectionnés.
Au cours du dialogue, le pouvoir adjudicateur assure l'égalité de traitement de tous les participants. A cette fin, il ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains participants par rapport à d'autres.	Au cours du dialogue, le pouvoir adjudicateur assure l'égalité de traitement de tous les participants. A cette fin, il ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains participants par rapport à d'autres.
Conformément à l'article 13, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas aux autres participants les solutions proposées ou les informations confidentielles communiquées par un des participants sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Conformément à l'article 13, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas aux autres participants les solutions proposées ou les informations confidentielles communiquées par un des participants sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.
§ 4. Le dialogue compétitif peut se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre de solutions à discuter pendant la phase du dialogue en appliquant les critères d'attribution énoncés dans l'avis de marché ou dans le document descriptif. Dans l'avis de marché ou le document descriptif, le pouvoir adjudicateur indique s'il fera usage de cette possibilité.	§ 4. Le dialogue compétitif peut se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre de solutions à discuter pendant la phase du dialogue en appliquant les critères d'attribution énoncés dans l'avis de marché ou dans le document descriptif. Dans l'avis de marché ou le document descriptif, le pouvoir adjudicateur indique s'il fera usage de cette possibilité.
§ 5. Le pouvoir adjudicateur poursuit le dialogue jusqu'à ce qu'il soit en mesure d'identifier la ou les solutions qui sont susceptibles de répondre à ses besoins.	§ 5. Le pouvoir adjudicateur poursuit le dialogue jusqu'à ce qu'il soit en mesure d'identifier la ou les solutions qui sont susceptibles de répondre à ses besoins.
§ 6. Après avoir prononcé la clôture du dialogue et en avoir informé les participants restant en lice, le pouvoir adjudicateur invite chacun d'eux à soumettre son offre finale sur la base de la ou des solutions présentées et spécifiées au cours du dialogue. Ces offres comprennent tous les éléments requis et nécessaires pour la réalisation du projet.	§ 6. Après avoir prononcé la clôture du dialogue et en avoir informé les participants restant en lice, le pouvoir adjudicateur invite chacun d'eux à soumettre son offre finale sur la base de la ou des solutions présentées et spécifiées au cours du dialogue. Ces offres comprennent tous les éléments requis et nécessaires pour la réalisation du projet.
À la demande du pouvoir adjudicateur, ces offres peuvent être clarifiées, précisées et optimisées à condition qu'elles n'aient pas pour effet de modifier les aspects essentiels de l'offre ou du marché public, notamment les besoins et exigences indiqués dans l'avis de marché ou dans le document descriptif, lorsque les modifications apportées à ces aspects, besoins ou exigences sont susceptibles de	À la demande du pouvoir adjudicateur, ces offres peuvent être clarifiées, précisées et optimisées à condition qu'elles n'aient pas pour effet de modifier les aspects essentiels de l'offre ou du marché public, notamment les besoins et exigences indiqués dans l'avis de marché ou dans le document descriptif, lorsque les modifications apportées à ces aspects, besoins ou exigences sont susceptibles de

fausser la concurrence ou d'avoir un effet discriminatoire.	fausser la concurrence ou d'avoir un effet discriminatoire.
§ 7. Le pouvoir adjudicateur évalue les offres reçues en fonction des critères d'attribution fixés dans l'avis de marché ou dans le document descriptif.	§ 7. Le pouvoir adjudicateur évalue les offres reçues en fonction des critères d'attribution fixés dans l'avis de marché ou dans le document descriptif.
À la demande du pouvoir adjudicateur, des négociations peuvent être menées avec le soumissionnaire reconnu comme ayant remis l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix conformément à l'article 81, § 2, 3°, pour confirmer les engagements financiers ou d'autres conditions énoncés dans l'offre en arrêtant les clauses du marché, à condition que ce processus n'ait pas pour effet de modifier, de manière importante, des aspects essentiels de l'offre ou du marché public, y compris les besoins et les exigences indiqués dans l'avis de marché ou dans le document descriptif, et ne risque pas de fausser la concurrence ou d'entraîner des discriminations.	À la demande du pouvoir adjudicateur, des négociations peuvent être menées avec le soumissionnaire reconnu comme ayant remis l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix conformément à **l'article 81, § 2, alinéa 1er, 1°,** pour confirmer les engagements financiers ou d'autres conditions énoncés dans l'offre en arrêtant les clauses du marché, à condition que ce processus n'ait pas pour effet de modifier, de manière importante, des aspects essentiels de l'offre ou du marché public, y compris les besoins et les exigences indiqués dans l'avis de marché ou dans le document descriptif, et ne risque pas de fausser la concurrence ou d'entraîner des discriminations.
§ 8. Le pouvoir adjudicateur peut prévoir des primes ou des paiements au profit des participants au dialogue.	§ 8. Le pouvoir adjudicateur peut prévoir des primes ou des paiements au profit des participants au dialogue.
§ 9. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au dialogue compétitif.	§ 9. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au dialogue compétitif.
Partenariat d'innovation	*Partenariat d'innovation*
Art. 40. § 1er. Dans un partenariat d'innovation, tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation en réponse à un avis de marché en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par le pouvoir adjudicateur.	Art. 40. § 1er. Dans un partenariat d'innovation, tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation en réponse à un avis de marché en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par le pouvoir adjudicateur.
Dans les documents du marché, le pouvoir adjudicateur définit le besoin relatif à un produit, un service ou à des travaux innovants qui ne peut être satisfait par l'acquisition de produits, de services ou de travaux déjà disponibles sur le marché. Il indique les éléments de cette définition qui fixent les exigences minimales que doivent respecter toutes les offres. Les informations fournies sont suffisamment précises pour permettre aux opérateurs économiques de déterminer la nature et la portée de la solution requise et de décider de demander ou non à participer à la procédure.	Dans les documents du marché, le pouvoir adjudicateur définit le besoin relatif à un produit, un service ou à des travaux innovants qui ne peut être satisfait par l'acquisition de produits, de services ou de travaux déjà disponibles sur le marché. Il indique les éléments de cette définition qui fixent les exigences minimales que doivent respecter toutes les offres. Les informations fournies sont suffisamment précises pour permettre aux opérateurs économiques de déterminer la nature et la portée de la solution requise et de décider de demander ou non à participer à la procédure.
Le pouvoir adjudicateur peut décider de mettre en place le partenariat d'innovation avec un ou plusieurs partenaires menant des activités de recherche et de développement séparées.	Le pouvoir adjudicateur peut décider de mettre en place le partenariat d'innovation avec un ou plusieurs partenaires menant des activités de recherche et de développement séparées.
Le délai minimal de réception des demandes de participation est de trente jours à compter de la date	Le délai minimal de réception des demandes de participation est de trente jours à compter de la date

d'envoi de l'avis de marché. Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer à la procédure. Le pouvoir adjudicateur peut limiter le nombre de candidats admis à présenter une offre qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 79. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à l'article 81, § 2, 3°.	d'envoi de l'avis de marché. Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer à la procédure. Le pouvoir adjudicateur peut limiter le nombre de candidats admis à présenter une offre qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 79. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à **l'article 81, § 2, alinéa 1er, 1°**.
§ 2. Le partenariat d'innovation vise au développement d'un produit, d'un service ou de travaux innovants et à l'acquisition ultérieure des fournitures, services ou travaux en résultant, à condition qu'ils correspondent aux niveaux de performance et aux coûts maximum convenus entre le pouvoir adjudicateur et les participants.	§ 2. Le partenariat d'innovation vise au développement d'un produit, d'un service ou de travaux innovants et à l'acquisition ultérieure des fournitures, services ou travaux en résultant, à condition qu'ils correspondent aux niveaux de performance et aux coûts maximum convenus entre le pouvoir adjudicateur et les participants.
Le partenariat d'innovation est structuré en phases successives qui suivent le déroulement des étapes du processus de recherche et d'innovation, qui peuvent comprendre le stade de la fabrication des produits, de la prestation des services ou de l'exécution des travaux. Le partenariat d'innovation établit des objectifs intermédiaires que les partenaires doivent atteindre et prévoit le paiement de la rémunération selon des tranches appropriées.	Le partenariat d'innovation est structuré en phases successives qui suivent le déroulement des étapes du processus de recherche et d'innovation, qui peuvent comprendre le stade de la fabrication des produits, de la prestation des services ou de l'exécution des travaux. Le partenariat d'innovation établit des objectifs intermédiaires que les partenaires doivent atteindre et prévoit le paiement de la rémunération selon des tranches appropriées.
Sur la base de ces objectifs, le pouvoir adjudicateur peut décider, après chaque phase, de résilier le partenariat d'innovation ou, dans le cas d'un partenariat d'innovation établi avec plusieurs partenaires, de réduire le nombre de partenaires en mettant un terme aux contrats individuels, à condition que, dans les documents du marché, il ait indiqué ces possibilités et les conditions de leur mise en œuvre.	Sur la base de ces objectifs, le pouvoir adjudicateur peut décider, après chaque phase, de résilier le partenariat d'innovation ou, dans le cas d'un partenariat d'innovation établi avec plusieurs partenaires, de réduire le nombre de partenaires en mettant un terme aux contrats individuels, à condition que, dans les documents du marché, il ait indiqué ces possibilités et les conditions de leur mise en œuvre.
§ 3. Sauf disposition contraire prévue au présent article, le pouvoir adjudicateur négocie avec le ou les soumissionnaires l'offre initiale et toutes les offres ultérieures, à l'exception de l'offre finale, en vue d'en améliorer le contenu.	§ 3. Sauf disposition contraire prévue au présent article, le pouvoir adjudicateur négocie avec le ou les soumissionnaires l'offre initiale et toutes les offres ultérieures, à l'exception de l'offre finale, en vue d'en améliorer le contenu.
Les exigences minimales et les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations.	Les exigences minimales et les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations.
§ 4. Au cours de la négociation, le pouvoir adjudicateur assure l'égalité de traitement de tous les soumissionnaires. A cette fin, il ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains soumissionnaires. Il informe par écrit tous les soumissionnaires dont les offres n'ont pas été éliminées,	§ 4. Au cours de la négociation, le pouvoir adjudicateur assure l'égalité de traitement de tous les soumissionnaires. A cette fin, il ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains soumissionnaires. Il informe par écrit tous les soumissionnaires dont les offres n'ont pas été éliminées,

en vertu du paragraphe 5, de tous les changements apportés aux spécifications techniques ou aux autres documents du marché, autres que ceux qui définissent les exigences minimales. À la suite de ces changements, le pouvoir adjudicateur prévoit suffisamment de temps pour permettre aux soumissionnaires de modifier leurs offres et de les présenter à nouveau s'il y a lieu.	en vertu du paragraphe 5, de tous les changements apportés aux spécifications techniques ou aux autres documents du marché, autres que ceux qui définissent les exigences minimales. À la suite de ces changements, le pouvoir adjudicateur prévoit suffisamment de temps pour permettre aux soumissionnaires de modifier leurs offres et de les présenter à nouveau s'il y a lieu.
Conformément à l'article 13, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas aux autres participants les informations confidentielles communiquées par un candidat ou un soumissionnaire participant aux négociations, sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Conformément à l'article 13, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas aux autres participants les informations confidentielles communiquées par un candidat ou un soumissionnaire participant aux négociations, sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.
§ 5. Les négociations intervenant au cours des procédures de partenariat d'innovation peuvent se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre d'offres à négocier en appliquant les critères d'attribution précisés dans l'avis de marché ou dans les documents du marché. Le pouvoir adjudicateur indique, dans l'avis de marché ou les documents du marché, s'il fera usage de cette possibilité.	§ 5. Les négociations intervenant au cours des procédures de partenariat d'innovation peuvent se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre d'offres à négocier en appliquant les critères d'attribution précisés dans l'avis de marché ou dans les documents du marché. Le pouvoir adjudicateur indique, dans l'avis de marché ou les documents du marché, s'il fera usage de cette possibilité.
Lors de la sélection des candidats, le pouvoir adjudicateur applique en particulier les critères relatifs aux capacités des candidats dans le domaine de la recherche et du développement ainsi que de l'élaboration et de la mise en œuvre de solutions innovantes.	Lors de la sélection des candidats, le pouvoir adjudicateur applique en particulier les critères relatifs aux capacités des candidats dans le domaine de la recherche et du développement ainsi que de l'élaboration et de la mise en œuvre de solutions innovantes.
Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations requises peuvent soumettre des projets de recherche et d'innovation qui visent à répondre aux besoins définis par le pouvoir adjudicateur et que les solutions existantes ne permettent pas de couvrir.	Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation du pouvoir adjudicateur à la suite de l'évaluation des informations requises peuvent soumettre des projets de recherche et d'innovation qui visent à répondre aux besoins définis par le pouvoir adjudicateur et que les solutions existantes ne permettent pas de couvrir.
Dans les documents du marché, le pouvoir adjudicateur définit les dispositions applicables aux droits de propriété intellectuelle. En cas de partenariat d'innovation associant plusieurs partenaires, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas, conformément à l'article 13, aux autres partenaires les solutions proposées ou d'autres informations confidentielles communiquées par un partenaire dans le cadre du partenariat sans l'accord écrit et préalable dudit partenaire. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Dans les documents du marché, le pouvoir adjudicateur définit les dispositions applicables aux droits de propriété intellectuelle. En cas de partenariat d'innovation associant plusieurs partenaires, le pouvoir adjudicateur ne révèle pas, conformément à l'article 13, aux autres partenaires les solutions proposées ou d'autres informations confidentielles communiquées par un partenaire dans le cadre du partenariat sans l'accord écrit et préalable dudit partenaire. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.

§ 6. Le pouvoir adjudicateur veille à ce que la structure du partenariat, et notamment la durée et la valeur de ses différentes phases, tiennent compte du degré d'innovation de la solution proposée et du déroulement des activités de recherche et d'innovation requises pour le développement d'une solution innovante non encore disponible sur le marché. La valeur estimée des fournitures, des services ou des travaux n'est pas disproportionnée par rapport à l'investissement requis pour leur développement.	§ 6. Le pouvoir adjudicateur veille à ce que la structure du partenariat, et notamment la durée et la valeur de ses différentes phases, tiennent compte du degré d'innovation de la solution proposée et du déroulement des activités de recherche et d'innovation requises pour le développement d'une solution innovante non encore disponible sur le marché. La valeur estimée des fournitures, des services ou des travaux n'est pas disproportionnée par rapport à l'investissement requis pour leur développement.
§ 7. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au partenariat d'innovation.	§ 7. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au partenariat d'innovation.
Recours à la procédure négociée sans publication préalable	*Recours à la procédure négociée sans publication préalable*
Art. 42. § 1er. Il ne peut être traité par procédure négociée sans publication préalable, mais si possible après consultation de plusieurs opérateurs économiques, que dans les cas suivants:	Art. 42. § 1er. Il ne peut être traité par procédure négociée sans publication préalable, mais si possible après consultation de plusieurs opérateurs économiques, que dans les cas suivants:
1° dans le cas d'un marché public de travaux, de fournitures ou de services, lorsque:	1° dans le cas d'un marché public de travaux, de fournitures ou de services, lorsque:
a) la dépense à approuver, hors taxe sur la valeur ajoutée, est inférieure aux montants fixés par le Roi;	a) la dépense à approuver, hors taxe sur la valeur ajoutée, est inférieure aux montants fixés par le Roi;
b) dans la mesure strictement nécessaire, lorsque l'urgence impérieuse résultant d'événements imprévisibles pour le pouvoir adjudicateur ne permet pas de respecter les délais exigés par la procédure ouverte, restreinte ou concurrentielle avec négociation. Les circonstances invoquées pour justifier l'urgence impérieuse ne peuvent, en aucun cas, être imputables au pouvoir adjudicateur;	b) dans la mesure strictement nécessaire, lorsque l'urgence impérieuse résultant d'événements imprévisibles pour le pouvoir adjudicateur ne permet pas de respecter les délais exigés par la procédure ouverte, restreinte ou concurrentielle avec négociation. Les circonstances invoquées pour justifier l'urgence impérieuse ne peuvent, en aucun cas, être imputables au pouvoir adjudicateur;
c) aucune demande de participation ou demande de participation appropriée, aucune offre ou offre appropriée n'a été déposée à la suite d'une procédure ouverte ou restreinte, pour autant que les conditions initiales du marché ne soient pas substantiellement modifiées et, pour les marchés dont le montant est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, qu'un rapport soit communiqué à la Commission européenne à sa demande.	c) aucune demande de participation ou demande de participation appropriée, aucune offre ou offre appropriée n'a été déposée à la suite d'une procédure ouverte ou restreinte, pour autant que les conditions initiales du marché ne soient pas substantiellement modifiées et, pour les marchés dont le montant est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, qu'un rapport soit communiqué à la Commission européenne à sa demande.
Une demande de participation n'est pas considérée comme appropriée lorsque	Une demande de participation n'est pas considérée comme appropriée lorsque

l'opérateur économique concerné doit ou peut être exclu en vertu des articles 67 à 70 ou ne remplit pas les critères de sélection établis par le pouvoir adjudicateur en vertu de l'article 71. Une offre n'est pas considérée comme appropriée lorsqu'elle est sans rapport avec le marché parce qu'elle n'est manifestement pas en mesure, sans modifications substantielles, de répondre aux besoins et aux exigences du pouvoir adjudicateur spécifiés dans les documents du marché.	l'opérateur économique concerné doit ou peut être exclu en vertu des articles 67 à 70 ou ne remplit pas les critères de sélection établis par le pouvoir adjudicateur en vertu de l'article 71. Une offre n'est pas considérée comme appropriée lorsqu'elle est sans rapport avec le marché parce qu'elle n'est manifestement pas en mesure, sans modifications substantielles, de répondre aux besoins et aux exigences du pouvoir adjudicateur spécifiés dans les documents du marché.
d) les travaux, fournitures ou services ne peuvent, être fournis que par un opérateur économique déterminé pour l'une des raisons suivantes:	d) les travaux, fournitures ou services ne peuvent, être fournis que par un opérateur économique déterminé pour l'une des raisons suivantes:
i) l'objet du marché est la création ou l'acquisition d'une œuvre d'art ou d'une performance artistique unique;	i) l'objet du marché est la création ou l'acquisition d'une œuvre d'art ou d'une performance artistique unique;
ii) il y a absence de concurrence pour des raisons techniques;	ii) il y a absence de concurrence pour des raisons techniques;
iii) la protection de droits d'exclusivité, en ce compris les droits de propriété intellectuelle.	iii) la protection de droits d'exclusivité, en ce compris les droits de propriété intellectuelle.
Les exceptions indiquées aux points ii) et iii) ne s'appliquent que lorsqu'il n'existe aucune solution alternative ou de remplacement raisonnable et que l'absence de concurrence ne résulte pas d'une restriction artificielle des conditions du marché;	Les exceptions indiquées aux points ii) et iii) ne s'appliquent que lorsqu'il n'existe aucune solution alternative ou de remplacement raisonnable et que l'absence de concurrence ne résulte pas d'une restriction artificielle des conditions du marché;
2° dans le cas d'un marché public de travaux ou de services, lorsque des travaux ou services nouveaux consistant dans la répétition de travaux ou services similaires sont attribués à l'adjudicataire du marché initial par le même pouvoir adjudicateur, à condition que ces travaux ou services soient conformes à un projet de base et que ce projet ait fait l'objet d'un marché initial passé selon une des procédures visées à l'article 35, alinéa 1er. Le projet de base précise l'étendue des travaux ou des services supplémentaires possibles, et les conditions de leur attribution. Toutefois, la possibilité de recourir à cette procédure doit être indiquée dès la mise en concurrence du premier marché et le montant total envisagé pour les travaux ou les services supplémentaires doit déjà dès ce moment être pris en considération par les pouvoirs adjudicateurs pour déterminer si les seuils fixés pour la publicité	2° dans le cas d'un marché public de travaux ou de services, lorsque des travaux ou services nouveaux consistant dans la répétition de travaux ou services similaires sont attribués à l'adjudicataire du marché initial par le même pouvoir adjudicateur, à condition que ces travaux ou services soient conformes à un projet de base et que ce projet ait fait l'objet d'un marché initial passé selon une des procédures visées à l'article 35, alinéa 1er. Le projet de base précise l'étendue des travaux ou des services supplémentaires possibles, et les conditions de leur attribution. Toutefois, la possibilité de recourir à cette procédure doit être indiquée dès la mise en concurrence du premier marché et le montant total envisagé pour les travaux ou les services supplémentaires doit déjà dès ce moment être pris en considération par les pouvoirs adjudicateurs pour déterminer si les seuils fixés pour la publicité

européenne sont ou non atteints. La décision d'attribution des marchés répétitifs doit en outre intervenir dans les trois ans après la conclusion du marché initial;	européenne sont ou non atteints. La décision d'attribution des marchés répétitifs doit en outre intervenir dans les trois ans après la conclusion du marché initial;
3° lorsque des fournitures ou des services sont achetés à des conditions particulièrement avantageuses, soit auprès d'un fournisseur cessant définitivement ses activités commerciales, soit auprès des curateurs, des mandataires chargés d'un transfert sous autorité de justice ou liquidateurs d'une faillite, d'une réorganisation judiciaire ou d'une procédure de même nature existant dans les législations ou réglementations nationales	3° lorsque des fournitures ou des services sont achetés à des conditions particulièrement avantageuses, soit auprès d'un fournisseur cessant définitivement ses activités commerciales, soit auprès des curateurs, des mandataires chargés d'un transfert sous autorité de justice ou liquidateurs d'une faillite, d'une réorganisation judiciaire ou d'une procédure de même nature existant dans les législations ou réglementations nationales
4° dans le cas d'un marché public de fournitures, lorsque:	4° dans le cas d'un marché public de fournitures, lorsque:
a) les produits concernés sont fabriqués uniquement à des fins de recherche, d'expérimentation, d'étude ou de développement, cette disposition ne comprenant pas la production en quantités visant à établir la viabilité commerciale du produit ou à amortir les frais de recherche et de développement;	a) les produits concernés sont fabriqués uniquement à des fins de recherche, d'expérimentation, d'étude ou de développement, cette disposition ne comprenant pas la production en quantités visant à établir la viabilité commerciale du produit ou à amortir les frais de recherche et de développement;
b) des fournitures complémentaires sont à effectuer par le fournisseur initial et sont destinées, soit au renouvellement partiel de fournitures ou d'installations, soit à l'extension de fournitures ou d'installations existantes, lorsque le changement de fournisseur obligerait le pouvoir adjudicateur à acquérir des fournitures ayant des caractéristiques techniques différentes entraînant une incompatibilité ou des difficultés techniques d'utilisation et d'entretien disproportionnées. La durée de ces marchés, ainsi que des marchés renouvelables, ne peut pas, en règle générale, dépasser trois ans;	b) des fournitures complémentaires sont à effectuer par le fournisseur initial et sont destinées, soit au renouvellement partiel de fournitures ou d'installations, soit à l'extension de fournitures ou d'installations existantes, lorsque le changement de fournisseur obligerait le pouvoir adjudicateur à acquérir des fournitures ayant des caractéristiques techniques différentes entraînant une incompatibilité ou des difficultés techniques d'utilisation et d'entretien disproportionnées. La durée de ces marchés, ainsi que des marchés renouvelables, ne peut pas, en règle générale, dépasser trois ans;
c) il s'agit de fournitures cotées et achetées à une bourse de matières premières;	c) il s'agit de fournitures cotées et achetées à une bourse de matières premières;
5° dans le cas d'un marché public de services, lorsque le marché de services considéré fait suite à un concours et doit, conformément aux règles y applicables, être attribué au lauréat ou à un des lauréats de ce concours. Dans ce dernier cas, tous les lauréats doivent être invités à participer aux négociations.	5° dans le cas d'un marché public de services, lorsque le marché de services considéré fait suite à un concours et doit, conformément aux règles y applicables, être attribué au lauréat ou à un des lauréats de ce concours. Dans ce dernier cas, tous les lauréats doivent être invités à participer aux négociations.

	6° dans le cas d'achats d'opportunité, lorsqu'il est possible d'acquérir des fournitures en profitant d'une occasion particulièrement avantageuse qui s'est présentée dans une période de temps très courte et pour lesquelles le prix à payer est considérablement plus bas que les prix normalement pratiqués sur le marché et que la dépense à approuver est inférieure au seuil de publication européenne.
Le Roi peut également autoriser l'utilisation de la procédure négociée sans publication préalable, pour les marchés publics de fournitures qu'Il détermine, si possible après consultation de plusieurs opérateurs économiques, lorsqu'il s'agit d'achats d'opportunité, conformément aux conditions qu'Il fixe. La valeur estimée de ces marchés ne peut atteindre le plafond qu'Il fixe et qui doit nécessairement être inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne.	~~**Le Roi peut également autoriser l'utilisation de la procédure négociée sans publication préalable, pour les marchés publics de fournitures qu'Il détermine, si possible après consultation de plusieurs opérateurs économiques, lorsqu'il s'agit d'achats d'opportunité, conformément aux conditions qu'Il fixe. La valeur estimée de ces marchés ne peut atteindre le plafond qu'Il fixe et qui doit nécessairement être inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne.**~~
§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut négocier avec les soumissionnaires les offres initiales et toutes les offres ultérieures que ceux-ci ont présentées en vue d'améliorer leur contenu.	§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut négocier avec les soumissionnaires les offres initiales et toutes les offres ultérieures que ceux-ci ont présentées en vue d'améliorer leur contenu.
Les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations. Pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, les exigences minimales ne font pas non plus l'objet de négociations.	Les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations. Pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, les exigences minimales ne font pas non plus l'objet de négociations.
Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils susmentionnés, les exigences minimales peuvent être négociées, pour autant que ceci ne soit pas exclu dans les documents du marché.	Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils susmentionnés, les exigences minimales peuvent être négociées, pour autant que ceci ne soit pas exclu dans les documents du marché.
§ 3. Sauf disposition contraire dans les documents du marché, ne sont pas applicables à la procédure négociée sans publication préalable pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne:	§ 3. Sauf disposition contraire dans les documents du marché, ne sont pas applicables à la procédure négociée sans publication préalable pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne:
1° l'article 69 concernant les motifs d'exclusion facultative;	1° l'article 69 concernant les motifs d'exclusion facultative;
2° l'article 71 concernant les critères de sélection.	2° l'article 71 concernant les critères de sélection.
Par ailleurs, sauf disposition contraire dans les documents du marché, l'article 81 concernant les critères d'attribution n'est pas d'application lorsqu'il est fait usage de la procédure sans publication préalable dans les cas	Par ailleurs, sauf disposition contraire dans les documents du marché, l'article 81 concernant les critères d'attribution n'est pas d'application lorsqu'il est fait usage de la procédure sans publication préalable dans les cas

suivants:	suivants:
1° les divers cas dans lesquels seul un opérateur économique peut être consulté tel que visé au paragraphe 1er, 1°, d), 2° ou 4°, b) indépendamment du montant estimé;	1° les divers cas dans lesquels seul un opérateur économique peut être consulté tel que visé au paragraphe 1er, 1°, d), 2° ou 4°, b) indépendamment du montant estimé;
2° dans le cas de l'urgence impérieuse telle que visée au paragraphe 1er, 1°, b), pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne;	2° dans le cas de l'urgence impérieuse telle que visée au paragraphe 1er, 1°, b), pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne;
3° lorsqu'il s'agit de fournitures cotées et achetées à une bourse de matières premières telles que visées au paragraphe 1er, 4°, c), pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne;	3° lorsqu'il s'agit de fournitures cotées et achetées à une bourse de matières premières telles que visées au paragraphe 1er, 4°, c), pour les marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne;
4° lorsqu'il s'agit d'acquisitions de fournitures ou de services achetés à des conditions particulièrement avantageuses telles que visées au paragraphe 1er, 3°, pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils pour la publicité européenne, ainsi que, le cas échéant, pour les achats d'opportunité visés au paragraphe 1er, alinéa 2.	4° lorsqu'il s'agit d'acquisitions de fournitures ou de services achetés à des conditions particulièrement avantageuses telles que visées au paragraphe 1er, 3°, pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils pour la publicité européenne, ainsi que, le cas échéant, pour les achats d'opportunité visés au paragraphe 1er, alinéa 2.
§ 4. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles relatives à cette procédure.	§ 4. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles relatives à cette procédure.
CHAPITRE 3 - Techniques et instruments pour les marchés électroniques et agrégés	CHAPITRE 3 - Techniques et instruments pour les marchés électroniques et agrégés
Accords-cadres	*Accords-cadres*
Art. 43. § 1er. Un pouvoir adjudicateur peut conclure des accords-cadres pour autant qu'il applique les procédures prévues par la présente loi.	Art. 43. § 1er. Un pouvoir adjudicateur peut conclure des accords-cadres pour autant qu'il applique les procédures prévues par la présente loi.
Les marchés fondés sur un accord-cadre ne peuvent être passés qu'entre d'une part, un pouvoir adjudicateur ou des pouvoirs adjudicateurs clairement identifiés dans l'appel à la concurrence ou dans l'invitation à confirmer l'intérêt et d'autre part, un ou plusieurs opérateurs économiques parties à l'accord-cadre tel qu'il a été conclu.	Les marchés fondés sur un accord-cadre ne peuvent être passés qu'entre d'une part, un pouvoir adjudicateur ou des pouvoirs adjudicateurs clairement identifiés dans l'appel à la concurrence ou dans l'invitation à confirmer l'intérêt et d'autre part, un ou plusieurs opérateurs économiques parties à l'accord-cadre tel qu'il a été conclu.
§ 2. Lors de l'attribution des marchés fondés sur un accord-cadre, aucune modification substantielle ne peut être apportée aux termes déjà fixés dans l'accord-cadre, notamment lorsque l'accord-cadre est conclu avec un seul opérateur économique.	§ 2. Lors de l'attribution des marchés fondés sur un accord-cadre, aucune modification substantielle ne peut être apportée aux termes déjà fixés dans l'accord-cadre, notamment lorsque l'accord-cadre est conclu avec un seul opérateur économique.
La durée d'un accord-cadre, de même que celle des	La durée d'un accord-cadre, de même que celle des

marchés fondés sur cet accord-cadre, ne peut dépasser quatre ans, sauf dans des cas exceptionnels dûment motivés, notamment quant à l'objet de l'accord-cadre.	marchés fondés sur cet accord-cadre, ne peut dépasser quatre ans, sauf dans des cas exceptionnels dûment motivés, notamment quant à l'objet de l'accord-cadre.
§ 3. Le pouvoir adjudicateur mentionne dans l'avis de marché s'il envisage de conclure l'accord-cadre avec un ou plusieurs opérateurs économiques.	§ 3. Le pouvoir adjudicateur mentionne dans l'avis de marché s'il envisage de conclure l'accord-cadre avec un ou plusieurs opérateurs économiques.
§ 4. Lorsqu'un accord-cadre est conclu avec un seul opérateur économique, les marchés fondés sur cet accord-cadre sont attribués dans les limites des conditions fixées dans l'accord-cadre.	§ 4. Lorsqu'un accord-cadre est conclu avec un seul opérateur économique, les marchés fondés sur cet accord-cadre sont attribués dans les limites des conditions fixées dans l'accord-cadre.
Pour l'attribution de ces marchés, les pouvoirs adjudicateurs peuvent consulter par écrit l'opérateur économique partie à l'accord-cadre, en lui demandant de compléter, si besoin est, son offre.	Pour l'attribution de ces marchés, les pouvoirs adjudicateurs peuvent consulter par écrit l'opérateur économique partie à l'accord-cadre, en lui demandant de compléter, si besoin est, son offre.
§ 5. Lorsqu'un accord-cadre est conclu avec plusieurs opérateurs économiques, il est exécuté de l'une des manières suivantes:	§ 5. Lorsqu'un accord-cadre est conclu avec plusieurs opérateurs économiques, il est exécuté de l'une des manières suivantes:
1° sans remise en concurrence, selon les clauses et conditions de l'accord-cadre, lorsque celui-ci définit toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés, ou les conditions objectives permettant de déterminer quel opérateur économique partie à l'accord-cadre est chargé de l'exécution; les documents du marché relatifs à l'accord-cadre précisent ces dernières conditions;	1° sans remise en concurrence, selon les clauses et conditions de l'accord-cadre, lorsque celui-ci définit toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés, ou les conditions objectives permettant de déterminer quel opérateur économique partie à l'accord-cadre est chargé de l'exécution; les documents du marché relatifs à l'accord-cadre précisent ces dernières conditions;
2° lorsque l'accord-cadre définit toutes les conditions régissant les travaux, les fournitures et les services concernés, en partie sans remise en concurrence conformément au point 1° et en partie avec remise en concurrence entre les opérateurs économiques parties à l'accord-cadre conformément au point 3°, dans le cas où cette possibilité a été stipulée par les pouvoirs adjudicateurs dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre. Le choix d'acquérir des travaux, fournitures ou services spécifiques par le biais d'une remise en concurrence ou directement selon les conditions figurant dans l'accord-cadre s'effectue en fonction de critères objectifs, qui sont énoncés dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre. Ces documents du marché précisent également les conditions qui peuvent faire l'objet d'une remise en concurrence;	2° lorsque l'accord-cadre définit toutes les conditions régissant les travaux, les fournitures et les services concernés, en partie sans remise en concurrence conformément au point 1° et en partie avec remise en concurrence entre les opérateurs économiques parties à l'accord-cadre conformément au point 3°, dans le cas où cette possibilité a été stipulée par les pouvoirs adjudicateurs dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre. Le choix d'acquérir des travaux, fournitures ou services spécifiques par le biais d'une remise en concurrence ou directement selon les conditions figurant dans l'accord-cadre s'effectue en fonction de critères objectifs, qui sont énoncés dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre. Ces documents du marché précisent également les conditions qui peuvent faire l'objet d'une remise en concurrence;
Les possibilités prévues à l'alinéa 1er du présent point s'appliquent aussi à tout lot d'un accord-cadre dont	Les possibilités prévues à l'alinéa 1er du présent point s'appliquent aussi à tout lot d'un accord-cadre dont

toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés sont définies dans l'accord-cadre, indépendamment du fait que toutes les conditions régissant les travaux, les fournitures et les services concernés dans le cadre d'autres lots aient été ou non définies.	toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés sont définies dans l'accord-cadre, indépendamment du fait que toutes les conditions régissant les travaux, les fournitures et les services concernés dans le cadre d'autres lots aient été ou non définies.
3° par une remise en concurrence des opérateurs économiques parties à l'accord-cadre, lorsque celui-ci ne définit pas toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés.	3° par une remise en concurrence des opérateurs économiques parties à l'accord-cadre, lorsque celui-ci ne définit pas toutes les conditions régissant les travaux, les services et les fournitures concernés.
§ 6. La mise en concurrence visée au paragraphe 5, 2° et 3°, est basée sur les mêmes conditions que celles qui ont été appliquées à l'attribution de l'accord-cadre, dont les termes sont si nécessaire précisés et qui sont, au besoin, complétés par d'autres conditions énoncées dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre, selon la procédure suivante:	§ 6. La mise en concurrence visée au paragraphe 5, 2° et 3°, est basée sur les mêmes conditions que celles qui ont été appliquées à l'attribution de l'accord-cadre, dont les termes sont si nécessaire précisés et qui sont, au besoin, complétés par d'autres conditions énoncées dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre, selon la procédure suivante:
1° pour chaque marché à passer, les pouvoirs adjudicateurs consultent par écrit les opérateurs économiques qui sont capables d'exécuter le marché;	1° pour chaque marché à passer, les pouvoirs adjudicateurs consultent par écrit les opérateurs économiques qui sont capables d'exécuter le marché;
2° les pouvoirs adjudicateurs fixent un délai suffisant pour permettre la soumission des offres relatives à chaque marché spécifique en tenant compte d'éléments tels que la complexité de l'objet du marché et le temps nécessaire pour la transmission des offres;	2° les pouvoirs adjudicateurs fixent un délai suffisant pour permettre la soumission des offres relatives à chaque marché spécifique en tenant compte d'éléments tels que la complexité de l'objet du marché et le temps nécessaire pour la transmission des offres;
3° les offres sont soumises par écrit et elles ne sont pas ouvertes avant l'expiration du délai de réponse prévu;	3° les offres sont soumises par écrit et elles ne sont pas ouvertes avant l'expiration du délai de réponse prévu;
4° les pouvoirs adjudicateurs attribuent chaque marché au soumissionnaire ayant présenté la meilleure offre sur la base des critères d'attribution énoncés dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre, à l'exception des marchés visés à l'article 92.	4° les pouvoirs adjudicateurs attribuent chaque marché au soumissionnaire ayant présenté la meilleure offre sur la base des critères d'attribution énoncés dans les documents du marché relatifs à l'accord-cadre.
Concours	*Concours*
Art. 50. Le pouvoir adjudicateur peut organiser un concours en appliquant des procédures qui sont adaptées aux dispositions du titre 1er et du titre 2, chapitre 1er, et aux modalités matérielles et procédurales additionnelles à déterminer par le Roi.	Art. 50. Le pouvoir adjudicateur peut organiser un concours en appliquant des procédures qui sont adaptées aux dispositions du titre 1er et du titre 2, chapitre 1er, et aux modalités matérielles et procédurales additionnelles à déterminer par le Roi.
L'article 73, § 4, est d'application pour les concours.	**L'article 74/1** est d'application pour les concours.

L'accès des participants aux concours n'est pas limité:	L'accès des participants aux concours n'est pas limité:
1° au territoire ou à une partie du territoire du Royaume;	1° au territoire ou à une partie du territoire du Royaume;
2° au motif que les participants seraient tenus, en vertu de certaines dispositions réglementaires, d'être soit des personnes physiques, soit des personnes morales.	2° au motif que les participants seraient tenus, en vertu de certaines dispositions réglementaires, d'être soit des personnes physiques, soit des personnes morales.
Lorsque les concours sont limités à un nombre restreint de participants, le pouvoir adjudicateur établit des critères de sélection clairs et non discriminatoires. Dans tous les cas, le nombre de candidats invités à participer aux concours doit être suffisant pour garantir une concurrence réelle.	Lorsque les concours sont limités à un nombre restreint de participants, le pouvoir adjudicateur établit des critères de sélection clairs et non discriminatoires. Dans tous les cas, le nombre de candidats invités à participer aux concours doit être suffisant pour garantir une concurrence réelle.
Principes généraux pour la sélection et l'attribution	*Principes généraux pour la sélection et l'attribution*
Art. 66. § 1er. Les marchés sont attribués sur la base du ou des critères d'attribution fixés conformément à l'article 81, pour autant que le pouvoir adjudicateur ait vérifié que toutes les conditions suivantes sont réunies:	Art. 66. § 1er. Les marchés sont attribués sur la base du ou des critères d'attribution fixés conformément à l'article 81, pour autant que le pouvoir adjudicateur ait vérifié que toutes les conditions suivantes sont réunies:
1° l'offre est conforme aux exigences, conditions et critères énoncés dans l'avis de marché et dans les documents du marché, compte tenu, le cas échéant, des variantes ou options;	1° l'offre est conforme aux exigences, conditions et critères énoncés dans l'avis de marché et dans les documents du marché, compte tenu, le cas échéant, des variantes ou options;
2° l'offre provient d'un soumissionnaire qui n'est pas exclu de l'accès au marché sur la base des articles 67 à 70 et qui répond aux critères de sélection fixés par le pouvoir adjudicateur et, le cas échéant, aux règles et critères non discriminatoires visés à l'article 79, § 2, alinéa 1er.	**2° l'offre provient d'un soumissionnaire qui n'est pas exclu de l'accès au marché sur la base des articles 67 à 70 et qui répond, le cas échéant, aux critères de sélection fixés par le pouvoir adjudicateur et aux règles et critères non discriminatoires visés à l'article 79, § 2, alinéa 1er.**
Sans préjudice du paragraphe 2, lorsque le pouvoir adjudicateur constate que l'offre du soumissionnaire auquel il se propose d'attribuer ne respecte pas les obligations applicables dans les domaines du droit environnemental, social ou du travail et mentionnées à l'article 7, il décide de ne pas attribuer le marché au soumissionnaire qui a remis ladite offre, pour autant qu'il s'agit d'une obligation dont le non-respect est également sanctionné pénalement. Dans les autres cas où il constate que cette offre ne satisfait pas aux obligations susmentionnées, il peut procéder de la même manière.	Sans préjudice du paragraphe 2, lorsque le pouvoir adjudicateur constate que l'offre du soumissionnaire auquel il se propose d'attribuer ne respecte pas les obligations applicables dans les domaines du droit environnemental, social ou du travail et mentionnées à l'article 7, il décide de ne pas attribuer le marché au soumissionnaire qui a remis ladite offre, pour autant qu'il s'agit d'une obligation dont le non-respect est également sanctionné pénalement. Dans les autres cas où il constate que cette offre ne satisfait pas aux obligations susmentionnées, il peut procéder de la même manière.
§ 2. Pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne le pouvoir adjudicateur peut, dans le cas d'une procédure ouverte, procéder au contrôle des offres après la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du	**§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec publication préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et au classement des offres**

respect des critères de sélection sur la base du seul Document Unique de Marché européen. Dans ces cas, il peut être procédé, à ce stade, à l'évaluation des offres sans un examen plus approfondi de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection. Avant de recourir à cette possibilité, le pouvoir adjudicateur doit toutefois avoir vérifié l'absence de dettes fiscales et sociales conformément à l'article 68.	**avant de vérifier l'absence de motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.**
Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, le Roi peut définir les cas où le pouvoir adjudicateur peut procéder à l'évaluation des offres avant le contrôle de l'absence de motifs d'exclusions et du respect des critères de sélection, ainsi que les modalités additionnelles y afférentes.	**Lorsqu'il fait usage de cette possibilité, il s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas rempli les critères de sélection.**
Lorsqu'il fait usage de la possibilité visée aux alinéas 1er et 2, il s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui ne remplit pas les critères de sélection.	
§ 3. Sans préjudice de l'article 39, § 6, alinéa 2, lorsque les informations ou les documents qui doivent être soumis par le candidat ou soumissionnaire sont ou semblent incomplets ou erronés ou lorsque certains documents sont manquants, le pouvoir adjudicateur peut demander au candidat ou soumissionnaire concernés de présenter, compléter, clarifier ou préciser les informations ou les documents concernés dans un délai approprié, à condition que ces demandes respectent pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence et, s'il est fait usage de la procédure ouverte ou restreinte, que cela ne donne pas lieu à une modification des éléments essentiels de l'offre.	§ 3. Sans préjudice de l'article 39, § 6, alinéa 2, lorsque les informations ou les documents qui doivent être soumis par le candidat ou soumissionnaire sont ou semblent incomplets ou erronés ou lorsque certains documents sont manquants, le pouvoir adjudicateur peut demander au candidat ou soumissionnaire concernés de présenter, compléter, clarifier ou préciser les informations ou les documents concernés dans un délai approprié, à condition que ces demandes respectent pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence et, s'il est fait usage de la procédure ouverte ou restreinte, que cela ne donne pas lieu à une modification des éléments essentiels de l'offre.
Un changement de la composition du personnel mis à disposition pour l'exécution du contrat, qui est la conséquence directe des mesures visant à résoudre les conflits d'intérêt ou les situations de participation préalable, est considéré comme ne donnant pas lieu à une modification d'un élément essentiel de l'offre, à condition de respecter pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence.	Un changement de la composition du personnel mis à disposition pour l'exécution du contrat, qui est la conséquence directe des mesures visant à résoudre les conflits d'intérêt ou les situations de participation préalable, est considéré comme ne donnant pas lieu à une modification d'un élément essentiel de l'offre, à condition de respecter pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence.
§ 4. Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, le Roi peut autoriser l'usage d'un système de qualification d'opérateurs économiques ou une liste de candidats	§ 4. Pour les marchés dont le montant estimé est inférieur aux seuils fixés pour la publicité européenne, le Roi peut autoriser l'usage d'un système de qualification d'opérateurs économiques ou une liste de candidats

sélectionnés, selon les conditions à déterminer par Lui.	sélectionnés, selon les conditions à déterminer par Lui.
Critères de sélection	*Critères de sélection*
Art. 71. Le ou les critères de sélection peuvent avoir trait:	Art. 71. Le ou les critères de sélection peuvent avoir trait:
1° à l'aptitude à exercer l'activité professionnelle; et/ou	1° à l'aptitude à exercer l'activité professionnelle; et/ou
2° à la capacité économique et financière; et/ou	2° à la capacité économique et financière; et/ou
3° aux capacités techniques et professionnelles.	3° aux capacités techniques et professionnelles.
Le pouvoir adjudicateur ne peut imposer d'autres critères que ceux susvisés comme conditions de participation aux candidats et aux soumissionnaires. Ils limitent ces conditions à celles qui sont propres à garantir qu'un candidat ou un soumissionnaire dispose de la capacité juridique et financière ainsi que des compétences techniques et professionnelles nécessaires pour exécuter le marché à attribuer. Toutes les conditions sont liées et proportionnées à l'objet du marché.	Le pouvoir adjudicateur ne peut imposer d'autres critères que ceux susvisés comme conditions de participation aux candidats et aux soumissionnaires. Ils limitent ces conditions à celles qui sont propres à garantir qu'un candidat ou un soumissionnaire dispose de la capacité juridique et financière ainsi que des compétences techniques et professionnelles nécessaires pour exécuter le marché à attribuer. Toutes les conditions sont liées et proportionnées à l'objet du marché.
	Le pouvoir adjudicateur détermine un ou plusieurs critères de sélection ayant trait à l'aptitude à exercer l'activité professionnelle, à la capacité économique et financière et/ou aux capacités techniques et professionnelles.
	Par dérogation à l'alinéa 3, pour les marchés publics de fournitures et de services dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur peut s'abstenir de définir des critères de sélection lorsqu'il utilise la procédure ouverte ou la procédure négociée directe avec publication préalable.
Le Roi précise les modalités relatives à la fixation de ces conditions.	Le Roi précise les modalités relatives à la fixation de ces conditions.
Document unique de marché européen, déclaration sur l'honneur implicite et moyens de preuve	*Document unique de marché européen et moyens de preuve*
Art. 73. § 1er. Lors du dépôt des demandes de participation ou d'offres, selon le cas, les candidats ou soumissionnaires produisent le Document unique de marché européen, qui consiste en une déclaration sur l'honneur propre actualisée et qui est accepté par le pouvoir adjudicateur à titre de preuve a priori en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou soumissionnaire concerné remplit, toutes les conditions suivantes:	Art. 73. § 1er. Lors du dépôt des demandes de participation ou d'offres, selon le cas, les candidats ou soumissionnaires produisent **pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne** le Document unique de marché européen, qui consiste en une déclaration sur l'honneur propre actualisée et qui est accepté par le pouvoir adjudicateur à titre de preuve a priori en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou

	soumissionnaire concerné remplit, toutes les conditions suivantes:
1° qu'il ne se trouve pas dans l'une des situations, visées aux articles 67 à 69, qui doit ou peut entraîner l'exclusion des candidats ou de soumissionnaires;	1° qu'il ne se trouve pas dans l'une des situations, visées aux articles 67 à 69, qui doit ou peut entraîner l'exclusion des candidats ou de soumissionnaires;
2° qu'il répond aux critères de sélection applicables qui ont été établis conformément à l'article 71;	2° qu'il répond aux critères de sélection applicables qui ont été établis conformément à l'article 71;
3° que, le cas échéant, il respecte les règles et critères objectifs relatifs à la réduction du nombre de candidats qui ont été établis conformément à l'article 79.	3° que, le cas échéant, il respecte les règles et critères objectifs relatifs à la réduction du nombre de candidats qui ont été établis conformément à l'article 79.
Lorsque l'opérateur économique a recours aux capacités d'autres entités en vertu de l'article 78, le Document unique de marché européen comporte également les informations visées à l'alinéa 1er, du présent paragraphe en ce qui concerne ces entités.	Lorsque l'opérateur économique a recours aux capacités d'autres entités en vertu de l'article 78, le Document unique de marché européen comporte également les informations visées à l'alinéa 1er, du présent paragraphe en ce qui concerne ces entités.
Le Document unique de marché européen consiste en une déclaration officielle par laquelle l'opérateur économique affirme que le motif d'exclusion concerné ne s'applique pas et/ou que le critère de sélection concerné est rempli et il fournit les informations pertinentes requises par le pouvoir adjudicateur. Le Document unique de marché européen désigne en outre l'autorité publique ou le tiers compétent pour établir les documents justificatifs et contient une déclaration officielle indiquant que l'opérateur économique sera en mesure, sur demande et sans tarder, de fournir lesdits documents justificatifs.	Le Document unique de marché européen consiste en une déclaration officielle par laquelle l'opérateur économique affirme que le motif d'exclusion concerné ne s'applique pas et/ou que le critère de sélection concerné est rempli et il fournit les informations pertinentes requises par le pouvoir adjudicateur. Le Document unique de marché européen désigne en outre l'autorité publique ou le tiers compétent pour établir les documents justificatifs et contient une déclaration officielle indiquant que l'opérateur économique sera en mesure, sur demande et sans tarder, de fournir lesdits documents justificatifs.
Lorsque le pouvoir adjudicateur peut obtenir directement le document justificatif en accédant à une base de données en vertu du paragraphe 4, le Document unique de marché européen contient également les renseignements requis à cette fin, tels que l'adresse internet de la base de données, toute donnée d'identification et, le cas échéant, la déclaration de consentement nécessaire.	Lorsque le pouvoir adjudicateur peut obtenir directement le document justificatif en accédant à une base de données en vertu du paragraphe 4, le Document unique de marché européen contient également les renseignements requis à cette fin, tels que l'adresse internet de la base de données, toute donnée d'identification et, le cas échéant, la déclaration de consentement nécessaire.
Les opérateurs économiques peuvent réutiliser un Document unique de marché européen qui a déjà été utilisé dans une procédure antérieure, à condition qu'ils confirment que les informations qui y figurent sont toujours valables.	Les opérateurs économiques peuvent réutiliser un Document unique de marché européen qui a déjà été utilisé dans une procédure antérieure, à condition qu'ils confirment que les informations qui y figurent sont toujours valables.
	Par dérogation à l'alinéa 1er, un opérateur économique peut produire, à la place des informations reprises dans le Document unique de marché européen, les certificats ou documents délivrés par des autorités publiques ou

	des tiers qui confirment qu'il satisfait aux conditions mentionnées à l'article 73, § 1er, alinéa 1er.
	Lorsqu'il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l'article 42, § 1er, 1°, b) et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi, le pouvoir adjudicateur peut décider, toujours par dérogation à l'alinéa 1er, de se contenter d'une déclaration sur l'honneur implicite à titre de preuve a priori conformément à l'article 74.
§ 2. Le Document unique de marché européen est établi sur la base du modèle à fixer par la Commission européenne et est fourni uniquement sous forme électronique.	§ 2. Le Document unique de marché européen est établi sur la base du modèle à fixer par la Commission européenne et est fourni uniquement sous forme électronique.
§ 3. Le pouvoir adjudicateur peut demander à des candidats et soumissionnaires, à tout moment de la procédure, de fournir tout ou partie des documents justificatifs, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure.	§ 3. Le pouvoir adjudicateur peut demander à des candidats et soumissionnaires, à tout moment de la procédure, de fournir tout ou partie des documents justificatifs, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure**. Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l'heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l'article 42, § 1er, 1°, b)**.
Avant l'attribution du marché, le pouvoir adjudicateur exige du soumissionnaire auquel il a décidé d'attribuer le marché, sauf pour les marchés fondés sur des accords-cadres lorsque ces marchés sont passés conformément à l'article 43, § 4 ou § 5, 1°, qu'il présente les documents justificatifs mis à jour visés à l'article 75. Le pouvoir adjudicateur peut inviter les opérateurs économiques à compléter ou à expliciter les certificats reçus.	Avant l'attribution du marché, le pouvoir adjudicateur exige du soumissionnaire auquel il a décidé d'attribuer le marché, sauf pour les marchés fondés sur des accords-cadres lorsque ces marchés sont passés conformément à l'article 43, § 4 ou § 5, 1°, qu'il présente les documents justificatifs mis à jour visés à l'article 75. Le pouvoir adjudicateur peut inviter les opérateurs économiques à compléter ou à expliciter les certificats reçus.
§ 4. Nonobstant le paragraphe 3, les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs ou d'autres pièces justificatives lorsque et dans la mesure où le pouvoir adjudicateur a la possibilité d'obtenir directement les certificats ou les informations pertinentes en accédant à une base de données nationale dans un État membre qui est accessible gratuitement, comme un registre national des marchés publics, un dossier virtuel d'entreprise, un système de stockage électronique de documents ou un système de préqualification.	~~**§ 4. Nonobstant le paragraphe 3, les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs ou d'autres pièces justificatives lorsque et dans la mesure où le pouvoir adjudicateur a la possibilité d'obtenir directement les certificats ou les informations pertinentes en accédant à une base de données nationale dans un État membre qui est accessible gratuitement, comme un registre national des marchés publics, un dossier virtuel d'entreprise, un système de stockage électronique de documents ou un système de préqualification.**~~
Nonobstant le paragraphe 3, les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur a déjà ces documents en sa possession suite à un marché ou un accord-cadre conclu précédemment, et ce, à condition que les opérateurs	~~**Nonobstant le paragraphe 3, les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur a déjà ces documents en sa possession suite à un marché ou un accord-cadre conclu précédemment, et ce, à**~~

économiques concernés identifient dans leur demande de participation ou dans leur offre la procédure au cours de laquelle lesdits documents ont déjà été fournis et pour autant que les renseignements et documents mentionnés répondent encore aux exigences requises.	~~**condition que les opérateurs économiques concernés identifient dans leur demande de participation ou dans leur offre la procédure au cours de laquelle lesdits documents ont déjà été fournis et pour autant que les renseignements et documents mentionnés répondent encore aux exigences requises.**~~
	Art. 73/1. Lorsque le Document unique de marché européen doit être complété, le pouvoir adjudicateur veille à ce que le candidat ou le soumissionnaire puisse le remplir de manière intégrée dans la plateforme visée à l'article 14, § 7.
Délégation au Roi relative à l'instauration d'un règlement alternatif en matière de preuve provisoire	***Déclaration implicite sur l'honneur***
Art. 74. Pour les marchés passés par procédure négociée sans publication préalable à déterminer par Lui, le Roi peut, à titre de preuve provisoire par rapport aux documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers qui confirment que le candidat ou soumissionnaire concerné satisfait à toutes les conditions mentionnées à l'article 73, § 1er, alinéa 1er, fixer un règlement alternatif dont Il détermine les conditions d'application et les formalités à respecter.	**Art. 74. § 1er. Le présent article s'applique**:
Il en est de même pour les marchés à déterminer par Lui dont le montant estimé est inférieur au seuil fixé pour la publicité européenne.	**1° aux marchés dont le montant estimé est inférieur au seuil correspondant pour la publicité européenne et;**
	2° aux marchés pour lesquels il est fait usage de la procédure négociée sans publication préalable dans les cas visés à l'article 42, § 1er, 1°, b) et d), 2°, 3°, 4°, b) et c), de la loi, lorsque montant estimé est égal ou supérieur au seuil correspondant pour la publicité européenne, mais uniquement pour autant que le pouvoir adjudicateur l'indique dans les documents du marché.
	Le dépôt de la demande de participation ou de l'offre constitue, pour les marchés visés à l'alinéa 1er, la déclaration implicite sur l'honneur selon laquelle le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions suivantes:
	1° il ne se trouve pas dans l'une des situations visées aux articles 67 à 69, qui doit ou peut entraîner l'exclusion de candidats ou soumissionnaires;
	2° il répond, le cas échéant, au(x) critère(s) de sélection applicable(s) qui a (ont) été établi(s) conformément à l'article 71;

	3° il respecte, le cas échéant, les règles et critères objectifs relatifs à la limitation du nombre de candidats qui ont été établis conformément à l'article 79.
	La déclaration implicite visée à l'alinéa 2 est acceptée à titre de preuve provisoire en lieu et place des documents ou certificats délivrés par des autorités publiques ou des tiers pour confirmer que le candidat ou soumissionnaire concerné remplit les conditions visées à l'alinéa 2.
	Lorsque l'opérateur économique a recours aux capacités d'autres entités en vertu de l'article 78, il le mentionne dans son offre ou dans sa demande de participation. Dans ce cas, la déclaration implicite sur l'honneur visée à l'alinéa 2 vaut également à l'égard de ces entités.
	§ 2. Le pouvoir adjudicateur peut demander à des candidats et soumissionnaires, à tout moment de la procédure, de fournir tout ou partie des documents justificatifs, si cela est nécessaire pour assurer le bon déroulement de la procédure. Il ne peut toutefois pas être exigé que les documents justificatifs concernés soient fournis avant la date et l'heure prévues pour le dépôt des demandes de participation ou des offres, sauf dans le cas prévu à l'article 42, § 1er, 1°, b) .
	Avant l'attribution du marché, le pouvoir adjudicateur exige du soumissionnaire pressenti qu'il présente les documents justificatifs mis à jour visés à l'article 74/1. Le pouvoir adjudicateur peut inviter les opérateurs économiques à compléter ou à expliciter les certificats reçus.
	L'alinéa qui précède, première phrase, ne s'applique pas aux marchés fondés sur des accords-cadres conclus conformément à l'article 43, § 4 ou § 5, 1°.
	Only Once
	Art. 74/1. Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs ou d'autres pièces justificatives lorsque et dans la mesure où le pouvoir adjudicateur a la possibilité d'obtenir directement les certificats ou les informations pertinentes en consultant une base de données nationale dans un Etat membre qui est accessible gratuitement, comme un registre national des marchés publics, un dossier virtuel d'entreprise, un système de stockage électronique de documents ou un système de préqualification.

	Les opérateurs économiques ne sont pas tenus de présenter des documents justificatifs lorsque le pouvoir adjudicateur a déjà ces documents en sa possession et qu'il les a obtenus dans le cadre d'une autre procédure de passation et ce, à condition que les opérateurs économiques concernés identifient dans leur demande de participation ou dans leur offre la procédure au cours de laquelle lesdits documents ont déjà été fournis et pour autant que les renseignements et documents mentionnés répondent encore aux exigences requises.
Délégation au Roi relative à la preuve de l'absence de motifs d'exclusion et de la preuve de la réponse aux critères de sélection	*Délégation au Roi relative à la preuve de l'absence de motifs d'exclusion et de la preuve de la réponse aux critères de sélection*
Art. 75. Le Roi détermine les certificats, les déclarations, les références et les autres moyens de preuve, dont le pouvoir adjudicateur peut exiger la production afin de prouver qu'il n'existe pas de motifs d'exclusion et que les critères de sélection sont remplis.	Art. 75. Le Roi détermine les certificats, les déclarations, les références et les autres moyens de preuve, dont le pouvoir adjudicateur peut exiger la production afin de prouver qu'il n'existe pas de motifs d'exclusion et que les critères de sélection sont remplis.
	Pour les marchés passés selon la procédure négociée sans publication préalable visée à l'article 42, § 1er, 1°, a), et b), le Roi peut autoriser le pouvoir adjudicateur à ne pas exiger certains moyens de preuve destinés à démontrer l'absence de motifs d'exclusion.
Critères d'attribution du marché	*Critères d'attribution du marché*
Art. 81. § 1er. Le pouvoir adjudicateur se fonde, pour attribuer les marchés publics, sur l'offre économiquement la plus avantageuse.	Art. 81. § 1er. Le pouvoir adjudicateur se fonde, pour attribuer les marchés publics, sur l'offre économiquement la plus avantageuse.
§ 2. L'offre économiquement la plus avantageuse du point de vue du pouvoir adjudicateur est, au choix, déterminée:	§ 2. L'offre économiquement la plus avantageuse du point de vue du pouvoir adjudicateur est, au choix, déterminée:
1° sur la base du prix;	1° sur la base du prix;
2° sur la base du coût, selon une approche fondée sur le rapport coût/efficacité, telle que le coût du cycle de vie, conformément à l'article 82;	2° sur la base du coût, selon une approche fondée sur le rapport coût/efficacité, telle que le coût du cycle de vie, conformément à l'article 82;
3° en se fondant sur le meilleur rapport qualité/prix qui est évalué sur la base du prix ou du coût ainsi que des critères comprenant des aspects qualitatifs, environnementaux et/ou sociaux liés à l'objet du marché public concerné. Parmi ces critères, il peut y avoir notamment:	3° en se fondant sur le meilleur rapport qualité/prix qui est évalué sur la base du prix ou du coût ainsi que des critères comprenant des aspects qualitatifs, environnementaux et/ou sociaux liés à l'objet du marché public concerné. Parmi ces critères, il peut y avoir notamment:
a) la qualité, y compris la valeur technique, les caractéristiques esthétiques et fonctionnelles, l'accessibilité, la conception pour tous les	a) la qualité, y compris la valeur technique, les caractéristiques esthétiques et fonctionnelles, l'accessibilité, la conception pour tous les

utilisateurs, les caractéristiques sociales, environnementales et innovantes, le commerce et les conditions dans lesquels il est pratiqué;	utilisateurs, les caractéristiques sociales, environnementales et innovantes, le commerce et les conditions dans lesquels il est pratiqué, **ainsi que l'approvisionnement en circuit court**;
b) l'organisation, les qualifications et l'expérience du personnel assigné à l'exécution du marché, lorsque la qualité du personnel assigné peut avoir une influence significative sur le niveau d'exécution du marché;	b) l'organisation, les qualifications et l'expérience du personnel assigné à l'exécution du marché, lorsque la qualité du personnel assigné peut avoir une influence significative sur le niveau d'exécution du marché;
c) le service après-vente, l'assistance technique et les conditions de livraison, telles que la date de livraison, le mode de livraison et le délai de livraison ou d'exécution.	c) le service après-vente, l'assistance technique et les conditions de livraison, telles que la date de livraison, le mode de livraison et le délai de livraison ou d'exécution.
Le facteur coût peut également prendre la forme d'un prix ou d'un coût fixe sur la base duquel les opérateurs économiques seront en concurrence sur les seuls critères de qualité.	Le facteur coût peut également prendre la forme d'un prix ou d'un coût fixe sur la base duquel les opérateurs économiques seront en concurrence sur les seuls critères de qualité.
	§ 2/1. Par dérogation au paragraphe 2, le pouvoir adjudicateur ne peut, pour les marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse en se fondant uniquement sur le critère d'attribution du prix, visé au paragraphe 2.
	Par dérogation à l'alinéa 1er, l'offre économiquement la plus avantageuse peut toutefois être déterminée sur la seule base du critère d'attribution du prix si l'une des conditions suivantes est remplie:
	1° les travaux, les fournitures ou les services sont standardisés et disponibles sur le marché;
	2° la qualité exigée est intégralement décrite dans les documents du marché.
§ 3. Les critères d'attribution sont réputés être liés à l'objet du marché public lorsqu'ils se rapportent aux travaux, fournitures ou services à fournir en vertu du marché à quelque égard que ce soit et à n'importe quel stade de leur cycle de vie, y compris les facteurs intervenant dans:	**§ 3. Les critères d'attribution sont réputés être liés à l'objet du marché public lorsqu'ils se rapportent aux travaux, fournitures ou services à fournir en vertu du marché à quelque égard que ce soit et à n'importe quel stade de leur cycle de vie, y compris les facteurs intervenant dans:**
1° le processus spécifique de production, de fourniture ou de commercialisation desdits travaux, produits ou services, ou	**1° le processus spécifique de production, de fourniture ou de commercialisation desdits travaux, produits ou services, ou**
2° un processus spécifique lié à un autre stade de leur cycle de vie, même lorsque ces facteurs ne font pas	**2° un processus spécifique lié à un autre stade de leur cycle de vie, y compris, le cas échéant leur**

partie de leur contenu matériel.	**durabilité, leur réparabilité ou leur potentiel de réhabilitation.**
même lorsque ces facteurs ne font pas partie de leur contenu matériel.	**C'est le cas même lorsque ces facteurs ne font pas partie de leur contenu matériel.**
Les critères d'attribution n'ont pas pour effet de conférer une liberté de choix illimitée au pouvoir adjudicateur. Ils garantissent la possibilité d'une véritable concurrence et sont assortis de précisions qui permettent de vérifier concrètement les informations fournies par les soumissionnaires pour évaluer dans quelle mesure les offres répondent aux critères d'attribution. En cas de doute, le pouvoir adjudicateur vérifie concrètement l'exactitude des informations et éléments de preuve fournis par les soumissionnaires.	**Les critères d'attribution n'ont pas pour effet de conférer une liberté de choix illimitée au pouvoir adjudicateur. Ils garantissent la possibilité d'une véritable concurrence et sont assortis de précisions qui permettent de vérifier concrètement les informations fournies par les soumissionnaires pour évaluer dans quelle mesure les offres répondent aux critères d'attribution. En cas de doute, le pouvoir adjudicateur vérifie concrètement l'exactitude des informations et éléments de preuve fournis par les soumissionnaires.**
Ces critères doivent être indiqués dans l'avis de marché ou dans un autre document du marché.	**Ces critères doivent être indiqués dans l'avis de marché ou dans un autre document du marché.**
§ 4. Pour les marchés publics égaux ou supérieurs aux montants fixés pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur précise, dans les documents du marché, la pondération relative qu'il attribue à chacun des critères choisis pour déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse, sauf lorsqu'elle est déterminée sur la seule base du prix.	§ 4. Pour les marchés publics égaux ou supérieurs aux montants fixés pour la publicité européenne, le pouvoir adjudicateur précise, dans les documents du marché, la pondération relative qu'il attribue à chacun des critères choisis pour déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse, sauf lorsqu'elle est déterminée sur la seule base du prix.
Cette pondération peut être exprimée en prévoyant une fourchette dont la différence entre le minimum et le maximum est appropriée.	Cette pondération peut être exprimée en prévoyant une fourchette dont la différence entre le minimum et le maximum est appropriée.
Lorsque la pondération n'est pas possible pour des raisons objectives, le pouvoir adjudicateur mentionne les critères par ordre décroissant d'importance.	Lorsque la pondération n'est pas possible pour des raisons objectives, le pouvoir adjudicateur mentionne les critères par ordre décroissant d'importance.
Pour les marchés publics inférieurs aux montants précités, le pouvoir adjudicateur précise soit la pondération relative qu'il attribue à chacun des critères choisis pour déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse, soit leur ordre décroissant d'importance. A défaut, les critères d'attribution ont la même valeur.	Pour les marchés publics inférieurs aux montants précités, le pouvoir adjudicateur précise soit la pondération relative qu'il attribue à chacun des critères choisis pour déterminer l'offre économiquement la plus avantageuse, soit leur ordre décroissant d'importance. A défaut, les critères d'attribution ont la même valeur.
§ 5. Le Roi peut fixer des modalités additionnelles concernant les critères d'attribution.	§ 5. Le Roi peut fixer des modalités additionnelles concernant les critères d'attribution.
Art. 82. § 1er. Les coûts du cycle de vie couvrent, dans la mesure où ils sont pertinents, tout ou partie des coûts suivants du cycle de vie d'un produit, d'un service ou d'un ouvrage:	Art. 82. § 1er. Les coûts du cycle de vie couvrent, dans la mesure où ils sont pertinents, tout ou partie des coûts suivants du cycle de vie d'un produit, d'un service ou d'un ouvrage:
1° les coûts supportés par le pouvoir adjudicateur ou	1° les coûts supportés par le pouvoir adjudicateur ou

d'autres utilisateurs, tels que:	d'autres utilisateurs, tels que:
a) les coûts liés à l'acquisition;	a) les coûts liés à l'acquisition;
b) les coûts liés à l'utilisation, tels que la consommation d'énergie et d'autres ressources;	b) les coûts liés à l'utilisation, tels que la consommation d'énergie et d'autres ressources;
c) les frais de maintenance;	c) les frais de maintenance;
d) les coûts liés à la fin de vie tels que les coûts de collecte et de recyclage;	**d) les coûts liés à la fin du cycle de vie, tels que les coûts de démantèlement, de collecte, de recyclage et de réhabilitation;**
2° les coûts imputés aux externalités environnementales liés au produit, au service ou à l'ouvrage pendant son cycle de vie, à condition que leur valeur monétaire puisse être déterminée et vérifiée; ces coûts peuvent inclure le coût des émissions de gaz à effet de serre et d'autres émissions polluantes ainsi que d'autres coûts d'atténuation du changement climatique.	2° les coûts imputés aux externalités environnementales liés au produit, au service ou à l'ouvrage pendant son cycle de vie, à condition que leur valeur monétaire puisse être déterminée et vérifiée; ces coûts peuvent inclure le coût des émissions de gaz à effet de serre et d'autres émissions polluantes ainsi que d'autres coûts d'atténuation du changement climatique**.**
§ 2. Lorsque le pouvoir adjudicateur évalue les coûts selon une méthode basée sur le cycle de vie, il indique dans les documents du marché les données que doivent fournir les soumissionnaires et la méthode qu'utilisera le pouvoir adjudicateur pour déterminer le coût du cycle de vie sur la base de ces données.	§ 2. Lorsque le pouvoir adjudicateur évalue les coûts selon une méthode basée sur le cycle de vie, il indique dans les documents du marché les données que doivent fournir les soumissionnaires et la méthode qu'utilisera le pouvoir adjudicateur pour déterminer le coût du cycle de vie sur la base de ces données.
La méthode utilisée pour évaluer les coûts imputés aux externalités environnementales respecte l'ensemble des conditions suivantes:	La méthode utilisée pour évaluer les coûts imputés aux externalités environnementales respecte l'ensemble des conditions suivantes:
1° elle se fonde sur des critères vérifiables de façon objective et non discriminatoires. En particulier, lorsqu'elle n'a pas été prévue pour une application répétée ou continue, elle ne favorise ni ne défavorise indûment certains opérateurs économiques;	1° elle se fonde sur des critères vérifiables de façon objective et non discriminatoires. En particulier, lorsqu'elle n'a pas été prévue pour une application répétée ou continue, elle ne favorise ni ne défavorise indûment certains opérateurs économiques;
2° elle est accessible à toutes les parties intéressées;	2° elle est accessible à toutes les parties intéressées;
3° les données requises peuvent être fournies moyennant un effort raisonnable consenti par des opérateurs économiques normalement diligents, y compris des opérateurs de pays tiers parties à l'Organisation mondiale du commerce sur les marchés publics, ci-après dénommé "AMP", ou à d'autres accords internationaux par lesquels l'Union européenne est liée.	3° les données requises peuvent être fournies moyennant un effort raisonnable consenti par des opérateurs économiques normalement diligents, y compris des opérateurs de pays tiers parties à l'Organisation mondiale du commerce sur les marchés publics, ci-après dénommé "AMP", ou à d'autres accords internationaux par lesquels l'Union européenne est liée.
Lorsqu'une méthode commune de calcul des coûts du cycle de vie est devenue obligatoire de par un acte	Lorsqu'une méthode commune de calcul des coûts du cycle de vie est devenue obligatoire de par un acte

législatif de l'Union européenne, elle est appliquée pour l'évaluation des coûts du cycle de vie.	législatif de l'Union européenne, elle est appliquée pour l'évaluation des coûts du cycle de vie.
Dispositions applicables aux marchés publics de faible montant – Facture acceptée	*Dispositions applicables aux marchés publics de faible montant – Facture acceptée*
Art. 92. Les marchés dont le montant estimé est inférieur à 30.000 euros sont uniquement soumis:	Art. 92. Les marchés **dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3.000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros:**
1° aux dispositions du titre 1er, à l'exception des articles 12 à 12/8 et 14;	1° aux dispositions du titre 1er, à l'exception des articles 12 à 12/8 et 14;
2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 2;	2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 2;
3° à l'article 165, § 2.	3° à l'article 165, § 2.
Ces marchés peuvent être conclus par facture acceptée.	Ces marchés peuvent être conclus par facture acceptée.
	Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.
	Chapitre 8. – Marchés publics de très faible montant
	Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe
	Art. 92/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3.000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3.600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:
	1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu'aux règles relatives à l'estimation du montant du marché fixées en vertu de l'article 16;
	2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 2.
	Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.
	Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée.
Dialogue compétitif	*Dialogue compétitif*
Art. 121. § 1er. Tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation à un dialogue	Art. 121. § 1er. Tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation à un dialogue

compétitif en réponse à un appel à la concurrence en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par l'entité adjudicatrice.	compétitif en réponse à un appel à la concurrence en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par l'entité adjudicatrice.
Le délai minimal de réception des demandes de participation est, en règle générale, d'au moins trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché ou, lorsque l'appel à la concurrence est effectué au moyen d'un avis périodique indicatif, à compter de la date d'envoi de l'invitation à confirmer l'intérêt; il n'est en aucun cas inférieur à quinze jours.	Le délai minimal de réception des demandes de participation est, en règle générale, d'au moins trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché ou, lorsque l'appel à la concurrence est effectué au moyen d'un avis périodique indicatif, à compter de la date d'envoi de l'invitation à confirmer l'intérêt; il n'est en aucun cas inférieur à quinze jours.
Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer au dialogue. L'entité adjudicatrice peut limiter le nombre de candidats qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 149, alinéa 2. Le marché est attribué sur la seule base du critère de l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix, conformément à l'article 81, § 2, 3°.	Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer au dialogue. L'entité adjudicatrice peut limiter le nombre de candidats qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 149, alinéa 2. Le marché est attribué sur la seule base du critère de l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix, conformément **à l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°**.
§ 2. L'entité adjudicatrice indique ses besoins et ses exigences dans l'appel à la concurrence et/ou dans un document descriptif. À cette occasion, et dans les mêmes documents, elle indique et définit également les critères d'attribution retenus et fixent un calendrier indicatif.	§ 2. L'entité adjudicatrice indique ses besoins et ses exigences dans l'appel à la concurrence et/ou dans un document descriptif. À cette occasion, et dans les mêmes documents, elle indique et définit également les critères d'attribution retenus et fixent un calendrier indicatif.
§ 3. L'entité adjudicatrice ouvre, avec les participants sélectionnés conformément aux dispositions pertinentes des articles 147 à 152, un dialogue dont l'objet est l'identification et la définition des moyens propres à satisfaire au mieux ses besoins. Au cours de ce dialogue, elle peut discuter tous les aspects du marché avec les participants sélectionnés.	§ 3. L'entité adjudicatrice ouvre, avec les participants sélectionnés conformément aux dispositions pertinentes des articles 147 à 152, un dialogue dont l'objet est l'identification et la définition des moyens propres à satisfaire au mieux ses besoins. Au cours de ce dialogue, elle peut discuter tous les aspects du marché avec les participants sélectionnés.
Au cours du dialogue, l'entité adjudicatrice assure l'égalité de traitement de tous les participants. À cette fin, elle ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains participants par rapport à d'autres.	Au cours du dialogue, l'entité adjudicatrice assure l'égalité de traitement de tous les participants. À cette fin, elle ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains participants par rapport à d'autres.
Conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres participants les solutions proposées ou les informations confidentielles communiquées par un des participants sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres participants les solutions proposées ou les informations confidentielles communiquées par un des participants sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.
§ 4. Le dialogue compétitif peut se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre de solutions à	§ 4. Le dialogue compétitif peut se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre de solutions à

discuter pendant la phase du dialogue en appliquant les critères d'attribution énoncés dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif. Dans l'avis d'appel à la concurrence ou le document descriptif, l'entité adjudicatrice indique si elle fera usage de cette possibilité.	discuter pendant la phase du dialogue en appliquant les critères d'attribution énoncés dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif. Dans l'avis d'appel à la concurrence ou le document descriptif, l'entité adjudicatrice indique si elle fera usage de cette possibilité.
§ 5. L'entité adjudicatrice poursuit le dialogue jusqu'à ce qu'elle soit en mesure d'identifier la ou les solutions qui sont susceptibles de répondre à ses besoins.	§ 5. L'entité adjudicatrice poursuit le dialogue jusqu'à ce qu'elle soit en mesure d'identifier la ou les solutions qui sont susceptibles de répondre à ses besoins.
§ 6. Après avoir prononcé la clôture du dialogue et en avoir informé les participants restant en lice, l'entité adjudicatrice invite chacun d'eux à soumettre son offre finale sur la base de la ou des solutions présentées et spécifiées au cours du dialogue. Ces offres comprennent tous les éléments requis et nécessaires pour la réalisation du projet.	§ 6. Après avoir prononcé la clôture du dialogue et en avoir informé les participants restant en lice, l'entité adjudicatrice invite chacun d'eux à soumettre son offre finale sur la base de la ou des solutions présentées et spécifiées au cours du dialogue. Ces offres comprennent tous les éléments requis et nécessaires pour la réalisation du projet.
À la demande de l'entité adjudicatrice, ces offres peuvent être clarifiées, précisées et optimisées à condition qu'elles n'aient pas pour effet de modifier les aspects essentiels de l'offre ou du marché public, notamment les besoins et exigences indiqués dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif, lorsque les modifications apportées à ces aspects, besoins ou exigences sont susceptibles de fausser la concurrence ou d'avoir un effet discriminatoire.	À la demande de l'entité adjudicatrice, ces offres peuvent être clarifiées, précisées et optimisées à condition qu'elles n'aient pas pour effet de modifier les aspects essentiels de l'offre ou du marché public, notamment les besoins et exigences indiqués dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif, lorsque les modifications apportées à ces aspects, besoins ou exigences sont susceptibles de fausser la concurrence ou d'avoir un effet discriminatoire.
§ 7. L'entité adjudicatrice évalue les offres reçues en fonction des critères d'attribution fixés dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif.	§ 7. L'entité adjudicatrice évalue les offres reçues en fonction des critères d'attribution fixés dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif.
À la demande de l'entité adjudicatrice, des négociations peuvent être menées avec le soumissionnaire reconnu comme ayant remis l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix conformément à l'article 81, § 2, 3°, pour confirmer les engagements financiers ou d'autres conditions énoncés dans l'offre en arrêtant les clauses du marché, à condition que ce processus n'ait pas pour effet de modifier, de manière importante, des aspects essentiels de l'offre ou du marché public, y compris les besoins et les exigences indiqués dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif, et ne risque pas de fausser la concurrence ou d'entraîner des discriminations.	À la demande de l'entité adjudicatrice, des négociations peuvent être menées avec le soumissionnaire reconnu comme ayant remis l'offre présentant le meilleur rapport qualité/prix conformément à **l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°,** pour confirmer les engagements financiers ou d'autres conditions énoncés dans l'offre en arrêtant les clauses du marché, à condition que ce processus n'ait pas pour effet de modifier, de manière importante, des aspects essentiels de l'offre ou du marché public, y compris les besoins et les exigences indiqués dans l'avis d'appel à la concurrence ou dans le document descriptif, et ne risque pas de fausser la concurrence ou d'entraîner des discriminations.
§ 8. L'entité adjudicatrice peut prévoir des primes ou des paiements au profit des participants au dialogue.	§ 8. L'entité adjudicatrice peut prévoir des primes ou des paiements au profit des participants au dialogue.
Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au dialogue compétitif.	Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au dialogue compétitif.

Partenariats d'innovation	*Partenariats d'innovation*
Art. 122. § 1er. Dans un partenariat d'innovation, tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation en réponse à un avis d'appel à la concurrence en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par l'entité adjudicatrice.	Art. 122. § 1er. Dans un partenariat d'innovation, tout opérateur économique peut soumettre une demande de participation en réponse à un avis d'appel à la concurrence en fournissant les informations aux fins de la sélection qui sont réclamées par l'entité adjudicatrice.
Dans les documents de marché, l'entité adjudicatrice définit le besoin relatif à un produit, un service ou à des travaux innovants qui ne peut être satisfait par l'acquisition de produits, de services ou de travaux déjà disponibles sur le marché. Elle indique les éléments de cette définition qui fixent les exigences minimales que doivent respecter toutes les offres. Les informations fournies sont suffisamment précises pour permettre aux opérateurs économiques de déterminer la nature et la portée de la solution requise et de décider de demander ou non à participer à la procédure.	Dans les documents de marché, l'entité adjudicatrice définit le besoin relatif à un produit, un service ou à des travaux innovants qui ne peut être satisfait par l'acquisition de produits, de services ou de travaux déjà disponibles sur le marché. Elle indique les éléments de cette définition qui fixent les exigences minimales que doivent respecter toutes les offres. Les informations fournies sont suffisamment précises pour permettre aux opérateurs économiques de déterminer la nature et la portée de la solution requise et de décider de demander ou non à participer à la procédure.
L'entité adjudicatrice peut décider de mettre en place le partenariat d'innovation avec un ou plusieurs partenaires menant des activités de recherche et développement séparées.	L'entité adjudicatrice peut décider de mettre en place le partenariat d'innovation avec un ou plusieurs partenaires menant des activités de recherche et développement séparées.
Le délai minimal de réception des demandes de participation est, en règle générale, d'au moins trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché; il n'est en aucun cas inférieur à quinze jours. Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer à la procédure. L'entité adjudicatrice peut limiter le nombre de candidats admis à présenter une offre qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 149, alinéa 2. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à l'article 81, § 2, 3°.	Le délai minimal de réception des demandes de participation est, en règle générale, d'au moins trente jours à compter de la date d'envoi de l'avis de marché; il n'est en aucun cas inférieur à quinze jours. Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations fournies peuvent participer à la procédure. L'entité adjudicatrice peut limiter le nombre de candidats admis à présenter une offre qui seront invités à participer à la procédure, conformément à l'article 149, alinéa 2. Le marché est attribué sur la seule base du critère d'attribution du meilleur rapport qualité/prix, conformément à **l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°.**
§ 2. Le partenariat d'innovation vise au développement d'un produit, d'un service ou de travaux innovants et à l'acquisition ultérieure des fournitures, services ou travaux en résultant, à condition qu'ils correspondent aux niveaux de performance et aux coûts maximum convenus entre l'entité adjudicatrice et les participants.	§ 2. Le partenariat d'innovation vise au développement d'un produit, d'un service ou de travaux innovants et à l'acquisition ultérieure des fournitures, services ou travaux en résultant, à condition qu'ils correspondent aux niveaux de performance et aux coûts maximum convenus entre l'entité adjudicatrice et les participants.
Le partenariat d'innovation est structuré en phases successives qui suivent le déroulement des étapes du processus de recherche et d'innovation, qui peuvent comprendre le stade de la fabrication des produits, de la prestation des services ou de l'exécution des travaux. Le partenariat d'innovation établit des objectifs	Le partenariat d'innovation est structuré en phases successives qui suivent le déroulement des étapes du processus de recherche et d'innovation, qui peuvent comprendre le stade de la fabrication des produits, de la prestation des services ou de l'exécution des travaux. Le partenariat d'innovation établit des objectifs

intermédiaires que les partenaires doivent atteindre et prévoit le paiement de la rémunération selon des tranches appropriées.	intermédiaires que les partenaires doivent atteindre et prévoit le paiement de la rémunération selon des tranches appropriées.
Sur la base de ces objectifs, l'entité adjudicatrice peut décider, après chaque phase, de résilier le partenariat d'innovation ou, dans le cas d'un partenariat d'innovation établi avec plusieurs partenaires, de réduire le nombre de partenaires en mettant un terme aux contrats individuels, à condition que, dans les documents du marché, elle ait indiqué ces possibilités et les conditions de leur mise en œuvre.	Sur la base de ces objectifs, l'entité adjudicatrice peut décider, après chaque phase, de résilier le partenariat d'innovation ou, dans le cas d'un partenariat d'innovation établi avec plusieurs partenaires, de réduire le nombre de partenaires en mettant un terme aux contrats individuels, à condition que, dans les documents du marché, elle ait indiqué ces possibilités et les conditions de leur mise en œuvre.
§ 3. Sauf disposition contraire prévue au présent article, l'entité adjudicatrice négocie avec le ou les soumissionnaires l'offre initiale et toutes les offres ultérieures, à l'exception de l'offre finale, en vue d'en améliorer le contenu.	§ 3. Sauf disposition contraire prévue au présent article, l'entité adjudicatrice négocie avec le ou les soumissionnaires l'offre initiale et toutes les offres ultérieures, à l'exception de l'offre finale, en vue d'en améliorer le contenu.
Les exigences minimales et les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations.	Les exigences minimales et les critères d'attribution ne font pas l'objet de négociations.
§ 4. Au cours de la négociation, l'entité adjudicatrice assure l'égalité de traitement de tous les soumissionnaires. À cette fin, elle ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains soumissionnaires. Elle informe par écrit tous les soumissionnaires dont les offres n'ont pas été éliminées, en vertu du paragraphe 5, de tous les changements apportés aux spécifications techniques ou aux autres documents du marché, autres que ceux qui définissent les exigences minimales. À la suite de ces changements, l'entité adjudicatrice prévoit suffisamment de temps pour permettre aux soumissionnaires de modifier leurs offres et de les présenter à nouveau s'il y a lieu.	§ 4. Au cours de la négociation, l'entité adjudicatrice assure l'égalité de traitement de tous les soumissionnaires. À cette fin, elle ne donne pas, de manière discriminatoire, d'information susceptible d'avantager certains soumissionnaires. Elle informe par écrit tous les soumissionnaires dont les offres n'ont pas été éliminées, en vertu du paragraphe 5, de tous les changements apportés aux spécifications techniques ou aux autres documents du marché, autres que ceux qui définissent les exigences minimales. À la suite de ces changements, l'entité adjudicatrice prévoit suffisamment de temps pour permettre aux soumissionnaires de modifier leurs offres et de les présenter à nouveau s'il y a lieu.
Conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres participants les informations confidentielles communiquées par un candidat ou un soumissionnaire participant aux négociations, sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres participants les informations confidentielles communiquées par un candidat ou un soumissionnaire participant aux négociations, sans l'accord écrit et préalable de celui-ci. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.
§ 5. Les négociations intervenant au cours des procédures de partenariat d'innovation peuvent se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre d'offres à négocier en appliquant les critères d'attribution précisés dans l'avis de marché, dans l'invitation à confirmer l'intérêt ou dans les documents de marché. L'entité	§ 5. Les négociations intervenant au cours des procédures de partenariat d'innovation peuvent se dérouler en phases successives de manière à limiter le nombre d'offres à négocier en appliquant les critères d'attribution précisés dans l'avis de marché, dans l'invitation à confirmer l'intérêt ou dans les documents de marché. L'entité

adjudicatrice indique, dans l'avis de marché, l'invitation à confirmer l'intérêt ou les documents du marché, si elle fera usage de cette possibilité.	adjudicatrice indique, dans l'avis de marché, l'invitation à confirmer l'intérêt ou les documents du marché, si elle fera usage de cette possibilité.
Lors de la sélection des candidats, l'entité adjudicatrice applique en particulier les critères relatifs aux capacités des candidats dans le domaine de la recherche et du développement ainsi que de l'élaboration et de la mise en œuvre de solutions innovantes.	Lors de la sélection des candidats, l'entité adjudicatrice applique en particulier les critères relatifs aux capacités des candidats dans le domaine de la recherche et du développement ainsi que de l'élaboration et de la mise en œuvre de solutions innovantes.
Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations requises peuvent soumettre des projets de recherche et d'innovation qui visent à répondre aux besoins définis par l'entité adjudicatrice et que les solutions existantes ne permettent pas de couvrir.	Seuls les opérateurs économiques ayant reçu une invitation de l'entité adjudicatrice à la suite de l'évaluation des informations requises peuvent soumettre des projets de recherche et d'innovation qui visent à répondre aux besoins définis par l'entité adjudicatrice et que les solutions existantes ne permettent pas de couvrir.
Dans les documents de marché, l'entité adjudicatrice définit les dispositions applicables aux droits de propriété intellectuelle. En cas de partenariat d'innovation associant plusieurs partenaires, conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres partenaires les solutions proposées ou d'autres informations confidentielles communiquées par un partenaire dans le cadre du partenariat sans l'accord écrit et préalable dudit partenaire. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.	Dans les documents de marché, l'entité adjudicatrice définit les dispositions applicables aux droits de propriété intellectuelle. En cas de partenariat d'innovation associant plusieurs partenaires, conformément à l'article 13, l'entité adjudicatrice ne révèle pas aux autres partenaires les solutions proposées ou d'autres informations confidentielles communiquées par un partenaire dans le cadre du partenariat sans l'accord écrit et préalable dudit partenaire. Cet accord ne revêt pas la forme d'une renonciation générale mais vise des informations précises dont la communication est envisagée.
§ 6. L'entité adjudicatrice veille à ce que la structure du partenariat, et notamment la durée et la valeur de ses différentes phases, tiennent compte du degré d'innovation de la solution proposée et du déroulement des activités de recherche et d'innovation requises pour le développement d'une solution innovante non encore disponible sur le marché. La valeur estimée des fournitures, des services ou des travaux n'est pas disproportionnée par rapport à l'investissement requis pour leur développement.	§ 6. L'entité adjudicatrice veille à ce que la structure du partenariat, et notamment la durée et la valeur de ses différentes phases, tiennent compte du degré d'innovation de la solution proposée et du déroulement des activités de recherche et d'innovation requises pour le développement d'une solution innovante non encore disponible sur le marché. La valeur estimée des fournitures, des services ou des travaux n'est pas disproportionnée par rapport à l'investissement requis pour leur développement.
§ 7. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au partenariat d'innovation.	§ 7. Le Roi peut fixer les modalités procédurales additionnelles applicables au partenariat d'innovation.
Art. 147. § 1er. Aux fins de la sélection de participants à des procédures de passation de marché, les règles suivantes s'appliquent:	Art. 147. § 1er. Aux fins de la sélection de participants à des procédures de passation de marché, les règles suivantes s'appliquent:
1° l'entité adjudicatrice ayant établi des règles et des critères d'exclusion des soumissionnaires ou des candidats conformément à l'article 149, alinéa 1er, ou à l'article 151, § 1er, exclut les opérateurs économiques en fonction de ces règles et de ces	1° l'entité adjudicatrice ayant établi des règles et des critères d'exclusion des soumissionnaires ou des candidats conformément à l'article 149, alinéa 1er, ou à l'article 151, § 1er, exclut les opérateurs économiques en fonction de ces règles et de ces

critères;	critères;
2° elle sélectionne les soumissionnaires ou les candidats conformément aux règles et critères objectifs établis en vertu des articles 149 et 151;	2° elle sélectionne les soumissionnaires ou les candidats conformément aux règles et critères objectifs établis en vertu des articles 149 et 151;
3° dans les procédures restreintes, dans les procédures négociées avec mise en concurrence, dans les dialogues compétitifs et dans les partenariats d'innovation, elle limite, le cas échéant, conformément à l'article 149, alinéa 2, le nombre des candidats retenus en vertu des points 1° et 2° du présent paragraphe.	3° dans les procédures restreintes, dans les procédures négociées avec mise en concurrence, dans les dialogues compétitifs et dans les partenariats d'innovation, elle limite, le cas échéant, conformément à l'article 149, alinéa 2, le nombre des candidats retenus en vertu des points 1° et 2° du présent paragraphe.
§ 2. Lorsque l'appel à la concurrence s'effectue par un avis sur l'existence d'un système de qualification et aux fins de la sélection de participants à des procédures de passation de marchés spécifiques faisant l'objet de la mise en concurrence, l'entité adjudicatrice:	§ 2. Lorsque l'appel à la concurrence s'effectue par un avis sur l'existence d'un système de qualification et aux fins de la sélection de participants à des procédures de passation de marchés spécifiques faisant l'objet de la mise en concurrence, l'entité adjudicatrice:
1° qualifie les opérateurs économiques conformément à l'article 148;	1° qualifie les opérateurs économiques conformément à l'article 148;
2° applique à ces opérateurs économiques qualifiés les dispositions du paragraphe 1er qui se rapportent aux procédures restreintes, aux procédures négociées, aux dialogues compétitifs ou aux partenariats d'innovation.	2° applique à ces opérateurs économiques qualifiés les dispositions du paragraphe 1er qui se rapportent aux procédures restreintes, aux procédures négociées, aux dialogues compétitifs ou aux partenariats d'innovation.
§ 3. Lorsqu'elle choisit les participants à une procédure restreinte ou négociée, à un dialogue compétitif ou à un partenariat d'innovation, en prenant leur décision quant à la qualification ou lorsque les critères et règles sont mis à jour, l'entité adjudicatrice ne peut pas:	§ 3. Lorsqu'elle choisit les participants à une procédure restreinte ou négociée, à un dialogue compétitif ou à un partenariat d'innovation, en prenant leur décision quant à la qualification ou lorsque les critères et règles sont mis à jour, l'entité adjudicatrice ne peut pas:
1° imposer à certains opérateurs économiques des conditions administratives, techniques ou financières qui n'auraient pas été imposées à d'autres;	1° imposer à certains opérateurs économiques des conditions administratives, techniques ou financières qui n'auraient pas été imposées à d'autres;
2° exiger des essais ou des justifications qui feraient double emploi avec des preuves objectives déjà disponibles.	2° exiger des essais ou des justifications qui feraient double emploi avec des preuves objectives déjà disponibles.
§ 4. Lorsque les informations ou les documents qui doivent être soumis par les opérateurs économiques sont ou semblent incomplets ou erronés, ou lorsque certains documents sont manquants, l' entité adjudicatrice peut, sans préjudice de l'article 121, § 6, alinéa 2, demander aux candidats ou soumissionnaires concernés de présenter, compléter, clarifier ou préciser les informations ou les documents concernés dans un délai approprié, à condition	§ 4. Lorsque les informations ou les documents qui doivent être soumis par les opérateurs économiques sont ou semblent incomplets ou erronés, ou lorsque certains documents sont manquants, l' entité adjudicatrice peut, sans préjudice de l'article 121, § 6, alinéa 2, demander aux candidats ou soumissionnaires concernés de présenter, compléter, clarifier ou préciser les informations ou les documents concernés dans un délai approprié, à condition

que ces demandes respectent pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence et, s'il est fait usage d'une procédure ouverte ou restreinte, sans que cela ne puisse mener à une modification des éléments essentiels du marché.	que ces demandes respectent pleinement les principes d'égalité de traitement et de transparence et, s'il est fait usage d'une procédure ouverte ou restreinte, sans que cela ne puisse mener à une modification des éléments essentiels du marché.
Un changement de la composition du personnel mis à disposition pour l'exécution du contrat, qui est la conséquence directe des mesures visant à résoudre les conflits d'intérêt ou les situations de participation préalable, est considéré comme ne donnant pas lieu à une modification d'un élément essentiel de l'offre.	Un changement de la composition du personnel mis à disposition pour l'exécution du contrat, qui est la conséquence directe des mesures visant à résoudre les conflits d'intérêt ou les situations de participation préalable, est considéré comme ne donnant pas lieu à une modification d'un élément essentiel de l'offre.
§ 5. L'entité adjudicatrice vérifie la conformité des offres présentées par les soumissionnaires ainsi sélectionnés aux règles et exigences applicables aux offres et attribue le marché en se basant sur le ou les critères d'attribution fixés conformément aux articles 81 et 153, compte tenu de l'article 136.	§ 5. L'entité adjudicatrice vérifie la conformité des offres présentées par les soumissionnaires ainsi sélectionnés aux règles et exigences applicables aux offres et attribue le marché en se basant sur le ou les critères d'attribution fixés conformément aux articles 81 et 153, compte tenu de l'article 136.
Sans préjudice du paragraphe 6, lorsque l'entité adjudicatrice constate que l'offre économiquement la plus avantageuse ne respecte pas les obligations applicables dans les domaines du droit environnemental, social ou du travail et mentionnées à l'article 7, elle décide néanmoins de ne pas attribuer le marché au soumissionnaire qui a remis ladite offre, pour autant qu'il s'agit d'une obligation dont le non-respect est également sanctionné pénalement. Dans les autres cas où il constate que cette offre ne satisfait pas aux obligations susmentionnées, il peut procéder de la même manière.	Sans préjudice du paragraphe 6, lorsque l'entité adjudicatrice constate que l'offre économiquement la plus avantageuse ne respecte pas les obligations applicables dans les domaines du droit environnemental, social ou du travail et mentionnées à l'article 7, elle décide néanmoins de ne pas attribuer le marché au soumissionnaire qui a remis ladite offre, pour autant qu'il s'agit d'une obligation dont le non-respect est également sanctionné pénalement. Dans les autres cas où il constate que cette offre ne satisfait pas aux obligations susmentionnées, il peut procéder de la même manière.
§ 6. Dans le cadre d'une procédure ouvertes ou d'une procédure négociée directe avec mise en concurrence préalable, l'entité adjudicatrice peut décider d'examiner les offres avant de vérifier l'aptitude des soumissionnaires, à condition que les dispositions pertinentes des articles 147 à 153 soient respectées, y compris la règle selon laquelle le marché n'est pas attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu conformément à l'article 151 ou qui ne remplit pas les critères de sélection établis par l'entité adjudicatrice conformément à l'article 149, alinéa 1er, et à l'article 151.	**§ 6. L'entité adjudicatrice peut, dans le cas d'une procédure ouverte ou d'une procédure négociée directe avec mise en concurrence préalable, procéder à l'analyse de la régularité des offres, des prix et à leur classement avant de vérifier l'absence de motifs d'exclusion et le cas échéant, le respect des critères de sélection.**
	Lorsqu'elle fait usage de cette possibilité, elle s'assure que la vérification de l'absence de motifs d'exclusion et du respect des critères de sélection s'effectue d'une manière impartiale et transparente, afin qu'aucun marché ne soit attribué à un soumissionnaire qui aurait dû être exclu ou qui, le cas échéant, n'aurait pas rempli les critères de sélection.

Dispositions applicables aux marchés publics de faible montant — Facture acceptée	*Dispositions applicables aux marchés publics de faible montant — Facture acceptée*
Art. 162. Les marchés publics visés à l'article 94, alinéa 1er, 1°, dont le montant estimé est inférieur à 30 000 euros sont uniquement soumis:	Art. 162. Les marchés publics visés à l'article 94, alinéa 1er, 1°, **dont le montant estimé est inférieur à 75.000 euros mais supérieur ou égal à 3.000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 90.000 euros:**
1° aux dispositions du titre 1er, à l'exception des articles 12 à 12/8 et 14;	1° aux dispositions du titre 1er, à l'exception des articles 12 à 12/8 et 14;
2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 3.	2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 3.
3° à l'article 165, § 2.	3° à l'article 165, § 2.
Ces marchés peuvent être conclus par facture acceptée.	Ces marchés peuvent être conclus par facture acceptée.
	Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation ou de la déflation.
	Chapitre 8. – Marchés publics de très faible montant
	Dispositions applicables aux marchés publics de très faible montant – Attribution directe
	Art. 162/1. Les marchés publics dont le montant estimé est inférieur à 3.000 euros et dont le montant de la dépense à approuver est inférieur à 3.600 euros sont, outre la présente disposition, uniquement soumis:
	1° aux articles 2, 6, 7 et 16 ainsi qu'aux règles relatives à l'estimation du montant du marché fixées en vertu de l'article 16;
	2° aux dispositions relatives au champ d'application *ratione personae* et *ratione materiae* visé au chapitre 1er du titre 3.
	Le Roi peut adapter les montants précités en fonction de l'inflation et de la déflation.
	Ces marchés publics peuvent être attribués directement et conclus par facture acceptée.
Information à conserver	*Information à conserver*
Art. 164. § 1er. Pour tout marché, accord-cadre ou système d'acquisition dynamique relevant du champ d'application du titre 2, d'un montant égal ou supérieur au seuil fixé	Art. 164. § 1er. Pour tout marché, accord-cadre ou système d'acquisition dynamique relevant du champ d'application du titre 2, d'un montant égal ou supérieur au seuil fixé

pour la publicité européenne, les pouvoirs adjudicateurs conservent par écrit au moins les informations suivantes:	pour la publicité européenne, les pouvoirs adjudicateurs conservent par écrit au moins les informations suivantes:
1° le nom et l'adresse du pouvoir adjudicateur, l'objet et le montant du marché, de l'accord-cadre ou du système d'acquisition dynamique;	1° le nom et l'adresse du pouvoir adjudicateur, l'objet et le montant du marché, de l'accord-cadre ou du système d'acquisition dynamique;
2° le cas échéant, les résultats de la sélection et/ou de la réduction du nombre de candidats, d'offres ou de solutions prévue aux articles 79 et 80, à savoir:	2° le cas échéant, les résultats de la sélection et/ou de la réduction du nombre de candidats, d'offres ou de solutions prévue aux articles 79 et 80, à savoir:
a) le nom des candidats ou soumissionnaires sélectionnés et les motifs de droit et de fait justifiant leur sélection;	a) le nom des candidats ou soumissionnaires sélectionnés et les motifs de droit et de fait justifiant leur sélection;
b) le nom des candidats ou soumissionnaires écartés et les motifs de droit et de fait de leur éviction;	b) le nom des candidats ou soumissionnaires écartés et les motifs de droit et de fait de leur éviction;
3° les motifs de droit et de fait du rejet des offres jugées anormalement basses;	3° les motifs de droit et de fait du rejet des offres jugées anormalement basses;
4° le nom du soumissionnaire retenu et les motifs de droit et de fait du choix de son offre, en ce compris les caractéristiques et avantages de celle-ci, ainsi que, si elle est connue, la part du marché ou de l'accord-cadre que le soumissionnaire retenu a l'intention de sous-traiter à des tiers; et si ces informations sont connues à ce stade, les noms des sous-traitants du contractant principal, le cas échéant;	4° le nom du soumissionnaire retenu et les motifs de droit et de fait du choix de son offre, en ce compris les caractéristiques et avantages de celle-ci, ainsi que, si elle est connue, la part du marché ou de l'accord-cadre que le soumissionnaire retenu a l'intention de sous-traiter à des tiers; et si ces informations sont connues à ce stade, les noms des sous-traitants du contractant principal, le cas échéant;
5° en ce qui concerne les procédures concurrentielles avec négociation et les dialogues compétitifs, les motifs de droit et de fait qui justifient ou permettent le recours à ces procédures dans les situations prévues aux articles 38, § 1er, et 39, § 1er;	5° en ce qui concerne les procédures concurrentielles avec négociation et les dialogues compétitifs, les motifs de droit et de fait qui justifient ou permettent le recours à ces procédures dans les situations prévues aux articles 38, § 1er, et 39, § 1er;
6° pour les procédures négociées sans publication préalable, les motifs de droit et de fait qui justifient ou permettent le recours à cette procédure dans les circonstances visées à l'article 42, § 1er;	6° pour les procédures négociées sans publication préalable, les motifs de droit et de fait qui justifient ou permettent le recours à cette procédure dans les circonstances visées à l'article 42, § 1er;
7° le cas échéant, les motifs de droit et de fait pour lesquels le pouvoir adjudicateur a renoncé à attribuer un marché, un accord-cadre ou à mettre en place un système d'acquisition dynamique;	7° le cas échéant, les motifs de droit et de fait pour lesquels le pouvoir adjudicateur a renoncé à attribuer un marché, un accord-cadre ou à mettre en place un système d'acquisition dynamique;
8° le cas échéant, les raisons pour lesquelles des moyens de communication autres que les moyens électroniques ont été utilisés pour la soumission des offres;	8° le cas échéant, les raisons pour lesquelles des moyens de communication autres que les moyens électroniques ont été utilisés pour la soumission des offres;
9° le cas échéant, les conflits d'intérêts décelés et les mesures prises en conséquence;	9° le cas échéant, les conflits d'intérêts décelés et les mesures prises en conséquence;

10° le cas échéant, les mesures appropriées visées à l'article 52, § 1er;	10° le cas échéant, les mesures appropriées visées à l'article 52, § 1er;
11° les raisons pour lesquelles le marché n'a pas été divisé en lots.	11° les raisons pour lesquelles le marché n'a pas été divisé en lots.
	12° Le cas échéant, les raisons pour lesquelles il n'est pas techniquement possible de respecter les obligations d'efficacité énergétiques visées à l'article 168.
Les informations visées à l'alinéa 1er ne doivent pas être disponibles pour les contrats fondés sur des accords-cadres lorsque ceux-ci sont conclus conformément à l'article 43, § 4, ou à l'article 43, § 5, 2°.	Les informations visées à l'alinéa 1er ne doivent pas être disponibles pour les contrats fondés sur des accords-cadres lorsque ceux-ci sont conclus conformément à l'article 43, § 4, ou à l'article 43, § 5, 2°.
Dans la mesure où l'avis d'attribution de marché établi en vertu de l'article 62 ou de l'article 90, § 3, contient les informations exigées à l'alinéa 1er, les pouvoirs adjudicateurs peuvent se référer audit avis.	Dans la mesure où l'avis d'attribution de marché établi en vertu de l'article 62 ou de l'article 90, § 3, contient les informations exigées à l'alinéa 1er, les pouvoirs adjudicateurs peuvent se référer audit avis.
§ 2. Pour tout marché ou accord-cadre relevant du champ d'application du titre 3, d'un montant égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, et chaque fois qu'un système d'acquisition dynamique est mis en place, les entités adjudicatrices conservent par écrit les informations suffisantes reprenant les motifs de droit et de fait permettant de justifier ultérieurement des décisions prises en relation avec:	§ 2. Pour tout marché ou accord-cadre relevant du champ d'application du titre 3, d'un montant égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, et chaque fois qu'un système d'acquisition dynamique est mis en place, les entités adjudicatrices conservent par écrit les informations suffisantes reprenant les motifs de droit et de fait permettant de justifier ultérieurement des décisions prises en relation avec:
1° la qualification ou la sélection des opérateurs économiques et l'attribution des marchés;	1° la qualification ou la sélection des opérateurs économiques et l'attribution des marchés;
2° l'utilisation des procédures négociées sans mise en concurrence préalable conformément à l'article 124;	2° l'utilisation des procédures négociées sans mise en concurrence préalable conformément à l'article 124;
3° la non-application des dispositions des chapitres 3 à 5 du titre 3 en vertu des dérogations prévues au chapitre 1er du même titre;	3° la non-application des dispositions des chapitres 3 à 5 du titre 3 en vertu des dérogations prévues au chapitre 1er du même titre;
4° le cas échéant, les raisons pour lesquelles des moyens de communication autres que les moyens électroniques ont été utilisés pour la soumission des offres;	4° le cas échéant, les raisons pour lesquelles des moyens de communication autres que les moyens électroniques ont été utilisés pour la soumission des offres;
5° le cas échéant, les mesures appropriées visées à l'article 52, § 1er.	5° le cas échéant, les mesures appropriées visées à l'article 52, § 1er.
Dans la mesure où l'avis d'attribution de marché établi conformément à l'article 143 ou à l'article 160, § 3, contient les informations exigées au présent paragraphe, les entités adjudicatrices peuvent se référer audit avis.	Dans la mesure où l'avis d'attribution de marché établi conformément à l'article 143 ou à l'article 160, § 3, contient les informations exigées au présent paragraphe, les entités adjudicatrices peuvent se référer audit avis.

§ 3. Les informations visées aux paragraphes 1er et 2, ou leurs principaux éléments, sont communiqués, à leur demande, au point de contact visé à l'article 163, § 2, aux gouvernements de communauté ou de région, ou aux instances de contrôle concernées.	§ 3. Les informations visées aux paragraphes 1er et 2, ou leurs principaux éléments, sont communiqués, à leur demande, au point de contact visé à l'article 163, § 2, aux gouvernements de communauté ou de région, ou aux instances de contrôle concernées.
§ 4. Les adjudicateurs conservent une trace du déroulement de toutes les procédures de passation, qu'elles soient menées ou non par des moyens électroniques. À cet effet, ils veillent à conserver des documents suffisants pour justifier les décisions prises à toutes les étapes de la procédure de passation, notamment des documents concernant les échanges avec les opérateurs économiques et les délibérations internes, la préparation des documents du marché, le dialogue ou la négociation le cas échéant, la sélection et l'attribution du marché. Ces documents sont conservés au moins pendant une période de dix ans à compter de la date de conclusion du marché et en tout état de cause jusqu'à l'expiration du délai de garantie, sans préjudice des dispositions des lois, décrets et ordonnances relatifs aux archives.	§ 4. Les adjudicateurs conservent une trace du déroulement de toutes les procédures de passation, qu'elles soient menées ou non par des moyens électroniques. À cet effet, ils veillent à conserver des documents suffisants pour justifier les décisions prises à toutes les étapes de la procédure de passation, notamment des documents concernant les échanges avec les opérateurs économiques et les délibérations internes, la préparation des documents du marché, le dialogue ou la négociation le cas échéant, la sélection et l'attribution du marché. Ces documents sont conservés au moins pendant une période de dix ans à compter de la date de conclusion du marché et en tout état de cause jusqu'à l'expiration du délai de garantie, sans préjudice des dispositions des lois, décrets et ordonnances relatifs aux archives.
Le présent paragraphe est d'application pour chaque marché ou accord-cadre qui tombe sous le champ d'application du titre 2 ou 3, ainsi que pour les marchés pour lesquels la valeur estimé est inférieur aux seuils fixés pour la publicité européenne. Le présent paragraphe n'est cependant pas d'application aux marchés publics de faible montant visés au chapitre 7 du titre 2 ou au chapitre 7 du titre 3.	Le présent paragraphe est d'application pour chaque marché ou accord-cadre qui tombe sous le champ d'application du titre 2 ou 3, ainsi que pour les marchés pour lesquels la valeur estimé est inférieur aux seuils fixés pour la publicité européenne. Le présent paragraphe n'est cependant pas d'application aux marchés publics de faible montant visés au chapitre 7 du titre 2 ou au chapitre 7 du titre 3.
Obligations statistiques	*Obligations statistiques*
Art. 165. § 1er. Les adjudicateurs transmettent au point de contact visé à l'article 163, § 2, à sa demande, tous renseignements statistiques et toutes données nécessaires à l'élaboration des statistiques relatives aux marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne.	Art. 165. § 1er. Les adjudicateurs transmettent au point de contact visé à l'article 163, § 2, à sa demande, tous renseignements statistiques et toutes données nécessaires à l'élaboration des statistiques relatives aux marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur aux seuils fixés pour la publicité européenne.
§ 2. Au plus tard le 15 février de chaque année, les adjudicateurs transmettent au point de référence visé à l'article 163, § 2, la valeur totale des marchés de faible montant conclus l'année précédente. La valeur totale de ces marchés doit être ventilée par entreprise bénéficiaire suivant qu'il s'agit de marchés de travaux, de fournitures ou de services. L'enregistrement de l'entreprise bénéficiaire est faite sur la base de son numéro d'identification, lequel correspond pour les entreprises belges au numéro d'entreprise attribué lors de l'inscription à la Banque-Carrefour des Entreprises. Ils	§ 2. Au plus tard le 15 février de chaque année, les adjudicateurs transmettent au point de référence visé à l'article 163, § 2, la valeur totale des marchés de faible montant conclus l'année précédente. La valeur totale de ces marchés doit être ventilée par entreprise bénéficiaire suivant qu'il s'agit de marchés de travaux, de fournitures ou de services. L'enregistrement de l'entreprise bénéficiaire est faite sur la base de son numéro d'identification, lequel correspond pour les entreprises belges au numéro d'entreprise attribué lors de l'inscription à la Banque-Carrefour des Entreprises. Ils

utilisent à cet effet le formulaire électronique développé et mis à disposition par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Le présent paragraphe n'est pas d'application pour les marchés dont la valeur du montant d'attribution est inférieure à 3.000 euros.	utilisent à cet effet le formulaire électronique développé et mis à disposition par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Le présent paragraphe n'est pas d'application pour les marchés dont la valeur du montant d'attribution est inférieure à **30.000 euros**.
	Si l'adjudicateur recourt à une des procédures visées aux articles 35, 89, 117 ou 159 pour les marchés publics visés à l'alinéa 1er, y compris en ce qui concerne les obligations de transparence visées à l'article 62, alinéa 2, alors ces marchés ne sont pas pris en compte pour l'application de l'obligation de rapportage annuel visée au présent paragraphe.
Si plusieurs entreprises bénéficiaires interviennent dans le cadre d'un groupement d'opérateurs économiques et si l'adjudicateur n'est pas en mesure de ventiler la valeur totale du marché par entreprise bénéficiaire pour le marché concerné, il le mentionne. Plus particulièrement, l'adjudicateur indique le nombre de marchés pour lesquels il n'a pas été possible de ventiler la valeur ainsi que la valeur totale de ces marchés, ventilés selon qu'il s'agit de travaux, de fournitures ou de services.	Si plusieurs entreprises bénéficiaires interviennent dans le cadre d'un groupement d'opérateurs économiques et si l'adjudicateur n'est pas en mesure de ventiler la valeur totale du marché par entreprise bénéficiaire pour le marché concerné, il le mentionne. Plus particulièrement, l'adjudicateur indique le nombre de marchés pour lesquels il n'a pas été possible de ventiler la valeur ainsi que la valeur totale de ces marchés, ventilés selon qu'il s'agit de travaux, de fournitures ou de services.
Le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics publie sur une plateforme électronique des indicateurs relatifs au respect de l'obligation visée à l'alinéa 1er. Les données sont groupées par adjudicateur. La méthode pour développer ces indicateurs est déterminée par le Roi après avis du Comité institué par l'article 163/1.	Le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics publie sur une plateforme électronique des indicateurs relatifs au respect de l'obligation visée à l'alinéa 1er. Les données sont groupées par adjudicateur. La méthode pour développer ces indicateurs est déterminée par le Roi après avis du Comité institué par l'article 163/1.
	§ 3. Si le pouvoir adjudicateur recourt, dans un marché public ayant pour objet la fourniture de produits agroalimentaires, au critère d'attribution relatif à l'approvisionnement en circuit court visé à l'article 81, § 2, alinéa 1er, 3°, a), il complète les champs y relatifs dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire est complété à l'occasion de la publication des avis visés à l'article 62, alinéas 1er et 2.
	Dans un marché public visé à l'alinéa 1er, le pouvoir adjudicateur complète également les champs y relatifs dans le formulaire visé à l'alinéa 1er lorsque le circuit court est imposé comme condition d'exécution du marché conformément à l'article 87.

Efficacité énergétique	*Efficacité énergétique*
Art. 168. § 1er. Cet article est uniquement applicable pour les marchés publics, concours et accords-cadres qui tombent dans le champ d'application du titre 2 de la présente loi, ainsi que pour les marchés publics, concours et accords-cadres qui sont exclus du champ d'application matériel de ce titre, suite à la mise en œuvre des dispositions de la sous-section 3 de la section 2 du chapitre I du titre 2.	**Art. 168. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe IX, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement. Lorsqu'ils appliquent l'exception pour cause d'infaisabilité technique, ils conservent la justification conformément à l'article 164, § 1er, alinéa 1er, 12°.**
§ 2. L'État, les Régions et les Communautés n'acquièrent en ce qui concerne les produits, services et bâtiments à fixer par le Roi, exclusivement des produits, services et bâtiments à haute performance énergétique. Il en va de même pour les organismes de droit public dont soit les activités sont majoritairement financées par l'une des autorités précitées, soit leur gestion est soumise au contrôle d'une de ces autorités, soit plus de la moitié des membres de la direction, de l'organe d'administration ou de surveillance sont désignés par ces autorités. En ce qui concerne les organismes de droit public dépendant des Régions ou des Communautés, cette obligation n'est applicable que pour autant qu'il s'agisse d'organismes administratifs dont la sphère de fonctionnement correspond à celle de la Région ou de la Communauté.	**Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.**
Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs qui sont soumis à l'obligation visée au premier alinéa, sont dénommés "autorités centrales".	**Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe IX.**
Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.	**§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.**
Les pouvoirs adjudicateurs auxquels ne s'applique pas l'alinéa 1er, prennent en considération, lorsqu'ils acquièrent les produits, les services et les bâtiments à fixer par le Roi, l'acquisition de produits, de services et de bâtiments à haute performance énergétique.	**§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des marchés publics de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.**
L'acquisition de produits, de services et de bâtiments à	**§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur**

haute performance énergétique est conditionnée au fait que celle-ci soit compatible avec le rapport coût/efficacité, la faisabilité économique, la durabilité au sens large, l'adéquation technique et un niveau de concurrence suffisant.	**l'incidence en matière d'efficacité énergétique des marchés publics dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans les champs du formulaire électronique mis à disposition à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ces champs doivent être complétés dans l'avis de marché visé aux articles 61 et 142 et dans l'avis d'attribution de marché visé aux articles 62, alinéa 1er, et 143, § 1er, alinéa 1er.**
Tous les pouvoirs adjudicateurs examinent, lorsqu'ils passent des marchés de services, la possibilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.	**§ 5. Dans le cadre d'un marché public relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.**
§ 3. Le Roi fixe les règles additionnelles du paragraphe 2. À cet effet, le Roi fixe notamment les exigences minimales en matière de performance énergétique pour les produits, les services et les bâtiments qu'Il détermine.	
	ANNEXE IX Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les marchés publics
	Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:
	1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;
	2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé

	et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;
	3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;
	4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;
	5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;
	6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments, sauf lorsque l'achat a pour objet:
	a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;
	b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou
	c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique

	spécifique.
	L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:
	1° les adjudicateurs visés à l'article 2, 1°, a), et b), de la loi; et
	2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.
	Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.

Texte de base	**Texte adapté au projet de loi**
Loi du 17 juin 2016 relative aux contrats de concession	
Article 1er. § 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.	Article 1er. § 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.
Elle transpose partiellement:	Elle transpose partiellement:
1° l'article 7 de la directive 2009/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 juin 2009 prévoyant des normes minimales concernant les sanctions et les mesures à l'encontre des employeurs de ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier;	1° l'article 7 de la directive 2009/52/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 juin 2009 prévoyant des normes minimales concernant les sanctions et les mesures à l'encontre des employeurs de ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier;
2° l'article 6 de la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE;	**2° l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE;**
3° la directive 2014/23/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 sur l'attribution de contrats de concession;	3° la directive 2014/23/UE du Parlement européen et du Conseil du 26 février 2014 sur l'attribution de contrats de concession;
4° la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.	4° la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.
§ 2. La présente loi établit les principes et règles de base applicables à la passation et l'exécution des concessions visées à l'article 3.	§ 2. La présente loi établit les principes et règles de base applicables à la passation et l'exécution des concessions visées à l'article 3.
Définitions	*Définitions*
Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:…	Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:
	27° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du

	Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;
	28° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;
	29° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;
	30° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;
	31° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières;
	32° signature électronique qualifiée: la signature visée à l'article 3, 12°, du Règlement 910/2014/UE du Parlement européen et du Conseil du 23 juillet 2014 sur l'identification électronique et les services de confiance pour les transactions électroniques au sein du marché intérieur et abrogeant la directive 1999/93/CE, qui est créée à l'aide d'un dispositif de création de signature électronique qualifiée, et qui repose sur un certificat qualifié de signature électronique.
...	...
	Art. 32/3. § 1er. Sans préjudice du paragraphe 5, alinéa 2, deuxième phrase, le présent article s'applique lorsque l'adjudicateur fait usage des plateformes électroniques pour l'introduction des offres visées à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics.

	§ 2. La signature de l'offre finale est exigée, sauf si les documents de concession en disposent autrement.
	§ 3. Dans les cas dans lesquels l'adjudicateur ne publie pas d'avis de concession conformément à l'article 43, la signature de l'offre n'est pas exigée. L'adjudicateur peut toutefois y déroger en insérant une disposition en ce sens dans les documents de concession.
	§ 4. Dans les cas où une signature est exigée en vertu des paragraphes 2 et 3, et sauf mention contraire dans les documents de concession, la signature se fait au moyen d'une signature électronique qualifiée.
	Une signature n'est jamais exigée au stade de la demande de participation.
	§ 5. Les offres sont entachées d'une irrégularité substantielle lorsque le rapport de dépôt n'est pas valablement signé alors que la signature est exigée. Toutefois, dans ce cas, l'adjudicateur offre aux soumissionnaires la possibilité de régulariser le non-respect des exigences en matière de signature. L'adjudicateur détermine le délai de cette régularisation. Si l'offre n'a pas pu être régularisée à l'issue de cette période de régularisation, elle est déclarée nulle.
	L'adjudicateur ne peut modifier les exigences en matière de signature au cours de la procédure de passation. Néanmoins, l'adjudicateur peut autoriser ou imposer l'utilisation d'un autre moyen de communication électronique que la plateforme visée au paragraphe 1er. Cette précision doit intervenir au plus tard au moment de la demande de régularisation.
	§ 6. Lorsqu'une signature est requise, le soumissionnaire ne doit pas signer individuellement l'offre, ses annexes et le document de preuve provisoire, lorsque ce dernier doit être présenté, au moment où ces derniers sont chargés sur la plateforme électronique mentionnée à l'article 14, § 7, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics. Ces documents sont signés de manière globale par l'apposition d'une signature sur le rapport de dépôt y afférent.
	§ 7. La demande de participation ou l'offre peut être retirée avant la date et l'heure de l'introduction des offres. Le retrait ne nécessite pas de signature.

	Le retrait doit être pur et simple.
	§ 8. Le Roi détermine les modalités complémentaires en matière de signature.
…	…
Critères d'attribution	*Critères d'attribution*
Art. 55. § 1er. Les concessions sont attribuées sur la base de critères objectifs qui respectent les principes énoncés aux articles 24, alinéa 1er, 25, § 1er et 38 et qui garantissent l'appréciation des offres dans des conditions de concurrence effective permettant de constater un avantage économique global pour l'adjudicateur.	Art. 55. § 1er. Les concessions sont attribuées sur la base de critères objectifs qui respectent les principes énoncés aux articles 24, alinéa 1er, 25, § 1er et 38 et qui garantissent l'appréciation des offres dans des conditions de concurrence effective permettant de constater un avantage économique global pour l'adjudicateur.
§ 2. Ces critères sont liés à l'objet de la concession et ne confèrent pas une liberté de choix discrétionnaire à l'adjudicateur. Ils peuvent inclure, entre autres, des critères environnementaux, sociaux ou relatifs à l'innovation.	§ 2. Ces critères sont liés à l'objet de la concession et ne confèrent pas une liberté de choix discrétionnaire à l'adjudicateur. Ils peuvent inclure, entre autres, des critères environnementaux, sociaux ou relatifs à l'innovation, **ainsi que l'approvisionnement en circuit court**.
Ces critères sont accompagnés d'exigences qui permettent de vérifier de manière effective les informations fournies par les soumissionnaires.	Ces critères sont accompagnés d'exigences qui permettent de vérifier de manière effective les informations fournies par les soumissionnaires.
L'adjudicateur vérifie si les offres répondent aux exigences indiquées dans les critères d'attribution et les évalue sur la base des critères d'attribution.	L'adjudicateur vérifie si les offres répondent aux exigences indiquées dans les critères d'attribution et les évalue sur la base des critères d'attribution.
§ 3. Les critères d'attribution sont mentionnés dans l'avis de concession, l'invitation à présenter une offre ou les documents de concession, par ordre décroissant d'importance.	§ 3. Les critères d'attribution sont mentionnés dans l'avis de concession, l'invitation à présenter une offre ou les documents de concession, par ordre décroissant d'importance.
Nonobstant le premier alinéa, lorsque l'adjudicateur reçoit une offre proposant une solution innovante présentant des performances fonctionnelles d'un niveau exceptionnel, qui n'aurait pas pu être prévue malgré la diligence de l'adjudicateur, celui-ci peut, à titre exceptionnel, modifier l'ordre des critères d'attribution afin de tenir compte de cette solution innovante. Dans ce cas, l'adjudicateur informe tous les soumissionnaires de la modification de l'ordre d'importance de ces critères et émet une nouvelle invitation à présenter une offre, dans le respect des délais minimaux visés à l'article 47, alinéa 4. Lorsque les critères d'attribution ont déjà été repris dans l'avis de concession, l'adjudicateur publie un nouvel avis de	Nonobstant le premier alinéa, lorsque l'adjudicateur reçoit une offre proposant une solution innovante présentant des performances fonctionnelles d'un niveau exceptionnel, qui n'aurait pas pu être prévue malgré la diligence de l'adjudicateur, celui-ci peut, à titre exceptionnel, modifier l'ordre des critères d'attribution afin de tenir compte de cette solution innovante. Dans ce cas, l'adjudicateur informe tous les soumissionnaires de la modification de l'ordre d'importance de ces critères et émet une nouvelle invitation à présenter une offre, dans le respect des délais minimaux visés à l'article 47, alinéa 4. Lorsque les critères d'attribution ont déjà été repris dans l'avis de concession, l'adjudicateur publie un nouvel avis de

concession, dans le respect des délais minimaux visés à l'article 47, alinéa 3.	concession, dans le respect des délais minimaux visés à l'article 47, alinéa 3.
La modification de l'ordre des critères ne doit pas entraîner de discrimination.	La modification de l'ordre des critères ne doit pas entraîner de discrimination.
...	...
TITRE 6 - Contrôle et rapports	TITRE 6 - Contrôle et rapports
Art. 59. § 1er. Le présent titre s'applique aux concessions d'un montant égal ou supérieur au seuil visé à l'article 3, § 1er, alinéa 4.	Art. 59. § 1er. Le présent titre s'applique aux concessions d'un montant égal ou supérieur au seuil visé à l'article 3, § 1er, alinéa 4.
§ 2. Le Roi désigne un point de contact pour la coopération avec la Commission européenne en ce qui concerne l'application du présent titre et des lois et arrêtés relatifs aux concessions.	§ 2. Le Roi désigne un point de contact pour la coopération avec la Commission européenne en ce qui concerne l'application du présent titre et des lois et arrêtés relatifs aux concessions.
§ 3. A la demande de la Commission européenne, le point de contact est chargé d'établir un rapport destiné à la Commission européenne comportant les résultats d'opérations de contrôle par sondage de l'application des règles relatives à la passation des concessions relatif à:	§ 3. A la demande de la Commission européenne, le point de contact est chargé d'établir un rapport destiné à la Commission européenne comportant les résultats d'opérations de contrôle par sondage de l'application des règles relatives à la passation des concessions relatif à:
- l'organisation institutionnelle et les instances de contrôle concernées;	- l'organisation institutionnelle et les instances de contrôle concernées;
- la prévention, la détection et le signalement adéquat des cas de fraude, de corruption, de conflit d'intérêts et d'autres irrégularités graves dans le cadre de la passation de concessions;	- la prévention, la détection et le signalement adéquat des cas de fraude, de corruption, de conflit d'intérêts et d'autres irrégularités graves dans le cadre de la passation de concessions;
- le cas échéant, les causes les plus fréquentes de mauvaise application des règles ou d'insécurité juridique, y compris d'éventuels problèmes structurels ou récurrents dans l'application des règles;	- le cas échéant, les causes les plus fréquentes de mauvaise application des règles ou d'insécurité juridique, y compris d'éventuels problèmes structurels ou récurrents dans l'application des règles;
- le niveau de participation des petites et moyennes entreprises, ci-après "PME", aux procédures de passation pour les concessions visés au paragraphe 1er;	- le niveau de participation des petites et moyennes entreprises, ci-après "PME", aux procédures de passation pour les concessions visés au paragraphe 1er;
- la mise à disposition des adjudicateurs et des opérateurs économiques, notamment des PME, des informations concernant l'application des lois, arrêtés et circulaires relatifs aux concessions, ainsi que leur interprétation;	- la mise à disposition des adjudicateurs et des opérateurs économiques, notamment des PME, des informations concernant l'application des lois, arrêtés et circulaires relatifs aux concessions, ainsi que leur interprétation;

Pour l'application de l'alinéa 1er, on entend par "PME" des entreprises qui occupent moins de 250 personnes et dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas 50 millions d'euros ou dont le total du bilan annuel n'excède pas 43 millions d'euros.	Pour l'application de l'alinéa 1er, on entend par "PME" des entreprises qui occupent moins de 250 personnes et dont le chiffre d'affaires annuel n'excède pas 50 millions d'euros ou dont le total du bilan annuel n'excède pas 43 millions d'euros.
§ 4. Le Roi peut déterminer les informations visées au paragraphe 3 qui sont prises en considération et qui, le cas échéant, peuvent être demandées par le point de contact visé au paragraphe 2 aux adjudicateurs qui relèvent de l'État fédéral.	~~§ 4. Le Roi peut déterminer les informations visées au paragraphe 3 qui sont prises en considération et qui, le cas échéant, peuvent être demandées par le point de contact visé au paragraphe 2 aux adjudicateurs qui relèvent de l'État fédéral.~~
§ 5. A la demande du point de contact, les gouvernements de communauté et de région lui transmettent, les résultats des opérations de contrôle par sondage et les informations visés au paragraphe 3 qui les concernent.	§ 5. A la demande du point de contact, les gouvernements de communauté et de région lui transmettent, les résultats des opérations de contrôle par sondage et les informations visés au paragraphe 3 qui les concernent.
A cet effet, les gouvernements de communauté et de région peuvent demander, chacun en ce qui le concerne, aux adjudicateurs qui relèvent de leur compétence tout renseignement ou information utile à cet effet.	A cet effet, les gouvernements de communauté et de région peuvent demander, chacun en ce qui le concerne, aux adjudicateurs qui relèvent de leur compétence tout renseignement ou information utile à cet effet.
§ 6. Le point de contact est chargé de la publication des résultats des opérations de contrôle par des moyens d'information appropriés.	§ 6. Le point de contact est chargé de la publication des résultats des opérations de contrôle par des moyens d'information appropriés.
	§ 7. Si, dans un contrat de concession visant la fourniture de produits agroalimentaires, l'adjudicateur recourt au critère d'attribution relatif à l'approvisionnement en circuit court visé à l'article 55, § 2, alinéa 1er, il complète les champs y relatifs dans le formulaire mis à disposition à cette fin par le service public fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics et les concessions. Ce formulaire est complété à l'occasion de la publication des avis visés à l'article 44, § 1er.
	Dans un contrat de concession visé à l'alinéa 1er, le pouvoir adjudicateur complète également les champs y relatifs dans le formulaire visé à l'alinéa 1er lorsque le circuit court est imposé comme condition d'exécution de la concession conformément à l'article 58.
…	…
Efficacité énergétique	*Efficacité énergétique*

Art. 62. § 1er. Cet article est uniquement d'application aux concessions des pouvoirs adjudicateurs et ce, même lorsqu'elles sont exclues du champ d'application matériel de la loi en vertu de du chapitre 2 du titre 2, mais pour autant seulement qu'il s'agit de concessions qui sont passées pour d'autres activités que celles visées à l'annexe II.	**Art. 62. § 1er. Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe VI, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.**
§ 2. L'État, les Régions et les Communautés n'acquièrent en ce qui concerne les produits, services et bâtiments à fixer par le Roi, exclusivement des produits, services et bâtiments à haute performance énergétique. Il en va de même pour les organismes de droit public dont soit les activités sont majoritairement financées par l'une des autorités précitées, soit leur gestion est soumise au contrôle d'une de ces autorités, soit plus de la moitié des membres de la direction, de l'organe d'administration ou de surveillance sont désignés par ces autorités. En ce qui concerne les organismes de droit public dépendant des Régions ou des Communautés, cette obligation n'est applicable que pour autant qu'il s'agisse d'organismes administratifs dont la sphère de fonctionnement correspond à celle de la Région ou de la Communauté.	**Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.**
Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs qui sont soumis à l'obligation visée au premier alinéa, sont dénommés "autorités centrales".	**Lorsque le montant estimé de la concession est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe VI.**
Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.	**§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas si elles portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.**
Les pouvoirs adjudicateurs auxquels ne s'applique pas l'alinéa 1er, prennent en considération, lorsqu'ils acquièrent les produits, les services et les bâtiments à fixer par le Roi, l'acquisition de produits, de services et de bâtiments à haute performance énergétique.	**§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des concessions de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.**
L'acquisition de produits, de services et de bâtiments à haute performance énergétique est conditionnée au fait que celle-ci soit compatible avec le rapport coût/efficacité, la faisabilité économique, la durabilité	**§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des concessions dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le**

au sens large, l'adéquation technique et un niveau de concurrence suffisant.	**service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l'avis d'attribution de concession visé à l'article 44.**
Tous les pouvoirs adjudicateurs examinent, lorsqu'ils passent des concessions de services, la possibilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.	**§ 5. Dans le cadre d'une concession relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.**
§ 3. Le Roi fixe les règles additionnelles du paragraphe 2. À cet effet, le Roi fixe notamment les exigences minimales en matière de performance énergétique pour les produits, les services et les bâtiments qu'Il détermine.	
…	…
	ANNEXE VI Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les concessions
	Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:
	1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;
	2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;

	3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;
	4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;
	5° exigent, dans leurs concessions de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;
	6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiment, sauf lorsque l'achat a pour objet:
	a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;
	b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou
	c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.

	L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:
	1° les adjudicateurs visés à l'article 2, 1°, a), et b), de la loi; et
	2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.
	Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.

Texte de base	**Texte adapté au projet de loi**
Loi du 13 août 2011 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services dans les domaines de la défense et de la sécurité	
Titre 1er - Dispositions générales et définitions	Titre 1er - Dispositions générales et définitions
Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.	Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.
Elle transpose partiellement la directive 2009/81/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 relative à la coordination des procédures de passation de certains marchés de travaux, de fournitures et de services par des pouvoirs adjudicateurs ou des entités adjudicatrices dans les domaines de la défense et de la sécurité, et modifiant les directives 2004/17/CE et 2004/18/CE.	Elle transpose partiellement la directive 2009/81/CE du Parlement européen et du Conseil du 13 juillet 2009 relative à la coordination des procédures de passation de certains marchés de travaux, de fournitures et de services par des pouvoirs adjudicateurs ou des entités adjudicatrices dans les domaines de la défense et de la sécurité, et modifiant les directives 2004/17/CE et 2004/18/CE.
La présente loi transpose également la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.	La présente loi transpose également la directive 2014/55/UE du 16 avril 2014 du Parlement européen et du Conseil relative à la facturation électronique dans le cadre des marchés publics.
	La présente loi transpose également partiellement l'article 7 de la directive 2023/1791/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 septembre 2023 relative à l'efficacité énergétique et modifiant le règlement 2023/955/UE.
Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:	Art. 2. Pour l'application de la présente loi, on entend par:
1° pouvoir adjudicateur:	1° pouvoir adjudicateur:
a) l'Etat;	a) l'Etat;
b) les collectivités territoriales;	b) les collectivités territoriales;
c) les organismes de droit public;	c) les organismes de droit public;
d) les personnes, quelles que soient leur forme et leur nature qui, à la date de la décision de lancer un marché:	d) les personnes, quelles que soient leur forme et leur nature qui, à la date de la décision de lancer un marché:
i) ont été créées pour satisfaire spécifiquement des besoins d'intérêt général ayant un caractère autre qu'industriel ou commercial, et	i) ont été créées pour satisfaire spécifiquement des besoins d'intérêt général ayant un caractère autre qu'industriel ou commercial, et
ii) sont dotées d'une personnalité juridique, et dont	ii) sont dotées d'une personnalité juridique, et dont

- soit l'activité est financée majoritairement par les autorités ou organismes mentionnés au 1°, a), b), ou c);	- soit l'activité est financée majoritairement par les autorités ou organismes mentionnés au 1°, a), b), ou c);
- soit la gestion est soumise à un contrôle de ces autorités ou organismes;	- soit la gestion est soumise à un contrôle de ces autorités ou organismes;
- soit plus de la moitié des membres de l'organe d'administration, de direction ou de surveillance sont désignés par ces autorités ou organismes;	- soit plus de la moitié des membres de l'organe d'administration, de direction ou de surveillance sont désignés par ces autorités ou organismes;
e) les associations formées par un ou plusieurs pouvoirs adjudicateurs visés au 1°, a), b), c) ou d);	e) les associations formées par un ou plusieurs pouvoirs adjudicateurs visés au 1°, a), b), c) ou d);
2° entreprise publique: toute entreprise exerçant une activité visée au titre III de la loi du 15 juin 2006 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services, ci-après dénommée la loi du 15 juin 2006, sur laquelle les pouvoirs adjudicateurs peuvent exercer directement ou indirectement une influence dominante du fait de la propriété, de la participation financière ou des règles qui la régissent. L'influence dominante est présumée lorsque ceux-ci, directement ou indirectement, à l'égard de l'entreprise:	2° entreprise publique: toute entreprise exerçant une activité visée au titre III de la loi du 15 juin 2006 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services, ci-après dénommée la loi du 15 juin 2006, sur laquelle les pouvoirs adjudicateurs peuvent exercer directement ou indirectement une influence dominante du fait de la propriété, de la participation financière ou des règles qui la régissent. L'influence dominante est présumée lorsque ceux-ci, directement ou indirectement, à l'égard de l'entreprise:
- détiennent la majorité du capital de l'entreprise, ou	- détiennent la majorité du capital de l'entreprise, ou
- disposent de la majorité des voix attachées aux parts émises par l'entreprise, ou	- disposent de la majorité des voix attachées aux parts émises par l'entreprise, ou
- peuvent désigner plus de la moitié des membres de l'organe d'administration, de direction ou de surveillance de l'entreprise;	- peuvent désigner plus de la moitié des membres de l'organe d'administration, de direction ou de surveillance de l'entreprise;
3° entité adjudicatrice: la personne de droit privé exerçant une activité visée au titre IV de la loi du 15 juin 2006 et bénéficiant de droits spéciaux ou exclusifs au sens de l'article 2, 3°, de cette loi;	3° entité adjudicatrice: la personne de droit privé exerçant une activité visée au titre IV de la loi du 15 juin 2006 et bénéficiant de droits spéciaux ou exclusifs au sens de l'article 2, 3°, de cette loi;
4° centrale d'achat ou centrale de marchés: un pouvoir adjudicateur au sens du 1° ou un organisme public européen qui:	4° centrale d'achat ou centrale de marchés: un pouvoir adjudicateur au sens du 1° ou un organisme public européen qui:
a) acquiert des fournitures ou des services destinés à des pouvoirs adjudicateurs, à des	a) acquiert des fournitures ou des services destinés à des pouvoirs adjudicateurs, à des

entreprises publiques ou à des entités adjudicatrices ou	entreprises publiques ou à des entités adjudicatrices ou
b) passe des marchés publics, des marchés ou des accords-cadres de travaux, de fournitures ou de services destinés à des pouvoirs adjudicateurs, à des entreprises publiques ou à des entités adjudicatrices;	b) passe des marchés publics, des marchés ou des accords-cadres de travaux, de fournitures ou de services destinés à des pouvoirs adjudicateurs, à des entreprises publiques ou à des entités adjudicatrices;
5° entrepreneur, fournisseur et prestataire de services: toute personne physique ou morale ou entité publique ou groupement de ces personnes ou organismes qui offre, respectivement, la réalisation de travaux ou d'ouvrages, des fournitures ou des services sur le marché;	5° entrepreneur, fournisseur et prestataire de services: toute personne physique ou morale ou entité publique ou groupement de ces personnes ou organismes qui offre, respectivement, la réalisation de travaux ou d'ouvrages, des fournitures ou des services sur le marché;
6° candidat: l'entrepreneur, le fournisseur ou le prestataire de services qui introduit une demande de participation en vue de sa sélection dans le cadre d'un marché public ou d'un marché;	6° candidat: l'entrepreneur, le fournisseur ou le prestataire de services qui introduit une demande de participation en vue de sa sélection dans le cadre d'un marché public ou d'un marché;
7° demande de participation: la manifestation écrite et expresse d'un candidat en vue d'être sélectionné dans le cadre d'un marché, d'une liste de candidats sélectionnés ou d'un système de qualification;	7° demande de participation: la manifestation écrite et expresse d'un candidat en vue d'être sélectionné dans le cadre d'un marché, d'une liste de candidats sélectionnés ou d'un système de qualification;
8° sélection: la décision d'un pouvoir adjudicateur portant sur le choix des candidats ou soumissionnaires sur la base du droit d'accès et de la sélection qualitative;	8° sélection: la décision d'un pouvoir adjudicateur portant sur le choix des candidats ou soumissionnaires sur la base du droit d'accès et de la sélection qualitative;
9° candidat sélectionné: le candidat qui est choisi lors de la sélection;	9° candidat sélectionné: le candidat qui est choisi lors de la sélection;
10° soumissionnaire: l'entrepreneur, le fournisseur, le prestataire de services ou le candidat sélectionné qui remet une offre pour un marché public ou un marché;	10° soumissionnaire: l'entrepreneur, le fournisseur, le prestataire de services ou le candidat sélectionné qui remet une offre pour un marché public ou un marché;
11° offre: l'engagement du soumissionnaire d'exécuter le marché sur la base des documents du marché et aux conditions qu'il présente;	11° offre: l'engagement du soumissionnaire d'exécuter le marché sur la base des documents du marché et aux conditions qu'il présente;
12° adjudicataire: le soumissionnaire avec lequel le marché public ou le marché est conclu.	12° adjudicataire: le soumissionnaire avec lequel le marché public ou le marché est conclu.
13° facture électronique: une facture qui a été émise, transmise et reçue sous une forme électronique structurée qui permet son traitement automatique et électronique;	13° facture électronique: une facture qui a été émise, transmise et reçue sous une forme électronique structurée qui permet son traitement automatique et électronique;

14° éléments essentiels d'une facture électronique: un ensemble d'informations essentielles qui doit figurer dans une facture électronique pour permettre l'interopérabilité transfrontière, y compris les informations nécessaires pour assurer le respect de la législation.	14° éléments essentiels d'une facture électronique: un ensemble d'informations essentielles qui doit figurer dans une facture électronique pour permettre l'interopérabilité transfrontière, y compris les informations nécessaires pour assurer le respect de la législation.
	15° principe de primauté de l'efficacité énergétique: le fait de prendre en compte des mesures d'efficacité énergétique alternatives efficaces du point de vue des coûts, conformément au règlement 2018/1999/UE du Parlement européen et du Conseil du 11 décembre 2018 sur la gouvernance de l'union de l'énergie et de l'action pour le climat, modifiant les règlements 663/2009/CE et 715/2009/CE du Parlement européen et du Conseil, les directives 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE et 2013/30/UE du Parlement européen et du Conseil, les directives 2009/119/CE et 2015/652/UE du Conseil et abrogeant le règlement 525/2013/UE du Parlement européen et du Conseil;
	16° énergie: les produits énergétiques tels qu'ils sont définis à l'article 2, point d), du règlement n° 1099/2008/CE du Parlement européen et du Conseil du 22 octobre 2008 concernant les statistiques de l'énergie;
	17° efficacité énergétique: le rapport entre les résultats, le service, le bien ou l'énergie que l'on obtient et l'énergie consacrée à cet effet;
	18° amélioration de l'efficacité énergétique: un accroissement de l'efficacité énergétique à la suite de modifications d'ordre technologique, comportemental ou économique;
	19° contrat de performance énergétique: un accord contractuel entre le bénéficiaire et le fournisseur d'une mesure d'amélioration de l'efficacité énergétique, vérifiée et surveillée pendant toute la durée du marché, aux termes duquel les travaux, fournitures ou services prévus dans cette mesure sont rémunérés en fonction d'un niveau d'amélioration de l'efficacité énergétique qui est contractuellement défini ou d'un autre critère de performance énergétique convenu, tel que des économies financières.

...	...
Art. 40/1. § 1er. L'État, les Régions et les Communautés n'acquièrent en ce qui concerne les produits, services et bâtiments à fixer par le Roi, exclusivement des produits, services et bâtiments à haute performance énergétique. Il en va de même pour les organismes de droit public dont soit les activités sont majoritairement financées par l'une des autorités précitées, soit leur gestion est soumise au contrôle d'une de ces autorités, soit plus de la moitié des membres de la direction, de l'organe d'administration ou de surveillance sont désignés par ces autorités. En ce qui concerne les organismes de droit public dépendant des Régions ou des Communautés, cette obligation n'est applicable que pour autant qu'il s'agisse d'organismes administratifs dont la sphère de fonctionnement correspond à celle de la Région ou de la Communauté.	**Art. 40/1. § 1er. Lorsque le montant estimé du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne tel que fixé par le Roi en exécution des articles 19, alinéa 2, et 94, alinéa 2, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics, les adjudicateurs n'acquièrent que des produits, services, bâtiments et travaux à haute performance énergétique, conformément aux exigences énoncées à l'annexe 3, à moins que cela ne soit pas faisable techniquement.**
Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.	**Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs, les entreprises publiques et les entités adjudicatrices sont dénommés "adjudicateurs". Pour l'application du présent article, on entend également par "acquisition d'un bâtiment", la location et l'acquisition de droits réels sur un bâtiment.**
L'obligation visée à l'alinéa 1er ne s'applique pas:	**Lorsque le montant estimé du marché public ou du marché est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne, les adjudicateurs appliquent le principe de primauté de l'efficacité énergétique, y compris pour les marchés publics pour lesquels aucune exigence spécifique n'est prévue à l'annexe 3.**
1° lorsque son application entre en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées;	**§ 2. Les obligations visées au paragraphe 1er ne s'appliquent pas aux marchés publics ou aux marchés portant sur la fourniture d'équipements militaires. Il en va de même si ces obligations portent atteinte à la sécurité publique ou entravent la réponse à des urgences de santé publique. Les obligations visées au paragraphe 1er s'appliquent aux contrats des forces armées uniquement dans la mesure où leur application n'entre pas en conflit avec la nature et l'objectif premier des activités des forces armées.**
2° aux marchés de fourniture d'équipement militaire visés aux articles 3, 16° et 15, 1°.	**§ 3. Les adjudicateurs étudient, lorsqu'ils passent des marchés publics de services ou marchés de services comportant un volet énergétique significatif, la faisabilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.**

Les pouvoirs adjudicateurs auxquels ne s'applique pas l'alinéa1er, prennent en considération, lorsqu'ils acquièrent les produits, les services et les bâtiments à fixer par le Roi, l'acquisition de produits, de services et de bâtiments à haute performance énergétique.	**§ 4. Les adjudicateurs remplissent les informations sur l'incidence en matière d'efficacité énergétique des marchés publics ou marchés dont le montant estimé est égal ou supérieur au seuil fixé pour la publicité européenne dans le formulaire électronique établi à cet effet par le service fédéral compétent pour informatiser les processus et les transactions en rapport avec les marchés publics. Ce formulaire doit être complété lors de la publication de l'avis de marché et de l'avis d'attribution de marché.**
L'acquisition de produits, de services et de bâtiments à haute performance énergétique est conditionnée au fait que celle-ci soit compatible avec le rapport coût/efficacité, la faisabilité économique, la durabilité au sens large, l'adéquation technique et un niveau de concurrence suffisant.	**§ 5. Dans le cadre d'un marché public relatif à la construction d'un nouveau bâtiment ou à la rénovation d'un bâtiment, les adjudicateurs peuvent exiger des soumissionnaires qu'ils divulguent des informations sur le potentiel de réchauffement planétaire sur l'ensemble du cycle de vie, l'utilisation de matériaux à faible teneur en carbone et/ou la circularité des matériaux utilisés. Les adjudicateurs peuvent rendre publiques ces informations.**
Tous les pouvoirs adjudicateurs examinent, lorsqu'ils passent des marchés de services, la possibilité de conclure des contrats de performance énergétique à long terme assurant des économies d'énergie à long terme.	
Pour l'application de cet article, les pouvoirs adjudicateurs qui sont soumis à l'obligation visée au premier alinéa, sont dénommés "autorités centrales".	
§ 2. Le Roi fixe les règles additionnelles du paragraphe 1er. À cet effet, le Roi fixe notamment les exigences minimales en matière de performance énergétique pour les produits, les services et les bâtiments qu'Il détermine.".	
…	…
	ANNEXE 3 Exigences en matière d'efficacité énergétique pour les marchés publics
	Dans le cadre de procédures de passation, les adjudicateurs qui achètent des produits, des services, des bâtiments et des travaux:
	1° n'achètent que des produits conformes au critère énoncé à l'article 7, paragraphe 2, du règlement 2017/1369/UE lorsqu'un produit est régi par un acte délégué adopté en vertu dudit règlement, l'arrêté royal du 13 août 2011 concernant l'indication, par voie d'étiquetage et d'informations uniformes relatives aux produits, de la consommation en énergie et en autres

	ressources des produits liés à l'énergie ou par une mesure d'exécution du ministre ayant l'Énergie dans ses attributions;
	2° n'achètent que des produits conformes aux valeurs de référence de l'efficacité énergétique établis dans une mesure d'exécution adoptée après le 20 novembre 2009 et visée à l'article 14*ter*, 3°, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes de production et de consommation durables et la protection de l'environnement, de la santé et des travailleurs lorsqu'un produit ne relevant pas du point 1° est régi par ladite mesure d'exécution;
	3° mettent tout en œuvre pour n'acheter que des produits et services qui respectent au moins les spécifications techniques relevant du niveau "essentiel" dans les critères pertinents de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents pour, notamment, les centres de données, les serveurs et les services en nuage, la signalisation et l'éclairage routiers, les ordinateurs, les moniteurs, les tablettes et les smartphones, lorsqu'un produit ou un service est couvert par les critères de l'Union en matière de marchés publics écologiques ou d'autres critères nationaux équivalents en ce qui concerne l'efficacité énergétique du produit ou du service;
	4° n'achètent que des pneumatiques conformes au critère d'appartenance à la classe d'efficacité énergétique en carburant la plus élevée, tel qu'il est défini dans le règlement 2020/740/UE, ce qui n'interdit pas aux organismes publics d'acheter des pneumatiques de la classe d'adhérence sur sol mouillé la plus élevée ou de la classe du bruit de roulement externe la plus élevée, si des motifs de sécurité ou de santé publique le justifient;
	5° exigent, dans leurs marchés publics de services, que les fournisseurs n'utilisent, aux fins de la fourniture des services concernés, que des produits conformes aux points 1°, 2° et 4°. Cette exigence ne s'applique qu'aux nouveaux produits achetés par des fournisseurs de services en partie ou entièrement dans le but de fournir le service en question;
	6° achètent, ou reprennent en location au titre de nouveaux contrats, des bâtiments à tout le moins conformes aux exigences minimales en matière de performance énergétique applicables dans la région

	concernée pour la construction ou la rénovation de bâtiments, sauf lorsque l'achat a pour objet:
	a) d'entreprendre une rénovation en profondeur ou une démolition;
	b) de revendre le bâtiment sans l'utiliser aux propres fins desdits organismes; ou
	c) de le préserver en tant que bâtiment officiellement protégé comme faisant partie d'un environnement classé ou en raison de sa valeur architecturale ou historique spécifique.
	L'exception visée à l'alinéa 1er, 6°, b), ne peut être utilisée que par:
	1° l'État, les Régions, les Communautés et les autorités locales;
	2° les pouvoirs adjudicateurs dont les activités sont financées majoritairement par les adjudicateurs visés au 1° du présent alinéa et dont la gestion est soumise à leur contrôle.
	Le respect des obligations prévues à la présente annexe est vérifié sur la base des certificats de performance énergétique délivrés conformément à la réglementation régionale concernée pour les bâtiments ou les unités de bâtiments.

Centrale drukkerij - Imprimerie centrale